

ဈာနဝိဘင်း

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယ မာတိကာအဖွင့်

၂၀၈

၅၀၈။ ဈာနဿ၊ ဈာန်၏။ ပုပ္ဖဘာဂကရဏိယ သမ္ပဒါ၊ ရွှေအဘို့၌ ပြုထိုက်သော ပြည့်စုံတယ်ဟူသမျှ။ ပါတိမောက္ခသံဝရဒါ၊ ပါတိမောက္ခသံဝရ သီလ အစရှိသော အကျင့်တည်း။ [အာဒိသဒ္ဓေန ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒ္ဓါရတာ၊ ဘောဇနေ မတ္တညူတာ၊ သတိသမ္ပပေ၊ ဇာဂရိယာနုယောဂေါတိ ဝေမာဒိကေ သင်္ဂဏာတိ။ - အနု။] အသုဘာနုယတိယော၊ အသုဘဈာန်၊ အနုယတိ ဈာန်တို့သည်၎င်း။ လောကုတ္တရဇ္ဈာနာနိစ၊ လောကုတ္တရာဈာန် တို့သည်၎င်း။ ဣတော၊ ဤသာသနာတော်မှ။ ဗဟိဒ္ဓါ၊ အပဉ္စ။ (တိတ္ထိတို့သာသနာ၊ သာသနာပ အခါဝယ် ကျင့်အပ်သော သာသနာ၌။) နတ္ထိ၊ မရှိကုန်။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ (ဤသို့ အပြည့်အစုံ မရှိခြင်းကြောင့်။) သဗ္ဗပ္ပကာရဂ္ဂဟဏိ၊ သဗ္ဗပ္ပကာရသဒ္ဓါကို။ ကရောတိ၊ ၏။ [သာသနာပဉ္စ ကသိုဏ်းစသည်ကို အားထုတ်ကြသောကြောင့် ကသိဏဈာန်၊ အပ္ပမညာဈာန်စသော ဈာန်စာရားများ ရှိကြ၏။ သို့သော် ဤ သာသနာတော်၌ ကဲ့သို့ အသုဘဈာန်၊ ဗုဒ္ဓါနုယတိ စသော ဈာန်များကား မရှိကြ၊ ထို့ကြောင့် ဤသာသနာတော်၌ နေကြသောရဟန်းများကိုသာ “သဗ္ဗပ္ပ ကာရဇ္ဈာန နိဗ္ဗတ္တကဿ” ဟု ဂိသေသနပြုသည်။]

သုညာ ပရပ္ပဝါဒါ သမဏောဘိတိ ဝစနေန၊ သုညာ ပရပ္ပဝါဒါ သမဏောဘိ ဟူသောသဒ္ဓါဖြင့်။ သမဏဘာဂကရ ပုပ္ဖဘာဂ ကရဏိယသမ္ပဒါသမ္ပန္နသပိ၊ သမဏ၏အဖြစ်ကိုပြုတတ်သော ဈာန်၏ရွှေအဘို့၌ ပြုထိုက်သော ပါတိမောက္ခ သံဝရသီလအစရှိသော ပြည့်စုံတယ်နှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်၏လည်း။ အဘာဝံ၊ မရှိခြင်းကို။ ဒဿေတိ၊ ပြတော်မူ၏။ နာမကာယာဒိဝသေန၊ နာမကာယ အစ ရှိသည်တို့၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဝုဒ္ဓတ္တသု၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော။ (သိက္ခာပဒေသု

နာမကာယာဒိ ဝသေန။ ။ နာမကာယာဒိ၌ အာဒိဖြင့် ပဒကာယ (ပုဒ်အပေါင်း)၊ နိရုတ္တိကာယ (ထုတ်ဖော် ရွတ်ဆိုအပ်သော သဒ္ဓါအပေါင်း)၊ ဗျဉ္ဇနကာယ (အနက်ကို ထင်ရှားပြတတ်သော သဒ္ဓါအပေါင်း) တို့ကို ယူ ယောပန ဘိက္ခု ဘိက္ခုနံ သိက္ခာသာဇီဝ သမာပနော စသော နာမ်အပေါင်း၊ ပုဒ်အပေါင်း၊ နိရုတ္တိအပေါင်း၊ ဗျဉ္ဇန အပေါင်းကို “သိက္ခာပဒ” ခေါ်သည်ဟု ရှေးအဋ္ဌကထာ၌ ဆိုသတတ်၊ ထို့ကြောင့် “နာမကာယာဒိဝသေန ဝုတ္တေသု” ဟု မိန့်သည်၊ ဤနည်း၌ “သိက္ခာပဒ” ဟူသည် “ယော ပန ဘိက္ခု” စသောစကား တော်တည်း၊ ထိုစကားတော်ကို (အမိန့်အာဏာတော်ကို) မလွန်ကျူးသောအားဖြင့် ကျင့်ရသည်။ [တတ္ထ နာမကာယာဒိ ဝသေနာတိ နာမကာယ၊ ပဒကာယ၊ ဗျဉ္ဇနကာယ၊ ဝသေန ဝုတ္တေသု။-အနု။ ဤ၌ နိရုတ္တိကာယ မပါသော်လည်း ပဋ္ဌမပါရာဇိက၊ သုဒ္ဓိန္ဒကဏ္ဍ အဖွင့်၌ နိရုတ္တိကာယလည်း ပါသည်။]

ဦးစပ်။) ဝစနာနတိက္ကမဝသေန၊ စကားတော်ကို မလွန်ကျူးခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ သိက္ခိတဗ္ဗေသု၊ ကျင့်ထိုက်ကုန်သော။ သိက္ခာပဒေသု၊ သိက္ခာပုဒ်တို့တွင်။ (သာသာ ဘိက္ခုသိက္ခာဒိကာ ဦးစပ်။) ဝါ၊ တနည်း။ အဝီတိက္ကမနဝိရတိ- စေတနာ သင်္ခါတေသု၊ မလွန်ကျူးကြောင်းဖြစ်သော ဝိရတိစေတနာဟုဆိုအပ် ကုန်သော။ ပရိပူရဏဝသေန၊ ဖြည့်ကျင့်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ သိက္ခိတဗ္ဗေသု၊ ကျင့်ထိုက်ကုန်သော။ သိက္ခာ ကောဠာသေသု၊ အဓိသီလသိက္ခာ အစုတို့တွင်။ (သိက္ခာပဒေသု၌ ပဒသဒ္ဓါ ကောဠာသ အနက်ဟော။) သိက္ခာပဒေကဒေသ- ဘူတာ၊ သိက္ခာပုဒ်အပေါင်း၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော။ သာသာ ဘိက္ခု- သိက္ခာဒိကာ၊ ထိုထို ဘိက္ခုသိက္ခာ အစရှိသောသိက္ခာကို။ သိက္ခိတဗ္ဗေသု၊ ကျင့်ထိုက် ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သိက္ခာပဒေသုတိ။ ပေ။ ပရိပီပနန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

သန္တောသာဒီဝသေန၊ သန္တောသ အစရှိသည်တို့နှင့် စပ်သဖြင့်။ ဣတရိတရ- သန္တောသံ၊ ဣတရိတရသန္တောသရင်း။ ဝါ၊ ကောင်းသောပစ္စည်းမှ တပါး ညံ့သောပစ္စည်း၊ ညံ့သောပစ္စည်းမှတပါး ကောင်းသောပစ္စည်း ဟူသော ရအပ်

သိက္ခာပဒေသု။ ။ သိက္ခာပဒါနံ သရူပံ သိက္ခိတဗ္ဗေသုကာရံ သင်္ခေပတော ဝိဘာဂဉ္စ ဗသေတံ သိက္ခာပဒေသုတိ အာဒိ ဝတ္တံ။—အနု။ ဤအနုသန္တတက်ပုံနှင့် အညီ “နာမကာယာ ဒီဝသေန ဝုတ္တေသု” ဖြင့် သိက္ခာပုဒ်တို့၏ သရုပ် သကောင်ကို ပြ၏။ ယောပန ဘိက္ခုစသော သဒ္ဓါအပေါင်းကို “သိက္ခာပုဒ်” ခေါ်သည်ဟု သိပါ။

ဝစနာနတိက္ကမဝသေန ။ ။ ဤပါဌ်ဖြင့် သိက္ခိတဗ္ဗေသုကာရကိုပြ၏။ ယောပန ဘိက္ခု စသော သိက္ခာပုဒ် စကားတော် (အမိန့်အာဏာတော်)ကို မကျူးလွန်ခြင်းကို “ကျင့်ခြင်း” ဟု ခေါ်သည်ဟု သိပါ။

သာသာ ဘိက္ခုသိက္ခာဒိကာ။ ။ ဤပါဌ်ဖြင့် သင်္ခေပတော ဝိဘာဂ- အကျဉ်းအားဖြင့် ဝေတန်အပ်သော သိက္ခာအပြားကို ပြ၏။ ဘိက္ခုသိက္ခာ၊ ဘိက္ခုနီသိက္ခာ၊ ဥပါသကသိက္ခာ၊ ဥပါသိကာသိက္ခာအားဖြင့် အကျဉ်းချုပ် လေးပါးပြားသည်ဟု သိပါ။

အဝီတိက္ကမန။ ပေ။ သိက္ခိတဗ္ဗေသု။ ။ ဤဝါကျလည်း သိက္ခာပဒ သရူပစသော သုံးမျိုးကိုပင် တနည်းပြသော စကားတည်း။ ထိုတွင် အဝီတိက္ကမနဝိရတိ စေတနာ။ ပေ။ သိက္ခာကောဠာသေသုဖြင့် သိက္ခာပဒ၏ သရုပ်ကို ပြ၏။ ပဌမပါရာဇိကကို မလွန်ကျူးသော အားဖြင့် ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း ဝိရတိကို၎င်း၊ မလွန်ကျူးကြောင်း စေတနာကို၎င်း “သိက္ခာပဒ” ခေါ်သည်ဟုလို။

ပရိပူရဏဝသေနဖြင့် သိက္ခိတဗ္ဗေသုကာရကိုပြ၏။ ဝိရတိကို၎င်း၊ စေတနာကို၎င်း မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေသောအားဖြင့် ဖြည့်ကျင့်ခြင်းကို “သိက္ခိတဗ္ဗေသုကာရ=ကျင့်ပုံအခြင်းအရာ” ဟု ဆိုလို သည်။ ထို အခြင်းအရာအားဖြင့် ကျင့်ထိုက်သော အဝီတိက္ကမနဝိရတိ စေတနာအဘို့အစုကို “သိက္ခာပဒ” ဟု ခေါ်သည်။ [ဘိက္ခု သိက္ခာဒိကာစသော အပြားကား ရှေးနည်းအတိုင်း တည်း။]

ဝိကင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယ နိဒ္ဒေသအဖွင့်

၄၆၃

သမ္ပယောပစ္စည်းဖြင့် တင်းတိမ်ရောင်ရဲခြင်း၎င်း။ (ဣတိ ဌံ စပ်။) တဿ၊ ထို
ဣတရိတသန္တောသဏီ၊ ဝဏ္ဏဝါဒိတံ၊ ဂုဏ်ကိုပြောဆိုလေ့ရှိသူ၏ အဖြစ်၎င်း။
အလဒ္ဓါ၊ မရ၍။ ဝါ၊ မရသည်ရှိသော်။ အပရိတဿနံ စ၊ တဘောင့်တတ မဖြစ်
ခြင်း၎င်း။ လဒ္ဓါ၊ ရ၍။ ဝါ၊ ရပြန်သော်။ အဂမိတပရိဘောဂံ စ၊ မမက်မောဘဲ
သုံးဆောင်ခြင်း၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဧတဂုဏော၊ ဤဂုဏ်တို့ကို။ ဒဿတိ၊ ပြ၏။
[ဒဿတိ၏ကရိုဏ်းဖြစ်သောကြောင့် “သန္တောသဒိဝေသန၊ သန္တောသအစ
ရှိသည်တို့နှင့်စပ်သဖြင့်” ဟု အနက်တမျိုးပေးလိုက်ပါသည်။ သန္တောသဒိဝေသန
ဟူ၍လျှင် သာ၍ရှင်းသည်။] ဈာနဘာဝနာယ၊ ဈာန်ကို မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်စေ
ခြင်းကို။ ကာရကော၊ ပြုတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပရိဒီပနံ၊ ထင်ရှား
ပြကြောင်းသဒ္ဓါသည်။ ကာရကဘာဝပရိဒီပနံ၊ ကာရကဘာဝပရိဒီပန မည်၏။
အရညန္တိအာဒိနာ၊ အရညအစရှိသောပါဌ်ဖြင့်။ သေနာသနဿ၊ အိပ်ရာနေရာ
ဖြစ်သောကျောင်း၏။ ပဘေဒံ၊ အထူးအပြားကို။ (ဒီပေတိ၊ ပြ၏။) အပ္ပသဒ္ဓန္တိ
အာဒိနာ၊ အပ္ပသဒ္ဓိအစရှိသောပါဌ်ဖြင့်။ (သေနာသနဿ) နိရာဒိနဝတံ၊ အပြစ်
မရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ (ဒီပေတိ)။ ပဋိသလ္လာနသပုပ္ဖန္တိ၊ ပဋိသလ္လာနသပုပ္ဖ
ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ (သေနာသနဿ) အာနိသံသံ၊ အကျိုးကို။ ဒီပေတိ၊ ၏။ ဣတိ၊
ကြောင့်။ သေနာသနပုဗ္ဗဘေဒံ၊ ပေ။ ပရိဒီပနန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟံ။

မာတိကာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတံ။

နိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၅၇၉။ ကမ္မဇ္ဈဟိ၊ ကံအနက်ရှိကုန်သော။ ဒိဋ္ဌိသဒ္ဓါဒိဟိ၊ ဒိဋ္ဌိသဒ္ဓါအစ
ရှိသော သဒ္ဓါတို့ဖြင့်။ [အာဒိဖြင့် အာဒါယ တိုင်အောင် ယူ။ ဓမ္မကို ကမ္မဇ္ဈ
မလုပ်ရ။] သာသနံ၊ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
ဒိဋ္ဌိတ္တာ၊ ဒိဋ္ဌိတိအာဒိ၊ ဒိဋ္ဌိတ္တာ၊ ဒိဋ္ဌိအစရှိသော စကားရပ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန)
ဝုတ္တံ။ သဘာဝဋ္ဌေနာတိ၊ ကား။ အဝိပရိတဋ္ဌေန၊ မဖောက်မပြန်သည်၏အဖြစ်
ဟူသောအနက်ကြောင့်။ (ဓမ္မောဣတိ ဝုစ္စတိဌံစပ်။) သိက္ခိယမာနော၊ ကျင့်အပ်
သော်။ ဝါ၊ ကျင့်အပ်သောဝိနည်းသည်။ ကာယဒီနံ၊ ကာယဒ္ဓါရ အစရှိသည်
တို့ကို။ ဝိနနတိ၊ ဆုံးမတတ်၏။ အညတ၊ တပါးသော အပြားအားဖြင့်ဖြစ်သော

သိက္ခိယမာနော ဝိနေတိ။ ။ ဝိနည်းတရားတော်က ကာယဒ္ဓါရ ဝစီဒ္ဓါရကို ဆုံးမနိုင်၏
ဟု ဆိုသော်လည်း ကျင့်အပ်သော ဝိနည်းတရားတော်ကသာ ကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ကာယ
ဒ္ဓါရ ဝစီဒ္ဓါရကို ဆုံးမနိုင်၏။ မကျင့်အပ်သည်ရှိသော် ဝိနည်းငါးကျမ်းလုံးကို အာဂုံဆောင်
ထားသော်လည်း ထိုဝိနည်းက ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ ကာယဒ္ဓါရ ဝစီဒ္ဓါရကို မဆုံးမနိုင်၊ ထို့ကြောင့်
“န အညတ” ဟုမိန့်သည်။

၄၆၄

ဝိဘင်္ဂမုလဝိသုဒ္ဓိကာနိယယ

[ဈာန

ဝိနည်းသည်။ ဝါ၊ ကျင့်အပ်သော ဝိနည်းမှ တပါးသော ဝိနည်းသည်။ န (ဝိနေ-
တိ)၊ မဆုံးမနိုင်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သိက္ခိတဗ္ဗဋ္ဌေန ဝိနယောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟ-
ကာရော) အာဟ။

ဝါ၊ တနည်း။ ဝိနယော၊ ဝိနည်းဟူသည်။ သိက္ခိတဗ္ဗာနိ၊ ကျင့်ထိုက်ကုန်
သော။ သိက္ခာပဒါနိ၊ သိက္ခာမုဒိတို့တည်း။ ခန္တတ္ထယံ၊ သိလက္ခန္ဓာ သမာဓိက္ခန္ဓာ
ပညာက္ခန္ဓာ သုံးပါးအပေါင်းကို။ သိက္ခိတဗ္ဗံ၊ ကျင့်ထိုက်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။
ဝိနယောဝိယ၊ ဝိနည်းနှင့် တူ၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝိနယော၊ ဝိနယမည်၏။
ဣတိ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဒသေတိ၊ ပြန်။ သိက္ခတ္ထယံ၊ သိက္ခာသုံးပါး
အပေါင်းသည်။ သတ္ထု၊ မြတ်စွာဘုရား၏။ အနုဿာသနဒါနတုတံ၊ သွန်သင်
မှုကိုပေးကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အနုသိဋ္ဌဒါန ဝေသနာတံ၊ ဟူ၍။
(သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

သမ္မာဒိဋ္ဌိပစ္စယတ္တာတိ၊ ကား။ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ၊ မဖောက်မပြန် မှန်ကန်သော
အသိဉာဏ်၏။ ဝါ၊ မဖောက်မပြန် မှန်ကန်သော အယူ၏။ ပစ္စယတ္တာ၊ အကြောင်း
၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ဒိဋ္ဌိ၊ ဒိဋ္ဌိမည်၏။) ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ကသ္မာ၊ ကြောင့်။
သမ္မာဒိဋ္ဌိပစ္စယတ္တာတိ ပဒဿ၊ ၏။ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ပစ္စယတ္တာတိ အတ္ထော၊
သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ပစ္စယတ္တာဟူသော အနက်ကို။ ဝဏ္ဏိတော၊ ဖွင့်အပ်သနည်း။ ဟိ
(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ တိဿော၊ ကုန်သော။ သိက္ခာ၊ အဓိသီလ၊ အဓိစိတ္တ၊ အဓိ
ပညာ သိက္ခာတို့ကို။ သိက္ခန္တယ၊ ကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်၏။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ မဖောက်
မပြန် မှန်ကန်သော အသိဉာဏ်သည်။ ဝါ၊ မှန်ကန်သော အယူသည်။ ပရိပူရတိ၊
ပြည့်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိပစ္စယတ္တာတိပဒဿ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာပစ္စယတ္တာ-
တိ အတ္ထော၊ မယာ၊ ဝဏ္ဏိတော၊ ဖွင့်ဆိုအပ်၏။ [ဤ၌ “သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ” အရ
ကမ္မဿကဏာဉာဏ်ဟူသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ အတ္ထိဒိန္နံ၊ အတ္ထိယိဋ္ဌံ စသည်ဖြစ်ရာ၌
ကမ္မပထမြောက်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိအားဖြင့် အမျိုးမျိုးရှိ၏။ ထိုတွင်
သိက္ခာသုံးရပ်ဟူသော သာသနာတော်မြတ်သည်ကား မဂ်ဉာဏ်ကို ရသိုရန်
အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် “သမ္မာဒိဋ္ဌိ” အရ မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိကို အနုဋီကာဖွင့်
သည်။]

ဘိက္ခု၊ ရဟန်း။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဣယ၊ ဤသာသနာတော်၌။ တံ၊
သင်သည်။ ကုသလေသု၊ ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မေသု၊ တရားတို့၌။ ဝါ၊ တို့၏။
အာဒိမေ၊ အစကိုသာ။ ဝိသောဓေဟိ၊ သင်သင်လော့။ ကုသလာနံ၊ ကုန်သော။
ဓမ္မာနံ၊ တို့၏။ အာဒိ၊ အစဟူသည်။ ကောစ၊ အတယ်နည်း။ (ကုသလာနံ၊ ဓမ္မာနံ၊
တို့၏။ အာဒိ၊ သည်။) သုဝိသုန္ဓံ၊ အထူးသဖြင့်စင်ကြယ်သော။ သီလဉ္စ၊ သီလရင်း။
ဥဇ္ဇကာ၊ ပြောဆိုမှုန်သော။ ဒိဋ္ဌိစ၊ ဒိဋ္ဌိရင်းတည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဝစနတော၊ ဧတံ
မူရင်းကြောင့်။ [သတိပဋ္ဌာနသံယုတ်၊ အမ္မပါလိကဝဂ်၊ ဘိက္ခုသုတ်။] သိက္ခတ္ထယံ၊

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တကာဇနိယ နိဒ္ဒေသအဖွင့်

၄၆၅

သိက္ခာသုံးပါးအပေါင်းသည်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိပုဗ္ဗင်္ဂံ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိဟူသော ရွှေသွားရှိ၏။
 စ၊ ဆက်။ တေသ္မိံ အတ္တဒ္ဓယေ၊ ဤ အနက်နှစ်ပါးအပေါင်း၌။ ဖလကာရဏော-
 ပစာရေဟိ၊ အကျိုး၏အမည်၊ အကြောင်း၏ အမည်တို့ဖြင့်။ ဝါ၊ ဖလပစာရ
 ကာရဏပစာရတို့ဖြင့်။ သိက္ခတ္ထယံ၊ သိက္ခာသုံးပါးအပေါင်းကို။ ဒိဋ္ဌိတိ၊ ဟူ၍။
 ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဝါ၊ တနည်း။ အတ္တနော၊ မိမိဘူသော သိက္ခတ္ထယ၏။
 ဧကဒေသဘူတေဟိ၊ တစိတ်တဒေသ ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော။ ကုသလဓမ္မဟိ၊
 တို့ဖြင့်။ (သမ္မာဒိဋ္ဌိဘူသောကုသိုလ်တရားကိုဖြင့်။) (သိက္ခတ္ထယံ၊ ဒိဋ္ဌိတိ ဝုတ္တံ။)
 ဣတိအယံ၊ ဤသည်ကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကလာပရာ၏ အလိုတည်း။ (ဤ
 အလို ဧကဒေသပစာ။)

ဘဂဝသော၊ ။ ဝိနယနက်ရိယတ္တာ၊ ဆုံးမခြင်းဟူသော အမှုအရာကြံယူ၏
 အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိနယော၊ ဝိနည်းဟူသည်။ သိက္ခတ္ထယံ၊ သိက္ခာသုံးပါးအပေါင်း
 တည်း။ ပန၊ ဆက်။ တံ ဝိနယနံ၊ ထိုဆုံးမခြင်းသည်။ ဓမ္မေန၊ တရားသဖြင့်သာ
 လျှင်။ အဝိသမသဘာဝန၊ မညီမမျှမဟုတ်သော သဘောအားဖြင့်။ (ပဝတ္တံ၊
 ဖြစ်၏။) ဝါ၊ တနည်း။ ဒေသနာဓမ္မေန၊ ဒေသနာဟောတရားဖြင့်။ ပဝတ္တံ၊ ။
 ဒဏ္ဍာဝိနာ၊ ဒုတိယအစရှိသည်ဖြင့်။ န (ပဝတ္တံ)။ ဖြစ်သည်မဟုတ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
 ဓမ္မဝိနယောဟိ၊ ဟူ၍။ (သင်ယူကာရေန) ဝုတ္တံ။

ဖလကာရဏောပစာရေဟိ။ ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိပုဗ္ဗေယ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိပုဗ္ဗင်္ဂံ - ဤအနက်နှစ်ပါးကို
 “အတ္တဒ္ဓယ” ဟု ဆိုသည်။ အနိ ဝိလ၊ အနိစိတ္တ၊ အနိပညာ ဟူသော သိက္ခာသုံးပါး အပေါင်းကို
 “သာသနာ” ဟုခေါ်၏။ ထိုသိက္ခတ္ထယသာသနာကို “ဒိဋ္ဌိ” ဟုဆိုရာ၌ (ဣဒိဿာ ဒိဋ္ဌိယာ
 အရ ဒိဋ္ဌိဟု ဆိုရာ၌) ထိုသာသနာတော်သည် မှာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၏ အကြောင်းဖြစ်၏။ အကျိုး
 ဖြစ်သော မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိ၏ အမည်ကို အကြောင်းသိက္ခတ္ထယ၌ တင်စား၍ အကြောင်းသိက္ခတ္ထ-
 ယ သာသနာကိုလည်း ဖလပစာရအားဖြင့် “ဒိဋ္ဌိ” ဟုခေါ်နိုင်၏။

ထို့ပြင် - သိက္ခတ္ထယသာသနာကိုကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်၌ မကျင့်မီ ရှေးဦးစွာ ကမ္မဿကတာ
 ဉာဏ် ဟူသော သမ္မာဒိဋ္ဌိဖြစ်၏။ ထိုအကြောင်းသမ္မာဒိဋ္ဌိ၏ ဒိဋ္ဌိအမည်ကို အကျိုးသိက္ခတ္ထယ
 သာသနာ၌ တင်စား၍ ကာရဏပစာရအားဖြင့် သိက္ခတ္ထယသာသနာကိုလည်း “ဒိဋ္ဌိ” ဟု
 ခေါ်ရသည်။ [ဖလကာရဏောပစာရေဟိတိ ဖလပစာရေန သမ္မာဒိဋ္ဌိပုဗ္ဗေယတ္တာ၊ ကာရဏ
 ပစာရေန သမ္မာဒိဋ္ဌိ ပုဗ္ဗင်္ဂမတ္တာ။ - အနံ။]

ဓမ္မဝိနယ။ ။ ပဌမနည်း၌ သိက္ခာ ၃ ပါး အပေါင်းကို တရားရှင်၏ ဆုံးမတော်မူခြင်း
 အမှုအရာဖြစ်သောကြောင့် “ဝိနယ” ဟုခေါ်၍၊ ထို ဆုံးမတော်မူခြင်းဟူသော သာသနာ
 သည် တရားသဖြင့် ညီညီမျှမျှဖြစ်သောကြောင့် ဓမ္မတည်း မည်၏။ ဓမ္မေန၊ တရားသဖြင့်။
 + ဝိနယော၊ ဆုံးမခြင်းတည်း။ ဝါ၊ ဆုံးမကြောင်းတည်း။ ဣတိ ဓမ္မဝိနယော၊ ဒုတိယနည်း၌
 “ဓမ္မေန၊ ဒေသနာတရားတော်ဖြင့် + ဝိနယော၊ ဆုံးမခြင်းတည်း။ ဝါ၊ ဆုံးမကြောင်းတည်း။
 ဓမ္မဝိနယော” ဟု ပြုပါ။

၄၆၆

ဝိဘင်္ဂမူလဒီကာနိဿယ

[၈၁န

အနုဝဇ္ဇမေတ္တန္တိ၊ ကား။ ပရမာနုဝဇ္ဇနိဗ္ဗာနတ္ထံ၊ အလွန် အပြစ်မရှိသော နိဗ္ဗာန်အကျိုးငှါ။ ဝါ၊ တနည်း။ အကပ္ပစေတောဝိမုတ္တိအတ္ထံ၊ မပျက်စီးနိုင်သော စိတ်၏ ကိလေသာတို့မှ လွတ်ကြောင်းဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ် အကျိုးငှါ။ (ဝိနယော ၁၅ စပ်။) အဘိညေယျာဒိသု၊ အဘိညေယျ အစရှိကုန်သော။ ဓမ္မေသု၊ တရားတို့၌။ အဘိဇနနာဒိကာရဏံ၊ ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိခြင်း အစရှိသည် တို့၏ အကြောင်းသည်။ သိက္ခတ္ထယံ၊ အဓိသီလ၊ အဓိစိတ္တ၊ အဓိပညာ သိက္ခာ သုံးပါးအပေါင်းတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တံ၊ ထို သိက္ခာသုံးပါးအပေါင်းကို။ ဓမ္မဝိနယောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

ဣဒိဿာ ဣဒသ္မိံတိ၊ ဟူ၍။ ပုနပျုနံ၊ ထပ်။ ဝုစ္စမာနံ၊ ဆိုအပ်သော စကား သည်။ နိယမကရဏံ၊ အခြားသာသနာမှ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်မှုကိုပြုသောစကား သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ဝေသဒ္ဓလောပေါ၊ ဝေသဒ္ဓါကိုချေခြင်း ကို။ ကတော၊ ပြုအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ အဓိပ္ပါယေန၊ ဤသို့သော အလိုဖြင့်။ နိယမော ကတောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

၅၁၀။ အနုညတ္တေန၊ ဂရဟာစသော အခြားအနက်ထူး မရှိသော။ ကကာရေန၊ ကအက္ခရာဖြင့်။ ဘိက္ခုကောတိ၊ ဟူ၍။ ပဒံ၊ ပုဒ်ကို။ ဝဇ္ဇိတံ၊ တိုးပွား စေတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဘိက္ခုနဓမ္မတာယာတိ၊ ဟူ၍။ အတ္ထံ၊ အနက်

အဘိဇနနာဒိ။ ပေ။ သိက္ခတ္ထယံ။ ။ အာဒိဖြင့် ပရိညေယျ စသည်တို့အတွက် ပရိဇာနန၊ ပဟာန၊ ဘာဝန၊ သစ္စိကရဏတို့ကို ဟူပါ။ ထိုထူးသောဉာဏ်ဖြင့်သိခြင်း အစရှိ သည်တို့၏ အကြောင်းကား အဓိသီလ၊ အဓိစိတ္တ၊ အဓိပညာဟူသော သိက္ခာသုံးပါးအပေါင်း တည်း။ အနုဝဇ္ဇမေတ္တကိုကြည့်၍ “ဓမ္မတ္ထံ၊ နိဗ္ဗာန်တရား အကျိုးငှါ။ ဝါ၊ အရဟတ္တဖိုလ်တရား အကျိုးငှါ + ဝိနယော၊ ဆုံးမတော်မူခြင်းတည်း။ ဝါ၊ ဆုံးမတော်မူကြောင်းဖြစ်သော သိက္ခာ ၃ ဖြာ သာသနာတော်တည်း။ ဤနည်း၌ “ဓမ္မတ္ထံ + ဝိနယော ဓမ္မဝိနယော” ဟူပြုပါ။

မှတ်ချက်။ ။ ဤစကားအရ အဓိသီလသိက္ခာ မပျက်မှုအတွက် အာပတ်မသင့်အောင် သီလကို စောင့်ထိန်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ အာပတ်မသင့်ရှိသာမက၊ အဓိစိတ္တသိက္ခာ တိုးပွားအောင် ဗုဒ္ဓါနုဿတိစသော သမထကမ္မဋ္ဌာန်းကို လေ့လာသောပုဂ္ဂိုလ်၊ သမထသာမက အဓိပညာ သိက္ခာတိုးပွားအောင် ဝိပဿနာသာဝနာကိုလည်း အားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဤသို့ အဆင့်ဆင့် ဖြစ်မှ သစ္စာလေးပါးကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းစသော အသိဉာဏ် ရနိုင်သည် ဟုမှတ်ပါ။

ဘိက္ခုကော ဘိက္ခုကော။ ။ ဤသို့ ပါဠိ ၂ ထေရှိ၏။ ထိုတွင် ဘိက္ခုကောဟူသောပါဠိ၌ သုတ္တအနက်ဝယ် ကပစ္စည်းသက်ထားသောကြောင့် “အနုညတ္တေန ကကာရေန ပဒံ ဝဇ္ဇိတံ” ဟု မိန့်သည်။ “ဘိက္ခုဝေ + ဘိက္ခုကော” ဟု သုတ္တတဒ္ဒိတ်ပြုပါ။ ဘိက္ခုပုဒ်အခိုက်၌လည်း “ဘိက္ခုတိ၊ ဓမ္မေနာတိ ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနဓမ္မောတိ ဘိက္ခု” ဤသို့ တဒ္ဒမ္မအနက်ဟော ရှုပစ္စည်း သက်ရသည်။ “ဘိက္ခုကော” ဟု ရှိသော နောက်နည်း၌ကား ဘိက္ခုဓာတ်နောင် ကျပစ္စည်း ဖြင့်ပြီးသော ကိတ်ပုဒ်တည်း။

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယ နိဒ္ဒေသအဖွင့်

၄၆၇

ကို။ (သင်္ခဟကာရော)အာဟ။ ဗန၊ ကား။ ဘိက္ခုကောတိ၊ ဘိက္ခုကောဟူသော။ ပါဠော ပါဠိ၌။ ဘိက္ခုဘိ၊ အရိယာလုံးစုံ၊ တောင်းခံတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဘိက္ခုကော၊ ဘိက္ခုကမည်၏။ ဣတိအတ္ထော၊ ဤအနက်ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ၏။)

ရဇမိဿံ၊ မြူမွန်နှင့်ရောသော။ မလံ၊ အညစ်အကြေးသည်။ ဇလ္လိကံ၊ ဇလ္လိကမည်၏။ မြူမွန်ကိုဖြင့်ဆေးလျော်၍ရကောင်းသောကြောင့် “ဇလဿ+ဣဒံ+ဇလ္လံ၊ ဇလ္လံယေဝ ဇလ္လိကံ” ဟု သုတ္တံ၌ ဣကဗစ္စည်း ကြံပါ။] အမိဿံ၊ မြူမွန်နှင့်မရောသော အညစ်အကြေးသည်။ မလမေဝ၊ မလအာတည်း။ ဘိန္ဒုပဋ္ဌဇရေတိ၊ ဟူသော။ နိဗ္ဗစနံ၊ အနက်ကို ထုတ်ဆိုကြောင်းဝါကျကို။ ဘိန္ဒုပဋ္ဌဇရေ၊ ပျက်သော အဝတ်ကို ဆောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်၌။ ဘိက္ခုသဒ္ဓဿ၊ ဘိက္ခုသဒ္ဓါ၏။ နိရုဇ္ဈတ္တာ၊ တက်ရောက်ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝုတ္တံ၊ မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။ [ဘိန္ဒုပဋ္ဌဇရေတိ၊ ကား။ ဘိက္ခုသုရုပ္ပဝသေန၊ ရဟန်းအားလျောက်ပတ်သည်၏အစွမ်းဖြင့်။ ပဉ္စခဏ္ဍာဒိနာ၊ ငါးခင်းအစရှိသည်ဖြင့်။ ဆေဒေန၊ ဖြတ်ခြင်းဖြင့်။ ဆိန္ဒုစီဝရဇရေ၊ ဖြတ်အပ်သောသင်္ကန်းကို ဆောင်သောပုဂ္ဂိုလ်၌။ - အနု။ ဘိန္ဒု၏ သဒ္ဓတ္ထကိုဖြင့်ခြင်းမဟုတ်၊ အဓိပ္ပါယတ္ထကို ဖြင့်ခြင်းတည်း။]

ယဿ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဘာဝေတဗ္ဗော၊ ဖြစ်စေထိုက်သော။ အဝသိဋ္ဌော၊ ကြွင်းကျန်သော။ ဩဓိ၊ မဂ်ဟူသော အပိုင်းအခြားသည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ပဟာတဗ္ဗော၊ ပယ်ဆိုက်သော။ အဝသိဋ္ဌော၊ သော။ ဩဓိ၊ ကိလေသာဟူသော အပိုင်းအခြားသည်လည်း။ အတ္ထိ၊ သော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဩဓိသော၊ ဩဓိသောမည်၏။ အရဟာပန၊ ရဟန္တာသည်ကား။ တဒဘာဝါ၊ ထိုဘာဝေတဗ္ဗ၊ ပဟာတဗ္ဗ၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ ဩဓိရဟိတော၊ အပိုင်းအခြားမှ ကင်း၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ အနောဓိသော ကိလေသာနံ ပဟာနာ ဘိက္ခုတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တော၊ မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။

ဝါ၊ တနည်း။ ဩဓိသဒ္ဓေါ၊ ဩဓိသဒ္ဓါသည်။ ကေဒေသေ၊ တစိတ်တဒေသအနက်၌။ နိရုဇ္ဈော၊ ထင်ရှား၏။ [“အထင်ရုဇ္ဈသဒ္ဓါ” ဟု ဆိုလိုသည်။] ဣတိ၊ ကြောင့်။ သဗ္ဗမဂ္ဂါ၊ အလုံးစုံသောမဂ်တို့ကို၎င်း။ သဗ္ဗကိလေသာစ၊ အလုံးစုံသော ကိလေသာ တို့ကို၎င်း။ အရဟတာ၊ ရဟန္တာ ဖြစ်လိမ့်သည်။ ဘာဝိတာ၊ မိမိ

ယဿ။ ဟေ။ အနောဓိသော။ ။ ဩဓိ၌ အဝ+ဘာဝေတဗ္ဗပစ္စည်း၊ အဝတ္ထိန္ဒိတာ ဝီယတိ ဌပီယတိတိ ဩဓိ၊ “ဘာဝေတဗ္ဗ အဘာဝေတဗ္ဗ” ဟု၎င်း၊ “ပဟာတဗ္ဗ အပဟာတဗ္ဗ” ဟု၎င်း နှစ်ဘုံရှိရာ၌ ပိုင်းခြားထားအပ်သောကြောင့် ထောက်သော အဘို့ကို “ဩဓိ” ဟု ဆိုသည်။ “ဩဓိ-ပိုင်းခြားအပ်သော အပိုင်းအခြား၊ ယဿ အတ္ထိ သော ဩဓိသော” ကို ထောက်၍ အဿတ္ထိအနက်၌ သောပစ္စည်း ဟု ကြံပါ။ ထိုသို့ အပိုင်းအခြားမရှိသကဲ့ “အနောဓိသော” ဟုဆိုသည်။

၄၆၈

ဝိသင်္က မူလဋီကာနိဿယ

ဇာန

သန္တာန်၌ ဖြစ်စေအပ်ပြီးကုန်သည်။ (ဟူသော) စာရင်း။ ပဟိနာ၊ ပဟိအပ်ပြီးကုန်သည်။ (ဟူသော) စာရင်း။ ဩဓိတိ၊ ဩဓိဟူ၍။ န ဝုစ္ဆန္တိ၊ မဆိုအပ်ကုန်။ ပဟာနာတိ၊ ပဟာနာဟူသော။ ဣဒဉ္စ နိဗ္ဗာနံ၊ ဤအနက်ကို ထုတ်ဆိုကြောင်းသဒ္ဓါကိုလည်း။ ဘေဒနပရိယာယဝသေန၊ ဘေဒနသဒ္ဓါ၏ ပရိယာယ်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဝုတ္တံ၊ မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။

၁

သေက္ခောတိ အာဒိနာ၊ သေက္ခောအစရှိသောပါဌ်ဖြင့်။ (ဒဿတိ ဌိစပ်။) ဘိက္ခုသဒ္ဓေန၊ ဘိက္ခုသဒ္ဓါသည်။ ဝုစ္ဆမာနံ၊ ဟောအပ်သော။ အတ္ထံ၊ အနက်ကို။ ဂုဏဝသေန၊ သေက္ခဖြစ်သော ဘိက္ခုဂုဏ်၏အစွမ်းဖြင့်။ ဒဿတိ၊ ပြတော်မူ၏။ ဟေဋ္ဌာပန၊ အောက်၌ကား။ သမညာယ ပဋိညာယာတိ၊ ဟူသော ပါဌ်ဖြင့်။ (ဘိက္ခုသဒ္ဓေန၊ ဝုစ္ဆမာနံ၊ အတ္ထံ) ပညာယနဝသေန၊ ထင်ရှားခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ (လောက၌ ပြောရိုးဆိုစဉ် ထင်ရှားသောအနက်၏ အစွမ်းဖြင့်။) (ဒဿတိ)။ ဘိက္ခုတိတိ အာဒိနာ၊ ဘိက္ခုတိ အစရှိသောပါဌ်ဖြင့်။ နိဗ္ဗာနဝသေန၊ အနက်ကို ထုတ်ဆိုကြောင်း ဝိဂ္ဂိုဟ်၏အစွမ်းဖြင့်။ ဝေသိတော၊ ပြတော်မူအပ်ပြီ။

သေက္ခော ဘိက္ခုတိ။ ပေ။ ကထိတောတိ၊ ဟူသော။ ဣဒိ ဒဿံ၊ ဤနှစ်ဌာနအပေါင်းသည်။ (န သမေတိ ဌိစပ်။) သေက္ခောတိ။ ပေ။ ဖလဋ္ဌာတိ၊ ဟူသော။ ဣမိနာဒ္ဓယေန၊ ဤ နှစ်ဌာနအပေါင်းနှင့်။ န သမေတိ၊ မညီညွတ်။ တဒိဒံ၊ ထိုရှေ့ ၂-ပါးအပေါင်းကို။ နိဗ္ဗရိယာယ ဒဿနံ၊ ပရိယာယ်မဟုတ် မုချအားဖြင့် ဘိက္ခုကိုပြခြင်းငှါ။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။ သေသဋ္ဌာနေသု။ ပေ။ ကထိတောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ အဋ္ဌကထာ၌ဆိုအပ်ပြီ။ အာဒယော၌ အာဒိဖြင့် သတ္တသေက္ခ ခိဏာသဝတိကိုယူ။ ပဋိညာယ၊ ဝန်ခံခြင်းအားဖြင့်။ ဘိက္ခုသိလောပိ၊ ဘိက္ခုဟု ပြောဆိုလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း။ ဝုတ္တောနန၊ ဆိုအပ်သည်မဟုတ်ပါလော။ ဣတိ၊ ဤကား ဘေဒနာတည်း။ (သေသဋ္ဌာနေသု၊ ကြွင်းသောဌာနတို့၌။ ပဋိညာယ ဘိက္ခုသိလော။) ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပါပေပြီ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ ဣဒံ၊ ဤဘိက္ခုနိဒ္ဓေသ၌။ (ပဋိညာယ၊ အားဖြင့်။ ဘိက္ခုသိလော၊ ကို။) န အဓိပ္ပေတော၊ အလိုမရှိအပ်။ (ကသ္မာ၊ အတယံကြောင့်နည်း။) သဗ္ဗပ္ပကာရဇ္ဈာန နိဗ္ဗတ္တကဿံ၊ အလုံးစုံသော အပြားရှိသောဈာန်ကို ဖြစ်စေတတ်သောဘိက္ခု၏။ ဝါ၊ ကို။ အဓိပ္ပေတတ္တာ၊ အလိုရှိအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ [ပဋိညာယဘိက္ခုတိက ဈာန်ကို မဖြစ်စေနိုင်သောကြောင့် ဤနေရာ၌ အလိုမရှိအပ်။ ထိုသို့အလိုမရှိအပ်သောကြောင့် သေသဋ္ဌာနတို့၌ ကလျာဏပုထုဇဉ် စသည်ကိုသာ ဆိုအပ်သည် ဟူလို။]

သဂဝတော၊ ၏။ ဝစနံ၊ စကားဟောသည်။ (ကမ္မဝါစာဟူသော စကားတော်သည်။) ဥမသမ္ပဒါ၊ ကမ္မကရဏဿ ဥပသမ္ပဒါကို ပြုခြင်း၏။ ကာရဏတ္တာ၊ အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဌာနံ၊ ဌာနမည်၏။ တဒနုရူပံ၊ ထိုကမ္မဝါစာ

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယ နိဗ္ဗေသအဖွင့်

၄၆၉

အားလျောက်ပတ်သော ကံသည်။ ဌာနာရဟံ၊ ဌာနာရဟမည်၏။ အနန္တဉ္စတ္တိ၊ မယုတ်လျော့သော ဥတိရှိသည်လည်းဖြစ်သော။ ဥပ္ပဋ္ဌိပါဠိယာ၊ အစဉ်မဟုတ်သောအားဖြင့်။ (ဥတိကိုနောက်ထားသောအားဖြင့်။) အဂ္ဂတ္ထံ စ၊ မရွတ်ဆိုအပ်သည်လည်းဖြစ်သော။ အနုဿာဝနံ၊ ကမ္မဝါစာတည်း။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။

၅၁၁။ သမာဒါနဝိရတိ အဝီတိက္ကမနဝိရတိဘဝတော၊ သမာဒါနဝိရတိ သီလ၏အဖြစ်၊ အဝီတိက္ကမနဝိရတိသီလ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ နိပ္ပရိယာယတော၊ အားဖြင့်။ သီလံ၊ သီလတည်း။ ဣတိ (အယံ)၊ ဤသည်ကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။ အနဘိဇ္ဈာဒီနိ၊ အနဘိဇ္ဈာအစရှိသော တရားတို့ကို။ သန္ဓာယ၊ ရည်ရွယ်၍။ စေတသိကသီလဿ၊ စေတသိကသီလ၏။ ပရိယာယသီလတာ၊ ပရိယာယသီလ၏ အဖြစ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝတ္ထော၊ [စေတသိကသီလအရ၌ ပဌမနည်းဝယ် ဝိရတိကို အရကောက်ထားသောကြောင့် ပရိယာယသီလ မဟုတ်တော့၊ နိပ္ပရိယာယ သီလသာတည်း။]

နဂရဝစုကီ၊ မြို့ကို ပြုလုပ်တတ်သော လက်သမားဟူသည်။ ဝတ္ထုဝိဇ္ဇာစရိယော၊ အိမ်ယာ၏ အကျိုးအပြစ်ကိုသိသော ဆရာတည်း။ ဝါ၊ မြေ၏ကြန်ဆင်လက္ခဏာကိုသိသော ဆရာတည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဝဒန္တိ၊ ဆိုကြကုန်၏။ စတုပ္ပိဓေါ၊ လေးပါး အပြားရှိသော။ အာဟာရော၊ အာဟာရ ဟူသည်။ အသိတာဒီနိ၊ အသိတ အစရှိသည်တို့တည်း။ [အာဒိဖြင့် ပီတ ခါယိတ သာယိတတို့ကိုယူပါ။] ဝါ၊ တနည်း။ ဘက္ခိတဗ္ဗ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗ လေဟိတဗ္ဗ စုဗိတဗ္ဗာနိ၊ ခဲစားထိုက်သော

ဌာနာရဟံ။ ။ ဌာနကို “ဥပသမ္ပဒါကမ္မဝါစာယ” ဟု ဖွင့်၍ အရဟကို “အနုရူပ” ဟု ဖွင့်သည်။ ထို ဥပသမ္ပဒါကံကိုပြုခြင်း၏ အကြောင်းဟူသည် မြတ်စွာဘုရား၏ ဥတိကမ္မဝါစာတည်းကံပြုသောအခါ ဥတိကမ္မဝါစာကို မယုတ်လျော့အောင်လည်း ပြုရ၏။ ဥပမာ- “သုကာတု မေ ဘန္တေ သံသော” စသည်ကို ရှုတ်ရာ၌ တဖန်တလေးမျှမယုတ်လျော့အောင် ရှုတ်ခြင်းစသည်တည်း။ ဥတိကိုနောက် ကမ္မဝါစာကိုရှေ့ ဤသို့အားဖြင့် အစဉ်မတူအောင်လည်းမရွတ်ဆို၊ ထို့ကြောင့် “အနန္တဉ္စတ္တိ အနုဿာဝနံ ဥပ္ပဋ္ဌိပါဠိယာ စ အဂ္ဂတ္ထံ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်။

အနုဋ္ဌိက။ ။ ဘဝတော ဝဝနန္တိ ဥပသမ္ပဒါကမ္မဝါစာ မာဟ၊ ပရိသာဝတ္ထု သီမာသမ္ပတ္တိယော “သမဂ္ဂေန သံသေန အကပ္ပေန” တိ ဣမိနာ ပကာသိတာတိ။ “သမဂ္ဂေန သံသေန” ဖြင့် ပရိသာသမ္ပတ္တိကို၎င်း၊ “အကပ္ပေန” ဖြင့် ဝတ္ထုသီမာသမ္ပတ္တိကို၎င်း ပြအပ်ပြီး ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဌာနာရဟန္တိ ဖဒဿ အနန္တ။ ပေ၊ အတ္ထန္တိ၊ တွေ့ကမေဝ အတ္ထမာဟ၊ “ဌာနာရဟံ” အရ ဥပသမ္ပဒါကမ္မဝါစာအာလျောက်ပတ်သော ပရိသာဝတ္ထု သီမာသမ္ပတ္တိကိုပါ ယဆင်သော်လည်း “သမဂ္ဂေန သံသေန အကပ္ပေန” ဖွင့်တို့ဖြင့် ယူအပ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် “ဌာနာရဟံ” အရ ဌာနပုဒ်၏အနက်ကို ပြရာ၌ မယုတ်လျော့သော ဥတိရှိသော (ဥတ္တိသမ္ပဒါ ဖြစ်သော) ဥတိနှင့် ကမ္မဝါစာကို ရှေ့နောက်ပြန်၍ ရွတ်ဆိုအပ်သည်လည်း မဟုတ်သော အနုဿာဝနကိုသာ ပြရသည်။

ခဲဘွယ် စားမျိုထိုက်သော ဘောဇဉ်ငါးပါး လျက်ထိုက်သောပျားရည်စသည်၊
 စုပ်ယူထိုက်သော သောက်ဘွယ်တို့တည်း။ [စုမ္ပိတဗ္ဗန္တိ ပါတဗ္ဗံ၊ (စုမ္ပိတဗ္ဗန္တိ
 ပါတဗ္ဗံ) - အနု။ ဓာတ်ကျမ်းတို့၌ စုမ္ပိဓာတ် စုမ္ပိဓာတ်နှစ်မျိုးလုံးပင် “စုမ္ပိတ” ဟု
 ရုပ်ဖြစ်၏။]

ပါတိမောက္ခသံဝရေန၊ ပါတိမောက္ခသံဝရန္တံ။ ဥပေတော၊ ပြည့်စုံသော
 ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပိတိတိန္ဒြိယော၊ ပိတ်အပ်သော စက္ခုဒွါရစသော ဣန္ဒြိယရှိသည်။
 ဟောတိ။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) တိဏ္ဍံ၊ သုံးပါးကုန်သော။ သုစရိတာနံ၊ ကာယဝစီ
 မနောသုစရိတ် တို့၏။ ဣန္ဒြိယသံဝရဟာရတ္တာ၊ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ ဟူသော
 အကြောင်းရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ [စက္ခုန္ဒြေစသော ဒွါရကို ပိတ်
 ဆို့ထားသောပုဂ္ဂိုလ်သည် ပါတိမောက္ခနှင့်၎င်း၊ သံဝရနှင့်၎င်း ပြည့်စုံ၏။ ဣန္ဒြိယ
 သံဝရသီလသည် အကြောင်း၊ ကာယိက ဝါစသိက မာနသိက သုစရိတ်သည်
 အကျိုးတည်း။ ထို့ကြောင့် ပါတိမောက္ခသံဝရန္တံ ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်
 ပိတိတဣန္ဒြိယရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သာ ဖြစ်သည်-ဟူလို။]

ဝါ၊ တနည်း။ ပါတိမောက္ခသံဝရော၊ ပါတိမောက္ခသံဝရ သီလသည်။
 ဣန္ဒြိယသံဝရဿ၊ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ၏။ ဥပနိဿယော၊ အားကြီးသော မှီရာ
 အကြောင်းသည်။ ဟောတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပါတိမောက္ခသံဝရေန၊ ပါတိမောက္ခ
 သံဝရသီလဖြင့်။ ပိတိတိန္ဒြိယော၊ ပိတ်အပ်သော ဣန္ဒြိယရှိသောပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ပါတိ-
 မောက္ခသံဝရ သံဝုတောတိ၊ ဟူရီ။ ဝုတ္တော၊ မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။ [ဤနည်း၌ကား
 ပါတိမောက္ခသံဝရသီလသည် အကြောင်း၊ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလသည် အကျိုး။]
 ဣမိနာ အဓိပ္ပါယေန၊ ဤသို့သောအလိုဖြင့်။ သံဝုတောတိ တေဿ၊ သံဝုတော
 ဟူသော ဤပုဒ်၏။ ပိတိတိန္ဒြိယောတိ အတ္ထံ၊ ပိတိတိန္ဒြိယောဟူသောအနက်ကို။
 (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

ပါတိမောက္ခေန စ သံဝရေန စာတိ ဣဒံ၊ ပါတိမောက္ခေန စ သံဝရေန စ
 ဟူသော ဤစကားကို။ (ဝုတ္တံစပ်။) ပါတိမောက္ခတော၊ ပါတိမောက္ခမှ။ အညံ၊
 အခြားသော။ သီလံ၊ သုစရိတသီလကို။ ကာယိကအဝီတိက္ကမာဒိဂ္ဂဟဏေန၊
 ကာယိကအဝီတိက္ကမ အစရှိသောသဒ္ဓါဖြင့်။ ဝဟိတံ၊ ပြီ။ ပန၊ ကား။ ဒုတိယော၊
 နှစ်ခုမြောက်သော။ အတ္တော၊ အနက်ကို။ (ပါတိမောက္ခသဒ္ဓါတေနဝါ သံဝရေန
 ဟူသောအနက်ကို။) ဒိန္နမ္ပိ၊ နှစ်ပါးသောပုဒ်တို့၏လည်း။ ဧကတ္ထတံ၊ တူသော
 အနက်ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ ဝုတ္တော၊ ပြီ။ [ပါဠိတော်၌ ကာယိ-
 ကော အဝီတိက္ကမော ဝါစသိကော အဝီတိက္ကမော ကာယိကဝါစသိကော
 အဝီတိက္ကမောဟူသော သဒ္ဓါဖြင့် ပါတိမောက္ခသံဝရသီလမှ အခြားသော သီလ
 ကို ယူထားသည်။] ဣတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပါယေန၊ ဤသို့သောအလိုဖြင့်။ ဝုတ္တံ၊
 ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ၏။

၅၁၃။ သဗ္ဗမ္ပိ ဒုဿိလုန္တိ ဣမိနာ၊ ဟူသော ဤ ပါဠိဖြင့်။ အဘိဇ္ဈာဒယော
 စ၊ အဘိဇ္ဈာ အစရှိသော ဒုစရိတ်တို့ကိုလည်း။ ဂဟိတာ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤ
 အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို။ သန္တာယ၊ ဤ။ မနုဿာပိ။ ပေ။ ဒယောတန္တိ၊ ဟူ၍။
 (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ တတ္ထာတိ၊ ကား။ ကာယိကဝီတိက္ကမာဒိဝသေန၊
 ကာယိက ဝီတိက္ကမ အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဝုတ္တေသု၊ ဟောတော်မူအပ်
 ကုန်သော။ အနာစာရေသု၊ အနာစာရတို့တွင်။ (ကေစိယံ အနာစာရံ၌ စပ်။)
 ဂရုဘဏ္ဍဝိသဇ္ဇနမာပဇ္ဇတိတံ ပဒဿ၊ ပုဒ်၏။ ထလ္လစ္စယံ၊ ထလ္လစ္စဉ်း အာပတ်
 သို့။ အာပဇ္ဇတိ၊ ၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ အရောပိမောတိ၊ ဟူသော ပါဠိ
 ဖြင့်။ သံသိကဘူမိယံ၊ သံသိကမြေ၌။ ဥဋ္ဌိတော၊ အလိုအလျောက်ပေါက်သော
 ဝါးကို။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဖာတိကမ္မန္တိ၊ ကား။ ဂရုဘဏ္ဍန္တရဘူတံ၊ ဝါးမှ
 တပါးသော ဂရုဘဏ်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ကမ္မံ၊ ပြုအပ်သော အမှုကို။ (ကဏ္ဍာ
 ဂဟေတဗ္ဗော ဥ စပ်။) ဒဏ္ဍကမ္မန္တိ၊ ဟူသော ပါဠိဖြင့်။ ယထာဝုတ္တံ၊ အကြင်
 အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော။ (ပေါက္ခရဏိတောဝါ ပံသု ဥဒ္ဓရိတွာ သောပါနံဝါ
 အတ္တရာပေတွာ ဝိသမဋ္ဌာနံ ဝါ သမိကတွာ တိုင်အောင် ဆိုသည်။)

ဟတ္ထကမ္မံ၊ လက်ဖြင့် ပြုအပ်သော အမှုကို။ အာဟ၊ ဆိုပြီ။ ဧတေန၊ ဤ
 ကုက္ကုခေါက် အမှုန့် အစရှိသော ဝတ္ထုဖြင့်။ သိနာယန္တိ၊ ရေချိုးကြကုန်၏။
 ဣတိ၊ ဤသို့ ရေချိုးကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (တံ၊ ထို သစ်ခေါက်မှုန့်
 အစရှိသော ဝတ္ထုသည်။) သိနာနံ၊ သိနာန မည်၏။ စုဏ္ဍာ၊ ကုက္ကုခေါက်
 အမှုန့် အစရှိသော ဝတ္ထုတည်း။ [သိနာဓာတ်၊ ဓာတုန်မကြေ အာကို အာယ
 ပြု၍ “သိနာယန္တိ” ဟု ရုပ်ပြီးပုံကို ဓာတုတ္ထသင်္ဂဟ၌ ဆို၏။ ဓာတုမဉ္ဇူသ၌
 သိနာဓာတ်၊ ဒိဝါဒိ ယပစ္စည်း ဟူ၍လည်း ဆိုသတတ်။] သစ္စာလီကေန၊
 မှန်သောစကား၊ ချစ်ဖွယ်သော စကားဖြင့်။ ပိယဝါဒိ၊ ချစ်ဖွယ်ကို ပြောဆို
 လေ့ရှိသူကို။ စာဠုတိ၊ စာဠုဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။ အတ္တာနံ၊ မိမိကို။ စာဠု၊
 ချစ်ဖွယ်ကို ပြောဆိုလေ့ရှိသူကို။ ဝါ၊ ချစ်ဖွယ်ကို ပြောဆိုလေ့ရှိ သူဖြစ်အောင်။
 ဣစ္စတိ၊ လိုလားတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ စာဠုကာမော၊ မည်၏။ တဿ၊
 ထို ချစ်ဖွယ်ကို ပြောဆိုလေ့ရှိသူဖြစ်အောင် လိုလားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဘာဝေါ၊

သစ္စာလီကေန။ ပေ။ ဝုစ္စတိ။ ။ မှားသည်ဖြစ်စေ မှန်သည်ဖြစ်စေ သူတပါး၏ ချစ်ဖွယ်ကို
 ပြောလေ့ရှိသူကို “စာဠု” ဟုခေါ်၏။ ဤ၌လည်း “စရတိ အမနုညံ တိန္တတိတိ စာဠု” ဟုပင်
 ပြုနိုင်၏။ စာဠု + ကာမေတိတိ စာတုကာမော၊ မိမိကိုယ်ကို ချစ်ဖွယ်ဖြစ်သော စကားကို
 ပြောလေ့ရှိသူဖြစ်အောင် လိုလားသူ၊ စာဠုကာမဿ + ဘာဝေါ စာတုကမ္ပံ “စကားအပြော
 ကောင်းသူဖြစ်အောင် လိုလားသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း” ဟူသည့် သူတပါးကို မြှောက်ပင့်၍
 ပြောကြောင်း စကားပင်တည်း။ ထို့နောက် သုတ္တံ၌ တာပစ္စည်းသစ်။

ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာသည်။ စာရုကမ္ပတာ၊ ချစ်ဖွယ်ကို ပြောဆိုလေ့ရှိသူဖြစ်
အောင် လိုလားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ။

မဂ္ဂသုပဿ၊ ပဲနောက်ဟင်း၏။ အပ္ပဝိသနဋ္ဌာနံ နာမ၊ မဝင်နိုင်ရာ ထမင်း
ပဲအရပ် မည်သည်။ နတ္ထိ။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) သဗ္ဗာဟာရေဟိ၊ အလုံးစုံ
သော အာဟာရတို့နှင့်။ အဝိရုဒ္ဓတ္တာ၊ မဆန့်ကျင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။
ဣတိ အယံ၊ ကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။ [အဋ္ဌ-
ကထာ၌ ဟိတ် မပါသောကြောင့် “သဗ္ဗာဟာရေဟိ အဝိရုဒ္ဓတ္တာ” ဟု ဟိတ်
ထည့်၍ ဖွင့်သည်။] ပရိဘဋ္ဌတိ မာရေတိ၊ ဆောင်ရွက် ပေ့ချီတတ်၏။ ဣတိ၊
ကြောင့်။ ပရိဘဋ္ဌော၊ မည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ပရိဘဋ္ဌတိ ပေါသေတိ၊ မွေးမြူ
တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပရိဘဋ္ဌော။ အထ ဝါ၊ အဋ္ဌကထာနည်းမှ တနည်း
ကား။ ပရိဝါရတူတော၊ အခြံအရံ ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ တဋ္ဌော သေဝကော၊
ခဏားတတ်သူသည်။ ပရိဘဋ္ဌော၊ မည်၏။ ဂိဟိနံ၊ လူတို့၏အတွက်။ ကရိယမာနံ၊
ပြုလုပ်အပ်သော ဘဏ္ဍာစိုး၏ အလုပ်ကို။ ဘဏ္ဍာဂါရိကကမ္မံ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊
ဆိုအပ်ပြီ။ [“ဘဏ္ဍာဂါရိကကမ္မန္တိ” ဟု “ဣတိ” ပါလျှင် ကောင်း၏။ “ဘဏ္ဍာ-
ဂါရိကန္တိ၊ ပါဌ်ဖြင့်။ ဂိဟိနံ၊ ကရိယမာနံ၊ ကိ။ ဝုတ္တံ” ဟု ပေးပါ။] ပိဏ္ဍတ္တံ၊
လူတို့ လှူအပ်လတ္တံ့သော ဆွမ်းအလိုငှါ။ ပဋိပိဏ္ဍဒါနံ၊ ရှေးရှုဖြစ်သော ဆွမ်းကို
ပေးခြင်းသည်။ ပိဏ္ဍပဋိပိဏ္ဍ၊ ပိဏ္ဍပဋိပိဏ္ဍ မည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ပိဏ္ဍံ၊ မိမိ
ဆွမ်းကို။ ဒတာ၊ ရှေးဦးစွာ ပေးပြီး၍။ ပဋိပိဏ္ဍဂုဟဏံ၊ ပြန်၍လှူအပ်သော
ဆွမ်းကို ယူခြင်းသည်။ ပိဏ္ဍပဋိပိဏ္ဍ၊ မည်၏။ သံသဘောဝစေတိယတောဂါနံ၊
သံသဘတော်၏ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်း၊ စေတီတော်၏ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်း
တို့ကို။ အယောနိသော၊ နည်းသမီးမဟုတ်သောအားဖြင့်။ ဝိစာရဏံ၊ စိမ့်ခြင်း
သည်။ သံသပ္ပါဒစေတိယပ္ပါဒပဋ္ဌပနံ နာမ၊ သံသဘတော်အတွက် ဖြစ်သော
ပစ္စည်း၊ စေတီတော်အတွက်ဖြစ်သော ပစ္စည်းတို့ကို မသင့်မတော် ဖြစ်စေခြင်း
မည်၏။ အတ္တနာ၊ မိမိ၏။ သန္တကေဝိယ၊ ဥစ္စာ၌ကဲ့သို့။ ပဋိပဇ္ဇနံ၊ သုံးစွဲသော
အားဖြင့် ကျင့်ခြင်းတည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ကေဝိ ဝဒန္တိ။

၅၁၄။ ဧတ္ထ၊ ဤ အရပ်၌။ ဂါဝေါ၊ နွားတို့သည်။ စရန္တိ၊ လှည့်လည်
ကျက်စားကြကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့နွားတို့၏ကျက်စားရာ၏အဖြစ်ကြောင့်။ သော၊
ထိုအရပ်သည်။ ဂေါစရော၊ ဂေါစရ မည်၏။ ဂေါစရောဝိယ၊ နွားတို့၏ ကျက်စား
ရာအရပ်နှင့်တူ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဂေါစရော၊ မည်၏။ အဘိဏ္ဍံ၊ ပပြတ်။ စရိတဗ္ဗ-
ဋ္ဌာနံ၊ လှည့်လည်ထိုက်သော အရပ်တည်း။ ဝါ၊ တနည်း။ ဂါဝေါ၊ ဂေါတို့
ဟူသည်။ စက္ခာဒိနိ၊ စက္ခုအစရှိကုန်သော။ ဣန္ဒြိယာနိ၊ ဣန္ဒြေတို့တည်း။ [ဣန္ဒြေကို
အရကောက်ရာ၌ “ဂစ္ဆန္တိ ယထာသကံ ဝိသယေ (အရာ၌။ ဝါ၊ အာရုံ၌)။
ပဝတ္တန္တိတိ ဂါဝေါ” ဟု အနုဒ္ဓိကာ၌ ဝိပြုဟ်ပြုသည်။] ဧတဟိ၊ ထို စက္ခု စသော

ဝိသင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယ နိဒ္ဒေသအဖွင့်

၄၇၃

ဣန္ဒြေတို့သည်။ စရိတဗ္ဗဋ္ဌာန်၊ လျှပ်လည်ထိုက်သော၊ ရူပါရုံအစရှိသော အရပ်
 သည်။ ဂေါစရော၊ မည်၏။ အယုတ္တော၊ မသင့်သော။ ဂေါစရော၊ ကျက်စားရာ
 အရပ်သည်။ အဂေါစရော၊ မည်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ ဝစနတ္ထပြုခြင်းကြောင့်။
 တဒညော၊ ထိုမသင့်သောကျက်စားရာမှအခြားသော။ ယုတ္တော၊ သင့်သောအရပ်
 ကို။ ဂေါစရောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဝါသဒ္ဓေါ၊ သည်။ ဝိနနုတ္တောပိ၊
 ခါလွင့်ခြင်းအနက်ရှိသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ဣတိကတွာ၊ ဤသို့လုံးသွင်း၍။
 ဝိနိဒ္ဓါတကိဗ္ဗိသာနိဝါတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

၅၁၅။ ဧတေသံ၊ ဤအပြစ်တို့၏။ အဝရာပစ္စိမာ၊ နောက်၌ဖြစ်သော။
 မတ္တာ၊ အတိုင်းအရှည်သည်။ (အတ္တိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တာနိ၊ ထိုအပြစ်တို့
 သည်။) ဩရမတ္တကာနိ၊ တို့မည်၏။ [ဩရနှင့် အဝရသည် အနက်တူ၏။ အဝရမှ
 အဝကို ဩပြုလျှင် “ဩရ” ဟု ဖြစ်၏။] သံယမကရဏီယာနိတိ၊ ကား။ ကာယ-
 ဝါစာသံယမမတ္တေန၊ ကိုယ်နှုတ်တို့ကိုစောင့်စည်းခြင်းမျှဖြင့်။ ကတ္တဗ္ဗပဋိကမ္မာနိ၊
 ပြုထိုက်သော ကုစားခြင်းရှိကုန်သော။ ဝါ၊ တနည်း။ ဝိက္ခိပိတဗ္ဗာနိ၊ ပယ်ရှား
 ထိုက်ကုန်သော။ [ဃထာကရဏာတ္ထော ကရဏီယသဒ္ဓေါ (ကရဏီယ သဒ္ဓါသည်
 ကရဏအနက် ရှိသကဲ့သို့) ဧဝံ ဝိကိရဏတ္ထောပိ ဟောတိ (ဖရိုဖရဲကြဲခြင်း၊
 ပယ်ရှားခြင်းအနက် ရှိသည်လည်းဖြစ်၏။) ဣတိ အာဟ “ဝိက္ခိပိတဗ္ဗာနိ” တိ။
 ဝိဒ္ဓိသံတဗ္ဗာနိတိ အတ္ထော။—အနု။]

ပုန၊ တဖန်။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ န ကရောမိ၊ မပြုတော့အံ့။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိတ္တေန၊ စိတ်
 ဖြင့်။ သံဝရမတ္တေန၊ စောင့်စည်းခြင်းမျှဖြင့်။ (ကရဏီယာနိ ဌာဝပ်။) ဝါ၊ တနည်း။
 ဣန္ဒြိယသံဝရေနော၊ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလဖြင့်ပင်။ ကရဏီယာနိ၊ ပြုထိုက်ကုန်
 သော။ သံဝရကရဏီယာနိ၊ စောင့်စည်းခြင်းဖြင့် ပြုထိုက်ကုန်သော။ ဝါ၊ ဣန္ဒြိယ
 သံဝရသီလဖြင့် ပြုထိုက် ကုန်သော။ (ဝဇ္ဇာနိ ဌာဝပ်)။ ဒိဝိဝိဟာရဇနပဒဝါသိ၊
 ဒိဝိဝိဟာရဇနပုဒ်၌ နေလေ့ရှိသော ထေရ်သည်။ ဒိဝိဝိဟာရဝါသိ၊ မည်၏။
 [“ဇနပဒအကြေကြပ်ပါ” ဟူလို့။] မနဿ၊ စိတ်ကို။ အဓိဋ္ဌာနမေဝ၊ နောင်မပြု
 တော့အံ့ဟု ဆောက်တည်ခြင်းသည်ပင်။ အဓိဋ္ဌာနာဝိကမ္မံ၊ အဓိဋ္ဌာနာဝိကမ္မ
 မည်၏။ [“အဓိဋ္ဌာနနှင့် အာဝိကမ္မ အရတူ” ဟူလို့။] ဣစ၊ ဤ တိပိဋကစူဠနာဂ
 ထေရ်၏ ဝါဒကို ပြရာ၌။ ဒေသနာ၊ ဒေသနာပြောခြင်းကို။ ဝုဋ္ဌာနာဝိကမ္မန္တိ၊
 ဟူ၍။ အဓိပ္ပေတာ၊ ၏။ တတ္ထ၊ ထိုအဏုမတ္တသု ဝဇ္ဇသု အစရှိသောပါဌ်၌။
 စိတ္တုပ္ပါဒ၊ ပေ။ ပဋိဗ္ဗာနိတိ၊ ဟူ၍။ ဝစနတော၊ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။ ပါတိ၊
 မောက္ခသံဝရဝိသုဒ္ဓတ္ထံ၊ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ၏ စင်ကြယ်ခြင်း အကျိုးငှါ။
 အနတိက္ကမနီယာနိ၊ မလွန်ကျူးထိုက်ကုန်သော။ အနာပတ္တိဂမနီယာနိ၊ အာပတ်
 သို့ရောက်ကြောင်း မဟုတ်ကုန်သော။ ဝဇ္ဇာနိ၊ တို့ကို။ ဝုတ္တာနိ၊ ဟောတော်မူအပ်
 ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤကား။ အာစရိယဿ၊ ဆရာဖြစ်သော မဟာသမ္မထေရ်၏။

အဓိပ္ပါယ်တော၊ အလိုတည်း။ စတုဗ္ဗိယောတိ၊ ကား။ အတ္တာနုဝါဒ။ ပေ။ ဒုဂ္ဂတိ၊
ဘယဿ၊ အတ္တာနုဝါဒဘေး၊ ပရာနုဝါဒဘေး၊ ဧဏှဘေး၊ ဒုဂ္ဂတိဘေးဟူသော။
(ဘယဿန္တံ စပိ)။

၅၁၆။ ဣဓ ဘိက္ခုတိ၊ ဣဘိက္ခုဟူသော ပါဌ်ဖြင့်။ (ပါဌ်တော်ပါဌ်ဖြင့်။)
ဘိက္ခု ဝေ၊ ရဟန်းကိုသာလျှင်။ အဓိပ္ပေတော၊ အလိုရှိအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤ
အဓိပ္ပါယ်ကို။ သန္တာယ၊ ရှိ။ သေသသိက္ခာပန။ ပေ။ ဂုတ္တာတိ၊ ဟူသောစကားကို။
(သင်္ဂဟကာဓော) အာဟ။ ပန၊ ထိုသို့ဆိုပါသော်လည်း။ ဘိက္ခုဂ္ဂဟဏံ၊ ဘိက္ခု
သဒ္ဓါကို။ အဂ္ဂပရိသာမုခေန၊ အမြတ်ဆုံးပရိသတ်ကို အဦးပခာန ပြုသဖြင့်။
(ပရိသတ်လေးပါးတွင် ဘိက္ခုပရိသတ်သည် အမြတ်ဆုံးတည်း။ ထိုအမြတ်ဆုံး
ဖြစ်သော ပရိသတ်ကို အဦးပခာနပြုသဖြင့်)။ သဗ္ဗဇ္ဈာနနိဗ္ဗတ္တကာနံ၊ အလုံး
စုံသောဈာန်တို့ကို ဖြစ်စေနိုင်ကုန်သော။ စတုန္နမ္ပိ၊ လေးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။
ပရိသန္နံ၊ တို့ကို။ ဒဿနတ္ထံ၊ ပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှါ။ (သဂ္ဂဟဏံ) ကတံ၊
ပြတော်မူအပ်ပြီ။ ဤနည်းအလို “ဣဘိက္ခု” ၌ ဘိက္ခုသဒ္ဓါသည် ပခာနနည်း
တည်း။ အပခာနအားဖြင့် ကြွင်းပရိသတ်သုံးပါးကိုလည်း ယူနိုင်သည်။] ဝါ၊
တနည်း။ ဂုဏတော၊ ကိလေသာကို ဖျက်ဆီးနိုင်ခြင်းဂုဏ်၊ သံသရာကို ဘေးဟု
ရှုလေ့ရှိခြင်း ဂုဏ်အားဖြင့်။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းကို။ အဓိပ္ပေတော၊ အပ်၏။ ဣတိ၊
ကြောင်း။ သဗ္ဗာပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော။ သိက္ခာ၊ သိက္ခာတို့ကို။ ဣဓ၊
သိက္ခာတိ သိက္ခာပဒေသုဟူသော ဤပါဌ်၌။ အဓိပ္ပေတော၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ သို့။
ဒဗ္ဗဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။

သဗ္ဗေန သိက္ခာသမာဒါနေနာတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ ဇယနသမာဒါ-
နေန၊ အကြင်ဆောက်တည်ခြင်းဖြင့်။ သဗ္ဗာပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော။
သိက္ခာ၊ သိက္ခာတို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ သမာဒိန္နာ၊ ကောင်းစွာယူအပ်ကုန်သည်။
ဟောန္တိ။ ကံ၊ ထိုဆောက်တည်ခြင်းသည်။ ကေ၊ တပါးသည်။ သမာနမ္ပိ၊ ဖြစ်ပါသော်

ဂုဏတော ဝါ ဘိက္ခု။ ။ “ကိလေသေ ဘိန္နတိတိ ဘိက္ခု၊ သံသာရဝဋ္ဌ ဘယတော ဣက္ခ-
တိတိ ဘိက္ခု” ဟူသော ဝိဂြိုဟ်သည် ဂုဏ်အားဖြင့် ရအပ်သော ဘိက္ခုသဒ္ဓါ၏ အနက်ပြတည်း။
ထိုဂုဏ်အရ ရဟန်းယောကျ်ားသာ မက၊ ဘိက္ခုနီ ဥပါသကာ ဥပါသိကာတို့လည်း ဘိက္ခု
အမည်ရနိုင်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် “အလကတော စေပိ သမံ စရေယျ၊ သန္တော ဒန္တော နိယတော
ဗြဟ္မစာရီ၊ သဗ္ဗေသု ဘူတေသု နိဓာယ ဒဏ္ဍိယော ဗြာဟ္မဏော သော သမဏော သဘိက္ခု။
တိ အာဒိသု ဝိယ ဣဓပိ ဂုဏတော ဘိက္ခု အဓိပ္ပေတော” ဟု အနုဋီကာမိန့်သည်။ [တန်
ဆာဆင်အပ်ပါသော်လည်း သတ္တဝါအားလုံးထို၌ ဒုတ်လှကန်ကို ချထား၍ သန္တံ၊ ဒန္တံ၊
နိယတ၊ ဗြဟ္မစာရီဖြစ်လျက် ညီညွတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်အံ့။ ပေ။ ထိုသူသည် ဘိက္ခုမည်
၏။—ဓမ္မပဒ၊ သန္တတိဟောမတ္တဝတ္ထ။ ။]

လည်း။ သဗ္ဗသမာဒါနကိစ္စကရတ္တာ၊ အလုံးစုံသောသိက္ခာပုဒ်တို့ကိုဆောက်တည်
ခြင်းကိစ္စကို ပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သဗ္ဗသမာဒါနံ နာမ၊ မည်သည်။
ဟောတိ။ ပန၊ ချီးမွမ်းတယ်ရာသမ္ဘဝနာကား။ အနေကေသု၊ တပါးမက များစွာ
သော ဆောက်တည်ခြင်းတို့၌။ ဝတ္ထုဗ္ဗမေဝ၊ သဗ္ဗသမာဒါနဟု ဆိုတယ်သည်ပင်။
နတ္ထိ၊ မရှိတော့။ သဗ္ဗေန သိက္ခိတဗ္ဗာကာရေနာတိ၊ ကား။ အဝီတိက္ကမ။ ပေ။ အာ-
ကာရေန၊ မလွန်ကျူးခြင်း၊ ဒေသနာပြောခြင်း၊ အာပတ်မှ ထမြောက်ကြောင်း
ဖြစ်သောဝတ်ကို ကျင့်ခြင်းအစရှိသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ (သဗ္ဗသိက္ခိဗ္ဗပ။)
ဝီတိက္ကမနဝေေန၊ လွန်ကျူးခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ သေသဿာပိ၊ ကြွင်းသော
သိက္ခာပုဒ်ကိုလည်း။ နိဇ္ဈေသသတကာရဏံ၊ အကြွင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုပြုခြင်း
ကို။ သန္ဓာယ၊ ဤ။ ဘိန္ဓဿာပီတိအာဒိ၊ အစရှိသောစကားကို။ အာဟ။

၅၀၉။ အာဝရဏီယေဟံ၊ စိတ်ကို ပိတ်ဆို့ တတ်ကုန်သော နိဝရဏတို့မှ။
ဝါ၊ အလုံးစုံသော အကုသိုလ်တို့မှ။ စိတ္တပရိသောနေဘာဝနာ၊ စိတ်ကို သုခ်သင်
တတ်သော ဘာဝနာသည်။ ဇာဂရိယာနုယောဂေါ၊ ဇာဂရိယာနုယောဂ
မည်၏။ ဣတိကတ္တာ၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍။ ဘာဝနန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော)
အာဟ။ သပ္ပပရိဂ္ဂါဟကန္တိ၊ ဟူသောမိန့်၌။ သပ္ပပရိဂ္ဂါဟကံနာမ၊ အိပ်ခြင်းကို
ပိုင်းခြား၍ ယူတတ်သော သတိသမ္ပဗ္ဗေညမည်သည်ကို။ (ကထိတံ ခွဲစပ်။) ဣဒံ၊ ဤ
အိပ်ခြင်းမည်သည်။ ဣတော၊ ဤဝီတိစိတ်နှင့်မရောဘဲ ဘဝင်သို့ သက် င်ခြင်းမှ။
ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌၎င်း။ ဣတော၊ ဤကိုယ် အမှုအရာနှုတ်အမှုအရာကို ဖြစ်စေတတ်သော
ဝီတိစိတ်တို့၏ ဖြစ်ခြင်းမှ။ (အိပ်ခြင်း၏ထခြင်းမှ။) ပရည၊ နောက်၌၎င်း။ အယံ၊ ဤ
ကိုယ်၏ ပင်ပန်းခြင်း၊ ထိနမိဒ္ဓ၏ ဖြစ်ခြင်းသည်။ ဧတဿ၊ ဤအိပ်ခြင်း၏။ ပစ္စ-
ယော၊ အကြောင်းတည်း။ ဣတိ အာဒိနာ၊ ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့်။ ပရိဂ္ဂါဟကံ၊
ပိုင်းခြား၍ ယူတတ်သော သမ္ပဗ္ဗေညကို။ (ကထိတံ)။

၅၂၀, ၅၂၁။ ယုတ္တောတိ၊ ကား။ အာရမ္မမာနော၊ အားထုတ်သည်။
(ဟောတိ)။ သာတစ္ဆံ၊ မပြတ်မလပ် ဖြစ်စေထိုက်သော ဝီရိယကို၎င်း။ နေပက္ကဉ္စ၊
ရင့်ကျက်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ ခြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ပညာကို၎င်း။ ပဝတ္တယမာနော၊

သဗ္ဗသမာဒါနံ။ ။ ဘိက္ခု သိက္ခာအားလုံးကို ဥပသမ္ပဒါ ကမ္မဝါစာ တမျိုးတည်းဖြင့်
ယူနိုင်သကဲ့သို့ ဥပါသကာသိက္ခာကိုလည်း “ပဉ္စသီလံ သမာဒိယာမံ ဒေသသီလံ သမာဒိယာ-
မိ” ဟု တဝါကျတည်းဖြင့် အလုံးစုံယူနိုင်၏။ တပါးစီဆောက်တည်လျှင်ကား အလုံးစုံယူနိုင်
ကြောင်းပြောဖွယ်မရှိ။ [အနေကေသုတိ ဝိသုဒ္ဓိသံ သမာဒါနေသု။—အနု။]

စိတ္တပရိသောနေ ဘာဝနာ။ ။ စိတ္တဿ၊ စိတ်ကို။ ပရိသောနေဘူတာ၊ သုခ်သင်တတ်
သည် ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ အာဝရဏီယဓမ္မသိက္ခမ္ပိကာ၊ အာဝရဏီယဓမ္မကို ပယ်ခွဲနိုင်သော။
သမာဓိ ဝိပဿနာဘာဝနာ၊ သမာဓိဘာဝနာ၊ ဝိပဿနာဘာဝနာသည်။ စိတ္တပရိသောနေ-
ဘာဝနာနာမ၊ မည်၏။—အနု။

ဖြစ်စေသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဇာဂရိယာနုယောဂံ၊ ကိ။ အနုယုတ္တော၊ အပနိပနိ
 အားထုတ်သည်။ ဟောတိ။ ဣတိ၊ သိ။ သမ္ပန္နံ၊ သာတစ္စံနေပက္ကံပုဒ်တို့၏စပ်ခြင်းကို။
 (သင်္ဂဟကာရော) ဒဿေတိ။ ပါဠိတော်၌ သာတစ္စံ နေပက္ကံနောက်ဝယ် အစပ်
 မရှိသောကြောင့် “ပဝတ္ထယမာနောဟောတိ” ဟု အစပ်ထည့်၍ပြသည်ဟူလို-။]

၅၂၂။ လောကီယာယပိ။ ပေ။ အာဟာတိဣဒံ၊ ကိ။ (ဝုတ္တံ၌စပ်။) ဝိပဿနာ-
 ဘာဝနာယ၊ ဝိပဿနာဘာဝနာ၌။ သတိပဋ္ဌာနာဒယော၊ သတိပဋ္ဌာန်အစရှိသော
 တရားတို့သည်။ ဧကသ္မိံ အာရမ္မဏေ၊ တခုတည်းသောအာရုံ၌။ သဟ၊ တကွ။
 နပဝတ္တန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။ ပဝတ္တမာနာနိဝိ၊ အတူတကွ ဖြစ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်
 သော။ ဣန္ဒြိယဗလာနိ၊ ဣန္ဒြေဗိုလ်တို့သည်။ ဗောဇ္ဈင်္ဂေသ္မဝ၊ ဗောဇ္ဈင်တို့၌သာ။
 အန္တောဂဓာနိ၊ အတွင်းဝင်ကုန်သည်။ ယောန္တိ။ ဟိ၊ မှန်။ ပီတိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂဂဟ-
 ဏေန၊ ပီတိသမ္မောဇ္ဈင်ကိုယူခြင်းဖြင့်။ တဒုပနိဿယဘူတံ၊ ထိုပီတိသမ္မောဇ္ဈင်၏
 အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ၊ သဒ္ဓိန္ဒြေသည်၎င်း။
 ဝါ၊ ကို၎င်း။ သဒ္ဓါဗလဉာသည်၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ ဂဟိတမေဝယအပ်သည်သာ။
 ဟောတိ။ (ကသ္မာ၊ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) သဒ္ဓုပနိသံ ပါမောဇ္ဇန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တ-
 တ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ဝိညာယတိ၊ ၏။) [ပါမောဇ္ဇံ၊
 သည်။ သဒ္ဓုပနိသံ၊ သဒ္ဓါဟူသော အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းရှိ၏။ - နိဒါန
 သံယုတ်၊ ဒသဗလင်္ဂ၊ ဥပနိသသဝိ။] မဂ္ဂင်္ဂါနိ၊ တို့သည်။ ပဉ္စေ၊ ငါးပါးတို့
 သည်သာ။ ဝိပဿနာက္ခဏေ၊ ဝိပဿနာခဏ၌။ ပဝတ္တန္တိ။ [သမ္မာဝါစာ စသော
 သုံးပါးမပါ။] ဣတိ ဣမံ အတ္ထံ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။
 ဣတိ၊ သိ။ ဒဉ္ဇဗ္ဗံ။

၅၂၃။ သမန္တတော၊ အလုံးစုံသော အဘိက္ခမအစရှိသော အတို့တို့၌။ ဝါ၊
 အဘိက္ခမအစရှိသော အဖို့တို့ဝယ် အတ္ထာနတ္ထ အစရှိသော အလုံးစုံသောအဖို့
 အားဖြင့်။ ဝါ၊ တနည်း။ သမ္မာ၊ မယောက်မပြန်သင့်သော အကြောင်းအားဖြင့်။
 ဝါ၊ သမံ၊ အညီအမျှ။ သာတ္ထကာဒိဝမ္မဇနနံ၊ သာတ္ထက အစရှိသည်ကို အပြား
 အားဖြင့် သိတတ်သောညာဏ်သည်။ သမ္မဇနံ၊ မည်၏။ [သံကိ “သမန္တတော”
 ဟု၎င်း၊ “သမ္မာ” ဟု၎င်း၊ “သမံ” ဟု၎င်း သုံးနည်းဖွင့်သည်။ အနုဋီကာကြည့်၍
 သမန္တတောကို အနက်ပေးသည်။] တဒေဝ၊ ထိုသမ္မဇနံသည်ပင်။ သမ္မဇညံ၊
 မည်၏။ [သုတ္တံ၌ ဣပစ္စည်း။] တေနာတိ၊ ကား။ သတိသမ္ပယုတ္တတ္တာဝေ၊ သတိနှင့်
 အညီအမျှ ကျေပွါဒတာအစရှိသောအပြားတို့ဖြင့် ဟု၍သည်၏အဖြစ်ကြောင့်ပင်။
 ဥဒ္ဓေသေ၊ ၌။ (ဥဒ္ဓေသတနုးက။) အဝုတ္တံ၊ မဟောအပ်သည်။ (သမာနာ) ဝိ၊
 ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ဝါ၊ ဖြစ်သည်လည်းဖြစ်သော။ သတိ၊ ကိ။ နိဒ္ဓေသေ၊ ၌။
 သတောတိ ဣဒိနာ၊ ဟူသော ဤပါဠိဖြင့်။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ
 အယံ၊ ဤသည်ကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုသည်။

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယ နိဒ္ဒေသအဖွင့်

၄၇၇

သုတ္တကာနံ၊ တိုးပါးခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော။ ဝါ၊ အကျိုးနှင့် တကွ ဖြစ်ကုန်သော။ အဘိက္ကမာဒိနံ၊ အဘိက္ကမ အစရှိသည်တို့ကို။ သမ္ပဇာနနံ၊ အလုံးစုံ အဖို့အားဖြင့် အပြားအားဖြင့် သိခြင်းသည်။ ဝါ၊ သိတတ်သော ဉာဏ်သည်။ သုတ္တကာသမ္ပဇာနံ၊ မည်၏။ ဧဝံ၊ တူ။ သပ္ပာယ်သမ္ပဇာနံ၊ မည်၏။ [သပ္ပာယ်နံ အဘိက္ကမာဒိနံ သမ္ပဇာနနံကို ညွှန်းသည်။] ပန၊ ကား။ သိက္ခာစာရဂေါစရေ ဆွမ်းအလို့ငှါ လှည့်လည်အပ်ရာဖြစ်သော ကျက်စားရာ အရပ်၌၎င်း။ အညတ္ထာပိစ၊ အခြားသော အရပ်၌၎င်းပင်တည်း။ ကုန်သော၊ အဘိက္ကမာဒိသု၊ အဘိက္ကမ အစရှိသော ကိစ္စတို့၌။ အဝိဇဟိတော၊ မစွန့်အပ်သော။ ကမ္မဋ္ဌာနသင်္ခါတေ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းဟု ဆိုအပ်သော။ ဝါ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်မှု တာဝနာအလုပ်၏ဖြစ် တည်ရာဌာန ဟု ဆိုအပ်သော။ ဝါ၊ သုခအတူး၏ တည်ရာဖြစ်သော တာဝနာ အလုပ်ဟု ဆိုအပ်သော။ ဂေါစရေ၊ ကျက်စားရာအရပ်၌။ သမ္ပဇာနံ၊ အလုံးစုံ သောသတ္တိအားဖြင့် အပြားအားဖြင့်သိခြင်းသည်။ ဝါ၊ သိတတ်သောဉာဏ်သည်။ ဂေါစရသမ္ပဇာနံ၊ မည်၏။ အဘိက္ကမာဒိသု၊ အဘိက္ကမ အစရှိသည်တို့၌။ အသမုယနမေဝ၊ မကုန်စေခြင်းသာလျှင်ဖြစ်သော။ သမ္ပဇာနံ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ အသမ္မောဟသမ္ပဇာနံ၊ မည်၏။

☐ ဒွေ ကထာဝီ၊ ကား။ ဝစနကရဏာ၊ ကရအာဇာတော၊ ခေါ်ကြောင်း စကားကို လိုက်နာပြုကျင့်ကြောင်း ကထာ၊ မလိုက်နာ မပြုကျင့်ကြောင်းကထာတို့ကို။ န ကထိတပုဗ္ဗာ၊ ရှေး၌ မပြောဆိုအပ်ကုန်။ ဝါ၊ မပြောဆိုအပ်ဘူးကုန်။ ဝစနံ၊ ခေါ်လိုက်သောစကားကို။ ကဏှောမိ ဧဝံ၊ ပြန်၍ထူးသောအားဖြင့် ပြုရမည်သာ။ တသ္မာ သုဗ္ဗစတ္တာ၊ ထိုသို့ဆိုလျက်သောစကား၌သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပဋိဝစနံ၊ စကားတို့ကို။ အဒါသိ၊ ပေးပြီ။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ [အဋ္ဌကထာ၌ “ပဋိဝစနံ အဒါသိ” ကို ယူ၍ စပ်ပုဒ်ပြုသောကြောင့် “ပဋိဝစနံ အဒါသိတိ အတ္ထော” ဟု ပါဠိရှိပါစေ။ သီလက္ခန္ဓာသတ်၌လည်း “အဒါသိ” ဟုပင်ရှိ၏။ ဤအဓိပ္ပါယ်၏ အကျယ်ကို သီလက္ခန္ဓာဘာသာဋီကာ သတ်သမ္ပဇာနကထာအဖွင့်၌ ပြထားသည်။]

ကမ္မဋ္ဌာနသိသေနေဝါတိ၊ ကား။ ကမ္မဋ္ဌာနဇ္ဇေနေဝ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းဟူသောအဦး ပခေနဖြင့်ပင်။ ကမ္မဋ္ဌာနံ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို။ ပခေနံ၊ ပခေနကို။ ကတောဝေ၊ ပြု၍သာ လျှင်။ (ပတ္တစိဝရမာဒါယ ဌာစပ်။) ဣတိအတ္ထော၊ တေန၊ ထိုကမ္မဋ္ဌာန သိသေနေဝ ဟူသောပါဠိဖြင့်။ ပတ္တမ္ပိ၊ သပိတ်သည်လည်း။ အစေတနံ၊ စိတ်စေတနာ မရှိ။ ဣတိ အာဒိနာ၊ ဤသို့ အစရှိသောပါဠိဖြင့်။ ဝက္ခမာနံ၊ ဆိုအပ်လတ္တံ့ သော။ ကမ္မဋ္ဌာနံ၊ ကို။ (အဝိဇဟိတော၊ မစွန့်မူ၍။) ဝါ၊ တနည်း။ ယထာ ပရိဟရိယမာနံ၊ အကြင် အကြင် ဆောင်ယူအပ်ဆဲဖြစ်သော။ (ကမ္မဋ္ဌာနံ) အဝိဇဟိတော၊ ရှိ။ (စေတိယံ ဝန္တာ စသည်၌စပ်။) ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ ဒေသတိ၊ ၏။ တသ္မာတိ တေသ၊ ဟူသော ဤပုဒ်၏။ မေကထာ၊ ပေ။ ဝဒန္တိတိဇေတန၊ ဤဝါကျနှင့်။ သမ္ပန္နော၊

စင်ခြင်းသည်။ ဟောတိ။ ဘယေတိ။ ကား။ ပရုစက္ကာဒိဘယေ၊ တပါးသော
 မင်းတို့၏ အာဏာစက် အစရှိသော စားဖြစ်ရာအခါ၌။ (ဘယ် နေဝ ဇာနာမ
 နှစ်ပ။) အဝသေသဋ္ဌာနေတိ၊ ကား။ ယာဂု အဂ္ဂဟိတဋ္ဌာနေ၊ ယာဂုကိုမယူအပ်
 ဘူးရာအရပ်၌။ ဌာနစက်မနမေဝါတိ၊ ဟူသောစကားကို။ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗိရိယာပထ-
 ဝသေန၊ ဆောက်တည်ထိုက်သော ဣရိယာပုယ်၏အစွမ်းဖြင့်။ (သင်္ဂဟကာရေန)
 ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ သောဇနာဒိကာလေ၊ ဆွမ်းစားခြင်း အစရှိသည်တို့၏ အခါ၌။
 ဝါ၊ ဆွမ်းစားရာ အစရှိသောအခါ၌။ [အာဒိဖြင့် ကျင်ကြီး ကျင်ငယ်စွန့်ရာအခါ
 စသည်ကိုယူ။] အဝဿံ၊ ကန်။ ကတ္တဗ္ဗနိသဇ္ဇာယပိ၊ ပြုထိုက်သော ထိုင်ခြင်းကို
 လည်း။ မဋ္ဌိက္ခေပဝသေန၊ ပယ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ န(ဝုတ္တံ)၊ ဆိုအပ်သည် မဟုတ်။

ဒါရုစီရိယော၊ ဒါရုစီရိယမည်သော။ ထေရော၊ ထေရ်သည်။ (သစ္စာကာသိ
 နှစ်ပ။) ဗာဟိယ၊ ဗာဟိယ။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ (ထိုသို့ဖြစ်သောအားထုတ်ခြင်း
 ရှိသည်ဖြစ်၍ အလွန်အကဲသာလျှင် ငါ့ကို တောင်းပန်သည်၏အဖြစ်၊ အသက်
 အန္တရာယ်၏ မသိနိုင်သည်၏အဖြစ်ကို လျှောက်ထားသည်၏အဖြစ်၊ သင့် ဣန္ဒြေ
 တို့၏ ရင့်ကျက်ခြင်းသို့ရောက်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဤသို့အနုဋ္ဌိကာအတိုင်း
 အကျယ်စွဲပါ။) တေ၊ သင်သည်။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဝါ၊ ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ သည့်အတိုင်း။
 သိက္ခိတဗ္ဗံ၊ သိက္ခာသုံးတန်၊ ရသ္မိရန်ဟု၊ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ်၊ အားထုတ်ထိုက်၏။
 (ကိံ၊ ထိုက်သနည်း။) ဒိဋ္ဌေ၊ စက္ခုဝိညာဉ်ဖြင့် မြင်အပ်သော ရူပါရုံ၌။ ဒိဋ္ဌမတ္တံ၊
 မြင်ခြင်းမျှသည်။ ဝါ၊ မြင်ကာမတ္တ မြင်ရုံမျှသည်။ ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်လတ္တံ့။ သုတေ၊
 သောတဝိညာဏ်ဖြင့် ကြားအပ်သော သဒ္ဓါရုံ၌။ (သုတမတ္တံ၊ ကြားခြင်းမျှသည်။
 ဝါ၊ ကြားကာမတ္တ ကြားရုံမျှသည်။ ဘဝိဿတိ။) ဗုတေ၊ သာန ဝိဝှိ ကာယ
 ဝိညာဉ်သုံးပါးတို့ဖြင့် ရောက်၍ သိအပ်သော ဂန္ဓာရုံ ရသာရုံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၌။ (မုတ-
 မတ္တံ၊ ရောက်၍ သိခြင်းမျှသည်။ ငါ၊ ရောက်၍ သိကာမတ္တ သိရုံမျှသည်။ ဘဝိဿ-
 တိ။) ဝိညာတေ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းဖြင့် သိအပ်သော အာရုံခြောက်ပါး တပါး
 ပါး၌။ ဝိညာတမတ္တံ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းဖြင့် သိခြင်းမျှသည်။ ဝါ၊ သိကာ မတ္တ
 သိရုံမျှသည်။ ဘဝိဿတိ။ ဣတိ သို့။ (သိက္ခိတဗ္ဗံ၊ ထိုက်၏။)

ဒိဋ္ဌေဒိဋ္ဌမတ္တံ။ ။ ရူပါယတနေ စက္ခုဝိညာဏေန ဒိဋ္ဌမတ္တံ၊ ယထာ ဟိ စက္ခုဝိညာဏံ ရူပေ
 ရူပမတ္တမေဝ ပဿတိ၊ န နိဗ္ဗာဒိသဘာဝံ၊ ဧဝံ သေသတံဒွါရိက ဝိညာဏာနိပိ၊ [စက္ခုဝိညာဉ်
 ဖြင့်ရူပါရုံကို မြင်သောအခါ ရူပါရုံမျှကိုသာ မြင်၏။ နိဗ္ဗာသုရ အတ္တ စသောသဘောကိုမမြင်၊
 စက္ခုဝိညာဉ်မကြွင်းသော ထိုဒွါရ၌ဖြစ်သောသမ္ပဋိစွန်း၊ သန္တရဏ၊ ဝိဋ္ဌေ၊ ဇောတိ၌လည်း
 နည်းတူ။] စက္ခုဒွါရိကဝိညာဏေန ဟိ မေ ဧတ္ထ ဒိဋ္ဌမတ္တမေဝ ဘဝိဿတိတိ သိက္ခိတဗ္ဗန္တံ
 အတ္ထော။ [စက္ခုဒွါရိက၌ဖြစ်သော သမ္ပဋိစွန်းစသော ဝိညာဉ်ဖြင့် ငါ၏ရူပါရုံ၌မြင်ရုံသာ
 မြင်လိမ့်မည်၊ မြင်ခြင်းထက်ပို၍ နောက်ဝိသိများဖြင့် ရာဂဒေါသ မောဟ မဖြစ်စေရဟု
 အားထုတ်ထိုက်သည် ဟူလို။]

ဗာဟိယ၊ ယတော၊ အကြင်အခါ၌။ ဝါ၊ အကြင်အကြောင်းကြောင့်။ တေ၊ သင်၏။ ဒိဋ္ဌေ၊ ဒိဋ္ဌမတ္တံ၊ ဘဝိဿတိ၊ သုတေ (သုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ)။ မုတေ (မုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ)။ ဝိညာတေ ဝိညာတမတ္တံ ဘဝိဿတိ၊ ဗာဟိယ၊ တတော၊ ထိုအခါ၌။ ဝါ၊ ထိုအကြောင်းကြောင့်။ တံ၊ သည်။ တေန၊ ထိုဒိဋ္ဌအစရှိသည်နှင့်တကွ။ ပဋိပဒ္ဓေါ၊ စပ်သသည်။ န (ဘဝိဿသိ)။ တနည်း၊ တေန၊ ထိုဒိဋ္ဌအစရှိသည်နှင့်စပ်သော ရာဂအစရှိသည်နှင့်တကွ။ န (ဘဝိဿသိ)။ မပြစ်လတ္တံ့။

ဗာဟိယ၊ ယတော၊ ၌။ ဝါ၊ ကြောင့်။ တံ၊ တေန၊ တကွ။ န (ဘဝိဿသိ)။ ဗာဟိယ၊ တတော၊ ၌။ ဝါ၊ ကြောင့်။ တံ၊ တတ္ထ၊ ထို ဒိဋ္ဌအစရှိသော အာရုံ၌။ (တေ၊ ဤဒိဋ္ဌ အစရှိသောအာရုံသည်။ မမံ၊ ငါ့ဥစ္စာတည်း။ သော၊ ဤဒိဋ္ဌအစရှိသောအာရုံသည်။ အဟံ၊ သည်။ အသ္မိ၊ ဖြစ်၏။ သော၊ သည်။ မေ၊ ငါ၏။ အတ္တာ၊ အတ္တတည်း။) ဣတိ၊ န (ဘဝိဿသိ)။ တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိဖြင့် ကပ်ငြိလျက် စွဲမြဲတည်နေသ မပြစ်လတ္တံ့။

ဗာဟိယ၊ ယတော၊ ၌။ ဝါ၊ ကြောင့်။ တံ၊ တတ္ထ၊ ၌။ တေ၊ မမံ၊ သော၊ အဟံ၊ အသ္မိ၊ သော၊ မေ၊ အတ္တာ၊ သည်။ န (ဘဝိဿသိ)။ လတ္တံ့။ ဗာဟိယ၊ တတော၊ ၌။ ဝါ၊ ကြောင့်။ တံ၊ ဣ၊ ဤလောက၌။ နေဝ (ဟောသိ)၊ မပြစ်တော့။ ဟုရံ၊ နောက်လောက၌။ န (ဟောသိ)၊ တော့။ ဥဘယံ၊ ဤလောက နောက်လောကနှစ်မျိုးကို။ အန္တရေန၊ ကြပ်၍။ န (ဟောသိ)၊ တော့။ သေဝ (သောဝေ)၊ ဤလောက နောက်လောက၌မဖြစ်ခြင်းသည်ပင်။ ဒုက္ခဿ၊ ကိလေသာဒုက္ခ၏။ ဝါ၊ ဝဋ်ဒုက္ခ၏။ အန္တော၊ အဆုံးအပိုင်းအခြားတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ဟောတော်မူပြီ။ တွေကေန၊ ဤမျှအတိုင်း အရည်ရှိသော တရားတော်ဖြင့်။ အရဟတ္တံ၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကို။ သစ္စာကာသိ၊ မျက်မှောက်ပြုပြီ။

ယတော၊ ခေါ် တေ ဗာဟိယ တတော၊ တေန။ ။ ယတောတိ ယဒါ၊ ယသ္မာဝါ၊ တေတိ တဝ၊ တတောတိ တဒါ၊ တသ္မာဝါ၊ တေနာတိ တေန ဒိဋ္ဌာဒိနာ၊ ဒိဋ္ဌာဒိ ပဋိပဒ္ဓေနဝါ၊ ရာဂါဒိနာ၊ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ပေ။ ရတ္ထောဝါ ဒုဋ္ဌော ဝါ မုဋ္ဌော ဝါ နဘဝိဿသိ ပဟိနုရာဂါဒိကတ္တာ၊ တေန ဝါ ဒိဋ္ဌာဒိနာ သဟ ပဋိပဒ္ဓေါ န ဘဝိဿသိ။

တတော၊ တံ ဗာဟိယ န တတ္ထ။ ။ ယဒါဝါ၊ ယသ္မာဝါ၊ တံ တေန ရာဂေနဝါ ရတ္ထောဒေါသေနဝါ ဒုဋ္ဌော၊ မောဟေနဝါ မုဋ္ဌော န ဘဝိဿသိ၊ တဒါ၊ တသ္မာဝါ၊ တံ တတ္ထ ဒိဋ္ဌာဒိကေန ဘဝိဿသိ၊ ဣတ္ထံ ဒိဋ္ဌောဝါ သုတမုတဝိညာတေ ဝါ “တေ၊ မမံ၊ သော၊ ဟမ သ္မိ၊ သော၊ မေ၊ အတ္တာ” တိ တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိဟိ အလ္လုနော ပတိဋ္ဌိတော န ဘဝိဿသိ။

တတော၊ တံ ဗာဟိယ နေဝိဓ။ ပေ။ ဥဘယမန္တရေန။ ။ ယဒါ၊ တံ ဗာဟိယ တေန ရာဂါဒိနာ တတ္ထ ဒိဋ္ဌာဒိသု ပဋိပဒ္ဓေါ န ဘဝိဿသိ၊ တဒါ၊ တံ နေဝ ဣလောကေန၊ ပရလောကေန၊ န ဥဘယတ္ထပိ ဟောသိ၊ အန္တရေနာတိ ဝစနံ ပန ဝိကပ္ပန္တရဒိပနံ။ — ဥဒါန အဋ္ဌကထာ၊ ဗာဟိယသုတ်။

ပါဠိအော်၏ မြန်မာမြန်။ ။ ဗာဟိယ... စက္ခုဝိညာဉ်ဖြင့် ရူပါရုံကို မြင်သောအခါ မြင်ကာမတ္တ မြင်ရုံမျှသာဖြစ်၏။ နိဗ္ဗာ အာရုံသည်ကို မမြင်သကဲ့သို့ ဤအတူ ထိုစက္ခုဒွါရ၌ မြင်သော သမ္ပဒ္ဓိစိုဏ်းစသော ဝိညာဉ်တို့သည်လည်း ထိုရူပါရုံ၌ မြင်ကာမတ္တ မြင်ရုံသာ ဖြစ်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် “မြင်အပ်သော ရူပါရုံ၌ မြင်ကာမတ္တ မြင်ရုံမျှသာ ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်ရမည်။

“သောစာဝိညာဉ်ဖြင့် ကြားအပ်သော သဒ္ဓါရုံ၌ ကြားကာမတ္တ ကြားရုံမျှသာ ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု ကျင့်ကြံကြိုးကုတ်အားထုတ်ရမည်။ “သာန ဇိဝှါ ကာယဝိညာဉ်ဖြင့် ရောက်၍သိအပ်သော ဂန္ဓာရုံ ရသာရုံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံလည်း ရောက်၍ သိကာမတ္တ သိရုံမျှသာ ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု ကျင့် ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်ရမည်။ “မနောဒွါရဝဇ္ဇန်းဘသော မနောဝိညာဉ်ဖြင့် သိအပ်သော အာရုံခြောက်ပါး တပါးပါး၌လည်း သိကာမတ္တ သိရုံမျှသာ ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု ကျင့်ကြံကြိုး ကုတ် အားထုတ်ရမည်။

ဗာဟိယ... အကြင်အခါ၌ (အကြင်အကြောင်းကြောင့်) အသင့်မှာ မြင်အပ်သော ရူပါရုံ၌ မြင်ကာမတ္တ ကြားအပ်သော သဒ္ဓါရုံ၌ ကြားကာမတ္တ ရောက်၍သိအပ်သောဂန္ဓာရုံ ရသာရုံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ရောက်၍ သိကာမတ္တ မနောဒွါရဝဇ္ဇန်းဖြင့် သိအပ်သော အာရုံခြောက် ပါး တပါးပါး၌ သိကာမတ္တ ဖြစ်လိမ့်မည်။ ထိုအခါ (ထိုသို့မြင်ကာမတ္တကြားကာမတ္တ ရောက် ၍ သိကာမတ္တ မနောဒွါရဝဇ္ဇန်းဖြင့် သိကာမတ္တ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်) ဗာဟိယ... သင်သည် ထို ဒိဋ္ဌအာစရိသည်နှင့်တကွ (တနည်း) ထို ဒိဋ္ဌအာစရိသည်နှင့်စပ်သော ရာဂအစရှိသည်နှင့် တကွ ဖြစ်တော့မည် မဟုတ်။

ဗာဟိယ... အကြင်အခါ၌ (အကြင်အကြောင်းကြောင့်) သင်သည် ထိုဒိဋ္ဌအာစရိသည် နှင့်တကွ (တနည်း-ဒိဋ္ဌ အာစရိသည်နှင့်စပ်သော ရာဂ အစရှိသည်နှင့်တကွ) ဖြစ်တော့မည် မဟုတ်။ ထိုအခါ၌ (ထိုသို့ ဒိဋ္ဌအာစရိသည်နှင့်စပ်သော ရာဂအစရှိသည်နှင့် တကွ ဖြစ်တော့ မည် မဟုတ်ခြင်းကြောင့်) ဗာဟိယ... သင်သည် ထို ဒိဋ္ဌ သုတ မုတ ဝိညာတအာရုံ၌ “ဤဟာသည် ငါ၏ဥစ္စာ၊ ဤဟာသည် ငါဖြစ်၏၊ ဤဟာသည် ငါ၏အတ္တ”ဟု တဏှာမာန ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် ကပ်ငြိစွဲမြဲ တည်နေသူ ဖြစ်တော့မည်မဟုတ်။

ဗာဟိယ... အကြင်အခါ၌ (အကြင်အကြောင်းကြောင့်) သင်သည် ထိုဒိဋ္ဌအာစရိသော အာရုံဝယ် တဏှာမာန ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် ငြိကပ်စွဲမြဲ တည်နေသူ မဟုတ်။ ဗာဟိယ... ထိုသို့ မဟုတ် ခြင်းကြောင့် သင်သည် ဤဘဝ၌လည်း မဖြစ်တော့၊ နောက်ဘဝ၌လည်း မဖြစ်တော့၊ နှစ်ပါးစုံသော ဘဝ၌ ပြန်၍လည်း မဖြစ်တော့၊ ဤသို့ ဘဝနှစ်ရပ်၌ မဖြစ်ခြင်းသည်ပင် ကိလေသဒုက္ခ-ဝဋ်ဒုက္ခ၏ အဆုံးအပိုင်းအခြား ဖြစ်သတည်း။

မှတ်ချက်။ ။ အဋ္ဌကထာဝယ် အထဝါတက်သော ဒုတိယနည်း အလိုအားဖြင့် “ဒိဋ္ဌေ၊ မြင်အပ်သော ရူပါရုံ၌၊ ဒိဋ္ဌမတ္တံ၊ စက္ခုဝိညာဉ်ဖြင့် သိမြင်ခြင်းဟူသော အတိုင်းအရှည်ရှိသော ဇောစိတ်သည်။ ဘဝိယတိ၊ ဖြစ်လတ္တံ့။ ဣတိ၊ သိက္ခိတပွား ထိုက်၏” ဟုပေးပါ။ သုတ မုတ ဝိညာတ စသည်တို့၌လည်း နည်းတူ။

အမှာ။ ။ ဤဗာဟိယသုတ္တန်နှင့် ဣန္ဒြိယသံဝရသီလကို တွဲ၍ အဓိပ္ပါယ်ပြောမှ ပိုင်ပိုင် နိုင်နိုင် နားလည်စရာရှိသည်။ ထိုဣန္ဒြိယသံဝရသီလကို စောင့်နိုင်လျှင် “ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ” ဖြစ် တော့၏။

ခါဏုအာဒိပရိဟရဏတ္ထံ သစ်ဝုတ် အစရှိသည်ကို ရှောင်လွှဲခြင်းအကျိုးငှါ။
 ဝါ၊ တနည်း။ ပတိဋ္ဌိတပါဒပရိဟရဏတ္ထံ၊ ရပ်တည်သောရွှေခြေကို ရှောင်ခြင်း
 အကျိုးငှါ။ ပဿေန၊ ဘေးဖြင့်။ ဟရဏံ၊ ရှောင်လွှဲခြင်းသည်။ ဝိတိဟရဏံ၊
 မည်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝဒန္တိ၊ ဆိုကြကုန်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ယာင၊ အကြင်မျှလောက်။
 ပတိဋ္ဌိတပါဒေါ၊ တည်သောခြေသည်။ (ဇတ္ထိ၊ နိ။) တာဝ၊ ထိုတည်သောခြေ
 တိုင်အောင်။ အာဟရဏံ၊ နောက်ခြေကိုဆောင်ခြင်းသည်။ အတိဟရဏံ၊ မည်၏။
 တတော၊ ထိုရပ်တည်သောခြေ။ ဟရံ၊ နောက်၌။ ဝါ၊ လွန်၍။ ဟရဏံ၊ ဆောင်
 ခြင်းသည်။ ဝိတိဟရဏံ၊ မည်၏။ ဣတိ အယံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ ဧတေသံ ဤ
 အတိဟရဏ၊ ဝိတိဟရဏတို့၏။ ဝိသေသော၊ တည်း။ အဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကား။ နိရန္တရံ၊
 အကြားမရှိအောင်။

ပဌမဇေနပိ။ ပေ၊ န ဟောတိတိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤစကားကို။ ပဉ္စဝိညာဏ-
 ဝိသိယံ၊ ပဉ္စဝိညာဏဝိသိ၌။ ဣတ္ထိ၊ မိန်းမတည်း။ ပုရိသော၊ ယောက်ျားတည်း။
 ဣတိ၊ သို့။ ဇေနာဒိန္နံ၊ တပ်မက်ခြင်း အစရှိသည်တို့၏။ အဘဝံ၊ မရှိခြင်းကို။
 သန္တာယ၊ ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ဟိ၊ မှန်။ တတ္ထ၊ ထိုပဉ္စဝိညာဏဝိသိ၌။
 အာဝဇ္ဇနဝေါဋ္ဌဗ္ဗနာနံ၊ အာဝဇ္ဇနံ၊ ဝုဋ္ဌောတို့၏။ အယောနိသော၊ မသင့်သော
 အကြောင်းအားဖြင့်။ အာဝဇ္ဇနဝေါဋ္ဌဗ္ဗနဝသေန၊ ဆင်ခြင်ခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်း
 တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဣဇ္ဇ၊ ဣဉ္ဒြိယသော။ ဣတ္ထိရူပါဒိမ္ပိ၊ မိန်းမ၏ရူပါရုံ အစရှိသည်
 ၌။ လောဘော၊ လောဘသမာဓိသည်၎င်း။ အနိဋ္ဌေ၊ အနိဋ္ဌဖြစ်သော။ (ဣတ္ထိ
 ရူပါဒိမ္ပိ၊ ၌။) ပဋိ၊ သာဝ၊ ဒေါသ သာမနိသည်၎င်း။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ပန၊ ကား။
 မနောဒွါရေ၊ မနောဒွါရ၌။ ဣတ္ထိ၊ တည်း။ ပုရိသော၊ တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ရဇ္ဇနာဒိ၊
 တပ်မက်ခြင်း အစရှိသည်သည်။ ဟောတိ၊ နိ။ တဿ ထိုတပ်မက်ခြင်း အစရှိ
 သည်၏။ ပဉ္စဒွါရဇေနံ၊ ပဉ္စဒွါရဇေတည်း။ မူလံ၊ မူလတည်း။ ဝါ၊ တနည်း။
 ယထာဝုတ္တံ၊ အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော။ တဝဂ်ဒိ၊
 တစ်ဝင် အစရှိသောစိတ်သည်။ (မူလံ၊ တည်း။) [တဝဂ်ဝဇ္ဇနဉ္စေ၊ အစရှိသော
 အဋ္ဌကထာစကားကို ရည်ရွယ်သည်။]

ဝေ၊ ဤသို့။ မနောဒွါရဇေဝနဿ၊ မနော ဒွါရဇေ၏။ မူလဝသေန၊ မူလ၏
 အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ မူလ၏အဖြစ်ဖြင့်။ မူလာရိညာ၊ မူလဖြစ်သောစောကို ပိုင်းခြား၍
 သိခြင်းကို။ ဝါ၊ မူလဖြစ်သောတဝင် အစရှိသည်ကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းကို။
 (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီး။ ပန၊ ကား။ အာဂန္တု၊ အတဝကာလိက-
 တာ၊ အာဂန္တုက၏အဖြစ်၊ တဝကာလိက၏ အဖြစ်ကို။ ပဉ္စဒွါရဇေဝနသေဝ၊
 ပဉ္စဒွါရဇေ၏ပင်။ အပုဗ္ဗတိတ္ထဒုတဝသေန (အပုဗ္ဗတာ ဣတ္ထိရတဝသေန)၊
 ရှေ့မဟုတ်သည်၏အဖြစ်၊ အနိက္ခံ၊ အနိက္ခံအဖြစ်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ (ဝုတ္တံ။) [ပဉ္စဒွါရ
 ဇေဝဉ္စ ပဌမဇေတည်းပင် ရှေ့မဟုတ်သော အပုဗ္ဗတည်း။ ဒုတိယဇေ စသည်

ဦးလည်း နည်းတူ။ မှန်၏။ - ဒုတိယဘေကို “သင့်ရွှေက ပဌမသောသည် သင် မဟုတ်ဘူးလား” ဟု မေးလျှင် “ကျုပ်မဟုတ်ပါ” ဟု ပြောလိမ့်မည်။ ဥပါဒ် ဌီ ဘင် တဏှာမျှသာ တည်သောကြောင့် ဣတ္တုချည်းတည်း။] မဏိသပေါ့၊ ဇော သပ္ပဟသည်၊ သိဟဋ္ဌဒိပေ၊ သိဟိဋ္ဌကျန်းဌ။ ဝိဇ္ဇာနာ၊ ထင်ရှားရှိသော။ ကော၊ တမျိုးသော။ သပ္ပဇာတိ၊ မြေမျိုးတည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဝဒန္တိ၊ ဆိုကြကုန်၏။ စလ- နန္တိ၊ ကား။ ကမ္ပနံ၊ တုန်သွပ်ခြင်းတည်း။

အတိဟရတိတိ၊ ကား။ ယာဝဓူခါ၊ ခံတွင်းဝတိုင်အောင်။ အာဟရတိ၊ ရှေးရှု ဆောင်၏။ ဝိတိဟရတိတိ၊ ကား။ တတော၊ ထိုခံတွင်းမှ။ ယာဝ၊ အကြင်မျှ လောက်။ ကုစ္ဆိ၊ ဝမ်းသည်။ (အတ္တိ)။ တာဝ၊ ထိုဝမ်းတိုင်အောင်။ ဟရတိ၊ ဆောင်၏။ ဝ၊ တနည်း။ ကုစ္ဆိဂတံ၊ ဝမ်း၌တည်သော အာဟာရကို။ ပဏ- တော၊ ဘေးမှ။ ဟရတိ၊ အစာသစ်အိမ်သို့ဆောင်၏။ အလ္လတ္တဉ္စအနုပါလေတိတိ၊ ကား။ ဝိယုအာဒိဟိ၊ လေ အစရှိသည်တို့ကြောင့်။ အတိဝံသောသနံ၊ အလွန် ခြောက်သွေ့ခြင်းသည်။ ယသ၊ အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် စေ င့်ရှောက် လေသော်။ န၊ ဟောတိ။ တထာ၊ ထိုအဖြ်လောက်အောင်သော အခြင်းအရာ အားဖြင့်။ ပါလေတိ၊ စောင့်ရှောက်၏။ အာဘုဇတိတိ၊ ကား။ ပရိယောန၊ ပေ။ ဝိဏ္ဏာဝိဏ္ဏဘာဒိ၊ ရှာမှီးခြင်း၊ စားမျိုးခြင်း၊ အစာကြသည်၏အဖြ် မကြေသည် ၏ အဖြ် အစရှိသည်ကို။ အ၊ ဝဇ္ဇတံ၊ ၏။ ဝိဇာနာတိ၊ သံ၏။ ဣတိ၊ အတ္ထော၊ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ အာဘုဇတိတိပဒဿ၊ ၏။ ဝိဇာနာတိတိ အတ္ထော၊ ကို။ ဝိညာယတိ၊ နည်း။ ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ တံတံဝိဇာနနိပ္ပိဒ- ကောယေဝ၊ ထိုသို့သိခြင်းကို ပြီးစေတတ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော။ ပယောဂေါ၊ ပယောဂကို။ သမ္မာပယောဂေါတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ (တသ္မာ)၊ ကြောင့်။ (အာဘုဇတိတိပဒဿ၊ ၏။ ဝိဇာနာတိတိ အတ္ထော၊ ဝိညာယတိ၊ ၏။) အထဝါ၊ ထို့ပြင် တနည်းကား။ သမ္မာပဋိပတ္တိ၊ ကောင်းသော အကျင့်ကို။ အာဂမ္မ၊ စွဲ၍။ အဗ္ဘန္တရေ၊ ကိုယ်တွင်း၌။ ကောစိ၊ တစုံတယောက်သော။ ဘုဉ္ဇန- ကော၊ စားတတ်သော။ အတ္တာနာမ၊ အတ္တမည်သည်။ နတ္ထိ၊ ဣတိ အာဒိနာ၊ ဤသို့အစရှိသည်ဖြင့်။ ဝိဇာနနံ၊ သိခြင်းသည်။ အာဘုဇနံ၊ မည်၏။ [စာအုပ်တို့၌ “အာဘုဇနံ” ကို ကြည့်၍ ဘုဉ္ဇနကော-ဟု ပြင်ထားဟန် တူသည်။ “အဗ္ဘန္တရေ အတ္တာနာမ ကောစိ ဘုဉ္ဇနကော နတ္ထိ” ဟု အဋ္ဌကထာရှိသော ကြောင့်၎င်း၊ အဘိတ အခန်း ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ “ဘုဉ္ဇနကော” ဟု ပါဌမှန်ရှိပါစေ။ ရှေးနိဿယ ၌လည်း “ဘုဉ္ဇနကော” ဟုပင် ရှိ၏။]

အဋ္ဌာနေတိ၊ ကား။ မနုဿာ မနုဿ ပရိဂ္ဂဟိတေ၊ လူ့ လူမဟုတ်သောနတ်၊ တိသူးတို့သည် သိမ်းပိုက်အပ်သော။ အယုတ္တေ၊ မသင့်သော။ ဌာနေ၊ အရပ် ဖြစ်သော။ ခေတ္တ ဒေဝါယတနာဒိကေ၊ လယ်ယာ၊ နတ်တို့၏ တည်ရာ နတ်စင်

ဝိဘင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယ' နိဒ္ဒေသအပွင့်

၄၈၃

နတ်နန်း နတ်ကွန်း အစရှိသည်၌။ (ဥစ္စာရပယာဝံကရောန္တဿ စသည်၌ စပ်။) တုမ္မတောတိ၊ ကား။ ဝေဠုနာဠိ။ ပေ။ ဘာဇနတော၊ ဝါးကုည်တောက် အစရှိသော ရေ၏တည်ရာ ရေဗူးမှ။ တန္တိ၊ ကား။ ဆဋ္ဌိတံ၊ စွန့်အပ်ပြီးသော။ ဥဒကံ၊ ရေသည်။ (အတ္တနော န ဟေ တိ စသည်၌စပ်။) ဂတေတိ ဂမနေတိ၊ ဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ အဘိက္ကမ ပဋိက္ကမဂ္ဂဟဏေန၊ အဘိက္ကမ ပဋိက္ကမသဒ္ဓါ ဖြင့်။ ဂမနေပိ၊ သွားခြင်း၌လည်း။ ပုရတော၊ ရွှေသိုင်း။ ပစ္ဆတော စ၊ နောက်သိုင်း။ ကာယဿ၊ ကိုယ်ကို။ အတိဟရဏံ လွန်၍ဆောင်ခြင်းကို။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဣစ၊ ဤဂတေ ဌိတေ အစရှိသော ပါဠိအရာ၌။ ဂမနမေဝ၊ သွားခြင်းသက်သက်ကိုသာ။ (ရွှေတိုး နောက်ဆုတ်မပါ၊ သွားခြင်း သက်သက်ကိုသာ။) ဂဟိတံ၊ ယူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဝိတဗ္ဗံ။ ဝါ၊ ထနည်း။ ဝက္ခမာနော၊ ဆိုအပ်လတ္တံ့သော အနက်သည်။ ဧတေသံ၊ ဤ အဘိက္ကမ ပဋိက္ကမ ဂတ သဒ္ဓါတို့၏။ ဝိသေသော၊ အထူးတည်း။ [ဝက္ခမာနောတိ အဘိက္ကန္တေ ပဋိက္ကန္တေတိ။ ပေ။ အဒ္ဓါဂမနဝသေန ကထိတော။ ဂတေ ဌိတေ နိသန္ဓေတိ ဧတ္ထ ဝိဟာရေ စုဏ္ဏိကပါဒုဒ္ဓါရဣရိယာပထဝသေန ကထိတောတိ ဝက္ခမာနော။ -နု။]

ဧတ္ထကေနာတိ၊ ကား။ ကဗ္ဗောနံ၊ ကို။ အဝိသဇ္ဇေတွာ၊ မစွန့်မူ၍။ စတုန္တံ၊ ကုန်သော။ ဣရိယာပထာနံ၊ ဣရိယာပုတ်တို့၏။ ပဝတ္တနဝစန မတ္တေန၊ ဖြစ်ပုံကို ဆိုကြောင်း စကားမျှဖြင့်။ ဂေါစရသမ္ပဇညံ၊ သည်။ ပါကဋံ၊ ထင်ရှားသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်သေး။ ဣတိ အတ္ထော။ ဧဝံ ပန သုတ္တေ။ ပေ။ ဟောတိတိ၊ ဟူသောပါဠိ၏။ စက်မနဋ္ဌာနနံသဇ္ဇေသု ဝေ၊ ကြံသွားခြင်း၊ ရပ်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်းတို့၌သေး။ ပဝတ္တေ၊ ဖြစ်သောတရားတို့ကို။ ပရိဂ္ဂဟန္တဿ၊ အနိစ္စအစရှိသည်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ယူသောပုဂ္ဂိုလ်အတွက်။ သုတ္တေ၊ အိပ်ပျော်ခြင်း၌။ ပဝတ္တာ၊ ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်တို့သည်။ အပါကဋ္ဌာ၊ မထင်ရှားကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ ဣတိအတ္ထော။

ကာယာဒိကိရိယာမယတ္တာ၊ ကိုယ်အစရှိသော အမှုအရာကို ဖြစ်စေတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ အာဝဇ္ဇနကိရိယာသမုဋ္ဌိတတ္တာစ၊ အာဝဇ္ဇနကိရိယာကြောင့် ဖြစ်ရသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ [အာဝဇ္ဇန်းနောက် ဇောစောသည်။

ကာယာဒိကိရိယာမယတ္တာ။ ။ ဤဘိတ်ကို “ဇေနိ ကိရိယာမယပဝတ္တံ နာမ” ၌စပ်ကာယာဒိ၌ အာဒိဖြင့် ဝဘ်ကိုယူ၊ “ကိုယ်အစရှိသော အမှုအရာ အတိပြီးသောကြောင့် မနောဒွါရဇောသည် ကိရိယာမယပဝတ္တံ မည်၏” ဟုတိုက်ရိုက်အနက်ဖြစ်၏။ ထိုအနက်အတိုင်း စဉ်းစားလျှင် ကိုယ်အမှုအရာ နှုတ်အမှုအရာသည် “ဇော” မဟုတ်၊ “ဇော-ကြောင့်ဖြစ်သော အမှုအရာသာ ဖြစ်၏” ဟု ဆိုရ၏။ ထို့ကြောင့် “အကျိုးဖြစ်သော ကိုယ်အမှုအရာ နှုတ်အမှုအရာ၏ ကာယာဒိကိရိယာမယ အမည်ကို အကြောင်းဖြစ်သော ဇော၌ တင်စား၍ အကြောင်း ဇောကိုလည်း ဖလူပစာရအားဖြင့် ကာယာဒိကိရိယာမယ” ဟု ဆိုရသည်။

ဆဒ္ဓါရိကစိတ်လည်းဖြစ်သည်။] ဇဝနံ၊ ဇောသညံ။ (ကိရိယာမယပဝတ္ထံ နာမ၊ ကိရိယာမယပဝတ္ထံမည်၏။) ဝါ၊ တနည်း။ သဗ္ဗမ္ပိ၊ ဇောနှင့်တကွ အလုံစုံလည်း ဖြစ်သော။ ဆဒ္ဓါရပဝတ္ထံ၊ ခြောက်ဒွါရ၌ဖြစ်သော ဝိသိစိတ် ဟူသမျှသည်။ ကိရိယာမယပဝတ္ထံ နာမ၊ ။ ဒုတိယဇ္ဈာန်၊ ကို။ ဝစိသင်္ခါရဝိရဟာ၊ ဝစိ သင်္ခါရမှကင်းခြင်းကြောင့်။ ဝါ၊ စကားလုံးကိုပြုစီမံတတ်သော ဝိတက်ဝိစာရမှ ကင်းခြင်းကြောင့်။ တုဏှိဘာဝေါတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ။

၅၂၆။ ဥပါသနဋ္ဌာနန္တိ၊ ကား။ ဣဿာသာနံ၊ လေးသမားတို့၏။ ဥပါသနဿ၊ မြားပစ်လေ့ကျင့်ခြင်း၏။ သိက္ခာယောဂကရဏဿ၊ အတတ်ကို အားထုတ် မှုကို ပြုခြင်း၏။ (ဌာနံ၊ တည်ရာသည်။ ဟောတိ) ဝိသ၊ ကဲ့သို့။ ကမ္မဋ္ဌာန ဥပါသနဿ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို လေ့ကျင့်ခြင်း၏။ ဌာနံ၊ တည်ရာသည်။ ဟောတိ။ ဣတိ အတ္ထော၊ ဟိ၊ မှန်။ တနည်း။ (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဥပါသနဋ္ဌာနန္တိပဒဿ၊ ။ ။ ဣဿာသာနံ။ ပေ။ ဌာနန္တိအတ္ထော၊ ဟူသောအနက်ကို။ ဇဏ္ဍိတော၊ ဖွင့်အပ် ဖွင့်နိုင်သနည်း။) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ တမေဝအတ္ထံ၊ ထိုအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ပင်။ ဒသေတံ၊ ငါ။ ယောဂပထန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ၊ ဆိုပြီ။ ဣတိ(တသ္မာ)၊ ကြောင့်။ (ဥပါသနဋ္ဌာနန္တိ ပဒဿ၊ ဣဿာသာနံ။ ပေ။ ဌာနန္တိ အတ္ထော၊ ဟူသောအနက်ကို။ မယာ၊ သည်။ ဇဏ္ဍိတော၊ ။) သိသံ ဇောဝတိ၊ ကား။ ဣစ္ဆာဒါသဗျ၊ အလိုဆိုးတည် ဟူသော ကျွန်အဖြစ်မှ။ ဘုဇိဿတံ၊ တော်လှန်သည်၏ အဖြစ်ကို။ ဉာပယတိ၊ သိစေ၏။ ဝါ၊ တနည်း။ မိစ္ဆာပဋိပန္နော ဟိ၊ မှားမှားယွင်းယွင်းကျင့်သော တောကျောင်းတုန်းကြီးတို့သည်။ ပက္ခိတ္တံ၊ ထည့်အပ်သော။ အယသရဇံ၊ အကျော်အစော မရှိသည်၏အဖြစ် ဟူသော မြူကို။ ဇောဝတိ၊ ဆေးလျော်၏။ ဦးခေါင်းကို ဆေးခြင်းဟူသည် ကျွန်အဖြစ်မှ လွတ်သောအခါ ခေါင်းကိုဆေးခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဣစ္ဆာဒါသဗျ။ ပေ။ ဉာပယတိ” ဟု ပဌမဖွင့်သည်။ ဒုတိယနည်း၌ကား တောကျောင်းနေ၍ မတော် မလျော် ကျင့်သူတို့ ထည့်အပ်သောမြူကို ဆေးလျော်ခြင်းကို “သိသံ ဇောဝတိ” ဟု ဆိုလိုသည်။]

ကိရိယာသမုဋ္ဌိတတ္ထာ စ။ ။ [“အာဝဇ္ဇနကိရိယာ သမုဋ္ဌိတတ္ထာ” ဟု ဆိုလိုလျက် အာဝဇ္ဇန ပုဒ်ကို ချိုးထားသည်။] ဤ အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း “ဇဝနံ ကိရိယာမယပဝတ္ထံနာမ” ၌ပင် စပ်၊ ဇောသညံ မနောဒါရာဝဇ္ဇနံ ဟူသော ကိရိယာစိတ်ကြောင့် ဖြစ်ရကား အကြောင်းဖြစ် သော အာဝဇ္ဇနကိရိယာ၏ အမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဇော၌ တင်စား၍ အကျိုးဇော ကိုလည်း။ “အာဝဇ္ဇနကိရိယာမယ” ဟုဆိုရသည်။—အနု။

ပဝတ္ထ။ ။ ပဌမနည်း၌ “ပဝတ္ထ” အရ မနောဒါရိကဇောကို ယူရ၏။ ထို့ကြောင့် ပဝတ္ထ အတွက် “ဇဝနံ” ဟု ဖွင့်သည်။ ဒုတိယနည်း၌ကား ၆ ဒွါရလုံး၌ဖြစ်သော ဝိသိစိတ်အပေါ်ကို ယူရ၏။ ထို့ကြောင့် “သဗ္ဗမ္ပိဝါ ဆဒ္ဓါရပဝတ္ထံ” ဟု ဖွင့်သည်။

၅၂၉။ ဝိနယ ပရိယာယေန၊ ဝိနည်း ဒေသနာတော်နည်းဖြင့်။ အဒိန္နာ-
ဒါန ပါရာဇိကော၊ အဒိန္နာဒါနပါရာဇိကဉ္စ။ အာဂတံ၊ ပြီ။ သုတ္တန္တပရိယာယေန၊
သုတ္တန်ဒေသနာတော်နည်းဖြင့်။ အာရညိကံ၊ တော၌ နေခြင်းအလေ့ရှိသော။
ဘိက္ခု၊ ရဟန်းကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ အာရညိကသိက္ခာပဒေ၊ အာရညိကသိက္ခာ
ပုဒ်၌။ ပဉ္စနေသတိကံ ပဉ္စမန္တံ၊ ဟူ၍။ အာဂတံ၊ ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ တနည်း၊
(ကသွာ၊ ကြောင့်။ သုတ္တန္တပရိယာယေန ။ပေ။ သန္ဓာယာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊
နည်း။) ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ သော၊ ထို တောကျောင်းတုန်းကြီးကို။
ဝိနယာရိယာယိကော၊ ဝိနည်း ဒေသနာတော်နည်း၌ လာသော။ အရညော၊
တော၌။ ဝသနတော၊ နေခြင်းကြောင့်။ အာရညကော ပန္နသေနာသနော-
တိ၊ ဟူ၍။ သုတ္တေ၊ သုတ္တန်ပါဠိတော်၌။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
(သုတ္တန္တ ပရိယာယေန ။ပေ။ သန္ဓာယာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။)

၅၃၀။ ယံ၊ အကြင်အရပ်ကို။ နိတမ္မန္တိပိ၊ နိတမ္မ ဟူ၍၎င်း။ နိကုဉ္ဇန္တိပိ၊
နိကုဉ္ဇ ဟူ၍၎င်း။ ဝဒန္တိ၊ ဆိုကြကုန်၏။ တံ၊ ထို အရပ်သည်။ ကန္ဓရံ၊ ကန္ဓရ
မည်၏။ ဣတိ၊ ဤပါဌ်ဖြင့်။ အပဗ္ဗတပဒေသော၊ တောင်မဟုတ်သောအရပ်၌။
ဝိဒုဂ္ဂဒိ နိဝတ္တနပဒေသံပိ၊ ခဲယဉ်းသဖြင့် သွားလာအပ်သောအရပ်၊ မြစ်ရေ၏
ဆုတ်နစ်ရာ အရပ်ကိုလည်း။ ကန္ဓရန္တိ၊ ဟူ၍။ ဒသေတိ၊ ပြ၏။

၅၃၁။ ဘာဇေတော ဒဿိတန္တိ ဇေတန၊ ဤ ပါဌ်ဖြင့်။ ဘာဇေတဗ္ဗတံ၊
အကျယ် ဝေဘန်ထိုက်သည်၏အဖြစ်ကို၎င်း။ အန္တေ၊ အဆုံ၌။ (အဆုံးကျမှ။)
နိဗ္ဗေသဿ၊ အကျယ်ညွှန်ပြ ဝေဘန်ခြင်း၏။ ကာရဏံ၊ အကြောင်းကို၎င်း။
(သင်္ဂဟကာရော) ဒသေတိ၊ ၏။

၅၃၂။ ရဟဿ ကိရိယာ၊ ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ်၌ ဖြစ်သော အမှုအရာသည်။
ရဟဿ၊ ရဟဿ မည်၏။ တံ၊ ထို ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ်၌ ဖြစ်သော အမှုအရာ
ကို။ အရဟတိ၊ ထိုက်၏။ တဿ၊ ထို ဆိတ်ကွယ်ရာ အရပ်၌ ဖြစ်သော အမှု
အရာအား။ ယောဂုံ၊ လျှောက်ပတ်၏။ ဣတိ၊ ထိုကြောင့်။ ရဟဿေယျကံ၊

ဘာဇေတော ဒဿိတံ။ ။အဋ္ဌကထာ၌ ယသွာ ဝါ ရုက္ခမုလံဒီသု ဣဒမေဝေကံ ဘာ-
ဇေတော ဒဿိတံ” ဟု ရှိ၏။ ထို ဝါကျတဝါကျလုံးကိုပင် ချုံး၍ အဆုံးမှန်သော “ဘာဇေတော
ဒဿိတံ” ဟု ပြသည်။ ရုက္ခမုလံ ပဗ္ဗတံသော သေနာသနတို့ကို ပါဠိတော်၌ ပြထား၏။
ထိုကျောင်းတို့တွင် ရုက္ခမုလံသော ကျောင်းတို့ကို “ရုက္ခမုလံယေဝ ရုက္ခမုလံ” စသည်ဖြင့်
အကျဉ်းချသာဖွင့်၏။ ဝနပတ္တိ တပုဒ်သည်ကိုသာ “ဝနပတ္တိန္တိ ဒုရာနမေတံ သေနာသနာနံ
အခိဝနံ” စသည်ဖြင့် အကျယ်ဝေဘန်တော်မူ၏။ ထိုသို့ အကျယ်ဝေဘန်ရာ၌လည်း မာတိ
ကာ အရ်အရ်အရ်အရ်အရ် နောက်ဆုံးကျမှဝေဘန်တော်မူ၏။ “ယသွာဝါ၊ပေ။ ဘာဇေတော
ဒဿိတံ” ဟူသောဤဝါကျ၌ “ဘာဇေတော” ဟူသောပါဌ်ဖြင့် အကျယ် ဝေဘန်ထိုက်ကြောင်း
ကိုလည်း ပြ၏။ “ဣဒမေဝေကံ” ဟူသော ပါဌ်ဖြင့် အဆုံးကျမှ ဝေဘန်ထိုက်ကြောင်းကို
လည်း ပြသည်။

ရာဟဿေယျက မည်၏။ ဟိ၊ မှန်။ တနည်း၊ (ကသွား၊ ကြောင့်။ ရာဟဿေ-
ယျကန္တိ ပဒဿ၊ ပုဒ်၏။ ရဟဿ ကိရိယာ ။ပေ။ ယောဂုန္တိ အတ္ထော၊ ဟူသော
ဤ အနက်ကို။ ဝဏ္ဏိတော၊ ဖွင့်အပ် ဖွင့်နိုင်သနည်း။) ဟိ (ယသွား)၊ ကြောင့်။
တဒ္ဓိဘာ၊ တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်းတို့သည်။ ဝိစိတ္တာ၊ ဆန်းကြယ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
(ရာဟဿေယျကန္တိ ပဒဿ၊ ပုဒ်၏။ ရဟဿ ကိရိယာ ။ပေ။ ယောဂုန္တိ
အတ္ထော၊ ဟူသော အနက်ကို။ မယာ၊ သည်။ ဝဏ္ဏိတော၊ ။) ဝါ၊ တနည်း။
ရဟဿ၊ ဆိတ်ကွယ်ရာ အရပ်၌။ သာဓု၊ ကောင်းသော အမှုတည်း။ ရဟဿ၊
ဆိတ်ကွယ်ရာ အရပ်၌ ကောင်းသောအမှု။ တဿ၊ ထို ဆိတ်ကွယ်ရာ အရပ်၌
ကောင်းသော အမှုအား။ ယောဂံ၊ လျှောက်ပတ်သော အရပ်တည်း။ ရာဟ-
ဿေယျကံ၊ ဆိတ်ကွယ်ရာ အရပ်၌ ကောင်းသောအမှုအား လျှောက်ပတ်သော
အရပ်။

၅၃၆။ ပဏိဟိတောတိ၊ ကား။ သုဉ္ဇ၊ ကောင်းစွာ။ ဌပိတော၊ ထား
အပ်ပြီ။ [ပ ပုဗ္ဗ နိပုဗ္ဗ + ဓာဓာတ်, တ ပစ္စည်း၊ ဓာဓာတ်ကို “ဌပိတော” ဟု
ဖွင့်သည်။]

၅၃၇။ ပရိဂ္ဂဟိတနိယျာနန္တိ၊ ကား။ ပရိဂ္ဂဟိတနိယျာနသဘာဝံ၊ ကာယ
အစရှိသည်ကို သိမ်းဆည်းခြင်းရှိသည် ဖြစ်၍ သမ္မောသမ္ပ ထွက်မြောက်ခြင်း
သဘောရှိသည်ကို။ (ကတွာ၌ စပ်။) ကာယာဒိသ၊ ကာယ အစရှိသော အာရုံ
တို့၌၊ [အ ဒိဖြင့် ဝေဒနာ၊ စိတ္တ၊ ဓမ္မတို့ကို ယူပါ။] သုဉ္ဇ၊ ကောင်းစွာ။ ပဝတ္ထိ-
ယာ၊ ပြုခြင်းကြောင့်။ နိယျာနသဘာဝယုတ္တံ၊ သမ္မောသမ္ပ ထွက်မြောက်ခြင်း
သဘောနှင့် ယှဉ်သည်ကို။ (ကတွာ၌ စပ်။) ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ ဝါ၊ တနည်း
ကား။ (သတိကို အရကောက်ရသောနည်းမှ တနည်းကား။) ကာယာဒိ ပရိဂ္ဂဟ-
ကံ၊ ကာယ အစရှိသည်ကို သိမ်းဆည်းတတ်သော။ ဉာဏံ၊ ဉာဏ်သည်။ ပရိ-
ဂ္ဂဟော၊ ပရိဂ္ဂဟ မည်၏။ [ရှေးနည်း၌ သတိကို အရကောက်ရ၏။ ဤနောက်

ရာဟဿေယျကံ။ ။ရဟော၊ ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ်၌။ နိဗ္ဗတ္တံ၊ ဖြစ်သော အမှုအရာတည်း။
ရဟဿ၊ ရာ၊ (ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ်၌ လူမမြင်အောင် ပြုအပ်သော တိုက်ခိုက်လယ်မှု သတ်
ဖြတ်မှု မေထုန်မှု စသော အမှုအရာတည်း။) နိဗ္ဗတ္တအနက်၌ သ ပစ္စည်းသက် ရွှေ့ဘော်လာ
ရဟဿ + အရဟတိတိ ရာဟဿေယျကံ၊ အရဟတိ အနက်၌ ဧကယုပစ္စည်းသက်၊ သုဉ္ဇ၌
က ပစ္စည်းသက်၊ တဒ္ဓိတ်တို့သည် အလွန်ဆန်းကြယ်ခြင်းကြောင့် အမျိုးမျိုးကို ဖွင့်ပြနိုင်
သည်။ နောက်၌ကား ပုဒ်ပြီးပုံသွယ်ပြီ။

ပရိဂ္ဂဟိတံ။ ။ “ပရိဂ္ဂဟိတ” အရ “ကာယာဒိသ သုဉ္ဇ ပဝတ္ထိယာ”သည် ပရိဂ္ဂဟိတ၏
အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်တည်း။ ပရိဂ္ဂဟိတ၌ ဣတ ပစ္စည်း ဟု ကြံ၍ “ပရိဂ္ဂဟော ဇာတော ဇေတိဿာတိ
ပရိဂ္ဂဟိတာ” ဟု အနုဋ္ဌိကာ ဝိဂ္ဂဟိပြု၏။ သတိကို အရကောက်ပါ။ “ပရိဂ္ဂဟိတနိယျာနံ၊
ကာယ-အစရှိသည်တို့၌ သက်ဝင်၍ တည်ခြင်းရှိသည် ဖြစ်၍ သမ္မောသမ္ပ ထွက်မြောက်ခြင်း
သဘောရှိသည်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍” ဟု အဋ္ဌကထာ၌ အနက်ပေးပါ။

နည်း၌ကား ဉာဏ်ကို အရကောက်ရသည်။ ဥပဋ္ဌာနံ၊ အာရုံသို့ ကပ်၍တည်တတ်သော သတိကို။ တံ သမ္ပယုတ္တတာယ၊ ထိုဉာဏ်နှင့် သမ္ပယုတ်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပရိဂ္ဂဟိတံ၊ ကာယ အစရှိသည်ကို သိမ်းဆည်းတတ်သောဉာဏ် ရှိသည်ကို။ နိယျာနဘူတံ၊ သမ္မောသမှ ထွက်မြောက်ဘတ်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သည်ကို။ ကတော၊ ပြု၍။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။

၅၄၂-၅၄၃။ ဝိကာရပ္ပတ္တိယာတိ၊ ဝိကာရပ္ပတ္တိယာ ဟူသော ပုဒ်၏။ ဝိတ္တဿ၊ ဝိဘ်၏။ ဝိကာရပ္ပတ္တိဘာဇေန၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ (ပဒုဿတိ ၌ စပ်။) ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ သဗ္ဗသင်္ဂဟိကဝသေနာတိ၊ ကား။ သတ္တသင်္ခါရဂတ။ ပေ။ ဝသေန၊ သတ္တဝါတို့၌ တည်သင်္ခါရတို့၌တည်သော အလုံးစုံသော ကောဓကို သိမ်းယူနိုင်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌော ၌ စပ်။) င၊ ဆက်။ သဗ္ဗသင်္ဂဟဏံ၊ အလုံးစုံသော သတ္တဝါသင်္ခါရ၌ ဖြစ်သော ကောဓကို သိမ်းယူခြင်းကို။ သမုစ္ဆေဒပဟာနဿပိ၊ သမုစ္ဆေဒပဟာနံ၏လည်း။ အနိပ္ပေဘတ္တာ၊ အလိုရှိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကတံ၊ ပြုအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။ [အနာဂါမိမဂ်ရ၍ သမုစ္ဆေဒပဟာနံဖြင့် ပယ်မှ သင်္ခါရ၌ဖြစ်သော ကောဓကိုလည်း ပယ်နိုင်စရာ ရှိသည်။]

၅၄၆။ ဣဒံ သန္တာယာတိ၊ ကား။ ဒေ ဓမ္မာတိ၊ ဟူသော စကားကို။ သန္တာယ၊ ၍။ ဧက စနေန၊ ကေဝုန်ဖြင့်။ ထိနမိဒ္ဓန္တိ၊ ဟူ၍။ ဥဒ္ဓိသိတွာပိ၊ အကျဉ်းပြုပြီ ၍လည်း။ နိဒ္ဒေသ၊ ၌။ သန္တာတိ၊ ဟူ၍။ ဝစနဘေဒေါ၊ ဝုန်၏ ကွဲပြားခြင်းကို။ (ကတော၊ ပြီ။) ဗဟုဝနေ၊ ဗဟုဝုန်ကို။ ကတံ၊ ပြီ။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ နိရောဓသန္တတာယာတိစနေ၊ ဟူသော စကားသည်။ အင်္ဂသန္တတာယ၊ အင်္ဂါ၏ ငြိမ်သက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ (အင်္ဂါ မပါသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) သဘာဝသန္တတာယ ဝါ၊ သဘော၏ ငြိမ်သက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သန္တတာနိဝါရဏတ္ထံ၊ ငြိမ်သက်သည်၏ အဖြစ်ကို ထားမြစ်ခြင်း အကျိုးရှိ၏။ [အင်္ဂါ မပါသောကြောင့် ငြိမ်သက်သည်လည်း မဟုတ်၊ သဘောအားဖြင့် ငြိမ်သက်သည်လည်း မဟုတ်၊ ချုပ်သည့်အတွက် ငြိမ်သက်သည် ဟူလိ။]

၅၅၀။ ထိနမိဒ္ဓဝိကာရဝိရဟာ၊ ထိနမိဒ္ဓ ဟူသော ဖောက်ပြန်ခြင်းမှ ကင်းခြင်းကြောင့်။ ထပ္ပုဂ္ဂိပက္ခသညာ၊ ထို ထိနမိဒ္ဓ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သောသညာသည်။ အာလောကသညာနာမ၊ မည်သည်။ ဟောတိ၊ တေနေဝ၊ ထို့ကြောင့်ပင်။ အယံ၊ ပေ။ ဟောတိတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂတော) ဝုတ္တံ။ [ပါဠိတော်၌ သညာနှင့် အာလောကကို အရစုပြသောကြောင့် အာလောကသညာ၊ ပွင့်လင်းသော သညာဟု၎င်း။ အာလောကသညာ၊ ပွင့်လင်းသော သညာရှိသည်ဟု၎င်း ပေးရပေလိမ့်မည်။ ရှေ့နား၌ အဋ္ဌကထာဝယ် “အာလောကသညာ”ပုဒ် အဖွင့်၌ကား

အာလောကသညာနနသမတ္ထာယ ။ပေ။ သညာယ ဟု ရှိသောကြောင့် “အာ-
လောကသညာ၊ အရောင်အလင်း၌ ဖြစ်သော သညာရှိသည်”ဟု ပေ နိုင်ပါ၏။

၅၅၃။ စက္ကတ္တာ မတ္တတ္တာတိ အာဒိနိ၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို၎င်း။ အာ-
လောကော ဟောတိတိ အာဒိနိ စ၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို၎င်း။ စက္ကတ္တာတိ-
အာဒိနိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝတ္ထာနိ၊ ကုန်ပြီ။ ။ တနည်း။ အာဒိ-
သဒ္ဓေန၊ ဖြင့်။ (စက္ကတ္တာတိ အာဒိနိ-၌ အာဒိသဒ္ဓါဖြင့်။) ဒိန္နမ္ပိ၊ နှစ်ပါးသော
ပုဒ်တို့၏လည်း။ (ဝိဂတထိနမိဒ္ဓါ၊ အာလောကသညာ ပုဒ်တို့၏လည်း။) နိဒ္ဒေ-
သပဒါနိ၊ နိဒ္ဒေသပုဒ်တို့ကို။ သင်္ဂဟေတု၊ သိမ်းယူ၍။ ဝတ္ထု၊ ထို နိဒ္ဒေသပုဒ်
တို့တွင်။ ယာနိ၊ အကြင်ပုဒ်တို့သည်။ ယေသံ၊ အကြင်ပုဒ်တို့၏။ ဘေစနာနိ၊
ဝေဝစ်ပရိယာယ် စကားလှယ်တို့သည်။ (ဟောန္တိ)။ [စက္ကတ္တာ စသည်တို့သည်
စက္ကတ္တာ၏ ဝေဝစ်ပရိယာယ် စကားလှယ် ဖြစ်၍ ဝိဇ္ဇာ စသည်တို့က အာ-
လောကသညာ၏ ဝေဝစ်ပရိယာယ် စကားလှယ် ဖြစ်သည်။] တာနေဝ၊ ထို
ပုဒ်တို့ကိုသာ။ သန္ဓာယ၊ ၍။ အညမညဝေစနာနိတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထု၊ ဣတိ ဒဠဗ္ဗံ။
ပဋိမုဉ္ဇတောတိ ဇေတန၊ ဟူသော ဤ ပါဠိဖြင့်။ သာရမ္ပ၊ ချုပ်ချယ်ခြင်းနှင့်
တကွဖြစ်သော။ အဘိဘဝံ၊ လွှမ်းမိုးခြင်းကို။ ဒသေတိ၊ ၏။ [စွန့်ပြီးသည်
နောက် ပြန်၍ မစွန့်နိုင်ခြင်းကို “ပဋိမုဉ္ဇတော”ဟူသော ဤ ပါဠိဖြင့် ပြသည်။]
နိရာဇရဏာ၊ အပိတ်အပင် အဆီးအတား မရှိသည်။ ဟုတော့၊ ၍။ အာတုဇတိ၊
နှလုံးသွင်း၏။ သမ္ပတနာတိ၊ သိ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ နိရာဇရဏာဘောဂါ၊
မည်၏။ တံ သဘာဝတ္တာ၊ ထို အပိတ်အပင် အဆီးအတား မရှိသည်ဖြစ်၍ နှလုံး
သွင်းခြင်းသဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိဇ္ဇာ၊ ပွင့်လင်းသည်။ (ဟောတိ၊
၏။) [အဋ္ဌကထာ၌ “နိရာဇရဏဋ္ဌေန”ဟူသော ရှိ၏။ ဤ ဋီကာအလို “နိရာဇ-
ဏာဘောဂဋ္ဌေန”ဟု ရှိရလိမ့်မည်။]

၅၅၆။ ဝိကာလောနုခေါ၊ နေလွဲလေပြီလော။ နနုခေါ၊ နေမလွဲသေးလေ
သလော။ ဣတိ၊ သို့။ အနိစ္ဆယတာယ၊ ဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်း မရှိသည်၏ အဖြစ်
ကြောင့်။ (မဆုံးဖြတ်နိုင်ဘဲ။) ကတဝတ္ထုဇ္ဈာစာရမူလကော၊ ပြုအပ်သောဝတ္ထု
ကို လွန်ကျူးမှုလျှင် အရင်းခံရှိသော။ ဝိပုဋ္ဌိသာရော၊ နှလုံးမသာယာခြင်းကို။
ကာရဏဝေါဟာရေန၊ အကြောင်းဖြစ်သော ဝတ္ထုဇ္ဈာစာရ၏ ဝေါဟာရဖြင့်။
ဝတ္ထုဇ္ဈာစာရော၊ ဝတ္ထုဇ္ဈာစာရဟူ၍။ ဝုတ္တော၊ ဣတိ၊ ဒဠဗ္ဗော။

စက္ကတ္တာ။ပေ။ဝတ္ထာနိ။ ။ပါဠိဘေဒ၌ စက္ကတ္တာနောက်ဝယ် ဝန္တတ္တာ၊ မတ္တတ္တာ၊ ပဟိနတ္တာ၊
ပဋိနိသဋ္ဌတ္တာ၊ ပဟိနပဋိနိသဋ္ဌတ္တာ ဟု၎င်း၊ အာလောကသညာ နိဒ္ဒေသ၌ အာလောကော
ဟောတိနောက်ဝယ် ဝိဇ္ဇာ၊ မရှိသဒ္ဓါ၊ ပရိယောဒါတာ ဟု၎င်း ရှိ၏။ ဤသို့ အာဒိဖြင့် ယူရ
မည့်ပုဒ်တို့သည် နှစ်ဌာန၌ ရှိသော်လည်း ထိုပုဒ်တို့ကို ပေါင်း၍ “စက္ကတ္တာတိ အာဒိနိ” ဟု
အဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုထားသည်—ဟူလို။

ဝိဘင်း]

ဝ-သုတ္တန္တဘာဇနိယ နိဒ္ဒေသအစဉ်

၄၈၉

၅၆၂။ ကိလိဿန္တိတိ (ပဒယ)၊ ဟူသောပုဒ်၏။ ကိလေသသန္တိ၊ ပူလောင်
 စေတတ်ကုန်၏။ ဝါ၊ ညစ်နွမ်းစေတတ်ကုန်၏။ ဣဘိအတ္ထံ၊ ဤအနက်ကို။
 ဝဒန္တိ၊ ကုန်၏။ [ကိလိဿန္တိ- ဟူသော ဒိဝါဒိဓာတ်ကို ကာရိတ်သွင်း၍ အနက်
 ဆိုကြသည်။] ဝါ၊ အဋ္ဌကသာနည်းမှ တနည်းကား။ သဒရုထဘာဝေန၊ ပူလောင်
 ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သည်၏ အပြုကြောင့်။ သယမေဝ၊ ကိုယ်တိုင်သာလျှင်။ ကိလိ-
 သန္တိ၊ ပူလောင်စေတတ်ကုန်၏။ ဝါ၊ ညစ်နွမ်းစေတတ်ကုန်၏။ ဟိ၊ မှန်၊ တနည်း
 (ကသွား၊ ကြောင့်။ သဒရုထဘာဝေန။ပေ။ ကိလိဿန္တိတိအတ္ထော၊ ဝိညာယတိ၊
 နည်း။) ဟိ (ယသွား)၊ ကြောင့်။ တေ၊ ထိနီရေကတို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဖြစ်ကုန်
 လသော်။ ကိလေသရဟိတာ၊ ပူလောင်ခြင်းမှ ကင်းကုန်သည်။ ဝါ၊ ညစ်နွမ်း
 ခြင်းမှ ကင်းကုန်သည်။ ဟုတော။ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ မဖြစ်နိုင်ကုန်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
 (သဒရုထဘာဝေန။ပေ။ ကိလိဿန္တိတိ အတ္ထော၊ ဝိညာယတိ၊ ဤ။)

၅၆၄။ ဣဓေဝ စ ဝိဘင်္ဂေ၊ ဤဈာနဝိဘင်း၌ င်လျှင်၎င်း။ ဥပေတော
 ဟောတိတိ အာဒိ၊ အစရှိသောပုဒ်ကို။ တတ္ထ တတ္ထ၊ ထိုသို့ဣဒိနာ ပါတိမောက္ခ-
 သံဝရေန ဥပေတော ဟောတိ အစရှိသော ပါဌ၌၎င်း။ ဝုတ္တမေဝ၊ ဟောတော်မူ
 အပ်ပြီးသည်သာ။

၅၈၀။ နိဒ္ဒေသဝသေနာတိ၊ ကား။ တတ္ထ ကတမာ ဥပေက္ခာ၊ ယာဉပေက္ခာ
 တိ အာဒိနိဒ္ဒေသဝသေန၊ အစရှိသော နိဒ္ဒေသ၏အစွမ်း ဖြင့်။ (ဒေသေန္တိ၊ ညွှန်
 ပြတော်မူကုန်၏။-ဋ္ဌိစပ်။) ဣမာယ။ပေ။ ဟောတိတိ ပဋိနိဒ္ဒေသဝသေန၊ အစ
 ရှိသော ပဋိနိဒ္ဒေသ၏ အစွမ်းဖြင့်။ (ဒေသေန္တိ ဋ္ဌိစပ်။) ဣတိ၊ သို့။ ဝဒန္တိ၊
 ကုန်၏။ [ဝဒန္တိဝါဒကို ပြပြီး၍ မိမိဝါဒကို ပြလိုသောကြောင့် တတ္ထ ကတမာ
 စသည်ကို မိန့်။] တတ္ထ ကတမာ။ပေ။ ဟောတိတိတေတေန၊ ဟူသော ဤနိဒ္ဒေသ
 ဖြင့်။ ပုဂ္ဂလော၊ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ နိဒ္ဒိဋ္ဌော၊ ညွှန်ပြအပ်သည်။ ဟောတိ။
 သမုပေတောတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသော နိဒ္ဒေသစကားဖြင့်။ (ပုဂ္ဂလော၊ သည်။
 ဝါ၊ ကို။) ပဋိနိဒ္ဒိဋ္ဌော၊ တဖန်ညွှန်ပြအပ်သည်။ (ဟောတိ။) ဝါ၊ တနည်း။
 ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်။ သမန္နာဂတောတိ ပဒံ၊ ဟူသောပုဒ်သည်။ (အတ္ထံ။)
 ဓာဝ၊ ထိုသမန္နာဂတပုဒ်တိုင်အောင်။ (ပုဂ္ဂလော) နိဒ္ဒိဋ္ဌော (ဟောတိ။) တေန
 ဝုတ္တတိ ဥပေက္ခကောတိ ဣဒိနာ၊ ဟူသော ဤနိဒ္ဒေသဖြင့်။ (ပုဂ္ဂလော) ပဋိ-
 နိဒ္ဒိဋ္ဌော၊ (ဟောတိ။) ဣတိ၊ သို့။ တေသံ၊ ထိုပုဒ်တို့၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။
 နိဒ္ဒေသပဋိနိဒ္ဒေသ၊ နိဒ္ဒေသ ပဋိနိဒ္ဒေသတို့ကို။ ယောဇေတဗ္ဗာ၊ ယှဉ်စေထိုက်
 ကုန်၏။ ပကာရေနာတိ၊ ကား။ ဥပေက္ခာယ၊ ဤ။ ဥပေက္ခာနာတိ အာဒိဓမ္မပ္ပ-
 ကာရေန၊ အစရှိသောတရား၏ အပြားအားဖြင့်၎င်း။ ဥပေတော၊ သမုပေတော-
 အာဒိပုဂ္ဂလပ္ပကာရေနစ၊ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အပြာ အားဖြင့်၎င်း။ ဥပေက္ခ-
 ကသဒ္ဓဿ၊ ဥပေက္ခကသဒ္ဓါ၏။ အတ္ထံ၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဌပေန္တော၊ ထားတော်
 မူကုန်လျက်။ [“ဌပေန္တော”ဟုလည်း ဗဟုဝုဋ်ရှိနိုင်ပါ၏။] ပဌပေန္တိ၊ အပြား

အားဖြင့် ထားကြကုန်၏။ ဥပေက္ခာတိ၊ ဟူသော။ တေဿ အတ္တဿ၊ ဤ လျစ်လျူရှုခြင်း အနက်၏။ ဥပေက္ခနာတိ၊ ဥပေက္ခနာဟူသော ဤအနက်သည်။ ကာရဏံ၊ အကြောင်းတည်း။

ဟိ၊ မှန်။ ဥပေက္ခာနဝသေန၊ လျစ်လျူရှုခြင်း၏ အစွမ်းကြောင့်။ ဥပေက္ခာ-
တိ၊ ဥပေက္ခာဟူသော အနက်သည်။ (ဟောတိ)။ တဿ၊ ထိုအတွက်။ ဥပေ-
တော သမုပေတောတိ ဧတေသံ၊ ဟူသော ဤအနက်တို့၏။ ဥပါဂတော သမုပါ-
ဂတောတိ၊ ဟူသော ဤအနက်သည်။ ကာရဏံ၊ တည်း။ ဣတိဝေ၊ သို့။ ဓမ္မ-
ပုဂ္ဂလဝသေန၊ ဓမ္မ၏အစွမ်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏အစွမ်းအာ ဖြင့်။ တဿတဿတ္တဿ၊ ထိုထို
အနက်၏။ ကာရဏံ၊ ကို။ ဒဿန္တော၊ ပြတော်မူလိုကုန်သည်။ (ဟုတော)။ ဝိဝရန္တိ၊
ဖွင့်ကြကုန်၏။ [ဥပေက္ခာကို ဥပေက္ခနာဟု ဖွင့်ခြင်းသည် ဓမ္မ၏ အစွမ်းအားဖြင့်
ဖွင့်ခြင်းတည်း။ ဥပေတော သမုပေတောကို ဥပါဂတော သမုပါဂတောဟု
ဖွင့်ခြင်းသည် ပုဂ္ဂိုလ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖွင့်ခြင်းတည်း။] ဝါ၊ တနည်း။
ဥပေက္ခာကောတိ၊ ဟူသော။ ဣမသေဝ အတ္တဿ၊ ဤအနက်၏ပင်။ ဣမာယ
ဥပေက္ခာယ။ပေ။ ဟောတိတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသောနည်းဖြင့်။ ကာရဏံ၊ ကို။
ဒဿန္တော၊ ကုန်လျက်။ (ဝိဝရန္တိ)။ ဥပေက္ခနာ။ပေ။ သမုပေတောတိ အာဒိ-
နာ၊ အစရှိသည်ဖြင့်။ ဗျဉ္ဇနာနံ၊ ဝိဘင်္ဂ၊ ဝေဘန်အပ်သော အပြားကို။
ဒဿန္တော၊ ဝိဘဇန္တိ။

ဝါ၊ တနည်း။ ဥပေက္ခာကသဒ္ဓန္တောဂဿ၊ ဥပေက္ခာကသဒ္ဓါ၏ အတွင်း၌
ပါဝင်သော။ ဥပေက္ခာယ၊ ဥပေက္ခာ၏၎င်း။ [ဥပေက္ခာ အနက်သည် ဥပေက္ခာ-
သဒ္ဓါ၏ အတွင်း၌ ပါဝင်သောအနက်တည်း။] တဿေဝ ဥပေက္ခာကသဒ္ဓဿ၊
ထိုဥပေက္ခာကသဒ္ဓါ၏သာလျှင်၎င်း။ ဝိသံ၊ သီးခြား။ အတ္ထဝစနံ၊ အနက်ကိုဆို
ကြောင်းစကား ဟူသည်။ (ဗျဉ္ဇနဝိဘာဂေါ ဌ္ဇဝံ။) ယာ ဥပေက္ခာ ဥပေက္ခနာ-
တိ အာဒိနာ၊ အစရှိသည်ဖြင့်၎င်း။ [ဤကား ဥပေက္ခာ၏ အတ္ထဝစနံ။] ဣမာ-
ယ။ပေ။ ဟောတိတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသည်ဖြင့်၎င်း။ [ဤကား ဥပေက္ခာက
သဒ္ဓါ၏ အတ္ထဝစနံ။] ဗျဉ္ဇနဝိဘာဂေါ၊ သဒ္ဓါအားဖြင့် ဝေဘန်ခြင်းသည်။
(ဟောတိ)။ သဗ္ဗဿ၊ အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ အညာတတာ၊
မသိအပ်သည်၏အဖြစ်သည်။ (မသိနိုင်လောက်အောင် မောက်သားခြင်းသည်။)
နိကုဇ္ဈိဘဘာဂေါ၊ မောက်သားအပ်သည်၏အဖြစ် မည်၏။ ကေနစိ၊ တစုံတခု
သော။ ပကာရေန၊ အပြားအားဖြင့်။ ဝိညာတေပိ၊ သိအပ်ပါသော်လည်း။
နိရဝသေသပရိစ္ဆိန္နနာဘာဂေါ၊ အကြွင်းမရှိအောင် ပိုင်းဖြတ်နိုင်ခြင်း၏ မရှိခြင်း
သည်။ ဂမ္ဘီရဘာဂေါ၊ နက်နဲသည်၏ အဖြစ်တည်း။

ဝေပျ။ ဥပရိဘူမိပ္ပတ္တိယာတိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤစကားကို။ ရူပသညာနံ သမ-
တိဣမာတိ ဧတ္ထေဝ၊ ဟူသော ဤအာကာသာနဉ္စာယတနဈာန် အစဏ်း၌သာ။
ယောဇေတဉ္စ၊ ဤ။ ဝါ၊ တနည်း။ ဝိညာဏဉ္စာယတနာဒိနိပိ၊ ဝိညာဏဉ္စာယတန

ဝိဘင်း]

၁ သုတ္တန္တဘာဇနိယ နိဒ္ဒေသအဖွင့်

၄၉၁

အစရှိသည်တို့ သည်လည်း။ အာကာသာနဉ္စာ ယတနာဒိနံ၊ အာကာသာနဉ္စာ ယတန အစရှိသည်တို့၏။ ဥပသိဘူမိယော၊ အသက်ဘုံဘိတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သဗ္ဗတ္ထာပိ၊ အလုံးစုံသော သမုတိက္ခသဒ္ဓါဘိဉ်လည်း။ (သောဇေတုံ၊ ၄။) နန ယုဇ္ဇတိ၊ မသင့်မဟုတ် သင့်သည်သာ။

၆၁၀။ [ဤ ပြုအပ်လတ္တံသော အဖွင့်များသည် အဋ္ဌကထာ၏အဖွင့် မဟုတ်၊ ပါဠိတော်၏ အဖွင့်များတည်း။] ဝိညာဏဉ္စာယတန နိဒ္ဒေသေ၊ ဝိညာဏဉ္စာ ယတန နိဒ္ဒေသဉ်။ အနန္တံ ဝိညာဏန္တိ။ ပေ။ တေန ဝုစ္ဆတိ အနန္တံ ဝိညာဏန္တိ ဣ၊ ဟူသော ဤ ပါဠိတော်၌။ ဝိညာဏေနာတိ ဧတံ၊ ဟူသော ဤသဒ္ဓါသည်။ ဥပယောဂဣ၊ ဒုတိယဝိဘတ်၏ အနက်၌။ ကရုဏဝစနံ၊ ကရိုဏ်းဝိဘတ် ရှိသောသဒ္ဓါတည်း။ တံယေဝ အာကာသံ၊ ထိုကောင်းကင်ပညတ်ကိုပင်။ ဖုဋ္ဌံ၊ ပြန့်နွံ့ သော။ [ပါဠိတော်စာအုပ်၌ ဖုဋ္ဌံရှိသည်ကားမကောင်း။] ဝိညာဏံ၊ ပဌမာ ရုပ္ပဝိညာဉ်ကို။ မနသိ၊ စိတ်၌။ ကဓောဘိ၊ ပြု၏။ တနည်း၊ မနသိကဓောတိ၊ နှလုံး သွင်း၏။ ဣဘိ၊ ဤသို့။ အဋ္ဌကထာယံ၊ ရှေးအဋ္ဌကထာ၌။ ဝုတ္တံ ကိရ၊ ဖွင့်ဆိုအပ် သတတ်။ [ဤအဖွင့်ကို ဋီကာဆရာက မကြိုက်ပါ။ ထို့ကြောင့် မိမိအလိုအတိုင်း တမျိုး ဖွင့်လိမ့်မည်။] ဝါ၊ ရှေး အဋ္ဌကထာနည်းမှ တနည်းကား။ အယံ၊ ဤ ဆိုအပ်လတ္တံကား။ ဧတသ၊ ဤ တံယေဝ အဋ္ဌေသေ၊ နိဒ္ဒေသ၏။ အတ္ထော၊ အနက်တည်း။ တံယေဝ အာကာသံ၊ ကိုပင်။ ဖုဋ္ဌံ၊ ဖြန့်တတ်သော။ ဝိညာဏံ၊ ပဌမာရုပ္ပ ဝိညာဉ်ကို။ ဝိညာဏဉ္စာယတန ဝိညာဏေန၊ ဝိညာဏဉ္စာယတန စာနံ၌ပါဝင်သောဝိညာဉ်ဖြင့်။ မနသိကဓောတိ။ ဣတိအယံ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား။ (အတ္ထော၊ တည်း။) [ဤအဖွင့်အလို ဖုဋ္ဌံအချက် ဝိညာဏံဟု ထည့်၍ ဝိညာဏေန အရ ဝိညာဏဉ္စာယတနစာနံဟူသော ဒုတိယာရုပ္ပဝိညာဉ်ကို ယူစေလိုသည်။]

ပန၊ ဆက်။ အယံအတ္ထော၊ ဤ ဒုတိယ ဖွင့် အပ်သောအနက်သည်။ ယုတ္တော၊ သင့်၏။ (ကိံ၊ အဘယ်သို့ သင့်သနည်း။) တံယေဝ အာကာသံ၊ ကိုပင်။ ဖုဋ္ဌံ၊ ဖြန့်တတ်သော ပဌမာရုပ္ပဝိညာဉ်ကို။ ဝိညာဏေန၊ ဒုတိယာရုပ္ပ ဝိညာဉ်ဖြင့်။ (မနသိကဓောတိ၌ပင်။) တေန၊ ထို ပဌမာရုပ္ပဝိညာဉ်သည်။ ဂဟိတာကာရံ၊ ယူအပ်တိုင်းသော အခြင်းအရာရှိအောင်။ မနသိကဓောတိ၊ အနန္တံ ဝိညာဏံ အနန္တံ ဝိညာဏံဘု နှလုံးသွင်း၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့ ပဌမာရုပ္ပဝိညာဉ် ယူအပ်သည့် အတိုင်း။ (မနသိကဓောန္တံ၊ တတ်သော။) တံ ဝိညာဏံ၊ ဆို ဒုတိယာရုပ္ပဝိညာဉ် သည်။ အနန္တံ၊ အနန္တ ဟူ၍၊ ဖရတိ၊ ဖြန့်သတ်၏။ ဣဘိ၊ ဤသို့။ (ယုတ္တော၊ ၏။) ဟိ၊ မနံ။ ယံ အာကာသံ၊ ကို။ ပဌမာရုပ္ပ ဘဒ္ဒကံ၊ ပဌမာရုပ္ပဝိညာဉ်နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝိညာဏေန၊ ပဌမာရုပ္ပဝိညာဉ်ဖြင့်။ အနန္တံ၊ အနန္တဟူ၍။ ဖရတိ၊ ဖြန့်၏။ တံ ဖရဏာကာရသဟိတမေဝ၊ ထို ကောင်းကင်ပညတ်ကို ဖြန့်ပုံ အခြင်း အရာနှင့်တကွ ဖြစ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော။ ဝိညာဏံ၊ ပဌမာရုပ္ပဝိညာဉ်ကို။

မနသိကဓမ္မန္တာ၊ နှလုံးသွင်းသော။ ဒုတိယာရူပဿမဂီ၊ ဒုတိယာရူပဝိညာဉ်နှင့် ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်ကို။ အနန္တံ ဖရတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ခါ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ [ဤ အဓိပ္ပါယ်၏ အကျယ်ကို အရူပဈာန် အဆင့်ဆင့် တက်ပုံကို လေ့လာပြီးမှ နားလည်နိုင်ပါသည်။ ဤ၌ အကျယ်ရေးသော်လည်း ထိုဈာန် တက်ပုံ၌ အလေ့အလာမရှိလျှင် နားလည်မည် မဟုတ်ပါ။]

၆၁၅။ တံ ယေဝ။ ပေ။ အဘာဝေတိတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ ယံ၊ အကြင်ပဌမာရူပဝိညာဉ်ကို။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ (ဒုတိယာရူပဈာန် ရသို့ရန် ပရိကမ်ပြုရာ ရှေးအခါ၌။) အနန္တံ ဝိညာဏန္တိ၊ ဟူ၍။ မနသံ၊ ၌။ ကတံ၊ ပြီ။ တံ ယေဝ၊ ထိုပဌမာရူပဝိညာဉ်ကိုပင်။ ဣတိ အတ္ထော၊ (ဟေတု)။ ဟိ၊ မှန်။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ဣတိ အတ္ထော၊ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ပဌမာရူပေန၊ ပဌမာရူပဝိညာဉ်ဖြင့်။ ရူပနိမိတ္တံ၊ ကသိုက်ရုပ်ဟူသော အာရုံကို။ (အဘာဝေတိ) ဝိယ၊ မဖြစ်စေသကဲ့သို့။ ဝါ၊ ချုပ်စေသကဲ့သို့။ ဘယော၊ ထိုဒုတိယာရူပဝိညာဉ်၏ပင်။ အာရမ္မဏာ၊ တံ၊ အာရုံဖြစ်၍ဖြစ်သော ပဌမာရူပဝိညာဉ်ကို။ တတိယာရူပေန၊ တတိယာရူပဝိညာဉ်ဖြင့်။ အဘာဝေတိ၊ မဖြစ်စေတော့။ ဝါ၊ ချုပ်စေ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ဣတိ အတ္ထော၊ ဝိညာယတိ၊ ခါ။)

သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၂-အဘိဓမ္မဘာဇနီယ အဖွင့်

၆၂၃။ အဘိဓမ္မ ဘာဇနီယ၊ အဘိဓမ္မဘာဇနီယ နည်း၌။ ပဉ္စကနယဒဿနေ၊ ပဉ္စကနည်းကိုပြရာ ပါဠိရပ်၌။ ပဉ္စဈာနာနိတိ စ၊ ဟူ၍၎င်း။ တတ္ထံ၊ ပေ။ ဈာနန္တိစ၊ ဟူ၍၎င်း။ (ဣတိတလုံး အကြကြ။) ဣတိ အာဒိနာ၊ ဤသို့အစရှိသော ပါဠိရပ်ဖြင့်။ ဥဒ္ဓန္တံ၊ ထုတ်ဆောင်တော်မူအပ်ပြီ။ (စတုက္ကနည်းမှ ထုတ်ဆောင်တော်မူအပ်ပြီ။) (ကသ္မာ၊ နည်း။) ဥဒ္ဓန္တနံယေဝ၊ စတုက္ကနည်း၌ ထုတ်ဆောင်အပ်ပြီးသလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ စတုန္တံ၊ လေးပါးကုန်သော။ ပဌမ။ ပေ။ ပဉ္စမဈာနာနံ၊ တို့ကို။ ဒဿနတော၊ ပြခြင်းကြောင့်၎င်း။ ဒုတိယသေဝ၊ ဒုတိယာရူပ၏သော။ ဝိသေသ ဒဿနတောစ အထူးကို ပြခြင်းကြောင့်၎င်းကည်း။ [စတုက္ကနယေ ဒုတိယဈာနမေဝ ယေသံ ဝိစာရာ ဩဋ္ဌာရိကတော န ဥပဋ္ဌာတိ။ ယေသဉ္စ ဥပဋ္ဌာတိ။ ဟေသံ၊ (ထိုနှစ်မျိုးသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။) ဝသေန၊ (စပ်သဖြင့်)။ ဒွိစာ ဘိန္နိတော ဒေသိကံ၊ ဣတိ၊ (ကြောင့်)။ စတုက္ကနယတော ပဉ္စကနယော နိဟတောတိ အာဟ “ဥဒ္ဓန္တနံယေဝ။ ပေ။ ဒဿနတော စာတိ။]

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃-ပဉ္စပုစ္ဆကအဖွင့်

၀၀၀

၆၄၀။ လောကုတ္တရာ ပနေတ္ထာတိ၊ ကာမံ၊ တိသု၊ သုံးပါးကုန်သော။ ဧတေသု
 စျာနေသု၊ တို့တွင်။ လောကုတ္တရာ သိယာ အပ္ပမာဏာမ္ပဏာတိ၊ ကာမံ။ ဧဝံ
 ကောဋ္ဌာသိကာ ပန၊ ဤသို့ အပ္ပမာဏာရမ္ပဏ အဘို့အစရှိသော စျာန်တို့ကား။
 မဂ္ဂကာလေ၊ မဂ်စိတ်ဖြစ်ရာ အခါ၌၎င်း။ ဖလကာလဝါ၊ ဖိုလ်စိတ်ဖြစ်ရာ အခါ
 ၌၎င်း။ လောကုတ္တရာတော ဧဝံ၊ လောကုတ္တရာဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သည်သာလည်း။
 ဣတိအယံ၊ ဤသည်ကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာသရဏ အလိုသည်။ ပရိ-
 စိန္တာပေ၊ ပြဟူဝိဟာရစတုတ္တာနိ၊ ပရိစိန္တာကာသကသိဏစတုတ္ထ၊ အာလောက
 ကသိဏစတုတ္ထ၊ အာနာပါနစတုတ္ထ၊ ပြဟူဝိဟာရ စတုတ္ထချာန်တို့ကို၊ သဗ္ဗတ္ထ-
 ပါဒကစတုတ္ထ၊ သဗ္ဗတ္ထပါဒက စတုတ္ထချာန်၌။ သင်္ဂဟိတာနိ၊ သိမ်းယူအပ်
 ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ၊ ကုန်၏။ ဗုဒ္ဓ ပဒစ္စကဗုဒ္ဓ ပေ၊ သစ္စိကရိ သူတို့၊
 ဟူသော စကားကို၎င်း။ ဘာဝေဿန္တိ သစ္စိကရိဿန္တိတိ ခ၊ ဟူသော စကား
 ကို၎င်း။ ဟေဋ္ဌမ မ္ပလောနံ၊ အောက်၌ဖြစ်သော မဂ်ဖိုလ်တို့၏။ ဝသေန၊
 အစွမ်းဖြင့်။ ဝတ္ထံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ဟိ၊ မုနိ၊ ကုသလတော၊ ကုသိုလ်မှ၊
 ဝါ၊ ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော။ တေရသသု၊ ကုန်သော။ စတုတ္ထသု၊ စတုတ္ထချာန်
 တို့၌။ အယံ ကထာ၊ ဤစကားသည်။ ဝတ္ထံ၊ ဖြစ်ပြီ။ ကုသလစတုတ္ထေန စ၊
 ကုသိုလ် စတုတ္ထချာန်ဖြင့်လည်း။ (ရဟန္တာ မဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ကုသိုလ်စတုတ္ထ
 ချာန်ဖြင့်လည်း။) အရဟတ္တ ဝဂ္ဂလောနိ၊ တို့ကို။ ဒဋ္ဌ၊ မြင်ခြင်းငှါ။ နသက္ကောတိ၊
 မစွမ်းနိုင်။

ကိရိယတော တေရသန္နန္တိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ လောကုတ္တရာစတုတ္ထံ၊
 လောကုတ္တရာစတုတ္ထချာန် ဖြစ်သော။ ကိရိယံ၊ ကိရိယချာန်သည်။ နတ္ထံ၊ မရှိ။
 ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဒုဒ္ဓသန္နန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထံ၊ ၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ကုသလတော၊
 ကုသိုလ်မှ၊ ဝါ၊ ကုန်သော။ တေရသသု၊ တဆယ့်သုံးပါးသော စတုတ္ထချာန်
 တို့တွင်။ သေက္ခဖလစတုတ္ထံ၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖလ စတုတ္ထချာန်ကို။ အန္တော-
 ဂမံ၊ အတွင်းဝင်သည်ကို။ (ကိရိယတော တေရသန္နံ အတွင်းဝင်သည်ကို။)
 ကတွာ၊ ကိရိယတော တေရသန္နန္တိ၊ ဟူ၍။ အသေက္ခစတုတ္ထေန၊ အသေက္ခ-
 စတုတ္ထချာန်နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ဝေတိ၊ ဆို၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ [သဟ
 ဝေတိ လောကုတ္တရာဖလ စတုတ္ထာသ သာမညေန (လောကုတ္တရာ ဖြစ်သော
 ဖိုလ်၏ စတုတ္ထချာန်အဖြစ်ဖြင့် တူသည်၏အဖြစ်ကြောင့် အတူတကွ ဆိုသည်။)
 ဣတိ အဓိပ္ပါယော။]

စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ ဤ ကိရိယာဖြစ်သော ကဆယ့်သုံးပါးသော စတုတ္ထချာန်
 တို့တွင်။ သဗ္ဗတ္ထပါဒကံ၊ သဗ္ဗတ္ထပါဒကချာန် ဟူသည်။ ခိဏာသဝါနံ၊ တို့၏။
 အဘိညာဒိနိ၊ အဘိညာဉ် အစရှိကုန်သော။ ယာနိ၊ အကြင် ချာန်တို့သည်။

သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ သဗ္ဗေသံ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ တေသံ၊ ထိုစွာနဲ့တို့၏။ ပါဒကတ္တာ၊ အခြေခံ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သဗ္ဗတ္ထပါဒကန္တိ၊ ဟူ၍။ ဒဠဗ္ဗံ၊ ၏။ ဟိ၊ မှန်။ တေသံ၊ ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဝဋ္ဋံ၊ ဝဋ္ဋတရားသည်။ န အတ္ထံ၊ မရှိတော့။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သဗ္ဗေသံ၊ ပေ။ ဒဠဗ္ဗံ၊ ၏။) [ဝဋ္ဋပါဒက မဖြစ်၊ အဘိညာဉ်သော အလုံးစုံသော စွာနဲ့တို့၏ ပါဒက ဖြစ်နိုင်သည် ဟူလို။] ဝါ၊ တနည်း။ ပရိစ္ဆိန္ဒာကာသ ကသိဏ စတုတ္ထာဒီနိ၊ ပရိစ္ဆိန္ဒာကာသ ကသိဏ စတုတ္ထစွာနဲ့ အစရှိသည်တို့သည်။ (န ဝတ္တဗ္ဗာနိ၊ ပရိတ္တမဟဂ္ဂတ အပ္ပမာဏ ဟု မဆုထိုက်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ) ဝိယ၊ ကုန်သကဲ့သို့။ န ဝတ္တဗ္ဗဘာယ၊ အဖြစ်ဖြင့်။ သဗ္ဗတ္ထပါဒကသမာနတ္တာ၊ သဗ္ဗတ္ထပါဒကနှင့် တူကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ သဗ္ဗတ္ထပါဒကတာ၊ သဗ္ဗတ္ထပါဒက၏ အဖြစ်ကို။ ဒဠဗ္ဗာ။

နောသင်္ခါနာမ၊ မည်သည်။ သညာဝေဒနာ၊ တို့တည်း။ ဝါ၊ တနည်း။ စတ္တာရောပိ၊ လေးပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ တို့တည်း။ နိမိတ္တံ အာရပ္ပာတိတ္ထေ၊ ဤပါဌ၌။ နိမိတ္တံ နိဗ္ဗာနညာတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ [လောကုတ္တရာစွာနဲ့ဖြစ်လျှင် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသောကြောင့် “တိဏိ စွာနာနိ၊ ပေ။ နိမိတ္တံ အာရပ္ပ” နေရာ၌ နိမိတ္တံ နိဗ္ဗာနည အာရပ္ပ ဟု ဆိုထိုက်ကြောင်းကို မိန့်သည်။]

အဇ္ဈတ္တော ဓမ္မော၊ ပေ။ ပစ္စယောတိ တွေ၊ ဟူသော ဤ ပဋ္ဌာန်းပါဌ်တော် ပါဌ၌။ အဇ္ဈတ္တာ၊ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ ဣဒ္ဓိဝိညာဏဿ၊ အားရင်း။ ပေ။ အာဝဇ္ဇနာယ၊ မနောဒွါရာဇ္ဇန်းအားရင်း။ အာရမ္မဏပစ္စယေန၊ ဖြင့်။ ပစ္စယော (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝတ္တတ္တာ၊ ကြောင့်။ (ပဋ္ဌာန်းပါဌ်တော်၊ အဇ္ဈတ္တိကတိက်၊ ပညာဝါ၊ အာရမ္မဏ စွည်း၌ ဟောတော် မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) စေတော ပရိယညာဏံ၊ သည်။ (ပရသန္တာနဂတမေဝ၊ တပါးသူ၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သောစိတ်ကိုသာ။ [ဝေ ဖြင့် အဇ္ဈတ္တသန္တာနဂတကို ကုန်သည်။] (ဇနာတံ) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ ယထာကမ္မုပဂညာဏံ၊ သည်။ ပရသန္တာနဂတမေဝ၊ တပါးသူ၏သန္တာန်၌ ဖြစ်သော ကံကိုသာ။ ဇနာတံ၊ သိသည်ကား။ န၊ မဟုတ်သေး။ ယန၊ အဟုတ်ကား။ သသန္တာနဂတမ္ပိ၊ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်သည်လည်းဖြစ်သော။ (ကမ္ပံ၌ စပ်။) အပါကဋ္ဌံ၊ သော။ ရှုပံ၊ ကို။ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ သည်။ (ဝိဘာဝေတိ) ဝိယ၊ ထင်စွာဖြစ်စေသကဲ့သို့။ အပါကဋ္ဌံ၊ သော။ ကမ္ပံ၊ ကံကို။ ဝိဘာဝေတိ၊ ၏။ တေန၊ ကြောင့်။ အတ္တနောကမ္မဇနနကာလေတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

စွာနဲ့ဝိဘက်ဝဏ္ဏာနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌတံ၊ ပြီ။

အဗ္ဗမညာဓိကင်း

၁-သုတ္တန္တတာဇနိယအဖွင့်

၆၄၂။

သဗ္ဗဒီတိ၊ ဟူသောစကားကို၊ ဒိသာဒေသောဓိနာ၊ တခုသောအရပ်
 အခဏ္ဍအရပ် အစရှိသော ဒိသ အပိုင်းအခြား၊ ကျောင်း ရွာနဲ့ရုံး မြို့အစရှိသော
 ဒေသအပိုင်းအခြားအားဖြင့်။ (အနောဓိသော၏ အဘိန္နဝိသေသန)။ အနောဓိ-
 သော၊ အပိုင်း အခြားမရှိသောအားဖြင့်။ ဖရဏံ၊ ဖြန့်၊ ဖြန့်နည်းကို။ ဝုတ္တံ၊ ဟော
 တော်မူအပ်ပြီ။ သဗ္ဗတ္တတာယ သဗ္ဗာဇန္တန္တံ၊ ဟူသောစကားကို။ သတ္တောဓိနာ၊
 သတ္တဝါအပိုင်းအခြားအားဖြင့်။ (အနောဓိသော၊ ဖရဏံဝုတ္တံ။) တေန၊ ထို့ကြောင့်။
 အနောဓိသော ဓဿနတ္တန္တံ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) ဘာယ၊ တထာသဒ္ဓေါ။ ပေ။
 န ဝုတ္တောတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ (ဇတ္တန္တံ အတ္ထော ဌံ ပေ။) မေတ္တာသဟဂတေန
 စေတသတိ၊ တေဿ၊ ဟူသော ဤပုဒ်ကို။ အနုတ္တံ၊ အစဉ်လိုက်စေနိုင်သော။
 တံ ခွယ်၊ ထို တထာသဒ္ဓါ၊ ဣတိသဒ္ဓါ နှစ်ပါးအပေါင်းကို။ (န ဇတ္တံဌံပေ။) တဿ၊
 ထို တထာသဒ္ဓါ၊ ဣတိသဒ္ဓါနှစ်ပါး အပေါင်း၏။ ဖရဏန္တရာဒိဋ္ဌာနံ၊ ဖြန့်ပုံတမျိုး
 အစရှိသော ဘူမန္တရ ပဂုဏဘာဝ အစရှိသောတို့၏ တည်ရာသည်။ အဋ္ဌာနံ၊
 ဌာနမဟုတ်။ ဣတိကတ္တာ၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ န ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်။
 (ဣတိကတ္တာ၊ ဤအကြောင်းကြောင့်ပင်။) မေတ္တာသဟဂတေန စေတသတိ၊
 ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဣတိအတ္ထော၊ နကံ။

၆၄၃။ ဟိနာတ္တပ္ပါနာလိတာ၊ ဟိရိ ဩတ္တပ္ပသည် အစဉ် စောင့်ရှောက်
 အပ်သော။ မေတ္တာ၊ သည်။ န ပရိဟယတိ၊ မဆုတ်ယုတ်။ (ကသွာ၊ နည်း။)
 အာသန္နသပတ္တဿ၊ နီးကပ်သောရန်သန္တံလူသော။ ဇကဿ၊ ကာရာဂလည်း
 ဖြစ်သော။ သိနေဟဿ စ၊ သားချစ် လွီးချစ်သည်ဖြစ်သော။ ဝိပတ္တိယာ၊
 ဖောက်ပြန်ခြင်းဟူသော ဝိပတ္တိ၏။ အနုပုတ္တိတော၊ မဖြုတ်ခြင်းကြောင့်တည်း။
 ဣတိ (အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပာယော၊ အဋ္ဌကတာဆရာ၏ အလိုတည်း။ [ဟိရိ
 ဩတ္တပ္ပဖြင့် မေတ္တာကို အစောင့်ရှောက်လျှင် မေတ္တာဖြင့် အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်အပေါ်၌
 ကာရာဂ စသည် ဖြစ်နိုင်၏။ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် မေတ္တာစစ်စစ် ပျက်သည်ဟူ၍
 မှတ်လေတော့။]

တထာသဒ္ဓေါ၊ ပေ။ န ဝုတ္တံ။ ။ တထာသဒ္ဓါ၊ ဣတိသဒ္ဓါကိုသော် မေတ္တာသဟဂတေန
 စေတသတိ စသည်ကို ဖြန့်၍သွန်းသောကြောင့် (ဝါ) လိုက်စေနိုင်သောကြောင့် ဖြန့်ပုံ
 တမျိုး စသည်ဖြစ်သော မဟဂ္ဂဘ ပဂုဏဘာဝ စသည်တို့၏ တည်ရာမဟုတ်၊ ဝိပလေန စသည်
 ကို ဟောရာ၌ကား မဟဂ္ဂတေန ဟု ဘူမန္တရကို၎င်း၊ အပ္ပမာဏေနဟု ပဂုဏဘာဝကို၎င်း
 ပြတော်မူ၏။ ထိုသို့ ဖြန့်ပုံတမျိုးကို ပြသောကြောင့် အသာဝိပလေန စသည်ဖြင့်၎င်း၊ ဣတိ
 ဝိပလေန စသည်ဖြင့်၎င်း ဟော၍ရန် အခွင့်မျိုး သို့မဟုတ် မေတ္တာသဟဂတေန စေတသ
 ကို ထပ်၍ ဟောတော်မူရတော့သည်။

၆၄၅။ အဓိမုစ္ဆိတောတိ (ပဒဿ၊ ဇီ၊) သုဠ၊ ကောင်းစွာ။ ပဿာရေတွာ၊
 ဖြန့်၍။ ဣဘိအတ္ထော၊ နက်။ [“လွန်လွန်ကဲကဲသွတ်ခြင်း” ဟူသည် စိတ်ကို
 ကောင်းကောင်းဖြန့်ခြင်းပင်တည်းဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်။] တံ၊ ထိုကောင်းစွာ
 ဖြန့်ခြင်းကို။ ဒဿေန္တော၊ ကြောင့်။ အဓိကဘာဝေနာတိ အာဒိ၊ အစရှိသော
 စကားရပ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ ဝါ၊ အဋ္ဌကထာနည်းတူနည်းကား။
 ဗလဝတာ၊ အားရှိသော။ အဒိမောက္ခေန၊ အဓိမောက္ခဖြင့်။ အဓိမုစ္ဆိတော၊ စွဲစွဲမြဲမြဲ
 သက်ဝင်၍။ [ဤနည်း၌ကား “အဓိမုစ္ဆိတော-ဟုပြောရမည်။ အာရုံအတွင်းသို့စွဲမြဲမြဲ
 သက်ဝင်နစ်မြုပ်၍” ဟု အနက်မှတ်ပါ။]

၆၄၆။ ဟေတ္တာ ဝုတ္တောယေဝါတိ၊ ကား။ သဗ္ဗေနသဗ္ဗံ သဗ္ဗဏှာ သဗ္ဗန္တိ၊
 ဟူကုန်သော။ ဧတေသံ၊ ဤပုဒ်တို့၏။ (အတ္ထောဋ္ဌိစပ်။) သဗ္ဗေနသိက္ခာသမာပါနေ-
 န သဗ္ဗံ သိက္ခံ (ဣဘိဝ)၊ ဟူ၍၎င်း။ သဗ္ဗေန သိက္ခိတဗ္ဗာကာရေန သဗ္ဗံ သိက္ခန္တိစ-
 ဟူ၍၎င်း။ စျာနဝိဘင်္ဂံ၊ အတ္ထော၊ ကို။ ဝုတ္တော၊ ပြီး။ ဣပေန၊ ဤအပ္ပမညာ
 ဝိဘင်း၌ကား။ သဗ္ဗေန၊ အလုံးစုံသော။ အာဒိန၊ အပိုင်းအခြားအားဖြင့်၎င်း။
 အတ္တသမတာယ၊ မိမိနှင့်တူသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ သဗ္ဗသတ္တယုတ္တတဝယ-
 စ၊ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့နှင့် ယှဉ်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ သဗ္ဗံ၊ သော။
 လောကံ၊ သတ္တလောကကို။ (ဣဘိဝ)၊ ဤသို့၎င်း။ သဗ္ဗာဝဓိသိသဒိဗရဏာ-
 ကာရေဟိ၊ အလုံးစုံအပိုင်းအခြားရှိသော အရပ်မျက်နှာ အစရှိသည်ကို ဖြန့်ခြင်း
 ဟူသော အခြင်းအရာဘို့ဖြင့်။ [သဗ္ဗဏှာ၏အဖွင့်။] သဗ္ဗံ၊ သော။ လောကံ၊ ကို။
 ဣတိစ၊ ဤသို့၎င်း။ အတ္ထော၊ အနက်သည်။ ယုဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။

၆၄၇။ ပစ္စတ္ထိကဝိသုတဝသေနာတိ၊ ကား။ မေတ္တာဒိနံ၊ မေတ္တာအစရှိ
 သည်တို့၏။ အာသန္နဒူရပစ္စတ္ထိကာနံ၊ နီးသောရန်သူ ဝေးသောရန်သူဖြစ်ကုန်
 သော။ ဓာတုဗျာပါဒါဒိနံ၊ ဓာတုဗျာပါဒ အစရှိသည်တို့ကို။ ဝိသုတဝသေန၊
 ပယ်သတ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် (အရေခံစပ်။) ဝါ၊ တနည်း။ ယံ အပ္ပမာဏံ၊ သော။
 အဝေရောတိ၊ ကား။ သော၊ ထိုအပ္ပမာဏသည်။ အဝေရဘာဝေါ၊ ရန်မရှိသော
 စိတ်၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိအယံ၊ ဤအနက်သည်။ တဿ၊
 ယံ အပ္ပမာဏံ သော အဝေရောဟူသောပါဌ်၏။ အတ္ထော၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့

သဗ္ဗေန။ ဝေ။ သဗ္ဗံ လောကံ။ ။ ဤကား သဗ္ဗေနသဗ္ဗံ၏ အဖွင့်တည်း။ “သဗ္ဗေန၊
 အလုံးစုံသော အရပ်မျက်နှာဟူသော အပိုင်းအခြား၊ အလုံးစုံ မိမိနှင့်တူသည်၏ အဖြစ်၊
 အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့နှင့် ယှဉ်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ သဗ္ဗံ လောကံ၊ အလုံးစုံသော
 သတ္တလောကကို” ဟု ပါဠိတော်၌ အနက်ပေးပါ။
 သဗ္ဗာဝဓိ ။ ပေ။ သဗ္ဗံလောကံ။ ။ ဤကား သဗ္ဗဏှာသဗ္ဗံ၏ အဖွင့်တည်း။ “သဗ္ဗဏှာ၊
 အလုံးစုံသော အပိုင်းအခြားရှိသော ဝိသုတ ဝေသည်ကို ဖြန့်ပျံ့အခြင်းအရာအားဖြင့်။ သဗ္ဗံ
 လောကံ၊ အလုံးစုံသောသတ္တလောကကို” ဟု ပါဠိတော်၌ အနက်ပေးပါ။

ဝိဘင်း]

၃-ပဉ္စပုစ္ဆကအဖွင့်

၄၉၇

မှတ်အပ်၏။ [ဤအလို ယံ၊ အကြင်စိတ်သည်။ အပ္ပမာဏံ၊ အတိုင်းအရှည်မရှိ။
သော၊ ထိုစိတ်သည်။ အဝေရော၊ ရန်မရှိသောစိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသည်။
ဟောတိ။ အဝေရောအရ ပုဂ္ဂိုလ်ကို အရကောက်မည် စိုးသောကြောင့် စိတ်ကို
ရအောင်စွင့်သည်။ အဝေရဉ္စ ဘာဝပ္ပဓာန ဘာဝလောပ ကြံပါ။]

၆၅၃။ နိရယာဒိ၊ နိရယ အစရှိသော ဘဝသည်။ ဂတိ၊ ဂတိတည်း။
စဏ္ဍာလာဒိ၊ စဏ္ဍာလ အစရှိသော အမျိုးသည်။ ကုလံ၊ တည်း။ အန္တာဒိနံ၊
ထမင်း အစရှိသည်တို့ကို။ အလာဘိတာ၊ ရခြင်းမရှိသူ၏အဖြစ်သည်။ (မရခြင်း
သည်။) ဘောဂေါ၊ အသုံးအဆောင်တည်း။ အာဒိသဒ္ဓေန၊ ဖြင့်။ ဒုဗ္ဗဏ္ဏတာဒိ၊
မကောင်းသော အဆင်းရှိသူ၏အဖြစ်အစရှိသည်ကို။ ဂဟိတံ၊ ပြီ။ [န+လာဘော
အလာဘော၊ အလာဘော ယဿ အတ္ထိတိ အလာဘိ။]

သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌတာ။

၃-ပဉ္စပုစ္ဆကအဖွင့်

၆၅၄။ ဣမသ္မိ ပန။ ပေ။ ကထိတာတိ ဣဒိနာ၊ ဤပါရှိဖြင့်။ ဣမသ္မိ ဝိဘင်္ဂေါ၊
ဤ အပ္ပမညာဝိဘင်း၌။ ကထိတာနံ၊ ဟောတော်မူအပ်သော အပ္ပမညာတို့၏။
လောကိယဘာဝမေဝ၊ လောကီတို့၏အဖြစ်ကိုသာ။ ဒသေန္နော၊ ပြလျက်။ ခန္ဓ-
ဝိဘင်္ဂါဒိဟိ၊ ခန္ဓဝိဘင်း အစရှိသည်တို့မှ။ ဝိသေသေတိ၊ အထူးပြု၏။ ဣတိ၊
ကြောင့်။ အညတ္ထ၊ အခြားသော ဝိဘင်းတို့၌။ လောကုတ္တရာနံ၊ လောကုတ္တရာ
ဖြစ်ကုန်သော။ အပ္ပမညာနံ၊ အပ္ပမညာတို့၏။ ကထိတာ၊ ဟောတော်မူအပ်
ကုန်သည်၏အဖြစ်သည်။ ဝါ၊ အဖြစ်ကို။ အနုညာဏာ၊ ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သည်။
န ဟောတိ၊ မဟုတ်။

အပ္ပမညာဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာသည်။ နိဋ္ဌတာ၊ ပြီ။

ဣမသ္မိ ပေ။ ဘာဝမေဝ။ ။ “ဝေသဗ္ဗိ၊ ရှိလေရာ၊ ရံခါ အနုညာတထုတ်မြဲ”ဟု ရှေး
နိယံရှိ၏။ ထိုနိယံနှင့်အညီ ဤ အပ္ပမညာဝိဘင်း၌ လောကီ အပ္ပမညာကိုသာ ဟောတော်
မူ၏။ အခြားဝိဘင်းတို့၌ကား လောကုတ္တရာအပ္ပမညာကို ဟောတော်မူ၏ ဟု အနုညာတ
အနက်ကို ယူမည်စိုးသောကြောင့် “န အညတ္ထ။ ပေ။ အနုညာတာ ဟောတိ”ဟု တားမြစ်
ရသည်။

သိက္ခာပဒေသနာ

၁-အဘိဓမ္မဘာဇနိယ အပွင့်

၇၀၃။ ပတိဋ္ဌာနဋ္ဌေနာတိ၊ ကာမံ။ သမ္ပယောဂဝသေန၊ သမ္ပယောဂ၏ အဖြစ်ဖြင့်၎င်း။ ဥပနိဿယဝသေန၊ ပကတုပနိဿယ၏အဖြစ်ဖြင့်၎င်း။ သြကာသဝသေန၊ တည်ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်။ (“ပဒံမည်၏” ခွဲစပ်။) [အချို့ အကုသိုလ်တရားတို့သည် ပါဏာတိပါတ စသော စေတနာနှင့် သမ္ပယုတ် ဖြစ်ကြ၏။ သမ္ပယုတ်ဖြစ်လျှင် သမာဓာတနိဿယ ပစ္စယသတ္တိဖြင့် တည်ရာဖြစ်နိုင်၏။ အချို့ အကုသိုလ်တရားတို့ကား ပါဏာတိပါတ စသည်တို့၏ ဥပနိဿယ ဖြစ်၏။ ဥပမာ - အပျိုတယောက်ကို အတူလှည့်ရာဝယ် ပြိုင်ဘက်ကိုသတ်ခြင်း စသည် မျိုးတည်း။ ထိုသို့ ပကတုပနိဿယဖြစ်လျှင်လည်း စေတနာ၏တည်ရာအကြောင်း ပင်တည်း။] ပိဋ္ဌ။ပေ။ နာနာသမ္ဘာရေ၊ မုန့်မုန့်၊ မုန့်၊ ထမင်း၊ တစေးအမျိုးမျိုးသော အဆောက်အဦတို့ကို။ ပက္ခိပိတ္တာ၊ ထည့်၍။ မဒ္ဒိတ္တာ၊ ရေဖြင့်နယ်၍။ ကတာ၊ ပြုအပ်သော နေသရည်သည်။ သုရာ နာမ၊ မည်၏။ မဓုကာဒိပဗ္ဗ။ပေ။ နာနာသမ္ဘာရနံ၊ သစ်မည်စည် အစရှိသောအပွင့်၊ ပိန္နသီး အစရှိသော အသီး၊ ကြံ၊ သဖွတ် အစရှိသော အရည် အမျိုးမျိုးသော အဆောက်အဦတို့၏။ ရသာ၊ အရည်တို့သည်။ စိရပရိဝါသိတာ၊ ကြာမြင့်စွာ ထိုင်အပ်ကုန်သည်။ (သမာနာ၊ ကုန်လသော်။) မေရယံ နာမ၊ မည်၏။ အာသဝေါ၊ အရက်တည်း။ ဣတိအတ္ထော။

၇၀၄။ တံ သမ္ပယုတ္တတ္တာတိ၊ ကာမံ။ ဝိရတိံ သမ္ပယုတ္တတ္တာ၊ ဝိရတိနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ တနည်း။ ဝိရတိစေတနာ သမ္ပယုတ္တတ္တာ၊ ဝိရတိစေတသိက် စေတနာစေတသိက်တို့နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ဒဿတိဉ္စစပ်။) ကမ္မပထာ ဇေတိ၊ ပုဒ်၏။ အသဗ္ဗသာဓာရဏေသု၊ အလုံးစုံသောတရားတို့နှင့် မဆက်ဆံကုန်သော။ ဈာနာဒိကောဋ္ဌာသေသု၊

ကမ္မပထာ ဇေ။ ။ မမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော် ပဌမ မဟာကုသိုလ်စိတ် စသည်ဝယ် ကောဋ္ဌာသဝါရ ဟု၎င်း၊ သင်္ဂဟဝါရ ဟု၎င်း ခေါ်ဝေါ်အပ်သော ဝါရတရပ် ရှိ၏။ ထိုကောဋ္ဌာသဝါရ၌ ဖဿ ပဉ္စမကရာသိ၊ ဈာနရာသိ၊ ဣန္ဒြိယရာသိ စသည်အားဖြင့် သဘောတူရာအစု ပေါင်း၍ နှစ်ဆယ့်သုံးမျိုးရှိ၏။ ထိုတွင် ဖဿပဉ္စမကရာသိ ဆိုလျှင် အလုံးစုံသော တရားတို့နှင့် ဆက်ဆံ၏။ ဈာနရာသိ ဟု ဆိုရာ၌ကား အလုံးစုံသော တရားတို့နှင့် မဆက်ဆံ၊ ဈာနသိုက်သော တရားတို့နှင့်သာ ဆက်ဆံ၏။ ဤ ကမ္မပထရာသိဟူသော ကောဋ္ဌာသသည်လည်း အလုံးစုံသော တရားတို့နှင့် မဆက်ဆံ၊ ထို့ကြောင့် အသဗ္ဗသာဓာရဏရာသိတို့တွင် ဈာနရာသိတရားစသော ရာသိကို တားမြစ်လို၍ ကမ္မပထာ ဇေ ဟု ဇေ သဒ္ဓါဖြင့်ဆိုသည်။ ဖဿပဉ္စမကရာသိ ကိုကား မတားမြစ်နိုင်ပါ။ ထို့ကြောင့် အသဗ္ဗသာဓာရဏေသု။ပေ။ ကမ္မပထကောဋ္ဌာသိကာ ဝေဟု ဋီကာဖွင့်သည်။ ထို ရာသိကိုပင် ဤ၌ ကောဋ္ဌာသဟု ခေါ်ခဲ့သည်။

ဈာန် အစရှိသော ကောဠာသတ္တိတို့တွင်။ ကမ္မပထကောဠာသိကာ ဧဝံ၊ ကမ္မပထ
 ကောဠာသတ္တိ ပါဝင်သည်သာ။ ဣတိ အတ္ထော။ သုရာပါနဗ္ဗိ၊ သုရာပါနကို
 လည်း။ (ဝဒန္တိဗ္ဗိ။) သုရာပါနံ ဘိက္ခုဝေ အာသေဝိတံ။ ပေ။ နိရယသံဝတ္တနိက-
 န္တိဟူ၍။ ဝိသု၊ သီးခြား။ ကမ္မပထဘာဝေန၊ ကမ္မပထ၏အဖြစ်ဖြင့်။ အာဂတံ၊
 ပြီ။ ဣတိ ဝဒန္တိ။ [အရုံတ္တိရ်၊ အဋ္ဌကနိပါတ်၊ ပဌမပုံ၊ ဒါနဝဂ်၊ ဒုမ္မရိတဝိဘာဂ
 သုတ်၌ လာပြီ။] ဧဝံသတိ၊ ဤသို့ဖြစ်လေသော်။ (ဝဒန္တိဆရာ ဆိုတိုင်း ကမ္မပထ
 ဖြစ်လျှင်။) ကောဒသ၊ ကုန်သော။ ကမ္မပထာ၊ တို့သည်။ သိယံ၊ ဖြစ်ကုန်ရာ၏။
 တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အဿ၊ ထို သုရာပါနကို။ ယထာဝုတ္တေသ္မေဝ၊ အကြင်အကြင်
 ဟောတော်မူအပ်သည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ ကမ္မပထသု၊ ကမ္မပထဆယ်ပါး
 တို့၌။ ဥပကာရကတ္တသဘာဂတ္တဝသေန၊ လျော်သောကျေးဇူးကို ပြုတတ်သည်၏
 အဖြစ်၊ သဘောတူသည်၏ အဖြစ်၏ အခွမ် ဖြင့်။ အနုပ္ပဝေသော၊ လျော်စွာသွင်း
 ခြင်းကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

သတ္တ ဣတ္ထိပုရိသာရမ္မဏတာ၊ သတ္တဝါဟူသော အာရုံရှိသည်၏အဖြစ်၊ မိန်းမ
 ယောက်ျားဟူသော အာရုံရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ တထာ ဂဟိတသင်္ခါရာရမ္မဏတာ-
 ယ၊ ထိုသတ္တဝါဟူသော အခြင်းအရာ၊ မိန်းမဟူသော အခြင်းအရာ၊ ယောက်ျား
 ဟူသောအခြင်းအရာဖြင့်ယူအပ်သော သင်္ခါရဟူသော အာရုံရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်။

ဥပကာရကတ္တ သဘာဂတ္တ။ ။ သေချည်အရက် သောက်မိလျှင် ပါဏာတိပါတ်
 စသော ကမ္မပထတို့ကို ပြုလိသောစိတ် ဖြစ်ပေါ်လာတတ်၏။ ဤသို့ ကမ္မပထတို့အား ပကတပ
 သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ထို့ပြင် သေချည်အရက်သည် ရသာရုံ ကာမဂုဏ် တမျိုးပင်
 တည်း။ ကာမေသမိစ္ဆာစာရကား ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ကာမဂုဏ်တမျိုးဖြစ်၏။ မေထုန်မှီဝဲသူသည်
 ရှောင်ကြဉ်ဖို့ရန် ခဲယဉ်းသကဲ့သို့ သေချည်အရက်သည်လည်း သောက်မိ စွဲမိလျှင် ရှောင်
 ကြဉ်ဖို့ ခဲယဉ်း၏။ ဤနည်းအားဖြင့် ကာမေသမိစ္ဆာစာရ ကမ္မပထနှင့် သဘောတူ၏။
 ထို့ကြောင့် သေချည်အရက်ကို ဥပကာရကတ္တဖြစ်သည့်အတွက် ကမ္မပထ ၁၀ ပါးလုံး၌
 လည်း သွင်းနိုင်၊ သဘာဂဖြစ်သည့်အတွက် ကာမေသမိစ္ဆာစာရ၌လည်း သွင်းနိုင်သည်။

သတ္တ ဣတ္ထိ ပုရိသာရမ္မဏတာ။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ သတ္တာရမ္မဏမ္ပ သတ္တကိုယူ၍ “သတ္တ
 ဣတ္ထိ ပုရိသာရမ္မဏတာ” ဟု ဆိုသည်။ “သတ္တဝါကို အာရုံပြုသည်” ဟု ဆိုရာ၌ အမှန်အား
 ဖြင့် သတ္တဝါမရှိ၊ သတ္တဝါဟု မှတ်ယူအပ်သော ရုပ်နာမ်သင်္ခါရသာ ရှိ၏။ ထို့အတူ မိန်းမ
 ယောက်ျားဟူ၍ အစစ်အမှန် မရှိ၊ မိန်းမဟူ၎င်း၊ ယောက်ျားဟူ၎င်း၊ မှတ်ယူအပ်သော
 ရုပ်နာမ် သင်္ခါရသာ ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် သတ္တာရမ္မဏတာဟု ဆိုသော်လည်း သင်္ခါရာရမ္မဏ
 ဖြစ်သည့် ဟူလို့ဣတ္ထိ ပုရိသာရမ္မဏ၌လည်း နည်းတူ၊ ထို့ကြောင့်ပင် “ပဉ္စသိက္ခာပဒါ
 ပရိတ္တာရမ္မဏာ” ဟု ဟောတော်မူသည်။ “ပရိတ္တာရမ္မဏဟူသည် ဣတ္ထိ ပုရိသမဟုတ်၊ ကာမ
 တရားဖြစ်သော သင်္ခါရသာတည်း။ ဝိတိက္ကမိတဗ္ဗ ဝတ္တုဟူသည်လည်း ဝိတိက္ကမိတဗ္ဗ သမုတ်
 ရသည့် ကာမနာမ်ရုပ်ပင်တည်း။

ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဟိ။ မုနိ။ (တနည်း) (ကသွာ၊ ကြောင့်။) သတ္တ ဣတ္ထိ ပုရိသာရမ္မဏတာ။
 ပေ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဣတိ ဝိညာယတိ။ နည်း။ ဟိ(ယသွာ)။ ကြောင့်။ ပဉ္စသိက္ခာပဒါ
 ပရိတ္တာရမ္မဏာ။ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ [ဤ ဝိဘင်း ပဉ္စပစ္စကနည်း၌
 ဟောတော်မူအပ်ပြီ။] သဗ္ဗာပိ ဟိ။ ပေ။ ဝိရမန္တစ၊ ဟူ၍လည်း။ ဝက္ခတိ။ ဆိုဦးလတ္တံ။
 [အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုဦးလတ္တံ။] ဣတိ။ ကြောင့်။ (သတ္တ ဣတ္ထိပုရိသာရမ္မဏတာ။ ပေ။
 ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ။ ဧ။)

ဂေါရူပသီလကော၊ ဂေါရူပသီလကဟူသည်။ ပကတိဘဒ္ဒေါ၊ ပင်ကိုယ်
 အားဖြင့် ကောင်းသူတည်း။ (သီလ မဆောက်တည်ဘဲ ပင်ကိုယ် ကောင်းသူ
 တည်း။) ကာကဏိကမတ္တဿ အတ္တာယာတိ အာဒိ၊ အစရှိသော စကားကို။
 လောဘဝသေန၊ လောဘနှင့် စပ်သဖြင့်။ မုသာကထနေ၊ မုသားကို ဆိုခြင်း၌။
 (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ ဒေါသဝသေန၊ ဖြင့်။ မုသာကထနေ စ၊ ၌လည်း။ နိဋ္ဌ-
 ဗ္ဗတ္တော၊ အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်သော။ သံသတေဒေါ၊ သံသာသင်းခွဲခြင်းကို။
 ဂဟိတော။ ပန၊ ဆက်။ ဒေါသဝသေန၊ ဖြင့်။ ပရဿ၊ သူတပါး၏။ ဗျသနတ္တာယ၊
 ပျက်စီးခြင်းအကျိုးငှါ။ မုသာကထနေ၊ ၌။ တဿ တဿ၊ ထိုထို ပျက်စီးအပ်သော
 ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဂုဏဝသေန၊ ဖြင့်၎င်း။ မန္တာဓိမတ္တဗျသနိစ္ဆာဝသေန စ၊ နို့ သော
 ပျက်စီးစေလိုခြင်း၊ လွန်ကဲသောပျက်စီးစေလိုခြင်းနှင့်စပ်သဖြင့်၎င်း။ အပ္ပသာဝဇ္ဇ-
 မဟာသာဝဇ္ဇတာ၊ အပ္ပသာဝဇ္ဇ၏အဖြစ်၊ မဟာသာဝဇ္ဇ၏အဖြစ်ကို။ ယောဇေ-
 တဗ္ဗာ၊ ဧ။ [ဂုဏ်မရှိသူကို မုသားပြောဆိုရာ၌ အပ္ပသာဝဇ္ဇ၊ ဂုဏ်ရှိသူကို မုသား
 ပြောဆိုရာ၌ မဟာသာဝဇ္ဇ၊ ဤသို့ ဂုဏ်လိုက်၍ မဟာသာဝဇ္ဇ အဆင့်ဆင့်
 ဖြစ်သည်။ ပျက်စီးလိုစိတ်က အနည်းငယ်ဖြစ်လျှင် အပ္ပသာဝဇ္ဇ၊ လွန်လွန်ကဲကဲ
 ဖြစ်လျှင် မဟာသာဝဇ္ဇ၊ လွန်ကဲပုံ အဆင့်ဆင့်လိုက်၍ အဆင့်ဆင့် မဟာသာဝဇ္ဇ
 ဖြစ်၏။]

နိဿဂ္ဂိယတာဝရဝိဇ္ဇာမယိဒ္ဓိမယာ၊ နိဿဂ္ဂိယပယောဂ၊ တာဝရပယောဂ၊
 ဝိဇ္ဇာမယပယောဂ၊ ဣဒ္ဓိမယပယောဂ ၄-ပါးတို့သည်။ သာဟတ္ထိကာဏတ္ထိကေ-
 သော၊ သာဟတ္ထိကပယောဂ၊ အာဏတ္ထိကပယောဂတို့၌သာ။ ပဓိသန္တိ၊ ဝင်ကုန်
 ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဒေ ဝေ၊ နှစ်ပါးသော သာဟတ္ထိက အာဏတ္ထိက တို့ကိုသာ။
 (သင်္ဂဟကာရေန) ဂဟိတော။ ပဉ္စပိ ကမ္မပထာဝေါတိ၊ ဟူသော စကားကို။
 စေတနာသင်္ခါတိ၊ စေတနာဟု ဆိုအပ်သော။ ပရိယာယသီလံ၊ ပရိယာယံ
 ဖြစ်သော သီလကို။ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဝိရတိသီလံ ပန၊ နိပ္ပရိယာယဖြစ်သော ဝိရတိ
 သီလသည်ကား။ မဂ္ဂကောဠာသိကံ၊ မဂ်အဘို့အစဉ် ပါဝင်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်
 အပ်၏။ [ဝိရတိစေတနာသည် သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝဖြစ်
 သောကြောင့် မဂ္ဂကောဠာသိကံပါဝင်၏။] တေသံပနာတိ၊ ကား။ သေသသီလနံ၊
 ငါးပါးသီလမှကြွင်းသော သီလတို့၏။ (ဝိတိက္ကမော ဒဏ္ဍကမ္မဝတ္ထုကော ခွဲစပ်။)

ဝိသင်း]

၁-အဘိဓမ္မဘာဇနိယအဖွင့်

၅၀၁

[အနုဋ္ဌိကာ၌ “သေသသီလာနန္တိ သေသ အဝိတိက္ကန္တသီလာနံ” ဟုဖွင့်၏။ အဝိတိ-
က္ကန္တသီလ ဟူရာ၌ ပါဏာတိပါတကိုလွန်ကျူးလျှင် အဒိန္နာဒါန စသည်တို့သည်
အဝိတိက္ကန္တသီလ ဖြစ်နေရကား “သေသံ ဝိတိက္ကမော ဒဏ္ဍကမ္မဝတ္ထုကော” နှင့်
ဆန့်ကျင်သောကြောင့် စဉ်းစားပါ။]

၇၁၂။ ဧဝံသုတဘဝေနာတိ၊ ဟန္တိ။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုမှားအပ်ပြီ။ ပတိဋ္ဌာန-
ဘဝေနာတိ ပန၊ ဟန္တိကား။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုထိုက်၏။ [သိက္ခာပဒါနိ အဖွင့်တုန်းက
“အပိ စ” ဟု ပြသောနည်းပင် “သိက္ခာ” အရ ကုသိုလ်တရားတို့ကို ကောက်ယူ
ရာ၌ ပဒေ၏အနက်ကို “ပတိဋ္ဌာနဋ္ဌေန ပဒံ” ဟု ဖွင့်ခဲ့၏။ ထိုအဖွင့်ကို ထောက်၍
ဤ၌လည်း “ပတိဋ္ဌာနဘဝေန” ဟု ဆိုထိုက်ကြောင်းကို ဋီကာဆရာမိန့်သည်။]

ပန၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ သိက္ခာပဒဝိသင်း၌။ သိက္ခာပဒဝါရေ၊ ၌။ ပဟိနပဉ္စာ-
တဗ္ဗဋ္ဌာနဿ၊ ပယ်အပ်ပြီးသော ပါဏာတိပါတ အစရှိသော ငါးပါးသောရန်၏
ဖြစ်ထိုက်ရာဌာန မဟုတ်သော။ အရဟတော၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏အတွက်။ ပိရမိ-
တဗ္ဗဝေရဿ၊ ရှောင်ကြဉ်ထိုက်သော ငါးပါးသောရန်၏။ သဗ္ဗဿ၊ အလုံးစုံ
သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ အဘာဝါ၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ ကိရိယေသ၊ ကိရိယာ
တို့၌။ ဝိရတိယော၊ စို့သည်။ န သန္တိ၊ မရှိကုန်။ (မယှဉ်ကုန်)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
န ဥဒ္ဓဋ္ဌာ၊ ထုတ်ဆောင်တော်မမူအပ်ကုန်။ ပန၊ ကား။ သေက္ခာနံ၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်
တို့၏။ ပဟိန ပဉ္စဝေရဧတ္ထ၊ ပယ်အပ်ပြီးသော ပါဏာတိပါတ စသော ငါးပါး
သောရန် ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်။ (ငါးပါးသော ရန်ကို ပယ်အပ်ကုန်ပြီး၏
အဖြစ်သည်။) သတိပ၊ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ တံ သဘာဝတာယ၊ ထိုပဉ္စဝေရနှင့်
သဘောတူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (အကုသိုလ်ချင်း သဘောတူသောကြောင့်။)
ဝေရဘူတာနံ၊ ရန်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ အကုသလာနံ၊ အကုသိုလ်တရားတို့၏
၎င်း။ ဝေရနိဒါနာနံ၊ ဝေရ၏ အကြောင်းရင်း ဖြစ်ကုန်သော။ လောဘာဒိနဉ္စ၊
လောဘ အစရှိသော မူလတို့၏၎င်း။ သဗ္ဗာ ဝါ၊ ထင်ရှား ရှိခြင်းကြောင့်။
(သောတာပန်စသော သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌ အကုသိုလ် ဝေရတို့၏၎င်း
အကြောင်းဝေရဖြစ်သော လောဘ စသော မူလတို့၏၎င်း ရှိနိုင်ခြင်းကြောင့်။)
ဝိရတိနံ၊ ဝိရတိတို့၏။ (ထိုလောဘစသည်တို့မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းတို့၏။) ဥပ္ပတ္တိ၊
ဖြစ်ခြင်းသည်။ န ဘဝိဿတိ၊ မဖြစ်လတ္တံ့သည်ကား။ န၊ မဟုတ်။ (ဘဝိဿတိ-
ဝေ၊သည်သာ။)

စ၊ ဆက်။ အကုသ ပသမုဋ္ဌာဘာနိ၊ အကုသိုလ်ကြောင့်ဖြစ်ကုန်သော။ ကာယ-
ကမ္မာဒိနိ၊ ကာယကံ အစရှိသည်တို့သည်။ ဧတသံ၊ ထို သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏သန္တာန်
၌။ ကာယဒုစ္စရိတာဒိနိ၊ အစရှိကုန်သော။ ဝေရာဇနဝ၊ ဝေရတို့ပင်တည်း။ စ၊
ဆက်။ ဧတဟိ၊ ထို ဝေရတို့မှ။ ဧတသံ၊ ထို သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဝိရတိယော၊
ရှောင်ကြဉ်ခြင်းတို့သည်။ ဟောန္တေ၊ ဖြစ်နိုင်ကုန်သည်သာ။ ယတော၊ ယင်း

ကဲ့သို့ ဝိရတိတို့၏ ဖြစ်နိုင်ခြင်းကြောင့်။ န ဗလဘူတဏှပိ၊ ဖိုလ် မဟုတ်သည် ဖြစ်၍လည်း ဖြစ်သော။ ဥပရိမဂ္ဂတ္တယဿ၊ ဆကဒါဂါမ် စသော အထက်ရပ် သုံးပါးအပေါင်း၏။ အဋ္ဌဂီကတော၊ အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသည်၏အဖြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သိက္ခာဝါရေစ၊ ခွဲလည်း။ အဘာဝေတဗ္ဗတာယ၊ ဘာဝေတဗ္ဗ မဟုတ် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဗလဓမ္မာပိ၊ ဖိုလ်တရားတို့သည်လည်း။ သိက္ခိတဗ္ဗာ၊ ကျင့်ထိုက်သော တရားတို့သည်။ န၊ မဟုတ်ကုန်။ မဂ်တရားတို့သည် မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေသောအားဖြင့်။ ဝါ၊ ဖြစ်အောင် အားထုတ်သောအားဖြင့် ဘာဝေတဗ္ဗ တရားဖြစ်သည်။ ဖိုလ်တရားတို့ကား ထိုကဲ့သို့ တမင်ဖြစ်စေသွယ်မလို၊ မဂ်ရလျှင် အလိုလို ပြီး၏။] သိက္ခိတသိက္ခဿ၊ ကျင့်အပ်ပြီးသော သိက္ခာရှိသော ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌။ ဥပုဇ္ဇမာနာ၊ ကုန်သော။ ကိရိယဓမ္မာပိ၊ တို့သည်လည်း။ (သိက္ခိတဗ္ဗာ၊ ကျင့်ထိုက်ကုန်သည်။) န မဟုတ်ကုန်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ကေစိ၊ တစုံ တခုကုန်သော။ အဗျာကတော၊ တို့ကို။ သိက္ခာတိ၊ တို့ဟူ၍။ နဥဒ္ဓဋ္ဌာ၊ ပါဠိတော်၌ ထုတ်ဆောင်တော် မမူအပ်ကုန်။

အဘိဓမ္မဘာဇနိယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌတာ။

၂-ပဉ္စပုစ္ဆက အဖွင့်

၇၁၄။ သမ္ပတ္တဝိရတိ ဝသေနာတိ၊ ဟူသော ပုဒ်၏။ ပစ္စုပ္ပန္နော ပစ္စုပ္ပန် ဖြစ်သော။ အာရမ္မဏေ၊ အာရုံသည်။ သမ္ပတ္တော၊ ရောက်လသော်။ ယထာ ဝိရမိ-
တဗ္ဗတော၊ အကြင် အကြင် ရှောင်ကြဉ်ထိုက်သော ပါဏာတိပါတ အစရှိ သည်မှ။ ဝိရတိဝသေန၊ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာနိ ခွဲစပ်။) ဣတိ အတ္တော။

သိက္ခာပဒဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌတာ။

ပစ္စုပ္ပန္နော အာရမ္မဏေ။ ။ သမ္ပတ္တ သမာဒါန၊ သမုစ္ဆေဒ ဝိရတိ ၃ မျိုးတွင် သမ္ပတ္တဝိရတိ ကို ဆိုသည်ဟု ထင်မှားဖွယ် ရှိသောကြောင့် “သမ္ပတ္တော ပစ္စုပ္ပန္နော အာရမ္မဏေ” ဟု ဖွင့်သည်။ လွန်ကျူးဘွယ်အာရုံက ပစ္စုပ္ပန် အဖြစ်သို့ရောက်မှ ရှောင်ကြဉ်နိုင်သောကြောင့် သမ္ပတ္တ ပုဒ်ကို “သမ္ပတ္တော ပစ္စုပ္ပန္နော အာရမ္မဏေ” ဟု ဖွင့်သည်။ မှန်၏—သမာဒါနဝိရတိလည်း သီလ ဆောက်တည်တုန်း မဖြစ်သေး၊ ပစ္စုပ္ပန်အာရုံနှင့် တွေ့၍ ရှောင်ကြဉ်မှ ဖြစ်သည်။ [သမုစ္ဆေဒ ဝိရတိကား လောကုတ္တရာသာ။]

မဇ္ဈိမနိကာယ

သုတ္တန္တဘာဇနိယ သင်္ဂဟဝါရအဖွင့်

၇၁၈။ သေဝနယောတိ၊ ဟူ၍။ သင်္ခေပေန၊ အကျဉ်းအားဖြင့်။ ဒသေ-
တု၊ ချီ။ တမေဝနယံ၊ ထိုအကျဉ်းအားဖြင့်ပြုအပ်ပြီးသောနည်းကိုပင်။ ဝိတ္ထာရ-
တော၊ အားဖြင့်။ ဒသေတံ၊ ငါ။ ဓမ္မပုဗ္ဗေဒယ ဟိတိ အာဒိ၊ ကို။ (သင်္ဂဟ-
ကာရော) အာဟ။ နိရုတ္တိ ပဋိဘာနပုဗ္ဗေဒါ၊ နိရုတ္တိအပြား၊ ပဋိဘာနအပြား
တို့ကို။ တဗ္ဗိယယာနံ၊ ထိုနိရုတ္တိပဋိဘာနတို့၏ ဝိသယဖြစ်ကုန်သော။ အတ္ထာဒိနံ၊
အတ္ထအစရှိသည်တို့၏။ ပစ္စယပုန္နာဒိဘေဒေဟိ၊ ပစ္စယပုန္န အစရှိသောအပြားတို့
ဖြင့်။ ဘိန္နိတု၊ ခွဲခြား၍။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။ [ပစ္စယပုန္နာဒိဉ္စ အာဒိဖြင့်
အဋ္ဌကထာ နောက်နား၌ပြုလတ္တံ့သော နိဗ္ဗာန၊ ဘာသိတတ္ထ၊ ဝိပါက၊ ကိရိယကမ္မ
တို့ကိုယူပါ။] ယံကိဉ္စ ပစ္စယသမုပ္ပန္နန္တိတေန၊ ဤပါဌ်ဖြင့်။ သစ္စ။ ပေ။ ဝါရေသု၊
သစ္စဝါရ၊ ဟေတုဝါရ၊ ဓမ္မဝါရ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဝါရတို့၌။ အာဂတာနိ၊ သော။
ဒုက္ခာဒိနံ၊ ဒုက္ခအစရှိသောအကျိုးတို့ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဂဟိတာနိ၊ ကုန်ပြီ။
သစ္စပစ္စယာကာရဝါရေသု၊ တို့၌။ နိဗ္ဗာနံ၊ ၎င်း။ (ဣတိဉ္စပိ။) ပရိယတ္တိဝါရေ၌။
ဘာသိတတ္ထော၊ သဒ္ဓါသည်ဟောအပ်သောအနက်၎င်း။ အဘိဓမ္မဘာဇနိယေ၊ ဉ္စ။
ဝိပါကော၊ ၎င်း။ ကိရိယဉ္စ၊ ၎င်း။ ဣတိဓေ၊ သို့။ ပါဠိယံ၊ ပါဠိတော်၌။ ဝုတ္တာန-
မေဝ၊ ဟောအပ်ပြီးသော တရားတို့၏သာလျှင်။ ဝသေန၊ အပြားအားဖြင့်။ ပဉ္စ၊
ငါးပါးကုန်သော။ အတ္ထာ၊ တို့ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ၎င်း။ တထာ၊ တူ။ ဓမ္မာ စ၊ တို့ကို
လည်း။ (ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။)

ဝိဒဟတိတိ၊ ဟူသောဝိဂြိုဟ်သည်။ နိဗ္ဗတ္တကဟေတုအာဒိနံ၊ အကျိုးတရားကို
ဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းအရာရှိသည်တို့ကို။ သာဓာရဏံ၊ အတူတကွဆောင်
တတ်သော။ ဝါ၊ ဆက်ဆံသော။ နိဗ္ဗာနံ၊ ဝိဂြိုဟ်တည်း။ [သဒ္ဓါကျမ်းတို့၌ ဇနက
ဟိတိကို ဤ၌ နိဗ္ဗတ္တကဟိတိဟု ခေါ်၏။ အာဒိဖြင့် သမ္မာပကဟိတိ၊ ဉာဏဟိတိ
တို့ကိုယူပါ။ ဣတိ၊ ဤသို့စီမံတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်ဟု ဟိတိအနက်ကို ရည်
ရွယ်၍ နိဗ္ဗတ္တကဟေတုအာဒိနံဟု ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့်ဖြစ်စေတတ်သောဟိတိကို
ရည်ရွယ်၍ “ပဝတ္ထေတိစေဝ” ဟု၎င်း၊ သမ္မာပကဟိတိကို ရည်ရွယ်၍ “ပါပေတိ စ”
ဟု၎င်း အနက်ဖွင့်သည်။] ပန၊ ဆက်။ တဒတ္ထံ၊ ထိုဝိဂြိုဟ်၏အနက်ကို။ ဝိဘာဝေ-
တံ၊ ငါ။ ပဝတ္ထေတိစေဝ ပါပေတိစာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။
တေသု၊ ထိုပဝတ္ထနပါပနတို့တွင်။ ပုရိမော၊ ရှေ့၌ဖြစ်သော။ အတ္ထော၊ ပဝတ္ထန
အနက်ကို။ မဂ္ဂဝဇ္ဇေသု၊ မဂ်သည် ကြံ၍အပ်ကုန်သောတရားတို့၌။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ဟိ၊
မှန်။ ဘာသိတမ္ပိ၊ ဟောအပ်သော သဒ္ဓါသည်လည်း။ အဝဗောနေဝသေန၊

အနက်ကို သိစေခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ အတ္ထံ ၊ ကိ။ပဝတ္ထေတိ၊ ဖြစ်စေနိုင်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ မဂ္ဂေါပန၊ သည်ကား။ နိဗ္ဗာနံ၊ သို့။ ပါပေတိ၊ ရောက်စေနိုင်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တသ္မိံ ၊ ထိုမဂ်၌။ ပစ္ဆိမော၊ နောက်၌ဖြစ်သော ပါပအနက်ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော)။

ဓမ္မနိရုတ္တဘိလာပေတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသောဤပါဌ်၌။ ဓမ္မသဒ္ဓေါ၊ သည်။ သဘာဝ-ဝါစကော၊ သဘာဝအနက်ကိုဟော၏။ ဣတိကတော၊ ဤသို့နည်းသွင်း၍။ ယာ-သဘာဝနိရုတ္တိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ အဝိပရိတနိရုတ္တိ၊ မဖောက်မပြန် ဟုတ်မှန်စွာ ထုတ်ဖော် ရွတ်ဆိုအပ်သော သဒ္ဓါတည်း။ ဣတိအတ္ထော။ တဿာအဘိလာပေတိ (ဧတ္ထ) ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ တဿာ နိရုတ္တိယာ၊ ထိုထုတ်ဖော် ရွတ်ဆိုအပ်သောအသံကို။ အဝစနဘူတာယ၊ ရွတ်ဆိုအပ်သောပရမတ္ထသဒ္ဓါ မဟုတ်သည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ပညတ္တိယာ၊ အပေါင်းဖြစ်သောသဒ္ဓပညတ်ကို။ (နိရုတ္တိကို ထပ်၍ဖွင့်သည်။) အဘိလာပေ၊ ရွတ်ဆိုခြင်း၌။ (ဉာဏံ၊ ဉာဏ်သည်၌စပ်။) ဣတိ၊ သို့။ ကေစိ၊ အချို့သော ပညတ္တိဝါဒီဆရာတို့သည်။ ဝဏ္ဏယန္တိ၊ ဖွင့်ကြကုန်၏။ ဧဝံသတိ၊ ဤသို့နိရုတ္တိ၏ ဖဿစသော အပေါင်းပညတ် ဖြစ်လသော်။ ပညတ္တိ၊ အပေါင်းဖြစ်သော သဒ္ဓပညတ်ကို။ အဘိလပိတဗ္ဗာ၊ ရှေးရှုရွတ်ဆိုထိုက်၏။ ဝစနံ၊ တလုံး တလုံးသော ပရမတ္ထသဒ္ဓါကို။ န (အဘိလပိတဗ္ဗံ)၊ ရှေးရှုမရွတ်ဆိုထိုက်။ ဣတိ၊ ဤအဖြစ်သည်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ဝါ၊ ရောက်၏။ စ၊ စင်စစ်ကား။ ဝစနတော၊ တလုံး တလုံးသော ပရမတ္ထသဒ္ဓါမှ။ အညံ၊ အခြားသော။ အဘိလပိတဗ္ဗံ ဥစ္စာရေတဗ္ဗံ၊ ရွတ်ဆိုထိုက်သောသဒ္ဓါသည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိ။ [ဤကား ပရမတ္ထဝါဒီတို့၏ အယူတည်း။]

တဿာပေ။ အဘိလာပေ။ ။ “တဿာ နိရုတ္တိယာ” ဟု တဿာ၏ အစွဲကို ပြပြီး၍ ထို နိရုတ္တိဟူသည် ကေစိဆရာတို့က တလုံးချင်း ရွတ်ဆိုအပ်သော ပရမတ္ထသဒ္ဓါမဟုတ်၊ အပေါင်းဖြစ်သော ပညတ္တိသဒ္ဓါတည်း ဟု ယူကြ၏။ ထို့ကြောင့် “နိရုတ္တိယာ” ကိုပင် “အဝစနဘူတာယ ပညတ္တိယာ” ဟု ဖွင့်သည်။ “ဝစန” ဟူသည် ပြောဆိုအပ်သော ပရမတ္ထသဒ္ဓါတည်း။ ပညတ္တိကား ပြောဆိုအပ်သော သဒ္ဓါ မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် “အဝစနဘူတာယ” ဟု ဝိသေသနပြု သည်။

ဧဝံသတိပေ။ အာပဇ္ဇတိ။ ။ ဤစကားကား ကေစိဝါဒ၌ အပြစ်ပြ သော စကားတည်း။ (ဧဝံသတိတိ ဧဝံ နိရုတ္တိယာ ပညတ္တိတာဝေ သတိ။—အနုဋီကာ။) ကေစိဆရာတို့ ဆိုသည့် အတိုင်း နိရုတ္တိအရ ပညတ်ကိုယူရလျှင် အပေါင်းပညတ်ကို ရွတ်ဆိုထိုက်၏။ တလုံးတလုံးသော ပရမတ္ထ သဒ္ဓါဟူသော ဝစနကို မရွတ်ဆိုထိုက်၊ ဤသို့ အပြစ်ဒေါသရောက်သည်ဟူလို။

န စ။ ပေ။ အတ္ထိ။ ။ ပညတ္တိသဒ္ဓါကို ရွတ်ဆိုထိုက်၏ ဟူသော စကားဖြစ်လျှင် ဖြစ်ပါစေတော့လော၊ အာအပြစ်ရှိသနည်းဟု ထပ်၍ အတန်တန်ဘွယ်ရှိသောကြောင့် “န စ။ ပေ။ အတ္ထိ” ဟု မိန့်သည်။ ပရမတ္ထသဒ္ဓါဖြစ်သော တလုံးစီ တလုံးစီကိုသာ ရွတ်ဆိုနိုင်သည်။ အပေါင်းပညတ် ဖြစ်သော စကားလုံးတို့ကို တပြုတ်စီ တပြုတ်စီ ရွတ်ဆို၍ မဖြစ်၊ ဤသို့ မဖြစ်နိုင်သော အပြစ်ရောက်သည် ဟူလို။

စိတင်း

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယ သင်္ဂဟဝါရအဖွင့်

၅၀၅

ဗဿဒိဝစနေဟိ၊ ဗဿအစရှိသော အပေါင်းသဒ္ဒတို့ဖြင့်။ [“ဗသ” ဟူသော ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဒါ၊ “သ” ဟူသော ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဒါသည် သဒ္ဒရုပ်တည်း။ “ဗဿ” ကား ထိုသဒ္ဒါအပေါင်းဖြစ်သောကြောင့် ပညတ္တိသဒ္ဒါတည်း။] ဗောဓေတဗ္ဗံ၊ သိစေ ထိုက်သော အနက်သည်။ အဘိလပိတဗ္ဗံ၊ ရွတ်ဆိုထိုက်သည်။ အထာပိ သိယာ၊ အကယ်၍မလည်းဖြစ်အံ့။ ဧဝံသတိ၊ သေ။ အတ္တဓမ္မဝဇ္ဇံ၊ အတ္တဓမ္မသည် ကြည့် အပ်သော။ တေဟိ၊ ထိုဗဿအစရှိသော အပေါင်းသဒ္ဒတို့ဖြင့်။ ဗောဓေတဗ္ဗံ၊ သိစေထိုက်သောအနက်သည်။ န ဝိဇ္ဇတိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေသံ၊ ထိုအတ္တ ဓမ္မတို့၏။ နိရုတ္တိဘာဝေါ၊ နိရုတ္တိ၏အဖြစ်သည်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ပြန်၏။ ဝါ၊ ရောက်ပြန်၏။ စ၊ ဆက်။ ဖဿောတိ၊ ဖဿောဟူသော ပုလ္လိန်သဒ္ဒါသည်။ သဘာဝနိရုတ္တိ၊ တည်း။ ဖဿံ (တိ)၊ ဖဿံဟူသော နပုလ္လိန်သဒ္ဒါသည်၎င်း။ ဖဿာတိ၊ ဖဿာဟူသော ဣတ္ထိလိန်သဒ္ဒါသည်၎င်း။ န သဘာဝနိရုတ္တိ၊ သဘာဝ နိရုတ္တိမဟုတ်။ ဣတိ အယံ အတ္ထော၊ ကိ။ ဒဿိတောဝ၊ ပြအပ်သည်သာ။ [အဋ္ဌ ကထာနောက်နား၌ ပြအပ်ပြီးသည်သာ။] စ၊ ဆက်။ အဝစနံ၊ ရွတ်ဆိုအပ်သော ပရမတ္ထသဒ္ဓမဟုတ်သော။ ဧဝံ ပကာရံ၊ ဤသို့အပြားရှိသောသဒ္ဒါသည်။ (ဤသို့ အပြားရှိသော မြသောလိန်အထူးကို ထွန်းပြနိုင်သော အခြင်းအရာရှိသောသဒ္ဒါ သည်။) န အတ္တိ၊ တသ္မာ။ ဝစနဘူတာယဇေ၊ ရွတ်ဆိုအပ်သော သဒ္ဒါစကားလုံး ဖြစ်၍သာလျှင်ဖြစ်သော။ (ဝေဖြင့် ပညတ်ကိုကန်။) တဿာ သဘာဝနိရုတ္တိယာ၊ ထိုမဖောက်မပြန် ဟုတ်မှန်စွာ ထုတ်ဖော်ရွတ်ဆိုအပ်သော သဒ္ဒါကို။ အဘိ- လာပေ ဥစ္စာရဏေ၊ ရွတ်ဆိုခြင်း၌။ (ဉာဏံ၊ သည်။ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ၊ မည်၏ ၌စပ်။) ဣတိအတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ [အဋ္ဌသာလိနီ နိဒါန်းပယ် ဓမ္မတ္ထဒေသနာ ပဋိ- ဝေဓ အခမ်းတုန်းက ဒေသနာအရ၌ ပရမတ္ထဝါဒီ ပညတ္တိဝါဒီ ဟု ကဲ့ရဲ့သည့် အတိုင်း ဤ၌လည်း ပရမတ္ထဝါဒီ၊ ပညတ္တိဝါဒီဟု ကဲ့ကြသည်။]

တံ သဘာဝနိရုတ္တိံ ။ ပေ။ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တတ္တာ၊ ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ နိရုတ္တိသဒ္ဒါရမ္မဏာယ၊ ထုတ်ဖော်ရွတ်ဆိုအပ်သော အသံဟူသော အာရုံရှိသော။ သောတဝိညာဏဝိထိယာ၊ ၏။ ပရတော၊ နောက်၌။ မနော- ဒ္ဓါဓေ၊ ၌။ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ၊ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏံသည်။ ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ ဝဒန္တိ။ စ၊ ဆက်။ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာတိ၊ ဟူသောစကား တော်ကို။ ဝစနံ၊ စကားလုံးဖြစ်သော။ သဒ္ဓါ၊ အသံကို။ ဂဟေတွာ၊ သောတ ဝိညာဏဝိထိဖြင့်ယူပြီး၍။ ပစ္စာ၊ ၌။ ဇာနနံ၊ မနောဒွါရဖြင့်သိခြင်းကို။ သန္ဓာယ၊

ဧဝံ သတိ။ ပေ။ အာပဇ္ဇတိ။ ။ ဗဿအစရှိသော အပေါင်းသဒ္ဒါတို့ဖြင့် သိထိုက် သော အနက်ကား အတ္တဓမ္မတပါး အခြားမရှိသောကြောင့် နိရုတ္တိ=ရွတ်ဆို အပ်သော အသံဟူသည့် “ဗသ” ဟူသော ဓမ္မသော်လည်းဖြစ်ရ၏။ “ဗသန” သဘောဟူသော အတ္တသော်လည်း ဖြစ်ရ၏။ ဤသို့လျှင် “နိရုတ္တိ” ဟု သီးခြားမရှိတော့။

ရည်ရွယ်တော်မူ၍။ ဝတ္ထံ။ ဣတိ (ဝဒန္တိ)။ ပန၊ ဆက်။ ဧဝံ၊ ဤသို့ယူအပ်သော်။
[ဝေန္တိ ဧဝံ သဒ္ဓကဟဏတော ပစ္စာ နာမနိရုတ္တိံ အာရမ္ဘ ပဝတ္တံ ဉာဏံ နိရုတ္တိ-
ပဋိသမ္ဘိဒါတိ ဂယမာနေ။-အနု။] အညသ္မိံ ၊ အခြားသော။ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏေ၊
ပစ္စုပ္ပန်အရံ၌။ အညံ၊ အခြားသောအာရုံကို။ (အတိတ်အာရုံကို။) ပစ္စုပ္ပန္နာ-
ရမ္မဏံ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤအဖြစ်သည်။ အာပဇ္ဇတိ။

[ဤ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့် နိရုတ္တိအရ နာမပညတ်ကိုယူရာ ပက္ခဋ္ဌိ ပါဠိ
တော်နှင့်၎င်း၊ အဋ္ဌကထာနှင့်၎င်း ဆန့်ကျင်ပုံကို ပြပြီး၍ နိရုတ္တိအရ ပရမတ္ထ
သဒ္ဓါကိုယူရာ ပက္ခဋ္ဌိ ထိုဆန့်ကျင်ခြင်း၏ မရှိပုံကို ပြလိုသောကြောင့် “ယထာ
ပန” စသည်ကို မိန့်။ အနုတ္တိကာကျမ်းတက်။] ပန၊ ဥပမာဆောင် ‘ထင်အောင်
ပြဦးအံ့။ ဒိဗ္ဗသောတဉာဏံ၊ သည်။ မနုဿ။ ပေ။ နိစ္ဆယဿ၊ လူ၏အသံ၊ လူ
မဟုတ်သူတို့ အစရှိသည်တို့၏ အသံအစရှိသော အသံအထူးအပြားကို ဆုံးဖြတ်
ခြင်း၏။ ပစ္စယဘူတံ၊ အကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သည်။ (ဟုတွာ)။ တံ၊ သဒ္ဓဝိဘာဝ-
ကံ၊ ထိုထိုအသံကို ထင်ရှားပြတတ်သည်။ (ဟောတိ) ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။
သဘာဝါ။ ပေ။ နိစ္ဆယဿ၊ သဘာဝနိရုတ္တိ၊ အသဘာဝနိရုတ္တိကို ဆုံးဖြတ်ခြင်း
၏။ ပစ္စယဘူတံ၊ သည်။ (ဟုတွာ) ပစ္စုပ္ပန္န။ ပေ။ သဒ္ဓါရမ္မဏံ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော
သဘာဝနိရုတ္တိ အသံလျှင် အာရုံရှိသော။ တံ၊ ဝိဘာဝကဉာဏံ၊ ထိုအသံကို
ထင်ရှားပြတတ်သောဉာဏ်သည်။ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ၊ မည်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝစ္စ-
မာနေ၊ ဆိုအပ်သော်။ ပါဠိဝိရောဓော၊ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏ ဟူသော ပါဠိတော်နှင့်
ဆန့်ကျင်ခြင်းသည်။ နဟောတိ၊ မဖြစ်။ စ၊ ဆက်။ တံ၊ သဘာဝနိရုတ္တိံ ။ ပေ။
ပစ္စဝေက္ခန္တသဘာဝံ၊ ဟူ၍။ ပစ္စုပ္ပန္နသဒ္ဓါရမ္မဏံ၊ ပစ္စုပ္ပန်အသံဟူသော အာရုံ
ရှိသော။ ပစ္စဝေက္ခန္တံ၊ ဆင်ခြင်တတ်သောဉာဏ်ကို။ ပဝတ္ထယန္တဿ၊ ဖြစ်စေ
သော ဗုဒ္ဓိလင်၏။ (ဉာဏံဥစပိ)။ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ ဝတ္ထံ၊ ငှါ။ န နသက္ကာ၊
မတတ်ကောင်းမဟုတ် တတ်ကောင်းသည်သာ။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ကသွာ၊
ကြောင့်။ ဝတ္ထံ၊ န နသက္ကာ၊ သနည်း။ ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ တမ္ပိဉာဏံ၊ ထို
ဆင်ခြင်တတ်သောဉာဏ်သည်လည်း။ သဘာဝနိရုတ္တိံ ၊ ကိ။ ဝိဘာဝေန္တိယေဝ၊
ထင်ရှားစေလျက်သာလျှင်။ တံ၊ သဒ္ဓပစ္စဝေက္ခန္တနန္တံ၊ ထိုထို သဒ္ဓါရုံကို
ဆင်ခြင်ခြင်း၏အခြားမဲ့။ တံ၊ ပေ။ ဟေတုတ္တာ၊ ထိုထိုအထူးအပြားကိုဆုံးဖြတ်
ခြင်း၏ အကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်။ နိရုတ္တိံ ၊ ထုတ်ဖော်ရွတ်ဆိုအပ်သောသဒ္ဓါ
ကို။ ဘိန္နန္တံ၊ ခွဲခြားလျက်။ ပဋိဝိဇ္ဈန္တမေဝ၊ ထိုးထွင်း၍ သိလျက်သာလျှင်။
ဥပဇ္ဇတိ။ ဣတိ၊ ဤသို့ဖြစ်ပြန်သော်လည်း။ ပဘေဒဂတမ္ပိ၊ အထူးအပြားဖြစ်
သော ဉာဏ်သည်လည်း။ ဟောတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ဝတ္ထံ၊ န နသက္ကာ၊
သည်သာ။) သဘာဝနိရုတ္တိတိ၊ ဟူသောပါဠိဖြင့်။ မာဂဘောသ၊ မဂတောင်း၌
ဖြစ်သော ဘာသာကို။ အဓိပ္ပေတ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တစော၊ ထိုမာဂ

ဝိတင်း]

၁-သက္ကတဘာဇနိယ သင်္ဂဟဝါရအစွင့်

၅၀၇

ဘာသာမူ။ အညံ၊ အခြားသော။ သက္ကတနာမာဒိသဒ္ဓံ၊ သက္ကတအသံဖြင့် ရွတ်ဆို အပ်သော နာမ် အာချာတ် အစရှိသော သဒ္ဓကို။ သန္ဓာယ၊ အညံ့ပနာတံ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ ဗျဉ္ဇနန္တိ၊ ပါဌ်ဖြင့်။ နိပါတပဒံ၊ ကို။ အာဟ။

အဋ္ဌကထာယံ၊ ရှေးအဋ္ဌကထာ၌။ ကထိတံ၊ ပြီ။ ဗောဓိမဏ္ဍသဒ္ဓေါ၊ သည်။ ပဌမာတ်သမ္ပုဒ္ဓဋ္ဌာနေ၊ ဝေ၊ ရှေးဦးစွာ သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိရာအရပ်၌ သာ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ယတ္ထကတ္ထဝိ၊ အမှတ်မထား တပါးပါးသော။ ဗောဓိရုက္ခဿ၊ ခါ။ ပတိဋ္ဌိတဋ္ဌာနေ၊ တည်ရာအရပ်၌။ န (ဒဋ္ဌဗ္ဗော)။ သုဝဏ္ဏသလာကန္တိ၊ ကား။ သေဋ္ဌသလာကံ၊ ကောင်းမြတ်သော စာရေးတံကို။ ဓမ္မဒေသနတ္ထံ၊ တရားဟော ခြင်းအကျိုးငှါ။ သလာကံ၊ စာရေးတံကို။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။ ဣတိအတ္ထော၊ ပဋိ- သမ္ပိဒါယံ၊ ပဋိသမ္ပိဒါဉာဏ်၌။ ဌိတေန၊ တည်လျက်။ ပဝါရိတံ၊ မိတ်အပ်သည်။ န၊ မဟုတ်။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ပဋိသမ္ပိဒါတော၊ ပဋိသမ္ပိဒါဉာဏ်မှ။ အညေနေဝ၊ သော။ ပကာရေန၊ အပြားအားဖြင့်။ ဇာနိတဗ္ဗကော၊ သိထိုက်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်။ သက္ကတဘာသာဇာနိ၊ သက္ကတဘာသာကိုသိခြင်းသည်။ ပဋိသမ္ပိဒါ- ကိစ္စံ၊ ပဋိသမ္ပိဒါဉာဏ်၏ကိစ္စသည်။ န၊ မဟုတ်။ ဣတိအယံ အဓိပ္ပါယော။

ဣဒံ ကထိတန္တိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ မာဂဓဘာသာယ၊ မာဂဓဘာသာ၏။ သဘာဝနိရုတ္တိတာဉာဉ်ပနတ္ထံ၊ သဘာဝနိရုတ္တိ အဖြစ်ကို သိစေခြင်း အကျိုးငှါ။ ဣဒါနိ၊ ဝတ္ထုဗျူဆိုထိုက်သော။ (ဆိုတော့မည်ဖြစ်သော။) ဣဒံ၊ ဤအကြောင်း အရာကို။ ကထိတံ၊ ရှေးအဋ္ဌကထာ၌ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိအတ္ထော၊ ဆဒ္ဓန္တိဝါရဏ။ ပေ။ ဇာတကာဒိသု၊ ဆဒ္ဓန်ဆင်မင်း၏ဇာတ်တော်၊ ခါမင်း၏ ဇာတ်တော်အစရှိသည် တို့၌။ တိရစ္ဆာနေသုစ၊ တိရစ္ဆာန်တို့၌လည်း။ မာဂဓဘာသာ၊ သည်။ ဥဿန္တာ၊ များ၏။ ဝါ၊ ငါနည်း။ ဩဠကာဒိဘာသာ၊ ဩဠကအစရှိသောဘာသာသည် ၎င်း။ သက္ကတံ၊ သက္ကတဘာသာသည်၎င်း။ န (ဥဿန္တာ)၊ များ။

တတ္ထာတိ၊ ကား။ မာဂဓသေသဘာသာယ၊ မာဂဓဘာသာ၊ ကြွင်းသော ဘာသာတို့တွင်။ သေသ၊ မာဂဓဘာသာမှကြွင်းသော ဘာသာတို့သည်။ ပရိ- ဝတ္တန္တိ၊ ပြောင်းလွဲကုန်၏။ ဧကန္တေန၊ စင်စစ်အားဖြင့်။ ကာလန္တရေ၊ တပါး

ပရိဝတ္တန္တိ။ ။ ပရိဝတ္တန္တိ ကိုပင် “ကာလန္တရေ အညထာ ဟောန္တိ” ဟု၎င်း၊ ဝိနယန္တိ ဟု၎င်း နှစ်မျိုးဖွင့်သည်။ ထိုဝေါ် ပုဂံခေါ်လောက်က ပြောအပ်သော စကားတို့သည် လုံးလုံးပျောက်၍ မသွားသော်လည်း တမျိုးတစုံကားဖြစ်နေ၏။ ရှေးအသံထွက်နဲ့ မတူတော့၊ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းကို “အညထာ ဟောန္တိ” ဟု ဆိုသည်။ ထိုဘာသာကိုပြောသော လူမျိုးတမျိုး လုံးသည် စစ်ဘေး စစ်ဒဏ် စသည်ကြောင့် ကွယ်ပျောက် သွားကုန်၏။ ထိုအခါ ဘာသာ စကားလည်း လုံးဝ ပျောက်ကွယ် သွားတော့၏။ ထို့ကြောင့် “ဝိနယန္တိ စ” ဟု ဆိုသည်။

သောကာလ၌။ အညဏာ၊ တပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်တတ်
ကုန်၏။ ဝိနယန္တိစ၊ ပျောက်ကွယ်လည်း ပျောက်ကွယ်တတ်ကုန်၏။ မာဂဓာ
ပန၊ သည်ကား။ ကတ္တစိ၊ တစုံတခုသော အရပ်၌။ ကဒါစိ၊ တရံတခါ၌။ ပရိဝတ္တ-
န္တိ၊ ပြောင်းလဲတတ်သည်။ (သမာနာ)ပိ၊ သော်လည်း။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော
အရပ်၌၎င်း။ သဗ္ဗဒါ၊ အလုံးစုံသော အခါ၌၎င်း။ သဗ္ဗထာစ၊ အလုံးစုံသော
အခြင်းအရာအားဖြင့်၎င်း။ န ပရိဝတ္တတိ၊ မပြောင်းလဲ။ ဝါ၊ ပျက်။ ကပ္ပဝိနာသေ-
ပိ၊ ကမ္မာပျက်ရာအခါ၌ သော်မှလည်း။ တိဋ္ဌတိယေဝ၊ တည်သေးသည်သာ။
(ဗြဟ္မာ့ပြည်၌တည်သေးသည်သာ။)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အယမေဝေကောနုပရိဝတ္တ-
တိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ၊ ပပဉ္စောတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ စိရာယနံ
(စိရံ အယနံ၊ (ကြာမြင့်စွာဖြစ်ခြင်းသည်။ (ဟောတိ၊ ဖြစ်သေး၏။) ဣတိ၊ အတ္တော။

စ၊ ဆက်။ ဗုဒ္ဓဝစနမေဝ၊ ဗုဒ္ဓ၏စကားတော်သည်သာ။ တေဿ၊ ဤနိရုတ္တိ
ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်၏။ ဝိသယော၊ ဖြစ်ရာအာရုံတည်း။ တေနေဝ၊ ထို့ကြောင့်ပင်။
နေလင်္ဂီသေတပစ္စာဒေါတိ၊ အစရှိသော။ ဂါထံ၊ ကို။ ပုစ္ဆိတော၊ မေးအပ်
သော။ စိတ္တော၊ ဂဟပတိ၊ စိတ္တသုကြယ်သည်။ ဘန္တေ၊ အရှင်တုရား။ တေ၊ ဤ
တရားစကားကို။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ ဘာသိတံ ကိန္န၊ ဟောတော်မူအပ်ပါ
သလော။ ဣတိ၊ ဤသို့ မေးပြီ။ (စိတ္တသုကြယ်က မေးပြီ။) ဂဟပတိ၊ အိမ်ရှင်
သုကြယ်။ ဝေ၊ အိမ်။ ဣတိ၊ ဤသို့ ဖြေပြီ။ (အရှင်ကမာဘူက ဖြေပြီ။) ဘန္တေ၊
တေနဟိ၊ ထိုသို့တုရားဟောဖြစ်လျှင်။ ယာစ၊ အကြင်မျှလောက်။ အဿ၊ ထို
တုရားစကားတော်၏။ အတ္ထံ၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ပေက္ခာမိ၊ ဉာဏ်ဖြင့်ရှုနေ၏။
(တာဝ၊ ထိုဉာဏ်ဖြင့်ရှုနေသလောက်။) မဟတ္ထံ၊ တမဟုတ်မျှ။ အာဂမေထ၊
ဆိုင်းငံ့ပါကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ အာဟ၊ လျှောက်ပြီ။ ဣတိဝဒန္တိ၊ [သဠာယစာနဝဂံ၊
စိတ္တသံယုတ်၊ ကမာဘူသုတ်။]

သဗ္ဗတ္ထကညဏန္တိ၊ ကား။ အတ္တာဒိသု၊ အတ္ထအစရှိသည်တို့၌။ ဉာဏံ၊ သည်။
ဟိ၊ ချဲ့။ (တနည်း) (ကသ္မာ၊ တံ၊ ထိုဉာဏ်ကို။ သဗ္ဗတ္ထကညဏန္တိ၊ ဟူ၍။
ဝတ္ထံ၊ သနည်း။) သဗ္ဗေသု၊ ကုန်သော။ တေသုတိသု၊ ထိုသုံးပါးသော အတ္ထဓမ္မ
နိရုတ္တိတို့၌။ (ပဝတ္တတ္တာ၊ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) ဝါ၊ တနည်း။ (သဗ္ဗေသု၊
ကုန်သော။) စတုသုပိ၊ လေးပါးလည်းဖြစ်သော အတ္ထဓမ္မနိရုတ္တိ၊ ပဋိဘာနတို့၌။

နိဋ္ဌာန္တိ။ ပေ။ သဗ္ဗတ္ထကညဏန္တိ။ ။ ရှေးဝါကျဝယ် “အတ္တာဒိသု” ကို “တေသုတိသု” ဟု၎င်း၊
“စတုသု” ဟု၎င်း နှစ်နည်းဖွင့်သည်။ ထိုတို့ ပဌမနည်း၌ “သဗ္ဗ” အရ အတ္ထ၊ ဓမ္မ၊ နိရုတ္တိ
သုံးမျိုးကို ယူရ၏။ ဒုတိယနည်းအလို “သဗ္ဗ” အရ အတ္ထ၊ ဓမ္မ၊ နိရုတ္တိ၊ ပဋိဘာန လေးပါးလုံး
ကို ယူရသည်။ ရှေးရှေး ပဋိဘာနဉာဏ်ကိုလည်း နောက်နောက် ပဋိဘာနဉာဏ်က သိနိုင်၏။

ဝိတင်း]

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယ သင်္ဂဟဝါရအဖွင့်

၅၀၉

ပဝတ္တတ္တာ၊ ကြောင့်။ (ဉာဏ်ကို၊ သဗ္ဗတ္တကဉာဏန္တိ ဝုတ္တံ။) ဝါ၊ တနည်း။ ကုသလ ကိရိယဘူတာယ၊ ကုသိုလ်ကြိယာဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါယ၊ ပဋိ-
ဘာန ပဋိသမ္ဘိဒါ၏။ ဓမ္မတ္တဘာဝတော၊ ဓမ္မအတ္တ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တိသု ဝေ၊
သုံးပါးသော အတ္တဓမ္မ နိရုတ္တိလိဉ္စိသ၊ [ဝေဖြင့် ပဋိဘာနကိုကန်။] ပဝတ္တတ္တာ၊
ကြောင့်။ သဗ္ဗတ္တကဉာဏန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။

ဣမာနိ ဉာဏာနိ၊ ဤ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်တို့သည်။ ဣဒမတ္ထသောဘကာနိ၊ ဤ
အနက်ကို ထွန်းပြန့်ကုန်၏။ ဣတိ၊ သို့။ သဗ္ဗတ္တကာနိ၊ အနက်နှင့်တကွ ဖြစ်သော
ဉာဏ်တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗတ္တာ၊ ဆင်ခြင်ထိုက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်
ကြောင့်။ တေဿ၊ ဤဉာဏ်၏။ သဗ္ဗော၊ သော။ အတ္တော၊ အတ္တ၊ ဓမ္မ အစရှိသော
အနက်သည်။ အတ္တိ၊ ဣတိပိ၊ ထို့ကြောင့်လည်း။ သဗ္ဗတ္တကံ၊ က မည်၏။ [ဤနည်း
၌ကား သဗ္ဗ+အတ္တဟု ပုဒ်ခွဲ။ “သဗ္ဗော+အတ္တော တေဿ အတ္တိတိ သဗ္ဗတ္တကံ”
ဟု ပြု။ သဗ္ဗော အတ္တဓမ္မာဒိကော ဝိသယဘူတော တေဿ ဉာဏဿ အတ္တိတိ
သဗ္ဗတ္တကံ။ - အနု။] ဝါ၊ တနည်း။ သဗ္ဗသ္မိံ၊ အလုံးစုံသော အတ္တ၊ ဓမ္မ အစရှိသော
အာရုံ၌၊ ခိတ္တံ၊ ပစ်ချအပ်၏။ (အာရုံပြုသောအားဖြင့် ပစ်ချအပ်၏။) ဣတိ၊ ကြောင့်။
(သဗ္ဗတ္တကံ၊ မည်၏။) [ဤနည်း၌ “သဗ္ဗတ္တ+ခိတ္တံ သဗ္ဗတ္တကံ” ဟုပြုပါ။]

သေက္ခော၊ သေက္ခ အခိုက်အစာ၌။ ပဝတ္တာ၊ ဖြစ်ကုန်သော ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်
တို့သည်။ အရဟတ္တပုတ္တိယာ၊ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်။ ဝိသဒါ၊
သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဣတိ ဝဒန္တိ။ ပန၊ ထိုသို့ ဆိုကြပါကုန်
သော်လည်း။ ပုဗ္ဗယောဂေါ၊ ရှေးဘ၌ အားထုတ်အပ်သော ကောင်းမှုသည်။
(ပဋိသမ္ဘိဒါဝိသဒတာယ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်၏ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သည်၏ အဖြစ်၏။
ပစ္စယော၊ အကြောင်းသည်။ ဟောတိ) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ အရဟတ္တပုတ္တိ၊ အရဟတ္တဖိုလ်
သို့ ရောက်ခြင်းသည်။ အရဟတောပိ၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏လည်း။ ပဋိသမ္ဘိဒါ
ဝိသဒတာယ၊ ။ ပစ္စယော၊ သည်။ န န ဟောတိ၊ မဖြစ်သည်မဟုတ် ဖြစ်နိုင်သည်
သာ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပဉ္စန္ဒမ္ပိ၊ ငါးပါးလုံးတို့၏လည်း။ (ကာရဏတာ၌စပ်။)

ကုသလကိရိယ။ ပေ။ ဝုတ္တံ။ ။ သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် ကုသိုလ်ဖြစ်သော အသေက္ခ
ပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် ကြိယာ ဖြစ်သော ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါ ဉာဏ်သည် အကြောင်း ပဋိဘာန
သော်လည်း ဖြစ်နိုင်၊ အကျိုး ပဋိဘာနသော်လည်း ဖြစ်နိုင်ရကား ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ သော်လည်း
ဖြစ်၊ အတ္တပဋိသမ္ဘိဒါသော်လည်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “ဓမ္မတ္တဘာဝတော” ဟု ဆိုသည်။
ပဋိဘာနဉာဏ်က ဓမ္မဖြစ်လျှင် သူ၏အာရုံသည် အတ္တ၊ နိရုတ္တိ၊ ရှေးရှေး ပဋိဘာနအားဖြင့်
သုံးပါးဖြစ်၏။ ပဋိဘာနက အတ္တပဋိဘာန ပဋိသမ္ဘိဒါဖြစ်လျှင် သူ၏အာရုံသည် ဓမ္မ၊ နိရုတ္တိ၊
ရှေးရှေး ပဋိဘာနအားဖြင့် သုံးပါးသာ ဖြစ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် သဗ္ဗအရ ပဌမနည်းကဲ့သို့
လေးပါးလုံးကို မယူရ၊ သုံးပါးသာ ယူရသည်။

ယထာယောဂံ၊ ယုဉ်ထိုက်သည်အားလျော်စွာ။ သေက္ခာသေက္ခ ပဋိသမ္ဘိဒါ။ ပေ။
 ကာရဏတာ၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် အသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်၏ သန့်ရှင်း
 စင်ကြယ်သည်၏အဖြစ်၏ အကြောင်း၏အဖြစ်ကို။ ယောဇဇတဗ္ဗာ၊ ခေါ်။ ပုစ္ဆာယ၊
 ပုစ္ဆာ၏။ ပရတော၊ နောက်၌။ ပဝတ္ထာ၊ ဖြစ်သော။ ကထာ၊ ကထာတည်း။ ဣတိ
 ကတွာ၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ အဋ္ဌကထာ၊ ကို။ ပရိပုစ္ဆာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တာ၊ ပြီ။

ပဋိပတ္တိံ ။ ပေ။ မညိဿန္တိတိ၊ ကား။ ပဋိပတ္တိဂရုတယ၊ ပဋိပတ်၌အလေးပြု
 သူ၏အဖြစ်ကြောင့်။ လာဘံ၊ လာဘ်ကို။ ဟိဇ္ဇေန္တေန၊ ရှုတ်ချသည်။ (ဟုတွာ၊ ခေါ်။)
 သတသဟယဂ္ဂနကံ၊ အဘိုးတသိန်းထိုက်သော။ ကမ္မလမ္ပိ၊ ကမ္မသာကိုသော်မှ
 လည်း။ ဝါသိယာ၊ ဓားငယ်ဖြင့်။ ကောဇ္ဇေတွာ၊ လောက်တောက်စဉ်း၌။ ဗယာ၊
 ငါသည်။ ကတံ၊ ပြုအပ်သော။ ပရိဘဏ္ဍကရဏံ၊ ပရိဘဏ်ကိုပြုခြင်းကို။ အာဝဇ္ဇိ-
 တွာ၊ ဆင်ခြင်၍။ လာဘဂရုနော၊ လာဘ်၌အလေးပြုကုန်သော။ ပရိယတ္တိရော၊
 ပရိယတ်ကိုဆောင်ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဓမ္မကထိကာ၊ ဓမ္မကထိကတို့
 ချည်းသော။ ဘဝိတုံ၊ ဖြစ်ခြင်းငှါ။ န မညိဿန္တိ၊ မမှတ်ထင်ကုန်လတ္တံ့။ ဣတိ၊ ဤ
 အနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ [ဓမ္မကထိကလုပ်သူတို့ လာဘ်ရသော
 ကြောင့် “လာဘဂရုနော။ ပေ။ န မညိဿန္တိ” ဟုဆိုသည်။] စ၊ ဆက်။ တွေ့၊ ဤ
 တိဿထေရ်၏ဝတ္ထု၌။ ထေရဿ၊ တိဿထေရ်၏။ ကန့်ပုတ္တိယာ၊ ယုံမှားခြင်း၏
 ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ ပုဗ္ဗေ၊ ရဟန္တာမဖြစ်မီ ရှေးအခါ၌။ အဝိသဒတံ၊ မသန့်ရှင်း
 သည်၏အဖြစ်ကို။ ဒဿေတွာ၊ ပြုပြီး၍။ အရဟတ္တပုတ္တဿ၊ အရဟတ္တဖိုလ်သို့
 ရောက်ပြီးသည်ဖြစ်၍။ ပဉ္စဝိသဇ္ဇနေန၊ ပြဿနာကိုဖြေဆိုခြင်းဖြင့်။ အရဟတ္တပုတ္တိ-
 ယာ၊ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်။ ဝိသဒတာ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်၏
 သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဒဿတော၊ ပြီ။ တိဿထေရ်ရော၊ တိဿထေရ်
 ဟူသည်။ အနန္တရံ၊ အခြားမဲ့၌။ ဝုတ္တာ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော။ တိဿထေရ်ရော ဝေ၊
 တိဿထေရ်ပင်တည်း။ ဣတိ ဝဒန္တိ။

ပဘေဒေါနာမ၊ ပဘေဒမည်သည်။ မဂ္ဂေဟိ၊ မဂ်တို့ဖြင့်။ အဓိဂတာနံ၊ သိအပ်
 ရအပ်ပြီးကုန်သော။ ပဋိသမ္ဘိဒါနံ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်တို့၏။ ပဘေဒဂမနံ၊ ထူးပြား
 ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းတည်း။ အဓိဂဓမ၊ မ ဟူသည်။ ဧတဟိ၊ ထိုမဂ်တို့ကြောင့်။
 ပဋိလာဘော၊ ရခြင်းတည်း။ ဝါ၊ ရအပ်သော အရဟတ္တဖိုလ်တည်း။ တသ္မာ၊
 ကြောင့်။ သော၊ ထိုအဓိဂမကို။ လောကုတ္တရော၊ ဟူ၍။ (ဒဋ္ဌဗျော)။ ပဘေဒေါ၊
 ထူးပြားခြင်းကို။ ကာမာဝစရော၊ ဟူ၍။ ဒဋ္ဌဗျော။ န ပန တသတိ၊ ကား။ အဓိဂဓ-
 ဿ၊ ရအပ်သော အရဟတ္တဖိုလ်၏။ ဗလဝပစ္စယော၊ အားကြီးသောအကြောင်း
 သည်။ ဟောတိယထာ၊ ကဲ့သို့။ ထထာ၊ တူ။ ပဘေဒဿ၊ အထူးအပြားသို့
 ရောက်သောဉာဏ်၏။ (ဗလဝပစ္စယော) န (ဟောတိ)။ ဣတိ အတ္ထော။ ဣဒါနံ၊
 ယခုအခါ၌။ ပရိယတ္တိယာဒိနံ၊ ပရိယတ် အစရှိသောအကြောင်းတို့၏။ အဓိဂဓ-

ဝိသင်း]

သုတ္တန္တဘာဇနီယ သစ္စဝါရာဒိ အဖွင့်

၅၁၁

သ၊ သိအပ် ရအပ်သော အရဟတ္တဖိုလ်၏။ ဗလဝပစ္စယတ္တာဘာဝံ၊ အားကြီးသော အကြောင်း၏အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကို၎င်း။ ပုဗ္ဗယောဂဿ၊ ရှေး၌အားထုတ်အပ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်း၏။ (အဓိဂမဿ၊ ၏) ဗလဝပစ္စယတ္တံ၊ အားကြီးသော အကြောင်း၏အဖြစ်ကို၎င်း။ ဒဿန္တော၊ ပြလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပရိယတ္တိသဝန ပရိပုစ္ဆာဟံတိ အာဒိ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟာတတ္ထ၊ ထိုစကားရပ်၌။ ပဋိသမ္ဘိဒါနာမ နတ္ထတိ၊ ဟူသောပါဌ်၌။ ပဋိသမ္ဘိဒါဂေါဓမ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်ကို ရခြင်းသည်။ နတ္ထံ၊ ဣတိ (အသံ)၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏အလိုတည်း။ ဣဒါနံ၊ ၌။ ယံ၊ အကြင်စကားကို။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သည်။ (အဋ္ဌကထာ၌ “ပုဗ္ဗယောဂေါ အဓိဂမဿ ဗလဝပစ္စယော” စသော စကားကို ဆိုအပ်သည်။) ဟောတိတိ၊ ထိုစကားကို။ ဒဿန္တော၊ ကြောင့်။ ဣမေ ပနာတိ-အာဒိ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟာ၊ ဟံ၊ မှန်။ ပုဗ္ဗယောဂါဂေါဓမ၊ ပုဗ္ဗယောဂ၊ အဓိဂမ ဟူကုန်သော။ နေပိ၊ နှစ်ပါးသော အကြောင်းတို့သည်လည်း။ ဝိသဒကာရဏာ၊ သန့်ရှင်း စင်ကြယ်ခြင်း၏ အကြောင်းတို့တည်း။ ဣသံ၊ ကြောင့်။ ပုဗ္ဗယောဂေါ၊ ဝေ၊ ဟောတိတိ၊ ဟူ၍ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ဣတိ၊ တည်း။

သင်္ဂဟဝါရာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတ။

သစ္စဝါရာဒိ အဖွင့်

၇၁၉။ ဟေတုဝါရေ၌။ ကာလတ္တယေပိ၊ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဟူသော ကာလသုံးပါး အပါင်း၌လည်း။ ဟေဘုဖလ ဓမ္မော၊ အကြောင်း၏ အကျိုးဖြစ်သောတရားတို့ကို။ အတ္တာတိ၊ အတ္တတို့ဟူ၍။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ တေသံ၊ ထိုအကြောင်း၏အကျိုးဖြစ်သော တရားတို့၏။ ဟေတုဓမ္မော စ၊ အကြောင်းတရားတို့ကိုလည်း။ ဓမ္မာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တာ၊ ဓမ္မဝါရေ၌။ ဝိနေယျဝသေန၊ ဆုံးမထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်စပ်သဖြင့်။ အတိတ နုဉ္စ၊ အတိတ်တရားတို့၏လည်း။ ဝါ၊ တို့ကိုလည်း။ သင်္ဂဟိတတ္တာ၊ သိမ်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဥပ္ပန္နာ သမုပ္ပန္နာတိ အာဒိ၊ အစရှိသောစကားကို။ နဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အဘိတပစ္စုပ္ပန္နာ၊ အတိတ်ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော အကျိုးတရားတို့ကို။ အတ္တာတိ၊ တို့ဟူ၍။ ဝုတ္တာ၊ တံ နိဗ္ဗတ္တကာ စ၊ ထို အကျိုးတရားတို့ကို ဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းတရားတို့ကိုလည်း။ ဓမ္မာတိ၊ တို့ဟူ၍။ (ဝုတ္တာ)။ ဣဒံ၊ သည်ကား။ ခိန္နမိ၊ ဧဝံသံ ဝါရာနံ၊ တို့၏။ နာနတ္ထံ၊ တည်း။

သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတ။

၂-အဘိဓမ္မဘာဇနီယအဖွင့်

၇၂၅။ အဝုတ္တတ္တာတိ၊ ဟူသော ပါဠိ၌။ တေသံ။ ပေ။ ဉာဏန္တိ၊ ဟူ၍။ သာမညေန၊ အားဖြင့်။ ဝတ္ထု၊ ဟောတော်မူပြီး၍။ ဝိသေသေန၊ အထူးအားဖြင့်။ အဝုတ္တတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (နော န ဝတ္ထုဗ္ဗာ၌စပ်။) ဣတိ (အယံ)၊ သည်ကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။ စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤအဘိဓမ္မဘာဇနီယနည်း၌။ ကိရိယာနံ၊ ကိရိယာတို့၏။ အဝိပါကတ္တာ၊ အကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်သော သဘောမရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ [အဝိပါကတ္တာတိ အဝိပါကဓမ္မတ္တာ။ - အနု။] ဓမ္မဘာဝေါ၊ ဓမ္မ၏ အဖြစ်ကို။ န ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ယဒိ ဧဝံ၊ ယင်းသို့ဖြစ်လျှင်။ [အောက်အဓိပ္ပါယ်ကြည့်၍ အကျယ်ကိုသိပါ။] (ကိရိယာ၊ တို့သည်။) ဝိပါကာ၊ ဝိပါက်တို့သည်။ နယောန္တိ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ကိရိယာနံ၊ တို့၏။) အတ္တဘာဝေါ၊ အတ္တ၏ အဖြစ်ကိုလည်း။ န ဝတ္ထုဗ္ဗော၊ မဟောထိုက်သည်မဟုတ်လော။ ဣတိ၊ ဤကား စောဒနာတည်း။ (န ဝတ္ထုဗ္ဗော၊ မဟောထိုက်သည်ကား။) န၊ မဟုတ်။ (ဝတ္ထုဗ္ဗောဝေ၊ သည်သာ။ ကသ္မာ၊ နည်း။) ပစ္စယပ္ပန္နတ္တာ၊ ပစ္စယပ္ပန်တရားတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ (အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သောအကျိုးတရားတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။) ဧဝံ၊ ဤ ပစ္စယပ္ပန်ဖြစ်သည့် ကိရိယာတို့၏ အတ္တ၏အဖြစ်ကို ဟောထိုက်သည်။ စေ ဟောတိ။ ဧဝံသတိ၊ သော်။ ကုသလာကုသလာနမ္ပိ၊ တို့၏လည်း။ (ပစ္စယပ္ပန္နတ္တာ၊ ကြောင့်။) အတ္တဘာဝေါ၊ အတ္တ၏အဖြစ်သည်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်သည်မဟုတ်လော။ ဣတိစေ၊ ဤသို့စောဒနာအံ။ (ကုသလာကုသလာနမ္ပိ၊ အတ္တဘာဝေါ၊ ကို။) နပဋိသိဒ္ဓေါ၊ မတားမြစ်အပ်။

ယဒိ ဧဝံ။ ။ ပစ္စယဘာဝတော လဗ္ဗမာနောပိ ဓမ္မဘာဝေါ (အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့် ဓမ္မအဖြစ် (ဓမ္မနာမည်) ရထိုက်ပါသော်လည်း အဝိပါကဓမ္မတာယ ကိရိယာနံ ယဒိ န ဝုတ္တော (ကိရိယာစိတ်တို့၏ အကျိုးကိုဖြစ်စေခြင်းသဘော မရှိသည့်အတွက် အကယ်၍ ဓမ္မအဖြစ်ကို မဟောအပ်သည်ဖြစ်အံ့) ဧဝံသတိ။ - အနု။

ဝိပါကာ။ ပေ။ န ဝတ္ထုဗ္ဗော။ ။ နောက်၌ “ပစ္စယပ္ပန္နတ္တာ” ဟု အဖြေပြထား၏။ ထိုသို့ ပစ္စယပ္ပန်ဖြစ်စေကာမူ ကိရိယာတို့သည် အကျိုးဝိပါက မဟုတ်သောကြောင့် အတ္တအဖြစ် ဖြင့် မဟောထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော-ဟု စောဒနာသည်။

ဝေဇ္ဇေ။ ပေ။ အာပဇ္ဇတိ။ ။ ဝေဇ္ဇေတိ ယဒိ ပစ္စယပ္ပန္နတာ ကိရိယာနံ အတ္တဘာဝေါ ဝုတ္တော (ပစ္စယပ္ပန်ဖြစ်သောကြောင့် ကိရိယာတို့၏ အတ္တအဖြစ်ကို ဟောတော်မူအပ်လျှင်) ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့လည်း ပစ္စယပ္ပန်ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် အတ္တအဖြစ်သည် ဖြစ်နေသည် မဟုတ်ပါ လော-ဟု စောဒနာပြန်သည်။

ဝိဘင်း]

၂-အဘိဓမ္မဘာဇနိယအဖွင့်

၅၁၃

ပန၊ ထိုသို့မတားမြစ်အပ်သော်လည်း။ ဝိပါကဿ၊ ဝိပါကံ၏။ ပဓာနဟေတု-
တဿ၊ ပဓာနအကြောင်းတို့၏အဖြစ်ဖြင့်။ ပါကဋ္ဌတ္တာ၊ ထင်ရှားကုန်သည်၏
အဖြစ်ကြောင့်။ တေသံ၊ ထိုကုသိုလ်အကုသိုလ်တို့၏။ ဓမ္မဘာဝေါ၊ ဓမ္မ၏အဖြစ်
ကိုသာ။ ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

စ၊ ဆက်။ ကိရိယာနံ၊ တို့၏။ ပစ္စယတ္တာ၊ အကြောင်းတို့၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဓမ္မ-
ဘာဝေါ၊ သည်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်သည်ဟုတ်လော။ ဣတိ၊ ဤသို့ စောဒ-
နာအံ၊ အယံဒေါသော၊ ဤ အဖြစ်သည်။ (ဓမ္မအဖြစ်သို့ရောက်ခြင်းဟူသော ဤ
အဖြစ်သည်။) န(အာပဇ္ဇတိ)၊ ဖြစ်။ (ကဿ၊ နည်း။) အပ္ပဋိသိဇ္ဇတ္တာ၊ တေး-
မြစ်ကပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ (ကိရိယာတို့၏ ဓမ္မဖြစ်ခြင်းဟူသောအဖြစ်
မရှိ။) ပန၊ ထိုသို့မတားမြစ်အပ်ပါသော်လည်း။ (ကြိယာတို့၏ဓမ္မအဖြစ်ကိုမတား-
မြစ်အပ်ပါသော်လည်း။) ကမ္မဗလသမ္ပန္နဿ၊ ကံ၏အကျိုးနှင့်စပ်သော တရား၏။
အဟေတု၊ ကတ္တာ၊ အကြောင်းမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဓမ္မဘာဝေါ၊
ဓမ္မ၏အဖြစ်ကို။ န ဝုတ္တော၊ မမူအပ်။

[ရှေး၌ “ကုသလာကုသလာနမ္ပိ အတ္တဘာဝေါ” ဟု၎င်း၊ “ကိရိယာနဉ္စ ဓမ္မ-
ဘာဝေါ အာပဇ္ဇတိ” ဟု၎င်း ပြအပ်ခဲ့သော အပြစ်ကို တနည်း ချေပလိုသော
ကြောင့် “အပိစ” စသည်ကို မိန့်။] အပိစ၊ သည်သာ မကသေး။ အဟံ၊ ဤ
အကြောင်းတရားသည်။ ဣမဿ၊ ဤအကျိုးတရား၏။ ပစ္စယော၊ အကြောင်း
တည်း။ ဣဒံ၊ ဤအကျိုးတရားသည်။ (ဣမဿ၊ ဤအကြောင်းတရား၏။)
ပစ္စယပ္ပန္နံ၊ အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော အကျိုးတည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဘေဒံ၊

ဝိပါကဿ ပန။ ။ ဤသို့ အတ္တအဖြစ်ကို မတားမြစ်လျှင် ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့ကို
အတ္တအဖြစ်၌ မသွင်းဘဲ အဘယ့်ကြောင့် ဝိပါကံကိုသာ အတ္တအဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်
ပါသနည်း- ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ဝိပါကဿ ပန” စသည် မိန့် ။ ထိုကုသိုလ် အကု-
သိုလ်တို့က ဝိပါကံ၏ ပဓာန အကြောင်းအဖြစ်ဖြင့် ထင်ရှားသောကြောင့် ထိုကုသိုလ်
အကုသိုလ်တို့၏ ဓမ္မအဖြစ်ကိုသာ (ဓမ္မနာမည်ကိုသာ) ဟောတော်မူအပ်ပါသည်။

ကိရိယာနဉ္စ၊ ဒေ။ အာပဇ္ဇတိ ။ ။ ကိရိယာဆိုသည် (ပစ္စယဝါရဝယ်) ပစ္စည်းတရား၌
လည်း ပါဝင်နိုင်၏။ ပစ္စည်းတရားဖြစ်လျှင် ဓမ္မဘာဝ (ဓမ္မအဖြစ်-ဓမ္မအမည်) ဖြစ်နိုင်သည်
မဟုတ်လော- ဟု စောဒနာသည်။ နာယံ ဒေါသော-ကိရိယာတို့၏ ဓမ္မအဖြစ်သို့ရောက်ခြင်း
ဟူသော အဖြစ်သည် မဖြစ်ပါ။ ဘာကြောင့်နည်း၊ အပ္ပဋိသိဇ္ဇတ္တာ၊ ဓမ္မမဟုတ်ဟု မတား-
မြစ်အပ်သောကြောင့်တည်း။

ကမ္မဗလ။ ပေ။ နဝုတ္တော။ ။ ထိုသို့ မတားမြစ်လျှင် ကိရိယာတို့၏ ဓမ္မအဖြစ်ကို ဘာ-
ကြောင့် ဟောတော် မမူအပ်ပါသနည်း- ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ကမ္မဗလသမ္ပ-
န္နဿ ပန” စသည်ကို မိန့်။ ကိရိယာတို့က ကံ၏အကျိုးနှင့် ဆက်စပ်မှုအကြောင်းမဟုတ်ကြ၊
ထိုသို့ အကြောင်း မဟုတ်သောကြောင့် ဓမ္မအဖြစ်ကို ဟောတော်မမူအပ်။

အထူးအပြားကို။ အကဘူ၊ မပြုမချ်။ ကေဝလံ၊ ဘောဇမဖက် သက်သက်။
 ကုသလာကုသလေ၊ တို့ကို၎င်း။ ဝိပါကကိရိယဓမ္မေ စ၊ တို့ကို၎င်း။ သဘာဝ-
 တော၊ သဘောအားဖြင့်။ ပစ္စဝေက္ခန္ဓဿ၊ ဆင်ခြင်သောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိ-
 ဒါ၊ သည်၎င်း။ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ၊ သည်၎င်း။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊ ဤအကြောင်း
 ကြောင့်လည်း။ တေသံ၊ ထို ကုသိုလ် အကုသိုလ်တရားတို့၏။ ဝါ၊ ထိုဝိပါက
 ကိရိယာတရားတို့၏။ အတ္ထဓမ္မတာ၊ အစဉ်အတိုင်း အတ္တ၏အဖြစ်၊ ဓမ္မ၏အဖြစ်ကို။
 န ဝုတ္တာ၊ အပ်။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗျာ။

စ၊ ဆက်။ ကုသလာကုသလဝါရေသု၊ ကုသလဝါရ အကုသလဝါရတို့၌။
 ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ၊ သည်။ ကုသလာကုသလာနံ၊ တို့၏။ ပစ္စယဘာဝံ၊ အကြောင်း၏
 အဖြစ်ကို၎င်း။ သတ္တဝိသေသံ၊ သတ္တိအထူးကို၎င်း။ သနိပ္ပါဒေတဗ္ဗတံ၊ ပြီးစေ
 ထိုက်သော အကျိုးနှင့်တကွ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ ပဿန္တိ၊ မြင်နိုင်သည်။
 (ဟုတော) နိပ္ပါဒေတဗ္ဗာပေက္ခာ၊ ပြီးစေထိုက်သောအကျိုးကို ငဲ့သည်။ ဟောတိ၊
 ဣတိ၊ ကြောင့်။ တံသမ္ပန္နေနော၊ ထိုပြီးစေထိုက်သောအကျိုးနှင့် စပ်သဖြင့်သာ

အပိစ။ ။ ဤကား ပစ္စည်းတရား၊ ဤကား ပစ္စယပုန်တရားဟု ခွဲခြားမှုကို မမြဲဘဲ ပင်ကိုယ်
 သဘာဝအတိုင်း ကုသိုလ် အကုသိုလ်တရား ဟု၎င်း၊ ဝိပါကကြိယာ တရားဟု၎င်း စဉ်းစား
 ဆင်ခြင်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ ကုသိုလ် အကုသိုလ်အတွက် ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ ဉာဏ်သာ
 ဖြစ်၏။ ဝိပါက ကိရိယာ အတွက် အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ ဉာဏ်သာဖြစ်၏။ ဤအကြောင်းကြောင့်
 လည်း ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့ကို ဓမ္မဟုသာ၎င်း၊ ဝိပါကကြိယာတို့ကို အတ္တဟုသာ၎င်း
 ဟောတော်မူပါသည်။

ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ။ ။ ဤပုဒ်ကို “နိပ္ပါဒေတဗ္ဗာပေက္ခာ” ဟောတိ” ဌာပင်၊ ပစ္စယဘာဝ
 သတ္တဝိသေသံ သနိပ္ပါဒေတဗ္ဗတံ ခု ပုဒ်ဖြင့် ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ ဝိပါကဓမ္မ (အကျိုးပေး
 ခြင်းသဘောရှိသည်၏) အဖြစ်ကို ဆို၏။ ထိုတွင် “ပစ္စယဘာဝ” ဖြင့် ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့က
 ဝိပါကတရားတို့၏ အကြောင်းအဖြစ်ကို ပြ၏။ ထိုသို့ အကျိုးကိုဖြစ်စေနိုင်ခြင်းသည် ကုသိုလ်
 အကုသိုလ်တို့၏ သတ္တဝိသေသပင်တည်း။ ထိုအကျိုးတရားတို့ဖြင့် အကြောင်းဓမ္မတို့မှာ
 (ကိုယ်ဝန်ရှိနေသကဲ့သို့) အကျိုးရှိနေရကား သနိပ္ပါဒေတဗ္ဗတာ (ပြီးစေထိုက်သောအကျိုး
 နှင့်တကွ ဖြစ်သည်မည်၏)။

တံ သမ္ပန္နေနော။ ။ ဤဝါရသည် ကုသလဝါရဖြစ်၏။ ကုသလဝါရ ဖြစ်သောကြောင့်
 အကြောင်းဖြစ်သော ကုသိုလ်တရားတို့ကိုသိသော “ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ” ကိုသာဟောတော်
 မူထိုက်၏။ အဘယ်ကြောင့် အကျိုးဘရာကိုသိသော “အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ” ကိုပါ ထည့်၍
 ဟောတော်မူရပါသနည်း ဟု မေးသွယ်ရှိသောကြောင့် “ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ”ပေ။ နိပ္ပါဒေတဗ္ဗာ
 ပေက္ခာဟောတိ” ဟုဆိုနည်း။ ဣတိ တံသမ္ပန္နေနော-ထို့ကြောင့် ထိုဖြစ်စေထိုက်သောအကျိုး
 ဝိပါကနှင့် ဆက်သွယ်သောအားဖြင့် “တေသံ ဝိပါကေညာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ” ဟု အတ္ထပဋိ
 သမ္ဘိဒါကိုထည့်၍ ဟောတော်မူရပါသည်။ ဟုလိ။ [တံ သမ္ပန္နေနာတံ နိပ္ပါဒေတဗ္ဗာသမ္ပန္နေန၊
 ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒံ ဝေန္တေန အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါပိ ဝုတ္တာ။ အနု။] အကုသလဝါရ၌လည်း နည်းတူ။

ဝိသင်း]

၂-အဘိဓမ္မဘာဇနီယအဖွင့်

၅၁၅

လျှင်။ တေသံ။ပေ။အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါတိ။ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ။ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ပန၊ ဆက်။ သဘာဝဓမ္မန မတ္တမေဝ၊ သဘာဝကို မြင်ခြင်းမျှသည်သာ။ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါယ၊ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်၏။ ကိစ္စံ၊ ကိစ္စသည်။ (ကသွာနည်း။) နိပ္ပန္နဗလမတ္တဒဿနတော၊ ဖြစ်ပြီးသော အကျိုးမျှကို မြင်နိုင်ခြင်းကြောင့်တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တဿ၊ ထိုအတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်၏။ ဝါ၊ က။ နိပ္ပါဒကာနုပေက္ခတ္တာ၊ ပြီးစေတတ်သော အကြောင်းကို မင်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ဝိပါကဝါရေ၊ ခွံ။ တေသံ။ပေ။ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါတိ၊ ဟူ၍။ န ဝုတ္တံ။ ဣတိ ခေဒိတဗ္ဗံ။ [တေသံ၊ ထိုဝိပါကတရားတို့က။ ဝိပဇ္ဇနကေ၊ အကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်သော ကုသိုလ်၌။ (အကုသိုလ်ကုသိုလ် အကုသိုလ်၌။) ဉာဏံ၊သည်။ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ၊ မည်၏။]

သဘာဝပညတ္တိယာတိ၊ ကား။ န သတ္တာဝိပညတ္တိယာ၊ သတ္တ အစရှိသော ပညတ်းကုန်သောသဘာဝ၌ နာမည်တပ်၍ ပညတ်အပ်သောနာမည်ကို။ (အဘိလာပေဋ္ဌစပ်။) [ဤနည်းအလို “သဘာဝေ+ပညတ္တိ သဘာဝပညတ္တိ” ဟု ပြုပါ။] ဝါ၊ တနည်း။ အဝိပရိတပညတ္တိယာ၊ မဖောက်မပြန် မှန်ကန်သော အာ၊ဖြင့် ပညတ်အပ်သောသဒ္ဓါကို။ (အဘိလာပေဋ္ဌစပ်။) [ဤနည်းအလို “သဘာဝေန+ပညတ္တိ သဘာဝပညတ္တိ” ဟု ပြုပါ။ သဘာဝနိရုတ္တိကို “သဘာဝပညတ္တိ” ဟု ဆိုလိုသည်။] ခေါဘေတွာတိ၊ ကား။ လောမဟံသံ။ပေ။ဒါနာဒီဟိ၊ ကြက်သီးမွေးညှင်းကိုဖြစ်စေခြင်း၊ သာဓုသဒေဟု ပြုအပ်သောအသံကိုပေးခြင်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်။ ခေါဘေတွာ၊ ချောက်ချားစေ၍။ ဝါ၊ လှုပ်လှုပ်ရွရွဖြစ်စေ၍။ ပုန။ပေ။ ဇာနိဿသတိ၊ ဟူသောပါဌ်၌။အပ္ပဿတတ္တာ၊ သုတ မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုတိ ဗဝါရံ၊ ဒုတိယအကြိမ်၌။ ကထေန္တော၊ ပြောဟော လသော်။ တဒေဝ၊ ထို ပဌာနဟောအပ်ပြီးသော တရားကိုသာ။ ကထေဿတိ၊ ပြောဟောလတ္တံ့။ ဣတိ(အယံ)၊ ဤသည်ကား။ အဓိပ္ပါယော၊ ဗဟုဿတရဟနံ၏အလိုတည်း။

သဘာဝဓမ္မနမတ္တမေဝ။။ ဤသို့ဖြစ်သဖြင့် ဝိပါကဝါရံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါကို အဘယ်ကြောင့် လုံးဝမဟောဘဲ ချန်လှပ်တော်မူပါသနည်း “တေသံ ဝိပဇ္ဇနကေ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ” ဟု ဟောတော်မူလိုက်သည် မဟုတ်ပါလော ဟု စောဒနာဘုရားရှိသောကြောင့် “သဘာဝဓမ္မနမတ္တမေဝ” စသည်ကို မိန့်၊ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ၏ ကိစ္စသည် အကျိုးဖြစ်သော ဝိပါကတရားတို့၏ သဘောကို သိခြင်းကိစ္စသာတည်း။ ဘာကြောင့်နည်း ကုသိုလ်တရားကြောင့် ဖြစ်ပြီးသော အကျိုးမျှကို သိသောဖြစ်သောကြောင့် တည်း။ ထိုအတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါက အကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းကုသိုလ်ကို မင်းတော့၊ ထို့ကြောင့် ဝိပါကဝါရံ “တေသံ ဝိပဇ္ဇနကေ (ထိုဝိပါကတို့ကို ဖြစ်စေတတ်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ်၌) ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ” ဟု ဟောတော်မူအပ်ပါ။

၇၄၆။ ဘူမိဒဿနတ္တန္တိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ ကာမာဝစရာ၊ ကာမာဝစရဖြစ်သော။ (ဘူမိ၊ ဘူမိကို၎င်း။) လောကုတ္တရာ၊ လောကုတ္တရာဖြစ်သော။ ဘူမိစ၊ ကို၎င်း။ ဘူမိတိ၊ ဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဝါ တနည်း။ (ကာမာဝစရာ၊ ကာမာဝစရဖြစ်ကုန်သော။ စိတ္တပ္ပါဒါ၊ စိတ္တပ္ပုဒ်ကို၎င်း။ လောကုတ္တရာ၊ လောကုတ္တရာဖြစ်ကုန်သော။) စိတ္တပ္ပါဒါ၊ တို့ကို၎င်း။ (ဘူမိတိ၊ ဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ကုန်၏။) ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

အဘိဓမ္မဘာဇနိယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃-ပဉ္စပုစ္ဆကအဖွင့်

၄၇။ ပစ္စယသမုပ္ပန္နဉ္စပေါ။ ပစ္စယဓမ္မဉ္စာတိ ဝစနေဟိ၊ ဟူသော ကေားတို့ဖြင့်။ ပစ္စယသမုပ္ပန္နဉ္စာ တနေရာ၊ ပစ္စယဓမ္မဉ္စာ က တနေရာဖြစ်သောကြောင့် “ဝစနေဟိ” ဟု ဆိုသည်။] ဟေတာဒိပစ္စယသမုပ္ပန္နာနံ၊ ဟေတု အာရုံသော အကြောင်းတရားကြောင့် ကောင်းစွာဖြစ်ကုန်သော။ ကုသလာကုသလရူပါနမ္ပ၊ ကုသိုလ်အကုသိုလ်ရုပ်တို့၏လည်း။ [စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်တို့၏လည်း။] အတ္ထပရိယာယံ၊ ပရိယာယံ အတ္တ၏အဖြစ်ကို၎င်း။ ဟေတာဒိပစ္စယဘူတာနံ၊ ဟေတု အာရုံသော ပစ္စည်းဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော။ ဝိပါကကိရိယရူပါနမ္ပ၊ ဝိပါကကိရိယာရုပ်တို့၏လည်း။ ဓမ္မပရိယာယဉ္စ၊ ပရိယာယံဖြစ်သော ဓမ္မကို၎င်း။ (ပရိယာယဓမ္မ၏အဖြစ်ကို၎င်း။) ဒသေတိ။ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါယ၊ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါ၏။ ကာမာဝစရဝိပါကာရမ္မဏတာ၊ ကာမာဝစရဝိပါက ဟူသော အာရုံရှိသည်၏အဖြစ်သည်၎င်း။ မဟဂ္ဂဘာရမ္မဏတာစ၊ မဟဂ္ဂုတ်ဟူသော အာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်သည်၎င်း။ ပဋိသမ္ဘိဒါဉ္စာရမ္မဏတ္ထေ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဉ္စာ ဟူသော အာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်သည်။ (သတိ) န ယဇ္ဇေတိ။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) ပဋိသမ္ဘိဒါဉ္စာနံ၊ တို့၏။ ကာမာဝစရ။ ပေါ။ ကုသလေသ၊ ကာမာဝစရကုသိုလ်၊ လောကုတ္တရာကုသိုလ်တို့၎င်း။ ကာမာဝစရ။ ပေါ။ ဝိပါကေသုစ၊ ကာမာဝစရ

ဧတ္ထ။ ပေ။ စိတ္တပ္ပါဒါဝါ။ ။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ စိတ္တပရိစ္ဆေဒ၌ ကာမာဝစရတုံ ရူပါဝစရတုံ စသည်အားဖြင့် အခေါ် အဝေါ်ရှိရာ၌ ကာမာဝစရ၊ ရူပါဝစရ၊ အရူပါဝစရတို့ကို “ဝေါဟာရတုံ” ဟု မတ်ပါ။ လောကုတ္တရာတုံ ဟူသည်ကား ရအပ်သော အဓိဂမဘ်တည်း။ ထိုနှစ်မျိုးကို ပေါင်း၍ “ကာမာဝစရာ လောကုတ္တရာ စ ဘူမိ” ဟု ဆိုထားသည်။ [ဝေါဟာရဘူမိ၊ အဓိဂမဘ်မိဉ္စ ကေတ္တိ ကုတာ အာဟ ကာမာဝစရာ လောကုတ္တရာ စ ဘူမိ ဘူမိတိ။-အနု။] ဤ၌ အဓိဂမဘ်ဆိုသည်ကို ထို သင်္ဂြိုဟ်အဖွင့်များဝယ် အဝတ္ထာဘိဉ္စ သင်းထား၏၊ စိတ္တပ္ပါဒ်ကို ဘုံ ခေါ်ရာ၌ကား “ဘဝန္တိ ဧတ္တာတံ ဘူမိ” နှင့်အညီ ပဋိသမ္ဘိဒါဉ္စာတို့၏ ဖြစ်ရာဌာန ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ [စိတ္တပ္ပါဒါဝါ ပတိဋ္ဌာနဘာဝကော ဘူမိ။-အနု။]

ကိရိယာ လောကုတ္တရာ ဝိပါကိတိ၌၎င်း။ ဥပ္ပတ္တိတော၊ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်တည်း။
 [အဋ္ဌကထာဝယ် ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါ၏ ကာမာဝစရဝိပါကာရမ္ပဏတာ မဟာ-
 ဂူတာရမ္ပဏတာ၌ သွင်းထားသည်ကို မသင့်ဟု ကထာယန္တိဆရာတို့က ဆိုလို
 သည်။] (ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါယ၊ ၏။ ကာမာဝစရဝိပါကာရမ္ပဏတာ၊ မဟာဂူတာ
 ရမ္ပဏတာ) သဗ္ဗညာဏာရမ္ပဏဘာယ၊ အလုံးစုံဉာဏ်ဟူသော အာရုံရှိသည်၏
 အဖြစ်သည်။ သတိ၊ ဖြစ်သသော်။ ဝါ၊ ဖြစ်လျှင်။ ယုဇ္ဈယ၊ သင့်ရာ၏။ ပန၊ ထိုသို့
 သင့်ရာပါလျော်လည်း။ ယေနညးဏနံ ။ ပေ။ ဇာနာတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝစနတော၊
 ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။ သဗ္ဗညာဏာရမ္ပဏဘာ၊ အဖြစ်သည်။ န၊ မဖြစ်။
 ဣတိ၊ သို့။ ကထာယန္တိ၊ ဆိုကုန်၏။

ပန၊ သို့သော်လည်း။ သုတ္တန္တဘာဇနီယေ၊ ၌။ ဉာဏေသု ဉာဏံ ပဋိဘာန
 ပဋိသမ္ဘိဒါတိ၊ ဟူ၍။ အဝိသသသန၊ မည်သည်ဉာဏ်က အထူးမမ့သာမည
 အာ၊ ဖြင့်။ ဝုတ္တတ္တ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ သဗ္ဗညာဏာရမ္ပဏ
 တာ၊ သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ အဘိဓမ္မဘာဇနီယေပိ၊ ၌လည်း။ စိတ္တပ္ပါဒ
 ဝသေန၊ စိတ္တပ္ပုဒ်၏အစွမ်းဖြင့်။ ကထနံ၊ ဟောတော်မူခြင်းသည်။ နိရဝသေသ
 ကထနံ၊ အကြွင်းမရှိ ဟောတော်မူခြင်းတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ယထာ၊ ပေ။
 ဝသေန၊ အကြင် အကြင် ပြုအပ်ပြီးသောအာရုံကို ဆိုခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ယေန
 ဉာဏေန၊ ပေ။ ဇာနာတိတိ၊ ဟူ၍။ ယံ၊ အကြင်ဝကားတော်ကို။ ဝုတ္တံ၊ ဟောအပ်
 ပြီ။ တံ၊ ထို ဝကားတော်သည်။ အညာရမ္ပဏံ၊ ပဋိဘာန ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်မှ
 တပါးသောအာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်ကို။ န ပဋိသေခေတိ၊ မဘားမြစ်။ ဣတိ၊ ဤသို့
 မှတ်အပ်၏။

စ၊ သာဝံ၊ အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ၊ ၌။ အတ္ထံ၊ ပေ။ ဝိသယာနံ၊ အတ္တပဋိသမ္ဘိဒါ၏
 အာရုံသို့ ကို။ နိရဝသေသေန၊ အကြွင်းမရှိသော အာ၊ ဖြင့်။ ကထနံ၊ ဟောတော်မူ
 ခြင်းသည်။ န (ဟောတိ) ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ပဋိဘာန၊ ပေ။ ဝိသယာဏာ၊
 ပဋိဘာန ပဋိသမ္ဘိဒါ၏ အာရုံကိုလည်း။ (နိရဝသေသေန၊ ကထနံ န ဟောတိ ။
 ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဝါ၊ ဆို အပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ပဋိဘာန
 ပဋိသမ္ဘိဒါယ၊ ၏။ သဗ္ဗညာဏဝိသယတ္တံ၊ အလုံးစုံဉာဏ်ဟူသော အာရုံရှိသည်
 ၏အဖြစ်ကြောင့်။ တိသေသ၊ ပေ။ အပ္ပမာဏာရမ္ပဏာတိ၊ ဟူသော။ (ပါဠိ၊ မါဠိ
 တော်ကို။) ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

(ကထာဝိ၊ တရုံစာယောက်၏။ ပရိဝိသက္ခော၊ အကြံသည်။) ယဒိ သိယာ၊
 အကယ်၌ဖြစ်အံ့။ (ကိံ၊ အဘယ်သို့ဖြစ်ရာသနည်း။) အတ္တပဋိသမ္ဘိဒါ န မပ္ပိ-
 ရမ္ပဏတိ၊ ဟူ၍။ ဝစနတော၊ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။ အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ၊
 ၌။ ဝုတ္တပဋိသမ္ဘိဒါသော၊ ဟောတော်မူအပ်သော ပဋိသမ္ဘိဒါတို့၌သာ။ ပဉ္စ

ပုစ္ဆကနယော၊ ပုစ္ဆပုစ္ဆကနည်းသည်။ ပဝတ္တော၊ ဖြစ်ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) (ကသွား၊ ကြောင့်။ အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ ဝုတ္တ ပဋိသမ္ဘိဒါသေဝ ပုစ္ဆပုစ္ဆကနယော ပဝတ္တော။ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ(ယသွား)၊ ကြောင့်။ ပစ္စယပုစ္ဆော၊ ပစ္စယပုစ္ဆဖြစ်သော။ မဂ္ဂေါ၊ မဂ်သည်။ န န ဟောတိ၊ မဂ်မဟုတ် ရှိသည်သာ။ [ဥပမာ-နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြုရာ၌ နိဗ္ဗာန်သည် အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ မဂ်သည် အာရမ္မဏပစ္စယပုစ္ဆ။ ဤသို့ဖြစ်နိုင်သည် ဟူလိ။] အဘိဓမ္မဘာဇနီ-ယစ၊ ခွဲလည်း။ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏဝိသယာ ဧဝ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါ ဉာဏ်ဟူသောအာရုံ ရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော။ ပဋိဘာန၊ ခွဲသမ္ဘိဒါ၊ ကို။ ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တဿ၊ ထိုပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါ၏။ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏတာ၊ မဟဂ္ဂုတ်တရားဟူသော အာရုံရှိသည်၏အဖြစ်သည်။ န (သမ္မဝက်)၊ မဖြစ်သင့်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ ဝုတ္တ ပဋိသမ္ဘိဒါသေဝ ပုစ္ဆပုစ္ဆကနယော ပဝတ္တော။ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ ဤ။) (ဣတိ ကဿစိ ပရိဝိတက္ကော သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။) ဝေမပိ၊ ဤသို့ ဖြစ်ရာပါသော်သည်။ ဒေပိ၊ နှစ်ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ တော ပါဠိယော၊ ဤ တိဿော ပဋိသမ္ဘိဒါစသော ပါဠိ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ န မဂ္ဂါရမ္မဏာ ဟူသော ပါဠိတို့သည်။ ဝိရုဇ္ဈန္တိ၊ အချင်းချင်း ဆန့်ကျင်ကုန်၏။ တာသု၊ ထို-ပါဠိတို့တွင်။ ဗလဝတရာယ၊ သာရိအားရှိသော ပါဠိ၌။ ဌတော၊ တည်၍။ ဣတရာယ၊ ဗလဝတရာပါဠိမှ တပါးသောပါဠိ၏။ အဓိပ္ပါယော၊ ဘုရားအလိုတော်ကို။ မဂ္ဂိတဗ္ဗော၊ ရှာမှီ ထိုက်၏။

[မဆန့်ကျင်အောင် ထိုရှာမှီးဆိုက်ပုံကိုပြလို၍ “ကုသလာ ကုသလာနံ ပန” စသည်၌။] ပန၊ ဆက်။ ကုသလာ ကုသလာနံ၊ တို့၏။ ပစ္စယပုစ္ဆတ္ထ ပဋိဝေဓောပိ၊ ပစ္စယပုစ္ဆ၏အဖြစ်ကိုထိုးထွင်း၍ သိတတ်သောဉာဏ်သည်သည်။ ကုသလာ။ ပေ။ ဝိနိမုတ္တော၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်၏အဖြစ်ကို ထိုးထွင်း၍သိတတ်သော ဉာဏ်မှလွတ်သောဉာဏ်မည်သည်။ နတ္ထိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထိုကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၌။ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ၊ သည်။ ဧကန္တဓမ္မဝိသယတ္တာ၊ ဧကန်ဓမ္မဟူသော အာရုံရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ နိပ္ပရိယာယာ၊ ပရိယာယံမဟုတ်မှချသည်။ (ဟောတိ)။ တာသု၊ ထူ။ ဝိပါကကိရိယာနံ၊ တို့၏။ ပစ္စယဘာဝပဋိဝေဓောပိ ပစ္စည်း၏အဖြစ်ကို ထိုးထွင်း၍သိသော ဉာဏ်သည်လည်း။ ဝိပါကာ၊ ပေ။ ဝိနိမုတ္တော၊ ဝိပါကကိရိယာအဖြစ်ကို ထိုးထွင်း၍သိတတ်သောဉာဏ်မှ လွတ်သောဉာဏ်သည်။ နတ္ထိ။

တော ပါဠိယော ဝိရုဇ္ဈန္တိ။ ။တိဿော ပဋိသမ္ဘိဒါ သိယာ ပရိတ္တာရမ္မဏာစသော ပါဠိ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ န မဂ္ဂါရမ္မဏာ ဟူသော ပါဠိ-ဤပါဠိ ၂ ရပ်တို့သည် အချင်းချင်း ဆန့်ကျင်ကုန်၏။ တိဿော ပဋိသမ္ဘိဒါ၌ အတ္ထ၊ ဓမ္မ၊ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါ ၃ မျိုးပါ၏။ ထို့ကြောင့် အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ၏ အပ္ပမာဏာရမ္မဏာ ဟူသောစကားနှင့် အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ န မဂ္ဂါရမ္မဏာ ဟူသော စကားသည် အချင်းချင်း ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်နေ၏ ဟူလိ။

ဝိဘင်း]

၃.ပဉ္စပုစ္ဆကအပွင့်

၅၁၉

ဣတိ၊ ကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထိုဝိပါနကိရိယာတို့၌။ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ၊ သည်။ ကေန္တိက-
 အတ္ထဝိသယတ္တာ၊ ကေန အတ္ထလျင် အာရုံရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ နိပ္ပရိယာ-
 ယာ၊ သည်။ (ဟောတိ)။ ဗန၊ ဆက်။ အပုဋိတာနဘူတံ၊ ငြိတာန မဟုတ်သည့်
 ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ဣန္ဒြိ၊ တစုံတခုသော၊ ဉာဏံ၊ သည်။ နတ္ထိ။ (ကဗ္ဗော၊ နည်း။)
 ((ဉာဏဿ၊ ဉာဏ်။)) ခေယျပ္ပကာသနတော၊ သိသင့်သိထိုက်သော တရားကို
 ထင်ရှားပြတော်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သဗ္ဗသ္မိမ္မိ၊ အလုံးစုံ
 လည်းဖြစ်သော။ ဉာဏေ၊ ၌။ နိပ္ပရိယာယာ၊ သော၊ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါ၊ သည်။
 ဘဝိယံ၊ အရဟတိ၊ ထိုက်၏။ နိပ္ပရိယာယ ပဋိသမ္ဘိဒါ၊ နိပ္ပရိယာယ ဖြစ်သော
 ပဋိသမ္ဘိဒါတို့၌။ ပဉ္စပုစ္ဆကဿ၊ ၏။ ပဝတ္တိယံ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်။ (သတိ) ခေပိ၊
 ကုန်သော။ ပါဠိယော၊ တိသော ပဋိသမ္ဘိဒါ စသော ပါဠိ၊ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ
 န မဂ္ဂါရမ္မဏာဟူသော ပါဠိတို့သည်။ နဝိရုဇ္ဈန္တိ၊ မဆန့်ကျင်ကုန်တော့။

သဒ္ဓါရမ္မဏတ္တာ ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာတိ ဧတ္ထံ၊ ဟူသော ဤပါဌ၌။ ပရဿ၊
 သူတပါး၏။ အဘိလာပသဒ္ဓါရမ္မဏတ္တာ၊ ပြောဆိုအပ်သော အသံဟူသောအာရုံ
 ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာ၊ ၏။) ဣတိ၊ သို့။ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ဖြစ်ထိုက်၏။
 “သဒ္ဓါရမ္မဏတ္တာ” ဟူသောမည်မျှထိုက် “ပရဿ အဘိလာပသဒ္ဓါရမ္မဏတ္တာ”
 ဟု သေသေချာချာရှိထိုက်၏-ဟူလို။] ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။
 အဘိလာပသဒ္ဓါရမ္မဏတ္တာတိ၊ ဟူ၍။ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ နည်း။) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။
 သဒ္ဓါရမ္မဏတာ၊ အသံဟူသောအာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်သည်။ ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏတာယ၊
 ဗဟိဒ္ဓာရား ဟူသော အာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်၏။ န ကာရဏံ၊ အကြောင်း
 မဟုတ်။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) အဇ္ဈတ္တဿ၊ မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်သော။ သဒ္ဓဿ၊ အသံ၏။
 သတ္တာဝါ၊ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ပရဿ
 အဘိလာပသဒ္ဓါရမ္မဏတ္တာတိ၊ ဟူ၍။ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ၏။) စ၊ ထိုသို့ ရှိထိုက်ပါသော်
 လည်း။ အနုဝတ္တမာနော၊ လိုက်လာသော။ သောဝေ၊ ထိုအဘိလာပသဒ္ဓသည်
 ယင်း။ သဒ္ဓေါ၊ ဤနေရာ၌ အလိုရှိအပ်သောသဒ္ဓတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝိသေသနံ၊
 “ပရဿ အဘိလာပသဒ္ဓာဝိသေသနကို။ န ဘဝံ၊ မပြုအပ်။ ဣတိ ခဉ္စဗ္ဗံ။

ပဋိသမ္ဘိဒါဝိဘင်္ဂဏနာ နိဋ္ဌတာ။

အနုဝတ္တမာနာ။ ။ အနုဝတ္တမာနဟူသည် နိရုတ္တိ ပဋိသမ္ဘိဒါ ပစ္စုပ္ပန်မေဝသဒ္ဓိ အာရမ္မ-
 ဏံ ကောသိ၌ “ပစ္စုပ္ပန်မေဝ သဒ္ဓိ” ဟူသောစကား သင်္ဂဟဝါရ၌ “တဩ ဓမ္မနိရုတ္တာဘိလာဧစ
 ဉာဏံ” အစ၌ “သဒ္ဓိ သတော အယံ သဘာဝနိရုတ္တိ အယံ န သဘာဝနိရုတ္တိ” ဟူသော
 ပါဠိဝယ် “သဒ္ဓိ” အရ သူတပါး၏ အဘိလာပသဒ္ဓဖြစ်ကြောင်းကို သိသောသောကြောင့်
 ထိုမှလိုက်လာသော သဒ္ဓတည်း။

ဩကမိဘဓိ

၁-ကေကမာတိကာဒိ အဖွင့်

၂၅၀။ ဩကသဇ္ဇေန၊ တည်ရာ၏အဖြစ်ဟူသော အနက်အားဖြင့်။ သမ္ပယုတ္တာ၊ ဩကနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မော၊ တို့သည်၎င်း။ အ-ရမ္မဏဉ္စာပိ၊ သည်၎င်း။ ဩကဿ၊ ၏။ ဝတ္ထု၊ တည်ရာတည်း။ ယ-ထာဝကဝတ္ထုဝိဘာဝနာ-တိ၊ ကား။ နဟေတာဒိအဝိတထေကပ္ပကာရဝတ္ထုဝိဘာဝနာ၊ နဟေတု အစရှိသော မချွတ်ကေန်မှန်သော တခုသောအပြားရှိသော ဝတ္ထုကို ထင်စွာပြတတ်သော ပညာသည်။ (အတ္ထိ)။ [ပါဠိတော်၌ ပဉ္စဝိညာဏာ န ဟေတု စသည်ဖြင့် နဟေတုကို စ၍တည်သောကြောင့် န ဟေတာဒိ-ဟု မိန့်သည်။] ဟိ၊ ချဲ့။ [ရှေးနိဿယ၌ တပ္ပါကဋီကရဏ-ဟု စွဲလ၏။ ဥပမာအသစ် မဟုတ်၊ ရှေး၌ ပါပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ဤ၌ ဝိတ္တာရ”ဟု စွဲသည်။] ဧကံ၊ တခုသော ပဉ္စဝိညာဏ်သည်။ [ပဉ္စဝိညာဏ် ၅-ပါးကိုပင် “နဟေတု” အဖြစ်ဖြင့်တူ သာကြောင့်တရတည်း ယ၍ “ဧကံ”ဟု ဆိုထားသည်။] န ဟေတု၊ ဟိတ်ဟုတ်သည်။ (ဟောတိ) ယထာ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ တထာ၊ တူ။ ဧကံ၊ တခုသော ပဉ္စဝိညာဏ်သည်။ အသမ္ပိ၊ နဟေတုမှ တပါးသော အဟေတုက အစရှိသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊ သို့။ ဂဟေဝ ဗ္ဗံ၊ ဉာဏ်ဖြင့်ယူထိုက်သော။ အဝိတထသမညယုတ္တံ၊ မချွတ်ကေန်မှန်သော တူသည်

ယထာဝက။ ။ယထာ၊ အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်။ [ဟိတ်မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်၊ အစရှိသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။] အဝတိ (ဂစ္ဆတိ) ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ ယထာဝံ၊ ပဉ္စဝိညာဏ်၏ ဟိတ်မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အခြင်းအရာသည် ပဉ္စဝိညာဏ်အတွက် ဟုတ်မှန်သော အခြင်းအရာဖြစ်၏။ ထိုဟုတ်မှန်သော အခြင်းအရာကို “ယထာဝက+တာဝေါ-ယာသာဝံ”ဟု ပြု၍ “ယာသာဝံ”ဟု ခေါ်သည်။ ထို့ကြောင့် “နဟေတာဒိ အဝိတသ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက် ဖွင့်သည်။ (နဟေတာဒိ၌ အာဒိဖြင့် ပါဠိတော်၌လာသော အဟေတုက စသည်ကို ယူပါ။)

ဝတ္ထု။ ။ဝတ္ထုကို “ကေပုကာရဝတ္ထု” ဟု ဖွင့်၏။ ထို ကေပုကာရဟူသည် ပဉ္စဝိညာဏ်၏ ဟေတု မဟုတ်သော န ဟေတုတာ အခြင်းအရာ၊ အာဒိဖြင့် ယူအပ်သော သဟေတုက မဟုတ်သော အဟေတုကတာ အခြင်းအရာ စသော ပါဠိတော်၌ လာသော တခုသော အမြဲတမ်း-ထို တခုသော အပြားရှိသော ပဉ္စဝိညာဏ်ကို “ကေပုကာရဝတ္ထု”ဟု ယူပါ။

အဝိတထသမညယုတ္တံ။ ။ထို ပဉ္စဝိညာဏ် ဟူသော ဝတ္ထုသည် န ဟေတုတာ (ဟိတ်မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်) အစရှိသော ဟုတ်မှန်သော အခြင်းအရာလည်း ရှိ၏။ ပဉ္စဝိညာဏ် အားလုံးနှင့် ဆက်ဆံသောကြောင့် ထို အခြင်းအရာသည် သာမည ဖြစ်၏။ [“ယုတ္တံ=ယုဉ္ဇံ” ဟူသည့် ရှိခြင်းပင်တည်း။]

၏ အဖြစ်နှင့်ယှဉ်သော။ ဉာဏရမ္မဏံ၊ ဉာဏ်၏ အာရုံသည်။ ယထာဝကဝတ္ထု၊ မည်၏။ [ယထာဝကဝတ္ထု + ဝိဘာဝနာ ယထာဝကဝတ္ထု ဝိဘာဝနာ-ဟု ဒုတိယတပျရိသ် ဆက်။] ဝါ၊ တနည်း။ ယထာဝကေန၊ အကြင် အခြင်း အရာအားဖြင့် ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ (သဋ္ဌတ္ထ)။ ဝါ၊ မဖောက် ပြန် ဟုတ်မှန်သောအားဖြင့်။ (အဓိပ္ပါယ်တ္ထ)။ အဝိတထသာမညေန၊ မချွတ် ကေန် မှန်သော တူသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ [ယထာဝကေနကို အဓိပ္ပါယ် ထပ်ဖွင့်သည်။] ဝတ္ထုဝိဘာဝနာ၊ ဉာဏ်၏ တည်ရာဝတ္ထုကို ထင်စွာ ပြတတ်သော ပညာသည်။ ယထာဝကဝတ္ထုဝိဘာဝနာ၊ မည်၏။

ဒုကာနုရူပေဟိတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ၌။ ဒုကမာတိကာနုရူပေဟိ၊ ဒုက မာတိကာအား လျှောက်လတ်ကုန်သော။ (ဒုကေဟိ ဌာဝပ်)။ ဣတိ၊ သို့။ ဝဒန္တိ၊ ဖွင့်ဆိုကြကုန်၏။ ပန၊ ထိုသို့ ဖွင့်ဆိုကြကုန်ပါသော်လည်း။ ဩသနဒုကဿ၊ အဆုံးဖြစ်သော အတ္တဇာပိကာပညာ၊ ဇာပိတတ္ထာ၊ ဉာဟူသောဒုက်၏။ ဒုကမာတိကံ၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်၌လာသော ဒုကမာတိကကို။ အနိဿယ၊ မရှိ။ ဝတ္ထုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုကဘာဝါနုရူပေဟိ၊ ဒုက၏အဖြစ်အား လျှောက်လတ်ကုန်သော။ (ဒုကံ ဖွဲ့ဘို့ရန် သင့်လျော်ကုန်သော။ ဒုကေဟိ ဌာဝပ်။) ဣတိ၊ သို့။ ဝတ္ထုဗ္ဗံ၊ ဖွင့်ဆိုစဉ်၏။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ တိကာနုရူပေဟိတိ ဧတ္ထာပိ၊ ဤပါဌ၌လည်း။ ဖဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ၏။ [တိကမာတိကာကိုမူ၍ ဟောတော်မူသော စိန္တာယေပညာ စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူသောကြောင့် “တိကမာတိကာနုရူပေဟိ” ဟု အနက်မှတ်ပါ-ဟူလို။] ပန၊ ဆက်။ ဩသနဒုကေ၊ အဆုံးဖြစ်သော ဒုက်၌။ အတ္ထောတိ၊ ကား။ ဖလံ၊ အကျိုးတည်း။ ဓာတုသဒ္ဓါနံ၊ ဓာတုသဒ္ဓါတို့၏။ အနနကတ္ထုတ္တာ၊ များသော အနက် ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ တံ၊ ထို အကျိုး

ဉာဏရမ္မဏံ။ ။ ထို ပဉ္စဝိညာဏ်တို့သော ဝတ္ထုကိုပင် “ဉာဏရမ္မဏံ” ဟုဆိုသည်။ ဝိဘာဝနာပညာ၊ ထိုဝတ္ထုကို ထင်စွာပြတတ်သော ပညာကို “ဉာဏ” ဟု၎င်း၊ ဝတ္ထုကို အာရမ္မဏံ (ဉာဏ်၏တည်ရာ အာရုံ) ဟု၎င်း ဆိုသည်။

မှတ်ချက်။ ။ “အာရမ္မဏံ” ဟု ဖွင့်အပ်သော ဤဝတ္ထုနှင့် ဉာဏဝတ္ထု၌ ပါသောဝတ္ထုသည် အနက်အရကောက်ချင်းခတ်၊ ဤ၌ ဝတ္ထုအရ ဉာဏာညာ၏ တည်ရာအာရုံဖြစ်သော ပဉ္စဝိညာဏ်ကို အရကောက်ရ၏။ ဉာဏဝတ္ထု၌ ဝတ္ထုအရကား သမ္ပတ္တိတို့၏ တည်ရာဖြစ်သော ဉာဏ်ကို အရကောက်ရသည်။

ယထာဝကေနာ၊ ။ ဤနည်း၌ကား ယထာဝကကို ဝတ္ထု၌ (ရှေးနည်းကဲ့သို့ တုလျှာ ခိကရဏဝိသေသန မဟပ်ဘဲ) အဘိနုဝိသေသန စပ်ရသည်။ ထို ယထာဝက ကို၎င်း “အဝိတထသာမညေန” ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။ ဝတ္ထုနှင့် ဝိဘာဝနာကိုကား “ ဝတ္ထုနော ဝိဘာဝနာ = ဝတ္ထုဝိဘာဝနာ ” ဟု ဖြေပါ။ ၂-နည်းလုံး၌ပင် ယထာဝက၌ က သဒ္ဓါသည် အနက် သီးခြားမရှိ။

ကို။ ဇနိတိ၊ ဖြစ်စေတတ်၏။ ထိုတိ ဤအနက်ကြောင့်။ အတ္ထဇာပိကာ၊ မည်၏။ ကာရဏဂတော၊ အကြောင်း၌ဖြစ်သော။ ဝါ၊ အကြောင်း၌ ပါဝင်သော။ ပညာ၊ ပညာတည်း။ [အကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်သောပညာဟူသည်အကြောင်း၌ဖြစ်သော (အကြောင်းတွင်ပါဝင်သော) ပညာတည်း။] ဇတိဿ၊ ဤပညာ၏။ ဇာပိတာ ဇနိတော၊ ဖြစ်စေအပ်သော။ အတ္ထော၊ အကျိုးသည်။ (အတ္ထ)။ ထိုတိ၊ ကြောင့်။ (သာ၊ ထိုပညာသည်။) ဇာပိတတ္ထော၊ မည်၏။ ကာရဏပညာသဒ္ဓိသိ၊ အကြောင်း ကုသိုလ်ပညာနှင့် တူသော။ ဖလပကာသနဘူတာ၊ အကျိုးကို ထင်ရှားပြတတ် သည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ဖလသမ္ပယတ္တာ၊ အကျိုးနှင့်သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော။ ပညာ၊ ပညာတည်း။

အတ္ထဇာပိကာ။ ။ဇပခတ်သည် စိန္တနံ = စိတ်ဖြင့် သိခြင်းအနက်။ ဗျတ္တ ဝါစက = စကားလုံးပီသ၍ ထင်ရှားသော စကားပြောခြင်း အနက်ကို ဟော၏။ ဤနာဌံ၊ ထို ျနက် လုံး မဖြစ်သင့်၊ ဇနန အနက်သာ ဖြစ်သင့်၏။ ထို့ကြောင့် ဓာတုနံ အနေကတ္ထတ္တာဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ၊ ဇပခတ်သည် ဇနန အနက်ကို ဟောနိုင်၏။ ကာရိတ်သည် အကြေ ကြံပါ။ ဇာပိကာ၌ ဇပခတ်၊ ကာရိတ်ကြ၊ ဣပစ္စည်း၊ အ ကို လူ ပြု ဇာပေတိဘိ ဇာပိကာ၊ အတ္ထ + ဇာပိကာ၊ အတ္ထဇာပိကာ။

ကာရဏဂတော ပညာ။ ။ထိုအတ္ထဇာပိကာ ပညာဟူသည် ကုသိုလ်တည်း ဟူသော အကြောင်း၌ ဖြစ်သော ပညာ၊ ကြိယာတည်းဟူသော အကြောင်း၌ဖြစ်သော ပညာတည်း။ ကုသိုလ်ပညာသည် ဝိပါက်တည်းဟူသော အကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်၏။ ကြိယာပညာသည် ရဟန္တာ အရှင်မြတ်ကို ဖလသမာပတ် ဝင်စားသောအခါ ပရိကံ စသော ကိစ္စဖြင့် ဖလသမာ ပတ်တည်းဟူသော အကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုပညာ နှစ်မျိုးကို “အတ္ထဇာပိကာပညာ” ဟုခေါ်ရသည်။

ကာရဏပညာသဒ္ဓိသိ။ ။ဤဇာပိတတ္ထာပညာဟူသည် ဝိပါက်၌ဖြစ်သော ပညာ တည်း။ ထို ဝိပါက်၌ဖြစ်သော ပညာသည် သာမဇာတပစ္စယသတ္တိဖြင့် ပစ္စယပ္ပန်ဝိပါက် စိတ္တပ္ပေါဒ် ဟုခေါ်အား ကျေးဇူးပြုနိုင်သောကြောင့် အကြောင်း ပစ္စည်းကား ဖြစ်နိုင်ပါ၏။ သို့သော် ဝိပါက်ပညာဖြစ်သောကြောင့် ကုသိုလ်ပညာကဲ့သို့ မချအားဖြင့် အကြောင်းမဖြစ် နိုင်။ ထို့ကြောင့် “ကာရဏပညာသဒ္ဓိသိ” ဟု ဆိုသည်။ [သတိဝိ သာမဇာတနံ ပစ္စယဘာဝေ ဝိပါကကိရိယပညာ နကုသလာဝိယ ဝိပါကနံ နိပ္ပရိယာယေန ကာရဏဓေါဟာရံ လဘတိတိ အာဟ၊ ကာရဏပညာသဒ္ဓိသိတိ။ -အနု။]

ဖလပုကာသနဘူတာ။ ။ဝိပါက်၌ ယှဉ်သော ပညာသည် အာရုံကို ထင်ရှားပြုနိုင် သကဲ့သို့ မိမိနှင့် ယှဉ်ဘက် အကျိုးတို့ကိုလည်း ထင်ရှားပြုနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် “ဖလပုကာ သနဘူတာ”ဟု ခေါ်သောန ပြသည်။ [ဝိဘာဇန ဇ္ဈေနပညာ အာရမ္မဏံ ဝိယ သမ္ပယုတ္တပိ မကာသေတိ ယေဝါဘိ ဝတ္တံ ဖလပုကာသနဘူတာဘိ၊ ယတော သာ အာလောကောဘာသ ပဇ္ဇောတပရိယာယေဘိ ဝိဘာဝိတာ၊ (အာလောက၊ ဩဘာသ၊ ပဇ္ဇောတဟူသော ပရိ ယာယံနာမည်တို့ဖြင့် ပညာကို ထင်ရှားဖြစ်စေအပ်ပြီ)။ -အနု။]

ဝိဘင်း]

၁-ကေကမာတိကာဒိအဖွင့်

၅၂၃

၇၆၀။ “စာသော ခေါ်ပေ။ ဧဝံ ဇာန” နှိ ဝစနေန၊ ဟူသော ပဋိရုပ်
ဖြင့်။ စတုယောနိ ပရိစ္ဆေဒကဏ္ဍာ၊ လေးပါးသော ယောနိကို ပိုင်းခြားတတ်
သောဉာဏ်ကို။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ “နိရယဉာဟံ သရိပုတ္တပဇာနာမိ”
တိ အာဒိနာ၊ အစရှိသောပါဌ်ဖြင့်၊ ပညာတိ ရှိစွာကံ၊ ငါးပါးသော ဂတိကို
ပိုင်းခြားတတ်သောဉာဏ်ကို။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

သံယုတ္တကေပေ။ သတ္တ သတ္တတိဉာဏာနီတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။
ပန၊ ထိုသို့ ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ တတ္ထ၊ ထိုဉာဏ်တို့တွင်။ နိဒါနဝဂ္ဂေ၊ နိဒါနဝဂ္ဂ
သံယုတ်၌။ သတ္တ သတ္တတိ၊ ၇၇-ပါးသော။ ဉာဏာနိ၊ ဉာဏ်တို့သည်၎င်း။ စတု
စတ္တာရီသံ၊ ၄၄-ပါးသော။ ဉာဏာနိ၊ ထိုသည်၎င်း။ အာဂတာနိ၊ လာကုန်ပြီ။
တေ သတ္တတိ၊ ၇၃-ပါးသော။ ဉာဏာနိ ပန၊ တို့ကိုကား။ ငဠိခ မ္မိဒါ၊ ငဠိ
သမ္ဘိဒါမဂ်၌။ သုတမယာဒိနိ၊ သုတမယ အစရှိကုန်သော။ အာဂတာနိ လာကုန်
သော ဉာဏ်တို့ကို။ ဒိဿန္တိ၊ တွေ့မြင်အပ်ကုန်၏။ သံယုတ္တဒက၊ သံယုတ်ပါဌ်
တော်၌။ န ဒိဿန္တိ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

အညာနိပီတိ တေနေ၊ ဤပါဌ်ဖြင့်။ ဣဓ၊ ဤဝိဘင်းပါဌ်တော်၌။ ကေကာဒိ
ဝသေန၊ ကေက အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်သောဉာဏ်
ကို၎င်း။ (သင်္ဂဟာတိ ဌိဝပ်။) အညတ္ထ၊ အခြားသော နိက္ခေပကဏ္ဍ အစရှိသည်
တို့၌။ ပုပ္ဖန္တဉာဏန္တိ အာဒိနာ၊ အစရှိသည်ဖြင့်။ (ဝုတ္တံ) စ၊ ဟောတော်မူအပ်
သောဉာဏ်ကို၎င်း။ ဗြဟ္မဇာလာဒိသ၊ ဗြဟ္မဇာလာသုတ် အစရှိသည်တို့၌။ တယိဒိ
တသာဂတောပေ။ ဧဝံ ဂဟိဘာနီတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသောစကားရပ်ဖြင့်။ ဝုတ္တံ၊
ဟောတော်မူအပ်သော။ အနကဉာဏပွဘေဒ၊ တပါးမက များသောဉာဏ်
အပြားကို၎င်း။ သင်္ဂဟာတိ၊ သိမ်းယူ၏။

ယာတာဝပဋိဝေခတော၊ မချွတ်ကေန် အမှန် ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းကြောင့်။
သယံ၊ ဉာဏ်တည်းဟူသော မိမိကို။ အကမ္မိယဉ္ဇ၊ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့ ည်
မတုန်လှုပ်စေအပ် မတုန်လှုပ်စေနိုင်သည်ကို၎င်း။ တံ သမဂီ၊ ထိုဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံ
ခြင်းရှိသော။ ပုဂ္ဂလံ၊ ကို၊ ဧေ ယေ၊ ဧေ ယုတရားတို့၌။ အဗေဝံ၊ လွန်က
သော ဉာဏ်အားကို၎င်း။ ကရေတိ၊ ပြုနိုင်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အကမ္မိယဇ္ဇေန
ဥပတ္တမ္မကဇ္ဇေနစာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေ) အာဟာ၊ “ပုဂ္ဂလဉ္ဇ တံ သမဂီ”
ပေ။ ကရေတိ” ကား “ဥပတ္တမ္မက” ၏ အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်တည်း။

သေဠဋ္ဌာနံ၊ ရိတ်သောအရာဖြစ်သော။ သဗ္ဗညုတံ၊ သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ကို။
(ပဋိဇာနာတိ ဌိဝပ်။) ပဋိဇာနာနဝသေန၊ ဝန်ခံခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ သဗ္ဗညုတံ၊
သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်သို့။ အဘိမုခံ၊ ရှေးရှု။ ဂစ္ဆန္တိ၊ ဉာဏဂမနဖြင့် ကြွသွား

တော်မူကုန်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ (သဗ္ဗညုတံ၊ သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်သို့။ ပဋိဇာနန
ဝသေန) အဋ္ဌ၊ ရှစ်ပါးကုန်သော။ ပရိသ၊ ပရိသတ်ဘုံသို့။ ဥပသကမန္တ၊ ချဉ်းကပ်
ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အာသတ၊ အာသတတို့မည်၏။ ဗုဒ္ဓ၊ ဘုရားရှင်တို့
တည်း။ ဣဒံ ပနာတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ဗုဒ္ဓါနံ၊ တို့။ ဌာနံ၊ တည်ရာ ဖြစ်သော။
သဗ္ဗညုတမေဝ၊ သဗ္ဗညုတာဉာဏ်ကိုပင်။ ဝေတိ၊ ဆို၏။ တိဋ္ဌမာနောဝါတိ၊ ဟူ၍။
အဝဒန္တာပိ၊ မဆိုပါသော်လည်း။ တိဋ္ဌမာနောဝ၊ ရပ်တော်မူလျက်သာလျှင်။
ပဋိဇာနာတိနာမ၊ ဝန်ခံသည့် မည်၏။ ဣတိ အယံ၊ ကား။ အတ္ထော၊ [အဋ္ဌကထာ၌
“တိဋ္ဌမာနောစ” ဟု တိုက်ရိုက်ရှိ၏။ ဋီကာလင်ထက်က ထိုပါဌ်၊ ဋီဟန်တူ။]
အဋ္ဌသု၊ ရှစ်ပါးကုန်သော။ ပရိသသ၊ တို့၌။ သာဓိပုတ္တ၊ သာရိပုတ္တ။ အနေက
သတံ၊ အရာမက များသော။ ခတ္တံ၊ သပရိသံ၊ ခတ္တံ၊ သပရိသတ်ကို၎င်း။ ပေ၊ အဟံ၊ ငါ
ဘုရားသည်။ အဘိဇာနာမိ၊ သိတော်မူ၏။ သာရိပုတ္တံ၊ တကြ၊ ထိုပရိသတ်တို့
တွင်။ ဧတ၊ စင်စစ်။ မ၊ ငါ ဘုရားသို့။ အယံ ဝါ၊ ကြောက်ခြင်းသည်၎င်း။ သာဓိဇ္ဇံ
ဝါ၊ ရွံရှားသည်၎င်း။ ဩက္ကမိဿတိ၊ သက်ရောက်လတ္တံ့။ ဣတိ၊ သို့။ ဧတံ နိမိတ္တံ၊
ဤအကြောင်းကို။ န သမနုဿာမိ၊ မြင်တော်မူ။ ဣတိ ဝေနေန၊ ဤကောင်း
တော်ဖြင့်။ ဒဿိတ အကမ္ပိယဉာဏယုတ္တော၊ ပြအပ်သော အကမ္ပိယဉာဏ်နှင့်
ယဉ်တော်မူသော။ အဟံ၊ သည်။ ဒသဗ္ဗလော၊ ဆယ်ပါးသောဉာဏ်အားရှိတော်
မူ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သီဟနာဒံ၊ မကြောက်မရွံ့ရဲဝံ့သောအသံတော်ကို။ နဒတိ၊
မိန့်တော်မူ၏။ ခန္ဓကဝရော၊ ခန္ဓကဝဂ်၌။ အာဂတေန၊ လာသော။ သီဟနာဒ
သုဉ္ဇန္တန၊ သီဟနာဒသုတ်တော်ဖြင့်။ (ဒီပေတဗ္ဗော၊ ပြထိုက်၏။)

ဒေဝမနုဿနံ၊ တော့က ဝတ္တဝီတိ၊ သုတ္တသေသေန၊ ဟူသော သုတ်၏
အကြောင်းဖြင့်။ သပ္ပရိသုပနိဿယာဒိနံ၊ ရှေးဘဝ၌ သူဘော်ကောင်းတို့ကို မှီခိုရ
ခြင်း အစရှိသော အကြောင်း သမ္ပတ္တိစက် အစရှိသည်တို့၏။ ပဿသမ္ပတ္တိပဝတ္တိ၊
ပဋိရူပဒေသဝါသ အတ္တသမ္ဘာပဏိဓိ အစရှိသော အကျိုးဖြစ်သော သမ္ပတ္တိစက်တို့၏
အဆက်ဆက်ဖြစ်ခြင်းကို။ (ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။) ငါ၊ တနည်း။ ပုရိမ
သပ္ပရိသုပနိဿယာဒိ၊ ရှေး၌ဖြစ်သော သပ္ပရိသုပနိဿယအစရှိသော သမ္ပတ္တိ
စက်ကို။ ဥပနိဿယ၊ မှီ၍။ ပစ္ဆိမသပ္ပရိသုပနိဿယာဒိနံ၊ နောက်၌ဖြစ်သော
သပ္ပရိသုပနိဿယအစရှိသော စက်တို့၏။ သမ္ပတ္တိပဝတ္တိ၊ သမ္ပတ္တိ၏ အဆက်ဆက်
ဖြစ်ခြင်းကို။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အာဒိသဒ္ဓေန၊ ဒေဝ

သပ္ပရိသုပပေ။ ဝုတ္တာ။ ။ သပ္ပရိသုပနိဿယာဒိနံ ကာရုဏသမ္ပတ္တိနံ (ရှေးဘဝက
သပ္ပရိသုပနိဿယ အစရှိသော အကြောင်း သမ္ပတ္တိစက်တို့၏) ပဿဘူဘယ၊ ပဋိရူပဒေသ
ဝါသ အတ္တသမ္ဘာပဏိဓိ အာဒိသမ္ပတ္တိယာ (အကျိုးဖြစ်၍ ဖြစ်သော ဤဘဝ၌ သင့်တင့်
လျောက်ပတ်သော အရပ်ဝယ် နေရခြင်း မိမိစိတ် မိမိကိုယ်ကို ကောင်းစွာထားခြင်း အစရှိ
သော သမ္ပတ္တိစက်၏) ပဝတ္တနံ (အဆက်မပြတ် ဖြစ်ခြင်း၊ လည်ခြင်းကို ဝုတ္တာ၌စပ်) အရ။

မနုဿာနန္တိ အာဒိသုဉ္စ အာဒိသဒ္ဓါဖြင့်။ (သုတ္တသေသာ၊ သုတ်၏အကြောင်းတို့ကို။ သင်္ဂဟိတ။ သိမ်းယူအပ်ကုန်ပြီ။) [အာဒိသ ခွေ့န သုတ္တသေသာ သင်္ဂဟိတ။- အနု။] ဆက်။ ဟတ္ထ၊ ထို သုပ္ပရိသုပနိဿယ အစရှိသည်၌။ စက္ကသဒ္ဓဿ၊ စက္က သဒ္ဓါကို။ ဂဟဏံ၊ ယူခြင်းကို။ ငေဒိတဗ္ဗံ။ [သုပ္ပရိသုပနိဿယဧကံ၊ အတ္တသမ္မာ ပဏိဓိဝေကံ စသည်ဖြင့် အနက်ပေးပါ-ဟူလို။]

ပဋိဝေခနိဋ္ဌတ္တာ၊ ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းကိစ္စ၏ ပြီးစီး ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်။ အရ ဟတ္ထ မှာဉာဏ်၊ အရ ဘတ္တမဂ်ဉာဏ်သည်။ ပဋိဝေခေ၊ ပဋိဝေခမည်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဖလက္ခဏ ဥပ္ပန္န နာမာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ တေန၊ ထို ပဋိဝေခ၏ အဆုံးဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဖြင့်။ ပဋိလဒ္ဓဿပိ၊ ရအပ်ပြီး လည်းဖြစ်သော။ ဒေသနာဉာဏဿ၊ ဒေသနာဉာဏ်ကောင်း၏။ ကိစ္စနိပ္ပတ္တိ၊ ကိစ္စ၏ ပြီးစီးခြင်းသည်။ ပဿေ၊ တပါးသော ငေးယူငြိမ်းလျက်။ ဗုဒ္ဓနမေတ္တန၊ သိခြင်းမျှဖြင့်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အညာသိကောဏ္ဍဿ၊ ပေ။ နာမာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ပန၊ ကား။ တတေ၊ ထိုအညာသိ ကောဏ္ဍည၏ သေတာဝုတ္တိဖိုလ်ဧကော၊ မရံ၊ နောက်၌။ ယာဝ ပရိနိဗ္ဗာနာ၊ ပရိ နိဗ္ဗာန် စံတော်မူခြင်းတိုင်အောင်။ ဒေသနာဉာဏပုတ္တေ၊ ဒေသနာဉာဏ်၏ ဖြစ်ခြင်းသည်။ ပဝုတ္တိတဿ၊ အဆက်မပြတ် လည်ပေါ်ပြီးသော။ တသေဝ ဓမ္မစက္ကဿ၊ ထို ဓာရားစက်၏ပင်။ ဌာနံ၊ ရပ်တည်ခြင်းတည်း။ ဣတိ ငေဒိတဗ္ဗံ။ (ကိဝေ၊ အဘယ်ကဲ့သို့နည်း။) ပဝုတ္တိဘက္ကဿ၊ လည်ပေါ်အပ်ပြီးသော စကြာ ရတနာရှိသော။ စက္ကဝတ္ထေနော၊ စကြာဝတေးမင်း၏။ စက္ကရတနဌာနံဝိယ၊ စကြာ ရတနာ၏ ရပ်တည်ခြင်းကဲ့သို့တည်း။

သမာဒိယန္တိ၊ ကောင်းစွာ ယူအပ်ကုန်၏။ ဝါ၊ ဆောက်တည်အပ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သမာဒါနာနံ၊ သမာဒါနာသ် မည်၏။ ပန၊ ဆက်။ တာနံ၊ ထိုကဲ့သို့ သည်။ သမာဒိယိဘူ၊ ကောင်းစွာယူ၍။ ဝါ၊ ဆောက်တည်၍။ ကသာနံ၊ ပြုအပ် ကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သမာဒိယိဘူကတောနန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟ ကာရော) အာဟ၊ ကမ္မဓမ္မံ ဝါကမ္မသမာဒါနန္တိ ဧတေန၊ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်။ သမာဒါနသဒ္ဓဿ၊ သမာဒါနသဒ္ဓါ၏။ အိပ္ပဗုတ္တာဘာဝံ၊ အသစ်ဖြစ်သော အနက်၏ မရှိခြင်းကို။ ဒသေတိ၊ ၏။ (ကိဿဝိယ၊ အဘယ်ကဲ့သို့နည်း။) မုတ္တ

ပဋိဝေခနိဋ္ဌတ္တာ။ ။ကသာ ပဒေသန္တ သမာဒေန အတ္တကိစ္စ (အကျိုးကိစ္စချင်း တပါး လျက်) ပဋိဝေခဉာဏဿဝိယ ဒေသနာဉာဏဿာဝံ (ပဋိဝေခဉာဏ်ကဲ့သို့ ဒေသနာ ဉာဏ်တော်၏လည်း) ယာဝ အရဟတ္တမဂ္ဂါ ဥပ္ပဇ္ဇမာနတာ န ဝုတ္တာတိ စောဒနံ သိန္နာယာဟ ပဋိဝေခနိဋ္ဌတ္တာဒိ အာဒိ၊ (အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်က ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းကိစ္စ၏ အပြီး အဆုံး၏ အဖြစ်ကြောင့် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် တိုင်အောင်သာ ဥပ္ပဇ္ဇမာန အဖြစ်ကို ဟော တော်မူရသည်ဟူလို)။ -အနု။

ဂတသဒ္ဓါ၊ မုတ္တာတသဒ္ဓါ၌။ ဂတသဒ္ဓါယ၊ ဂတသဒ္ဓါ၏။ (အပုဗ္ဗတ္တာဘာဝေါ) ဝိယ၊ အသစ်ဖြစ်သောအနက်၏ မရှိခြင်းကိုသိတည်း။

အဂတိဂါမိနန္တိ၊ ကား။ နိဗ္ဗာနဂါမိနိ၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော။ (ပဋိပဒ္ဓံ ဌာပနံ။) ဟိ၊ မှန်။ နိဗ္ဗာနဉ္စာဟံ၊ ပေ။ ပဋိပဒ္ဓန္တိ၊ ဟူ၍။ (တဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ [သာရိပုတ္တ၊ သာရိပုတြာ။ အဟံ၊ ဝါဘုရားသည်။ နိဗ္ဗာနဉ္စ၊ ကိုလည်း။ ပဇာနာမိ၊ အပြားအားဖြင့်သိတော်မူ၏။ နိဗ္ဗာနဂါမိနိ၊ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော။ ပဋိပဒ္ဓံ၊ အကျင့်ကိုလည်း။ (ပဇာနာမိ၊ ၏။) - မဇ္ဈိမနိကာယ်၊ မူလပံ၊ သီဟနာဒ ဝဂ်၊ သီဟနာဒသုတ်။]

ဟာနဘာဂီယန္တိ၊ ကား။ ဟာနဘာဂီယသဘာဝံ၊ ယုတ်လျော့ခြင်း အဘို့ ရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောကို။ ဝါ၊ အဋ္ဌကထာနည်းမှ တနည်းကား။ ကာမသဟဂတသညာဒိဓမ္မံ၊ ကိလေသာကာမနှင့် တကွဖြစ်သော သညာမနသိ ကာရ အစရှိသောတရားကို။ [ကာမသဟဂတဖြစ်လျှင် ပဌမဈာန်မှ လျော့ကျ သဖြင့် ဟာနဘာဂီယဓမ္မ ဖြစ်၏။ အာဒိဖြင့်သဝိတက္က သဝိစာရသညာ ဖြစ်လျှင် ဒုတိယဈာန်မှလျော့ကျသဖြင့် ဟာနဘာဂီယဓမ္မ ဖြစ်၏။ ဤသို့စသည်ဖြင့် သိပါ။] တံ ကာရဏန္တိ၊ ကား။ ပုဗ္ဗေဝ၊ ဈာန်မဝင်စားမီ ရှေးအဘို့၌ပင်။ ကတာဘိ သင်္ခါရာဒိ၊ ပြုအပ်ပြီးသော အဘိသင်္ခါရ အစရှိသည်ကို။ (ပဇာနာတိ ဌာပနံ။) [“မည်သည့်အရပ်သို့လ ရောက်လျှင် သို့မဟုတ် နေရောက်လျှင် ဈာန်မှထမည်” ဟုမဝင်စားမီ ရှေးအဘို့၌ ပြုစီမံမှုကို “ပုဗ္ဗေဝ ကတာဘိသင်္ခါရ”ဟု ခေါ်သည်။]

ဣဒါနီတိ ဧတဿ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၏။ ဣမိနာ၊ ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗာနီတိ ဣမိနာ၊ ဟူသော ဤပုဒ်အပေါင်းနှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ယောဇနာ၊ ယှဉ်စေခြင်းကို။ ကာ တဗ္ဗာ၊ ၏။ ကိလေသာဝရဏံ၊ ဈာန်မဝင်ခိုက် ကိုဘားမြစ်တတ်သောကိလေသာ ကိုရင်း။ တဒိဘာဝဉ္စ၊ ထို ကိလေသာဝရဏ၏ မရှိခြင်းကိုရင်း။ (ပဿတိ၊ ကြည့်တော်မူ၏။) ဣတိ၊ ဤသို့ ပုဒ်ခွဲ၍။ ကိလေသာဝရဏာဘာဝံ၊ ကိလေသာ ဝရဏာဘာဝကို။ (ပဿတိ ဌာပနံ။) ဟိ၊ မှန်။ ကိလေသက္ခယာဓိဂမဿ၊ ကိလေသာဘို့၏ကိုနိကြောင်းဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို သိခြင်း၏။ ကိလေသာဝရဏံ၊ ဈာန် မဝင်ခိုက် ကို ဘားမြစ်တတ်သော ကိလေသာသည်။ အဋ္ဌာနံ၊ အကြောင်း မဟုတ်။ တဒိဘာဝေါ၊ ထိုကိလေသာဝရဏ၏ မရှိခြင်းသည်။ (ကိလေသက္ခယာဓိ ဂမဿ၊ ၏။) ဌာနံ၊ အကြောင်းတည်း။ အနဓိဂမဿ၊ ကိလေသက္ခယနိဗ္ဗာန်ကို မရခြင်း၏။ ကိလေသာဝရဏံ၊ သည်။ ဌာနံ၊ တည်း။ တဒိဘာဝေါ၊ ထိုကိလေသာ ဝရဏ၏ မရှိခြင်းသည်။ (အနဓိဂမဿ၊ ၏။) အဋ္ဌာနံ၊ အကြောင်းမဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ တတ္ထ၊ ထို ကိလေသာဝရဏ၊ ကိလေသာဝရဏ၏ မရှိခြင်း တို့တွင်။ တဒိဘာဝဂ္ဂဟဏေန၊ ထိုကိလေသာဝရဏ၏ မရှိခြင်းကို ယူခြင်းဖြင့်။

ဂဟိတံ၊ ယူအပ်သော။ အတ္ထိဒိန္နန္တိအာဒိကာယ၊ အစရှိသော။ သမ္ပဒိဋ္ဌိယံ၊ ၏။
 ဌိတံ၊ ဝေနေယျက္ခိယန္တာနံဌတညရံခြင်းကို၎င်း။ တဗ္ဗိမရိတာယ၊ ထိုသမ္ပဒိဋ္ဌိ၏
 ပြောင်းပြန်ဖြစ်သောမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၏။ ဌာနာဘဝဉ္စ၊ ဝေနေယျက္ခိယန္တာနံဌတညခြင်း၏
 မရှိခြင်းကို၎င်း။ အဓိဂမယ၊ ကိလေသက္ခယနိဗ္ဗာန်ကိုခြင်း၏။ ဌာနံ၊ အကြောင်း
 ဟူ၍။ ပဿန္တေန၊ မြင်နိုင်သော။ ဣမိနာ ဉာဏေန ဤဌာနာဌာနဉာဏ်တော်ဖြင့်။
 အဓိဂမာနာဓိဂမာနံ၊ ကိလေသက္ခယနိဗ္ဗာန်ကို ရခြင်းမရှိခြင်းတို့၏။ ဌာနာဌာန
 ဉာဏေ၊ ဌာနအဌာနဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော။ ကိလေသာဝဏ္ဏတဒတာဝေ၊ စွာန်
 မဂ်ဖိုလ်ကို ပိတ်ဆို့တားမြစ်တတ်သော ကိလေသာ၊ ထို ကိလေသာရေ၏
 မရှိခြင်းတို့ကို။ ဘဂဝါ၊ သည်။ ပဿတိ၊ ကြည့်တော်မူ၏။ ဣတိ ဣမံအတ္ထံ၊ ဤ
 အနက်အပ္ပေါယ်ကို။ သာဓေန္တော၊ ပြီးစေလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (အကြောင်း
 ပြလိုခြင်းကြောင့်။) လောကီယံ၊ ပေ။ ဒဿနတောစာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်ဟကာရေ)
 အာဟ။

စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤဌာနဒဿနဉာဏ် အဌာနဒာစနဉာဏ် နှစ်မျိုးတို့တွင်။
 အဓိဂမဌာန ဒဿနမဝ၊ ကိလေသက္ခယ နိဗ္ဗာန်ကို ရခြင်း၏ အကြောင်းကို
 မြင်တော်မူခြင်းကိုသာ။ အဓိပ္ပေတံ၊ အလိုရှိအပ်၏။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) ဥပရိ၊
 အထက်၌။ ဘဗ္ဗပုဂ္ဂလဝသေနေဝ၊ ကျွန်တို့ကသောပုဂ္ဂိုလ်နှင့် စပ်သဖြင့်သာလျှင်။
 ဝိပါကာဝရဏာဘာဝ ဒဿနာဒိကဿ၊ ဝိပါကာဝရဏ၏ မရှိခြင်းကိုမြင်တော်
 မူခြင်းအစရှိသည်၏။ ဝါ၊ ကို။ ဝက္ခမာနတ္တာ၊ ဆိုအပ်လတ္တံ့၏ အဖြစ်ကြောင့်
 တည်း။ ပန၊ ထိုသို့ အဓိဂမဌာနဒဿနကိုသာအလိုရှိအပ်ပါသော်လည်း။ ဣမိနာ
 ဉာဏေန၊ ဤဌာနဒဿနဉာဏ်တော်ဖြင့်။ သိဇ္ဈနတော၊ အဌာနဒဿနဉာဏ်၏
 ပြီးစီးခြင်းကြောင့်။ ပသင်္ဂေန၊ ကပ်ငြိသဖြင့်။ ဝါ၊ လျဉ်းပါးသဖြင့်။ ဣတရမ္ပ၊
 အခြားသောအဓိဂမအဌာနကိုလည်း။ (သင်ဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဓာတုဝေတ္ထဒဿနတောတိ၊ ကား။ ဇုဂါဒိနံ၊ ဇုဂအစရှိသည်တို့၏။ အဓိ
 မတ္တတာဒိဝသေန၊ လွန်ကဲသောအတိုင်း အရှည်ရှိကုန်သည်၏အဖြစ် အစရှိသည်
 တို့၏အစွမ်းဖြင့်။ တံ သဟိတာနံ၊ ထိုဇုဂအစရှိသည်တို့နှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော။
 ဓာတုနံ၊ ဓာတ်တို့၏။ ဝေတ္တတာ ဒဿနတော၊ မတူထူခြား ကွဲပြားသည်၏
 အဖြစ်ကို မြင်တော်မူခြင်းကြောင့်။ (ဝိညာယတိ)။ ဝါ၊ တနည်း။ အယံ၊ ဤသူ
 သည်။ ဣမိဿ ဓာတုယာ၊ ဤဓာတ်၏။ အဓိတ္တတ္တာ၊ လွန်ကဲသောအတိုင်း
 အရှည်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဇုဂစရိတော၊ ဇုဂစရိက်ရှိသူသည်။ ဟောတိ။
 ဣတိ အာဒိနာ၊ ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့်။ စရိယဟေတုနံ၊ စရိက်၏အကြောင်း
 ဖြစ်ကုန်သော။ (ဓာတုနံ ဝေတ္တဒဿနတော ဌာဝံ။) ဝါ၊ တနည်း။ ဇုဂါဒယော
 ဝေ၊ ဇုဂအစရှိသောတရားတို့သည်ပင်။ ပကတိဘဝတော၊ ပင်ကိုယ်သဘော၏
 အဖြစ်ကြောင့်။ ဓာတု၊ ဓာတ်တို့တည်း။ [အတ္တနာ သဘာဝံ ဓာတေတိတိဓာတု

အရ မိမိ၏ ဝင်ကိုယ် သဘောကို ဆောင်တတ်သောကြောင့် ခတ်အမည်ရသည်။] ဣတိ တသ္မာ ဣဂါဒိ ဝေမတ္တဒဿနတော၊ ထိုသို့ ရာဂဒမဂ္ဂိသော ခတ်တို့၏ မဘူ ထူးခြားကွဲပြားကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို မြင်ခြင်းကြောင့်။ (ဝိညာယတိ ခုစပ်။) ဣတိ အတ္ထော။

ပယောဂံ အနာဒိယိတွာဘိ၊ ကာ၊ သန္တတိဟောတေ အဂ္ဂလိမာလာဒိနံ ဝိယ၊ သန္တတိအမတ်ကြီး အဂ္ဂလိမာလာ အရရှိသူတို့ကဲ့သို့။ ကာမရာဂဗျာပါဒါဒိ ဝဒသန၊ ကာမရာဂဗျာ ပါဒ အစရှိသည်တို့နှင့် စပ်သဖြင့်။ ပယောဂံ၊ ပယောဂ ကို၊ (ယောဂံ၊ အားထုတ်မှုကို။) အနာဒိယိတွာ၊ မယူမရှိ။ ဝါ၊ ရှေးစိုက်မှုရှိ။ (အဓိ မုတ္တိသေသန ဓမ္မဒေသနုတ္တံစပ်။)

၁-ကောကနိဗ္ဗေသအဖွင့်

၇၆။ နဟေတုမေဝိတိတ္ထေ၊ ဟူသောကြံ ပါဠိ၌လည်း။ နဟေတု ဝေ၊ ဟိတ်မဟုတ် ကုန်သည်သာ။ ဣတိအတ္ထော။ ပန၊ ဆက်။ ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာဝသေန၊ ရွှေခနက်သဒ္ဓါသို့၏ ပြေပြစ်ညက်ညောကုန်သည်၏ အဖြစ်၏အစွမ်းဖြင့်။ ရဿတ္ထံ၊ ဟေတု၌ ရဿ၏ အဖြစ် ကဲ့သို့။ မကာနရာ၊ မအက္ခရာကို၎င်း။ ကတော၊ ပြုတော်မူအပ်ပြီ။ (ကိသ္မိ ဝိယ၊ အဘယ်၌ကဲ့သို့နည်း။) အဒုက္ခမသုခိတိတ္ထေ ဝိယ၊ ကြံပုဒ်၌ကဲ့သို့တည်း။ ဣမိနာပိ နယေနာတိတ္ထေ ဟူသောကြံ ပါဠိ၌။ ပရိမ

ပယောဂံ အနာဒိယိတွာ။ ။ အဇ္ဈာသယကို မလိုက်ဘဲ ပယောဂသို့မဟုတ် ယောဂကို လိုက်လျှင် သန္တတိ အမတ်ကြီးမှာ တရားဟောတော် မူခါနီးဝယ် ကာမရာဂပယောဂ (ယောဂ) ဖြစ်နေ၏။ ပယောဂကို ရှောင်လျှင် ထိုကာမရာဂကို ပယ်သို့ရန် တရားဟောတော်မူရ လိမ့်မည်။ ထိုသို့ ပယောဂ (ယောဂ) ကို ရှောင်မိကဲ့သို့ သန္တတိအမတ်ကြီး၏ အဓိမုတ္တိ (အဇ္ဈာသယ) ကို လိုက်၍ “ယံ ပုဗ္ဗေ တံ ဝိသယာသေဟိ” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်။ အဂ္ဂလိမာလာလည်း အရားနှင့် တွေ့တော်မူချိန်ဝယ် သတ်ဘိရန် ဗျာပါဒဖြစ်နေ၏။ ဗုဒ္ဓမြတ် စွာသည် ထိုဗျာပါဒပယောဂကို ရှောင်မိကဲ့သို့ သူ့စရိုက်အား လျော်သော တရားကို ဟော တော်မူသည်။

နဟေတုမေဝိတိတ္ထေ။ ။ ကြံပုဒ်ကို အဋ္ဌကထာ၌ အထူးမဖွင့်သောကြောင့် ဇီကာ ဖွင့်ရသည်။ “တ္ထေ” ၌ “စ” ဖြင့် အဋ္ဌကထာ ဖွင့်အပ်သော “အဟေတုကမေဝ” ကိုဆည်း သည်။ “နဟေတုဝေ” ဟု မလပုဒ်ရင်းကိုသိ၍ ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာ အကျိုးငှါ မ အက္ခရာကို လည်း လာစေ၍ မ အာဝဓိခကြောင့် ဟေတု၌ ဦးကိုလည်း ရဿပြုရသည်။ ပါဠိတော်၌ “ပဠိဝိညာဏာ” ဟု ဗဟုဝဏ် ရှိသောကြောင့် ဟေတုဟု ဇောဝဏ်နှင့် မလိုက်လျောရကား “ဟေတု” ဟု ဝိသအဖြစ် ဗဟုဝဏ် အဖြစ်ဖြင့် မသုပါဠိရှိသောကြောင့် “ရဿတ္ထံ” ဟု ဆိုရသည်။ ပါဠိတော် အနက်ပေးရာ၌ကား “နဟေတု” ဟု ဗဟုဝဏ် အနက်ပေးပါ။

နယေန၊ ရွှေနည်းဖြင့်။ ဖောတုတာဝါဒိမဋ္ဌိက္ခပေါ၊ ဖောတု၏အဖြစ်အစရှိသည်ကို ပယ်မြစ်ခြင်းသည်။ (ဟောတိ)။ ပဋိမနယေန၊ ဖြင့်။ နဟောတုဓမ္မာဒိကောဠာသ-
သင်္ဂဟော၊ န ဟောတုဓမ္မ အစရှိတော၊ ကောဠာသကို သိမ်းယူခြင်းသည်။
(ဟောတိ)။ ဣတိ၊ သို့။ အယံဝိသေသော၊ ဤအထူးကို။ ဝေဇိတဓမ္မာ၊ [ရွှေနည်း
သည် ပယ်ကြောင်းနည်း၊ နောက်နည်းကား သိမ်းယူကြောင်းနည်း-ဟု နည်း
နှစ်ပါးအထူးကိုသိပါ ဟူလို့။ ထို့သို့ သိမ်းယူကြောင်းနည်း ဖြစ်သောကြောင့်ပင်
“ကောဠေန ဝန နဟောတုဓမ္မ” ဟု ကောဠာသဒ္ဒါသည်၍ အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုသည်။]

စုတိဂ္ဂဟဏေန၊ စုတိသဒ္ဓါဖြင့်။ စုတိပရိစ္ဆိန္နာယ၊ စုတိဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော။
ကောယ၊ ကရသော။ ဇေတိယာ၊ သဝကို။ ဂဟဏံ၊ ယူခြင်းကို။ ဒဠဗ္ဗံ၊ တဝ-
ဂ္ဂဟဏေန၊ ဖြင့်။ နာဓေ၊ ကိုးပါးအပြားအားဖြင့်။ ဝတ္ထဘာသ၊ ဟောတော်မူ
အပ်သော ဘဝကို။ (ဂဟဏံ ဒဠဗ္ဗံ) [ဇေတုကထာ၌ ပြအပ်ပြီးသော တဝကြီး
ကိုးပါးကို ဆိုသည်။] ကဒန္တောဂတောယ၊ ထို ဂတိစာ စသည်တို့၌ အတွင်း
ဝင်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဇတ္ထ ဘတ္ထ၊ ထိုထို ဂတိစတိတဝတို့၌။ ပရိယာ-
ပန္နာဘ၊ တက်ဝန်းကျင် ဇေတကုန်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဝါ၊ တက်ဝန်းကျင်ပါဝင်
ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝတ္ထာ။ [ဒန္တီကာ၌ ‘ပဒန္တောဂတောယာ-
တိ ဂတိဒန္တောဂတောယ’ ဟု ရှိ၏။ “ဂတိ ဒန္တဒိဒန္တောဂတောယ” ဟု
ရှိသင့်မည် ဖင်သည်။] ဥပ္ပန္နံ မနောဝိညာဏဝိညေယျဇေဝိတိ၊ ဟူသောပါဌ်
ဖြင့်။ (ဝိသေသနံ ကရောတိ ဌာဝပံ) (ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော။) ရူပံ၊ ရုပ်ကို။
(ဆ ဝိညာဏဝိညေယျံ) ဝိယ၊ ခြောက်ပါးလော ဝိညာဉ်သည် သိထိုက်သကဲ့သို့။
(တထာ၊ တူ။) ဥပ္ပန္နာ၊ ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော ပဉ္စဝိညာဉ်တို့သည်။ ဆ ဝိညာဏဝိညေ-
ယျာ၊ ခြောက်ပါးသော ဝိညာဉ်တို့သည် သိထိုက်ကုန်သည်။ န (ဟောန္တိ)။
ဣတိ၊ ကြောင့်။ ရူပတော၊ ရုပ်မှ။ ဇေတသံ၊ ဤ ပဉ္စဝိညာဉ်တို့၏။ ဝိသေသနံ၊
အထူးကို။ ကရောတိ။ [ဝိသေသနံ နေရာ၌ ဝိသေသံရှိလျှင် ကောင်း၏။]

၇၆၂။ ကပ္ပတောပေ။ န ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ကား။ [ကပ္ပသော၊ တကမ္ဘာမှ။ ကပ္ပံ၊
တကမ္ဘာသို့။ ဂန္ဓာပိ၊ ရောက်ရှိလည်း။] ကဒါစိ၊ အယ်တော့ကာလမှ။ တထာ၊
ထိုတပါးသောဒွါရ၊ တပါးသောအာရုံ ရှိသည်၏အဖြစ် ဟူသော အခြင်းအရာ
အားဖြင့်။ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ မဖြစ်။ (ဣဒိနာ၊ ဤ ကပ္ပတော ကပ္ပံ ဂန္ဓာပိ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ
ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ဒသေတိ ဌာဝပံ။) ဟိ၊ မှန်။ ခီရာဒီနံ၊ နို့ရည် အစရှိသည်
တို့၏။ (ဒမိအာဒိဘာဝေန၊ နို့ရင်း အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဝိလက္ခဏတာ၊
မဟူသောသဘောရှိကုန်သည်၏အဖြစ်သည်။ ဇတ္ထိ) ဝိယ၊ ရှိသကဲ့သို့။ (တထာ၊
တူ။) ဇေတသံ၊ ဤ ပဉ္စဝိညာဉ်တို့၏။ ယထာဝုတ္တလက္ခဏဝိလက္ခဏတာ၊ အကြင်
အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသောသဘောမှမဟူသောသဘော ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်သည်။
န အတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ဤ အနက်ကို။ ဒသေတိ၊ ပြ၏။

၇၆၃။ သမောဓာနေတာတိ၊ ကာမံ၊ လောကေ၊ ဌ။ ဝိဇ္ဇမာနံ၊ ထင်ရှား ရှိသော။ သိဗ္ဗံ၊ သော။ ရူပံ၊ ရူပါရုံကို။ သမောဓာနေတာ၊ ပေါင်း၍။ (ဥပနေယျ ဌိဝပ်။) တေန၊ ဤ သမောဓာနေတာ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ မဟတ္ထေ၊ များသည်၏ အဖြစ်သည်။ (သတိပိ၊ သော်လည်း။) အဝိဘာဝကတ္တံ၊ ထင်စွာမဖြစ်နိုင်သည်၏ အဖြစ်ကို။ ဒဿေန္တော၊ ပြလျက်။ သုခမတ္တာ၊ သိမ်မွေ့နည်းပါးသည်၏ အဖြစ် ကြောင့်။ န ဝိဘာဝေသတိ၊ ထင်စွာမဖြစ်စေနိုင်လတ္တံ့။ (“မျှားလျှင်ပြနိုင်သည်” ဟူလို။) ဣတိဝါဒပထံ၊ ဤ ကတ်သီးကတ်သတ် ပြောဆိုခြင်း၏အကြောင်းကို။ ဆိန္ဒတိ၊ ဖြတ်၏။ စက္ခုပသာဒေ၊ စက္ခုပသာဒဟူသော။ မမဝတ္ထုမှ၊ ငါ၏ မှီရာ ဝတ္ထု၌။ (ဥပနေဟိ၊ ကပ်ဆောင်ခဲ့လော့။) ဣတိ အတ္ထော၊ ဝိသယောဒတိ၊ ဟူသော ပါဌ်၌။ ဣဿရိယဌာနံ၊ အစိုးရသူ၏ အဖြစ်၏ တည်ရာတည်း။ ဣတိ အယံ၊ ဤသည်ကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

၇၆၄။ အဗ္ဗောကိဏ္ဏာတိ၊ ကာမံ၊ အဗျဝဟိတာ၊ မခြား ကုယ်အပ်ကုန် သည်။ အနန္တရိတာ၊ အကြားမရှိကုန်သည်။ (ဟုတာ နုပဇ္ဇန္တိ ဌိဝပ်။) ဣတိ အတ္ထော၊ ဝဝတ္ထိတာနမှ၊ ပိုင်းခြားအပ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော ပဉ္စဝိညာဉ် တို့၏လည်း။ ပဋိပါဋ္ဌိနိယမော၊ အစဉ်၏ မြဲခြင်းကို။ တေန၊ ထိုအဗ္ဗောကိ- ဏ္ဏာဟူသော ပါဌ်ဖြင့်။ ပဋိက္ခိတ္တော၊ ပယ်မြစ်တော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ အတ္ထော၊ အနန္တရတာတိ၊ ကာမံ၊ အနန္တရပစ္စယတာ၊ အနန္တရပစ္စည်း၏အဖြစ်ကို။ တေန၊ ဤ အနန္တရတာဟူသော ပါဌ်ဖြင့်။ ပဋိက္ခိတ္တော၊ ပြီ။ ဣတိ အတ္ထော။

၇၆၅။ သမနန္တရတာတိ စ၊ ဟူသော ပါဌ်ဖြင့်လည်း။ သမနန္တရပစ္စယတာ၊ သမနန္တရပစ္စည်း၏ အဖြစ်ကို။ (ပဋိက္ခိတ္တော)။

၇၆၆။ အာဘုဇနတောတိ၊ ကာမံ၊ အာဘုဂ္ဂကရဏတော၊ ဝဲလှည့်သကဲ့သို့ လည်ခြင်းကို ပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ နိဝတ္တနတော၊ ပြန်နှစ်စေတတ်သည် ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဣစ္စေဝ၊ ဤသို့သာ။ အတ္ထော၊ အနက်သည်။ (ဟောတိ)။ စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ပဉ္စဝိညာဏာ အနာဘောဂါ အစရှိသော ပါဌ်၌။ ပဉ္စဝိညာ- ဏာ အနာဘောဂါတိ (တေဿ)၊ ဟူသော ဤပုဒ်၏။ အာဘောဂသဘာဝါ၊ ဝဲလှည့်သကဲ့သို့ ပြန်လည်စေခြင်း သဘောရှိကုန်သည်။ န ဟောန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။ ဣတိ အတ္ထော၊ ပဉ္စန္ဒံ၊ ပေ။ အာဝဇ္ဇနာဂါတိ အာဒိသပိ၊ အစရှိသော ပါဌ်တို့ ၌လည်း။ အာဝဇ္ဇနဘာဝေါ၊ ပြန်လည်စေခြင်းကိုစွဲ ရှိသည်၏ အဖြစ်သည်။ (နတ္ထိ)။ ဣတိ အာဒိနာဝ၊ ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့်သာ။ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဝိသယောတိ ဣဿရိယဌာနံ။ ။ ရှင်ဘုရင်တပါး၏ အာဏာပြန့်နှံရာ ဌာန ဖြစ်သော နယ်ကို “ဝိသယ (နိုင်ငံ)” ဟု ခေါ်သကဲ့သို့ ထိုအာဏာ ရှိပါသည် စက္ခုမြွေတည်းဟူသော မင်း၏ အစိုးရရာ နယ်ပယ်ဖြစ်သည် ဟူလို၊ “ဂေါစရသဒ္ဓါသည် အများဆိုင်အနက်ကို ဟော ၏၊ ဝိသယသဒ္ဓါကား တပါးပိုင်အနက်ကို ဟောသည်” ဟူလို။

န ကိဉ္စိ ဓမ္မံ ပဋိဝိဇာနာတိတိ ဧတ္ထံ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ သဗ္ဗေ၊ ကုန်သော။ ရူပါဒိဓမ္မော၊ ရုပ်အစရှိသောတရားတို့ကို။ ဓမ္မရူပဏေန၊ ဓမ္မသဒ္ဓါဖြင့်။ န ဂဟိတော၊ အပ်ကုန်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ယဏာဓိပေတဓမ္မဒဿနတ္ထံ၊ အကြင်အကြင် အလိုရှိအပ်သောဓမ္မကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ။ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ၊ ပေ။ ဝုတ္တန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

ရူပါဒိဓမ္မံ၊ ရူပါရုံအစရှိသည်တို့၌။ အဘိနိပဏနံ၊ ရှေးရှု ကျရောက်ခြင်း ဟူသည်။ ဧတဟိ၊ ထိုပဉ္စဝိညာဉ်တို့နှင့်။ ဧတသံ၊ ထိုရူပါရုံ အစရှိသည်တို့၏။ သမာဂမော၊ ပေါင်းဆုံခြင်းတည်း။ ဣတိပိ၊ ဤသို့လည်း။ ဝုတ္တံ၊ ငှါ။ ယဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ရူပါဒိနိ အဘိနိပါတတ္ထန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ ဝါ၊ တနည်း။ ကမ္မတ္ထေ၊ ကံ ခန့်၌။ သာမိဝစနံ၊ သာမိဝိတတ်သည်။ (ဟောတိ)။ ဟိ၊ မှန်။ တနည်း (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ကမ္မတ္ထေ၊ ဤ။ သာမိဝစနံ၊ သည်။ ဟောတိ။ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ဝိညာဉ်ဧတဟိ၊ ပဉ္စဝိညာဉ်တို့သည်။ ရူပါဒိနိ၊ ရူပါရုံအစရှိသည်တို့သို့။ အဘိနိပတိတဗ္ဗာနိ၊ ရှေးရှု ကျရောက်ဆိုက်ကုန်၏။ (အာရုံပြုသောအားဖြင့် ရှေးရှုကျရောက်ဆိုက်ကုန်၏။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ကမ္မတ္ထေ၊ သာမိဝစနံ၊ ဟောတိ။ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ ၏။)

ဟိ၊ မှန်။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောသိတိ အာဒိသ၊ အစရှိသော ပါဌ်တို့၌။ အယံ၊ ဤ ဆို အပ်လတ္တံ့ကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကလာပတရား၏ အလိုတည်း။ အာရမ္မဏကရဏေန၊ အာရုံပြုခြင်းအားဖြင့်။ ပဋိဝိဇာနိတဗ္ဗာနိ၊ သိထိုက်ကုန်သော။ ရူပါဒိနိ၊ ရူပါရုံအစရှိသည်တို့ကို။ ဌပေတွာ၊ ထား၍။ [အဘိနိပတိတဗ္ဗာနိ ရူပါဒိနိ ကိုပင် “အာရမ္မဏကရဏေန ပဋိဝိဇာနိတဗ္ဗာနိ ရူပါဒိနိ” ဟုဆိုသည်။] ယထာဝုတ္တာနံ၊ အကြင်အကြင်ဆိုအပ်ပြီးကုန်သော။ (“မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ မောတိ ဧဝံ ဝုတ္တံ ကေမ္မိ ကုသလံ ဝါ အကု သလံ ဝါ” ဟုအဋ္ဌကထာ၌ဆိုအပ်ပြီးကုန်သော။) သဟဇပုဗ္ဗင်္ဂမဓမ္မေန၊ ပဉ္စဝိညာဉ်တို့နှင့် တကွဖြစ်စေသ ဖဿ အစရှိသောတရား၊ ပဉ္စဝိညာဉ်တို့၏ ရှေ့သွားဖြစ်သော အာဝဇ္ဇန်း အစရှိသောတရားသည်။ ပဋိဝိဇာနိတဗ္ဗာနံ၊ သိထိုက်ကုန်သော။ ကုသလာကုသလ စေတနာယ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ် စေတနာကို၎င်း။ တံ သမ္ပယုတ္တာနဉ္စ၊ ထိုစေတနာနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော ဖဿ အစရှိသောတရားတို့ကို၎င်း။ ဧတသံ၊ ဤပဉ္စဝိညာဉ်တို့၏။ ပဋိဝိဇာနနံ၊ သိခြင်း

ဣဒံ ဝုတ္တံ၊ ပေ။ အဓိပ္ပါယော။ ။ ဤအဓိပ္ပါယ်သည် နောက်နည်းနှင့် လျော်သော အဓိပ္ပါယ်တည်း။ ကုသလာကုသလစေတနာယ တံသမ္ပယုတ္တာနဉ္စ တို့သည် ပဋိဝိဇာနနံ၏ ကံတည်း။ ယထာဝုတ္တာနံ ပဋိဝိဇာနိတဗ္ဗာနံ တို့ကား ထိုကံပင်တို့၏ ဝိသေသနတည်း။ ထို့ကြောင့် အနက်ပေးရာ၌ ရှေးဦးစွာ ပေးရသည်။ ထိုအနက်များကိုလည်း အနုဋီကာ အပွင့်အတိုင်း ပေးထားသောကြောင့် ထို အနက်အတိုင်းပင် အဓိပ္ပါယ်သိနိုင်လောက်ပြီ။

သည်။ နတ္ထိ။ ဣတိအသံ၊ ဤသည်ကား။ (အဓိပ္ပါယ်စော၊ တည်း။) ဝေဠုကတော၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ ဒဿနာဒိမတ္တတော။ ပေ။ နတ္ထိတိ၊ ဟူ၍။ ကိစ္စန္တရံ၊ ဒဿန စသော ကိစ္စမှတစ်ပါးသော သမ္ပုဋ္ဌိစွဲနှိုး အစရှိသောကိစ္စကို။ ပဋိသေခေတိ၊ ၏။

အဝိပါကဘာဝေန၊ အကျိုးမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ အကျိုးမပေး တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (တနည်း) အကျိုးမရှိသည်၏အဖြစ်နှင့်တကွ။ ဝါ၊ အကျိုးမပေးတတ်သည်၏ အဖြစ်နှင့်တကွ။ [အနုဋ္ဌိကာ၌ နှစ်နည်း ဖွင့်သည်။] အညံ၊ အခြားသောရုပ်၏အဖြစ် အစရှိသော။ အဗျာကတသာမညံ၊ အဗျာကတ သာမညကို။ အနိဝါရေန္တော၊ မတားမြစ်လိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ [အဗျာကတ သာမညကို မတားမြစ်၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်တရားကို တားမြစ်သည်။] ကုသလာ ကုသလဂ္ဂဟဏဉ္စ၊ ကုသလသဒ္ဓါ အကုသလသဒ္ဓါကို ယူခြင်းကိုလည်း။ (သင်္ဂဟ- ကာရာ) ကရာတိ၊ ဣတိ၊ ဤသို့အဝိပါက၏အဖြစ်ကြောင့်။ စနေပရိယောသာ နံ၊ စုတိ အဆုံးရှိသော။ ကိစ္စံ၊ ကိစ္စကိုလည်း။ (ပဋိသေခေတိ၊ တားမြစ်၏။) ပိသဒ္ဓန္တု၊ ပိသဒ္ဓါဖြင့်။ (မနောဓာတုယာပိဉ္စ ပိသဒ္ဓါဖြင့်။) သဟဝေနကာနိ၊ ဧဝံနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော။ ဝိထိဝိတ္တာနိ၊ ပဉ္စဒွါရိက ဝိထိဝိတ်တို့ကို။ သမ္ပိဇ္ဇေ- တော၊ ပေါင်း၍။ ပဉ္စဒွါရေ၊ ၌။ ပဋိသေခနေ၊ တားမြစ်ခြင်း၌။ အယံ၊ ကား။ အဓိပ္ပါ- ယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုသည်။ သိယာ၊ ၏။ (ကိံ၊ အဘယ်သို့ဖြစ်ရာ သနည်း။) [နောက်အတော်ဝေးမှ ပြန်၍အုပ်လိမ့်မည်။]

မနုဿ စေ ပဒုဋ္ဌေန။ ပေ။ ကရာတိဝိတိ၊ ဟူ၍။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော။ ဘာသနကရဏကာရာ၊ ပြောဆိုမှုကိုပြုတတ်၊ ပြုလုပ် မှုကို ပြုတတ်ကုန်သော။ တံ သဒိသာစ၊ ထို့ပြောဆိုခြင်း၊ ပြုလုပ်ခြင်းကို ပြုတတ် သော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့နှင့် တူသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ သုခဒုက္ခုပ္ပါဒကော၊ သုခ အကျိုး၊ ဒုက္ခအကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်ကုန်သော။ ဗလဝန္တော၊ အားရှိကုန်သော။ ဆဋ္ဌဒွါရိကာဝေ၊ ခြောက်ခုမြောက် မနောဒွါရ၌ ဖြစ်သည်သာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့ကို။ ဓမ္မဂ္ဂဟဏေန၊ ဓမ္မသဒ္ဓါဖြင့်။ (ကုသလာကုသလံ ဓမ္မံ၌ ဓမ္မသဒ္ဓါ

ကုသလာ ကုသလဂ္ဂဟဏဉ္စ။ ။ပါဠိတော်၌ “ န ကဉ္စ ဓမ္မံ ပဋိဝိဇာနာတိ ” ဟု ဓမ္မ သာမညကို ဟောတော်မူပါလျက် အဘယ်ကြောင့် အဋ္ဌကထာဆရာက “ နကဉ္စ ကုသလာ ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိဝိဇာနာတိ ” ဟု ကုသလ အကုသလဓမ္မသဒ္ဓါကိုသာ ယူရပါသနည်းဟု မေး တယ်ရှိသောကြောင့် “ အဝိပါကဘာဝေန၊ ပေ။ အနိဝါရေန္တော ” ဟု မိန့်သည်။ ပဉ္စဝိညာဉ် တရားတို့သည် အကျိုးမပေးနိုင်သော အဝိပါကဓမ္မများ ဖြစ်၏။ ရုပ်၊ ကိရိယာ အဗျာကတ တရားတို့လည်း အကျိုးမပေးနိုင်သောကြောင့် အဝိပါက ဓမ္မများပင်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အဝိပါက အဖြစ်နှင့်တကွ အဗျာကတသွင်းတူသော ရုပ် ကိရိယာတို့ကို မတားမြစ်လိုသော ကြောင့် “ န ကဉ္စ ဓမ္မံ ပဋိဝိဇာနာတိ ” ၌ ဓမ္မအရ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ဓမ္မတို့ကို ယူခြင်းကိုသာ ပြုရသည်။

ဖြင့်။) ဂဟိတာ၊ ယုအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေသံ၊ ထို ပဉ္စဝိညာဉ်တို့၏။ ပဉ္စဒွါရိကဇဝနေန၊ ပဉ္စဒွါရိဉ်ဖြစ်သော ဇောဖြင့်။ ပဋိဝိဇာနနံ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကို သိခြင်းသည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိ။

ပန၊ ဆက်။ ဒုဗ္ဗလာနံ၊ အားမရှိသော ပဉ္စဒွါရိကဇောတို့၏။ ပဗ္ဗဂံမ ပဋိဝိဇာနနံ၊ မနောဒွါရိကဇောတို့၏ ရှေ့သွား၏အဖြစ်ဖြင့် သိခြင်းကို။ တတ္ထ၊ ထိုပဉ္စဒွါရိဉ်။ န ပဋိသိဒ္ဓံ၊ မတားမြစ်အပ်။ (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) န ကာယကမ္ပံ န ဝစီကမ္ပံ ပဋ္ဌပေတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝိညတ္တိဒ္ဓယ ဇနကဿဝ၊ ဝိညာတ် နှစ်ပါးအပေါင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုသာ။ ပဋ္ဌပနပဋိက္ခေပေန၊ စ၍ ဖြစ်စေခြင်းကို တားမြစ်ခြင်းကြောင့်။ ဝါ၊ တားမြစ်သည့်အတွက်။ ဒုဗ္ဗလဿ၊ အားမရှိသော။ မနောကမ္မဿ၊ မနောကံ၏။ အနုညာတတ္တာ၊ ခွင့်ပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ဝိညာယတိ)။ (ဣဒံ ကာယဝစီကမ္ပပဋ္ဌပနံ၊ ဤကာယကံ ဝစီကံ ကို စ၍ ဖြစ်စေခြင်းသည်။ နတ္ထိယဿ၊ ကဲ့သို့။) တဿ၊ တူ။ ကာယသုစရိတာဒိ- ကုသလာကမ္ပံ၊ ကာယသုစရိကံ အစရှိသော ကုသိုလ်ကံကို။ ကဇောမိ၊ ပြုအံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့၎င်း။ တဋ္ဌပရိယံ၊ ထိုကုသိုလ်ကံ၏ ပြောင်းပြန်ဖြစ်သော။ အကုသလံ၊ သော။ ကမ္မံ၊ ကို။ ကဇောမိ၊ အံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့၎င်း။ ကုသလာကုသလသမာ- ဒါနံ၊ ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံကို ဆောက်တည်ခြင်းသည်။ ပဉ္စဒွါရိကဇဝနေန၊ ပဉ္စဒွါရိဉ်ဖြစ်သော ဇောဖြင့်။ န ဟောတိ၊ တဿ၊ တူ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒစဏ္ဍာယံ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အဖွင့် အဋ္ဌကထာ၌။ စတ္တာ၊ ဆိုအပ်သော။ ပဉ္စဒွါရိကစုတိ စ၊ ပဉ္စ- ဒွါရိဉ်ဖြစ်သော စုတိသည်လည်း။ ပဉ္စဒွါရိကစိတ္တေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ န ဟောတိ။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) စုတိစိတ္တဿ၊ ၏။ အတံဒွါရိကတ္တာ၊ ထို ပဉ္စဒွါရိဉ် မဖြစ်သည် ၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဣတိ အယံ အဓိပ္ပါယော၊ သည်။ သိယာ၊ ၏၊ ဟု ပြန် လှည့်ပါ။

ပန၊ ဆက်။ ပဉ္စဟိ၊ ။ ဝေ၊ အဘိနိပါဟမတ္တာတိ၊ ဟူသော၊ ယာ အယံ ပါဠိ၊ အကြင်ပါဠိသည်။ (အတ္ထိ)။ တဿ၊ ထိုပါဠိ၏။ (အယံ အတ္ထော ဌာဝံ၊) ရူပါ- ဒီနံ၊ ရူပါရုံ အစရှိသည်တို့၏။ ဝါ၊ တို့သို့။ အာပါတမတ္တံ၊ ရှေးရှုကျခြင်းမျှကို။ မုဉ္ဇိ- တွာ၊ လွှတ်၍။ အညံ၊ ရှေးရှုကျရောက်ခြင်းမှတစ်ပါးသော။ ကဉ္စိ၊ သော။ ဓမ္မသဘာ- ဝံ၊ ဓမ္မသဘောကို။ န ပဋိဝိဇာနာတိ၊ မသိနိုင်။ ဣတိ အယံ အတ္ထော၊ ကို။ ဒိဿတိ၊ တွေ့မြင်အပ်၏။ [အညန္တိ ရူပံ နိလန္တိ ဇောမာဒိ ဓမ္မဝိသေသံ၊ တေနာဟ ဓမ္မ- သဘာဝန္တိ။- အနု။] ဟိ၊ မှန်။ တနည်း (ကသ္မာ အယံ အတ္ထော ဒိဿတိ။ ဣတိ

အတံဒွါရိကတ္တာ။ ။ စုတိစိတ်သည် ပဉ္စဒွါရိဉ်ထိ အဆုံးဝယ် ဖြစ်သော စုတိစိတ်ပင် ဖြစ်သော်လည်း ပဉ္စဒွါရိက မဟုတ် ဒွါရိဉ်မတ် ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ “အတံဒွါရိကတ္တာ” ဟု ဆိုသဖြင့် စုတိစိတ်၏ မနောဒွါရိက၏ အဖြစ်ကို ခွင့်ပြုသကဲ့သို့ ထင်ရ၏။ သို့သော် မနော- ဒွါရိဉ်ထိအဆုံး၌ဖြစ်သော စုတိစိတ်လည်း ဒွါရိဉ်မတ်ပင်တည်း။

ဝိညာဏ်၊ နည်း။) ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ ရှပ်၊ ရှပ်ပါရုံကို။ ပဋိဂ္ဂဟနဗ္ဗိ၊ ခံယူ
ပါသော်လည်း။ ဝါ၊ ခံယူသည့်လည်းဖြစ်သော။ စက္ခုဝိညာဏ်၊ သည်း။ ရူပန္တိ၊ စ၊
ရှပ်ပါရုံဟူ၍လည်း။ န ဂဏှာတိ၊ မယူနိုင်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (အယံ အတ္ထော ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဣတိ ဝိညာဏ်၊ ဤ။)

သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယသမ္ပုဋ္ဌိ၊ သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယ၏လည်း။ (ပိပြင် သန္တိရဏ စသည်ကို ပေါင်း။)
ရူပနီလာဒိ အာကာရပဋိဝိဇာနနံ၊ ရှပ်ပါရုံ ညှိသောရှပ်ပါရုံ အစရှိသော အခြင်း
အရာကို သိခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ကိဉ္စိ၊ သော။ ဓမ္မဿ၊ တရားကို။ ပဋိ-
ဝိဇာနနံ၊ သိခြင်းကို။ (အဂ္ဂတာ) ပဋိက္ခတ္တံ၊ ပယ်မြစ်တော်မူအပ်ပြီ။ ပန၊ ထိုသို့
ပယ်မြစ်တော်မူအပ်ပါသော်လည်း။ တဿ၊ ထိုသမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယ၏။ (သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယ
အစရှိသော ပဉ္စဒါရိကသိဝိတံ အားလုံး၏။) ဝိဇာနနံ၊ သိခြင်းသည်။ ပဉ္စဟိ၊
ကုန်သော။ ဝိညာဏေဟိ၊ ထိုသက်။ သာတိသယံ၊ အလွန်အကဲနှင့်တကွ ဖြစ်၏။
ဣတိ၊ ကြောင့်။ အညတြ အဘိနိပါတမတ္တာတိ၊ ဟူ၍။ န ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူ
အပ်။ (ပဉ္စဝိညာဉ်တုန်းက ဟောတော်မူသကဲ့သို့ ဟောတော်မူအပ်။) ယဿ၊
အကြင် နိရုတ္တိ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်၏။ ပါဠိယံ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါ ပါဠိတော်၌။ ဗဟိဒ္ဓါ-
ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္ပဏတာ၊ ဗဟိဒ္ဓိအာရုံ ရှိသည်၏အဖြစ်၊ ပစ္စုပ္ပန်အာရုံ ရှိသည်၏အဖြစ်
ကို။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ [သဒ္ဓရုပ်က ဗဟိဒ္ဓိရုပ် ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊
နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်က ပစ္စုပ္ပန်သဒ္ဓကို အာရုံပြုသောကြောင့်၎င်း၊ နိရုတ္တိပဋိ-
သမ္ဘိဒါဉာဏ်၏ ဗဟိဒ္ဓိရမ္ပဏ၏အဖြစ်၊ ပစ္စုပ္ပန်၏အဖြစ်ကို ဟောတော်မူအပ်သည်
ဟူလို။] တဘော၊ ထိုဗဟိဒ္ဓိပစ္စုပ္ပန် သဒ္ဓအာရုံရှိသော နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်မှ။
အညံ၊ အခြားသော နာမပညတ်ဟူသော အာရုံရှိသော။ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ နိရုတ္တိ-
ပဋိသမ္ဘိဒါ ဉာဏ်ကို။ ဣစ္ဆန္တေဟိ၊ အလိုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ပဉ္စဒါရဇဝနေန၊
ပဉ္စဒါရဇောနှင့်။ (သဟ ချစ်ပ။) ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏဿ၊ ဤ။ သဟပုတ္တံ၊ ကို။
ပဋိသိဒ္ဓါ၊ တားမြစ်တော်မူအပ်ပြီ။ ရှပ်ပါရူပဓမ္မေတိ၊ ဟူသောပါဠိ၏။ ရှပ်ပါရူပါ-
ဝစရဓမ္မေ၊ ရှပ်ပါဝစရ အရှပ်ပါဝစရ တရားတို့၏။ ဣတိ၊ အတ္ထော။

န ဟိ။ ပေ။ ဂဏှာတိ။ ။ များစွာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့က “စက္ခုဝိညာဉ်သည် ရှပ်ပါရုံကို မြင်
၏”ဟု ဆိုရာ၌ ရှပ်ပါရုံမှန်း သိ၏ဟု ထင်ကြ၏။ အမှန်အားဖြင့် စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်က ရှပ်ပါရုံမှန်း
မသိပါ။ ထို့ကြောင့် “ရှပ်ပါရုံကို မြင်လျက်သားနှင့် မမြင်” ဟု ရှေးပညာရှိတို့ ဆိုကြသည်။
သောတဝိညာဉ်သည် သဒ္ဓါရုံကို ကြားလျက်နှင့် မကြား၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် ပဉ္စဒါရိကဝိညာဉ်
တို့၏ အစွမ်းသတ္တိ နည်းပါးကြောင်းကို သိပါ။

အမှာ။ ။ ရူပန္တိ စ န ဂဏှာတိတိ ရှပ်ပါရမ္ပဏမ္ပိ သမာနံ “ရှပ် နာမေတ” နှိ နဂဏှာတိ၊
တထာစာယ ဧကေ (အချို့ ဆရာတို့က) စက္ခုဝိညာဏသမင်္ဂီ နီလံ ဝိဇာနာတိ၊
(စက္ခုဝိညာဉ်နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အညှိကိုသိသော်လည်း) နောတနီလန္တိ (အညှိ
ဟူ၍ မသိ)။ ရူပနီလာဒိ အာကာရေ ရှပ်ပါရမ္ပဏ ရှပ်ပါရနာကာရပညတ္တံ (ရှပ်ပါရုံ ဟူသော
နာမပညတ်၊ ရှပ်ပါရုံကိုစုံ၍ဖြစ်သော အညှိစသော အာကာရပညတ္တိတည်း) ။

ပဉ္စဒါရိကစိတ္တေန န ပဋိဗုဓ္မတိတိ၊ ဟူ၍။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ နည်း။ ရူပါဒီနံ၊ ရူပါရုံအစရှိသည်တို့၏။ အာပါတဂမနေ၊ ရှေးရှုကျခြင်းသို့ ရောက်ခြင်း၌။ ပါ၊ ကြောင့်။ နိဒ္ဒါပဋိဗောဓော၊ အိပ်ခြင်း၏ နိုးခြင်းသည်။ ဟောတိနန၊ ဖြစ်သည်မဟုတ်လော။ ဣတိ၊ ဤကား စောဒနာတည်း။ (ရူပါဒီနံ အာပါတဂမနေ၊ နိဒ္ဒါပဋိဗောဓော) န (ဟောတိ)။ ကသ္မာ၊ နည်း။ ပဌမံ၊ စွာ။ မနောဒါရိကဇဝနဿ၊ မနောဒါရိကဇော၏။ ဥပ္ပတ္တိတော၊ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် တည်း။ ဣတိ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဒဿေန္တော၊ ပြလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ နိဒ္ဒါယန္တဿ ဟိတိအာဒိ၊ အစရှိသော။ (ယံဝစနံ၊ ဆည်း။ အတ္ထိ၊ တံဝစနံ သင်္ဂဟ ကာရော) အာဟ။

သစ္စသုပိနေ၊ မုနိသောအိပ်မက်ဖြင့်။ ပလောဘေတော၊ ပြားယောင်း၍။ (သုပိ-
နေ အာရောစေတံ ချစ်။) အာဝဇ္ဇနမတ္တဿေဝ၊ ဆင်ခြင်ခြင်းမျှ၏သာ။ [ဝေဖြင့်
ဇောကိုကန့်။] ဥပ္ပဇ္ဇနတော၊ ကြောင့်။ အဗျာကတောယေဝ၊ အဗျာကတသည်
သာ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝဒန္တိ၊ အချို့ဆရာတို့ဆိုကြကုန်၏။ ဝေ၊ ဤသို့။ ဝဒန္တေဟိ၊
ဆိုကုန်သောဆရာတို့သည်။ မနောဒါရေပိ၊ ချစ်လည်း။ [ပိဖြင့် ပဉ္စဒါရိသ္မာ
မောသဝါရရှိသည်မဟုတ်၊ မနောဒါရိသ္မလည်း ဇောမောရသော မောသဝါရ
ရှိသည်သာဟုပေါင်းပါ။] အာဝဇ္ဇနံ၊ အာဝဇ္ဇနံ၏။ ဒုတ္တိက္ခတ္တံ၊ နှစ်ကြိမ်လုံးကြိမ်။
ဥပ္ပဇ္ဇိတော၊ ၍။ ဇဝနဋ္ဌာနေ၊ ဇော၏အရာ၌။ ဌတော၊ တည်ခြင်းကြောင့်။ (မနော-
ဒါရိကစိတ္တံ၊ သည်။) ဘဝံ၊ သို့။ ဩတရတိ၊ သက်ရောက်၏။ ဣတိ၊ ဤအနက်
ကို။ အဓိပ္ပေတံ၊ အပ်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ၍။

တဿာဝေ ဝသေနာဝိ၊ ကား။ တဿာ၊ ထိပညာ၏။ ဝါ၊ နှင့်။ ဝသေန၊ စပ်
သဖြင့်။ ကေဝိနေ၊ ဟုဆိုသော အတ္တိအားဖြင့်။ ဉာဏဝတ္ထု၊ အထူးထူးသော
သမ္ပတ္တိတို့၏တည်ရာဉာဏ်သည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊ ဤသို့လည်း။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၍။
ဣတိ၊ သည်း။ ယောဇနာ၊ ပုဒ်တို့ကိုယှဉ်စေခြင်းကို။ ကာတဗ္ဗာ၊ ပြုထိုက်၏။

ကေကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂-ဒုကနိဒ္ဒေသအပွင့်

၇၆၇။ အတ္ထသဒ္ဓေါ၊ ပုလ္လိန်ဖြစ်သော အတ္ထသဒ္ဓါသည်။ အညတြိ၊ အခြား
အရာတို့၌။ (အတ္ထောပယောဇနေ သဒ္ဓါကသော အဘိဓာန်လာ အနက်တို့မှတစ်ပါး
အခြားသောအနက်တို့၌။) သဘာဝံ၊ ပညာစသောသကောကို။ ဂဟေတွာ၊ ၍။
အဓိကရဏေသု၊ တည်ရာပုဒ်နက်တို့၌။ ပာတ္တမာနာ၊ ဖြစ်လသော်။ အဓိကရဏ-
ဝသေန၊ တည်ရာပုဒ်နက်တို့နှင့်စပ်သဖြင့်။ လိင်္ဂပရိဝတ္တံ၊ လိင်္ဂပြန်ခြင်းသို့။ ဂစ္ဆတိ၊
ဣတိ အဓိပ္ပါယေန၊ ဤသို့သော အလိုဖြင့်။ ဇာပိတာ စ၊ ဖြစ်စေအပ်ပြီးလည်း။

ဟုတ်၏။ သံ၊ ထိုဖြစ်စေအပ်ဟူသည်။ အတ္ထာ ၈၊ အကျိုးလည်းဟုတ်၏။ ဣတိ၊
 ထိုနှစ်ပါးသောသတ္တိကြောင့်။ ဇာမိတတ္ထာ၊ မည်၏။ ဣတိအယံအတ္ထော၊ ကို။
 ဝိဘာဝိတော၊ ထင်စွာပြုအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ [ပုံလိန်အတ္ထသဒ္ဓါသည်
 သမာသ်အတွင်းသို့ ဖောက်သောအခါ “သမာသ တဒ္ဓိတ ကိတကာ သိဇ္ဈေယျ-
 လိင်္ဂံ” ဟူသည်နှင့်အညီ အဘိဓမ္မေယျလိန်သို့ လိုက်ရသည်။ ဤ၌ ပညာကို အရ
 ကောက်ရသောကြောင့် ဣတ္ထိလိန်ဖြစ်နေသည် ဟုလို။]

ဒုကနိဋ္ဌေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃-တိကနိဋ္ဌေသအဖွင့်

၇၆၈။ ပညာပရိဏာမိတေသုတိ၊ ကား။ ပညာယ၊ ဖြင့်။ ပရိပါစိတေသ၊
 ရင့်ကျက်စေအပ်ကုန်သော။ (ပြီးစေအပ်ကုန်သော။ ကမ္မာယတနစသည်တို့
 ၌စပ်။) ၈၊ ဆက်။ ယောဂ ဝိဟိတေသုတိဣဒံ၊ ဟူသောဤပုဒ်သည်။ ဝိသယ-
 ဝိသေသနမတ္တမေဝ၊ ပညာ၏တည်ရာ ကမ္မာယတနစသည်တို့ကိုအထူးပြုကြောင်း
 ပုဒ်မျှသာတည်း။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ယာနိ၊ အကြင်ကမ္မာယတန အစရှိသည်တို့
 သည်။ ပညာယ၊ ဖြင့်။ ဝိဟိတာနိ၊ စီရင်အပ်ကုန်သည်။ အဟေသု၊ ရွှေ့လည်းဖြစ်
 ကုန်ပြီ။ ဟောန္တိ၊ ယခုလည်းဖြစ်ကုန်ဆဲ။ တဝိဿန္တိစ၊ နောင်၌လည်း ဖြစ်ကုန်
 လတ္တံ့။ သဗ္ဗာနိ၊ ကုန်သော။ တာနိ၊ ထို ကမ္မာယတန အစရှိသည်တို့ကို။ ယောဂ-
 ဝိဟိတာနိတိ၊ ဟူ၍။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ၊ ကုန်၏။ သိက္ခိတော၊ သင်ယူ၍။ ကာတဗ္ဗံ၊ ပြုထိုက်
 သော အတတ်သည်။ သိပ္ပံ၊ မည်၏။ ဣတရံ၊ ထိုမှတစ်ပါးသော အလုပ်သည်။
 (မသင်တဲတတ်အပ်သောအလုပ်သည်။) ကမ္မံ၊ မည်၏။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။
 ဧတေသံ၊ ဤသိပ္ပကမ္မသို့။ ဝိသေသေ၊ အထူးတည်း။ ၈၊ ဆက်။ ဝဇ္ဇကိကမ္မန္တိ၊
 ဟူသောပါဌ၌။ အသိက္ခိတောပိ၊ မသင်မူ၍လည်း။ [ပိဖြင့် သိက္ခိတောကိုပေါင်း။]
 ကာတဗ္ဗံ၊ ပြုနိုင်သော။ တူလကမ္မံ၊ ကြမ်းသောအလုပ်ကို။ ကမ္မန္တိ၊ ဟူ၍။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊

ယောဂဝိဟိတေသု။ ။ဝိဟိတ၌ ဝိပဉ္စ မာဓာဒ်၊ တပစ္စည်း၏ အတိတ်အနက် ကိုသာ
 ဟူမည်စိုး၍ “ ဝိသယဝိသေသနမတ္တမေဝ”ဟု ဆိုသည်။ ကမ္မာယတန စသည်တို့သည် ပညာ
 ဖြင့် ပြီးစေအပ်သော အတတ်ပညာတို့တည်း။ ထိုပညာတို့၏ တည်ရာဝိသယဖြစ်သော
 ကမ္မာယတန စသည်တို့ကို ဝိသေသနပြုရုံမျှသာဖြစ်သည်။ တပစ္စည်း၏ အတိတ်အနက်ကိုလျှင်
 “ ပညာဖြင့် ပြီးစေအပ်သော ကမ္မာယတနစသည် ”ဟု အတိတ်အနက်ကိုသာ မမှတ်ပါနှင့်
 ဟုလို။ [ပရိပါစိတေသုတိသာမိတေသု၊ ဝိဟိတေသုတိ ဧတ္ထ ဒဋ္ဌာဒိသု ဝိယ အူတကာလ တာ
 နာမိပေတော၊ (ညစ်အပ်ပြီးသော နို့ရည် အစရှိသည်တို့၌ ဒုဟဓာတ် တပစ္စည်း၊ ထို့ တ
 ပစ္စည်း၏ အတိတ်အနက် ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို အလိမ္မိအပ်သကဲ့သို့ ဝိဟိတေသု ဟူသော
 ဤပုဒ်၌ တပစ္စည်း၏ အတိတ်ကာလ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို အလိမ္မိအပ်။)—အနု။]

ဝါ၊ တနည်း။ ပညာဝေ၊ ပညာကိုပင်။ တတ္ထ တတ္ထ၊ ထိုထို သိပ္ပာယ်တနကမ္မာ-
 ယတန အရာ၌။ ကမ္မ (န္တိ) စ၊ ဟူ၍၎င်း။ သိပ္ပန္တိစ၊ ဟူ၍၎င်း။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ဤ။
 [ပညာကိုအကြောင်းပြု၍ ပြုအပ် တတ်သိအပ်သော ကမ္မသိပ္ပံကို ကာရဏပစ္စာရ
 အားဖြင့် “ကမ္မသိပ္ပံ” ဟု ခေါ်ရသည်။ ကမ္မ သိပ္ပန္တိ ပညာ ကာရဏပစ္စာရရန်
 ဝုတ္တာတိ အာဟ။ “ပညာဝေဝါ။ ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ။ - အနု။]

နာဂမဏ္ဍလံနာမ၊ နာဂမဏ္ဍလ အယတ်မည်သည်။ မဏ္ဍလံ၊ စည်းဝိုင်းကို။
 ကတွာ၊ သဗ္ဗေ၊ မြွေနဂါးတို့ကို။ ဝိဇ္ဇာယ၊ မန္တန်အတတ်ဖြင့်။ ပက္ခောသိတွာ၊
 ခေါ်၍။ ဗလံ၊ ပူဇော်တယ်ကို။ ဒတွာ၊ ပေး၍။ ဝိသံ၊ ပနယနံ၊ အဆိပ်ကိုပယ်နုတ်
 စေကြောင်း အတတ်တည်း။ ပရိတ္တံ၊ ပရိတ္တဟူသည်။ ရက္ခာ၊ ဘိလူးသားရဲတို့ကို
 စောင့်ရှောက်ကြောင်း အတတ်တည်း။ ယေန၊ အကြင်အတတ်ဖြင့်။ ဖုတိ၊ ဖုဟူ၍။
 (ဖုဟူ၍။) မုခဝါတံ၊ ပါးစပ်လေကို။ ဒတွာ၊ ပေး၍။ ဝိသံ၊ အဆိပ်ကို။ အပနယန္တိ၊
 ပယ်နုတ်ကုန်၏။ သေဝ ဥဏ္ဏနာဘိအာဒိမန္တော၊ ထို ပင့်ကူ အစရှိသည် တို့ကို
 ကုစားကြောင်း မန္တန်သည်။ ဗုမေနကမန္တော၊ မည်၏။ အအာတိ အာဒိကာ၊
 အအာ အစရှိသော။ မာတိကာ၊ အကျဉ်းမာတိကာလည်၎င်း။ (အအာဇ္ဇန္တိ ဥဉ္ဇိ
 ခြေ တို့သည် က ကာ စသည်တို့၏ အကျဉ်းတည်း။) ကကာတိ အာဒိကာ၊
 အစရှိသော။ တပုတေဒေါ စ၊ ထို အကျဉ်း၏အကျယ်အပြားသည်၎င်း။ (က ကာ
 ကိ ကိ ကု ကု ကေ ကော အစရှိသည်တို့ကား ထိုအကျဉ်း၏ အကျယ်တည်း။)
 လေခါ၊ လေခါမည်၏။ (အက္ခရ်၊ အရေအသား အရုတ်၊ အဖတ်အတတ်မည်၏။)

ကုသလံ၊ ကုသိုလ်ဖြစ်သော။ ခမ္မံ၊ တရားသည်။ (ဧကန္တံ၊ စင်စစ်။ ဟိတသုခါ-
 ဝဟတ္တာ၊ စီးပွား၊ ချမ်းသာကို ဆောင်နိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သတ္တဝနံ၊ တို့၏။)
 သကံ၊ မိမိဥစ္စာတည်း။ ဣတရံ၊ ကုသိုလ်တရားမှ တပါးသော အကုသိုလ်တရား
 သည်။ (ဧကန္တံ၊ အဟိတဒုက္ခဝဟတ္တာ၊ စီးပွားမဲ့ဆင်းရဲကို ဆောင်နိုင်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်။ သတ္တဝနံ၊ တို့၏။) နောသကံ၊ မိမိဥစ္စာ မဟုတ်။ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗာနံ၊
 မှီညီကပ်ဖြင့်ထိုးထွင်း၍ သိတိုက်ကုန်သော။ စတုန္တံ၊ ဖင်းပါးကုန်သော။ သစ္စာနံ၊

ကမ္မဿကတာ။ ။ ဤနေရာ၌ ကုသိုလ်ကံကိုသာ သတ္တဝါတို့၏ စီးပွားချမ်းသာကို
 ဆောင်နိုင်ခြင်းကြောင့် “သကကံ” ဟု ဆို၍၊ အကုသိုလ်ကံကိုကား စီးပွားမဲ့ကုန်၎င်း ဆင်းရဲ
 ကုန်၎င်း ဆောင်နိုင်ခြင်းကြောင့် “သကကံ မဟုတ်” ဟု ဆိုထားသည်။ (ကုသလံ ကမ္မ
 သကံ၊ ဧကန္တံ ဟိတသုခါဝဟတ္တာ၊ တပုဋ္ဌိပက္ခတ္တာ ဣတရံ အကုသလံ ကမ္မံ နောသကံ။ - အနု။)

အနုတ္တရံ၊ ဒသကနိပါတ် ဒသမ္ပယုတ် ပါဠိတော်၌ကား— ပိမိပြုအပ်သမျှကုသိုလ်ကံ
 အကုသိုလ်ကံ နှစ်မျိုးကိုပင် “သကကံ” ဟု ဟောတော်မူသည်။ (ကမ္မဿကောမ္ပိ ကမ္မ-
 ဒါယာဒေါ။ ပေ။ ယံ ကမ္မံ ကရိယာဒိ၊ ကလျာဏံ ဝါ ပါပကံ၊ ဝါ တဿ ကမ္မဿ ဒါယာဒေါ
 အဝိသာမိတိ။)

သစ္စာတို့အား။ တပုဂ္ဂိုလ်ပေစွယဘာဝေန၊ ထို သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်း၍
သိခြင်း၏အကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်။ အနုလောမိကံ၊ လျော်စွာသိခြင်းကို။ ဒဠဗ္ဗံ။

ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ ယောဂဝိဟိတေသုဝါ၊ ကမ္မာယတနေသုတိ အာဒိနာ၊ အစ
ရှိသော ပါဌ်ဖြင့်။ ပညာ၊ ပညာကို။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ပုန၊ တဖန်။
တဿာ၊ ထိုပညာ၏။ ဝေဝနာဝသေန၊ ဝေဝနာပရိယာယ်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ အနု-
လောမိကံ ခန္တိန္တိအာဒိ၊ အစရှိသော ပါဌ်ရပ်ကို။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။
ဣတိ အဓိပ္ပါယ်နေ၊ ဤသို့သောအလိုဖြင့်။ အနု။ ပေ။ ပညာဝေဝနာနိတိ၊ ဟူ၍။
(သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ အနု။ ပေ။ ပညာဝေဝနာနိ
ဟူသောပါဌ်၌။ ဝေရူပိန္တိ၊ ကား။ ယထာဝုတ္တကမ္မာယတနာဒိဝိသယံ၊ အကြင်
အကြင် ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော ကမ္မာယတန အစရှိသောအရာရှိသည်လည်း
ဖြစ်သော။ ကမ္မဿကတသစ္စာနုလောမိကသဘာဝံ၊ ကမ္မဿကတာဉာဏ်၊ သစ္စာ-
နုလောမိကဉာဏ် ဟူသော သဘာဝရှိသည်လည်း ဖြစ်သော။ အနိစ္စာဒိပဝတ္တိ
အာကာရဉ္စ၊ အနိစ္စ အစရှိသော ဖြစ်ပုံအခြင်းအရာရှိသည်လည်းဖြစ်သော။ (အနု-
လောမိကံ ခန္တိန္တိ စသည်၌စပ်။) ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။

စ၊ ဆက်။ ယထာဝုတ္တာ၊ အကြင်အကြင် ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော။ သူမိ
သဘာဝပဝတ္တိအာကာရနိဇ္ဈေသ၊ ဖြစ်ရာတို့ကို ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော ကမ္မာ-
ယတနေသုဝါ သိပ္ပါယတနေသုဝါ ဝိဇ္ဇာဠာနေသုဝါဟူသော သဒ္ဓါ၊ သဘာဝ
ကို ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော ကမ္မဿကတံ ဝါ သစ္စာနုလောမိကံ ဝါ ဟူသော
သဒ္ဓါ၊ ဖြစ်ပုံအခြင်းအရာကို ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော ရူပံ အနိစ္စံ အစရှိသော
သဒ္ဓါတို့ကို။ ခန္တိန္တိအာဒိဟိ၊ ခန္တိ အစရှိသည်တို့နှင့်တကွ။ ယောဇေတဗ္ဗာ၊ ယှဉ်စေ
ထိုက်ကုန်၏။ ယထာ၊ ပညာယ၊ အကြင်ပညာ၏။ (ဩလောကနံ ၌စပ်။) ဓမ္မာ၊
ကမ္မာယတန အစရှိသော တရားတို့သည်။ ဝါ၊ ခန္ဓာငါးပါး ဟူသော တရားတို့
သည်။ နိဇ္ဈာနပဇာနနက္ခိယသင်္ခါတံ၊ အကြင်းမဲ့ ရှုခြင်းကိစ္စ၊ အပြားအားဖြင့်
သိခြင်းကိစ္စဟု ဆိုအပ်သော။ ဩလောကနံ၊ ရှုခြင်းကို။ ခမန္တိ၊ ခံနိုင်ကုန်၏။
(ကသ္မာ၊ နည်း။ ဓမ္မာနံ၊ တို့၏။) အဝိပရိတသဘာဝတ္တာ၊ မဖောက်မပြန် ဟုတ်

ယထာဝုတ္တာ။ ပေ။ အာကာရဉ္စ။ ။ပါဌ်တော်၌ “ယောဂဝိဟိတေသု ဝါ ကမ္မာယတနေသု
။ ပေ။ သိပ္ပါယတနေသု။ ပေ။ ဝိဇ္ဇာဠာနေသု” ဟု ၃ ရပ်ကို ဝိသယာဓာရဖြင့်ညွှန်ပြသောကြောင့်
“ယထာဝုတ္တာ။ ပေ။ ဝိသယံ” ဟု၎င်း၊ “ကမ္မဿကတံဝါ သစ္စာနုလောမိကံဝါ” ဟု ဉာဏ်၏
သဘောကို ညွှန်ပြသောကြောင့် “ကမ္မဿကတ သစ္စာနုလောမိကသဘာဝံ” ဟု၎င်း၊
ထိုပညာအားလုံး၏ ရူပံ အနိစ္စံစသည်ဖြင့် ခန္ဓာငါးပါး အပေါ်၌ အနိစ္စစသောအားဖြင့်
ဖြစ်ပုံအခြင်းအရာကို ပြသောကြောင့် “အနိစ္စာဒိ ပဝတ္တိ အာကာရဉ္စ” ဟု၎င်း ဝေရူပိ၏
အနက်ကို ဖွင့်ပြသည်။

မှန်သောသဘောရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ သာ ပညာ၊ ထိုပညာသည်။
 (ဓမ္မနိဇ္ဈာနက္ခန္ဓိ ဌာဝပ်။) ဧတိဿ၊ ဤပညာ၏။ ဓမ္မာနံ၊ ကမ္မာယတန အစ
 ရှိသော တရားတို့၏။ ဝါ၊ ခန္ဓာငါးပါးတရားတို့၏။ နိဇ္ဈာနက္ခမနံ၊ အကြွင်းမဲ့
 ရှုခြင်းကို ခံနိုင်ခြင်းသည်။ အတ္တိ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝါ၊ ထိုတရားတို့၏အကြွင်းမဲ့
 ရှုခြင်းကို ခံနိုင်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဓမ္မနိဇ္ဈာနက္ခန္ဓိ၊ မည်၏။ ဣတိ
 အတ္ထော။

၇၆၉။ အသံဝရံ၊ အသံဝရကို။ မုဉ္ဇတိ၊ စွန့်လွှတ်တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
 သမာဒါန သမုတ္တဝီရတိ သမ္ပယုတ္တစေတနာ၊ သမာဒါနဝီရတိ၊ သမုတ္တဝီရတိ
 တို့နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော စေတနာကို။ သီလံပုရေန္တဿ မုဉ္ဇစေတနာတိ၊ ဟူ၍။
 (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တာ။ စ၊ ဆက်။ ပုဗ္ဗာပရပညာယ၊ ရွှေအဖို့နောက်အဖို့၌
 ဖြစ်သောပညာ၏။ ဒါနသီလမယတာဝစနတော၊ ဒါနမယ သီလမယ၏အဖြစ်ကို
 ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။ မုဉ္ဇ အပရစေတနာ ဝသေန၊ မုဉ္ဇစေတနာ အပရ
 စေတနာ၏အဖြစ်ဖြင့်။ အာရဗ္ဘဝတိ၊ အာရဗ္ဘဟူ၍၎င်း။ ပုဗ္ဗစေတနာဝသေန၊

ဓမ္မနိဇ္ဈာနက္ခန္ဓိ။ ။ဓမ္မာ ခန္ဓိ-ဟု အရတပုံကိုထောက်၍ “ဓမ္မ” အရ ဟောတော်
 မူအပ်ပြီးသော ကမ္မာယတန စသောတရား၊ ရူပ ဝေဒနာ စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ပြီး
 သော ခန္ဓာငါးပါး တရားတို့ကို ရ၏ ဟု သိသာ၏။ ထိုဓမ္မတို့သည် အကြွင်းမဲ့ရှုခြင်း၊ အပြား
 အားဖြင့် သိခြင်းကိုစွဲကိုခံနိုင်ကုန်၏။ ဘာကြောင့်နည်း—မဖောက်မပြန် မှန်ကန်သောသဘော
 ရှိကြသောကြောင့်တည်း။ သဘောမမှန်လျှင် အကြွင်းမဲ့ ရှုဆင်ခြင်ခြင်းကိုစွဲကို မခံနိုင်ကြ။
 ရှုလေ ရှုလေ ထိုတရားများ၏ လွဲမှားကြောင်း ထင်ရှားလေ ဖြစ်လိမ့်မည်။ ဤစကားဖြင့်
 ဓမ္မနိဇ္ဈာနက္ခန္ဓိ အရ ပညာကို မရသေးဘဲ တရားတို့ကိုသာ ရသေး၏။ ထို့ကြောင့် ပညာကို
 ရအောင်သာ ပညာ ဓမ္မာနံ နိဇ္ဈာနက္ခမနံ ဧတိဿ အတ္တိဟု အဿတ္တိဆင့်၍ ဖွင့်ရပြန်သည်။
 “ဓမ္မတို့၏ အကြွင်းမဲ့ရှုခြင်း ကိစ္စရှိသောပညာ” ဟုလို။

အနုဋ္ဌိကာ။ ။ဤ မူလဋီကာ၌ ဓမ္မနိဇ္ဈာနက္ခန္ဓိအရ ပညာရအောင် အဿတ္တိ ဝိဇ္ဇိဟ်
 ဆင့်၍ ဆိုပုံကိုပြထား၏။ အနုဋ္ဌိကာ၌ကား—ဓမ္မာ သြလောကနံ မေန္တိတိ ပညာယ တဒေါ-
 လောကန သမုတ္တတမာဟ—ထို ရှုဆင်ခြင်ခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ကို ဓမ္မာသြလော-
 ကနံ မေန္တိဖြင့် ဆိုသည်ဟုဖွင့်၏။ ဆိုလိုရင်းကား—ဓမ္မဟေ၏ ဉာဏ်ဖြင့် အကြည့်အရှု ခံနိုင်
 ပုံကို ထိုက်ရိုက်ပြသဖြင့် ပညာကလည်း ထိုဓမ္မဟေကို ရှုစွမ်းနိုင်ပါပေ၏ဟု ဆိုရာရောက်သည်။
 အာရုံတရားတို့၏ အရှုခံနိုင်ပုံကို ပြသဖြင့် အာရမ္မဏိကဉာဏ်၏ရှုစွမ်းနိုင်ပုံကိုလည်း ပြရာ
 ရောက်သည်ဟုလို။

အသံဝရံ မုဉ္ဇတိ။ ။သီလအတွက် မုဉ္ဇစေတနာကို ကောက်ရာ၌ အသံဝရံ မုဉ္ဇတိတိ
 မုဉ္ဇာ၊ မုဉ္ဇာ စ + သာ + စေတနာ စာတိ မုဉ္ဇစေတနာဟု ဝစနတ္ထပြုပါ။ အသံဝရကို စွန့်လွှတ်တတ်
 ပယ်တတ်သောကြောင့် သမာဒါနဝီရတိ သမုတ္တဝီရတိတို့နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သောစေတနာ
 ကို မုဉ္ဇစေတနာဟု ခေါ်သည်။

ပုဗ္ဗစေတနာ၏အဖြစ်ဖြင့်။ အဓိကိစ္စာတိ စ၊ အဓိကိစ္စဟူ၍၎င်း။ ဝတ္ထု၊ ငှါ။ ယုတ္တံ၊ သင့်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အဓိကိစ္စာတိပိပါဠော၊ အဓိကိစ္စဟူသောပါဠိသည်လည်း။ ယုတ္တံ၊ သင့်၏။

၇၇၀။ ပဉ္စသီလ ဒသသီလဝနံ၊ ပဉ္စသီလ ဒသသီလတို့ကို။ (သင်္ဂဟိတာနိ ဌာဝပ်။) ဝါ၊ တို့သည်။ (အန္တောဂဓာနိ ဌာဝပ်။) ဝိညာဏဿ၊ ဝိညာဉ်၏၎င်း။ ဇာတိယာ စ၊ ဇာတိ၏၎င်း။ ပစ္စယဘုတေသု၊ အကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော။ သင်္ခါရဘဝေသု၊ သင်္ခါရဘဝတို့၌။ (ဝိညာဉ်၏ အကြောင်းဖြစ်သော ပုညာဘိ- သင်္ခါရ ဇာတိ၏အကြောင်းဖြစ်သော ကမ္မဘဝတို့၌။) အန္တောဂဓာနံ၊ အတွင်း ဝင်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဥပ္ပါဒါဝါတ်အာဒိကာယ၊ ဥပ္ပါဒါဝါ အစရှိသော။ ဓမ္မဋ္ဌိတိပါဠိယာ၊ ဓမ္မဋ္ဌိတိပါဠိတော်ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတာနိ၊ သိမ်းယူအပ်ကုန်ပြီ။ တဝ- နိဗ္ဗုတ္တကသီလဿ၊ တဝကိုဖြစ်စေတတ်သော သီလကို။ ပညာပနံ၊ ပညတ်ခြင်း သည်။ သဝနေ၊ ဘုရားအထံတော်မှ ကြားနာရခြင်းသည်။ သတိပိ၊ ဖြစ်ပါသော် လည်း။ (တရားနာရမှ သီလကိုပညတ်နိုင်ပါသော်လည်း။) တထာဂတဒေသနာ- ယုတ္တံ၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ဒေသနာတော်၌ စပ်သည်။ န (ဟောတိ)၊ မဖြစ်။ [သာသနာပဉ္စလည်း ဖြစ်နိုင်သည်- ဟူလိ။] ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဘိက္ခုအာဒိနမ္မိ၊ ဘိက္ခု အစရှိသည်တို့၏လည်း။ [အာဒိဖြင့် ဘိက္ခုနီ၊ ဥပါသကာ၊ ဥပါသိကာ၊ သာသနာပရသေ တိုင်အောင်ယူ။] တံ၊ ထိုပဉ္စသီလ ဒေသ သီလကိုပညတ်ခြင်းကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝတ္ထု။

အဓိပညာယံ ပညာတိ၊ ကား။ အဓိပညာယ၊ အဓိပညာ၌။ အန္တောဂဓာ၊ အတွင်းဝင်သော။ ပညာ၊ ပညာစာည်း။ အထဝါ၊ ထိုပြင်တနည်းကား။ အဓိ- ပညာနိဗ္ဗုတ္တေသု၊ အဓိပညာကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော။ (ဓမ္မေသု၊ မဂ်ဖိုလ်တရား တို့၌။ အဓိပညာသဒ္ဓေါ၊ အဓိပညာသဒ္ဓါကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ၏။ တတ္ထ၊ ထိုအဓိပညာ ကြောင့်ဖြစ်သော မဂ်ဖိုလ်တရား၌။ ပဝတ္ထော၊ ဖြစ်သော။ ပညာ၊ မဂ်ဖိုလ်ပညာ သည်။ အဓိပညာယပညာ၊ အဓိပညာ၌ဖြစ်သောပညာမည်၏။) ဝါ၊ တနည်း။ တဒဓိဋ္ဌာနေသု၊ ထိုအဓိပညာ၏တည်ရာ ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မေသု၊ ဝိပဿနာ တရားတို့၌။ အဓိပညာသဒ္ဓေါ၊ ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ တတ္ထ၊ ထိုအဓိပညာ၏ တည်ရာ ဖြစ်သော ဝိပဿနာတရားတို့ကြောင့်။ (ပဝတ္ထော၊ သော။) ပညာ၊ ဝိပဿနာ ပညာသည်။ အဓိပညာယပညာ၊ အဓိပညာယပညာမည်၏။ [အဓိပညာနိဗ္ဗုတ္တေ သူတိ ဌပေတော အဓိပညံ တဒေသေသု မဂ္ဂဖလ ဓမ္မေသု၊ တဒဓိဋ္ဌာနေသုတိ တဿာ အဓိပညာယ အဓိဋ္ဌာနေသု ဝိပဿနာဓမ္မေသု။ - အနု။]

အဓိကိစ္စာတိပိ ပါဠော။ ။ပါဠိတော်၌ သီလာဒိဂစ္ဆပါဠိနေရာဝယ် သီလံ အဓိကိစ္စဟု ပါဠိရှိလျှင်လည်း သင့်၏-ဟူလိ၊ ထိုသို့ပါဠိရှိလျှင် ပုဗ္ဗစေတနာအတွက် “အဓိကိစ္စာတိပိ” ဟု အနက်ပေးနိုင်ပါသည်။

ဝိဘင်း]

၄-စတုက္ကနိဒ္ဒေသအပွင့်

၅၄၁

၇၇၁။ အပါယပ္ပါဒနုကုသလတာ၊ ပျက်စီးခြင်းကိုဖြစ်စေခြင်း၌ ကျွမ်းကျင်သူ၏ အဖြစ်သည်။ (ပျက်စီးကြောင်း ဉာဏ်သည်။) အပါယကောသလ္လမည်သည်။ ဝါ၊ ပျက်စီးခြင်း၌ ကျွမ်းကျင်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ဉာဏ်မည်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ မညမာနော၊ မှတ်တင်သည်။ (အမှတ်လွဲသည်။) (ဟုတူ) အပါယကောသလ္လံ၊ ပေ။ ဇာတာတိ၊ ဟူ၍။ ပုစ္ဆတိ၊ ၏။ ပန၊ ဆက်။ ပရဿ၊ တပါးသော စောဒကဏ်။ တံ အဓိပ္ပါယ်၊ ထိုအလိုကို။ နိဝတ္ထေန္တော၊ တားမြစ်လိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပညဝါယေဝဟိတံ၊ အသိ။ အစရှိသောစကားကို။ (သင်္ဂဟကောပေ) အာဟ။ တတြုပါယာတိ၊ ကား။ တတြတတြ၊ ထိုသို့ကိစ္စ၊ ထိုသို့ ဘေးရန်၌။ ဥပါယာတာ၊ ကပ်၍ဖြစ်သောနည်းလမ်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ (ပညာဉာဏ်။) ဧတဿ၊ ဤဉာဏ်၏။ ဌာနေ၊ ကိစ္စဖြစ်ရာသို့ခဏ၌။ ဥပ္ပတ္တိ၊ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသည်။ (အတ္တိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဌာနုပ္ပတ္တိယံ၊ မည်၏။ တံ၊ ထိုဉာဏ်ဟူသည်။ ကိ၊ အတယ်နည်း။ ကာရဏဇာနနံ၊ အကြောင်းကိုသိတတ်သော ဉာဏ်တည်း။ တယာဝိနံ၊ ဘေး အစရှိသည်တို့၏။ ဥပ္ပတ္တိဘူဏေ၊ ဖြစ်ပေါ်လာရာ ခဏ၌။ တသ္မိံ ယေဝဌာနေ၊ ထိုခဏ၌ပင်။ ဝါ၊ တဏှာချင်းပင်။ လဟုဥပ္ပဇ္ဇနကံ၊ လျင်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာသောဉာဏ်တည်း။ ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ ယည်။ ဟောတိ။

တိကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄-စတုက္ကနိဒ္ဒေသ အပွင့်

၇၇၂။ န ပရိတဿတီတိ၊ ကား။ မေ၊ ငါ၏။ ဝါ၊ ငါ့မှာ။ တဏှုလာဒီနိ၊ ဆန် အစရှိသော စားနပ်ရိက္ခာတို့သည်။ အပိနာမ သိယံ၊ ရှိကုန်မှကား ကောင်းလေစွ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ န ပတ္ထေတိ၊ မတောင့်တ။ ဝါ၊ တနည်း။ တဒဘာဝေန၊ ထိုဆန် အစရှိသည်တို့၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ န ဥတ္တသတိ၊ မထိတ်လန့်ချ။ (မရှိလျှင် ထိတ်လန့်ရ၏၊ ရှိသောကြောင့် မထိတ်လန့်ချ-ဟူလို။) [ဒိဝါဒိ တသဓာတ်၏ ပိပါသအနက်ကို ရည်ရွယ်၍ န ပတ္ထေတိဟု ဖွင့်၏။ ဒိဝါဒိ တသဓာတ်၏ ဘယအနက်ကို ရည်ရွယ်၍ န ဥတ္တသတိဟု ဖွင့်သည်။ ပရိတဿနံ ပရိတ္တာသော (ထက်ဝန်းကျင်တောင့်တခြင်း) စိတ္တုတြာသော ဓာတိ န ပရိတဿတီတိ ပဒဿ “န ပတ္ထေတိ န ဥတ္တသတိ” တိ အတ္ထမာဟ။ - အနု။]

တသ္မိံ ယေဝ ဌာနေ။ ။ တသ္မိံ ယေဝဌာနေတိ တသ္မိံ ယေဝဓဏေ၊ ထိုခဏ၌ပင်။ ဝါ၊ တဏှာခြင်းပင်။ - အနု။ “တမှာ ဝုဋ္ဌာသိ ဌာနသော”ဟူသော ပါဠိတော်၌ ဌာနသဒ္ဒါသည် တဏှာခြင်းအနက်ကို ဟောသကဲ့သို့ ဤဌာနသဒ္ဒါလည်း တဏှာခြင်း အနက်ဟောတည်း။

၇၉၆။ အပရပုစ္ဆယောဟိ၊ ကား။ ပရေန၊ သူတပါးသည်။ န ပတိယာယိ-
 တဗ္ဗေ၊ ရှေးရှု ရောက်စေလိုက်သည်မဟုတ်သော။ (အတ္ထပစ္စက္ခေ အရိယသစ္စဓမ္မ
 ဌိဝပ်။) ဓမ္မေ ဉာဏန္တိ၊ ကား။ သစ္စဝိသယံ၊ သစ္စာလေးပါးဟူသော အရာရှိသော။
 ဉာဏံ၊ ဉာဏ်တည်း။ [ဓမ္မေ ဉာဏံအရ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ရ၏၊ ထိုမဂ်ဉာဏ်
 ဖိုလ်ဉာဏ်က သစ္စာလေးပါးကို အာရုံမပြုနိုင်ဘဲ သစ္စာတပါးကိုသာ အာရုံပြု၏။
 ထို့ကြောင့် သစ္စဝိသယံကို သစ္စာလေးပါးလျှင် အာရုံရှိသောဟု မပေးနှင့်၊ သစ္စာ
 လေးပါးဟူသော အရာရှိသောဟု ပေးရသည်။]

ဟိ၊ မှန်။ တနည်း (ကသ္မာ ဓမ္မေ ဉာဏန္တိပဒဿ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ သစ္စ-
 ဝိသယံ ဉာဏန္တိ အတ္ထော၊ ဟူသော အနက်ကို။ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ (ယသ္မာ)၊
 ကြောင့်။ အရိယသစ္စေသု၊ အရိယသစ္စာအနက်တို့၌။ ဓမ္မသဒ္ဓေါ၊ ဓမ္မသဒ္ဓါသည်။
 (ဟောတိ။ ကသ္မာ၊ နည်း။) ကေသံ၊ ထိုအရိယသစ္စာတို့၏။ အဝိပရိတသဘာဝ-
 တ္တာ၊ မဖောက်ပြန် မှန်ကန်သောသဘော ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။
 ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ဓမ္မေ ဉာဏန္တိ ပဒဿ သစ္စဝိသယံ ဉာဏန္တိ အတ္ထော ဝိညာယ-
 တိ၊ ၏။) ဝါ၊ တနည်း။ သင်္ခတပဝရော၊ သင်္ခတဘို့တွင် အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော။

ပတိယာယိတဗ္ဗေ။ ။ အပရပုစ္ဆယောဟိ ပရေဟိ “ပရေန” ဟု ကတ္တားဖွင့်၏။ အကို ပစ္စယ
 နှင့်တုံ့၍ အနက်ဖေးစေလိုသောကြောင့် “န ပတိယာယိတဗ္ဗေ” ဟု ဖွင့်သည်။ ပစ္စယကိုပုဒ်ခွဲ
 သောအခါ “ပတိ+အယ” ဟု ဖြစ်၏။ “ပရေန” ဟု ကတ္တားရှိသောကြောင့် ကာရိတ်အကြေ
 ကြံ၍၎င်း၊ အ ပစ္စည်းကို ဗ္ဗေ ပစ္စည်း အနက်ဟောကြံ၍၎င်း “ပတိယာယိတဗ္ဗေ” ဟု ပါဠိ
 မှန်ရှိပါစေ၊ ပတိရှေးရှိသော ဣဓာတ်၊ ကာရိတ် ကျ ပစ္စည်း။ “အပရပုစ္ဆယော သူတပါးသည်
 ရောက်စေလိုက်သည်မဟုတ်သော” ဟု သဒ္ဓတ္ထပေးပါ။ အပရပုစ္ဆယောပုဒ်ကို သီလက္ခန္ဓာ ဘာ
 သာသီကာ၊ ပေါက္ခရသာတိ ဗုဒ္ဓုပသင်္ကမနအဖွင့်၊ မဟာသီဟနာဒယုတ်၊ တိတ္ထိယပရိဝါသ
 ကထာအဖွင့်တို့နှင့် တုံ့၍ကြည့်ပါ။

အရိယသစ္စေသု ဓမ္မသဒ္ဓေါ။ ။ “ဋ္ဌိဓမ္မော၊ ပတ္တဓမ္မော” အစရှိသောပုဒ်တို့၌ ဓမ္မသဒ္ဓါ
 သည် အရိယသစ္စာဟူသော အနက်ကို ဟောသကဲ့သို့ ထိုအတူ ဤဓမ္မသဒ္ဓါသည်လည်း
 အရိယသစ္စာဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ ဘာကြောင့်နည်း- အတ္တနော သဘာဝံ ဓာရေ-
 တိတိ ဓမ္မော အရ မိမိ၏သဘောကို မဖောက်မပြန် အမှန်အတိုင်း ဆောင်နိုင်သောကြောင့်
 တည်း။ ထို့ကြောင့် “ဧတသံ အဝိပရိတသဘာဝတ္တာ” ဟု မိန့်သည်။

သင်္ခတပဝရောဝါ။ ။ သင်္ခတ တရားတို့တွင် အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော မဂ်တရားသည် ၎င်း၊
 ထို မဂ်၏ အကျိုးဖြစ်သော ဖိုလ်တရားသည်၎င်း ဓမ္မ မည်၏။ ဘာကြောင့်နည်း- “ယထာ-
 နုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇန္တံ အပါယေသု အပတမာနေ ဓာရေတိ” ဟူသော စနတ္တနှင့်လိုက်လျော
 သောကြောင့်တည်း။ ဆုံးမတော် မူသည့်အတိုင်း ကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို အပါယ်တို့၌ မကျ
 ကုန်အောင် ဆောင်ထားနိုင်သော တရားဟူသည် ဤအရိယာမဂ်နှင့် ဖိုလ်တရားပင် ဖြစ်
 သည့် ဟူလို၊ ပညာသည် ထိုမဂ် ထိုဖိုလ်အတိုင်း၌ သမ္မာဒိဋ္ဌိအမည်ဖြင့် ပါဝင်လျက်ရှိ၏
 ထို့ကြောင့် “တတ္ထ ပညာ တံသဟဂတာ ဓမ္မေ ဉာဏံ” ဟုမိန့်သည်။

ဝိဘင်း]

၇-စတုက္ကနိဒ္ဒေသ အပွင့်

၅၄၃

အရိယမဂ္ဂေါ၊ အရိယာမဂ်သည်၎င်း။ တဿ၊ ထိုအရိယာမဂ်၏။ ဖလံစ၊ အကျိုး ဖြစ်သော ဖိုလ်သည်၎င်း။ ဓမ္မော၊ ဓမ္မ မည်၏။ တတ္ထ၊ ထို အရိယာမဂ် အရိယာ ဖိုလ်ဟူသောဓမ္မ၌။ ပညာ၊ ပါဝင်သောပညာသည်။ တံ သဟဂတာ၊ ထိုအရိယာ မဂ် အရိယာဖိုလ်နှင့်တကွဖြစ်သည်။ (ဟုတော၊ ဤ။ ဝါ၊ ကြောင့်။) ဓမ္မဉာဏံ မည်၏။

အညဉာဏုပ္ပါဒနံ၊ အခြားသော ဉာဏ်တမျိုးကို ဖြစ်စေခြင်းသည်။ နယ နယနံ၊ နည်းကိုဆောင်ခြင်းသည်။ န၊မ ဂုတံ၊ ပန၊ အဟုတ်ကား။ ဉာဏသေဝ၊ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ်၏သား။ မဂ္ဂတ္ထိဝိသေသော၊ ဖြစ်ပုံ အထူးတည်း။ ဣတိ အဓိပ္ပါ ယေန၊ ဤသို့သောအလိုဖြင့်။ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏဿ ကိစ္စန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟ- ကာရေ) အာဟ၊ စ၊ သင်္ဂဟ၊ ဧတ္ထ၊ ဤသော ဣမိနာ ဓမ္မေန အစရှိသောပါဌ၌။ ဣမိနာ ဓမ္မေနာတိ၊ ဟူသောပါဌဖြင့်။ မဂ္ဂဉာဏေနာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာ- ရေန) ဝုတ္တံ၊ ပန၊ ထိုသို့ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ ဒုဝိဓမ္မိရှိသည့်လည်းဖြစ်သော။ မဂ္ဂ- ဖလဉာဏံ၊ မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်သည်။ [အဋ္ဌကထာ ဖွင့်သကဲ့သို့ မဂ်ဉာဏ်သာ မက “မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် နှစ်ပါးလုံး” ဟုလို့။] ပစ္စဝေက္ခဏာယ၊ ပစ္စဝေက္ခ ဏာဉာဏ်၏။ မူလံ စ၊ အရင်းခံလည်း ဟုတ်၏။ နယနယနဿ၊ နည်းကို ဆောင် ခြင်း၏။ ကာရုဏဉ္စ၊ အကြောင်းလည်းဟုတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဒုဝိဓေနပိ၊ နှစ်ပါး အပြားရှိသော အားဖြင့်လည်း။ ဇောန ဓမ္မေန၊ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ဟူသော ထို တရားဖြင့်။ (နယံနေတိ ဌ္ဗစပိ။) ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။ န န ယုဇ္ဇတိ၊ မသင့်မဟုတ် သင့်သည်သာ။ [ဤဋီကာအလို “ဣမိနာဓမ္မေန၊ ဤ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် တရား ဖြင့်” ဟု ပေးပါ။]

တဿ၊ ထို့အတူ။ စတုသစ္စဓမ္မဿ၊ သစ္စာလေးပါး တရား၏။ ဝါ၊ ကို။ ဉာတတ္တာ၊ သိအပ်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ မဂ္ဂဖလသင်္ခါတဿ၊ မဂ်ဖိုလ် ဟု ဆိုအပ်သော။ ဓမ္မဿ၊ တရား၏။ (မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး တရား၏။) သစ္စပဋိဝေသေဓမ္မ- ယောဂံ၊ သစ္စာလေးပါးကို ဆုံးသွင်း၍သိတတ်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့် သမ္မယုတ်၏ အဖြစ်သို့။ ဝတတ္တာစ၊ ရောက်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ နယနယနံ၊ နည်းကို

တဿ။ ။တဿာတိ ဣမိနာ ယဿ မဂ္ဂဉာဏတော အညံပိ (အခြားသောဖိုလ် ဉာဏ်သည်လည်း) ဣမိနာ ဓမ္မေနာတိ ဝုတ္တံ ယုတ္တံ၊ တဿ ပကာရန္တရေနာပိ(မဂ်ဉာဏ် မှ တပါးသော စတုသစ္စဓမ္မ—မဂ္ဂဖလဓမ္မ ဟူသော အပြားအားဖြင့်လည်း။)ဣမိနာ ဓမ္မေန ဉာဏေနာတိ ဧတ္ထ အတ္ထော ယုဇ္ဇတိတိ ဣမမတ္ထံ ဥပသံဟရတိ။—အနု။

မှတ်ချက်။ ။ဥပမေယျဇောတက ဟု ပြောမှီး ဖြစ်သော တဿကိုပင် ဤ၌ “ဥပ- သံဟရက ”ဟု ဆိုထား၏။ စာအုပ်တို့၌ “ဣမိနာ ဓမ္မေန ဉာဏေန ”ဟု ရှိသော်လည်း “ဉာဏေန ”ဟု ပါဠိတော်အတိုင်းသာ ပါရှိမှန်ဟု မှတ်ပါ။

ဆောင်ခြင်းသည်။ ဟောတိ။ ဣတိ တေန၊ ထိန္ဒြောင့်။ ဝါ၊ ထိုသို့ ဉာဏ်ဖြင့် သိပြီး၏အဖြစ်၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့ဖြင့် နည်းကို ဆောင်ခြင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဉာဏဝိသယဘာဝေန၊ ဉာဏ်၏အရာ၏အဖြစ်ဖြင့်။ (ဉာတေန၊ သိအပ်ပြီးသော။) ဣမိနာ ဓမ္မေန၊ ဤသစ္စာလေးပါးတရားဖြင့်။ ဝါ၊ တနည်း။ ဉာဏသမ္ပယောဂေန၊ သမ္ပာဒိဋ္ဌိနှင့် သမ္ပယုတ်၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဉာတေန၊ သော။ (ဣမိနာ ဓမ္မေန၊ ဤမဂ် ဖိုလ်တရားဖြင့်။ နယံ နေတိဉ္စိစပ်။) ဣတိအတ္ထောစ၊ ဤအနက်သည်လည်း။ န န ယုဒ္ဓတိ၊ မသင့်မဟုတ်၊ သင့်သည်သာ။ ဤစကားသည် အဋ္ဌကထာအဖွင့်မဟုတ်၊ အဋ္ဌကထာမှ တနည်း အဖွင့်တည်း။]

သဗ္ဗေန၊ အလုံးစုံသော အပြားအားဖြင့်။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံ အကုန်အစင်။ အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန်၊ သော။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသစ္စာကို။ ယဒိပိ အဘိဇာနန္တိ၊ အကယ်၍ကား သိပါပေကုန်၏။ တဘာဝံ၊ ထိုသို့သိပါကုန်သော်လည်း။ ပစ္စုပ္ပန္တေန၊ ပစ္စုပ္ပန် ဖြစ်သော။ သသန္တတိပရိယာပန္တေန၊ မိမိသန္တာ အစဉ်၌ အကျုံးဝင်သော။ သဝိသေသေ၊ အထူးနှင့်တကွဖြစ်သော ဒုက္ခသစ္စာ၌။ (တနည်း) သဝိသေသံ၊ အထူးနှင့်တကွ။ အဘိနိဝေသေ၊ စွဲစွဲမြဲမြဲ နှလုံးသွင်းခြင်းသည်။ ဟောတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ န တညော ဣမန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်ဟကာရော) အာဟ၊ ဒိဋ္ဌေန၊ မြင်အပ်သော သစ္စာလေးပါးဖြင့်။ အဒိဋ္ဌေ၊ မမြင်အပ်သောအတိတ် အနာဂတ် သစ္စာလေးပါး၌။ ဝါ၊ သို့။ နယတော၊ နည်းယူခြင်းကြောင့်။ နယနုညဏံ၊ နယနုညာဏ်ဟူ၍။ (ဝုစ္စတိ)။ အဒိဋ္ဌဿ၊ မမြင်အပ်သော သစ္စာလေးပါး၏။ ဒိဋ္ဌတာယ၊ မြင်အပ်သည်၏အဖြစ်၏။ ကာရဏဘူတတ္တာ၊ အကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကာရဏဉာဏံ၊ ကာရဏဉာဏ်ဟူ၍။ (ဝုစ္စတိ)။ ဝါ၊ တနည်း။

ဣတိ တေန။ ။ “ဣတိ တသ္မာ” ကဲ့သို့ တေနသည် တသ္မာ အနက်ဟောဟု သိစေလို၍ “တေနာတိ တသ္မာ” ဟု အနက်နှင့်၏။ ထိုတေန၏အစွဲကိုလည်း ရှေ့၌ပြအပ်ပြီးသော ဉာတတ္တာကို၎င်း၊ သမ္ပယောဂံ ဂတတ္တာ နယနံ ဟောတိကို၎င်း စံစေလိုသောကြောင့် “ဉာတတော သမ္ပယောဂေဟိ နယနယနတော” ဟု အနုဋီကာ၌ ချိုး၍ပြသည်။

ဣမိနာ ဓမ္မေန။ ပေ။ ဉာတေနာတိ စ။ ။ ဉာဏဝိသယ ဘာဝေနာတိ ပဋိဝေဓဉာဏာ ဝိသယဘာဝေန၊ ဉာတေနာတိ ပဋိဝိဇ္ဇေန စတုသစ္စဓမ္မေန၊ ဉာဏသမ္ပယောဂေန ဝါ ဉာတေန ဇာနိတွာ ဌိတေန မဂ္ဂဖလဓမ္မေန။—အနု။ ဤအဖွင့်အတိုင်း နိဿယ၌ အနက်ပေးထားသည်။

သဝိသေသေ (သဝိသေသံ) ။ ။ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်သည် အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် ကာလသုံးပါး၌ဖြစ်သော ဒုက္ခသစ္စာကို သိသည်ကား မှန်၏။ သို့သော် ပစ္စုပ္ပန်လည်းဖြစ်၊ မိမိသန္တာန်၌လည်းဖြစ်သော ဒုက္ခသစ္စာ၌ အထူးအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းဖြစ်၏။ ။ ကြောင့် သဝိသေသသည် အဘိနိဝေသ၏ ကြိယာဝိသေသန ဖြစ်ရကား “သဝိသေသံ” ဟု ရှိမှ ကောင်းမည်ထင်သည်။

ဝိဘင်း]

၄-စတုတ္ထနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၅၅၅

ကံရုဏသဒ္ဓေါ၊ ကာရုဏသဒ္ဓါသည်။ အနုရူပတ္ထဝါစကော၊ သင့်လျော်ဟူသော အနက်ကိုဟော၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဓမ္မေ၊ သစ္စာလေးပါးတရား၌။ ဉာဏဿ၊ သိသောဉာဏ်အား။ အနုရူပဉာဏံ၊ လျော်သောဉာဏ်ဟူ၍။ (ဝုစ္စတိ)။ ဣတိ အတ္ထော။ [ဤအဖွင့်သည် အဋ္ဌကထာကိုဖွင့်သော အဖွင့်မဟုတ်၊ အဋ္ဌကထာမှ တနည်းအဖွင့်တည်း။ နယနတောတိ နယဂ္ဂါဟတော၊ အနုရူပတ္ထဝါစကော ဝါ ကာရုဏသဒ္ဓေါ ကာရုဏံ ဝေတိ၊ (သင့်လျော်သောအကြောင်းကို ဆိုပေ၏။) ဣတိ အာဒိသု ဝိယ။ -အနု။]

သမ္မုတိမ္ပိ ဉာဏန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ ဓမ္မေ ဉာဏာဒိနံ ဝိယ၊ ဓမ္မေ ဉာဏံ အစရှိသည်တို့၏ကဲ့သို့။ သာတိသယဿ၊ အလွန်အကဲနှင့် တကွဖြစ်သော။ ပဋိ-ဝေဓကိစ္စဿ၊ ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းကိစ္စ၏။ အဘာဝါ၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ ဝိသယော-ဘာသနမတ္တဇာနနသမညေန၊ အာရုံကိုထွန်းပြခြင်းမျှဖြစ်သောသိခြင်းသာမည ဖြင့်။ ဉာဏန္တိ၊ ဉာဏ်ဟူ၍။ သမ္မုတေသု၊ သမုတ်အပ်သောတရားတို့၌။ အန္တော-ဝေ၊ အတွင်းဝင်သောဉာဏ်တည်း။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ ဝါ၊ တနည်း။ သမ္မုတိ-ဝသေန၊ သမုတ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ပဝတ္ထံ၊ ဖြစ်သောဉာဏ်သည်။ သမ္မုတိမ္ပိ-ဉာဏံ၊ သမ္မုတိဉာဏ်မည်၏။ ပန၊ ဆက်။ အဝသေသံ၊ ဓမ္မဉာဏ် စသည်တို့မှ ကြွင်းသော။ ဣတရဉာဏတ္ထယဝိသဘာဝံ၊ သမ္မုတိဉာဏ်မှတစ်ပါးသော ဉာဏ် သုံးပါးအပေါင်းနှင့်တူသော အဘို့မရှိသော။ ဉာဏံ၊ ဉာဏ်သည်။ တဗ္ဗိသဘာဝ-သမညေန၊ ထိုဉာဏ်သုံးပါးအပေါင်းနှင့် သဘောမတူသည်၏ အဖြစ်ဟူသော သာမညအားဖြင့်။ သမ္မုတိဉာဏမ္ပိ၊ သမ္မုတိဉာဏ်၌။ ပဝိဋ္ဌတ္တာ၊ ဝင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သမ္မုတိဉာဏနာမ၊ မည်သည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ် အပ်၏။

၇၉၇။ ကိလေသမူလကေစာတိ၊ ကား။ နိဝရဏမူလကေ၊ နိဝရဏ ကိလေသ အရင်းခံရှိကုန်သော။ ကာမဘဝဓမ္မေစ၊ ကာမဘဝ တရားတို့ကို လည်း။ (အပစိနတိ ဌ္ဍိစပ်)။

၇၉၈။ သာဟိဿာတိတ္ထေ၊ ဟူသောဤပါဌ်၌။ အဿာတိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ ယော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ကာမေသု ဝိတရာဂေါ ဟောတိတိ၊ ဟူ၍။ ဧဝံ ဤသို့။ ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ပဌမဇ္ဈာနသမင်္ဂဿ၊ ပဌမဇ္ဈာန်နှင့်ပြည့်စုံ

သမ္မုတိဉာဏံ။ ။ ဓမ္မဉာဏ်ကဲ့သို့ သစ္စာလေးပါးတရားကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း ကိစ္စ၊ အနုယေဉာဏ်ကဲ့သို့ အတိတ် အနာဂတ်သို့ အစဉ်လိုက်၍ သိခြင်းကိစ္စ၊ ပရိယေဉာဏ် ကဲ့သို့ သရာဂစိတ် စသည်ကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းကိစ္စ မရှိ၊ ထိုသို့ မရှိသော်လည်း ဆိုင်ရာ အာရုံနပါ၌ ဉာဏ်ရောင်လင်းသကဲ့သို့ သာမညသိခြင်း ကိစ္စကား ရှိ၏။ ထိုသို့ သာမည သိခြင်းကိစ္စရှိသော ဉာဏ်ဟူသမျှသည် (ဉာဏ် ဟု သမုတ်အပ်သော) သမ္မုတိဉာဏ် အမည်ရသည်။

သော။ အဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ (နိဗ္ဗဒါယ ဌာဝပ်။) ဝါ၊ သည်။ (ပတ္တဗ္ဗတ္တာ ဌာဝပ်။) လူတိ အတ္ထော။ ဆွေဝါတိ ဇေတန၊ ဟူသော ပါဠိဖြင့်။ (ဒဿတုံ ဌာဝပ်။) ကာမေသု၊ ဝတ္ထု၊ ကိလေသာ နှစ်ဖြာသော ကာမတို့၌။ ဝိတရာဂတာဝနာဝတ္ထု-
 သော၊ ကင်းသော ထုဂရှိသော တာဝနာအခိုက်အတန့် ရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်
 သော။ ပဌမဇ္ဈာနသမဂ္ဂဿ၊ ပဌမဈာန်နှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဂဟဏေ၊
 ယူခြင်းသည်။ ပဝတ္ထော၊ ဖြစ်လသော။ [ရှေးနိဿယ၌ “ပုတ္တ” ဟု ရှိ၏။] တဿ၊
 ထိုပဌမဈာန်နှင့်ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ တတော၊ ထိုပဌမဈာန်အခိုက်အတန့်မှ။
 ပရံ၊ နောက်ဖြစ်သော။ အဝတ္ထံ၊ အခိုက်အတန့်ကို။ ဒဿတုံ၊ ဌာ၊ ကာမေသု
 ဝိတရာဂေါ သမာနေတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဓုတ္တံ၊ စတုတ္ထမဂ္ဂပညာ၊ စတုတ္ထ
 မဂ်နှင့်ယှဉ်သော ပညာသည်။ ဆဋ္ဌာဘိညာတာဝပုတ္တိယာ၊ ခြောက်ခုမြောက်
 အာသဝက္ခယ အဘိညာဉ်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်။ တံ၊ ထိုခြောက်ခု
 မြောက် အဘိညာဉ်ကို။ ပဋိဝိဇ္ဈတိ နာမ၊ ထိုးထွင်း၍သိသည်မည်၏။ ဣတရာ၊
 စတုတ္ထမဂ်မှ တပါးသော အောက်မဂ်သုံးပါးနှင့်ယှဉ်သော ပညာသည်။ တဒနုပ-
 နိဿယတ္တာ၊ ထိုဆဋ္ဌအဘိညာဉ်၏ အားကြီးသောမှီရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊
 ထိုးထွင်း၍သိခြင်း၏အားကြီးသောမှီရာ၏အဖြစ်ကြောင့်။ (တံ၊ ပဋိဝိဇ္ဈတိ နာမ)။
 ဝါ၊ တနည်း။ ယထာနုရူပံ၊ အကြင်အကြင်လျော်သည့်အတိုင်း။ အာသဝက္ခယ-
 ဘာဝတော၊ ဒိဋ္ဌာသဝ အစရှိသော အာသဝေါတို့၏ ကုန်ကြောင်း၏ အဖြစ်
 ကြောင့်၎င်း။ ဖလေ၊ ဖိုလ်ဟူသော။ အာသဝက္ခယေ၊ အာသဝက္ခယဉာဏ်သည်။
 သတိဝါ၊ ဖြစ်ပြန်သော်လည်း။ ယထာနုရူပံ၊ အတိုင်း။ တံ နိဗ္ဗတ္တနုတော၊ ထို
 အာသဝက္ခယ ဟု ဆိုအပ်သော ဖိုလ်ကို ဖြစ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
 စတုသုပိ၊ လေးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ မဂ္ဂေသု၊ တို့၌။ ပညာ၊ သည်။ ဆဋ္ဌ၊
 ခြောက်ခုမြောက်ဖြစ်သော။ အဘိညာဉ်၊ အာသဝက္ခယ အဘိညာဉ်ကို။ ပဋိဝိဇ္ဈတိ။
 လူတိ၊ ဒဿဗ္ဗာ။

ယထာနုရူပံ အာသဝက္ခယ။ ။ မဂ်လေးပါးက ဆဋ္ဌအဘိညာဉ်ကို ထိုးထွင်း၍ သိပုံ
 တနည်းပြလိုသောကြောင့် “ယထာနုရူပံ” စသည်ကို မိန့်၊ မဂ်လေးပါးလုံးက အာသဝေါ
 တရားကို ကုန်စေခြင်းဟုရာ၌ သောတာပတ္တိမဂ်က ဒိဋ္ဌာသဝကို၎င်း၊ ကာမာသဝ အဝိဇ္ဇာသဝ
 အနည်းငယ်ကို၎င်း ကုန်စေ၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ထိုက်တန်သမျှ ကုန်စေရသောကြောင့်
 “ယထာနုရူပံဝါ အာသဝက္ခယ” ဟု မိန့်သည်။ [ယထာနုရူပန္တိ ဒိဋ္ဌာသဝါဒိနံ ယထာနု-
 ရူပံအ-။နု။]

ဖလေ ဝါ အာသဝက္ခယေ။ ။ ဖိုလ်က အာသဝေါတရားတို့ကို တိုက်ရိုက် မကုန်စေနိုင်၊
 ငြိမ်းအေးရုံသာ ငြိမ်းအေးစေနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ဖိုလ်ကို “အာသဝက္ခယ” ဟုဆိုရာ၌
 မဂ်၏အမည်ကို ဖိုလ်၌တင်စားသော ကာရဏပစ္စာရ ကောင်း ဟု မှတ်ပါ။ [အာသဝက္ခယေတ
 အာသဝက္ခယပရိယာသေ ကာရဏပစ္စာရေန၊ တံ နိဗ္ဗတ္တနုတောတိ တဿ အာသဝက္ခယ-
 သင်္ခါတဿ ဖလဿ နိဗ္ဗတ္တနုတော။—အနု။]

၇၉၉။ ကာမသဟဂတာတိ၊ ကာမံ၊ ဝတ္ထုကာမာရမ္မဏာ၊ ဝတ္ထုကာမဟူသော အာရုံရှိကုန်သော။ (သညာမနသိကာရဉ္စိစပ်။) စောဒေန္တိတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ ကာမာဘိမုခံ၊ ကာမသိရူးရှုအောင်။ တန္တိန္တိ၊ ထိုကာမ၌ ညွတ်ကိုင်းအောင်။ ကရောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိအတ္ထော၊ ဤကား အဓိပ္ပါယ်အနက်။ [စောဒေန္တိ၏အဓိပ္ပါယ်ဣတည်း။ သဒ္ဓတ္တမာ တိုက်တွန်းခြင်းအနက်တည်း။] တဒနုဓမ္မတာတိ (စတ္တ)၊ ဟူသော ဤပုဒ်၌။ တဒနုဓမ္မာ ဣစ္စေ၊ တဒနုဓမ္မာ ဟူ၍သာ။ ဝတ္ထံ၊ ဆိုအပ်သည်။ ဟောတိ။ (ကသွာ၊ နည်း။) တာ သဒ္ဓဿ၊ တာ သဒ္ဓါ၏။ အပဗ္ဗတ္တာတာဝတော၊ အသစ်ဖြစ်သောအနက်၏ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။ ဣတိ အဓိပ္ပါယ်နာ၊ ဤသို့သောအလိုဖြင့်။ တဒနုရူပသဘာဝိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ နိကန္တိ။ နိကန္တိကို။ (မိစ္ဆာသတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝဒတိ၊ ဆို၏။) ဝါ၊ တနည်း။ နိကန္တိသဟဂတစိတ္တုပ္ပါဒံ၊ နိကန္တိဟဏာနှင့်တကွဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို။ မိစ္ဆာသတိတိ ဝဒတိ။ နေ၊ ငါ၏။ ဝါ၊ မှာ။ အဝိတက္ကံ၊ ဝိတက်မရှိသောစွာနိသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ၊ ဖြစ်ပါမူကား။ အဟောဝာ၊ ဪ...ကောင်းလေစွ။ ဣတိ၊ သို့။ အဝိတက္ကာရမ္မဏာ၊ အဝိတက္ကစွာနိလျှင် အာရုံရှိသောသညာမနသိကာရတို့သည်။ အဝိတက္ကသဟဂတာ၊ အဝိတက္ကသဟဂတတို့ မည်၏။ [ပဌမဈာနလာဘီ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ထိုအချိန်၌ အဝိတက္က ဒုတိယစွာနိနှင့် သမ္ပယုတ်အားဖြင့် တကွ မဖြစ်သေး။ အဝိတက္က ဒုတိယစွာနိကို မြှော်မှန်းသောအားဖြင့် အာရုံပြုရုံသာ ပြုနိုင်သေး၏။ ထို့ကြောင့် “အဝိတက္ကသဟဂတာ” ကို “အဝိတက္ကာရမ္မဏာ” ဟု ဖွင့်သည်။]

၈၀၁။ အဓိဂမဘာဝေန၊ ရအပ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ အဘိမုခံ၊ ရှေးရှု။ ဇာနန္တဿ၊ သိရသော။ အဘိဇာနန္တဿ၊ ရှေးရှုသိအပ်သော။ (ပုဂ္ဂလဿ ဉ္စိစပ်။) ဝါ၊ တနည်း။ အဘိဝိသိဋ္ဌေန၊ ထူးခြားသော။ ဉာဏေန၊ ဉာဏ်ဖြင့်။ ဇာနန္တဿ၊ သော။ စ၊ ဆက်။ အနာရမ္မဏဘူတံ၊ စွာနိ၏အာရုံ မဟုတ်သည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ တံ ဌာနံ၊ ထိုမဂ်တည်းဟူသော အရာဌာနကို။ ပါကဋ္ဌံ၊ ထင်ရှားသည်ကို။ ကရောန္တဿ၊ ပြုသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဣတိအတ္ထော။ [ပဌမနည်း၌ အဘိကို “အဘိမုခံ” ဟု ဖွင့်၍ ဒုတိယနည်း၌ အဘိကို “အဘိဝိသိဋ္ဌေန ဉာဏေန” ဟုဖွင့်၏။ ဝိပဿနာ ဉာဏ်ဖြင့် မဂ်ကို အာရုံပြုသောကြောင့် “အနာရမ္မဏဘူတဉ္စ” ဟုထည့်သည်။]

ကာမသဟဂတာ။ ။ “ကာမ” အရ ဝတ္ထုကာမကို ယူစေလိုသောကြောင့်၎င်း “သဟဂတာ” အရ သညာမနသိကာရတို့နှင့် ယှဉ်ဆက်အဖြစ်ဖြင့် တကွ ဖြစ်ခြင်းကို မယူစေဘဲ အာရုံပြုသောအားဖြင့် တကွဖြစ်ခြင်းကို ယူစေလိုသောကြောင့်၎င်း “ဝတ္ထုကာမာရမ္မဏာ” ဟု ဖွင့်သည်။ မှန်၏—ပဌမဈာနလာဘီပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝတ္ထုအာရုံ ကာမဂုဏ်ကို သညာဖြင့် အမှတ်ရ၏။ မနသိကာရဖြင့် နှလုံးသွင်း၏။ ထိုအခိုက်၌ ကိလေသာကာမကား မဖြစ်သေး။ ဝတ္ထုကာမကိုသာ အမှန်းအတားအားဖြင့် အာရုံပြုသေးသည်။

၈၀၂။ ဝသိတာပဉ္စကရဟိတံ။ ဝသိဘော ငါးပါးအပေါင်းမှ ကင်းသော။
 ဈာန်၊ သည်။ အပ္ပဂုဏံ၊ အပ္ပဂုဏဈာန် မည်၏။ ဧတ္ထ၊ ဤစတုတ္ထ၌။ စတသော၊
 ကုန်သော။ ပဋိပဒါ၊ တိုင်း။ ဧတ္တာရိ၊ ကုန်သော။ အာရမ္မဏာနံ၊ တိုင်း။ ဣတိ၊
 ဤသို့။ ပညာယ၊ ။ ။ ပဋိပဒါရမ္မဏဒွေသေန၊ ပဋိပဒါအာရုံတို့ကို ညွှန်ပြခြင်း
 အားဖြင့်။ ပညာဝေ၊ ကိုသော။ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ၊ ညွှန်ပြအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့ကြောင့်။ သာဝေ၊
 ထို ပညာကိုသော။ ဝိဘတ္တာ၊ အကျယ် ဝေဘန်အပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။
 ပါဠိတော်၌ ပဋိပဒါလေးပါး၊ အာရုံလေးပါးကို ပြထားသော်လည်း ပညာနှင့်
 စပ်သော ပဋိပဒါအာရုံများဖြစ်ရကား ပညာကိုသော သရုပ်ထုတ်ပြ၏။ သို့ကြောင့်
 “ပညာကိုပင် ပါဠိတော်ဝယ် အကျယ်ဝေဘန်တော်မူအပ်ပြီ” ဟူလို။]

စတုတ္ထနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတ။

၅-ပဉ္စကနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၈၀၄။ ပဉ္စဂီကော သမ္မာသမာဓိတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ သမာဓိအင်္ဂဘာဝေ-
 န၊ သမာဓိ၏အင်္ဂါ အဖြစ်ဖြင့်။ ပညာ၊ ယှဉ်ဘက်ပညာကို။ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ၊ သရုပ်အားဖြင့်
 ထုတ်ပြအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ဟိ၊ မှန်။ ပီတိဖရဏတာဒိဝစနေန၊ ပီတိ
 ဖရဏတာ အစရှိသောစကားဖြင့်။ တမေဝ၊ ထိုပညာကိုသော။ ဝိဘဇတိ၊ အကျယ်
 ဝေဘန်တော်မူ၏။ သော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဣမမေဝ ကာယံ၊ ဤကိုယ်ကိုပင်။
 ဝိဝေကဇေန၊ ဝိဝေကကြောင့်ဖြစ်သော။ ပီတိသုခေန၊ ပီတိသုခဖြင့်။ အဘိသန္ဓေ
 တိ၊ ရှေးရှစ်စေ့၏။ [သီလက္ခန္ဓံ၊ သာမညဖလသုတ်၊ ဒုတိယဈာန် ပါဠိတော်။]
 ဣတိ အာဒိနာ၊ ဤသို့ အစရှိသော။ နယေန၊ နည်းဖြင့်။ ပီတိယာ၊ ။ ။ ။ သုခဿ
 စ၊ ။ ။ ။ ဖရဏံ၊ ဖြန့်ခြင်းကို။ ဝါ၊ ဖြန့်နိုင်ပုံကို။ ဝေဒိတဗျံ၊ ။ ။ ။ ပီတိဖရဏတာ
 သုခဖရဏတာဟိ၊ ပီတိဖရဏတာ သုခဖရဏတာတို့ဖြင့်။ အာရမ္မဏေ၊ အာရုံ၌။
 (ပီတိသုခသဟဂုဏ် ဒုတိယဈာန်၏အာရုံ၊ သုခသဟဂုဏ် စတုတ္ထဈာန်၏ အာရုံ
 ၌။) ဌတာ၊ ရပ်တည်၍။ စတုတ္ထဈာနဿ၊ စတုတ္ထဈာန်ကို။ [အဘိညာဉ်၏
 အခြေခံဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်တည်းဟူသော ကိုယ်ကို။] ဥပ္ပါဒနတော၊ ဖြစ်စေ
 ခြင်းကြောင့်။ တာ၊ ထို ပီတိဖရဏတာ သုခဖရဏတာ ပညာတို့ကို။ ပါဒါဝိယာ-
 တိ၊ ခြေတို့နှင့်တူ၏ ဟူ၍။ ဝတ္ထာ၊ ကုန်ပြီ။ ဒုတိယပဉ္စကေစ၊ ၌လည်း။ ပဉ္စဉာဏိ
 ကောတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ သမာဓိမုခေန၊ သမာဓိကို အဦးမောနပြုသဖြင့်။ ပဉ္စ
 ဉာဏာနေဝ၊ ငါးပါးသော ဉာဏ်တို့ကိုသော။ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာနိ၊ အကျဉ်းလည်း ပြအပ်
 ကုန်ပြီ။ နိဒ္ဓိဋ္ဌာနိစ၊ အကျယ်လည်း ပြအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ။

လောကီယသမာဓိဿ၊ လောကီသမာဓိသည်။ ဝါ၊ ။ ။ ပစ္စနိကာနိ၊ ဆန့်ကျင်
 ဘက်ဖြစ်ကုန်သော။ နိဝရဏ ပဌမဈာန်နိကာနိ အာဒိနိ၊ နိဝရဏ ပဌမဈာန်၌
 တပ်မက်ခြင်း အစရှိသော ဘေးရန်တို့ကို။ နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာနိ၊ နှိပ်ထိုက်ကုန်၏။ [ပဌမ

ဈာန် သမာဓိဖြင့် နိဝရဏတို့ကို နှိပ်ထိုက်၏။ ဒုတိယဈာန်သမာဓိဖြင့် ပဌမဈာန် နိက္ခန္တိကို နှိပ်ထိုက်၏။ တတိယဈာန်သမာဓိဖြင့် ဒုတိယဈာန် နိက္ခန္တိကို နှိပ်ထိုက် ၏-စသည်။] အညေ၊ နိဝရဏ နိက္ခန္တိတို့မှ အခြားကုန်သော၊ ကိလေသာ၊ ဒိဋ္ဌိ မာန အစရှိသော ကိလေသာတို့ကို။ ဝါရေတဗ္ဗာ၊ တားမြစ်ထိုက်ကုန်၏။ ပန၊ ကား။ ဣမဿ အရဟတ္တသမာဓိဿ၊ ဤ အရဟတ္တဖိုလ်သမာဓိ၏။ ဝါ၊ မှာ။ ပဋိ- ပ္ပဿဒ္ဓ သဗ္ဗကိလေသတ္တာ၊ ငြိမ်းအေးပြီးသော အလုံးစုံသော ကိလေသာရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗ၊ နှိပ်ထိုက်သော ကိလေသာသည်၎င်း။ ဝါရေတဗ္ဗဉ္စ၊ တားမြစ်ထိုက်သော ကိလေသာသည်၎င်း။ န အတ္ထိ၊ မရှိတော့။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ မဂ္ဂါနန္တရံ၊ မဂ်၏အခြားမဲ့၌၎င်း။ သမာပတ္တိက္ခဏေစ၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ဝင်စား ရာ ခဏ၌၎င်း။ အပ္ပယောဂေနေဝ၊ လုံ့လပယောဂ သင်္ခါရ မရှိသဖြင့်သာလျှင်။ အဓိဂတတ္တာစ၊ ရအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ (အရဟတ္တမဂ်၏ အခြားမဲ့၌ ရအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။) ဌပိတတ္တာစ၊ တန့်ထားအပ်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၎င်း။ (သမာပတ် ဝင်စားအပ်ရာ ခဏ၌ တန့်ထားအပ်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၎င်း။) ဝါ၊ တနည်း။ အပရိဟာနိဝသေန၊ ယုတ်လျော့ခြင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဌပိတတ္တာ၊ ထားအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ န သသင်္ခါရနိဂ္ဂဟ- ဝါရိတဂတော၊ ဂတ မည်၏။ ဝါ၊ လုံ့လပယောဂသင်္ခါရ၊ နှိပ်ထိုက်သော ကိလေသာ၊ တားမြစ်ထိုက်သော ကိလေသာ မရှိဘဲ ဖြစ်သောသမာဓိ မည်၏။

သတိဝေပုလ္လပုတ္တတ္တာတိ ဧတေန၊ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်။ အပ္ပဝတ္တမာနာယပိ၊ ဖြစ်ဆဲ မဟုတ်ပါသော်လည်း။ ဝါ၊ ဖြစ်ဆဲ မဟုတ်သည်လည်း ဖြစ်သော။ သတိ- ယာ၊ သတိအားဖြင့်။ သတိဗဟုလတာယ၊ သတိ၏ များသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ များသောသတိ ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (မပြတ်မလပ် ဖြစ်သည့်အတွက် သတိများသောကြောင့်။) သတောဝေနာမ၊ သတောပင် မည်၏။ ဣတိ၊ ဤအနက် ကို။ ဒသေတိ၊ ယကာ ပရိစ္ဆိန္နကာလ ဝသေနာတိ ဧတေန၊ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်။ ပရိစ္ဆိန္နနသတိယာ၊ ကာလကို ပိုင်းခြားတတ်သောသတိဖြင့်။ သတော၊ သတော မည်၏။ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ (ဒသေတိ)။

ပဉ္စကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

န သသင်္ခါရနိဂ္ဂဟ ဝါရိတဂတော။ ။ အရဟတ္တမဂ်၏ အခြားမဲ့၌ ရအပ်သော အရ ဟတ္တဖိုလ်သမာဓိသည် လုံ့လပယောဂသင်္ခါရပြုစရာမလိုသောကြောင့် နသသင်္ခါရဂတ (လုံ့ လပယောဂ သင်္ခါရနှင့်တကွ ရအပ်သောသမာဓိလည်း မဟုတ်၊) ကိလေသာတို့ကို နှိပ်စရာ မလိုသောကြောင့် န နိဂ္ဂဟဂတ (ကိလေသာတို့ကို နှိပ်၍ရအပ်သော သမာဓိလည်း မဟုတ်၊) တားမြစ်ဘူယံရာ ကိလေသာ မရှိသောကြောင့် န ဝါရိယဂတ (ကိလေသာတို့ကို တားမြစ် ၍ ရအပ်သော သမာဓိလည်းမဟုတ်၊) [န သသင်္ခါရနိဂ္ဂဟဝါရိယဂတောဟု ရှိသင့်ခြင်း၏ အကြောင်းကို အဋ္ဌကထာနိဿယ၌ ပြထားသည်။]

၆-ဆက္ကနိဒ္ဒေသ အပုဒ်

၈၀၅။ ဝိသုဒ္ဓိဘာဝံ၊ စင်ကြယ်ခြင်း၏ ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ ဒေသေ -
 နန္တော၊ ပြလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုရ။ ပေ။ ရမ္မဏာယာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟ
 ကာရော) အာဟ။ [ဝိသုဒ္ဓိဘာဝန္တိ ဝိသုဒ္ဓိယာ သတ္တဝါ-အနု။] စ၊ ဆက်။
 သောတဓာတု ဝိသုဒ္ဓိတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ စိတ္တစေတသိကာ၊ သောတဓာတု၌
 ပါဝင်သော စိတ် စေတသိက်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တရားတို့ကို။ ဝုတ္တော၊ ဟော
 တော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထိုစိတ်စေတသိက်တရားအပေါင်း၌။
 ဉာဏံ၊ အစိတ်အဖြစ်ဖြင့် ပါဝင်သောဉာဏ်သည်။ သောတဓာတုဉာဏံ၊ မည်၏။
 စေတော ပရိယဉာဏန္တိ၊ ဟူသော။ ဣဒမေဝ၊ ဤ စေတောပရိယဉာဏ်ကိုပင်။
 အတ္ထဝသေန၊ အနက်နှင့်စပ်သဖြင့်။ ပရမိတ္ထေဟန္တန္တိ၊ ဟူ၍။ ဥဒ္ဓဗ္ဗံ၊ ထုတ်
 ဆောင်အပ်ပြီ။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ [စေတော ပရိယဉာဏ်၏ အရကောက်မှာ ပရမိတ္ထ-
 ဝိဇာနနဉာဏ်ပင်တည်း။ ဟူလို။] စုတူပပါတဉာဏဿ၊ စုတူပပါတဉာဏ်၏။
 ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏေကဒေသတ္တာ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၏ အစိတ်အပိုင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။
 ဝဏ္ဏဓာတုအာရမ္မဏာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ [ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၏
 တာဝန်ဆောင်ခိုက်၌သာ ဝဏ္ဏဓာတုအာရမ္မဏ်ဖြစ်၏။ စုတေခါနီးကို သိသော
 အခါ၊ ပဋိသန္ဓေနေပြီးချိန်ကို သိသောအခါတို့၌ကား ဝဏ္ဏဓာတု အာရမ္မဏ-
 မဟုတ်-ဟူလို။] မုဒ္ဒပတ္တေန၊ အထွတ်အထိပ်သို့ရောက်သော။ စုတူပပါတဉာဏ-
 သခါတေန၊ စုတူပပါတဉာဏ်ဟု ဆိုအပ်သော။ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏေန၊ ဖြင့်။ သဗ္ဗံ၊
 စုတိ ပဋိသန္ဓေ အနီးအပါးကို သိခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်သော အလုံးစုံကို။ ဒိဗ္ဗစက္ခု-
 ဉာဏန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဆက္ကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

မုဒ္ဒပတ္တေန။ ပေ။ ဝုတ္တံ။ ။ စုတူပပါတဉာဏ် ဖြစ်ရာ၌ ရှေးဦးစွာ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ဖြင့် ထု
 သတ္တဝါ၏ အဆင်းကိုသာ သိရသေး၏။ ထို့နောက်မှ စုတူပပါတဉာဏ်ဖြင့် သုတပါး၏စုတေ
 ခါနီး ရုပ်နာမ်အစဉ်၊ ပဋိသန္ဓေနေပြီးချိန်ရုပ်နာမ်အစဉ်ကို သိရသည်။ ဤသို့ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ကို
 ရပြီးသောပုဂ္ဂိုလ်၌သာ စုတူပပါတဉာဏ် ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် “မုဒ္ဒပတ္တေန စုတူပပါတ
 ဉာဏသခါတေန ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏေန” ဟု ဖွင့်သည်။

အနုဒ္ဓိကာ။ ။ ဒိဗ္ဗဿ၊ နှင့်၌ဖြစ်သော။ ရူပါယတနဿ၊ ကိုဝင်း။ တိရောဟိတဝိပွက
 ဌာဒိတေဒဿ (ခြားကွယ်အပ်သောအာရုံ၊ ဝေးကွာသော အာရုံ အစရှိသော အပြားရှိ
 တည်လည်းဖြစ်သော) ဣတရဿစ (ဒိဗ္ဗတိရောဟိတဝိပွကဌ အစရှိသည်မှ တပါးလည်း
 ဖြစ်သော) ရူပါယတနဿ ဒဿနသမတ္တဿာပိ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏဿ အိခါပတ္တိ စဝဓာနော
 ပပဇ္ဇမာန သတ္တဒဿနံ။ ဤစကားအရ “စုတူပပါတဉာဏ်တူသည် အထွတ်အထိပ်သို့ရောက်
 သော ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ပင်တည်း” ဟု သိပါ။ ဣတိအာဟ မုဒ္ဒပတ္တေန စာတိ အာဒိ။

၇-သတ္တကနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၈၀၆။ တဒေဝဉာဏန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်၌။ အဗ္ဗိဓမ္မိ၊ ခြောက်ပါး အပြားရှိ သည်လည်းဖြစ်သော။ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏံ၊ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ်ကို။ [“ဇာတိ ပစ္စယာ ဇရာ မရဏန္တိ ဉာဏံ” ၌ ကာလသုံးပါး ပဝတ္တိ နိဝတ္တိ နှစ်ပါးပြား သောကြောင့် ခြောက်ပါး အပြားရှိသော ဉာဏ်ကိုပင် ဇာတိ ဇရာ မရဏကို ဆင်ခြင်တတ်သောကြောင့် ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ်ဟု ခေါ်သည်။] ဝိပဿနာရမ္မဏ ဘာဝေန၊ ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အာရုံ၏အဖြစ်ကြောင့်။ သဟ၊ တကွ။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။ (တဒေဝဉာဏံ ဟု တခုတည်းဖူး၍။) ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ အယံ၊ ဤသည်ကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။ ဓမ္မဋ္ဌိတိ- ဉာဏေနာတိ၊ ကား။ အပိ၊ ခြောက်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဉာဏာနိ၊ တို့ကို။ သဒ္ဓိပိတွာ၊ ချုံး၍။ ဝုတ္တေန၊ ဟောတော်မူအပ်သော။ ဉာဏေန၊ နှင့်။ (သဒ္ဓိ သတ္တ၌စပ်။) ဟိ၊ မှန်။ [ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ်တပါးအဖြစ်ဖြင့် ယူခြင်းသည် အဋ္ဌကထာ ဆရာ အလိုအတိုင်း မှန်၏။] ခယဓမ္မန္တိ အာဒိနာ၊ အစရှိသော။ ပကာရေန၊ အပြားအားဖြင့်။ ပဝုဉာဏဿ၊ ဖြစ်သောဉာဏ်ကို။ ဒဿနံ၊ ပြခြင်းသည်။ [ဤသောနုပုဒ်နောင် ပိုဒ်မရှိရ။] ဉာဏဝိပဿနာဒဿနတော၊ ရှေးရှေးဉာဏ်ကို ဝိပဿနာရူပုံကို ပြခြင်းကြောင့်။ ဝိပဿနာ ဖဋ္ဌိဝိပဿနာ ဒဿန မတ္တမေဝ၊ ရှေးရှေးဝိပဿနာကို နောက်ထပ် ဝိပဿနာရူပုံကို ပြခြင်းမျှသာတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တံ၊ ထိုခယဓမ္မ အစရှိသောဉာဏ်သည်။ န အဂံ၊ အဂံ၊ သီးခြားမဟုတ်။ ဣတိ အယံ၊ ဤသည်ကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏အလိုတည်း။ ပန၊ ထိုသို့ အဋ္ဌကထာဆရာ လိုလို ပါသော်လည်း။ ပါဠိယံ၊ ပါဠိတော်၌။ သဗ္ဗတ္ထံ၊

ခယဓမ္မန္တိ။ပေ။အဓိပ္ပါယော။ ။ပဝတ္တုဉာဏဿ ဒဿနံ နောက်၌ ပိုဒ်ပါသောကြောင့် ထိုပိုဒ်ကို အတည်ပြု၍ ရှေးနိဿယလည်း မှားမှားယွင်းယွင်း အနက်ပေးလေ၏။ ဆိုလိုရင်း ကား- ဤဝါကျသည် အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုကိုပြသော ဝါကျဖြစ်၏။ အဋ္ဌကထာဆရာက လည်း ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ်ကို ဉာဏ်တပါးအဖြစ်ဖြင့် ယူလို၏။သို့ဖြစ်လျှင် ခယဓမ္မံ။ပေ။နိရောဓ ဓမ္မန္တိ ဉာဏံ ဟူသော စကားကား အဘယ်ကိုပြသော စကားပါနည်းဟု မေးဘွယ်ရှိသော ကြောင့် အဋ္ဌကထာဆရာအလိုကို ခွဲကာဆရာက ဖွင့်ပြရသည်။ ခယဓမ္မံ စသောအပြား အားဖြင့် ဉာဏ်တပါးဖြစ်ပုံကို ပြခြင်းသည် ရှေးရှေးဉာဏ်ကို ဝိပဿနာရူပုံကို ပြခြင်းမျှသာ ဖြစ်၏။ အဂါတပါး အဖြစ်ကို ပြခြင်းမဟုတ်ဟု ဆိုလိုသည်။

ပါဠိယံပန။ ။ပါဠိတော်ဝယ် ပုဒ်တိုင်းပုဒ်တိုင်း၌ “ဉာဏံ” သဒ္ဓါ ပါ၏။ ထိုဉာဏံသဒ္ဓါ ဖြင့် အင်္ဂါအဖြစ်ကို ဟောတော်မူသည်။ “နိရောဓဓမ္မန္တိ ဉာဏံ” ၌လည်း ဉာဏံသဒ္ဓါ ပါ၏။ ဉာဏံ၏ ရှေ့၌ ဣတိသဒ္ဓါကလည်း “ခယဓမ္မံ။ပေ။နိရောဓဓမ္မံ”ကို ဝိပဿနာဉာဏ်အဖြစ်ဖြင့် ထင်ရှားစွာပြ၏။ ထို့ကြောင့် “ခယဓမ္မံ။ပေ။နိရောဓဓမ္မန္တိဉာဏံ”ဟု ဟောတော် မူအပ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်သာ သတ္တမဉာဏ်ဖြစ်၏ ဟူသော အနက်အဓိပ္ပါယ်သည် ထင်ရှား၏။ ဓမ္မဋ္ဌိ တိဉာဏ်ကား သတ္တမဉာဏ်ဟု မထင်ရှားပါ။

အလုံးစုံသော စကားရပ်၌။ (ဘေတိပစ္စယာ ဇရာမရဏန္တိ ဉာဏံ အစရှိသော စကားရပ်၌။) ဉာဏဝစနေန၊ သဒ္ဓါဖြင့်။ အင်္ဂါနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဝုတ္တတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ နိရောဓဓမ္မန္တိ ဉာဏန္တိ၊ ဟူ၍။ ဣတိ သဒ္ဓေန၊ ဖြင့်။ (လက်ညှိုးထိုးသကဲ့သို့ ခယဓမ္မံ။ ဝေ။ နိရောဓဓမ္မံကို ထိုးပြသော နိရောဓဓမ္မန္တိ၌ ဣတိသဒ္ဓါဖြင့်။) ပကာသေတွာ၊ ထင်ရှားပြပြီး၍။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်သော။ ဝိပဿနာဉာဏံ၊ သည်။ သတ္တမံ ဉာဏံ၊ သတ္တမဉာဏ်တည်း။ (ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏံသည် သတ္တမဉာဏ်မဟုတ်၊ ဤဝိပဿနာဉာဏ်သည်သာ သတ္တမဉာဏ်တည်း။) ဣတိအယံ အတ္ထော၊ သည်။ ဒိဿတိ၊ ထင်ရှား၏။

ဟိ၊ မှန်။ ယမ္ပိတံ ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏံ၊ အကြင် ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ်လည်း။ (အတ္ထိ)။ တမ္ပိ၊ ထိုဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ်သည်လည်း။ ဉာဏံ၊ ဉာဏ်တပါးတည်း။ ဣတိ၊ သို့။ သမ္ပန္နော၊ ဆက်စပ်ခြင်းသည်။ န ဟောတိ၊ မပြစ်နိုင်။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) တံ ဉာဏဂ္ဂဟဏေ၊ ထိုဉာဏသဒ္ဓါကို ယူခြင်းသည်။ (တမ္ပိ ဉာဏံ၌ ဉာဏသဒ္ဓါကို ယူခြင်းသည်။) သတိ၊ သေ။ ဧတသ္မိံ၊ ဤဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ်ဟူသောပုဒ်၌။ ဉာဏဘာဝဒဿနဿ၊ ဉာဏ်အဖြစ်ကိုပြသော ဉာဏသဒ္ဓါ၏။ ဝါ၊ ကို။ အနဓိပေတတ္တာ၊ အလိုမရှိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ခယဓမ္မံ။ ဝေ။ နိရောဓဓမ္မန္တိ ဧတသိ၊ ဟူသော ဤပုဒ်တို့၏။ သမ္ပန္နောဘာဝပုသင်္ဂတော၊ စပ်ပုဒ်မရှိခြင်း၌ လျဉ်းပါးဘွယ်ရှိခြင်းကြောင့်၎င်းတည်း။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

သတ္တကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဂ-အဋ္ဌကနိဒ္ဒေသ အပွင့်

ဂဝဂ။ ဗိဟရိတဗ္ဗဋ္ဌေနာတိ၊ ကား။ ပစ္စနီကဓမ္မေ၊ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့ကို။ ဝါ၊ တနည်း။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခကို။ ဝိတ္တိန္တိတွာ၊ ဖြတ်၍။ (ဝိ၏အနက်။) ပဝတ္ထေတဗ္ဗဋ္ဌေန၊ ဖြစ်စေထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ဟရိတဗ္ဗ၏ အဓိပ္ပါယ်၊ အနုပုဗ္ဗ ဝိဟာရတာ ၌စပ်။)

န ဟိ။ ပေ။ သမ္ပန္နော ဟောတိ။ ။ ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ်ကို ပါဠိတော်နောက်ဝါကျ၌ ရှိသော “တမ္ပိ” ပုဒ်နှင့်၎င်း၊ နိရောဓဓမ္မန္တိ နောက်၌ရှိသော “ဉာဏံ” ပုဒ်နှင့်၎င်း မစပ်သင့်ပါလော့၊ ထိုသို့စပ်လျှင် ဉာဏ်တပါးအဖြစ်ဖြင့် ထင်ရှားသည် မဟုတ်ပါလော့။ ဟု စောဒနာဘွယ်ရှိသောကြောင့် “န ဟိ။ ပေ။ သမ္ပန္နော ဟောတိ” ဟုဆိုသည်။ ဤသို့လည်း ပါဠိတော်၌ ဆက်စပ်၍ မဖြစ်ပါဘုလိ။

တံဉာဏဂ္ဂဟဏေ။ ပေ။ ပသင်္ဂတော။ ။ “တမ္ပိဉာဏံ” မှ ထိုဉာဏသဒ္ဓါကို ယူလိုက်လျှင် ဤ ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ်၌ ဉာဏသဒ္ဓါ မလိအပ်သောကြောင့်၎င်း၊ ဉာဏသဒ္ဓါကို ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ်နှင့် တွဲဘိရန် ယူထားလျှင် “ခယဓမ္မံ။ ပေ။ နိရောဓဓမ္မံ” တို့အတွက် စပ်ပုဒ်မရှိဟု လျဉ်းပါးဘွယ် ရှိသောကြောင့်၎င်း “တမ္ပိဉာဏံ” ကိုယူ၍ မစပ်နိုင်ပါဘုလိ။

ဝိသင်း]

၁၀-ဒသကနိဒ္ဒေသ ပဌမဗလနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၅၅၃

၁၀-ဒသကနိဒ္ဒေသ ပဌမဗလနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၈၀၉။ အဝိဇ္ဇမာနံ၊ ထင်ရှားမရှိသော။ ဌာနံ၊ အကြောင်းသည်။ အဋ္ဌာနံ၊ နမည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ နတ္ထိ၊ မရှိသော။ ဝါ၊ မဟုတ်သော။ ဌာနံ၊ အကြောင်းတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အဋ္ဌာနံ၊ နမည်၏။ [နတ္ထိသည် နိပါတ်ပုဒ်တည်း။] ဇေ (ဇေသော)၊ ဤနည်းသည်။ အနဝကာသောတိတ္ထောပိ၊ ဟူသော ဤပါဌ၌လည်း။ နယော၊ အနက်ကိုဆောင်ကြောင်းနည်းတည်း။ [“အဝိဇ္ဇမာနော + ဩကာသော အနာကာသော။ နတ္ထိ + ဩကာသော အနဝကာသော” ဟု ပြုပါ ဟူလိ။ ဤသို့ ဝစနတ္ထနစ်မျိုးရလျှင် “နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ” ဟူသော စကားသည် နိဂုံးဝါကျ ဖြစ်သင့်ပါ၏လော ဟု မေးဘုယ်ရှိသောကြောင့် “တဒတ္ထနိဂမနမတ္ထမေဝ” ကို မိန့်။] ဟိ၊ မှန်။ နေတံဌာနံ ဝိဇ္ဇတိတိ ဝစနံ၊ ဟူသော သဒ္ဒါသည်။ တဒတ္ထနိဂမနမတ္ထမေဝ၊ ထိုအဋ္ဌာနဖြစ်သော အနက်၏ နိဂုံးမျှသာတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

အသုခေ၊ သုခမဟုတ်သော သင်္ခါရ၌။ သုခန္တိ၊ ဟူ၍။ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသောဝ၊ ဒိဋ္ဌိအားဖြင့် ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ဖြစ်ခြင်းသည်သာ။ ဣခ၊ ဤအရိ သာသောက၏ သုခဟု ကပ်ရောက်ရာ၌။ ဥပဂမနဿ၊ ကပ်ရောက်ခြင်း၏။ ဌာနန္တိ၊ အကြောင်း

အဋ္ဌာနံ။ ။ ဉာဏ်ဖြင့် ကြည့်ရှုသောအခါ ဉာဏ်၌ မပေါ်လာသော အကြောင်းအရာသည် အဝိဇ္ဇမာနဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အဝိဇ္ဇမာနကို “အနုပလပ္ပမာန” အနက်ဟု အနုဋ္ဌိကာ ဖွင့်သည်။ မှန်၏။—အဝိဇ္ဇမာန၊ ထင်ရှားမရှိသော အရာသည် အဘယ်မှာ ဉာဏ်ဖြင့် ကြည့်သောအခါ ရနိုင်ပါတော့အံ့နည်း။ ထို့ကြောင့် “အနုပလပ္ပနှင့် အဝိဇ္ဇမာနသည် အဓိပ္ပါယ် အတူတည်း” ဟု မှတ်ပါ။ ဤအလို “အဋ္ဌာနံ ဉာဏ်ဖြင့်ကပ်၍ မရအပ်သောအကြောင်း” ဟု ပေးပါ။

တနည်း။ ။ အဋ္ဌာနံ၌ အသဒ္ဓါသည် အဘာဝ (မရှိခြင်း) အနက်ဟောတည်း။ ထို့ကြောင့် “နတ္ထိ ဌာနံ” ဟု ဤဋ္ဌိကာ၌၎င်း “အဘာဝတ္ထောဝါ” ဟု အနုဋ္ဌိကာ၌၎င်း ဖွင့်သည်။ အသဒ္ဓါ၏ အနက်ကိုဖွင့်သောကြောင့် “နတ္ထိ၊ မရှိသော” ဟု ဝိသေသနအနက်ပေးလိုက်ပါသည်။ [ရှေးနိဿယ၌ “ဌာနံ၊ အကြောင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ” ဟု ပေး၏။ ပါဠိတော်၌ နိဗ္ဗာန်တို့၌ အနက်ပေးသောအခါ “ဧတံ ဤအကြောင်းသည်။ အဋ္ဌာနံ၊ အကြောင်းမရှိပါ” ဟု အနက်မဖြစ်နိုင်။ “ဧတံ၊ ဤအကြောင်းသည်။ အဋ္ဌာနံ၊ မရှိသောအကြောင်းတည်း” ဟုသာ ပေးနိုင်ပါသည်။)

ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသောဝ၊ ပေးဌာနံ။ ။ သုခ မဟုတ်သော သင်္ခါရ၌ သုခဟု ကပ်ရောက်ခြင်းသည် တဏှပါဒါနိ သေည်တို့ အကုန်လည်း ဖြစ်နိုင်သည် ဟုတ်ပါလော၊ အဘယ်ကြောင့် “ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသောဝ ဌာနံ” ဟု မိန့်ရပါသနည်း။ ဤသို့ မေးဘုယ်ရှိသောကြောင့် အနုဋ္ဌိကာ၌ “ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသဿ သော သာတိသယော” ဟု မိန့်သည်။ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသ လန့်ကံသောကြောင့် “ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသောဝ ဌာနံ” ဟု မိန့်ပါသည်— ဟူလိ။ [တဏှပါဒါဒိနမ္ပိ

ဟူ၍။ အဓိပ္ပေတံ၊ အလိုရှိအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ ဒဿန္တော၊ ကြောင့်။ ကေန္တု။ပေ။ အတ္တဒိဋ္ဌိဝသေနာတိ၊ ဟူ၍။ ပဓာနဒိဋ္ဌိ၊ ပဓာနဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိကို။ အာဟ၊ မိန့်ပြီ။

ဘေဒါနုရူပဿ၊ သံသာက္ခပြားခြင်းအားလျော်သော စကားကို။ သာဝနံ၊ ကြားသိစေခြင်းသည်။ အနုဿာဝနံ၊ နမည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ဘေဒါနုရူပေန၊ သံသာက္ခပြားခြင်းအားလျော်သော။ ဝစနေန၊ စကားဖြင့်။ ဝိညာပနံ၊ သိစေခြင်းသည်။ (အနုဿာဝနံ၊ နမည်၏။) [သာဝနံ၊ “ကြားစေခြင်း” ဟူသည် သုတပါးကို သိစေခြင်း၊ အသိပေးခြင်းပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် “သာဝနံ” ကို “ဝိညာပနံ” ဟု အဓိပ္ပါယ်တူဖွင့်သည်။]

စ၊ ဆက်။ လိင်္ဂေ၊ လိင်္ဂသည်။ ပရိဝတ္တေ၊ ပြန်လသော်။ ကေနမ္ပနိဗ္ဗတ္တိတော၊ တခုသောကံသည် ဖြစ်စေအပ်သော။ (ပဋိသန္ဓေ အကျိုးပေးတုန်းက ကံသည် ဖြစ်စေအပ်သော။) သော ဧဝ တဝင်္ဂပူဗန္ဓော၊ ထို ဘဝင်္ဂအစဉ်သည်သာလျှင် ၎င်း။ (သော) ဧဝ ဇီဝိတိန္ဒြိယပူဗန္ဓော၊ ထိုဇီဝိတိန္ဒြေ အစဉ်သည်သာလျှင်၎င်း။ (ဟောတိ)။ အညော၊ အခြားသော ဘဝင်္ဂအစဉ်၊ ဇီဝိတိန္ဒြေအစဉ်သည်။ န (ဟောတိ)၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အပိလိင်္ဂပရိဝတ္တန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟ ကာရဏ) အာဟ။ အယံ ပဉ္စောတိ၊ ကား။ ဉာနိစ္ဆာနိဗ္ဗတ္တော၊ သိလိုသော ဆန္ဒကြောင့်ဖြစ်သော။ ကထာ၊ စကားတည်း။

သင်္ဂါမစတုက္ကံ၊ ကို။ သပတ္တဝသေန၊ ရန်သူဖြစ်သော စစ်သား၏အစွမ်းဖြင့်။ ယောဇေတဗ္ဗံ၊ ၏။ စ၊ ဆက်။ သပ္ပတ္တံ၊ အလုံးစုံသော စတုက္ကတို့၌။ ပုရိမံ၊ ရှေး၌

သုခတော ဥပဂမနဿ ဟေတုတာဝေ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသဿ၊ သော (ထိုသုခ၌ သုခဟု ကပ် ရောက်ခြင်းသည်) သာတိသယော၊ အသုခေဝိ ဒဋ္ဌိ ပဝတ္တာပနတော (ဒိဋ္ဌိကဖြစ်စေနိုင် ခြင်းကြောင့်တည်း။) ဣတိအာဟ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသောဝ။ပေ။ အဓိပ္ပေတန္တိ၊အနု။]

အတ္တဒိဋ္ဌိဝသေန။ ။အရိယာ သာဝကမှာ ၆၂ ပါးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိများ မရှိကြကုန်သည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ်ကြောင့် “အတ္တဒိဋ္ဌိဝသေန” ဟု မိန့်ရပါသနည်း။ ဤသို့မေးဘယ် ရှိသောကြောင့် အနုဋ္ဌိကာ၌ “အတ္တဒိဋ္ဌိသန္နိဿယာ မန သပ္ပဒိဋ္ဌိယော” ဟု မိန့်သည်၊ အလုံး စုံသော မိစ္ဆာအယုတ္တံသည် အတ္တဒိဋ္ဌိသာ အရင်းခံ ရှိကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် “ပဓာနဖြစ်သော အတ္တဒိဋ္ဌိကိုသာ ဆိုထိုက်ပါသည်” ဟုလို့။

သပတ္တဝသေန။ ။သပတ္တဝသေန ယောဇေတဗ္ဗံ နှင့်စပ်၍ “သပတ္တံ မာရေမိ အဘိသန္ဓိ နာ သပတ္တေန နိပန္နဋ္ဌာနေ နိပန္နံ မနုဿဘူတော မနုဿဘူတံ မာသရံ ပိတရံ ဝါ မာရေ- နန္တေတိ အာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗံ” ဟု အနုဋ္ဌိကာဖွင့်၏။အဋ္ဌကထာဝယ် ပြအပ်သော ဇဋ္ဌက နေရာ၌ သပတ္တံကို ထည့်၍ပြခြင်းတည်း။မိမိကား စစ်တိုက်ရာဝယ် တဖက်စစ်သားကို သတ် အံ့ဟု ကြံ၍ ပစ်ခတ်ရာအခါလိုစစ်တပ်တွင် ပါနေသော အဖော်သားကို သတ်မိလျှင် အာ- နန္တရိယကံ ထိုက်သည်-ဟု ဆိုလိုပါသည်။

ဝိသင်း]

၁၀-ဒသကနိဒ္ဒေသ ပဌမပလနိဒ္ဒေသ အပွင့်

၁၁၁

ဖြစ်သော။ အဘိသန္ဓိစိတ္တံ၊ သတ်လုံသောစိတ်သည်။ (အာနန္တရိယာနန္တရိယ-
ကမ္မေ၊ အာနန္တရိယကံ၏ အဖြစ်၊ အာနန္တရိယကံ မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်၌။)
အပ္ပမာဏံ၊ လိုရင်းပမာဏမဟုတ်။ ပန၊ အနွယ်ကား။ ဝဓကစိတ္တံ၊ သတ်ကြောင်း
စိတ်သည်၎င်း။ တဒါရမ္မဏံ၊ ထိုစိတ်၏ အာရုံဖြစ်သော။ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ
သည်၎င်း။ အာနန္တရိယာနန္တရိယကမ္မေ၊ ၌။ ပမာဏံ၊ လိုရင်းပမာဏသည်။
ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ပုထုဇ္ဇနဿေဝ၊ အားသာ၊ တံ၊ ထိုဒါနဝတ္ထုသည်။ ဒိန္နံ၊ ပေးလှူအပ်သည်။
ဟောတိ။ ကဿ၊ ကြောင့်။ ဟောတိ၊ နည်း။ ဝဓကစိတ္တံ၊ သတ်။ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏံ၊
ပစ္စုပ္ပန်ဇီဝိတိန္ဒြေဟူသောအာရုံရှိသည်။ (သမာနံ) ပိ၊ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ဇီဝိတိ-
န္ဒြိယံ၊ ပေ။ ဝဓသန၊ ဇီဝိတိန္ဒြေအစဉ်ကိုဖြတ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ အာရမ္မဏံ၊ ကို။
ကဏ္ဍာ၊ ရှိ၊ ပဝတ္တတိ၊ ယသ၊ ကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ စာကစေတနာ၊ လှူဘွယ်ဝတ္ထုကို
စွန့်ကြဲကြောင်းစေတနာသည်။ န၊ ပဝတ္တတိ၊ မဖြစ်။ ဟိ၊ မှန်။ သာ၊ ထို စာက
စေတနာသည်။ စဒိဏဗ္ဗံ၊ စွန့်ထုတ်သောအလှူဝတ္ထုကို။ အာရမ္မဏံ၊ ကဏ္ဍာ၊ စဇန
မတ္တမေဝ၊ စွန့်ခြင်းမျှသည်သာ။ ဟောတိ။ စ၊ ဆက်။ အညသကကရဏံ၊ လှူဘွယ်
ဝတ္ထုကို အခြားသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာအဖြစ်ကိုပြုခြင်းသည်။ တဿ၊ ထိုစွန့်ထုတ်
သော ဝတ္ထုကို။ စဒန္တံ၊ စွန့်ခြင်းသည်။ တဿ၊ ကြောင့်။ ယဿ၊ အကြင်ပုထုဇ္ဇ
ပုဂ္ဂိုလ်၏အတွက်။ တံ၊ ထိုလှူဘွယ်ဝတ္ထုကို။ သကံ၊ သူ၏ဥစ္စာကို။ [သံယေဝ+
သကံ။] ကတံ၊ ပြုအပ်ပြီ။ တဿ၊ ထိုပုထုဇ္ဇပုဂ္ဂိုလ်အားသာ။ ဒိန္နံ၊ ပေးလှူ
အပ်သည်။ ဟောတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ပုထုဇ္ဇနဿေဝ တံ ဒိန္နံ ဟောတိ)။

သဏ္ဌာ၊ ပေ။ ကပ္ပဝိနာသေယေဝ၊ မစ္စတိတိဣဒံ၊ ဟူသော ဤစကားသည်။ ကပ္ပဋ္ဌ-
ကဿ၊ ကပ္ပဋ္ဌကထာနှင့်။ န၊ သမေတိ၊ မည်။ ဟိ၊ မှန်။ တတ္ထ၊ အဋ္ဌကထာယံ၊
ထို ကပ္ပဋ္ဌကထာ၌။ အာပါယိကောတိ ဣဒံ သုတ္တံ။ ပေ။ သန္ဓာယ၊ ဝုတ္တန္တံ၊ ဟူ၍။
ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ [အာပါယိကောတိ အာပါယိကောဟူသော။ ဣဒံ သုတ္တံ၊ ကို။
(ဝုတ္တံ ၌ စပ်။)] သော၊ ထို အာနန္တရိယကံထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဧကံ၊ ကပ္ပံ၊
တခုသောကပ်ကို။ အသိတိဘာဓေ၊ ရှိသောသော အဘိတိကို။ ကဏ္ဍာ၊ ရှိ။
တဏှာ၊ လိုရှ်ဆယ်သောအဘိမျှ။ ဧကဘာဝမတ္တံ၊ တဘိအတိုင်းအရှည်ရှိသော။
ယံ၊ ကလံ၊ အကြင် ကာကပတ်လုံး။ တိဇ္ဇေယျ၊ တည်ရာ၏။ တံ (ကလံ)၊ ထို
ကာလကို။ အာယုကပ္ပံ၊ အာယုကပ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ၊ ဝုတ္တံ၊ ဟောဇောန်မူ အပ်ပြီ။
မန၊ ဆက်။ ကပ္ပဝိနာသေယေဝ၊ ဟူသော ပုဒ်၌။ အာယုကပ္ပဝိနာသေယေဝ၊
အာယုကပ်၏ ပျက်ရာအခါ၌သာ။ (မစ္စတိ၌စပ်။) ဣတိ၊ အတ္ထေ၊ ဤအနက်သည်။
သတိ၊ သေ။ ဝိရောဓော၊ ကပ္ပဋ္ဌကထာနှင့် ဆန့်ကျင်ခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။
စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤသဏ္ဌဟန္တ ဟိ၊ ကပ္ပေ၊ အစရှိသော စကားရပ်၌။ သဏ္ဌဟန္တ-
တိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤစကားကို။ သော၊ နက်ဖန်၌။ ဝိနယိသတိ၊ ပျက်စီးတော့

လတ္တံ့။ လူတိဝိယ၊ ဤကဲ့သို့။ (ယနေတည်ပြီး နောက်တရက် ပျက်လတ္တံ့ ကဲ့သို့။) အဘူတပရိကပ္ပဝသေန၊ ထင်ရှားမရှိသောအနက်ကို ကြံဆခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ (“တကယ်အားဖြင့် ယနေတည်ပြီး နက်ဖန် မပျက်နိုင်ပါ” ဟုလို။) ကေဒိဝသမေဝ၊ တနေ့၌သာ။ ပစ္စတိ၊ ကျက်ရ၏။ (ကသွာ၊ နည်း။) တတော၊ ထိုကမ္ဘာပျက်ခါနီးတရက်မှ။ မရံ၊ နောက်၌။ ကပ္ပိဘာဝေန၊ ကမ္ဘာ၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ အာယုကပ္ပဿပိ၊ ၏လည်း။ အဘာဝတော၊ မရှိခြင်းကြောင့် တည်း။ လူတိ၊ သို့။ အဝိရာဇတော၊ ကပ္ပအဋ္ဌကထာနှင့်မဆန့်ကျင်သောအားဖြင့်။ အတ္ထယောဇနာ၊ အနက်ကို ယှဉ်စေခြင်းကို။ ဒဠဗ္ဗာ၊ [ဋီကာဆရာက ကပ္ပ အဋ္ဌကထာနှင့် မဆန့်ကျင်အောင် ဖွင့်ပြသော်လည်း အဋ္ဌကထာဆရာကမူ ထိုသို့ အာယုကပ်ကို ယူလိုဟန်မတူ။ တကမ္ဘာပတ်လုံးကို ယူလိုဟန်တူပါသည်။]

၂

ပကတတ္ထောတိ၊ ကား။ အနုက္ခတ္ထော၊ ဥက္ခတ္တရဟန်းမဟုတ်သော။ သမာန သံဝါသကောတိ၊ ကား။ အပါရာဇိကော၊ ပါရာဇိကကျသူလည်း မဟုတ်သော။ (ဘိက္ခု ဌာဝပ်)။ ကိံ ပနတန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ ယောသော၊ အကြင်သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ နိယတောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တော၊ တံ၊ ထိုသောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ကိံ၊ အဘယ်သည်။ နိယာမေတိ၊ မြဲစေသနည်း။ ဝါ၊ ပိုင်းခြား သတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်သနည်း။ လူတိအတ္ထော၊ နက်။ ပန၊ ဆက်။ ယထာ ပုစ္ဆိတဿ၊ အကြင် အကြင်မေးအပ်ပြီးသော။ တသေဝ နိယတဿ၊ ထိုမြဲသောပုဂ္ဂိုလ်၏ပင်။ (ဝိဇ္ဇမာနတံ ဌာဝပ်။) မိစ္ဆတ္တ သမ္မတ္တနိယတဓမ္မာနံ ဝိယ၊ မိစ္ဆတ္တနိယတဓမ္မ၊ သမ္မတ္တနိယတဓမ္မတို့၏ကဲ့သို့။ သဘာဝတော၊ ပင်ကိုယ်သဘောအားဖြင့်။ ဝိဇ္ဇမာနတံ၊ ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်ကို၎င်း။ ယထာပုစ္ဆိတံ၊ အကြင်အကြင်မေးအပ်ပြီးသော။ နိယာမကဟေတု၊ မြဲစေခြင်း၏ အကြောင်းကို၎င်း။ ပဋိသေတော၊ တား၍။ ယေန၊ အကြင် အကြောင်းကြောင့်။ (အထက်မင် သုံးပါးအတွက် ဝိပဿနာ ဉာဏ်ကြောင့်။) နိယတောတိ၊ ဟူ၍၎င်း။ သတ္တက္ခတ္တ၊ ပရမာဒိကောတိ၊ သတ္တက္ခတ္တ၊ ပရမအာရုံသည် ဟူ၍၎င်း။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ [ယေန ဥပရိမဂ္ဂတ္တယ-ဝိပဿနာဉာဏေန။ - အနု။] တံ ယထာဓိပ္ပေတကာရဏံ၊ အကြင်အကြင် အလို

သဘာဝတော ဝိဇ္ဇမာနတံ။ ။ [ပဋိသေတောဌာဝပ်။] မိစ္ဆတ္တနိယတဓမ္မ ဟူသည် နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ အာနန္တရိယကံ အဖြစ်ဖြင့် ထင်ရှားသကဲ့သို့၎င်း၊ သမ္မတ္တနိယတဓမ္မ ဟူသည် မင်္ဂလေးပါး ဓမ္မအဖြစ်ဖြင့် ထင်ရှားရှိသကဲ့သို့၎င်း သောတာပန်၏ နိယတဟူသည် ထင်ရှားရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးမဟုတ်၊ ဤသို့တားမြစ်ပြီး၍။

ယထာ ပုစ္ဆိတဉ္စပေ။ ဟေတု။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ “ကိံ ပုဗ္ဗဟေတ ဥဒါဟ ပဋိလဒ္ဓမဂ္ဂေါ ဥဒါဟ ဥပရိ တယော မဂ္ဂါ” ဟု မေးအပ်သော အကြောင်းသုံးမျိုးကို “ယထာပုစ္ဆိတဉ္စ နိယာမကဟေတု ပဋိသေတော” ဟု ဆိုသည်။ ဤ၌ “ပဋိသေတော” ဟူသည် “ပုဂ္ဂလေ ပန နိယတောနာမ နတ္ထိ” ဟု တားမြစ်ခြင်းတည်း။

ဝိဘင်း]

၁၀-ဒသကနိဒ္ဒေသ ပဌမမလနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၅၅၇

ရှိအပ်သော ထိုအကြောင်းကို။ အထေတုံ၊ ငါ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ဟိတိအာဒိ၊ အစရှိသောစကားရပ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရာ) အာဟ။ ဇာဘဏ၊ ဖွားပြီးသော။ ကုမာရဏ၊ သတို့သား၏။ (နာမံ) ဝိယ၊ အမည်ကဲ့သို့။ နိယတ သတ္တကုတ္တုပရမာဒိကံ၊ နိယတအမည် သတ္တကုတ္တုပရမာဒအမည် အစရှိသော။ ဧတံ၊ ထိုအမည်သည်။ အရိယာယ၊ အရိယာဖြစ်သော။ ဇာတိယာ၊ ဇာတ်အားဖြင့်။ ဇာတဏ၊ မွေးဖွားပြီးသော သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ နာမမတ္တံ၊ အမည်မျှသာတည်း။ နိယတာနိယတဘေဒံ၊ နိယတ အနိယတ အပြားရှိသော။ နာမံ၊ တည်း။ ဣတိ အတ္ထော။

ပုဗ္ဗဟေတု၊ ရှေ့အကြောင်း ကောင်းမှုသည်။ နိယာမကော၊ နိယတအဖြစ်၌ မြဲစေသည်။ ယဒိ (ဟောတိ)၊ အကယ်၍ဖြစ်အံ့။ (ဧဝံသတိသေဝံ။) သောတာပနော စ၊ သည်လည်း။ နိယတော၊ မြဲသောပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂတော၊ မှ။ ဥဒ္ဓံ၊ အထက်၌။ တိဏ္ဍကုန်သော။ မဂ္ဂါနံ၊ မဂ်သို့၏။ ဥပနိဿယဘာဝတော၊ ဥပနိဿယ၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ပုဗ္ဗဟေတုက အထက်မဂ်သုံးပါး၏ ဥပနိဿယ၏အဖြစ်ကြောင့်။) ပုဗ္ဗဟေတုကိစ္စံ၊ ပုဗ္ဗဟေတု၏ ကိစ္စသည်။ (အတ္ထိ)။ တတော၊ ထိုသောတာပတ္တိမဂ်မှ။ ပုဗ္ဗေပန၊ ရှေ့၌ကား။ ပုဗ္ဗဟေတုကိစ္စံ၊ သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိတော့။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဏ၊ ဥပနိဿယဘာဝေါ၊ ဥပနိဿယ၏ မရှိခြင်းဟူသော အဖြစ်သည်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ဖောက်၏။ (ဖြစ်၏)။ ဟိ၊ ဆက်။ တဿပိ၊ ထိုသောတာပတ္တိမဂ်၏လည်း။ ပုဗ္ဗဟေတု၊ ရှေးအကြောင်းကောင်းမှုသည်။ ဥပနိဿယော၊ အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသည်။ ယဒိ သိယာ၊ အံ့။ (ဧဝံသတိ)။ သောစ၊ ထိုပုဗ္ဗဟေတုသည်လည်း။ နိယာမကော၊ မြဲစေတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂပုတ္တိတော၊ သောတာပတ္တိမဂ်၏ဖြစ်ရာအခါမှ။ ပုဗ္ဗေဝေ၊ ရှေး၌ပင်။ ဝါ၊ ရှေးကပင်။ နိယတော၊ မြဲသည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ တဉ္စ၊ ထိုရှေ့အဘို့ကမြဲသည်၏အဖြစ်ကို

နိယတာနိယတ ဘေဒံ။ ။ သောတာပနာဒိ နိယတဘေဒံ (သောတာပန် သကဒါဂါမိ အစရှိသော မြဲသောအပြား) သတ္တကုတ္တု ပရမာဒိ အနိယတဘေဒဉ္စ (ထိုသောတာပန်တွင် အချို့က သတ္တကုတ္တုပရမာဒဖြစ်၍၊ အချို့က ကောသံကောလဖြစ်ခြင်း၊ တချို့က ကေဓီဖြစ်ခြင်းကြောင့် မမြဲသော အပြားရှိသောအမည်) [ဤပါဠိသည် နိယတသတ္တကုတ္တုပရမာဒကံ၏ အနက်ပြုတည်း။]

ယဒိ ပုဗ္ဗဟေတု။ ။ “ကိ ပုဗ္ဗဟေတု နိယာမေတိ” ဟူသော ပုစ္ဆာ၌ လဒ္ဓဒေါသကိပြုလိ၍ “ယဒိ ပုဗ္ဗဟေတု” စသည်ကို မိန့်သည်။ နိယတပုဂ္ဂိုလ်ဟူသည် သောတာပန် (သောတာပတ္တိ မလဋ္ဌ) ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂပုဂ္ဂိုလ် မဟုတ်၊ [သောတာပနောစ၌ စ ကို ဗျတိရောကတ္ထ ဟု အနုဋ္ဌိကာဖွင့်၏။ အနုယ၏ ပြောင်းပြန် ဗျတိရောက မဟုတ်၊ “ယောဗဒ္ဓံစ မေ္စစ” ၌ ကဲ့သို့ အပိုအလွန် အနက်ဟော ဗျတိရောကတ္ထတည်း။]

လည်း။ အနိဗ္ဗာန်၊ အလုံမရှိအပ်။ [သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်ရောက်မှ နိယတဖြစ်သည့် အတွက် သောတာပတ္တိမဂ်မဖြစ်မီ ရွှေ့ကပင် တင်ကြို၍ နိယတဖြစ်ခြင်းကိုလည်း အလုံမရှိအပ်။] တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အသ၊ ထိုသောတာပတ္တိမဂ်၏။ ပုဗ္ဗဟေတုနာ၊ ရှေးအကြောင်း၊ ကောင်းမှုအားဖြင့်။ အဟေတုကတော၊ အကြောင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်သည်။ အာပန္နာ၊ ရောက်နေ၏။ ဝါ၊ ဖြစ်နေ၏။ ဣတိ ဣမံ အတ္တံ၊ ဤအနက် အဓိပ္ပါယ်ကို။ သန္တာယ၊ ၍။ ဣစ္စဿ၊ ပေ။ နိဗ္ဗတ္တိ ပါပဟာတီတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟ- ကာရေ) အာဟ။

ပဋိလဒ္ဓမဂ္ဂေါ၊ ရအပ်သော မဂ်ဟူသည်။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေါ၊ တည်း။ တေ နေဝ၊ ထိုသောတာပတ္တိမဂ်ကြောင့်ပင်။ သတ္တက္ခတ္တုပရမာဒိနိယာမေ၊ သတ္တက္ခတ္တု ပရမ အစရှိသည်ကို သတ်မှတ်ခြင်းသည်။ သတိ၊ သော၊ သတ္တမဘဝါဒိတော၊ သတ္တမဘဝအစရှိသည်မှ။ ဥဒ္ဓံ၊ အထက်ဖြစ်သော နောက်ကာလ၌။ ပဝတ္တနကဿ၊ ဖြစ်လတ္တံ့ သော။ ဒုက္ခဿ၊ ၏။ မူလဘူတာ၊ အကြောင်းရင်းဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ ကိလေသာ၊ တို့သည်။ စတနေဝ၊ ထိုသောတာပတ္တိမဂ်ကြောင့်ပင်။ ခဏာ၊ ကုန် ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဥပရိ၊ အထက်၌။ တယော၊ ကုန်သော။ မဂ္ဂေါ၊ တို့သည်။ အကိစ္စကတော၊ ကိစ္စမရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဤကား အဓိပ္ပါယ် အနက်။ ဥပရိ၊ ၌။ တယော၊ မဂ္ဂေါ၊ သတ္တက္ခတ္တုပရမာဒိကံ၊ ကို။ ယဒိနိယာမေန္တိ၊ အကယ်၍ မြဲစေကုန်အံ့။ (ဝေသတိ၊ သော။) တတော၊ ထိုသတ္တက္ခတ္တုပရမ အစရှိသည်မှ။ အညော၊ အခြားသော။ သောတာပန္နောစ၊ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ် သည်လည်း။ နတ္ထိ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဿ၊ ၏။ အကိစ္စကတော၊ ကိစ္စမရှိသည်၏အဖြစ်သည်။ နိပ္ပယောနေတော၊ အကျိုးမရှိသည်၏အဖြစ်သည်။ [အကိစ္စကတောကို ထပ်ဖွင့်သည်။] အာပဇ္ဇတိ၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဤကား အနက်။ အထ၊ သို့မဟုတ်။ သက္ကာယဒိဋ္ဌာဒိပ္ပဟာနံ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အစရှိသည်ကို ပယ်ခြင်းသည်။ ဒဿနကိစ္စံ၊ သောတာပတ္တိမဂ်၏ ကိစ္စတည်း။ တေသံ၊ ထို သက္ကာယဒိဋ္ဌိအစရှိသည်တို့ကို။ ပဟာနေန၊ ပယ်ခြင်းကြောင့်။ သတ္တက္ခတ္တုပရမာဒိ တာယ၊ သတ္တက္ခတ္တုပရမအစရှိသည်၏အဖြစ်သည်။ အဝိတဗ္ဗံ၊ ဖြစ်ရာ၏။ သာစ၊ ထို သတ္တက္ခတ္တုပရမ အစရှိသည်၏အဖြစ်သည်လည်း။ ဥပရိမဂ္ဂေဟိဝေ၊ အထက် မဂ်တို့ကြောင့်သာ။ ဟောတိ၊ (အထက်မဂ်တို့က နှေးလျှင် သတ္တက္ခတ္တုပရမ သောတာပန် ဖြစ်၏၊ မြန်လျှင် ကေဗဇီ သောတာပန်ဖြစ်၏၊ အလယ် အလတ် ဖြစ်လျှင် ကောလံကောလ သောတာပန်ဖြစ်၏။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ သတ္တမဘဝါဒိ တော၊ သတ္တမဘဝအစရှိသည်မှ။ ဥဒ္ဓံ၊ အထက်၌။ ပဝတ္တိတော၊ အကျိုးဝိပါက်၏ အဆက်မပြတ် ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ တေန၊ ထိုသောတာပတ္တိမဂ်နှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။ ဝုဋ္ဌာနေ၊ သင်္ခါရပဝတ္တံမှ ထမြောက်ကြောင်းဝိပဿနာသည်။ (သတိ၊ သော။) သက္ကာယဒိဋ္ဌာဒိပ္ပဟာနေန၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိအစရှိသည်ကို ပယ်ခြင်းသည်။ တေန၊

ဝိသင်း]

၁၀-ဒသကနိဒ္ဒေသ ပဌမဗလနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၁၁၉

ထို့သောတာပတ္တိမဂ်နှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပဌမမဂ္ဂေန။ ပေ။ ဟောန္တိတိ၊ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

န အညော ကောဓိ နိယာမေတိတိ၊ ပါဌ်၏။ နာမကရဏနိမိတ္တတော၊ နာမည် ပြုခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော။ ဝိပဿနာကော၊ မှ။ အညော၊ အခြားသော။ ကောဓိ၊ တစုံတခုသော။ နိယာမကောနာမ၊ မြစေသောတရား မည်သည်။ နတ္ထိ၊ ဣတိ အတ္ထော။ စ၊ ဆက်။ ဝိပဿနာဝ၊ သည်သာ။ နိယာမေတိ၊ မြစေ၏။ ဣတိ ဤစကားကို။ နာမကရဏနိမိတ္တသံယေဝ၊ နာမည်ပြုခြင်း၏ အကြောင်း၏ အဖြစ် ကိုသာ။ သန္ဓာယ၊ ဝုတ္တံ။ စောနေဝ၊ ကြောင့်ပင်။ ဣတိ၊ ပေ။ မတ္တမေဝတန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

၂၁

န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ ပန အတ္တိတိ၊ ကား။ မေ၊ ငါ၏။ အာစရိယော၊ ဆရာသည်။ န အတ္တိ၊ မရှိ။ မေ၊ ငါ၏။ သဒ္ဓိသော၊ တူသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ န ဝိဇ္ဇတိ၊ မရှိ။ ဣတိ- အာဒိ၊ ဤသို့အစရှိသော (ဝိနည်းမဟာဝဂ္ဂ၊ ပဉ္စဝဂ္ဂိယကထာ) စကားတော်ကို။ ဣမိဿာ လောကဓာတုယာ၊ ဤ စကြဝဠာ ကမ္ဘာလောကဓာတ်၌။ ဌတော၊ တည်၍။ ဝဒန္တေန၊ ဟောတော်မူသော။ ဘဂဝတော၊ မြတ်စွာဘုရားတည်၎င်း။ အာဝုသော သာရိပုတ္တ၊ ငါ့ရှင် သာရိပုတ္တရာ။ တေရဟိ၊ ယခုအခါ၌။ သမ္မောဓိယံ၊ သစ္စာလေးပါးတရားကို သိခြင်း၌။ ဘဂဝတော၊ မြတ်စွာဘုရားနှင့်။ သမသမာ၊ ထပ်တူထပ်မျှ ဖြစ်ကုန်သော။ အညော၊ မြတ်စွာဘုရားမှ အခြားကုန် သော။ သမဏာဝါ၊ သမဏအမည်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၎င်း။ ပြာဟ္မဏာဝါ၊ ပြာဟ္မဏအမည်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၎င်း။ အတ္ထိပန ကိံ၊ ရှိပါကုန်သလော။ ဣတိဝေ၊ သို့။ အယံ၊ တပည့်တော်ကို။ ပုဠော၊ မေးအပ်သည်။ (သမာနေဝ၊ သော်။) ဘန္တေ၊ ရား။ နောတိ၊ မရှိပါဟူ၍။ ဝဒေယျံ၊ ဖြေဆိုရာ၏။ [သုတ်ပါဏေ- ယ၊ ဘမ္မသဒ္ဓနီယံသုတ်၊ အနုယောဂဒါနပကာရ ပါဌ်တော်။] ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝတော၊ မိန့်တော်မူပြီး၍။ ကဿ၊ ထို နောဟု ဖြေဆိုနိုင်ခြင်း၏။ ကာရဏံ၊ ကို။ ဒသေတုံ၊ ငှါ။ အဋ္ဌာနုဓမ္မေ၊ ပေ။ သမ္မာသဗ္ဗုဒ္ဓါတိ၊ ဟူသော။ ဣမံ သုတ္တံ၊ ကို။ (ဥပရိပဏ္ဏာသ၊ ဗဟုဓာတုကသုတ် ပါဌ်တော်ကို။) ဒသေန္တေန၊ ပြတော်မူသော။ ဓမ္မသေနာပတိနာ စ၊ တရားစစ်သုကြီး ဖြစ်တော်မူသော အရှင်သာရိပုတြာသည် ၎င်း။ ဗုဒ္ဓဧကေတ္တဘူတံ၊ ဗုဒ္ဓဓာတ်ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ဣမံ လောကဓာတုံ၊ ဤလောက ဓာတ်ကို။ (ဤစကြဝဠာ ကမ္ဘာလောကကို။) ဌပေတွာ၊ ထား၍။ အညတ္တ၊ အခြားသော စကြဝဠာ ကမ္ဘာလောက၌။ အနုပ္ပတ္တိ၊ အခြားသော ဘုရား၏ မပွင့်နိုင်ခြင်းသည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ အယံ၊ ကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

ယော ပန ဘိက္ခုတိ အာဒိနာ၊ ယော ပန ဘိက္ခု၊ အစရှိသော ပါဌ်ရပ်ဖြင့်။ ဝုတ္တာနိ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော။ သိက္ခာပဒါနိ၊ သိက္ခာပုဒ်တို့သည်။ မာတိ-

ကာ၊ မည်၏။ [ယခုအခါ၌ ဘိက္ခုသိက္ခာပုဒ်၊ ဘိက္ခုနီသိက္ခာပုဒ်တို့ကို ပြသော
 ယော ပန ဘိက္ခု၊ ယံပန ဘိက္ခုနီ အစရှိသော စကားရပ်ကို ခန္ဓမာတိကာ
 (မာတိကာနှစ်ပါး)ဟု ဆိုထားသည်။] တာယ၊ ထိုမာတိကာသည်။ အန္တရဟိ-
 တာယံ၊ ကွယ်လသော်။ နိဒါနုဗ္ဗေသသင်္ခါတေ၊ နိဒါနုဗ္ဗေသဟု ဆိုအပ်သော။
 ပါတိမောက္ခေ၊ ပါတိမောက်သည်။ (သိဇ္ဇေ၊ ပြီးသော်၎င်း။) (ထင်ရှားရှိသော်
 ၎င်း။) ပဗ္ဗဇ္ဇ၊ ပဿမ္မဒါကမ္မေသု၊ ရှင်ပြုကြောင်းကံ၊ ရဟန်းပြုကြောင်းကံတို့သည်။
 (သိဇ္ဇေသု၊ ပြီးကုန်သော်၎င်း။) (ထင်ရှားရှိကုန်သော်၎င်း။) သာသနံ၊ သာသနာ
 တော်သည်။ တိဋ္ဌတိ၊ တည်၏။ ဣတိ အတ္ထော၊

ဝါ၊ တနည်း။ ပဗ္ဗဇ္ဇာ၊ ရှင်အဖြစ်သည်၎င်း။ ဥပသမ္ပဒါ၊ မြင့်မြတ်သော
 ရဟန်းအဖြစ်သည်၎င်း။ ပါတိမောက္ခေ၊ ၌။ အန္တောဝဂေ၊ အတွင်းဝင်ကုန်၏။
 (ကဿာ၊ နည်း။) တဒုသယဘာဝေ၊ ထိုရှင်၏အဖြစ်၊ ရဟန်း၏အဖြစ်ဟူသော
 နှစ်ပါးစုံ၏ မရှိခြင်းသည်။ (သတိ၊ သော်။) ပါတိမောက္ခာဘာဝတော၊
 ပါတိမောက်၏ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ပါတိမောက္ခေ၊ သည်။
 (သိဇ္ဇေ၊ သော်၎င်း။) ဟာသု၊ ထို ရှင်အဖြစ်၊ ရဟန်း၏အဖြစ်တို့သည်။ (သိဒ္ဓါ-
 သု၊ ကုန်သော်၎င်း။) သာသနံ၊ တိဋ္ဌတိ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဩသက္ကိတံ
 နာမာတိ၊ ကား။ ပစ္ဆိမပဋိဝေဓသီလဘေဒဒယံ၊ အဆုံး၌ဖြစ်သော သစ္စာ
 ၄-ပါးကိုထိုးထွင်း၍သိခြင်း၊ အဆုံး၌ဖြစ်သော သီလပျက်ခြင်းနှစ်ပါးအပေါင်းကို။
 ကေတောကတာ၊ တပေါင်းတည်းပြု၍။ တတော၊ ထိုအဆုံး၌ဖြစ်သော သစ္စာ
 ၄-ပါးကို ထိုးထွင်း၍သိခြင်း၊ အဆုံး၌ဖြစ်သော သီလပျက်ခြင်းမှ။ ပရံ၊ နောက်၌။
 (သာသနံ၊ သည်။) ဝိနဋ္ဌနာမ၊ ပျက်ပြီးမည်သည်။ ယောတိ၊ ဣတိ အတ္ထော၊
 ဤကား အဓိပ္ပါယ်နက်။

တာတိ၊ ကား။ ရသ္မိယေဝ၊ ချောင်ခြည်တော်တို့သည်။ (ဖရိယန္တိ ဌိစပံ။)
 ကာရုညန္တိ၊ ကား။ ပရိဒေဝနကာရုညံ၊ ဝိကြေးခြင်းအားဖြင့် သနားတယ်ကို။
 (ကရိယန္တိ ဌိစပံ။) အနန္တရိယတ္တာတိ၊ ကား။ ဒီသု၊ နှစ်ဆူသော ဘုရားရှင်တို့
 သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေသု၊ ပွင့်တော်မူကုန်လသော်။ အန္တရိယတ္တာဘာဝဒေါသ-
 တော၊ အံ့ဩထိုက်သည်၏ အဖြစ်၏ မရှိခြင်းဟူသော အပြစ်ကြောင့်။ ဣတိ
 အတ္ထော၊ ဤကား အဓိပ္ပါယ်နက်။ ဝိဝါဒါဘာဝတ္ထံ၊ ဝိဝါဒ၏ မဖြစ်ခြင်းအကျိုး
 ငှါ။ ဒေ၊ နှစ်ဆူသော ဘုရားရှင်တို့သည်။ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဣတိ အတ္ထော။

ကေ၊ တဆူသော။ ဗုဒ္ဓံ၊ ဘုရားရှင်ကို။ ဓာရေတိ၊ ဆောင်နိုင်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
 ကေဗုဒ္ဓဓာရဏံ၊ မည်၏။ ဧတေန၊ ဤ ကေဗုဒ္ဓဓာရဏံပါရှိဖြင့်။ ယေန၊ အကြင်
 အကြောင်းကြောင့်။ အယံ လောကဓာတု၊ ဤလောကဓာတ်သည်။ ဒုတိယဗုဒ္ဓ-
 ဂုဏေ၊ နှစ်ဆူမြောက် ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်တို့ကို။ ဓာရေတု၊ ဆောင်ခြင်းငှါ။
 အသမတ္တာ၊ မစွမ်းနိုင်။ ဧတေ ဗုဒ္ဓဂုဏာ၊ ဤ ဘုရားရှင်တို့၏ ဂုဏ်တော်တို့သည်။

စိတင်း]

ဝဏ္ဏကုဋိသေဝ ဗုဒ္ဓမဃလင်္ကာသေဝ အဗ္ဗုဒ္ဓိ

၅၆၁

ဝေဿဘာဝါ၊ ဤသို့သဘောရှိကုန်၏။ [နှစ်ဆူသောဘုရားရှင်တို့၏ ဂုဏ်တို့သည် မြေကြီးက မဆောင်နိုင်လောက်အောင် လေးလေးပင်ပင်သဘောရှိကြကုန်၏။] ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ ဒဿေတိ၊ ဟိ၊ မှန်။ ပစ္စယဝိသေသနိပ္ပန္နာနံ၊ ရွေးရွေး အကြောင်းကောင်းမှု ပါရမီအထူးကြောင့် ပြီးကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ တရားတို့၏။ သဘာဝဝိသေသော၊ သဘောအထူးသည်။ ဝါ၊ ကို။ ဓာရေတုံ၊ ဆောင်ခြင်းငှါ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ [ကသွာထည့်၍ ရွှေဝါကျကို လှည့်ပြီးလျှင် ဟိ (ယသ္မာ) ဟု အနက်ပေး၍ ဣတိ၊ ယေန။ ပေ။ ဝေဿတိ ဟု ပြန်လှည့်၍လည်း တနည်းပေးပါ။]

သမံ၊ အညီအမျှ။ ဥဒ္ဓံ၊ ရေ၏အထက်၌။ ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်နိုင်၏။ ဝါ၊ သွားနိုင်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သမုပါဒိကာ၊ မည်၏။ [“သမ+ဥ+ပါဒိကာ” ဟု ပုဒ်ခွဲ။] ဥဒ္ဓကဿ၊ ၏။ ဥပရိ၊ အထက်၌။ သမံ၊ အညီအမျှ။ ဂါမိနီ၊ သွားနိုင်၏။ ဣတိ၊ အတ္ထော၊ ဒွိန္ဒမ္ပိတိ၊ ကား။ ဒေဝံ၊ နှစ်ဆူသော ဘုရားရှင်တို့ကိုလည်း။ (ဓာရေယျ အပိန၊ ဆောင်နိုင်ရာပါအံ့လော။) [ဤအလို ဆဋ္ဌဝိဘတ် ဒုတိယအနက်၌။] ဝါ၊ တနည်း။ ဒွိန္ဒမ္ပိ၊ နှစ်ဆူသော ဘုရားရှင်တို့၏လည်း။ သရီရဘာရံ၊ ကိုယ်တည်း။ ဟ သောဝနံကို။ (ဓာရေယျ အပိန၊ လော။ ဤအလို “သရီရဘာရံ” ဟုထည့်၍စပ် ပါ။) ဆာဒေန္တန္တိ၊ ကား။ ရောဓယမာနံ၊ နှစ်သက်စေလျက်။ သကံ၊ ဘုရားတော်။ တိ၊ ကား။ ဧကမ္ပိ၊ တခုလည်းဖြစ်သော။ အာလောပံ၊ ထမင်းလုတ်ကို။ အဇ္ဈော၊ ဟရိတာဝ၊ မျှီမိ၍သာလျှင်။ မရေယျ၊ သေရာ၏။ ဣတိ၊ အတ္ထော။

အဘိဓမ္မတာရေနာတိ၊ ဟူသောပါဌ၌။ ဓမ္မေန နာမ၊ တရားကြောင့်သည်။ ပထဝီ၊ သည်။ တိဋ္ဌေယျ၊ တည်ရာ၏။ သာ၊ ထိုမြေကြီးသည်။ ဧတေနော၊ ထိုတရား ကြောင့်ပင်။ စလတိကံ၊ လှုပ်သလော။ ဣတိ (အယံ)၊ ဤသည်ကား။ အဓိပ္ပါယော၊ မဟာရာဇာ၏အလိုတည်း။ ပုန၊ တဖန်။ ဧတေ၊ အရှင်နာဂသေနထေရိ သည်။ (ဒဿေန္တော အာဟဋ္ဌစပ်။) လောကေ၊ လောက၌။ ကုဋုမ္ပံ၊ ဥစ္စာနှစ်ကို။ သန္တာရေန္တံ၊ ကောင်းစွာဆောင်သည်လည်းဖြစ်သော။ အဘိမတဉ္စ၊ အလွန်အလို ရှိအပ်သည်လည်းဖြစ်သော။ ရတနံ နာမ၊ ရတနာ မည်သည်ကို။ (ဒိဋ္ဌိစပ်။) လောကေန၊ လူအပေါင်းသည်။ (ဒိဋ္ဌိစပ်။) အတ္တေနော၊ မိမိဟူသောရတနာ၏။ ဂရုသဘာဝတာယ၊ အလေးပြုအပ်သော သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သကဋ္ဌတင်္ဂဿ၊ လှည်းပျက်စီးခြင်း၏။ (ရတနာများ တင်အပ်သော လှည်း၏ ကျိုးခြင်း၏။) အတိဘာရဘူတံ၊ လွန်ကဲသောဝန် ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ကာရကံ၊ အကြောင်းကို။ ဒိဋ္ဌံ၊ မြင်အပ်ပြီ။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဟိတသုခဝိသေသေဟိ၊ စီးပွား ချမ်းသာ အထူးတို့ဖြင့်။ တံ သမင်္ဂနံ၊ ထိုတရားနှင့်ပြည့်စုံခြင်းရှိသောပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဓာရေန္တော၊ ဆောင်သည်လည်းဖြစ်သော။ အဘိမတော စ၊ အလွန်အလိုရှိအပ် သည်လည်းဖြစ်သော။ ဓမ္မော စ၊ တရားသည်လည်း။ (ဟောတိဋ္ဌစပ်။) ဝိညူဟိ၊

၁၆

ပညာရှိတို့သည်။ ဂမ္ဘီရာပွမေယျတာဝေန၊ နက်နဲသည်၏ အဖြစ်၊ မနှိုင်းယှဉ်စပ်
 သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ဂရုသဘာဝတ္ထာ၊ လေးသောသဘောရှိသည်၏အဖြစ်
 ကြောင့်။ အတိဘာရတုတော၊ အလွန် ဝန်လေးသည်ဖြစ်၍ဖြစ်သည်။ (ဟုတော၊
 ၍။) ပထဝီစလနဿ၊ မြေလှုပ်ခြင်း၏။ ကာရဏံ၊ သည်း။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊ ဤအနက်
 အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဒဿန္တော၊ ကြောင့်။ ဣဓ၊ ပေ။ သကဋ္ဌာတိ အာဒိ၊ ကိုး။ (နာဂ
 သေနတ္ထေရာ) အာဟ၊ ကေသာတိ၊ ကား။ ကေသ္မာ၊ တစီးသောလှည်းမှ။ ဝါ၊
 တနည်း။ ကေသကဋ္ဌဿ၊ တစီးသောလှည်း၏။ ရတနံ၊ ကိုး။ (ဂဟေတုာ
 ဌိစပ်။) တသ္မာ သကဋ္ဌတော၊ ထို တစီးသော လှည်းမှ။ ဂဟေတုာ၊ ၍။ ဣတိ
 အတ္ထော၊ ဩသာရိတန္တံ၊ ကား။ ပဝေသိတံ၊ သွင်းအပ်ပြီ။ အာဟဋ္ဌာ၊ ဆောင်အပ်
 ပြီ။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ အတ္ထော။

သဘာဝပကတိကာတိ၊ ကား။ အကိတ္တိမပကတိကာ၊ ကြွေးကြော်ခြင်း
 ကြောင့်ဖြစ်သော သဘောမဟုတ်။ (အကုတ္တိမပကတိကာ၊ ပြုလုပ်ခြင်းကြောင့်
 ဖြစ်သောသဘောမဟုတ်။) ဣတိအတ္ထော၊ ကာရဏမဟန္တတ္တာတိ၊ ကား။ မဟန္တေ-
 ဟံ၊ များစွာကုန်သော။ ပါရမိတာကာရဏေဟံ၊ ပါရမီဟူသော အကြောင်းတို့
 ကြောင့်။ ဗုဒ္ဓဂုဏာနံ၊ ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်တို့၏။ နိဗ္ဗတ္တိယော၊ ဖြစ်ခြင်း
 ကြောင့်။ (ကောယေဝ ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိဌိစပ်။) ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
 ပထဝီအာဒယော၊ မြေအစရှိသော အရာတို့သည်။ မဟန္တာ၊ ကြီးကုန်သည်။
 (ဟုတော) အတ္တနောအတ္တနော၊ မိမိ မိမိ၏။ ဝိသယေ၊ အရာ၌။ ကေကာဝ၊ တခုစီ
 တခုစီတို့ သာလျှင်တည်း။ ဧဝံ၊ ဤ၊ အတူ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါပိ၊ သည်လည်း။
 မဟန္တာ၊ ကြီးမြတ်သည်။ (ဟုတော) အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဝိသယေ၊ အရာတော်၌။
 ကော ဧဝံ၊ တဆူသာတည်း။ စ၊ ဆက်။ တဿ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရား၏။ ဝိသယော၊
 အရာတော်ဟူသည်။ ကော၊ အဘယ်နည်း။ ယာဝတကံ၊ အကြင်မျှအတိုင်းအရှည်
 ရှိသော။ ဧ ဟံ၊ ဧ ယုတရားသည်။ (အတ္ထိ)။ (ဝိသယော၊ သည်။ တာဝတကော၊
 ထိုမျှလောက်အတိုင်းအရှည်ရှိ၏။) ဧဝံ၊ ဤသို့။ အာကာသော ဝိယ၊ ကောင်းကင်
 ကဲ့သို့။ အနန္တဝိသယော၊ အဆုံးမရှိသောအရာရှိသော။ ဘဂဝါ၊ သည်။ ကော
 ဧဝံ၊ တဆူတည်းသာ။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊ သို့။ ဝဒန္တော၊ ပြောဆိုသော အရှင်

အကိတ္တိမပကတိကာ။ ။ ကိတ္တိသဒ္ဓါသည်ကြွေးကြော်ခြင်း အနက်ကိုဟော၏။ ကိတ္တိယာ+
 နိဗ္ဗတ္တာ ကိတ္တိမာ၊ ပကတိကြွေးကြော်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ပကတိ၊ ပုပမာ-ကိတ္တိမသား
 ဟုသကဲ့သို့တည်း။ ကရဏံ+ကုတ္တိ၊ ကုတ္တိယာ+နိဗ္ဗတ္တာ ကုတ္တိမာ- ပင်ကိုယ်သဘောမဟုတ်၊
 ပြုလုပ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သောသဘော၊ မအိကုတ္တိမာ-ပြုလုပ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သောပတ္တမြား
 ဟူ၍ တွင်းထွက်ပတ္တမြား မဟုတ်သကဲ့သို့တည်း။ ထို့ကြောင့် အကိတ္တိမပကတိကာ နေရာ
 ဝယ် အကုတ္တိမပကတိကာ- ဟူ၍လျှင် ကောင်းမည်သင့်သည်။ တမင်ပြုလုပ်၍ ဖြစ်သော
 သဘော မဟုတ်၊ ပင်ကိုယ်ပကတိသဘော-ဟူလို။

ဝိဘင်း]

၁၁-ဒုတိယလနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၅၆၃

နာဂသိန်သည်။ လောကဓာတုန္တရေသုပိ၊ ထပါးသော လောကဓာတ်တို့၌
လည်း။ ဒုတိယသ၊ နှစ်ဆူမြောက် ဘုရားရှင်၏။ အဘဝံ၊ မရှိခြင်းကို။ ဒေသေတိ။
ပုဗ္ဗဘာဂေ၊ ကံမပြုမီ ရွှေအဘို့၌။ အာယုဟနဝသေန၊ အားထုတ်ခြင်း၏
အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ အားထုတ်ခြင်းနှင့် စပ်သဖြင့်။ အာယုဟနသမဂီတာ၊ ကိုရင်း။
သန္တိဋ္ဌာနစေတနာ ဝသေန၊ ဆုံးဖြတ်ကြောင်း စေတနာ၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊
ဆုံးဖြတ်ကြောင်းစေတနာနှင့် စပ်သဖြင့်။ စေတနာသမဂီတာ စ၊ ကိုရင်း။ ဝေဒိ-
တဗျာ။ ဝါ၊ တနည်း။ သန္တိတိဓာဏဝသေန၊ စိတ်အစဉ် ကံပြုဆုခံမှုနှင့် စပ်သဖြင့်။
အာယုဟနသမဂီတာ၊ စေတနာသမဂီတာစ ဝေဒိတဗျာ။

ဝိပါကာရဟန္တိ၊ ဟူသောစကားကို။ ဒုတိယသစါဒီသ၊ ဒုတိယဘဝ အစရှိ
သည်တို့၌။ ပိပစ္ဆနပကတိကံ၊ ရင့်ကျက်ခြင်းသဘော ရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ ဝါ၊
အကျိုးပေးခြင်းသဘော ရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ သန္တာယ၊ (သင်္ဂဟကာရော) ဝဒတိ။
စလတိတိ၊ ကား။ ပရိဝတ္တတိ၊ ပြောင်းလဲနိုင်၏။ သုနဓေဟိ၊ ခွေးတို့ဖြင့်။ ဝဇန-
သီလော၊ သွားခြင်းအလေ့ရှိသော မုဆိုးသည်။ သုနခဝါဇိကော၊ မည်၏။ အာရုံ
တမျိုးထင်၍နေစဉ် အကြောင်းအားလျော်စွာ အခြားအာရုံတမျိုး ထင်လာ
ခြင်းကို ပြောင်းလဲခြင်းဟု ဆိုသည်။ ဝဇတိ + သီလေနာတိ ဝါဇိကော။ သုနဓေ-
ဟိ + ဝါဇိကော သုနခဝါဇိကော။]

ပဌမဗလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဗ္ဗိတာ။

ဒုတိယဗလနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

ဂဘဝ။ ဂတိတော၊ ရောက်အပ်သောဘဝမှ။ အညာ၊ အခြားသော။ ဂတိ-
သမ္ပတ္တိ နာမ၊ မည်သည်။ နတ္ထိ။ ဣတိ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဒေသေန္တော၊
ကြောင့်။ သမ္ပန္နာဂတိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ မဟာသုဒဿနာဒိ
သုရာဇကောလော၊ မဟာသုဒဿနမင်း အစရှိသော ကောင်းသော မင်းတို့၏
ကာလသည်၎င်း။ ပဌမကပ္ပိကာဒိသုမန္တဿ ကာလောစ၊ ကမ္ဘာဦး၌ ဖြစ်သော
လူ အစရှိသော ကောင်းသောလူတို့၏ ကာလသည်၎င်း။ ဝါ၊ ကမ္ဘာဦးသူ လူ
အစရှိသော ကောင်းသောလူတို့၏ ကာလသည်၎င်း။ ကာလသမ္ပတ္တိ၊ မည်၏။

သန္တတိဓာဏဝသေန။ ။ သန္တတိဝသေန အာယုဟနသမဂီတာ၊ သပုဗ္ဗပစ္ဆာဘာဂဿ
ဇဟာဏဝသေန (ပုဗ္ဗစေတနာ၏ရွှေအဖို့ နောက်အဖို့ဖြစ်သော စေတနာတို့နှင့်တကွ မူဇ္ဇ
စေတနာတို့ကို ယူခြင်း၏အစွမ်း ဖြစ်သော) စေတနာက္ခဏ ဝသေန စေတနာ သမဂီတာ-
တိ ယောဇေတဗျာ။—အနု။ ဤစကားအရ ကံတခုကို အားထုတ်ရာဇယ် စိတ်အစဉ်ကို အာ-
ယုဟနသမဂီတာ ဟု၎င်း၊ ပုဗ္ဗစေတနာ၊ အပရစေတနာ ဖြစ်ရာဇာဏကို စေတနာသမဂီတာ
ဟု၎င်း မှတ်ပါ။

ကေန္တံပေ။ ဩဘာသောတိ ဣဒံ၊ ဟူသောဤစကားကို။ (သန္ဓာယ ဝုတ္တံ နှိပ်။) ကောစိ၊ အချို့သောရန်သူသည်။ ကာယ။ ပေ။ ဝ၊ မုတ္တိယံ၊ ကာယသုဇ္ဈိန် အစရှိသော ပဿာဂသမ္ပတ္တိ။ ဌိတံ၊ တည်သောပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ယဒိဝိ ဗာဓေယျ၊ အကယ်၍မူလည်း နှိပ်စက် ညှဉ်းဆဲအံ့။ ဗန၊ ထိုသို့ပင် နှိပ်စက် ညှဉ်းဆဲခံရပါ သော်လည်း။ တံ ဗာဓနံ၊ ထို နှိပ်စက်ခြင်းသည်။ ဗ၊ ဓကသေဝ၊ နှိပ်စက် ညှဉ်းဆဲ သော ရန်သူ၏သာလျှင်။ ဣဿာဒိနိမိတ္တေန၊ မနာလိုခြင်း အစရှိသော အကြောင်း ရှိခြင်းဟူသော ဝိပရိတဂ္ဂါဟေန၊ ဖောက်ဖောက် ပြန်ပြန် ယူခြင်းကြောင့်။ ဇာတံ၊ ဖြစ်၏။ သာ ပယောဂသမ္ပတ္တိ၊ ထိုကာယသုဇ္ဈိန် အစရှိသော ပယောဂ သမ္ပတ္တိသည်။ သဘာဝတော၊ သဘောအားဖြင့်။ သုခဝိပါကသေဝ၊ ကောင်းသော အကျိုး၏သာလျှင်။ ပစ္စယော၊ အကြောင်းသည်။ (ဟောတိ)။ ခုက္ခဝိပါကဿ၊ မကောင်းသောအကျိုး၏။ (ပစ္စယော) န (ဟောတိ)။ ဣတိ ဣမံ အတ္ထံ၊ ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ သန္ဓာယ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ (ကေန္တံ ကုသလသေဝ ဟု ဆိုသည်။) ဣန္ဒြေ၊ မျောက်သည်။ ဘတ္တပုဋ်၊ ထင်းထုပ်ကို။ ဗန္ဓုဋ္ဌာနေ၊ ဖွဲ့ချည်ရာအရပ်၌။ (စပေါ်က ဖွဲ့ချည်ထားသော အချင်း၌) မဉ္ဇူတွာ၊ ဖြေ၍။ ဘုဉ္ဇိတုံ၊ စားခြင် ငှါ။ (စားရမုန်းကို)။ န ဇာနာတိ၊ မသိ။ ယတ္ထ ငါ တတ္ထ ငါ၊ အမှတ်မထား တပါးပါးသောအရပ်၌။ (တေးကဖြစ်စေ၊ အောက်ကဖြစ်စေ၊ တစုံ တခုသောအရပ်၌) တိန္ဒူတွာ၊ ခွဲ၍။ ဝိနာသေတိ(ယထာ)၊ ပျက်စီးစေသကဲ့သို့။ ဇဝံ၊ တူ။ အနုပါယညပိ၊ နည်းလမ်းဥပါယ်၌ မကျမ်းကျင်သောယောက်ျားသည် လည်း။ တောဂေစည်းဝိမိဘူကို။ (ဘုဉ္ဇိတုံ ငှါ။ န ဇာနာတိ၊ မသိ။ ဝိနာသေတိ)။ သုသာနေ ဆဋ္ဌေတွာတိ အဒိနာ၊ အစရှိသော ပါဌ်ဖြင့်။ သာတေတွာသေဇေ၍။ ဓာဉ္ဇိတဿ၊ စန့်မစ်အပ်သော အလောင်းကောင်၏။ ဝုဋ္ဌာနာဘာဝေါ ဝိယ၊ ထခြင်း၏ မရှိခြင်းကဲ့သို့။ တထာ၊ တူ။ အပါယတော၊ အပါယ်မှ။ ဝုဋ္ဌာနာ- ဘာဝေါ၊ သည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဓသေတိ။

ပစ္စုဒ္ဓိတိဝိ၊ ပစ္စုဟူသော အမည်သည်လည်း။ ဥဋ္ဌ၊ မုဿ၊ ဖောင်၏။ နာမံ၊ အမည်တည်း။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ ဝတ္ထု၊ ဤဖောင်၌။ ကတော၊ ပြုအပ်သော အဋ္ဌ- ကထာကို။ မဟာပစ္စုဒ္ဓိတိ၊ ဟူ၍။ ဝုဋ္ဌတိ၊ ဤအဖွင့်ကို ထောက်၍ “ဓာတုယော သံဟရိတွာ ဇေတိယ အာသေတိ မဟာပစ္စုဒ္ဓိယံ ဝုတ္တံ” ဟု ရှိခဲ့ဟန် တူသည်။] ဥဒကေပေ။ ကေ မဝိတိ၊ ဟူသောစကားကို။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထေရေဟံ၊ ဝုဋ္ဌသီဝ ဣသိတ္ထဇေရိဘိသည်။) ဝုတ္တံ၊ နည်း။ သက္ကေန၊ သိကြားမင်းသည်။ သမုဒ္ဓါရက္ခ ကရိဿာမိတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ နန၊ လျှောက်အပ်သော မဟုတ်ပါလော။ ဣတိ ဤကား အမေးတည်း။ ဝုတ္တံ၊ လျှောက်အပ်သည်ကား။ သဇ္ဇံ၊ မှန်ပါပေ၏။ ဇိဝိတဿ၊ အသက်၏။ လဟူ ပရိဝုတ္တိတံ၊ လျှင်သော ပြောင်းလဲခြင်းရှိသည်၏

အဖြစ်ကို။ (သေလွယ်သည်၏ အဖြစ်ကို။) ပကသေန္တေဟိ။ ထင်ရှားပြလိုကုန်
 သော။ ထေရေဟိ။ စူဠသီဝဇေရ်၊ ဣသိတ္ထထေင်တို့သည်။ ဝေံ၊ ဤသို့ ဥဒကေ
 မရကံ ထသေ မရဏဉ္စ ကေသေ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ လဟု ပရိဝတ္တိဘာယ၊ ကြောင့်။
 ဇီဝိတဟေတု၊ အသက် ဘူသော အကြောင်းကြောင့်။ န ဝသေမ၊ သွေးလို
 ကုန်အံ့။ ဣတိ (အယံ)၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ အဓိပ္ပါယော၊ စူဠသီဝဇေရ်၊ ဣသိ
 ဝတ္ထထေင်တို့၏ အလိုတည်း။ အထ ဝါ၊ ကား။ ဥဒကေတိ၊ ဟူသောစကားကို။
 နာဂဒိပံ၊ နာဂကျွန်းကို။ (နာဂကျွန်းကား ရေလည်မှာ မှတ်ပါ။) သန္တာယ
 (သေရေဟိ) ဝုတ္တံ၊ ထလေတိ၊ ဟူသောစကားကို။ ဓမ္မဒိပံ၊ ကို။ သန္တာယ၊ ရှုံး
 ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

ထေရော န ဒေတီတိ၊ ကား။ ကထံ၊ အဘယ်နည်းဖြင့်။ အဟံ၊ ကို။ တောန၊ ဤ
 ဥပါသကာသည်။ ဉာတော၊ သိအပ်ပါလိမ့်မည်နည်း။ ကေနစိ၊ တစုံတယောက်
 သည်။ ကိဉ္စိ၊ တစုံတခုသော စကားသည်။ ငါ၊ ကို။ အစိကိတံ၊ ပြောအပ်သည်။
 သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဣတိ သညာယ၊ ဤသို့သော အမှတ်ဖြင့်။ န အဒါသိ၊ မပေး။
 တေနော၊ သို့ကြောင့်ပင်။ မယမ္ပိ န ဇာနုမာတိ၊ ဟူ၍။ (ထေရေန၊ တိဿဘူတိ
 ထေရ်သည်။) ဝုတ္တံ၊ အပရဿာတိ၊ ကား။ အပရဿ၊ အခြားသော။ ဘိက္ခု နော၊
 ၏။ ပတ္တံ၊ ကို။ အာဒါယာရုံ။ (ဂန္တာ၊ သွား၍။ ကဟာပဏဂ္ဂနကဿ၊ တကျပ်
 ထိုက်တန်သော။ ပိဏ္ဍဂါတဿ၊ ဖြင့်။ ပူရေတွာ၊ ပြည့်စေ၍။ နဝဟတ္ထသာရကံ၊
 ကိုးတောင်ရှိသော အဝတ်ကို။ အာဓာရကံ၊ သပိတ်ခြေကို။ ကတွာ၊ အာဟရိတွာ၊
 ဆောင်၍။ ထေရဿ၊ မဟာသောဏထေရ်၏။ ဟတ္ထေ၊ ဌ၊ ဥပေသိ။ ဣတိ၊ သို့။
 ယောဇနာ၊ ပုဒ်တို့ကို ယှဉ်စေခြင်းသည်။ (ဟောတိ)။ [ဤပုဒ်တို့ကို ပေယျာလ
 ဖော်သည်။] အနာယတနေတိ၊ ကား။ နိက္ကာရဏေ၊ အကြောင်းမရှိသော။ ဝါ၊
 တနည်း။ အယုတ္တေ၊ မသင့်မတော်သော။ နယနဋ္ဌာနေ၊ ပျက်စီးရာ အရပ်၌။
 (နဋ္ဌာနံ အတ္တဘာဝါနံ ပမာဏံ နတ္ထိ၌စပ်။) တုဝံ၊ သင်သည်။ အတ္တာနံ၊ မိမိကို။
 ရက္ခေယျာသိ၊ စောင့်ရှောက်ပါလော့။ မယံ ပန၊ ငါတို့သည်ကား။ မဟလ္လကတ္တာ၊
 ကြီးကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ရက္ခိတွာ၊ စောင့်ရှောက်၍။ ကိံ ကရိဿမ၊
 အဘယ်ပြုကုန်တော့အံ့နည်း။ စ၊ ဆက်။ ဟလ္လကတ္တာ ဝေ၊ ကြီးကုန်သင်၏အဖြစ်
 ကြောင့်ပင်။ ရက္ခိတု၊ ငါ၊ န သာဉ္ဇိဿာမ၊ မစွမ်းနိုင်ကုန်။ ဣတိ (အယံ)၊ ဤဆိုအပ်
 ပြီးကား။ အဓိပ္ပါယော၊ ဥပဇ္ဈ ယ်ဆရာ၏ အလိုတည်း။ ဝါ၊ တနည်း။ ထေရော၊
 သည်။ အနာဂါမိတ္တာ၊ အနာဂါမိ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အတ္တနာ၊ မိမိသည်။ ဝတ္ထဗ္ဗံ၊
 ပြောဆိုထိုက်သောစကားကို။ ဇာနိတွာ၊ သိ၍။ ဩဝဒါ၊ ဆုံးမပြီ။ [ရှေးနိဿယ၌
 ဝတ္ထဗ္ဗံနေရာဝယ် ပတ္တဗ္ဗံ၊ ရောက်သေးဟူ၍လျှင် အတိသန္နရံဟူမှာ၏။ အနာဂါမိ
 ဖြစ်သောကြောင့် နောင်အခါ၌ မနုဿ ဝါဒက၊ လူတို့ အစားခံချခြင်းသို့ ရောက်
 မည်ကို ကြိုတင်၍ သိသောကြောင့် ဆုံးမသားနှင့်သည် - ဟူလို့၊ ပတ္တဗ္ဗံကိုလည်း

“ရောက်ထိုက်သော အန္တရာယ်ကို” ဟု ပေး။] သမ္မာပယောဂဿ ဂတမဂ္ဂေါတိ၊ ဟူသော ဝါဂ်၏။ သမ္မာပယောဂဏေ၊ ကောင်းသော ပယောဂသည်။ နိပ္ပါဒိတတ္တာ၊ ပြီးစေအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ ပြီးစေအပ်သောအကျင့်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တဿ၊ ထို သမ္မာပယောဂနိပ္ပါဒိတအကျင့်ကို။ သဉ္စာနနကာရဏံ၊ သိခြင်း၏ အကြောင်းတည်း။ ဣတိအတ္ထော၊ ဤကား အဓိပ္ပါယ်နက်။ သူတံ၊ ထင်ရှားရှိသော။ အတ္ထံ၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ကတော၊ ပြု၍။ အဘူတောပမံ၊ ထင်ရှားမရှိသော ဥပမာကို။ ကထယိဿတိ၊ ပြဆိုလတ္တံ့။ ဣတိ အယံ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကဏ္ဍဆရာ၏ အလိုတည်း။ [ကထယိဿတိနေရာ၌ ကထယိဿာမိဟု ရှိလျှင် ကောင်းမည် ထင်သည်။] မနုဿာတိ၊ ကား။ ဘဏ္ဍာဂါရိကာဒိနိယတ္တာ၊ ဘဏ္ဍာဂါရိက အစရှိသော အလုပ်၌ ယှဉ်ကုန်သော။ မနုဿာ၊ တို့သည်။ မဟန္တတ္တာ၊ လက်ဆောင်က များသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ သမ္ပုဋ္ဌိစ္စိတုံ၊ လက်ခံခြင်းငှါ။ နာသက္ခံသု၊ မစွမ်းနိုင်ကြကုန်။

ဗုတိယဗလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

တတိယဗလနိဒ္ဒေသ အပွင့်

၈၁၁။ အဋ္ဌိတာတိ၊ ကား။ ဂတော၊ သွားကုန်၏။ ဝါ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ပေစ္စာတိ၊ ကား။ ပုန၊ တဖန်။ ဝါ၊ တနည်း။ မရိတွာ၊ သေပြီး၍။ (ဂတဘာဝေန ဣတိဉ္စိစပ်။) ဣတိ အတ္ထော၊ [ပေစ္စကို နိပါတ်ပုဒ်ကြံလျှင် ပုနနှင့် အနက်တူ၏။ “ပ+ဣစ္စ” ဟု ပုဒ်ခွဲ၍ ဣဓာတ်၊ တွာပစ္စည်းကြံလျှင် ပ+ဣစ္စ၊ ပရလောကသို့ရောက်၍ (သဒ္ဓတ္ထ)။ သေ၍ (အဓိပ္ပါယတ္ထ) ဖြစ်၏။] ဥဿန္တတ္တာတိ၊ ကား။ ဝိတက္ကဗဟုလတာယ၊ ဝိတက်၏ များသည်၏အဖြစ်အားဖြင့်။ ဥဿန္တတ္တာ၊ များသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (မနုဿာ၊ တို့ မည်၏ ဉ္စိစပ်။) ဣတိ၊ ဝဒန္တိ။ ဝါ၊ တနည်း။ သူရတာဒိဟိ၊ ရဲရင့်သည်၏အဖြစ် အစရှိသည်တို့ဖြင့်။ ဥဿန္တတ္တာ၊ ကြောင့်။ (မနုဿာဉ္စိစပ်။) [သူရတာဒိဟိ၌ အာဒိဖြင့် သတိမန္တကို၎င်း၊ ဗြဟ္မစရိယဝါသကို၎င်း ယူ၊ ဤ သုံးဌာနတို့ဖြင့် ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းသုတိက ခြောက်ကျွန်းသု၊ ဇာဝတိ သာနတ်တို့ ထက်သာသည်။ တိဟိ သိက္ခဝေ ဌာနေဟိ ဇမ္ဗူဒိပ်ကာ မနုဿာ ဥတ္တရကုရုကေ စ မနုဿေ အဓိဂ္ဂဏန္တိ ဒေဝေ စ ဇာဝတိံ သေ။ ကတမေဟိ တိဟိ၊ သူဇာသတိ၊ မဇ္ဇော ဣဓ ဗြဟ္မစရိယဝါသော။ -အင်္ဂုတ္တိုရ်၊ နဝက၊ တိဌာနသုတ်။] ဒိဗ္ဗန္တိတိ၊ ကား။ ကိဋ္ဌန္တိ၊ မြူးတူးပျော်ပါး ကစားကြကုန်၏။ [ဒိဝုဓာတ်၏ ကိဋ္ဌာအနက်ကို ဖွင့်သည်။] သဉ္စိဝ။ ပေ၊ အဝီစိယော၊ သဉ္စိုင်းငရဲ၊ ကာဠသုတ်ငရဲ၊ သင်္ခါတငရဲ၊ ရောရုဝငရဲ၊ မဟာရောရုဝငရဲ၊ တာပနငရဲ၊ မဟာတာပနငရဲ၊ အဝီစိငရဲတို့သည်။ အဋ္ဌ၊ ရှစ်ထပ်ကုန်သော။ မဟာနိဗ္ဗယာ၊ ငရဲကြီးတို့တည်း။ ဧကေကဿ၊ တစ်

စီတင်း]

၁၀-ဒသကနိဒ္ဒေသ ပဉ္စမဗလနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၅၆၇

တထပ်သော ငရဲကြီး၏။ စတ္တာရိ စတ္တာရိ၊ လေးခု လေးခုကုန်သော။ ဒွါရာနိ၊
 တံခါးပေါက်တို့၎င်း။ ဧကေကသ္မိံ၊ တပေါက်တပေါက်သော။ ဒွါရေ၊ တံခါး၌။
 စတ္တာရော စတ္တာရော၊ လေးခု လေးခုကုန်သော။ ဂူထာနိရယာဒယော၊ ဘင်ပုပ်
 ငရဲ အစရှိသော ငရဲတို့၎င်း။ ဣတိ ဧဝံ သ္မိံ၊ သောဠသ၊ တဆွဲခြောက်ပါးကုန်
 သော။ ဥဒဿနိရယေ၊ ဥဿဒငရဲတို့ကို။ ဝဏ္ဏယန္တိ၊ ချဲ့ကြကုန်၏။ သက္ကသုယာမာ-
 ဒယော၊ ဝိယ၊ သိကြားမင်း၊ သုယာမနတ်မင်း အစရှိသတို့ကိုသို့။ ဇေဋ္ဌကဒေဝ-
 ရာဇော၊ အကြီးအကဲ နတ်မင်းသည်။ (ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိဿတိ ဌိဝပ်။) ပဇာပတိ-
 ဝရဏ ဤသာနာဒယော၊ ဝိယ၊ ပဇာပတိနတ်၊ ဝရဏနတ်၊ ဤသာနအစရှိသော
 နတ်တို့ကိုသို့။ ဒုတိယာဒိ ဌာနန္တရကာရကော၊ ဒုတိယ အစရှိသော ရာထူးကို
 ပြုတတ်သော။ ပရိစာရကော၊ အလုပ်အကျွေးသည်။ ဟုတွာ၊ ဌိ။ (နိဗ္ဗတ္တိဿတိ
 ဌိဝပ်)။

တတိယဗလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

စတုတ္ထဗလနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၈၁၂။ ကပ္ပေါတိ၊ ကား။ ဒွေဘူတဂေါ၊ နှစ်ခုဖြစ်၍ဖြစ်သော အဖျား
 ရှိသည်။ (ဟောတိ)။ စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤစတုတ္ထဗလနိဒ္ဒေသ၌။ ဗီဇာဒိဓာတု-
 နာနတ္ထဝသေန၊ မျိုးစေ့အစရှိသည်တို့၌ ဓာတ်တို့၏မတူ ထူးကုန်သည်၏အဖြစ်၏
 အစွမ်းဖြင့်။ ခန္ဓာဒိဓာတု နာနတ္ထ၊ ခန္ဓာ အစရှိသောဓာတ်တို့၏ မတူ ထူးကုန်
 သည်၏အဖြစ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ [ဗီဇ အစရှိသည်တို့လည်း ရုပ်ဓာတ်များဖြစ်သော
 ကြောင့် ခန္ဓာဒိဓာတုနာနတ္ထ၌ ပါဝင်သည်-ဟုလျှို့။]

စတုတ္ထဗလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပဉ္စမဗလနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၈၁၃။ အဇ္ဈာသယဓာတုတိ၊ ကား။ အဇ္ဈာသယသဘာဝေါ၊ အဇ္ဈာသယ၏
 သဘောကည်း။ ယံ (ယေန)၊ အကြင် သဘောကြောင့်။ (ဂူထာဒယော၊ ကျင်ကြီး
 အစရှိသော အရာဝတ္ထုတို့သည်။) ဂူထာဒိဟေဝ၊ ကျင်ကြီး အစရှိသော အရာ
 ဝတ္ထုတို့နှင့်သာ။ သံသန္တန္တိ၊ ရောနှောကုန်၏။ [ဂူထာဒိဟေဝ၌ အာဒိဖြင့် ကျင်ယေ၊
 တံဟေး၊ ပြည်၊ သေး၊ နို့ရည်၊ ထောပတ်၊ ပျား၊ တင်လဲ အစရှိသည်တို့ကို ယူ။
 စာအုပ်တို့၌ သံသန္တတိဟု ရှိ၏။ သံသန္တန္တိဟု ရှိမှ ကောင်းမည်။] စေသော၊ ဤ
 ကျင်ကြီးသည်။ ဂူထာဒိနံ၊ ကျင်ကြီးအစရှိသည်တို့၏။ ဓာတုသဘာဝေါ၊ ဓာတ်
 သဘောသည်။ (ဟောတိ) ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဧဝံ 'ထူးယံ' (ယေန)၊ အကြင်

အကြောင်းကြောင့်။ ဒုဿိလာဒယော၊ ဒုဿိလ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။
 ဒုဿိလာဒိကေဟေဝ၊ ဒုဿိလ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်သာ။ သံသန္တန္တိ၊
 နှိုးနှောကုန်၏။ သေ(သော)၊ ဤသဘောသည်။ ပုဂ္ဂလာနံ၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ အဇ္ဈာ-
 လယသေဝ၊ အဇ္ဈာသယ၏သာလျှင်။ သဘာဝေါ၊ သဘောတည်း။ ဣတိ၊ ဤ
 အနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတံ။

ဘိက္ခုပိ အာဟံသုတိ၊ ကား။ အညမညံ၊ အချင်းချင်း။ အာဟံသု၊ ပြောဆိုကြ
 ကုန်ပြီ။ (ကိံ၊ နည်း။) အာဝုသော၊ ငါရှင်တို့။ ယထာသဘာဝေန ပရိဘုဉ္ဇေသ-
 တံ၊ ဟူ၍။ ဝဒန္တော၊ ပြောဆိုကုန်သော။ ဣမေ မနုဿာ၊ တို့သည်။ အမှေ၊ ငါတို့
 ကို။ (ဥပနေန္တိ ဌိစပ်။) သဘာဂါ သဘာဝေ၊ သဘောတူသောပုဂ္ဂိုလ်၊ သဘော
 မတူသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ဝိဒိတွာ၊ သိ၍။ ဟိနဇ္ဈာသယ ပဏိတဇ္ဈာသယတံ၊
 ညံသော အဇ္ဈာသယရှိသူတို့၏အဖြစ်၊ မှန်မြတ်သော အဇ္ဈာသယရှိသူတို့၏အဖြစ်
 ကို။ ပရိစ္ဆိန္တိတွာ၊ ပိုင်းခြား၍။ တဿ၊ ထိုအဇ္ဈာသယ၏။ ပယောဂံ၊ ယှဉ်စပ်ပုံကို။
 ဒဋ္ဌကမာ၊ ကြည့်ခြင်းငှါ အလိုရှိကုန်သည်။ (ဟုတွာ)။ ဓာတုသံယုတ္တကမ္မေ၊
 ဓာတ်သဘောအားဖြင့် ယှဉ်စပ်မှု၌။ ဥပနေန္တိ၊ ကပ်ဆောင်ကြကုန်၏။ ဣတိ
 အတ္ထော၊ ဤကားအဓိပ္ပါယ်နက်။ [ရှေ့နိဿယ၌ “တဿ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရား၏။
 ပယောဂံ၊ လုံ့လကို” ဟုပေး၏။] ဧဝံ၊ ဤသို့လျှင်။ သဘာဂဝသေနေဝ၊ သဘော
 တူခြင်း၏ အစမ်းဖြင့်သာလျှင်။ အဇ္ဈာသယဓာတုပရိစ္ဆိန္တနတော၊ အဇ္ဈာသယ
 ဓာတ်ကို ပိုင်းခြားနိုင်ခြင်းကြောင့်။ အဇ္ဈာသယဓာတု၊ အဇ္ဈာသယဓာတ်သည်။
 သဘာဂဝသေန၊ သဘော၏အစမ်းဖြင့်။ နိယာမေတိ၊ မြစေ၏။ ဝါ၊ ပိုင်းခြား
 သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်၏။ ဣတိ(အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏
 အလိုတည်း။

ပဉ္စမဗလနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဆဋ္ဌဗလနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

ကော၊ ဣဒေ၊ ဤဉာဏဝိဘင်းပါဠိတော်၌။ ဒုစရိတံ၊ ဒုစရိတ်ကို၎င်း။ သုစရိ-
 တံ၊ သုစရိတ်ကို၎င်း။ စရိတန္တိ၊ စရိတ်ဟူ၍။ (အဋ္ဌကထာယံ၊ ၌။) ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။
 [အခြားနေရာ၌ သဒ္ဓါစရိတ် စသည်ကို “စရိတ” ဟု ခေါ်ရသော်လည်း ဤဉာဏ
 ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ ဒုစရိတ် သုစရိတ်တို့ကို “စရိတ” ဟု ခေါ်ရသည်။ ဟူလိ။
 “သုစရိတန္တိ” ဟု ဣတိရှိသည်ကား ပိုဟန်တူသည်။] တေသံ၊ ဤသတ္တဝါတို့၏။
 အပ္ပရဓံ၊ နည်းသော ဖုဂ ဒေါသ မောဟဟူသော ကိလေသာမြူရှိသော။ အက္ခံ၊
 ဉာဏ်မျက်စိသည်။ (အတ္ထိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တေ၊ ထိုသတ္တဝါတို့သည်။) အပ္ပ-

ဝိဘင်း]

၁၀-ဒသကနိဒ္ဒေသ ဆဋ္ဌဗလနိဒ္ဒေသ အပွင့်

၅၆

ရတော၊ အပ္ပရတောက္ခိမည်၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ ကို။ ဝိဘာဝိတော၊ ထင်စွာဖြစ်စေ
အပ်ပြီ၊ တေသံ၊ ထို၏။ အက္ခိမ္မံ၊ ဉာဏ်မျက်စိ၌။ အပ္ပရတံ၊ နည်းသော ရာဂ
ဒေါသမောဟဟူသော ကိလေသာမြို့သည်။ (အတ္ထိ)။ ဣဟိ၊ ကြောင့်။ (တေ၊
တို့သည်။) အပ္ပရတော၊ ကွဲမည်၏။ ဣတိပိ၊ ဤသို့လည်း။ သဒ္ဓတ္ထော၊ သဒ္ဓါ၏
အနက်သည်။ သမ္ဘဝတံ၊ ဖြစ်သင့်၏။

စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ဆဋ္ဌဗလနိဒ္ဒေသ၌။ အာသယဇာနုနာဒိနာ၊ အာသယကို
သိခြင်းအစရှိသည်ဖြင့်။ (ဝိဘာဝေတိ ခွဲစပ်။) ပရောပရေဟံ၊ အဆင့်ဆင့်ဖြစ်ကုန်
သော။ ဝါ၊ သန့်ရှင်း မသန့်ရှင်းကုန်သော။ ယေဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ၊ အကြင်သဒ္ဓါ
အစရှိသော ဣန္ဒြေတို့ကြောင့်။ သတ္တာ၊ တို့သည်။ ကလျာဏပါပါသယာဒိကာ၊
ကောင်းသောအာသယ မကောင်းသောအာသယ အစရှိသော သဘောရှိသူတို့
သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ရကုန်၏။ တေသံ၊ ထို သဒ္ဓါအစရှိသော ဣန္ဒြေအဆင့်ဆင့်
တို့ကို။ ဇာနုနံ၊ သိခြင်းကို။ ဝိဘာဝေတိ၊ ထင်စွာဖြစ်စေ၏။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။
ဝေဉ္စ ကတော၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ (အာသယာနုသယဉာဏ်မှ ဣန္ဒြိယပရော-
ပရိယတ္တဉာဏ်၏ တမျိုးတခြား၏အဖြစ်၊ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တဉာဏ်မှ နာနာဓိ-
မုတ္တိဉာဏ်၏ တမျိုးတခြား၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ဣန္ဒြိယ ။ပေ။ ဉာဏာနံ၊ ဣန္ဒြိယ-
ပရောပရိယတ္တဉာဏ်၊ အာသယာနုသယဉာဏ်တို့၏။ ဝိသု၊ သီးခြား (နှစ်မျိုး
ခွဲ၍။) အသာဓာရဏတာ၊ အခြားသော သာဝကတို့နှင့် မဆက်ဆံသောဉာဏ်
တော်၏ အဖြစ်သည်၎င်း။ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တနာနာဓိမုတ္တိကတာဉာဏာနံ၊
တို့၏။ ဝိသု၊ သီးခြား။ (တပါးနှင့်တပါးမရောသော။) ဗလတာ စ၊ အားတော်၏
အဖြစ်သည်၎င်း။ သိဒ္ဓါ၊ ပြီးစီးသည်။ ဟောတိ။

က၁၅။ ယဒရိယာတိ၊ ကား။ ယေ အရိယာ၊ အကြင် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့
သည်။ အာဝသိ သူတိ၊ ကား။ နိဿာယ၊ မှီ၍။ ဝသိ သု၊ နေကြကုန်ပြီ။ ပန၊
ပရိဟာရပက္ခပေ။ ဆိုဦးအံ့။ တေ၊ ထိုအရိယာဝါသတို့ဟူသည်။ ကေ၊ အဘယ်တို့

အပ္ပရတံ။ပေ။ဝိဘာဝိတော။ ။အပ္ပ+ရတော+ယဘာတိ အပ္ပရတံဟုပြု၍ ရှေးဦးစွာ
အက္ခိမ္မံ အရကောက်ပါ၊ ထို့နောက် “အပ္ပရတံ+အက္ခိမ္မံ+တေသန္တိ အပ္ပရတော” ဟု ဝိဂြိုဟ်
ပြုပါ၊ ဤသို့သော ဝိဂြိုဟ်ကို ပြုလျှ် အဋ္ဌကထာ၌ “ပညာမယေ အက္ခိမ္မံ” စသည်ဖြင့် ဝိဂြိုဟ်
တို့ကို ဖွင့်ပြသည် ဟုလိ၊ ဤကား တိပဒဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ် မရှိဟု ယဆသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏
အလိုအတိုင်း ၊ ပုဒ်ဖြစ်အောင် ရှေးဦးစွာ အပ္ပရတံတပုဒ်၊ အက္ခိမ္မံတပုဒ်ခွဲ၍ ဖွင့်ပြခြင်းဖြစ်
သည်၊ နောက်နည်း၌ကား ခွဲပဒ်ပင်ဖြစ်သော်လည်း တုလျာဓိကရဏဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ် မဟုတ်၊
ဘိန္နာဓိကရဏဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်ကို ဖွင့်ပြသောနည်းတည်း၊ ပဌမနည်းကလို နည်းသော ရာဂ
ဒေါသ မောဟဟူသော မြို့သော ပညာမျက်စိရှိသော သတ္တဝါတို့ဟု အနက်ပေးရသည်၊
ဒုတိယနည်းအလို ပညာမျက်စိ၌ နည်းသော ရာဂ ဒေါသ မောဟ နည်းဟူသောမြို့ရှိသော
သတ္တဝါတို့ဟု အနက်ပေးရသည်။

နည်း။ ဣစ္စ အိက္ခဝေ။ ပေ။ သုဝိမုတ္တပညောတိ၊ ဟူ၍။ ဝေ၊ ဤသို့။ ဣတ္ထော၊ ဟော
 တော်မူအပ်သော အရိယာဝါသတို့တည်း။ [ဘိက္ခုဝေ၊ ထို့။ ဣစ္စ၊ ဤသောသနာ
 တော်၌။ ဘိက္ခု။ ပဉ္စဂိုဗ္ဗဟိနော၊ အထူးသဖြင့် ပယ်အပ်ပြီးသော ငါးပါးသော
 နိဝရုဏ်ဟူသော အင်္ဂါရှိသည်၎င်း။ ဆဋ္ဌဂံသမန္တာဂတော၊ ခြောက်ပါးသော
 ဣဋ္ဌ အနိဋ္ဌအာရုံတို့၌ တပ်မက်ခြင်း၊ အမျက်ထွက်ခြင်းမှ ကင်း၍ လျစ်လျူ
 ရှုခြင်းဟူသော ခြောက်ပါးသောအင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံသည်၎င်း။ ကောရက္ခော၊
 သတိတည်းဟူသော တခုတည်းသော အစောင့်အရှောက် ရှိသည်၎င်း။ စတုတ္ထ-
 ပဿေနော၊ ပညာဖြင့် ရှုဆင်ခြင်၍ မှီဝဲသင့်သော တခုသောတရားကို မှီဝဲခြင်း၊
 သည်းခံသင့်သော တခုသောတရားကို သည်းခံခြင်း၊ ကြည့်သင့်သော တခုသော
 တရားကို ကြည့်ခြင်း၊ ပယ်ဖျောက်သင့်သော တခုသောတရားကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း
 အားဖြင့် လေးပါးသော အမှီတံကဲရှိသည်၎င်း။ ပနုဏ္ဏပစ္စေကသစ္စော၊ ပယ်နုတ်
 အပ်ပြီးသော တိတ္ထိတို့ မှန်၏ဟု ယူအပ်သော မိစ္ဆာအယူရှိသည်၎င်း။ ဝါ၊ တိတ္ထိ
 တို့အည်မှန်၏ဟု ယူအပ်သော တခုသောသစ္စာကို ပယ်နုတ်ပြီးသည်၎င်း။ သမဝယ-
 သဋ္ဌေသနော၊ ကောင်းစွာ မယုတ်မလျော့ စွန့်အပ်ပြီးသော ကာမေသနာ တဝေ-
 သနာ ဗြဟ္မစရိယေသနာရှိသည်၎င်း။ အနာဝိလသင်္ကပ္ပေါ၊ ကာမဝိတက် စသည်
 စွန့်၍ နေကမ္မဝိတက်စသော မနောက်ကျ သောအကြံဝိတက်ရှိသည်၎င်း။ ပဿဒ္ဓု-
 ကာယသင်္ခါရော၊ စတုတ္ထဈာန်သမာပတ်ဖြင့် ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော ထွက်သက်
 ဝင်သက်ဟုဆိုအပ်သော ကာယသင်္ခါရရှိသည်၎င်း။ သုဝိမုတ္တဝိတ္တော၊ ကာမာသဝ
 စသည်တို့မှ ကောင်းစွာလွတ်ပြီးသော စိတ်ရှိသည်၎င်း။ သုဝိမုတ္တပညော၊ ကာမာ
 သဝ စသည်တို့မှ ကောင်းစွာလွတ်ပြီးသော ပညာရှိသည်၎င်း။ (ဟောတိ)။]

ဧတေသု၊ ဤ ဆယ်ပါးသော အရိယာဝါသတို့တွင်။ ပဉ္စဂံ။ ပေ။ သဇ္ဇနာနိ၊
 ပဉ္စဂိုဗ္ဗဟိန၊ ပစ္စေကသစ္စပနောဒန၊ သေနာ၊ သမဝယသဇ္ဇန တို့သည်၎င်း။
 (မဂ္ဂကိစ္စာနံ ဌိစပ်။) သင်္ခါယ၊ ပညာဖြင့် ဆင်ခြင်၍။ ကေ၊ အချို့ကို။ ပဋိ-
 သေဝတိ၊ မှီဝဲ၏။ (သင်္ခါယ၊ ကေ)။ အဝိဝါသေတိ၊ သည်းခံ၏။ (သင်္ခါယ ကေ)။
 ပရိဝဇ္ဇေတိ၊ ရှောင်ကြဉ်၏။ (သင်္ခါယ၊ ကေ) ဝိနောဒေတိ၊ ပယ်ဖျောက်၏။
 ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တေသု၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော။ အပဿေနေသု၊ လေးပါး
 သော အမှီတံကဲတို့တွင်။ ဝိနောဒနဉ္စ၊ ပယ်ဖျောက်ခြင်းသည်၎င်း။ မဂ္ဂကိစ္စာနေဝ၊
 မဂ်၏ နိစ္စတို့သာတည်း။ ဣဒမရစ၊ တပါးသော အရိယာဝါသတို့သည်ကား။
 မဂ္ဂနေဝ၊ မဂ်ဖြင့်သာ။ သမိဗ္ဗန္တိ၊ ပြီးစီးကုန်၏။ တေန၊ ကြောင့်။ ဧတဉ္စိ သုတ္တံ
 ။ ပေ။ ဒီပေတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

ကဝိ။ အာရမ္မဏသန္တာနာနုသယနေသု၊ အာရမ္မဏအနုသယန၊ သန္တာန-
 အနုသယနတို့တွင်။ ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ၊ ဣဋ္ဌာရုံ၌။ အာရမ္မဏာနုသယနေန၊ အာရုံ၌
 အစဉ်လိုက်၍ ကိန်းခြင်းအားဖြင့်။ အနုသေတိ၊ အစဉ်လိုက်၍ ကိန်း၏။ အာစိဏ္ဏ-

ဝိဘင်း]

၁၀-ဒသကနိဒ္ဒေသ ဆဋ္ဌမလနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၁၇၁

သမာဓိဏ္ဏာတိ ဧတေန၊ ဤပါဌ်ဖြင့်။ သမန္တတော၊ ထက်ဝန်းကျင်မှ။ ဝေဌေတာ
ဝိယ။ ရန်ပတ်သကဲ့သို့။ ဌိတဘာဝေန၊ တည်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ အနုသယိတတံ၊
အစဉ်လိုက်၍ ကိန်းသည်၏အဖြစ်ကို။ ဒဿေတိ။ ဘဝဿပိ၊ ဘဝ၏လည်း။
ဝတ္ထုကာမတ္တာ၊ ဝတ္ထုကာမ၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ တနည်း။ ဓာဂဝသေန၊ ဓာဂ၏
အဖြစ်ဖြင့်။ သမာနတ္တာ၊ တူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဘဓရာဂါနုသယော၊ ပေ။
သင်္ဂဟိတောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

၈၁၈။ ပဏိတာဓိမုတ္တိကာ တိက္ခိန္ဒိယ၊ ဣတရေ မုဒိန္ဒိယာတိ၊ ဟူ၍။
ဝေ၊ ဤသို့။ ဣန္ဒိယဝိသေသဿနတ္ထမေဝ၊ ဣန္ဒြေတို့၏ အထူးကိုပြခြင်းအကျိုး
ငှါသာ။ အဓိမုတ္တိဂဟဏံ၊ အဓိမုတ္တိကို ထပ်၍ ယူခြင်းသည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊
ကြောင့်။ တိက္ခိန္ဒိယ။ ပေ။ ဒဿနတ္ထန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

၈၁၉။ ပဟာနုက္ကမဝသေနာတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ ပဟာတဗ္ဗပဇ-
ဟနုက္ကမော၊ ပယ်စွန့်ထိုက်သောတရား၊ ပယ်စွန့်တတ်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏အစဉ်ကို။
ပဟာနုက္ကမောတိ၊ ဟူ၍။ ဒဌဗ္ဗော၊ ဝါ၊ အဌကထာနည်းမှ တနည်းကား။ ယဿ၊
အကြင်ပဟာတဗ္ဗတရားကို။ ပဟာနေန၊ ပယ်တတ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဘဝိတဗ္ဗံ၊
ရှိ၏။ တံ၊ ထိုပဟာတဗ္ဗတရားကို။ တေနေဝ ပဟာနေန၊ ထိုသို့ ပယ်ခြင်း
ကြောင့်သာ။ ဝါ၊ ထိုသို့ ပယ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်သာ။ ပဌမံ၊ ပဟာနု
ရောဉ္စိစွာ။ ဝုစ္စတိ၊ ဟောတော်မူအပ်၏။ တတော၊ ထိုမှနေ၍။ အပ္ပဟာတဗ္ဗံ၊
ပဟာတဗ္ဗမဟုတ်သောပဟာနုတရားကို။ (ဝုစ္စတိ)။ ဣတိ အယံကား။ ပဟာနုက္က-
မော၊ ပဟာနုက္ကမတည်း။

၈၂၀။ ဓဂ္ဂဿ၊ မဂ်၏။ ဥပနိဿယဘူတာနိ၊ အားကြီးသောမှီရာအကြောင်း
ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော။ ဣန္ဒိယာနိ၊ ဣန္ဒြေတို့တည်း။ ဥပနိဿယဣန္ဒိယာနိ၊ မဂ်၏
အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော ဣန္ဒြေတို့။

၈၂၆။ နိဗ္ဗုတိ ဆန္ဒရဟိတတ္တာ၊ ငြိမ်းအေးခြင်းကို လိုလားသော ဆန္ဒမှ
ကင်းကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အတ္တန္တိကဋ္ဌာနံ၊ အတ္တန္တိကဋ္ဌာနသို့။ ပဝိဋ္ဌာ၊
ဝင်ကုန်ပြီ။ ယသ္မိံဘဝဂေ၊ အကြင်ပညာဟူသောဘဝင်သည်။ ပဝတ္တမာနေ၊
ဖြစ်လေသော်။ တံ သန္တတိယံ၊ ထိုဘဝင်အစဉ်၌။ လောကုတ္တရံ၊ သည်။ နိဗ္ဗုတိ၊
ဖြစ်နိုင်၏။ တံ၊ ထိုဘဝင်အစဉ်သည်။ တဿ၊ ထိုလောကုတ္တရစိတ်၏။ ပါဒကံ၊
အခြေခံတည်း။

သတ္တမဗလနိဒ္ဒေသ အပုဒ်

၈၂၀။

နိဒ္ဒါယိတာတိ၊ ကား။ ကမ္မဋ္ဌာနံ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို။ မနသိကထေရေန္တော၊ နန္ဒလုံးသွင်းစဉ်။ နိဒ္ဒါ၊ အိပ်ပျော်ခြင်းသို့။ ဩက္ကမိတာ၊ သက်ထောက်ရှ်။ ပဋိဗုဒ္ဓေါ၊ နိုးသည်။ (သမာဓော၊ ဖြစ်လသော်။ အဟံ၊ သည်။) သမာပတ္တိံ၊ သမာပတ်ကို။ သမာပန္နော၊ ကောင်းစွာရောက်သည်။ ဝါ၊ ဝင်စားသည်။ အမှိ၊ ဖြစ်၏။ (ဣတိ၊ ဤသို့။ မညတိ၊ မှတ်ထင်၏။) ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ နိဝရဏာဒိဟိ၊ နိဝရဏ အစရှိသည်တို့မှ။ ဝိသုဒ္ဓစိတ္တ ဘန္တတိဝေ၊ အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်သောစိတ်အစဉ် သည်ပင်။ စိတ္တမဉ္ဇူသော၊ မည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ သမာဓိ၊ သည်။ (စိတ္တမဉ္ဇူသော၊ မည်၏။) ဝါ၊ တနည်း။ ကမ္မဋ္ဌာနံ၊ သမာဓိ၏ အာရုံဖြစ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းသည်။ (စိတ္တမဉ္ဇူသော၊ မည်၏။) စိတ္တံ ဌပေတန္တိ၊ ကား။ သမာပတ္တိစိတ္တံ၊ သမာပတ် တည်းဟူသော စိတ်ကို။ ဌပေတံ၊ ထားခြင်းငှါ။ (အဆေကော ဌိစပ်။) သညာ-ဝေဒယိတာနံ၊ သညာဝေဒနာတို့၏။ အပဂမောဝေ၊ ကင်းခြင်းသည်ပင်။ အပဂမ-ဝိမောက္ခော၊ မည်၏။

သညာမနသိကာရာနံ၊ သညာမနသိကာရတို့၏။ ကာမာဒိ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒိ-ပက္ခန္ဓနာနိ၊ ကာမ အစရှိသည်သို့ ပြေးဝင်ခြင်း၊ ဒုတိယဈာန် အစရှိသည်သို့ ပြေးဝင်ခြင်းတို့ကို။ ဟာနဘာဂိယ ဝိသေသဘာဂိယဓမ္မာတိ၊ ဟာနဘာဂိယဓမ္မ ဝိသေသဘာဂိယဓမ္မတို့ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဒသိတာနိ၊ ကုန်ပြီ။ ပန၊ ထိုသို့ပင်ပြုအပ်ပါကုန်သော်လည်း။ (သညာမနသိကာရတို့၏ ကာမအစရှိသည်သို့ ပြေးဝင်ခြင်း၊ ဒုတိယဈာန် အစရှိသည်သို့ ပြေးဝင်ခြင်းတို့ကို ဟာနဘာဂိယဓမ္မ၊ ဝိသေသဘာဂိယဓမ္မတို့ဟူ၍ ပြုအပ်ပါကုန်သော်လည်း။) တေဟိ၊ ထို သညာ မနသိကာရတို့ကြောင့်။ ဈာနာနံ၊ တို့၏။ တံ သဘာဝတာ၊ ထိုဆုတ်ယုတ်ခြင်း၊ ထူးသွေတိုးတက်ခြင်းသဘောရှိကုန် သည်၏အဖြစ်ကို။ ဓမ္မသဗ္ဗေန၊ ဓမ္မသဒ္ဓါဖြင့်။ (ထကဝတာ) ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

ပဂုဏဘာဝဝေါဒါနံ၊ အဝါးဝစွာ လေ့လာအပ်သည်၏အဖြစ် ဟူသော ဖြစ်ခြင်းသည်။ ပဂုဏဝေါဒါနံ၊ တည်း။ တဒေဝ၊ ထို ပဂုဏဝေါဒါနကိုပင်။ (ဝုတ္တံဌိစပ်)။ ပဌမဇ္ဈာနာဒိဟိ၊ ပဌမဈာန် အစရှိသည်တို့မှ။ ဝုတ္တဟိတာ၊ ထပြုံး၍။

တေဟိ ပန။ ပေ။ ဝုတ္တာ။ ။ အဋ္ဌကသာဉ် ပဌမဈာန်မှ ထသောအခါ သညာမနသိကာ ရတို့၏ ကာမသို့ ပြေးဝင်ခြင်းကို ဟာနဘာဂိယဓမ္မ၊ ဒုတိယဈာန်သို့ ပြေးဝင်ခြင်းကို ဝိသေ သဘာဂိယဓမ္မဟု ပြုအပ်ပါသော်လည်း ပါဠိတော် အလိုအားဖြင့်ကား ထို သညာမနသိကာ ရတို့ကြောင့် ဈာန်တို့၏ ကာမာဒိပက္ခန္ဓနသဘော၊ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒိ ပက္ခန္ဓနသဘော ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ဓမ္မသဒ္ဓါဖြင့် ဟောတော်မူလိုရင်း ဖြစ်၏။ အဋ္ဌကသာဉ် ပြသကဲ့သို့ သညာမန သိကာရတို့၏ ပြေးဝင်ခြင်းကို ဓမ္မသဒ္ဓါဖြင့် ဟောတော်မူလိုရင်း မဟုတ်ပါ—ဟူလို။

စိတ်တော်]

သဒ္ဓါ-ဒဿကနိဒ္ဒေသ ဒဿမဗလနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၁၇၃

ဒုတိယဇ္ဈာနာဒိ အဓိဂမဿ၊ ဒုတိယဇ္ဈာန် အစရှိသည်ကိုရခြင်း၏။ ပစ္စယတ္ထာ၊
 အကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝုဠာနိနာမာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊
 ဝေါဒါနမ္ပိ။ ပေ။ ဝုဠာနန္တိ၊ ဟူသော။ ဣမာယ ဝုဠာနပါဠိယာ၊ ဤဝုဠာန ပဋိ
 တော်ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတတ္ထာ၊ မသိမ်းယူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ နိရောဓ သမာ
 ပတ္တိယာ၊ နိရောဓသမာပတ်မှ။ ဝုဠာနံ၊ ဟူခြင်းကို။ ပါဠိမတ္တကဝုဠာနံ နာမာတိ၊
 ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ပန၊ ဝါဒန္တရကား။ ယေ၊ အကြင် ပရဝါဒီ
 ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ နိရောဓတော၊ နိရောဓသမာပတ်မှ။ ဖလသမာပတ္တိယာ၊ ဖလ
 သမာပတ်ဖြင့်။ ဝုဠာနံ၊ သည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ဧတ္ထ၊ ဤကားအရပ်၌။ ပါဠိ၊
 သက်သေခံ ပါဠိတော်သည်။ နတ္ထိ၊ ဣတိ၊ သို့။ ဝဒေယျံ၊ ပြောဆိုကုန်ရာ၏။
 တေ၊ ထို ပရဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ နိရောဓာ ဝုဠာဟန္တဿ နေဝသညာနာသညာ
 ယတနံ (နိရောဓသမာပတ် မဝင်စားခင်တုန့်က နေဝသညာနာသညာယတန
 ဟူသောသည်။) ဖလသမာပတ္တိယာ (အနာဂမိဖိုလ်၊ အဟေတ္တဖိုလ်ဟူသော ဖလ
 သမာပတ်အား။) အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယောတိ၊ ဟူသော။ ဣမာယပါဠိယာ၊
 ဤဝုဠာနံပါဠိတော်ဖြင့်။ ပဋိသေခဓာဗ္ဗာ၊ တားမြစ်ထိုက်ကုန်၏။

သတ္တမဗလနိဒ္ဒေသဝတ္ထုနာ နိဋ္ဌိတော။

ဒဿမဗလနိဒ္ဒေသအဖွင့်

ဂဃ။ ဓာဂီဒီဟိ၊ ဓာဂ အစရှိသည်တို့။ စေတသော၊ စိတ်၏။ ဝိမုတ္တိ
 ဘူဟော၊ လွတ်မြောက်ကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော။ သမာဓိ၊ သည်။ စေတောဝိမုတ္တိ၊
 မည်၏။ [စိတ်၏ ဓာဂ အစရှိသော ကိလေသာတို့မှ လွတ်ကြောင်း ဖြစ်သော
 သမာဓိ။] ပညာဝ၊ ပညာသည်ပင်။ ဝိမုတ္တိ၊ ဓာဂ အစရှိသော ကိလေသာတို့မှ
 လွတ်ကြောင်းတည်း။ ပညာဝိမုတ္တိ၊ ဓာဂအစရှိသောကိလေသာတို့မှလွတ်ကြောင်း
 ဖြစ်သောပညာ။ [စိတ်၏ ဓာဂ အစရှိသော ကိလေသာတို့မှ လွတ်ကြောင်းဖြစ်
 သော ပညာ။] ကမ္မန္တရ ဝိပါကန္တရမေဝိတိ၊ ဟူသောပိုင်၏။ ကမ္မန္တရဿ၊
 ကံအထူး၏။ ဝိပါကန္တရမေဝ၊ ဝိပါကံအထူးကိုသာ။ (ဟောတိ) ဣတိအတ္ထော၊
 နိရယဒိနိဗ္ဗာနဂါနိပဋ္ဌိပဒါဘူတေ၊ နိရယ အစရှိသောဂတိသို့ ရောက်ကြောင်း
 အကျင့် နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်းအကျင့်ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော။ စေတနာစေတနာ
 သမ္ပယုတ္တကဓမ္မေ၊ စေတနာ၊ စေတနာနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သောတရားတို့ကို။ ကမ္မ
 န္တိ၊ ကံဟူ၍။ ဂဟေတွာ၊ ရှိ။ ကမ္မပရိစ္ဆေဒမေဝိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော)
 အာဟ။ အဋ္ဌမ နဝမဗလာနိဝိယ၊ အဋ္ဌမဗလဉာဏ်၊ နဝမ ဗလဉာဏ်တို့ကို။
 အ ပ္ပတ္တံ၊ အပ္ပနာသို့ရောက်ခြင်းငှါ။ န သက္ကာတိ၊ တံသဒိသံ၊ ထိုဗလဉာဏ်နှင့်
 အလားတူသော။ [ဣဒ္ဓိဝိဉာဏ်က ဗလဉာဏ်၌ မပါသောကြောင့် “ကံ သဒိသံ”

ဟု ဆိုသည်။] ဣဒ္ဓိဝိဇ္ဇာဏ်ဝိယ၊ ဣဒ္ဓိဝိဇ္ဇာဏ်ကဲ့သို့။ ဝိကုဗ္ဗိတုံ၊ တန်ခိုးအမျိုးမျိုးကို ပြုစီမံခြင်းငှါ။ ဝါ၊ ဖန်ဆင်းခြင်းငှါ။ (န သက္ကောတိ)။ ဧတေန၊ ဤတသဒိသံ ဣဒ္ဓိဝိဇ္ဇာဏ် ဝိယ၊ ဝိကုဗ္ဗိတုံဟူသော ပါဠိဖြင့်။ ဗလသဒိသတဉ္စ၊ အချို့သော ဗလဉာဏ်နှင့်တူသည်၏အဖြစ်ကိုလည်း။ ဝါရေတိ၊ မြစ်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ဈာနာဒိဉာဏ်ဝိယ၊ ဈာန်အစရှိသော ဉာဏ်သည်ကဲ့သို့။ အပေတုံ၊ ငှါရင်း။ ဝိကုဗ္ဗိတုံ၊ ငှါရင်း။ ဝါ၊ ငှါရင်း။ (န သက္ကောတိ)။

ဟိ၊ ဆက်။ [မိမိဉ္စတင်ဘူယ်သောအဖြစ်ကို ပယ်သောကြောင့်။ “လဒ္ဓဒေါသထင်ရှားပြအံ့” ဟု မပေးရ။] ဈာနာဒိ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ်၊ ဈာန်အစရှိသည်တို့ကို ဆင်ခြင်တတ်သော ဉာဏ်သည်။ သတ္တမဗလံ၊ သတ္တမဗလ ဉာဏ်တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဟဿ၊ ထို ဈာနာဒိပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ်၏။ သဝိတက္က သဝိစာရတာ၊ သဝိတက္က သဝိစာရ၏အဖြစ်ကို။ ယဒိပိ ဝုတ္တာ၊ အကယ်၍ကား ဟောတော်မူအပ်ပါပေပြီ။ တဿပိ၊ ထိုသို့ဟောတော်မူအပ်ပါသော်လည်း။ ဈာနာဒိဟိ၊

ဗလသဒိသတဉ္စ။ ။ ဗလဉာဏ်၏ ကိစ္စကို မပြုနိုင်ရုံသာမက ဗလဉာဏ်နှင့်တူသော ဉာဏ်၏ကိစ္စကိုလည်း မပြုနိုင်ပါ။ စာအုပ်တို့၌ “ဒသဗလသဒိသတဉ္စ” ဟု ရှိသော်လည်း အနုဋ္ဌိကာ၌ “ဗလသဒိသတဉ္စိ ဧကစူဗလသဒိသတံ” ဟု ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ဒသသဒ္ဓါ ပိုနေသည်ဟု မှတ်ပါ။

ဈာနာဒိဉာဏ်ဝိယ ဝါ။ ။ ဤနည်းကား မစွမ်းနိုင်ခြင်း တူသော သဒိသုပမာကို ပြသောနည်းတည်း။ ဈာနာဒိဉ္စ အာဒိဖြင့် ပါဠိတော်၌လာသော ဝိမောက္ခ သမာဓိ သမာပတ္တိတို့ကို ယူပါ။ ထို ဈာန်အစရှိသည်နှင့် တကွ ဖြစ်သောဉာဏ်ကို “ဈာနာဒိဉာဏ်” ဟု ဆိုသည်။ ထို ဈာနာဒိဉာဏ်သည် အပ္ပနာသို့ရောက်ခြင်း၊ ဖန်ဆင်းခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်သကဲ့သို့ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်လည်း မစွမ်းနိုင်ပါ။ ဟူလို။

ယဒိပိ။ ဝေ။ ဝုတ္တာ။ ။ ဗလဉာဏ်၏ ကိစ္စကို ဆိုအပ်ရာဌာနဝယ် အဘယ်ကြောင့် ဗလဉာဏ်မဟုတ်သော ဈာနာဒိဉာဏ်တို့ ထုတ်ပြရပါသနည်းဟု စောဒနာဘူယ် ရှိသောကြောင့် ယဒိပိစသည်ကို မိန့်သည်။ (အနုဋ္ဌိကာကျမ်းတက်။) ဈာနစသည်ကို ဆင်ခြင်သော ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ် သည်သာ သတ္တမဗလဉာဏ်ဖြစ်သောကြောင့် ထိုဉာဏ်၏ သဝိတက္က သဝိစာရဉာဏ် အဖြစ်ကို အကယ်၍မူလည်း ဟောတော်မူအပ် ပါပေ၏။ (ဈာနာဒိဉာဏ်ကိုကား ဗလဉာဏ် အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူမူအပ်ပါပေ။ ဟူလို။)

တဿပိ။ ဝေ။ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ။ သို့သော် ဈာန်အစရှိသည်တို့နှင့် ကင်းသော ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ်မည်သည် မရှိ။ ထို့ကြောင့် ဈာနာဒိ သဟဂတဉာဏ်ကိုလည်း သတ္တမဗလဖြစ်သော ဈာနာဒိပစ္စဝေက္ခဏ ဉာဏ်၌ အတွင်းဝင်၏ ဟု သဘောထား၍ ဤသို့ “ဈာနာဒိဉာဏ်ဝိယ” ဟု (မိမိ ဋီကာဆရာ) ဆိုအပ်၏ဟု သိပါ။ [တဒန္တောဂန္တံ တသ္မိံ ဈာနာဒိပစ္စဝေက္ခဏာသဘာဝေ သတ္တမဗလဉာဏေ အန္တောဂေါ ဝေန္တိ ဈာနာဒိဉာဏ် ဝိယ။—အနု။] ဤစကားဖြင့် ဗလဉာဏ်တွင် မပါဝင်သော ဈာနာဒိ ဉာဏ်ကို ဥပမာ ပြသော်လည်း ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ် ဖြစ်သော ဗလဉာဏ်နှင့် သဘောတူသောကြောင့် “ဈာနာဒိဉာဏ် ဝိယ” ဟု ဆိုရပါသည်ဟု ပြသည်။

ဝိဘင်း]

၁၀-ဒသကနိဒ္ဒေသ ဒသမဗိစနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၅၇၅

ဈာန် အစရှိသည်တို့နှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။ ပစ္စဝေက္ခဏာ၊ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ်
 သည်။ ဝုတ္တံ၊ လူတို့၊ ကြောင့်။ ဈာနာဒိသဟဂတံ၊ ဈာန် အစရှိသည်တို့နှင့်တကွ
 ဖြစ်သော။ ဉာဏံ၊ ကို။ (ဈာနာဒိဉာဏံ၌ ဆိုအပ်ခဲ့သောဉာဏ်ကို။) တဒန္တော-
 ဂမံ၊ ထိုဈာန်အစရှိသည်ကို ဆင်ခြင်ခြင်းသဘော ရှိသော သတ္တမဗလဉာဏ်
 တော်၌ အတွင်းဝင်သည်ကို။ ကတော၊ ဧဝံ၊ ဤဈာနာဒိဉာဏ်ဝိယဟူ၍။ (မယာ)
 ဝုတ္တံ၊ လူတို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ အသ ဝါ၊ ထို့ပြင်တနည်းကား။ သဗ္ဗညုတဉာဏံ၊ သည်။
 ဈာနာဒိကိစ္စံ၊ ဈာန် အစရှိသည်တို့၏ကိစ္စကို။ (ကာတံ၊ န သက္ကောတံ) ဝိယ၊
 ကဲ့သို့။ (ဟယာ) သဗ္ဗံ၊ သော၊ ဗလကိစ္စံ၊ ဉာဏဗလ၏ကိစ္စကို။ ကာတံ၊ န သက္ကော-
 တံ၊ လူတို့၊ ဤအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို။ ဒဿေတံ၊ ငှါ၊ တဉ္စိ၊ ပေ၊ န သက္ကောတံ၊
 ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ပန၊ ဗျတိရိုက်ကား။ ကဿစံ၊ အချို့သော၊
 ဗလဿ၊ ဗလဉာဏ်၏။ ဈာနဣဒ္ဓိဘာဝတော၊ ဈာန်၏အဖြစ်၊ ဣဒ္ဓိ၏ အဖြစ်
 ကြောင့်။ န (ဝုတ္တံ)၊ ဆိုအပ်သည်မဟုတ်။ လူတို့ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဉာဏဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတ၊ ပြီ။

န ပန။ ပေ။ ဈာနဣဒ္ဓိဘာဝတော။ ။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်က ဗလဉာဏ်တို့၏ကိစ္စကို
 ၎င်း၊ ထို ဗလဉာဏ်၏ကိစ္စထက် ပိုလွန်သော ကိစ္စကို၎င်း မပြုနိုင်၊ (သိရုံသာသိနိုင်၏)
 ဟု ပြလို၍ “တဉ္စိ ဈာနံ ဟဏာ” စသည်ကို မိန့်ရသည်။ ဈာန်စသည်တို့နှင့်တကွ ဣဒ္ဓိတို့က
 ဗလဉာဏ် ဖြစ်သောကြောင့် မိန့်ရသည် မဟုတ်ပါ။ ဗလဉာဏ်သည် ဈာန် ဣဒ္ဓိတို့၏ သံကိ-
 လေသ ဝေါဒါန စသည်ကိုသာ သိ၏။ ဈာန်မဟုတ်၊ ဣဒ္ဓိလည်း မဟုတ်ပါ။]

ခုဒ္ဒကဝတ္ထုဝိဘင်း

၁-ကေကမာတိကာဒိအဖွင့်

၈၃၂။ တေတ္ထိံ သတိ တိကာတိ၊ ဟူ၍။ (အဋ္ဌကထာယံ၊ အဋ္ဌကထာ ရှေးစာအုပ်၌။) ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ပန၊ ထိုသို့ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ တေ၊ ထို တိက တို့သည်။ ပဉ္စတိံ သ၊ သုံးဆယ့်ငါးပါးသည်။ (ဟောန္တိ)။ [ယခု အဋ္ဌကထာစာအုပ် ၌ကား “အကုသလမူလာဒယော ပဉ္စတိံ သတိကာ” ဟုဤဒီကာ အဖွင့်အတိုင်း ရှိပါသည်။ သို့သော် ပါဠိတော်စာအုပ် မာတိကာ၌ကား “အပရာပိ တိဿော တဏှာ” နှစ်ထပ်ပါရမည်ဖြစ်လျက် တထပ်သာပါသောကြောင့် သုံးဆယ့်လေး ပါးသာ ရေတွက်၍ရ၏။ နိဗ္ဗေသ၌ကား သုံးဆယ့်ငါးပါးပင်တည်း။] တထာ၊ ထိုအတူ။ ပုရိ သမလာဒယော အဋ္ဌနဝကာတိ၊ ဟူ၍။ (အဋ္ဌကထာယံ၊ အဋ္ဌကထာ ရှေးစာအုပ်၌။) ဝုတ္တံ၊ ပန၊ ထိုသို့ဆို အပ်ပါသော်လည်း။ တေ၊ ထို နဝက တို့သည်။ အာသာတဝတ္ထု၊ အာဒယော၊ အာသာတဝတ္ထု၊ အစရှိကုန်သော။ နဝ၊ ကိုးပါး တို့သည်။ (ဟောန္တိ)။ ယေ၊ အကြင်အဋ္ဌာရသတို့ကို။ ခန္ဓေ၊ အဋ္ဌာရသကာတိ၊ ဟူ၍။ အာဒိမ္မိ၊ အစ၌။ ဝုတ္တံ၊ ကုန်ပြီ။ [ဤပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ- ဟူလို။] တေဝေ၊ ထို အဋ္ဌာရသကတို့ကိုပင်။ ဣတိ၊ အတိတာနိ ဆတ္ထိံ သတိ- အာဒိနာ၊ အစရှိသောနည်းဖြင့်။ တယော၊ သုံးပါးကုန်သော။ ဆတ္ထိံ သကာ၊ ဆတ္ထိံ သကဘို့ကို။ ကတာ၊ ပြုတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဆ၊ အဋ္ဌာရသ- ကာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ [အဋ္ဌာရသ နှစ်ခုကို အတိတ်အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်အားဖြင့် မြှောက်လျှင် အဋ္ဌာရသခြောက်ခုရ၏။ သို့ကြောင့်အဋ္ဌကထာ၌ “ဆ အဋ္ဌာရသကာ” ဟုဆိုပါသည် - ဟူလို။] ပန၊ ကား။ ဒွါသဋ္ဌိ၊ ခြောက်ဆယ့် နှစ်ပါးသော။ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ၊ မိစ္ဆာအယူတို့ကို။ အညတ္ထ၊ ခုဒ္ဒကဝတ္ထု ဝိဘင်းမှ တပါးသော ဗြဟ္မဇာလ သုတ် ဟူသော ဝေယျာကရဏ၌။ ဝုတ္တတာဝေနေဝ၊ ဟော တော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်ပင်။ ဣမေ၊ ဤခုဒ္ဒကဝတ္ထုဝိဘင်း၌။ နိက္ခိတ္တာနိ၊ မာတိ ကာအဖြစ်ဖြင့် ချထားအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ နဂဟိတာနိ၊ မယူအပ် ကုန်။ ဣတိ၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ။ [နိဗ္ဗေသ၌ အကျဉ်းသရုပ်မျှသာရေတွက်ထားသည် - ဟူလို။]

ကေကမာတိကာဒိဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁-ကေကနိဗ္ဗေသ အဖွင့်

၈၄၃, ၈၄၄။ အတ္ထိပဋိစ္စံနာမာတိ၊ ကား။ စက္ခု၌ ပဋိစ္စာတိအာဒိသ၊ အစ ရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ နိဿယာဒိပစ္စယဘာဝေန၊ နိဿယအစရှိသော ပစ္စည်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (နိဿယာဒိပစ္စယဘူတံ၊ နိဿယ အစရှိသော ပစ္စည်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ စက္ခာဒိ၊ စက္ခုအစရှိသည်ကို။) ပဋိစ္စာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ယထာ၊ ဟော

တော်မူအပ်သကဲ့သို့။ တထာ၊ တူ၊ ဣဓ၊ ကျံစေတိ ပဋိစ္စ အစရှိသော ပါဠိရုပ်၌။
(နိယယာဒိပတ္တယဘဝစေန ပဋိစ္စဘဝိ၊ ဟူ၍။ န (ဂုတ္တ)၊ ဟောတော်မူအပ်သည်
ဟုတ်။ (ကသ္မသာနည်း။) ပရမတ္ထတော၊ ပရမတ္ထအားဖြင့်။ အဝိဇ္ဇမာနန္တံ၊
ကင်ရှားမရှိကုန်သော။ ခတ္တိယာဒိဘဝိနံ၊ ခတ္တိယအစရှိသော အမျိုးဘဝတို့၏။
နိယယာဒိပတ္တယတ္ထာ၊ နိယယ အစရှိသော ပစ္စည်း၏အဖြစ်၏။ အဘာဝါ၊
မရှိခြင်းငြောင်တည်း။ ပန၊ သန္တလက္ခဏံ။ ယေသု ခန္ဓော၊ အကြင်ခန္ဓာတို့သည်။
သန္တော၊ ကင်ရှားမရှိကုန်လသော။ ခတ္တိယာဒိပတ္တိ၊ ခတ္တိယ အစရှိသည်ဟု
သမုတ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ စေတိ၊ ထိုခန္ဓာတို့၏။ အပ္ပေသန္တိန္ဒတာဝ၊ မပြတ်
မစဲသည်။ အဗ္ဗင်္ဂသညပင်။ ခတ္တိယာဒိဘဝိပ ခတ္တိယ အစရှိသောဘဝ၏။
အတ္တိဟာ၊ ကင်ရှားရှိသည်။ အဗ္ဗင်္ဂသညံ၊ သာ၊ ထို ခတ္တိယအစရှိသောဘဝ၏
ကင်ရှားရှိသော အဘဝကို။ ဣဓ၊ ကျံစေတိ ပဋိစ္စ အစရှိသောပါဠိ၌။ ပဋိစ္စသဒ္ဓေ-
န၊ ပဋိစ္စသဒ္ဓါဖြင့် ဝိဘာဓိစသကင်္ဂေါမြီအပ်ပြီ။ ဣတိအတ္ထော၊ ကေယာသေကိ-
ယာတိ၊ ဟူသောပါဠိ။ အတ္တိန္ဒာယ၊ အခြားဘေးအသင်းအပင်းတို့နှင့်မရော
ယှက်သော။ (အဘယ်လောက၌။) အတော၊ ကုန်သည်။ အမှ၊ ကုန်၏။ ဣတိ
အတ္ထော၊ [အဝိဇ္ဇန္တာယကည်အပ်သော] အနိပ္ပါယ်နှင့်တည်း။ အခြားသော
သေကိသိနှင့် မပွတ်သော အနုဘာသေကိ ဟူသို့။] ကေယာသေကိယာတိ
အဋ္ဌာရာသု သေဘိသု ဟံ၊ အနုကာယ သေကိယာ (တို့သည်သာ အသင်း
အပင်း၌) အတော့။ န အညေဝိယ အပ္ပညာသတိ စေ မေတ္တာ အတ္တံ ဝဒန္တိ။ -
အနု။ [အပ္ပညာကာ နေ့၂၀ဟ် “အပ္ပညာကာယ” ဟု ရှိမှ ကောင်းမည်ထင်
သည်။ မထင်မရှားသော သေကိသိနှင့်သတိ မဟုတ်ကြ-ဟူလို။]

ပဉ္စသိက္ခနံ ဒိကိရိယာ သု၊ ပြဿနံ ကိ၊ ဖြခြင်း၊ အခရိယော ပြုဖွယ်ကိစ္စ
 တို့၌။ ပုရေတံ၊ ရွှေ၌။ ကရံ၊ ပြုခြင်းသည်။ ပုရေက္ခာရော၊ ပုရေက္ခာရမည်၏။
 ဝါ၊ ရွှေကလေးခြင်း၊ မည်၏။ နိက္ခေပရာသိတိ၊ ကား။ နိဓာနရာသိ၊ သိမီး
 သိမ်းဆည်းအပ်သော ဥစ္စာတရားတည်း။ ပတ္တဇ္ဇာကိတ္တိနောတိ၊ ကား။ ဝိတ္တိဏ္ဏာ-
 ကိတ္တိနော၊ ပြန့်ကျယ်သော ကျော်စောမဲ့ရှိကုန်၏။ ရတ္တညမဒေါတိ (ဧတ္ထ)၊
 ဟူသော ဤပါရှိ၌။ ပုရာဏညတမဒေါ၊ ရွေးဖြစ်ဟောင်းကိုသိနိုင်သူ၏အဖြစ်ကို
 စွဲ၍ဖြစ်သောမာန်တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဝဒန္တိ၊ ဖွင့်ဆိုကြကုန်၏။ စိရုရတ္တိဇာတေန၊
 မေးဖွားသည်ဖြစ်၍ ကြာမြင့်စွာသောညဉ့်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ဝါ၊ တနည်း။

စိရ။ပေ။ပဗ္ဗဇိတေန ဝါ။ ။ မွေးသွားပြီး၍ ကြာမြင့်ရုံကို “ရတ္တညူ” ဟု မဆိုလို၊ မွေး
 ဇွားပြီး၍ ကြာမြင့်စွာသော ညဉ့်ရုံသော သက်ကြီးရွယ်ကြီး ပုဂ္ဂိုလ်သည် သိထိုက်သော
 ရာဇဝင် စသည်ကို သိနိုင်သူမ “ရတ္တညူ” ဟု ဆိုလိုသည်။ ရဟန်းဖြစ်လျှင်လည်း ရဟန်း
 ဖြစ်ခဲ့ရာ ညဉ့်တိုက် သိရုံမျှကို “ရတ္တညူ” ဟု မဆိုလို၊ ရဟန်းဖြစ်ပြီး၍ ကြာမြင့်စွာသော
 ဝါတော်ကြီးပုဂ္ဂိုလ်သည် သိထိုက်သော ဗုဒ္ဓဝံသ နိကာယဝံသ (ဂိုဏ်းအဆက်အနွယ်)

စိရရတ္တိပဗ္ဗဇိတေန၊ ရဟန်းဖြစ်သည်ဖြစ်၍ ကြွာမြင်စွာသော ညဉ့်ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်
သည်။ ဇာနိတဗ္ဗဿ၊ သိထိုက်သော ဗုဒ္ဓဝင် ရာဇဝင် အစရှိသည်ကို။ ဝါ၊
တနည်း။ ရတ္တိနမေဝ၊ ညဉ့်တို့ကိုပင်။ ဇာနိနမဒေါ၊ သိခြင်းကိုခံ၍ဖြစ်သော မာန်
ယစ်ခြင်းမည်၏။

ပဋ္ဌာပကမဒေါတိ၊ ကား။ အာဏာကရဏမာနော၊ အမိန့်အာဏာပြုခြင်းကို
စွဲ၍ဖြစ်သော မာန်တည်း။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း၊ ကသွာ၊ ပဋ္ဌာပကမဒေါတိ ပဒဿ၊
အာဏာကရဏမာနောတိ အတ္ထော ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။
အာဏာကရဏံ၊ အမိန့်အာဏာပြုခြင်းဟူသော။ ဝိစာရဏံ၊ စီမံနိုင်ခြင်းကို။ ဣဝေ၊
ဤ မဒ အမျိုးမျိုးကိုပြရာ၌။ ယသေတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
(ပဋ္ဌာပကမဒေါတိ ပဒဿ၊ အာဏာကရဏမာနောတိ အတ္ထော ဝိညာယတိ၊ ။)
ပရိမဏ္ဍလတ္တဘာဝနိဿိတော၊ ထက်ဝန်းကျင် ဝန်းဝိုင်းသော အတ္တဘောကို
မှီသော။ မာနော၊ ဘည်း။ ပရိဏာဟမဒေါ၊ မည်၏။ ပရိ၊ ထက်ဝန်းကျင် +
နာဟ၊ ဆန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော အတ္တဘော။ ရကြောင့် နကို ဏပြန်၍ “ပရိ-
ဏာဟ” ဖြစ်သည်။] သရိရသမ္ပတ္တိပါရိပုရိယာ၊ လှပပြည့်စုံသော ကိုယ်၏ထက်
ဝန်းကျင်ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်။ မဒေါ၊ မာန်ယစ်ခြင်းသည်။ ပါရိပုရိမဒေါ၊ မည်၏။

၈၄၅။ ဝတ္ထုနာ၊ နှင့်။ (မာန်ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဇာတိဂေါတ္တ
အစရှိသည်နှင့်။) ဝိနာပိ၊ ကင်း၍လည်း။ ဝတ္ထုဗ္ဗတာယ၊ ဟောထိုက်သည့်၏အဖြစ်
ကြောင့်။ အဝတ္ထုကံ၊ မည်၏။ ဝတ္ထုနော၊ ဇာတိ ဂေါတ္တ သော ဝတ္ထု၏။
အဘာဝါ၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ (အဝတ္ထုကံ၊ မည်သည်။) န၊ မဟုတ်။

စသည်ကို သိနိုင်မှသာ “ရတ္တညူ” ဟု ဆိုလိုသည်။ မှန်၏-သက်ကြီးရုံမျှသာ မကဘဲ ရှေး
ဟောင်းနှောင်းဖြစ်တွေကို သိနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ထိုသို့မူကို အကြောင်းပြု၍ ဝမ်း
မြောက်ဝမ်းသာ စိတ်ကြီးဝင်တတ်ကြသည်။

“ရတ္တိနမေဝ ဝါ” ဟူသော နောက်နည်း၌ကား ဝေဖြင့် ဗုဒ္ဓဝင် ရာဇဝင် သိမှုကိုကန
သည်။ ထို့ကြောင့် သာသနာဝင် ရာဇဝင်များကို သိ-မသိမှာ လိုရင်းမဟုတ်၊ အသက်ကြီး၍
(သုဇယ်မပြနဘဲ) မေ့မေ့လျော့လျော့ မဖြစ်ဘဲ လွန်ပြီးညဉ့်တို့ကို သိနိုင်သူကိုပင် “ရတ္တ-
ညူ” ဟု ခေါ်နိုင်ပြီ။ မှန်၏-အချို့ အသက်ကြီးအရွယ်ကြီး ပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိအသက်ကို
မသိလောက်အောင်ပင် မေ့မေ့လျော့လျော့ ဖြစ်နေတတ်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို “သုဇယ်ပြန
လူ” ဟုခေါ်သည်။

ပဋ္ဌာပကမဒေါ။ ။ ဤသို့ကာစာအုပ်၌ “ဥပဋ္ဌာပကမာနောတိ” ဟု သိဝဏ္ဏတဗ္ဗရှိ၏။
ဥ-မပါသင့်ကြောင်းကို အဋ္ဌကထာနိဿယ၌ ရေးခဲ့ပြီ။ မဒကို ဖွင့်ပြရာ၌ဖြစ်သောကြောင့်
အဋ္ဌကထာ၌ “ပဋ္ဌာပကမဒေါနာမ ဂဟိတော” ဟု ရှိသည့်အတိုင်း ဤ၌လည်း “ပဋ္ဌာပက-
မဒေါတိ” ဟု သိဝဏ္ဏတဗ္ဗ ရှိရမည်။ [တေသု ပဋ္ဌာပက အာဏာကရဏေဟိ ပါကဇ္ဇော
ဟောတိတိ “ပဋ္ဌာပကမဒေါ၊ အာဏာကရဏမဒေါ” တိ စ ဝု။ ။—အနု။]

၈၄၆။ စိတ္တဿ ဝေါသဇ္ဇနန္တိ၊ ကာမံ။ စိတ္တဿ၊ စိတ်၏။ သတိတော၊ သတိမှ။ မုစ္ဆန္တိ၊ လွတ်ခြင်းသည်။ ဝါ၊ တနည်း။ (စိတ္တဿ၊ ။) ကာယဒုစရိတာဒိသု၊ ကာယဒုစရိတ် အစရှိသော အာရုံတို့၌။ ပက္ခန္ဓန္တိ၊ ပြေးဝင်ခြင်းသည်။ ဝေါသဂေါ၊ မည်၏။ ပဟိဋ္ဌာဘာဝေါတိ၊ ကာမံ။ ကုသလကရဏေ၊ ကုသိုလ်ပြုခြင်း၌။ အဋ္ဌာနံ၊ မသည့်တံခြင်းတည်း။ အနုဋ္ဌာနံ၊ ထကကြက မရှိခြင်းတည်း။ ဣတိ (စိတ္တဿ၊ ပမာဒသင်္ခါတဿ၊ ပမာဒဟု ဆိုအပ်သော။ အတ္တဿ၊ အနက်၏။ (ဝေဓာဒိကော၊ ပရိယာယော ဌာပနံ။) ကာယဒုစရိတော၊ ကာယဒုစရိတ်၌။ စိတ္တဿ၊ ကံ။ ဝေါသဂေါ၊ စွန့်လွှတ်ခြင်း။ ပါဏာတိပါတော၊ ၌။ (စိတ္တဿ ဝေါသဂေါ) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယံ၊ ၌။ (စိတ္တဿ ဝေါသဂေါ။) ကောဓေ၊ အမျက် ထွက်ခြင်း၌။ (စိတ္တဿ ဝေါသဂေါ။) ဥပနာဓဟ၊ ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်း၌။ (စိတ္တဿ ဝေါသဂေါ) ဣတိ ဝေဓာဒိကော၊ ဤသို့ အစရှိသော။ ပရိယာယော၊ ပရိယာယ်သည်။ အပရိယန္တော၊ အဆုံး ပိုင်းအခြားမရှိ။ တဒတ္ထတပ္ပရိယာယ ပုကာသကော၊ ထို ပမာဒ၏အနက်ကို ထင်ရှားပြတတ်၊ ထို ပမာဒ၏ပရိယာယ်ကို ထင်ရှားပြတတ်သော။ ဝေါသဂ္ဂ နိဿဂ္ဂဒိကော၊ ဝေါသဂ္ဂ နိဿဂ္ဂအစရှိသော။ ဗျဉ္ဇနပရိယာယော စ၊ ပရိယာယ်ဖြစ်သော သဒ္ဓါသည်လည်း။ (အပရိယန္တော၊ အပိုင်းအခြားမရှိ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ သဗ္ဗံ၊ အသုံးစုံသော။ တံ၊ ထိုပရိယာယ်ကို။ သဒ္ဓိပိတု၊ ချိုး၍။ ဝေရုပေါတိ၊ ဟူသော။ ဣဒံ၊ အကာရနိဿနံ။ ဤ အခြင်းအရာကို ညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဓါကို။ သဗ္ဗပရိယာယဿ၊ အသုံးစုံသော ပရိယာယ်၏။ ဝါ၊ ကံ။ ဝတ္ထု၊ ဆိုခြင်းငှါ။ အသက္ကဏေယျတ္တာ၊ မတတ်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကတံ၊ ပြုအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဒဿေန္တော၊ ပြလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပရိယန္တာဘာဝတောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ ဝိသဋ္ဌာကာရောတိ၊ ဟူသောပါ၌ဖြင့်။ သတိယာ၊ ။ ပစ္စနိကဘူတော၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော။ စတ္တဝေ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓေ၊ တို့ကို။ ဒဿေတိ။

တဒတ္ထတပ္ပရိယာယပုကာသကော။ ။ တဒတ္ထပုကာသကော၊ တပ္ပရိယာယပုကာသကော ဟုနှစ်ပုဒ်ခွဲပါ။ ထိုပုကာသကောကိုလည်း ဗျဉ္ဇနပရိယာယော၏ဝိသေသနဟု မှတ်ပါ။ တဒတ္ထပုကာသကံ ဗျဉ္ဇနပရိယာယဟူသည် မိဋ္ဌိတော်၌လာသော “ပမာဒေါ ပမဇ္ဇနာ ပမဇ္ဇိတံ” စသော ပရိယာယ်သဒ္ဓါများတည်း။ တပ္ပရိယာယ ပုကာသကံဟူသည် ထိုပမာဒ၏ပရိယာယ် ဖြစ်သော စိတ္တဿ ဝေါသဂေါ ဝေါသဂ္ဂါနုပ္ပါဒနံစသော ပရိယာယ်သဒ္ဓါများတည်း။ [ပမာဒေါ ပမဇ္ဇနာဒိတိ အာဒိကော တဒတ္ထပုကာသကော၊ စိတ္တဿ ဝေါသဂေါ ဝေါသဂ္ဂါနုပ္ပါဒနန္တိ- အာဒိကော တပ္ပရိယာယပုကာသကော ဗျဉ္ဇနပရိယာယော စ အပရိယန္တောတိ သဗ္ဗန္တော။— အနု။]

မှတ်ချက်။ ။ ဤအနုဋ္ဌိကော၌ ဝေါသဂ္ဂါနုပ္ပါဒနံ ရှိပုံကိုသောက်၍ မိဋ္ဌိတော် အဋ္ဌကထာ စာအုပ်တို့၌ “ဝေါသဂ္ဂါနုပ္ပါဒနံ” ဟု ရှိသောပါ၌ကို “ဝေါသဂ္ဂါနုပ္ပါဒနံ” ဟုချည်းပြင်ပါ။

၈၄၇။ စိတ္တဿ၊ ဧ။ ထဒ္ဓတာ၊ တောင့်မာသည်၏အဖြစ်ဟူသည်။ တထာ-
 ပဝတ္ထု စိတ္တမေဝ၊ ထို တောင့်မာသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော စိတ်ပင်
 တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝဒန္တိ၊ ကုန်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ မာနပိသေသော၊ မာနအထူး
 ကို။ (စိတ္တဿ ထဒ္ဓတာ၊ ဟူ၍။) ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ဥပသကံမနေ၊ သက်ကြီးဝါကြီးအနီးသို့
 ချဉ်းကပ်ခြင်းသည်။ (သတိ၊ သေဝ်။) ဝန္တတဗ္ဗံ၊ ရှိခိုးရသည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊
 ကြောင့်။ (ထိုသို့ ရှိမခိုးလိုခြင်းကြောင့်။) ပရိယန္တေနော၊ အစွန့်အဖျားအရပ်ဖြင့်
 သာလျှင်။ စရတိ၊ လှည့်လည်၏။

၈၄၈။ (တံ) အာပတ္တိံ ၊ သို့။ အာပန္နော၊ ရောက်သည်။ အသိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊
 သို့။ ဝုတ္တော၊ ပြောဆိုအပ်သော်။ အာပုသော၊ ဂါရှင်။ တံ အာပန္နော၊ အာပတ်သို့
 ရောက်သည်။ အသိ၊ ဧ။ ဣတိ အာဒိနာ၊ ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့်။ တေန၊ ထို
 ပဌပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝုတ္တံ၊ ပြောဆိုအပ်သောအပြစ်ကို။ တသေဝ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏
 သာလျှင်။ ဥပရိ၊ အပေါ်၌။ ခိပနဝဒသန၊ ပစ်စာင်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ပဋိပုရိတာ၊
 တဖန် ဖြန့်၍။ ဣတိ၊ ဝဒန္တိ၊ ကုန်၏။ တသ္မိံ နာမဒလိဒ္ဓော၊ ထိုမည်သော သူဆင်းရဲ
 သည်။ (ဣဒံ အမှုကို။ ကရောန္တေ၊ ပြုနိုင်လသော်။) ၇၊ တနည်း။ (တသ္မိံ နာမ)
 အကုသလော၊ ထိုမည်သော မကျွမ်းကျင်သူသည်။ (ဣဒံ ကရောန္တေ) အဟံ၊ သည်။
 (သူဆင်းရဲမဟုတ်၊ မကျွမ်းကျင်သူမဟုတ်သော ဝါသည်။) ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ န
 ကရောမိ၊ မပြုနိုင်အံ့နည်း။ ဣတိ ဝေ၊ သို့။ ဣဝ၊ ဤ ယမ္မန်ဒေသ၌။ ပဋိပုရဏံ၊
 တဖန် ဖြန့်ခြင်းသည်။ ယုတ္တံ၊ သင့်၏။ ကရဏဿ၊ သူတပါးပြုခြင်းယက်။ ဥတ္တရ-
 ကိရိယာ၊ အလွန် ပြုခြင်းသည်။ ကရဏတ္ထရိယံ၊ မည်၏။ သေ၊ ဤသူတပါးထက်
 သာလွန်အောင် ပြုခြင်းသည်။ အကုသလပက္ခော၊ အကုသိုလ်အဖို့၌ ဖြစ်သည်
 တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သာရဓမ္မော၊ ချုပ်ချယ်စော်ကားခြင်းသည်။ (ဟောတိ)။
 ဣတိ (အယံ)၊ ဤသည်ကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။
 [ကောင်းသောအလုပ်ကို လုပ်ပါလျက် အပြိုင်အဆိုင် သူ့ထက်သာအောင် လုပ်
 သောကြောင့် “အကုသလပက္ခ” ဟုဆိုသည်။ အကုသလပက္ခဖြစ်သောကြောင့်ပင်
 သာရဓ္မ ဖြစ်ရသည်-ဟူလို။]

၈၄၉။ အတိစ္စ၊ မိမိရအပ်သောပစ္စည်းကို လွန်၍။ ဣစ္စတိ၊ အလိုရှိတတ်၏။
 ဣတိ၊ ကြောင့်။ အတိစ္စိစ္ဆော၊ မည်၏။ တဿ၊ ထိုလွန်၍ အလိုရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏။
 သာဝေါ၊ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသည်။ အတိစ္စိစ္စတာ၊ မည်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝတ္ထုဗ္ဗော၊
 မိန့်တော်မူဆိုက်လျက်။ စိုကာရလောပံ၊ စို့ အကွရာကိုချေခြင်းကို။ ကတော၊ ၍။
 အတိစ္စတာတိ၊ ဟူ၍။ (တကဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ သာ ဝေ၊ ထို

အတိစ္စတာ။ ။ အတိဥပသာရဟု မကြိတ် အတိ+ဣဓာတ် တွာ ပစ္စည်းဖြင့် “အတိစ္စ”
 ဟုကြံရာ၌ အတိဥပသာရပုဒ် ကြံလိုက်လျှင် ဣသုဓာတ်၏ ဝိသေသနဖြစ်သောကြောင့်
 အလွန် အလိုရှိခြင်းအနက်ကို ယူသွားလိမ့်မည်။ ဤနေရာ၌ကား အလွန်အလွန် အလို

ဝိဘင်း]

၁-ကောကနိဒ္ဒေသအပွင့်

၅၈၁

အတိစ္ဆတာကိုပင်။ အတြိစ္ဆတာတိ စ၊ ဟူ၍လည်း။ ဝုစ္ဆတိ၊ ဟောတော်မူအပ်၏။
 ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ တတြာပိ၊ ထို အတြိစ္ဆတာပုဒ်၌လည်း။ နေရုတ္တိကဝိဇာ-
 နေန၊ နေရုတ္တိဆရာတို့၏ အစီအရင်ဖြင့်။ ပဗသိဒ္ဓိ၊ ပုဒ်ပြီးပုံကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ၏။
 ဝါ၊ အဋ္ဌကထာနည်းမှ တနည်းကား။ ယထာလဒ္ဓိ၊ အကြင်အကြင်ရအပ်ပြီးသော
 ပစ္စည်းကို။ အတိတ္တမိစ္ဆာ၊ လွန်၍။ အတြအတြ၊ ဟိုဟာ ဟိုဟာ၌။ ဣစ္ဆန္တံ၊ လိုချင်
 ခြင်းသည်။ အတြိစ္ဆတာ၊ မည်၏။ သာ ဝေ၊ ထိုအတြိစ္ဆတာကိုပင်။ ရကာရဿ၊
 ရ အက္ခရာ၏။ တ ကာရံ၊ တ အက္ခရာကို။ ကတွာ၊ ၍။ အတိစ္ဆတာတိ၊ ဟူ၍။
 ဝုတ္တာ၊ ပြီ ။ ဤအလို အတိစ္ဆတာဖြစ်ပြီးနောက် တ တလုံးကိုချေ၍ အတိစ္ဆတာ
 ဖြစ်ရသည်ဟု ကြံပါ။]

အတြိစ္ဆန္တိ၊ ကား။ အတိစ္ဆံ၊ မိမိရအပ်သော အာရုံမှ တပါးသော ဟိုအာရုံ
 ဒီအာရုံကိုလွန်၍ လိုချင်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ [အတိစ္ဆံနေရာ၌ အတိစ္စ အတြ ဝါ
 ရှိလျှင် ကောင်း၏ဟု ရွေးနှိသယဉ် မှာသား၏။] ဝါ၊ တနည်း။ အတြ၊ မိမိရအပ်
 သော အာရုံမှတပါးသော ဟိုအာရုံ ဒီအာရုံ၌။ ဣစ္ဆန္တော၊ လိုချင်သော။ (အဟံ-
 ဝ၊ ငါသည်ကဲ့သို့စပ်။) စာန၊ အဘယ်ဖြင့်။ ဣစ္ဆန္တော၊ လိုချင်သနည်း။ အတိ-
 လောဘေန၊ လွန်၍ လိုလားတတ်သော လောဘဖြင့်၎င်း။ အတိလောဘမိစ္ဆာ-
 သင်္ခါတေန၊ အတိသောဘဣစ္ဆာယု ဆိုအပ်သော။ [မိစ္ဆာ၌ မ အာရုံ။] အတိ-
 လောဘမဒေန၊ လွန်၍ လိုချင်ခြင်းဟူသော မာနိယစိတ်ခြင်းဖြင့်၎င်း။ (ဣစ္ဆန္တော၊

ရှိခြင်း၊ လွန်လွန်ကဲကဲ အလိုရှိခြင်းပဟုတ်။ မိမိရအပ်သောပစ္စည်းကို မလိုတော့ဘဲ မိမိရအပ်-
 သောပစ္စည်းကိုကျော်လွန်၍ အခြားပစ္စည်းကို လိုချင်သောကြောင့် “အ ဝိစ္စ” ဟု တွာပစ္စယန္တ
 ကြံရပါသည်။ “အတိစ္စ+ဣစ္စတိတိ ခာတိစ္စန္တော” ဟု ပြီးပြီးသော သင်္ခါ အဟိစ္စိစ္ဆယ ဘာဝေါ
 အတိစ္စိစ္ဆတာဟု ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ဖြစ်ပြီးမှ နိရုတ္တိနည်းဟောဖြင့် စွဲကိုချေ၍ “အတိစ္ဆတာ” ဟု
 ပြီးရသည်။

အတြိစ္ဆတာ။ ။ “အတြိစ္ဆတာတိ စ သာ ဝေ ဝုတ္တတိ” ဟု ဆိုသောကြောင့် မလက အတိစ္စိစ္ဆ-
 တာပုဒ်ပင် ဖြစ်ကြောင်းသိရ၏။ ထိုနောက် နိရုတ္တိ အစီအရင်အားဖြင့် အတိမ ဣန္ဒြိ ဇ္ဇ ကို
 ရ ပြု၍ နောက် ဣန္ဒြိ ကပ်ပြီးလျှင် “အတြိစ္ဆတာ” ဟု ပုဒ်ပြီးစေရသည်။ (နေရုတ္တိကဝိဇာနေ-
 နာတ ဣကာရ၊ စ ကာရာနဉ္စ ရကာရတာပါဒနေန။ -အန။]

ယထာလဒ္ဓိ ဝါ၊ ပေ။ ဝုတ္တာ။ ။ ဤနည်းသည် အဋ္ဌကထာနည်း မဟုတ်၊ ဋီကာနည်းတည်း။
 “အတြ+အတြ+ဣစ္ဆတာ” ဟု ပုဒ်ခွဲ၍ အတြကို ဝိစ္ဆာလောပ ကြံပြီးလျှင် မိမိရအပ်ပြီးသော
 အာရုံကို လွန်၍ ဟိုဟာ သည်ဟာကို လိုချင်ခြင်းကို “အတြိစ္ဆတာ” ဟု ဆိုသည်။ အတြ အတြ
 +ဣစ္ဆတာ အတြိစ္ဆော၊ အတြိစ္ဆဿ ဘာဝေါ အတြိစ္ဆတာ။ “သာ ဝေ။ ပေ။ အတိစ္ဆတာတိ
 ဝုတ္တာ” ဟု ဆိုသောကြောင့် အတြိစ္ဆတာပုဒ်က အရင်းခံတည်း။ ရ ကို တ ပြု၍ “အတိစ္ဆတာ”
 ဟု ဖြစ်ပြီးနောက် တ တလုံးကိုချေ၍ “အတိစ္ဆတာ” ဟု ဖြစ်ရသည်။

လိုချင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။) အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဟိတံ၊ အစီးအပါးကို။ အတ္တာ-
တိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ [ဤအလို “အတ္တဟိတ” ဟု ဆိုလိုလျက် ဟိတဟူသော
နောက်ပုဒ်ကို အကြေကြပ်ပါ။ အဋ္ဌကထာ၌ “အတ္တ” ဟု ရှိ၏။] ဟာယတံ ဇီရတိ၊
ယုတ်လျော့၏။ ဝါ၊ ဆုံးရှုံး၏။ [အဓိပ္ပါယ် အနက်။] ဝါ၊ တနည်း။ အာဒိဏ္ဏော၊
ယူအပ်သော စီးပွားသည်။ အတ္တာ၊ မည်၏။ [ဤအလို အတ္တာသည် အာပုဗ္ဗ ခါ
ဓာတ် တ ပစ္စည်း။] ဝါ၊ တနည်း။ ပဇ္ဇေတ၊ ရောက်အပ်သော စီးပွားသည်။ အတ္တာ၊
မည်၏။ [ဤအလို အပဓာတ် တ ပစ္စည်း၊ ဣတ္ထိဇောတက အာပစ္စည်း။] နံ၊ ထို
စီးပွားသည်။ ဇီရတိ၊ ဆွေးမြည်း၏။ ဝါ၊ ဆုံးရှုံး၏။ (ကော ဝိယ၊ အဘယ်သူကဲ့သို့
နည်း။) စန္ဒကိန္နရိ၊ စန္ဒာမည်သော ကိန္နရီမကို။ ပတ္တယိတော၊ တောင်တ၍။
အသိတာဘူဒေဝိယာ၊ အသိတာဘူ မိဖုရားမှ။ ဝိဟိနော ဝိယ၊ ယုတ်လျော့သော
မင်းကဲ့သို့တည်း။ [“အတ္တနော ဟိတ” ဟူသော အဖွင့်ကိုကြည့်၍ “နံ၊ ထိုမိမိ၏
စီးပွား” ဟု ပေးလိုက်ပါသည်။ ရှေးနိဿယဋီကာ “နံ၊ ထိုလွန်၍ လိုချင်တောင့်တ
တတ်သောသူကို။ ဝါ၊ သူမှ။ ဇီရတိ၊ စွန့်၏။ ဝါ၊ ဆုံးရှုံး၏” ဟု ပေးလေသည်။]

ဣတ္ထာဟတဿာတိ၊ ကား။ ဣတ္ထာယ၊ လိုလားတတ်သော လောကသည်။
ဥပဒ္ဓုတဿ၊ နှိပ်စက်အပ်သော။ ဝါ၊ တနည်း။ (ဣတ္ထာယ၊ သည်။) မုဒ္ဓိတဿ၊
အမှတ်တံဆိပ်၊ ခတ်နှိပ်အပ်သော။ (ပေါသဿ ဌိစပ်။) [အာဟတကိုပင် ဥပဒ္ဓုတ-
မုဒ္ဓိတဟု နှစ်နက်ဖွင့်သည်။ အာပုဗ္ဗ ဟနဓာတ် တပစ္စည်း။] အတိဟိဋ္ဌယာနော-
တိ၊ ကား။ အဝမညာနော၊ အောက်ဘန်းစားဟု မှတ်တင်သည်။ ဝါ၊ အထင်
သေးသည်။ [အတိပုဗ္ဗ ဟိဋ္ဌဓာတ် စုရောဒိဏယပစ္စည်း အာနပစ္စည်း။] မလကန္တိ၊
ကား။ ဧဝံနာမကံ၊ ဤသို့ ခဏကအမည်ရှိသော။ ဇနပဒံ၊ ဇနပုဒ်သို့။ ဝါ၊ တနည်း။
(ဧဝံနာမကံ၊ သော။) အဗ္ဗောကာသံ၊ လွင်ပြင်သို့။ (အိမ်ရာမရှိသော သူတပါး
နိုင်ငံ၌ လွင်ပြင်တခုသို့။ အဂစ္ဆိံ ဌိစပ်။) ကောဒဏ္ဍကေနာတိ၊ ကား။ ကုဒဏ္ဍ-
ကေန၊ စက်ဆုပ်အပ်သော ဒုတ်ငယ်ဖြင့်။ [ကုသဒ္ဓါသည် ကုစ္ဆိတအနက်ဟော၊
ကသဒ္ဓါသည် ခုဒ္ဒက အနက်ဟော။] ရဿဏ္ဍကေန၊ တိုသော ဒုတ်ငယ်ဖြင့်။
[တောင်ဇေးရိုးရိုးသည် လေးတောင်ရှိ၏။ ယခုဒုတ်ကား တိုသောကြောင့် ကု၊
စက်ဆုပ်အပ်သော။ ဒဏ္ဍက၊ ဒုတ်တိုကလေးဟု ဆိုသည်။ နှစ်တောင်လောက်သာ
ရှိသော ဒုတ်တိုတည်း။] ဂဒ္ဓုလေန၊ တောက်ဖြင့်။ (ပရိပေါထယံ သု ဌိစပ်။)
ဣတိ စ၊ ဤသို့လည်း။ ဝဒန္တိ၊ ကုန်၏။ [နှားတို့ကို အနာရှိရာဘက်သို့ လှည့်မရနိုင်
အောင် အနာမရှိသောဘက်က အလျားလိုက် ဆဲထားအပ်သော ဒုတ်တိုကလေး
ကို “တောက်” ဟု ခေါ်သည်။] ရုဟိရမက္ခိတဂေါတိ၊ ကား။ ရုဟိရသိန္နဝတ္ထော၊
သွေးစိုအပ်သောကိုယ်ရှိသည်။ (ဟုတွာ ပစ္စာဂမာသိ ဌိစပ်။) [သိန္န၌ သိဒ္ဓဓာတ်
တ ပစ္စည်း။]

ဝိဘင်း]

၁-ကောကနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၅၈၃

၈၅၀။ (မဟာဇနဿ၊ များစွာသော လူအပေါင်းသည်။) ဇာနန္ဒသောဝါ သိစဉ်ပင်။ ဘိယျော ဘိယျော၊ အလွန်အလွန်။ စောဒေန္တော ဝိယ၊ တိုက်တွန်း သကဲ့သို့။ သမ္ဘာဝေတုကာမော၊ ချီးမွမ်းခြင်းငှါ အလိုရှိသည်။ ဟောတိ။ ပစ္စယေတိ၊ ကား။ ဥပါဒါနာဒိပစ္စယေ၊ လောင်စာ အစရှိသော ပစ္စည်းတို့ကို။ [အာဒိဖြင့် သမုဒြာအတွက်ရေကို၎င်း၊ မဟိန္ဒပုဂ္ဂိုလ်အတွက် သက်န်းစသော ပစ္စည်းတို့ကို၎င်း ယူပါ။ ဥပါဒါနာဒိပစ္စယေတိ ဣန္ဒနဒက စီဝဏုဒိကေ ပါရိ- ပုရိဟေတုကေ (ပြည့်စေခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော)။ - အနု။]

၈၅၁။ ယေ၊ အကြင် လူလိမ်လူညာတို့သည်။ ပတိရူပေန၊ အတုအယောင် ဖြင့်။ ဝဇ္ဇေန္တိ၊ လှည့်ပတ်ကြကုန်၏။ တေ၊ ထို လူလိမ် လူညာတို့သည်။ ဂဏ္ဍိ- ကာ၊ ဂဏ္ဍိကတို့မည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ဒုရာစာရေန၊ မကောင်းသော အကျင့် ဖြင့်။ ဂဏ္ဍိဘူတာ၊ အထုံးအဖွဲ့ဖြစ်၍ ဖြစ်သူတို့သည်။ (ဂဏ္ဍိကာ၊ မည်၏။) ဂဏ္ဍိ- ကပုတ္တာ နာမ၊ လူလိမ် လူညာတို့၏ သားတို့မည်သည်။ ဝါ၊ မကောင်းသော အကျင့်ဖြင့် အထုံးအဖွဲ့ဖြစ်၍ ဖြစ်သော သူတို့၏ သားတို့မည်သည်။ ဂဏ္ဍိကာ ဧဝ၊ လူလိမ် လူညာတို့ချည်းသာ။ ဝါ၊ မကောင်းသော အကျင့်ဖြင့် အထုံး အဖွဲ့ဖြစ်၍ ဖြစ်သူတို့ချည်းသာ။ ဟောန္တိ။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာ၊ ညာဖြန်းယတ်သော ဆရာ၏ အတူနေ တပည့်တို့သည်။ ဂဏ္ဍိကဘာဝေန၊ ညာ တတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဇေရော။ ပေ။ ဝိဟရတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝဒန္တိ၊ ပြောဆိုကြကုန်၏။ [ဆရာက ဤသို့ ပြောဖို့ရာ တမင်ကလာ သင်ပေးမထားပါ။ လူလိမ်လူညာဆရာ၏ တပည့်ဖြစ်သောကြောင့် သူတို့ဘာသာ ညာတတ်ကြသည် ဟူလိ။]

၈၅၂။ ဝဇ္ဇတိ ဘန္ဓေတိ၊ ကား။ အယမ္ပိ၊ ဤ အပြားသည်လည်း။ ဧကော၊ တမျိုး သော။ ပကာရော၊ အပြားပါတည်း။ ပန၊ သို့သော်လည်း။ လာဘိနာ ဧဝ၊ သမာ ပတ်ကို ရခြင်းရှိသူသည်သာ။ ဉာတိ၊ ငါ။ သက္ကာ၊ တတ်ကောင်း၏။ ဣတိ၊ သို့။ အတ္တနော၊ မိမိ။ သမာပတ္တိလာဘိတိ၊ သမာပတ်ကို ရခြင်းရှိသူ၏ အဖြစ်ကို။ သုစေတိ၊ ထင်ရှားပြန်။ ဣတိ အတ္ထော၊ ပဉ္စတ္တယံ နာမ၊ ပဉ္စတ္တယသုတ်မည်သည်။ ဥပရိပဏ္ဏာသကေ၊ ဥပရိပဏ္ဏာသ၌။ ဒုတိယပုတ္တံ၊ ဒုတိယသုတ်တည်း။ တဿ၊ ထို ပဉ္စတ္တယသုတ်၏။ ဂမ္မိမုတ္တု၊ နက်နဲသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပဉ္စတ္တယံ သြ- လောကေန္တဿတိ၊ ဟူ၍။ ဝဒတိ၊ ပြောဆို၏။

၈၅၂။ သိင်္ဂန္တိ၊ ကား။ သိင်္ဂါရံ၊ ယောက်ျား မိန်းမတို့၏ ချစ်ကြိုက်ခြင်း တည်း။ ဝါ၊ ယောက်ျား မိန်းမတို့၏ ချစ်ကြိုက်ကြောင်း ရာဂတည်း။ [သိင်္ဂါရ ပုဒ်ပြီးပုံကို အလင်္ကာဘာသာဋီကာ၊ ပဉ္စမပိုင်း ရသအပြား၌ ပြထားပြီ။ ပေါ- သဿ နာရိယံ ပေါသေ၊ ဣတ္ထိယာ သင်္ဂမံ ပတိ။ ယာ ပိယာ သေ သိင်္ဂါရော၊ ရတိ ကိဋ္ဌာဒိ ကာရဏော။ - အဘိဓာန် (၁၀၃)။] ဟိ၊ မှန်။ တံ၊ ထို သိင်္ဂါရ

ရသသည့်။ ကုသလဿ၊ ကို။ ဝိဇ္ဈနတော၊ ထိုးဖောက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သမာသေဝိတတာယ၊ ကောင်းစွာ မှီဝဲအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သိသေ၊ ဦးခေါင်း၌။ ပရိက္ခတံ၊ ထက်ပန်းကျင် ဟူးမြှုပ်အပ်သကဲ့သို့ဖြစ်သော။ သုနိခတံ၊ ကောင်းစွာ စိုက်အပ်သကဲ့သို့ဖြစ်သော။ ဝိသဘဏ်ဝိယ၊ ဦးချိုတချောင်းနှင့် တူ၏။ ထိရတ္ထာစ၊ ခိုင်မြဲသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်း။ သိဝံ၊ ဝိယ၊ ဦးချိုနှစ်ချောင်းနှင့်တူ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သိဝံ၊ မည်၏။ ပန၊ ဆက်။ တံ၊ ထိုသိဝံဟူသည်။ အတ္ထတော၊ ပရမတ္ထအလို တရားကိုယ် အနက်အားဖြင့်။ ရာဂေါ၊ ရာဂတည်း။

၈၅၃။ တေမနကရဏတ္ထေ၊ စိစုတ်မှုကို ပြုခြင်း အနက်၌။ တိန္တိဏသဒ္ဓေါ၊ တိန္တိဏသဒ္ဓါကို။ ဒဠဗ္ဗော၊ [ပုဒ်ခုံဖွယ် မလို။ တေမနကရဏအနက်၌ ထင်ရှားသော ရုဠီသဒ္ဓါ ဖြစ်သည်။ စိရကာလပရိဘာဝိတတ္ထေန (ကြာမြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး ထုံအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) တေမနကရဏံ အလ္လဘာဝကရဏံ (စိုသည်၏ အဖြစ်ကို ပြုခြင်းသည်။) (တိန္တိဏံ ဌိစပ်။) လောဘဝသေန အဝဿစနံ (စိစုတ်ခြင်းတည်း။) ဣတိ အတ္ထော၊ - အနု။ ဤသို့ ဖြစ်လျှင် အဘယ့်ကြောင့် “ခိယနံ” ဟု ဖွင့်ရပါသနည်း-ဟု မေးတွယ်ရှိသောကြောင့် “ခိယနန္တိစ” စသည်ကို မိန့်။] စ၊ ဆက်။ ယေန လောဘေန၊ အကြင်လောဘကြောင့်။ မမန္တိ၊ ငါ့ညစွာ ဟူ၍။ ဝဒန္တိ၊ ပြောဆိုသော။ ပရံ၊ သူကပါးကို။ ခိယတိ၊ ရှုတ်ချတတ်၏။ သော၊ သို့ ရှုတ်ချကြောင်း လောဘကို။ ခိယနန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တော၊ ခိယနံ၊ ရှုတ်ချခြင်းကို။ ဘဏ္ဍနန္တိ၊ ငြင်းခုံခြင်းဟူ၍လည်း။ ဝဒန္တိ၊ ဝါ၊ တနည်းကား။ တိန္တိဏန္တိ (တ္ထေ)၊ ဟူသော ဤ ပါဠိ၌။ လောလပ္ပံ၊ အလွန် လိုချင်ခြင်းတည်း။ ဣစ္စော၊ ဤသို့သာလျှင်။ ဝုတ္တံ၊ ဖောက်။ ဟိ၊ မှန်။ ဒေသော၊ ဤ တိန္တိဏသဒ္ဓါသည်။ လောလပ္ပဝိစကော၊ လောလပ္ပအနက်ကို ဖော်တတ်သော။ သညာသဒ္ဓေါ၊ သညာသဒ္ဓါတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [လောလပ္ပ ပုဒ်ပြုပုံကို အဋ္ဌသာလိနိကာယသင်္ဂြိုဟ်၊ လောဘနိဒ္ဒေသအစွင့်၌ ပြထားပြီ။]

၈၅၄။ ဝိရပ္ပမာဏာပီတိ ဧကေန၊ ဟူသော ဤပါဠိဖြင့်။ မဟန္တဃန ဘာဝေန၊ ကြီးကျယ်များပြားသည်၏အဖြစ်၊ တစ်နက်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အပူတိတံ၊ မပုပ်နိုင်သည်၏ အဖြစ်ကို။ ဒသေတိ၊ အထ ဝါ တံဇာဒိနာ၊ အထ ဝါ အစရှိသော ပါဠိဖြင့်။ ဣမဿ ဝါ၊ ဝေ။ မဏ္ဍနာတိအာဒိနိ၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့သည်။ စိဝရမဏ္ဍနာဒိနိ၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့၏။ ဝိသေသနာနိ၊ ဝိသေသနပုဒ်တို့တည်း။ ဣတိ၊

အထ ဝါ၊ ဝေ။ ဒသေတိ။ ။ စိဝရမဏ္ဍနာအတွက် ဤပူတိကာယကို တန်ဆာဆင်ခြင်း၊ သင်္ကန်းတည်း ဟူသောဗာဟိရပရိက္ခရာကို တန်ဆာဆင်ခြင်းအားဖြင့် ၂ မျိုးရှိသောကြောင့် “ဣမဿ ဝါ၊ ဝေ။ ပရိက္ခရာနံ မဏ္ဍနာ” ဆည့် စိဝရမဏ္ဍ၏ ဝိသေသနဖြစ်၏။ ပတ္တမဏ္ဍနာ၌လည်း နည်းတူ။

ဝိဘင်း]

၁-ကောကနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၅၀၅

ဤအနက်ကို။ ဒေသတိ။ [အာဒိပြင် ပတ္တမဏ္ဍာ၊ ပုဂ္ဂလိက သေနာသနမဏ္ဍာ
 တို့ကို ယူပါ။] ဟိ၊ မုနိ၊ စိဝရေန၊ သင်္ကန်းဖြင့်။ မဏ္ဍာ၊ ကိုယ်ပုပ်ကို တန်ဆာ
 ဆင်ခြင်းသည်။ စိဝရမဏ္ဍာ၊ မည်၏။ [ဤ အလို သင်္ကန်းဖြင့် ကိုယ်ကို တန်ဆာ
 ဆင်ခြင်း။] ဝါ၊ တနည်း။ စိဝရဿ၊ ကို၊ မဏ္ဍာ၊ သည်။ စိဝရမဏ္ဍာ၊ မည်၏။
 ဧဝံ၊ ဤအတူ။ ပတ္တမဏ္ဍာ၊ သည်၎င်း။ သေနာသနမဏ္ဍာ၊ ပုဂ္ဂလိက သေနာ
 သနကို ငန့်ဆာဆင်ခြင်းသည်၎င်း။ (ဟောတိ)။ ဣတိ (အယံ)။ အဒိပ္ပိယော၊
 အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။ [ဤကား သေနာသနမဏ္ဍာတိုင်အောင်ယူထား
 သော်လည်းအဋ္ဌကထာ၌ကား “အထ ဝါ ယာ သော စိဝရမဏ္ဍာ ပတ္တမဏ္ဍာ-
 တိ ဝတ္ထာ” ဟု နှစ်မျိုးသာပါသည်။] ဥနဋ္ဌာနုရဏံ၊ နိမ္မိတအရပ်ကို ပြည့်စေ
 ခြင်းသည်၎င်း။ ဆဝိရာဂသုဇဏ္ဍာနာဒိကရဏဉ္စ၊ အရေကို တပ်စွဲဖယ်ရှိအောင်
 ပြုခြင်း၊ ကောင်းသောပုံဇဏ္ဍာန်ရှိအောင်ပြုခြင်း အစရှိသောပြုခြင်းသည်၎င်း။
 စိဝရာဒိသု၊ သင်္ကန်း အစရှိသည်တို့၌၎င်း။ ကာယေစ၊ ကိုယ်၌၎င်း။ ယထာ-
 ယောဂံ၊ ယှဉ်ကိုက်သည်အားလျော်စွာ။ ယောဇေတဗ္ဗံ၊ ယှဉ်စေထိုက်၏။ တဒဟု
 ။ပေ။ ဟောတိတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ ဒါရကစာပလျံ၊ သူငယ်တို့၏ လှုပ်ပေါ်လော်
 လည်သည်၏အဖြစ်ကို။ (သူငယ်တို့၏ တန်ဆာ ဆင်ပုံဆင်နည်းကို။) န မုဇ္ဈတိ၊
 မလွတ်။ ဣတိ၊ အတ္ထော။

၈၅၅။ သဒိသာ၊ တူသော၊ အနုရူပါ၊ လျော်သော။ ကတ္တိ၊ ဆည်းကပ်ခြင်း
 သည်။ သဘာဂေါ၊ သဘာဝမည်၏။ ဝါ၊ တူသောအဘို့မည်၏။ သဘာဂေါ၊
 တူသောအဘို့သည်။ န၊ မဟုတ်။ အသဘာဂေါ၊ တူသောအဘို့ မဟုတ်။ မာန-
 ထဒ္ဓတာ၊ မာနဖြင့်ကပ်ထားသွင်းအပြန်သည်။ ဝါ၊ တနည်း။ ဝိရောဓောဆန့်ကျင်
 ခြင်းသည်။ (အသဘာဂေါ) တေန၊ ထို သဘာဝမတူသောအဘို့အားဖြင့်။ ဝါ၊
 ဆန့်ကျင်တက်အားဖြင့်။ အဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ မာတဒိသု၊ အမိ အစရှိသတို့၌။
 ဝတ္တနံ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်။ အသဘာဝဝတ္တိတ၊ မည်၏။ ဣဒံ၊ ဤအသဘာဝဝတ္တိက
 အမည်သည်။ ဧဝံဝိဓာနံ၊ ဤသို့ ယဘောရှိကုန်သော။ မာနာဓိကနံ၊ လွန်ကဲသော
 မာနဟူကုန်သော။ အကုသလာနံ၊ တို့၏။ နာမံ၊ အမည်တည်း။

၈၅၆။ ပရိတဿိတာတိ၊ ကား။ သင်္ကမ္မာ၊ ပျင်းရိသည်အတွက် လှုပ်ရှား
 ခြင်းသည်။ ဝါ၊ တနည်း။ ဥက္ကဏ္ဍိတဿ၊ ပျင်းရိသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ တဿ တဿ၊
 ထိုထိုဝတ္ထုကို။ တဏှာယနာ၊ တပ်မက်မှုကို ပြုခြင်းသည်။ (အတ္ထံ)။

၈၅၇။ ကုသလကရဏေ၊ ကုသိုလ်ကိုပြုခြင်း၌။ ကယဿ၊ ကိုယ်၏။ အဝိပ္ပိရိ-
 ကတာ၊ ပြန်ပြန်ပြီးပြီး မရှိသွားအဖြစ်သည်။ လိနတာ၊ ထွန်ဆုတ်သွားအဖြစ်
 သည်။ ဧတိအာလသျံ၊ မည်၏။ ရောဂ ဥတု၊ ဆောဇနာဒိဟိ၊ အနာရောဂါ၊
 ဖောက်ပြန်သောဥတု မကောင်းသောကောဇဉ် အစရှိသည်တို့ကြောင့်။ ကယ-
 ဂေလညံ၊ ကိုယ်၏ မကျန်းမမာသည်၏အဖြစ်သည်။ တန္တိ နာမ၊ မည်သည်။ န၊

၅၈၆

ဝိဘင်္ဂမူလဋီကာနိဿယ

[သဒ္ဓကဝတ္ထု]

မဟုတ်။ အထ ခေါ်၊ အဟုတ်ကား။ ပကတိအာလသံ၊ ပင်ကိုယ်အားဖြင့် ပျင်းရိ သူ၏အဖြစ်သည်။ (တန္တိနာမ၊ မည်၏။) ဣတိအတ္ထော၊ ကာယာလသိယန္တိ၊ ကား။ နာမကာယဿ၊ ၏။ အာလသိယံ၊ ပျင်းရိသူ၏အဖြစ်ကို။ (ကထိတံ)။ တဒေဝ၊ ထို အာလသိယသည်ပင်။ ရူပကာယဿာပိ၊ ရူပကာယ အတွက်လည်း။ (ဟောတိ)။ ဣတိ ဒဠဗ္ဗံ။ [ကာယဿာတိ နာမကာယဿ၊ တသ္မိံ ဟိ အဝိပ္ပါရိကေ ရူပ- ကာယောပိ အဝိပ္ပါရိကော ဟောတိ။ - အနု။]

၈၅၈။ အစွသနာဒိဟိ၊ အလွန်စားခြင်းအစရှိသည်တို့ကြောင့်။ ဥပ္ပန္နဓာတု- ကောဘနိမိတ္တံ၊ ဖြစ်သော ဓာတ်ချောက်ခြားခြင်းလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော။ အာလသိယံ၊ ပျင်းရိသူ၏အဖြစ်သည်။ ဝိဇ္ဇမ္ဘိတာ၊ ကိုယ်လက် ဆန့်တန်းခြင်း ရှိသူ၏အဖြစ် မည်၏။

၈၅၉။ ဘတ္တနိမိတ္တေန၊ ထမင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်သော။ အာလသံ၊ ပျင်းရိသူ၏အဖြစ်သည်။ ဘတ္တသမ္ပဒေါ၊ ထမင်းကြောင့် လွန်စွာရစ်ခြင်းမည်၏။ (ထမင်းဆီရစ်ခြင်း မည်၏။)

၈၆၀။ ဣမေဟိ ပနာတိ၊ ကား။ စိတ္တဿ အကလျတဒိဟိ၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့ဖြင့်။ (ကထိတော)။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသောပုဒ်တို့၌။ ကိလေသဝသေနာတိ (တ္ထေ)၊ ဟူသော ဤပါဌ၌။ ထိနမိဒ္ဓကာရဏာနံ၊ ထိနမိဒ္ဓဟူသော အကြောင်းရှိ ကုန်သော။ ရာဂါဒိနံ၊ ရာဂအစရှိသော ကိလေသတို့၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ (စိတ္တဿ ဂိလာနာကာရော ကထိတော - ဌာပိ။) ဣတိ ဒဠဗ္ဗံ။

၈၆၁။ သမ္မာအာဇီဝတော၊ မှ။ အပေတော၊ ကင်းသူကို။ ဝါ၊ ကင်းသူ ဖြစ်အောင်။ ကတော၊ ပြုအပ်၌။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အပဏတော၊ မည်၏။ သော၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ အာဇီဝပဒ္ဓဝေန၊ အာဇီဝဟူသော ဥပဒ္ဓဝေါသည်။ ဥပဒ္ဓုတော၊ နှိုက်စက်အပ်ပြီ။ ဣတိကတွာ၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ ဥပဒ္ဓုတဿာတိ အတ္ထော- တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ တဿ၊ ထိနိဒ္ဓေသ၌။ အာဂတံ၊ လာသော။ တိဝိဓံ၊ သုံးပါးအပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော။ တံ၊ ထို ကုဟနဝတ္ထုကို။ တဿ၊ ထိုမဟာနိဒ္ဓေသ၏။ (အရှင်သာရိပုတြာဟောတော်မူအပ်သောမဟာနိဒ္ဓေသ၏။) နိဿယဘူတာယ၊ မှီရာဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ဣမာယ ပါဠိယာ၊ ဤဝိဘင်းပါဠိတော် ဖြင့်။ (ဘုရားဟောတော်မူအပ်သော ဤဝိဘင်းပါဠိတော်ဖြင့်။) ဒဿေတံ၊ ငှါ။ (ပစ္စယပဋိသေဝနသင်္ခါတေနဝါတိ ဝေမာဒိ အာရဒ္ဓံ ဌာပိ။) ဣတိ ဝေမတ္ထော ဒဠဗ္ဗော။ ပါပဏိကာနိတိ၊ ကား။ အာပဏတော၊ ဈေးမှ။ ဆဋ္ဌိတာနိ၊ စွန့်ပစ် အပ်ကုန်သော။ နန္တကာနိတိ၊ ကား။ အန္တရဟိတာနိ၊ အစွန့်အဖျားအနားမှ ကင်းကုန်သော အဝတ်တို့ကို။ (အဖျားအနား စုတ်ပြတ်သောအဝတ်တို့ကို။) ဝါ၊ တနည်း။ စိရာနိ၊ ကြာမြင့်သော အဝတ်တို့ကို။ (ဥစ္စိနိတုာဌာပိ။) [နန္တကာနိတိ

“စိရာနိ ဝါ” ဟု တနည်းပွင့်ဟန်တူသည်။] အဖျားအနားစုတ်နေလောက်အောင် ကြာမြင့်သော အဝတ်-ဟု ဆိုလိုဟန် တူသည်။ ပါဠိတော်၌ “သံသာဋ္ဌိ” ဟု ရှိရကား “စိရာနိ” ဟု မရှိသင့်။ “စိရ” ဟု ခေါ်သော အဝတ်ကြမ်းကို ခေါ်လိုဟန် တူသည်။] ဂိလာနဿ၊ ၏။ ပစ္စယဘူတာ၊ ပစ္စည်းဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ ဘေသဇ္ဇသင်္ခါတာ၊ ဆေးဟု ခေါ်အပ်ကုန်သော။ ဇီဝိတပရိက္ခာရာ၊ အသက်၏ အရံအကာ အဆောက်အဦတို့သည်။ ဂိလာန ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရာ၊ တို့မည်၏။ ပူတိမုတ္တန္တိ ဧတံ၊ ဟူသော ဤအမည်သည်။ ပုရာဏဿ၊ အဟောင်းလည်း ဖြစ်သော။ အပုရာဏဿစ၊ အဟောင်းလည်း မဟုတ်သော။ သဗ္ဗဿ၊ အလုံးစုံသော။ ဂေါမုတ္တဿ၊ နွားကျင်ငယ်၏။ နာမံ၊ အမည်တည်း။ ပူတိဘာဝေန၊ ပုပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဆဉ္စိတောသမံ၊ စွန့်ပစ်အပ်သောဆေးသည်။ (ပူတိမုတ္တံ၊ မည်၏။) ဣတိပိ၊ ဤသို့လည်း။ ကေစိ၊ အချို့ဆရာတို့သည်။ (ဝဒန္တိ)။

အဂတ္တိကာ၊ အခန်းမရှိသော။ ကေဒ္ဓါရာ၊ တခုသောတံခါးရှိသော။ ဒိဃသလာ၊ အလျားရှည်သောကျောင်းသည်။ ဥဒ္ဓုဇ္ဈော ကိရ၊ ဥဒ္ဓုဇ္ဈာ မည်သတတ်။ ကုစ္ဆိတရဇ္ဇဘူတာယ၊ စက်ဆုပ်အပ်သော မြို့သဖွယ်ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ပါပိစ္ဆတယ၊ ယုတ်မာသော အလိုရှိသူ၏အဖြစ်ကြောင့်။ နိရတ္ထက ။ပေ။ နိဂ္ဂဟဏံ၊ အကျိုးမရှိသော ကိုယ်နှုတ်တို့၏ လှုပ်ရှားခြင်းကို နှိပ်ထားခြင်းသည်။ ကောရဇိ၊ ကောရဇမည်၏။ ဧတဿ၊ ဤ ရဟန်း၏။ တံ၊ ထို စက်ဆုပ်ဖွယ် မြို့နှင့်တူသော အကျိုးမရှိသော ကိုယ် နှုတ်တို့၏ လှုပ်ရှားခြင်းကို နှိပ်ထားခြင်းသည်။ (အတ္တိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ကောရဇိကော၊ မည်၏။ အတိဝိယ၊ အလွန်အကဲသာလျှင်။ ကောရဇိကော၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာ မြို့နှင့်တူသော အကျိုးမရှိသော ကိုယ် နှုတ်တို့၏ လှုပ်ရှားခြင်းကို နှိပ်ထားခြင်းရှိသည်။ ကောရဇိက ကောရဇိကော၊ မည်၏။ အတိ ပရိသကိတော၊ အလွန် ရှုံ့တုန်တုန်ဖြစ်သော ရဟန်းသည်။ ကောရဇိက၊ ကောရဇိကော၊ မည်၏။ ဣတိ၊ ကေစိ (ဝဒန္တိ)။ မုခသမ္ဘာဝိတောတိ၊ ကား။ ကောရဇိက ကောရဇိကာဒိဘာဝေန၊ ကောရဇိက ကောရဇိက အစရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ပဝတ္ထဝစနေဟိ၊ ဖြစ်သော အသုံးအနှုန်းတို့ဖြင့်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ မုခမတ္တေန၊ နှုတ်မျှဖြင့်။ အညေဟိ၊ အခြားသူတို့သည်။ သမ္ဘာဝိတော၊ ချီးမွမ်းအပ်သည်။ (ဟောတိ)။ ဝေရူပေါ၊ ဤသို့ သဘောရှိသော။ သော၊ ထိုရဟန်းသည်။ ဝေရူပတာယ ဝေ၊ ဤသို့ သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်လျှင်။ အတ္တာနံ၊ မိမိကို။ ပရံ ဝိယ၊ သူတပါးကဲ့သို့။ ကတာ၊ အယံ သမဏောတိအာဒိ၊ အစရှိသောစကားရပ်ကို။ ကထေတိ၊ ပြောဆို၏။

ပူတိမုတ္တံ။ ။ နွားကျင်ငယ်ကို ပုပ်သည်ဖြစ်စေ၊ မပုပ်သည်ဖြစ်စေ “ပူတိမုတ္တံ” ဟု ခေါ်ရသည်။ နောက်နည်းအလို ထိုထိုဆေးသည်ပင် ပုပ်သောကြောင့် စွန့်ပစ်အပ်ရကား “ပူတိမုတ္တံ” ဟု အမည်ရသည်။ မုစ္ဆကေတိ မုတ္တံ၊ ပူတိယာ+မုတ္တံ၊ ပူတိမုတ္တံ။

မဏိဓာယာတိ၊ ကာ။ အရဟတိ၊ ရဟန္တာဟူ၍။ ဓံ၊ ဝါကီ။ ဇာနန္တ၊
 သိပါစေကုန်သတည်း။ ဣတိ၊ သို့။ စိတ္တံ၊ ကို။ ဌပေတွာ၊ ထား၍။ ဝါ၊ တနည်း။
 ပတ္တေတွာ၊ တောင့်တ၍။ (ဂစ္ဆတိ ဌိဝပ်။) အာပါယကဇ္ဈာယီတိ၊ ကာ။ မန္တဿာ-
 နံ၊ ထို၏။ အာပါယဌာနေ၊ ထင်ရှားရာအရပ်၌။ သမာဓိ၊ ဈာန်သမာဓိသို့။ သမာ-
 ပန္နောဝိယ၊ ကောင်းစွာ ရောက်သကဲ့သို့။ ဝါ၊ ဝင်စားသကဲ့သို့။ နိသီဒန္တော၊
 ထိုင်နေသော ရဟန်းသည်။ အာပါယကေ၊ လူတို့၏ ထင်ရှားရာအရပ်၌။ ဇနဿ၊
 လူအပေါင်း၏။ ပါကဌဌာနေ၊ ထင်ရှားရာအရပ်၌။ [အာပါယကေကို ထပ်ဖွင့်
 သည်။] ဈာယီ၊ ဈာန်ဝင်စားသူမည်၏။ အညံ ဝိယ၊ သူတပါးကိုကဲ့သို့။ အတ္တနော၊
 မိမိ၏။ သမီပေ၊ အနီး၌။ ဘဏနံ၊ ပြောဆိုခြင်းသည်။ သာမန္တဇပိတံ၊ မည်၏။
 အာကာရဿ၊ အာ အက္ခရာ၏။ ရဿတ္ထံ၊ ရဿ အဖြစ်ကို။ ကတွာ၊ ၍။ အဌပနာ-
 တိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ [အဌကထာ၌ အာဌပနာ ဟု ရှိသည်။]
 ကုဟနံ၊ အံဩဘူဟံကို ဖြစ်စေခြင်းသည်။ ကုဟေ၊ ကုဟ မည်၏။ တဿ၊ ထို
 အံဩဘူဟံကို ဖြစ်စေခြင်း၏။ အယနာပဝတ္ထိ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်။ ကုဟာယနာ၊ မည်၏။
 ဝါ၊ တနည်း။ ကုဟဿ၊ အံဩဘူဟံကို ဖြစ်စေတတ်သော။ ပုဂ္ဂလဿ၊ ၏။
 အယနာဂတိ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်။ ကိရိယာ၊ အမှုအရာသည်။ ကုဟာယနာ၊ မည်၏။

၈၆၂။ ပုဌဿာတိ၊ ကာ။ တိဿော၊ တိဿမည်သော အရှင်သည်။ ကော၊
 အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ပါနည်း။ ရာဇပူဇိတော၊ မင်းသည် ပူဇော်အပ်သော အရှင်သည်။
 ကော၊ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ပါနည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ပုဌဿ၊ မေးအပ်သည်။ (သတော၊
 ဖြစ်စဉ် ဌိဝပ်။) နဟနာတိ၊ ကာ။ ဗန္ဓနာ၊ နှောင်ဖွဲ့ခြင်းတည်း။ ပရိဝေဌနာ၊
 ထက်ဝန်းကျင် ရစ်ပတ်ခြင်းတည်း။

၈၆၃။ နိမိတ္တန၊ အရိပ်နိမိတ်ဖြင့်။ စရန္တော၊ လျဉ်းလျဉ်းသော။ ဇီဝန္တော၊
 အသက်မွေးသော။ နိမိတ္တကာရကော၊ အရိပ်နိမိတ်ကို ပြုတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်။
 နေမိတ္တိကော၊ နေမိတ္တိက မည်၏။ တဿ၊ အရိပ်နိမိတ်ဖြင့် လျဉ်းလျဉ်းသော ထို
 ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ၊ အရိပ်နိမိတ်ဖြင့် အသက်မွေးသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ၊ အရိပ်နိမိတ်
 ကို ပြုသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ အာဝေါ၊ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသည်။ နေမိတ္တိကတာ၊
 မည်၏။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဣစ္ဆာယ၊ အလိုကို။ ပကာသနံ၊ ထင်ရှားပြခြင်းသည်။
 ဩဘာသော၊ ဩဘာသမည်၏။ ပန၊ ပရိဗာဓရ။ ပေ။ အံ။ သော၊ ထိုဩဘာသ
 ဟူသည်။ ကော၊ အဘယ်နည်း။ ဣတိ၊ ဤကား။ မေးတည်း။ အဇ္ဈယန္တော၊ တိက္ခာ-
 နံ၊ ထို၏။ ပစ္စယာ၊ ပစ္စည်းတို့သည်။ ဗုလ္လဘာ၊ ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ်ကုန်သည်။
 ဇာတာ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ အာဒိကာ၊ ဤသို့ အစရှိသော။ ပစ္စယ ပဋိသိယုတ္တ-
 ကထာ၊ ပစ္စည်းနှင့် စပ်ယှဉ်သောစကားတည်း။ (ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။)
 ဣစ္ဆိတဝတ္ထုဿ၊ အလိုရှိအပ်သောဝတ္ထု၏။ သမီပေ၊ ၌။ ကထနံ၊ သည်။ သာမန္တ-
 ဇပိ၊ မည်၏။ [ဤ၌ သာမန္တ သဒ္ဓါသည် ဣစ္ဆိတသမီပ အနက်ကို ဟော၏။]

၈၆၄။ ဗဟိ၊ အပသ္မိ၊ ဆဉ္စနံ၊ စွန့်ခြင်းသည်။ ဥက္ခေပနာ၊ မည်၏။ ပရပိဋ္ဌိ-
မသခါဒနသိလော၊ သူတပါး၏ကျောက်ကုန်းသားကို စားခြင်းအလေ့ရှိသူသည်။
ပရပိဋ္ဌိမံသိကော၊ ကမည်၏။ တဿ၊ ထို သူတပါး၏ ကျောက်ကုန်းသားကို
စားခြင်းအလေ့ရှိသူ၏။ ဘာဝေါ၊ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသည်။ ပရပိဋ္ဌိမံသိကတာ၊
မည်၏။

၈၆၅။ နိကတ္တံ၊ ကောက်ကျစ် စဉ်းလဲ၍ ယူခြင်းငှါ။ [နိကန္တိ ပုဒ်ကဲ့သို့
ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲခြင်းအနက်ကို ဟောသည်။] အပ္ပေန၊ အနည်းငယ်သော။
လာဘေန၊ ဖြင့်။ ဗဟကံ၊ များစွာသော လာဘ်ကို။ ဝဉ္ဇေတွာ၊ ကျင့်ပတ်၍။
ဂဟေတု၊ ယူခြင်းငှါ။ [နိကတ္တံ၏ အဖွင့်။] ဣစ္ဆန္တံ၊ လိုချင်ခြင်းသည်။ နိဇီဝိသနံ၊
န မည်၏။ တဿ၊ ထို ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲ၍ယူလိုခြင်း၏။ ဘာဝေါ၊ ဖြစ်ကြောင်း
ဖြစ်ရာသည်။ နိဇီဝိသနတာ၊ မည်၏။ စာသေဝ ဣစ္ဆန္တဿ၊ ထို ကောက်ကျစ်
စဉ်းလဲ၍ ယူလိုခြင်း၏ပင်။ မဝတ္တိ အ ကာရော၊ ဖြစ်ပုံအခြင်းအရာသည်။ [ဘာ
ပစ္စည်း၏ အနက်။] ဝါ၊ တနည်း။ တံသဘာဝတံ၊ ထို လိုချင်တတ်သော ခလဘာ
နှင့်တကွ ဖြစ်သော။ ဂ ဝေသနကမ္ပံ၊ ရှာမှီးကြောင်းအလုပ်သည်။ (နိဇီဝိသနတာ၊
မည်၏။) [နိဇီဝိသနအရ ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲ၍ ယူလိုခြင်း၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ
အတွက် ထို ယူလိုခြင်း၏ ဖြစ်ပုံအခြင်းအရာကို၎င်း၊ ထို ယူလိုခြင်းနှင့် တကွ
ဖြစ်သော ရှာမှီးခြင်းအလုပ်ကို၎င်း အရကောက်ပါ - ယူလို။]

၈၆၆။ ဝဏ္ဏသမ္ပန္နံ၊ အဆင်းနှင့်ပြည့်စုံသော။ ပေါက္ခရံ၊ ကိုယ်သည်။ ဝဏ္ဏ-
ပေါက္ခရံ၊ ဝဏ္ဏပေါက္ခရမည်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝဗ္ဗပဒဿ၊ ဝဏ္ဏသမ္ပန္နဟူသော ရှေ့
ပုဒ်၏။ ဥတ္တရပဒေ ဝေပေါ၊ သမ္ပန္နဟူသော နောက်ပုဒ်၏ကျေခြင်းကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊
ဝါ၊ တနည်း။ ဝဏ္ဏပါရိပူရိ၊ အဆင်း၏ ပြည့်စုံ လုံသောက်သည်၏အဖြစ်သည်။
ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာ၊ မည်၏။ [ဤနည်း၌ ပေါက္ခရသဒ္ဒါသည် သန္တရအနက်ဟော
တည်း။ ထို့ကြောင့် ပေါက္ခရတာကို ပါရိပူရိဟု ဖွင့်သည်။ ပေါက္ခရံ ဝုစ္စတိ သန္တရံ။
ဝဏ္ဏဿ သန္တရဘာဝေါ ဝဏ္ဏပါရိပူရိ ဟောတိတိ အာဟ။ “ဝဏ္ဏပါရိပူရိ ဝါ
ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာ” တိ။ - အနု။] အတ္ထဇာပိကာတိ ဧတ္ထဝိယ၊ အတ္ထဇာပိကာ
ဟူသော ဤပုဒ်၌ကဲ့သို့။ ဖေသဒ္ဒေါ၊ ဖေသဒ္ဒါသည်။ ဥပ္ပတ္တိဝါစဒကော၊ ဖြစ်ခြင်း
အနက်ကိုဟော၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပဝတ္ထေတိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော)
အာဟ။

၈၆၇။ သေယျသဒိသခာနာ၊ သေယျမာန်၊ သဒိသမာန်တို့သည်။ ဥန္တတိ-
ဝသေန၊ မြင့်မောက်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ ကြွားခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ မဝတ္ထော၊
ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဥဘယတ္ထာပိ၊ နှစ်ပါးစုံသော သေယျမာန်၊ သဒိသ
မာန်တို့၌လည်း။ မာနံ ဖပေတိတိ၊ ဟူ၍။ (သဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

၈၆၈။ ဟိန မာနော ပန၊ ဟိနမာနံသညံကား။ ဩနတိဝသေန၊ အောက်
 ကြိုခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ပဝတ္တိတော၊ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ ကေဝလေန၊ သြ သဒ္ဓါ
 မဖက် သက်သက်သော။ မာနသဒ္ဓေန၊ ဖြင့်။ နိဒ္ဒေသံ၊ အကျယ် ညွှန်ပြခြင်းကို။
 နာရဟတိ၊ မထိုက်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တံ နိဒ္ဒေသေ၊ ထိုဟိနမာနနိဒ္ဒေသ၌။ ဩမာနံ
 ဧပေတိတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

၈၇၂။ ရာဇသောဂေန၊ မင်း၏ သုံးဆောင်နည်းဖြင့်။ ရဋ္ဌဘုဉ္ဇနကော၊
 တိုင်းတတိုင်းကို အပိုင်စားရသော။ ရာဇနိဿိတော၊ မင်းကိုမှီဘူသည်။ ရဋ္ဌိယော၊
 ရဋ္ဌိယ မည်၏။

၈၇၉။ ပုဂ္ဂလံ အနာမသိက္ခာတိ၊ ကား။ သေယျသေယျမာနာဒိနိဒ္ဒေသေ-
 သု၊ အစရှိသော နိဒ္ဒေသတို့၌။ ပရေဟိ သေယျ အတ္တာနံ ဒဟတိတိ၊ ဟူ၍။ မာနပ္ပိ၊
 ဒကော၊ မာနကိုဖြစ်စေတတ်သော။ သေယျာဒိပုဂ္ဂလော၊ သေယျ အစရှိသော
 ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ အာမဋ္ဌော ယထာ၊ သုံးသပ်အပ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ တေသာ၊ ဤ
 မာန၏။ သေယျမာနဘာဝေ၊ သေယျမာန်၏အဖြစ်သည်။ (သတိ)ပိ၊ ဖြစ်ပါ
 သော်လည်း။ မာနပ္ပိဒက ပုဂ္ဂလ ဝိသေသံ၊ မာနကိုဖြစ်စေတတ်သော သေယျ
 ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော ပုဂ္ဂိုလ်ထူးကို။ အနာမသိက္ခာ၊ မသုံးသပ်မူ၍။ ပရေ အတိမညတိ-
 စေဝ၊ ပရေ အတိမညတိဟူ၍သာ။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ ဣတိ အတ္ထော၊ [ယခု
 ပါဠိတော်စာအုပ်တို့၌ “ပရေဟိ အတ္တာနံ အတိမညတိ” ဟုသာ ရှိပါသည်။]
 ဟိ၊ မှန်။ ပရေ၊ သူတပါးတို့ကို။ အတိက္ကမိဇ္ဇာ၊ ကျော်လွန်၍။ မညနံ၊ မှတ်ထင်
 ခြင်းသည်။ ယထာ ကဿစိ၊ အမှတ်မထားတပါးပါးသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ (သေယျ
 သဒ္ဓိသ ဟိနပုဂ္ဂိုလ်၏။) အတိမာနော၊ လွန်ကဲသော မှတ်ထင်ခြင်းတည်း။ ဣတိ၊
 ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [ကသ္မာ ဟု ပုစ္ဆာဝါကျ ထည့်၍ ဟိ ယသ္မာ၊ ဣတိ ကသ္မာ
 ဟုလည်း ပေးပါလေ။]

၈၈၀။ ပုရိမမာနဿ၊ ရှေး၌ဖြစ်သော မာန၏။ ဥပရိမာနော၊ အထက်၌
 ဖြစ်သောမာနသည်။ မာနာတိမာနော၊ မည်၏။ [မာနာတိမာနော၊ ရှေးမာန၏
 အထက်၌ဖြစ်သောမာန။] အတိသဒ္ဓေါ၊ သည်။ ဥပရိသဒ္ဓဿ၊ ၏။ အတ္ထံ၊ အနက်
 ကို။ ဝဒတိ၊ ဟော၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ပုရိမမာနံ၊
 ရှေး၌ဖြစ်သော သဒ္ဓိသမာန်ကို။ အတိက္ကန္တော၊ လွန်သော။ မာနော၊
 သေယျမာန်တည်း။ မာနာတိမာနော၊ ရှေး၌ဖြစ်သော သဒ္ဓိသမာန်ကိုလွန်သော
 သေယျမာန်။

၈၈၁။ ပက္ခိဇာတိသု၊ ငှက်မျိုးတို့တွင်။ ဝါယသော၊ ကျီးကန်းသည်။
 အန္တော၊ အညှိဆုံးတည်း။ လာမကော၊ အယုတ်မာဆုံးတည်း။ ဣတိ ကတံ၊
 ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍။ ကာကဇာတိ ဝိယာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။

၈၂၂။ (ဟန္တာ၊ အကြွင့်ကြောင့်။) ထေရော၊ သည်။ ဒေါသ စရိတော၊ ဒေါသစရိတ်ရှိသည်။ အဟောသိ ကိရ၊ ဖြစ်သတတ်။ တသ္မာ၊ ထိကြောင့်။ အာဒိ-
 တော၊ အစဉ်ပင်။ တုမေ အခီဏာသဝါတိ၊ ဟူ၍။ အဝတော၊ မလျှောက်မူ၍။
 ဥပါယေန၊ ဥပါယ်တမည်ဖြင့်။ ကထေသိ၊ လျှောက်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝဒန္တိ၊ ဝါ-
 တနည်း။ ဒေါသစရိတတ္တာ၊ ဒေါသစရိတ်ရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ခိပ္ပံ၊ လျင်စွာ။
 တတိယပဒဝါရေ၊ တတိယခြေလှမ်း အကြိမ်၌။ ဝိရာဂံ၊ မတပ်မက်ကြောင်း
 ဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကို။ ဥပ္ပါဒေသိ၊ ဖြစ်စေနိုင်ပြီ။ ဣတိ (အယ်)၊ ဤ ဆိုအပ်
 ပြီးကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏အလိုတည်း။ [ဝိရာဂန္တိ အရဟတ္တံ။-
 အနု။]

၈၈၃။ မာနံ အနုဂတစ္ဆန္ဒောတိ၊ ကား။ မာန သမ္ပဟုတ္တဆန္ဒော၊ မာနနှင့်
 သမ္ပဟုတ်ဖြစ်သော ဆန္ဒတည်း။ ဝါ၊ တနည်း။ မာနသဘာဝံ၊ မာနသဘောသို့။
 အနုဂတော၊ အစဉ်လိုက်သော ဆန္ဒတည်း။ မာနစ္ဆန္ဒော၊ မာနသို့ အစဉ်လိုက်
 သောဆန္ဒ။

၈၈၄။ စ၊ ဆက်။ ဣတ္ထိပုရိသ သမ္မာနနာဒိ ကိရိယာ ဝိဇ္ဇမ္မန ပဋိသိယတ္တံ၊
 မိန်းမယောကျ်ားတို့၏ လွန်စွာမြက်နှိုးပုံအစရှိသော ရှက်ဖွယ်အမှုအရာကြိယာနှင့်
 စပ်ယှဉ်သော။ ကဗ္ဗိ(ကဗျ)၊ ကဗျာလင်္ကာကို။ ဝိဇ္ဇမ္မန္တိ၊ ဟူ၍။ ဒဉ္ဇဗ္ဗံ၊ တတ္ထံ၊ ထို
 ကဗျာအရာ၌။ ယုတ္တ မတ္တသိလိဋ္ဌံ၊ သင့်လျော် လျောက်ပတ်သည်လည်းဖြစ်၊
 လွတ်လွတ်လပ်လပ်လည်းဖြစ်၊ ပြေပြေ ညက်ညောသည်လည်းဖြစ်သော။ ပဋိ-
 ဘာနံ၊ ရှေးရှုထင်လာသော ဉာဏ်သည်။ ဝိဇ္ဇမ္မနပဋိဘာနံ၊ န မည်၏။

၈၈၅။ အမရဝါဒပဋိသိယုတ္တော၊ အမရဝိက္ခေပဝါဒနှင့် စပ်ယှဉ်သော။
 (ဝေန္တိပိ မေ နော- စသော ဝါဒနှင့် ယှဉ်သော။) ဝိတက္ကော၊ ကြံစည်ခြင်း
 သည်။ (အမရဝိတက္ကော၊ ကမည်၏။) ဝါ၊ တနည်း။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ အမရဏ
 တ္တာယ၊ မသေခြင်းအကျိုးငှါ။ ဒေဝဘာဝတ္ထာယ၊ မသေနိုင်သော နတ်အဖြစ်
 အကျိုးငှါ။ ဝိတက္ကော၊ သည်။ အမရဝိတက္ကော၊ ကမည်၏။ [အမရသဒ္ဓါသည်

ဝိဇ္ဇမ္မန ပဋိဘာနံ။ ။ သက္ကတ၌ ဝိဇ္ဇမ္မန ဟူသောပါဌ်သည် ပါဌ်၌ “ဝိဇ္ဇမ္မန” ဟုဖြစ်၏။
 တိရောကာရ= မျက်ကွယ်၌ ပြုအပ်သော ရှက်ဖွယ်အမှုအရာဟူသော အနက်ကိုဟော၏။
 ထို့ကြောင့် “ဣတ္ထိပုရိသ သမ္မာနနာဒိ ကိရိယာ ဝိဇ္ဇမ္မန” ဟု ဖွင့်သည်။ ပဋိဘာတိတံ ပဋိဘာ-
 နံ၊ ရှေ့ရှု ထင်လာသောဉာဏ်။ ဝိဇ္ဇမ္မနပဋိသိယုတ္တံ + ပဋိဘာနံ ဝိဇ္ဇမ္မနပဋိဘာနံ၊ ဣတ္ထိ ပုရိသ-
 သမ္မာနနာ စသည်ကို ကဗျာဖွဲ့တတ်သောဉာဏ်။ ပန်းချီ ပန်းပုရုပ် ရေးသားထုလုပ်တတ်
 သောဉာဏ်ကို ပါဌ်တော်၌ “ပိပက ပဋိဘာနံ” ဟု မိန့်သည်။ ဤအဓိပ္ပါယ်များကို ထောက်၍
 အဋ္ဌကထာ စာအုပ်တို့၌ “ဝိလပ္ပန” ဟူသော ပါဌ်သည် ပါဌ်ပျက်တည်း။

နတ်၏ပရိယာယ်တည်း။ အမရဏတ္ထာယကိုပင် “ဒေဝဘာဝတ္ထာယ” ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။ ရှေးနိဿယ၌ သုံးနည်းကြံ၍ အနက်ပေးထားသည်။ အဋ္ဌကထာ၌ နှစ်နည်းသာ ရှိသည်။]

၈၈၈။ ပရေသု၊ သူတပါးတို့အပေါ်၌။ တေဿ၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်၏။ အနုဒ္ဓယာ၊ အဖန်ဖန် စောင့်ရှောက်ခြင်းသည်။ ရာဝသေန၊ ရာဂ၏ အစွမ်းဖြင့်။ အနုဒ္ဓယကရဏံ၊ အဖန်ဖန် စောင့်ရှောက်မှုကို ပြုခြင်းသည်။ (အတ္တံ) ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။) ပရာနုဒ္ဓယော၊ ယ မည်၏။ တဿ၊ ထို သူတပါးတို့အပေါ်၌ အဖန်ဖန်စောင့်ရှောက်ခြင်းရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဘာဝေါ၊ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာသည်။ ပရာနုဒ္ဓယတာ၊ မည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ပရေသု၊ သူတပါးတို့အပေါ်၌။ အနုဒ္ဓယသေဝ(အနုဒ္ဓယဿ+ဣဝ)၊ အဖန်ဖန် စောင့်ရှောက်တတ်သော မေတ္တာ ကရုဏာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့။ (တဿ) သဟနန္ဒိတာဒိကဿ၊ အတူတကွ နှစ်သက်ခြင်းရှိသူ၏အဖြစ် အစရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဘာဝေါ၊ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာသည်။ ပရာနုဒ္ဓယတာ၊ မည်၏။ တာဒိသော၊ ထိုကဲ့သို့ရှိအပ်သော။ ရာဂေါ၊ ရာဂတည်း။ (ရုဂံ အရကောကံပိ ဟူလိ။) တတ္ထာတိ၊ ကား။ သံသဠုဝိဟာရေန၊ သံသဠုဝိဟာရဖြင့်။ ဒဿိဘာယ၊ ပြုအပ်သော။ (ရောရောနောနော နေဝံကိုထောက်၍ တွေ့မြင်ရသော။) ပရာနုဒ္ဓယဘာယ၊ သူတပါးတို့ အပေါ်၌ အဖန်ဖန် စောင့်ရှောက်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်၌။ (ယောတက္ကော ဌိစပ်။) ဣတိ၊ ဤသို့လည်း။ အတ္ထော၊ အနက်သည်။ ယုဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။

အနုဒ္ဓယသေဝ။ ။မေတ္တာယန္တဿ ဝိယ အနုကမ္မန္တဿ ဝိယ ဝိကပ္ပနာ (အထူးထူး အပြားပြား ပြုစီမံပေးခြင်း) ဣတိ အာဟ “သဟနန္ဒိတာဒိကဿာ” တိ၊ မေတ္တာဒိပတိရူပေန ပဠတ္တဂေဟဿိတသိနေဟဿာတိ၊ အတ္ထော၊ တေနာဟ “တာဒိသော ရာဂေါ” တိ။—ဤ ဋီကာအဖွင့်ကို ထောက်၍ “အနုဒ္ဓယ=အဖန်ဖန်၊ သနားစောင့်ရှောက် တတ်သော တရား” ဟူသည် မေတ္တာနှင့် ကရုဏာတည်း။ ထို သဟနန္ဒိ သဟသောကံ ရဟန်းများလည်း မေတ္တာ အတူ ကရုဏာအတူဖြင့် ဒါယကာတို့၏ အလုပ်ကို ပြုလုပ်စီမံပေးသည့်အပြင် ဝမ်းမြောက် စရာရှိလျှင်လည်း အထူဝမ်းမြောက်၍၊ ဝမ်းနည်းစရာ ရှိလျှင်လည်း အထူပမ်းနည်း၏။ ထိုသို့ ဖြစ်ရခြင်း၏ အကြောင်းရင်းမှာ မေတ္တာအဘို့ ကရုဏာအတူဖြစ်သော ဂေဟဿိတပေမ တဏှာရာဂသာတည်း။

အတ္ထော ယုဇ္ဇတိ။ ။ပါဠိတော်၌ “ယော တတ္ထ ဂေဟဿိတော တက္ကော” ဟု တတ္ထ သဒ္ဒါ ပါရှိ၏။ ထို တတ္ထကို အဋ္ဌကထာ၌ “တသ္မိံ သံသဠုဝိဟာရေ တသ္မိံ ဝါ ယောဂါပဇ္ဇနေ” ဟု ရှေ့ပါဠိတော်၌ “သံသဠော ဝိဟရတိ၊ ယောဂံ အာပဇ္ဇတိ” ဟု ရှိသောကြောင့် နှစ်မျိုးဖွင့်၏။ ထိုနည်းအပြင် သံသဠုဝိဟာရဖြင့် ပြုအပ်သော ထို ပရာနုဒ္ဓယတာ-ဌိဟ ဋီကာတနည်း ဖွင့်ပြသည်။ ထို့ကြောင့် “အတ္ထော ယုဇ္ဇတိ” နေရာ၌ “အတ္ထောပိ ယုဇ္ဇတိ” ဟု ပိသဒ္ဒါ မပါသော်လည်း ထည့်၍ပေးပါ။ [အတ္ထော ယုဇ္ဇတိတိ ဝေမ္မိ တတ္ထာတိ ပါဠိပဒဿ အတ္ထော ယုဇ္ဇတိ။—အနု။]

ဝိဘင်း]

၂-ဒုကနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၁၉၃

၈၉၀။ အနာညတ္တိံ ၊ အထင်သေး မခံရခြင်းကို။ ပတ္တေန္တော၊ တောင့်တသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အနာညတ္တတ္ထမေဝ၊ အထင်သေး မခံရသူ၏ အဖြစ်အကျိုး ငှါသာ။ ကာမဂုဏေ စ၊ လာဘသက္ကာရသိလောက ဟူသော ကာမဂုဏ်တို့ကို လည်း။ ပတ္တေတိ၊ တောင့်တ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပဉ္စကာမ၊ ပေ။ နိဿိတော ဟုတ္တာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

ကေကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတော။

၂-ဒုကနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၉

၈၉၁။ ဥပနယုတိတိ၊ ကား။ ဗန္ဓတိ၊ ဖွဲ့၏။ အကာရော၊ အ အကွရာသည်။ အနန္တရတ္ထဝါဒကော၊ အနန္တရအနုပိက္ခိယော၏။ ဝါ၊ တနည်း။ မရိယာဒ-ဝါစကဿ၊ မရိယာဒအနက်ကိုမဟာသော။ အာကာရဿ၊ ၏။ ရဿတ္ထံ၊ ရဿ အဖြစ်ကို။ ကတ္တာ၊ အဋ္ဌပနာတိ၊ ဟူ၍။ (အဂတော) ဝုတ္တံ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အနန္တရ-ဋ္ဌပနာတိအာဒိံ ၊ အစရှိသော ပါဠိရပ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ တတ္ထံ၊ ထို အနန္တရဋ္ဌပနာ အာရုံသော ပါဠိရပ်၌။ ပဋ္ဌမဉ္စန္ဓဿ၊ ပဌမဖြစ်သော ကောဓေါ။ ပဝတ္တာကာရော၊ ဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာသည်။ မရိယာဒါ၊ အပိုင်းအခြားတည်း။ တံ၊ ထို အပိုင်းအခြားကို။ အနုတိက္ကမိတ္တာ၊ မလွန်မရှုံး။ တသေဝ၊ ထို ပဌမဖြစ်သော ကောဓကိုပင်။ ဒဠကရဏဝသေန၊ ခိုင်မြဲအောင်ပြုခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဌပနာ၊ ထားခြင်းသည်။ မရိယာဒဋ္ဌပနာ၊ မည်၏။ ပကတိဋ္ဌပနာမတ္ထမေဝ၊ ပကတိထားခြင်းမျှသာ။ ဝိသေသနရဟိတာ၊ အာ ဟူသော သံ ဟူသော အနု ဟူသော ဝိသေသနမှ ကင်းသော။ ဌပနာ၊ ထည်ခြင်းတည်း။ ဣတိ အတ္ထော။

၈၉၂။ နိဋ္ဌရိယံ၊ နိဋ္ဌရိယ ဟူသည်။ ခေဋ္ဌပါတနံ၊ တံတွေးကို ကျစေခြင်း တည်း။ (တံတွေးဘွေးခြင်းတည်း။) နိဋ္ဌရိယံ ဝိယ၊ တံတွေးထွေးခြင်းနှင့် တူ၏။ (ဣတိ၊ ကြောင့်။) နိဋ္ဌရိယံ၊ ယမည်၏။ ဒံသိတ္တာတိ၊ ကား။ ဒန္တေဟိ၊ သွားတို့ ဖြင့်။ ဆိန္ဒိတ္တာ၊ ဖြတ်၍။ ပန၊ ဆက်။ ဧတေန၊ ထို ဒံသိတ္တာဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ဒံသနံ၊ သူတပါးဂုဏ်ကို ကိုက်ဖြတ်ခြင်းသည်။ ပဋ္ဌာသေဝ၊ သ မည်၏။ ဣတိ၊ ဤ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒသေတိ။ ပဋ္ဌာသဿ အာယနာတိ၊ ကား။ ယုဂဂ္ဂါဟပူဝတ္ထိ၊ ထမ်းပိုးကို ယူခြင်းကဲ့သို့ အစုံယူခြင်း၏ ဖြစ်ခြင်းတည်း။ ဝါ၊ ထမ်းပိုးကို ယူခြင်းကဲ့သို့ အမြိုင်ယူခြင်း၏ ဖြစ်ခြင်းတည်း။ နှားတရုဉ်းတို့ ထမ်းပိုး ကို ယူသောအခါ တန်းတူဖြစ်သွားသကဲ့သို့ တန်းတူယူခြင်းကို “ယုဂဂ္ဂါဟ” ဟု ဆိုသည်။] သမဘာဝဒဟနံ၊ တူသည်၏အဖြစ်ကို ထားခြင်းသည်။ ဇယော၊ ဇယ မည်၏။ တဿ၊ ထိုတူသည်၏ အဖြစ်ကို ထားခြင်းကို။ အာဟရဏတော၊ ဆောင် နိုင်ခြင်းကြောင့်။ အာဟာရော၊ ရမည်၏။ ဓရံ၊ နဒေတိတိ၊ ကား။ ပါမောက္ခံ၊ အကြီးအကဲ၏အဖြစ်ကို။ နဒေတိ၊ မပေးတတ်။

၈၉၄။ ဧဝံ ဤသို့။ ဝါ၊ သို့ကလောကံ။ ဝတ္ထုသမ္ပန္နော၊ ဝတ်အကျင့်နှင့် ပြည့်စုံသော။ သဒ္ဓေါ၊ သဒ္ဓါရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကထံ၊ အဘယ်နည်းဖြင့်။ ကာယဒုစရိတာဒိနိ၊ ကာယဒုစရိုက်အစရှိသည်တို့ကို။ ကရိယာတိ၊ ပြုလတ္တံ့ နည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ပရေသံ၊ သူတပါးတို့ကို။ ဉာမနတ္ထံ၊ သိစေခြင်းအကျိုးငှါ။ ကာယေန၊ ကိုယ်ဖြင့်။ စေတိယဂံဏာဒိဝတ္ထံ၊ စေတီရင်ပြင်တော် အစရှိသည်၌ပြုထိုက်သော ကျင့်ဝတ်ကို။ ကရောတိ၊ ပြု၏။ အတိစ္စာတိ၊ ကား။ အစွယံ၊ အပြစ်ကို။ ကတော၊ အာသရန္တိတိ၊ ကား။ အာဂစ္ဆန္တိ၊ ပြန်လာကုန်၏။ ပုန၊ တဖန်။ ပဋိစ္စာဒနေ၊ ဖုံးလွှမ်းခြင်း၌။ ပဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ အထွော။ ဝါ၊ အဋ္ဌကထာနည်းမှ တနည်းကား။ (“သုဠုဆာဒနာ ဝေါစ္ဆာဒနာ” ဟုဖွင့်သော အဋ္ဌကထာနည်းမှ တနည်းကား။) ကေ၊ နာမ၊ အဘယ်မည်သို့သည်။ ဧဝံ ဤသို့။ ကရောတိ၊ ပြုစေ နည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေါစ္ဆန္တုနတ္ထာဒနာ၊ ဖြတ်သောက်ခြင်းအားဖြင့် ဖုံးလွှမ်းခြင်း သည်။ ဝေါစ္ဆာဒနာ၊ မည်၏။ ဝါ၊ အဝကို “ဝေါစ္ဆန္တု” ဟု ဖွင့်သည်။] [ဝေါစ္ဆန္တုနံ ဝိတိက္ကမကိရိယာယ အပ္ပဋ္ဌိတေနဝေသန ဥပစ္စန္တနံ၊ ဝေါစ္ဆန္တုနေန ဆာဒနာ ဝေါစ္ဆန္တုနဆာဒနာ။ - အနု။] န သမ္မာဘာသိတာတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ယော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ဝါ၊ မှန်ကန်စွာ။ နဘာသတိ၊ မပြော တတ်။ သော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သဌော၊ ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲသောပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။ ဣတိ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ (သင်ဟကာရော) ဒသေတိ။ [အသမ္မာဘာသနေ သဌသဒ္ဓေါ လောကေ နိရုဠောတိ အာဟ “ယော န သမ္မာဘာသတိ၊ သော သဌော” တိ။ - အနု။] ကုစ္ဆိဝါ ပိဋ္ဌိဝါ ဇာနိတံ န သက္ကာတိ၊ ကား။ အသန္တ ဂဏသမ္မာဝနေနေဝ၊ ထင်ရှားမရှိသောဂုဏ်ကို ထင်စွာ ဖြစ်စေခြင်းဖြင့်သာ လျှင်။ စိတ္တာနုရူပကိရိယာဝိရဟတော၊ စိတ်အားလျော်သော အမူအရာမှကင်း ခြင်းကြောင့်။ ဧဝံ စိတ္တော၊ ဤသို့စိတ်ရှိသူတည်း။ ဧဝံ ကိရိယော၊ ဤသို့ အမူ အရာရှိသူတည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဇာနိတံ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ ဣတိ၊ အထွော။

အဇောဇော၊ ဆိတ်သည်ပင်။ အဇောမိဂေါ၊ မည်၏။ [သားကောင်တမျိုးဖြစ် သောကြောင့် “မိဂ” ဟု ဆိုသည်။ “အဇောမိဂေါ” ဟု ဆိုလိုလျက် ဇ၏ အကို ဒီသပြုလျက် “အဇောမိဂေါ” ဟု ဖြစ်သည်။] နေလကောတိ၊ ကား။ တရုဏဝစ္ဆော၊ နုပျိုသောနွားငယ်တည်း။ သော ယက္ခော၊ ထိုဝက်ဘီလူးသည်။ တာဒိသံ၊ ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော။ ရူပံ၊ ဆိတ်အစရှိသော အဆင်းကို။ ဒသေတော၊ ပြု၍။ အဇောတိ သညာယ၊ ဆိတ်ဟူသောအမှတ်ဖြင့်။ အာဂတာဂတေ၊ လာကုန်လာကုန်သော သတ္တဝါတို့ကို။ ခါဒတိ ယထာ၊ ခဲစားသကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ အယမ္ပိ၊ ဤစဉ်းလဲ ကောက်ကျစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း။ တံတံသဒိသဂုဏသမ္မာဝနေန၊ ထိုထို ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ဂုဏ်နှင့် တူသောဂုဏ်ကို ထင်စွာဖြစ်စေခြင်းအားဖြင့်။ တေတေ၊ ထိုထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ဝဉ္ဇေတိ၊ လှည့်ပတ်တတ်၏။ တေန၊ ကြောင့်။ ဧတံ သာဌေယျံ၊

ဝိစာင်း]

၃-တိကနိဒ္ဒေသံ အဖွင့်

၅၉၅

ဤသာဓဇေယျကို။ မာယာတော၊ မာယာကန်။ ဗလဝတရာ၊ အထူးသဖြင့် အားရှိသော။ ဝဉ္စနာတိ၊ လှည့်ပတ်ခြင်း ဟူ၍။ ဒဠဗ္ဗံ၊ တေနေဝ၊ ထို့ကြောင့်ပင်။ ပရိက္ခတ္တတာတိ၊ ဟူ၍။ (တကဝတာ) ဝတ္ထံ။

၉၀၈။ သက္ကာယဒိဋ္ဌာဒိနံ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အစရှိသည်တို့၏။ [အာဒိဖြင့် ဝိစိကိစ္ဆာ၊ သီလဗ္ဗတ ပရာမာသ၊ ကာမရာဂ၊ ဗျာပါဒတို့ကို ယူပါ။] အဘာဝေ၊ မရှိခြင်းသည်။ (တတိ)ပိ၊ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ယံ၊ အကြင် ရူပရာဂ အစရှိသည်သည်။ သံယောဇနံ၊ သတ္တဝါတို့ကို ယှဉ်စေတတ်သည်။ ဟောတိ၊ တံ၊ သိရူပရာဂအစရှိသည်သည်။ ဗဟိဒ္ဓါ၊ အပဖြစ်သော ရူပဘဝ အရူပဘဝ၌။ သံယောဇနတော၊ သတ္တဝါတို့ကို ယှဉ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဗဟိဒ္ဓါ သံယောဇနဿ၊ ဗဟိဒ္ဓသံယောဇဉ် ရှိသော၊ ပုဂ္ဂဗဿ၊ ၏။ ဝိသေသနဘူတံ၊ ဝိသေသန ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ဗဟိဒ္ဓါ သံယောဇနံနာမ၊ မည်၏။

ဒုကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတ။

၃-တိကနိဒ္ဒေသံ အဖွင့်

၉၀၉။ အကုသလမူလာနေဝ၊ အကုသိုလ်ဖြစ်သော မူလတို့သည်ပင်။ ဝဉ္စမူလာနိ၊ ဝဉ္စ၏မူလတို့တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ကထိတေဟိ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော။ တေဟိ၊ ထိုအကုသလမူလတို့ဖြင့်။ ဝဉ္စမူလ သမုဒါစာရော၊ ဝဉ္စ

ဗလဝတရာ ဝဉ္စနာ။ ။မာယာသည် မိမိမှာရှိသော အပြစ်ကို သူတပါးမသိအောင် ဖုံးကွယ်၏။ သာဓဇေယျကား မိမိ၌ မရှိသောဂုဏ်ကို သူတပါးအထင်ကြီးအောင် ပြောတတ်၏။ ထို့ကြောင့် မာယာထက် သာဓဇေယျက ပို၍ လှည့်ပတ်မှု အားကြီးသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် “ပရိက္ခတ္တတာ=တကဝန်းကျင် တူးမြုပ်၍ ခိုင်မြဲစွာ စိုက်တားအပ်သော တိုင်နှင့်တူသည် ၏ အဖြစ်” ဟူ၍ ဟောတော်မူသည်။

အကုသလမူလာနေဝ။ ။အခြားနေရာ၌ “ဝဉ္စမူလ”ဟု ဆိုလျှင် အဝိဇ္ဇာ တဏှာ (လောဘ မောဟ) နှစ်မျိုးသာ ရ၏။ ဤ၌ကား ဒေါသပါသည်၍ “တိဟိ အကုသလမူလေဟိ ဝဉ္စမူလသမုဒါစာရော ကထိတော” ဟု အဋ္ဌကထာ ဆိုထားသောကြောင့် ဒေါသကို အဓာယ်နည်းဖြင့် “ဝဉ္စမူလ”ဟု ဆိုလိုပါသည်။ ဤသို့ မေးတယ်ရှိ၏။ အဖြေကား—ဣဿာ မစ္ဆရိယ ဒေါမနဿ စသည်တို့၏ အဖော်သဟဲဖြစ်သော ဒေါသဖြင့်လည်း အဝကို ပြုစီမံခြင်း ဖြစ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ဒေါသသည်လည်း အကုသလမူလ ဖြစ်နိုင်သည်။ [အဝိဇ္ဇာ သဝ တဏှာဟိ ဝိယ ဣဿာ မစ္ဆရိယ ဒေါမနဿာဒိသဟာယဘူတေန ဒေါသေနပိ ဘဝါဘိသင်္ခရဏံ ဟောတိတိ အကုသလမူလာနေဝ ဝဉ္စမူလာနိတိ။—အနု။]

မူလ၏ ကောင်းစွာ အသက်အထက်၌ ဖြစ်ခြင်းသည်။ ဝါ၊ ကို၊ ကထိတော၊
ဟောတော်မူအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တိဟိ၊ ပေါ၊ ကထိတောတိ၊
ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

၉၁၉။ သဿတော လောကောတိ အာဒိ ဒဿနမေဝ၊ အစရှိသော အမြင်
သည်ပင်။ ဗြဟ္မစရိယံ၊ မြတ်သောအကျင့်တည်း။ မောက္ခသမ္ပာပကံ၊ မောက္ခသို့
ရောက်စေတတ်သော အကျင့်တည်း။ ဥတ္တမစရိယံ၊ မြတ်သော အကျင့်တည်း။
ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒိဋ္ဌိဂတိကေဟိ၊ မိစ္ဆာအယူရှိသူတို့သည်။ သမ္ပတံ၊ သမုတ်အပ်ပြီ။
ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဒိဋ္ဌိဂတိက သမ္ပတဿာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။
ရူပါ ရူပါဝစရ ဝိပါကေသု၊ ရူပဝိပါကံ အရူပဝိပါကံတို့၌။ သာတိသယော၊
အလွန်အကဲနှင့်တကွ ဖြစ်သော။ ဘဝရာဂေါ၊ ဘဝကို တပ်မက်သောရာဂသည်။
(ဟောတိ)။ ဣတိ အဓိပ္ပာယ်န၊ ဤသို့သော အလိုဖြင့်။ မဟာ ဗြဟ္မာနန္တိ၊ ဟူ၍။
(သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ [ရူပါ ရူပါဝစရ ဝိပါကာနံ သန္တပဏိတတာဝေန
ဥဋ္ဌာရတမတ္တာ တတ္ထ သာတိသယော ဘဝရာဂေါ ဝုတ္တော။ - အနု။]

၉၂၀။ ကထိ ဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကား။ ကေနာကာရေန၊ အဘယ်သို့သော အခြင်း
အရာအားဖြင့်။ သဏ္ဌိတံ၊ တည်သူကို။ (သီလဝန္တံ၊ သီလရှိသူ ဟူ၍။ ဝဒန္တိ၊
ဆိုကြကုန်သနည်း။) ဣတိ အတ္ထော။ ဣတိ ကတွာ၊ ဤသို့လုံးသွင်း၍၊ အာကာရ-
သဏ္ဌာနန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ မာန ဌပနာတံ၊ ကား။ သေယျာဒိ-
ဝသေန၊ သေယျ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ မာနေန၊ ဖြင့်။ ဌပနာ၊ မိမိကို
ထားခြင်း။ ဝါ၊ တနည်း။ မာနသင်္ခါတံ၊ မာနဟု ဆိုအပ်သော။ ဌပနာ၊
ထားခြင်း။ [မာနေန ဌပနာတိ မာနေန သေယျာဒိဝသေန အတ္ထနော ဌပနာ။
ဌပနာတိစ ဒဟနာ ပဂ္ဂဏနာ ဝါ။ - အနု။]

၉၂၁။ စေတသော၊ စိတ်၏။ ဥက္ကာသော၊ ထိတ်လန့်ခြင်းဟူသည်။ ဒေါမန-
သံ၊ ဒေါမနသတည်း။ ဝါ၊ တနည်း။ ဒေါသော၊ ဒေါသတည်း။ ဝါ၊ တနည်း။
တံ သမ္ပယုတ္တာ၊ ထို ဒေါသနှင့်ယှဉ်ကုန်သော။ စေတနာဒယော၊ စေတနာ အစ-
ရှိသော တရားတို့တည်း။

၉၂၂။ ဒေသနာသုတေယာတိ၊ ဟူသောပါဌ၌။ တိဏ္ဏံ၊ သုံးပါးကုန်သော။
အဓ္ဓါနံ၊ ကာလတို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။ ကင်္ခတိ၊ ယုံမှား၏။ ဝိစိ-
ကိစ္ဆတိ၊ တွေးတော၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝိစိကိစ္ဆာယ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ အားဖြင့်။
ဒေသနာ၊ ဟောတော်မူခြင်းသည်။ သုခါ၊ လွယ်ကူသည်။ (ဟောတိ)။ ပန၊
ဗျုတ်ရိက်ကား။ တသံ၊ ထို ဝိစိကိစ္ဆာဖြင့် ဟောရာ၌ လွယ်ကူသလောက်။
မောဟေန၊ မောဟအားဖြင့်။ (ဒေသနာ၊ သည်။) န (သုခါ)၊ မလွယ်ကူ။ ဣတိ
(အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပာယ်န၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

ဝဏ္ဏဘေဒံ သုတုတိ၊ ကာ၊ ကေဝီ၊ အချိုသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဝဇ္ဇန္တိ
 ကိရ၊ ဆိုကုန်သတတ်။ (ကိ၊ နည်း။) ခတ္တိယဇီဝေါ၊ ခတ္တိယဖြစ်သောဇီဝသည်။
 ပဏ္ဍဝဏ္ဏော၊ ဖျော့တော့ ဝင်းဝါသောအဆင်းရှိ၏။ ကသ္မာ၊ နည်း။ ဟိ
 (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ သော၊ ထိုခတ္တိယဇီဝသည်။ ပဗ္ဗဏှော၊ နံနက်အခါ၌။ ရမတိ၊
 မွေ့လျော်၏။ (ပျော်၏။) ပဗ္ဗဏှော၊ နံနက်အခါ၌လည်း။ ဆာယာ၊ အရိပ်သည်။
 ပဏ္ဍဝဏ္ဏော၊ ဖျော့တော့ ဝင်းဝါသော အဆင်းရှိ၏။ ဗြာဟ္မဏ ဝေဿ သုဒ္ဓ-
 ဇီဝိ၊ ဗြာဟ္မဏ၏ အသက်ကောင်၊ ဝေဿ၏ အသက်ကောင်၊ သုဒ္ဓ၏ အသက်
 ကောင်တို့သည်။ ဩဒါတ ပီတ ကာဠဝဏ္ဏော၊ အစဉ်အတိုင်း ဖြူသောအဆင်း
 ရှိကုန်၊ ရွှေသောအဆင်းရှိကုန်၊ မည်းနက်သောအဆင်းရှိကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။
 ဟိ၊ မှန်။ တေ၊ ထို ဗြာဟ္မဏ ဝေဿ သုဒ္ဓတို့၏ အသက်ကောင်တို့သည်။ မဇ္ဈန္တ-
 သာယန္တရတ္တိယ၊ နေလည်အခါ၊ ညနေအခါ၊ ညဉ့်အခါတို့၌။ ဩဒါတပီတကာဠ-
 ဆာယာ၊ ဖြူသောအရိပ်၊ ရွှေသောအရိပ်၊ မည်းနက်သောအရိပ် ရှိကုန်သည်။
 (ဟုတု)။ တံတံကာလေသု၊ ထိုထိုနေလည်အခါ ညနေအခါ ညဉ့်အခါတို့၌။
 ရမန္တိ၊ မွေ့လျော်ကုန်၏။ တေသံ၊ ထို ခတ္တိယဇီဝအစရှိသည်တို့၏။ ဝဏ္ဏဘေဒံ၊
 အဆင်းအထူးအပြားကို၎င်း၊ ဗျာပီ၊ ပျံ့နှံ့ခြင်းရှိ၏။ ပရိမဏ္ဍလော၊ ထက်ဝန်းကျင်
 ဝန်းဝိုင်း၏။ ဣတိ အာဒိနာ၊ ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့်။ ကထေန္တာနံ၊ ပြောဆို
 ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ သဏ္ဌာန ဘေဒဉ္စ၊ ပုံသဏ္ဌာန် အထူးအပြားကို၎င်း။
 သုတု၊ ဤ။ (ကခိန္တော၊ ယံမှားသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။) ဧဝံ သို့။ ကခိတိ နာမ၊
 ယံမှားသည် မည်၏။

တေဟိ၊ ပေ၊ ရမန္တိ။ ။ စာအုပ်တို့၌ ပေါင်း၍ ပြထားသော်လည်း— ဗြာဟ္မဏဇီဝေါ
 မဇ္ဈေ ရမတိ၊ မဇ္ဈေ စ ဆာယာ ဩဒါတဏ္ဏာ-ဟု၎င်း၊ ဝေဿဇီဝေါ သာယန္တေ ရမတိ၊ သာယ-
 န္တေ စ ဆာယာ ပီတဝဏ္ဏာ ဟု၎င်း၊ သုဒ္ဓဇီဝေါ ရတ္တိယံ ရမတိ၊ ရတ္တိယံ စ ဆာယာ ကာဠဝဏ္ဏာ
 ဟု၎င်း ဤသို့ အသီးသီးခွဲ၍ အဓိပ္ပါယ်မှတ်ပါ။ ကာဠတမကာလေသု ပါဠိလည်း ပျက်နေ
 ဟန် တူ၏။ တံတံကာလေသုဟု ရှိမှကောင်းမည်။ တံတံကာလေသု၊ ထိုထို မွန်းတည့်ကာလ၊
 ညချမ်းကာလ၊ ညဉ့်ကာလတို့၌ ဟု အနက်ယောဇနာပါဟု ရှေးဦးက နိဿယ၌ မှတ်ား
 သည်။

ဗျာပီ ပရိမဏ္ဍလော။ ။ ဗျာပီတိ သကလလောကဗျာပီ၊ ဇီဝဟူသော အတ္တသည်
 တလောကလုံး၌ အနှံ့တည်လျက်ရှိ၏။ သကလသရီရဗျာပီ ဝါ၊ သတ္တဝါတယောက် ယောက်
 ၏ အတ္တသည်လည်း ခြေဆုံး ခေါင်းဆုံး တကိုယ်လုံး၌ ပျံ့နှံ့၍နေ၏။ ဤသို့ မိစ္ဆာအယူရှိသူ
 တို့ ယူကြသည်။ ပရိမဏ္ဍလောတိ ပရမာဏဥမာဏော ဟုတော့ ပရိမဏ္ဍလော၊ အတ္တသည်
 ပရမာဏမြူပမာဏ ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ပုံသဏ္ဌာန်အားဖြင့် ဝိုင်းဝိုင်းလုံးလုံးကလေးသာ
 တည်း။ အာဒိသဒ္ဓေန အာရုံဥပ္ပမာဏော (တလက်မ ပမာဏရှိ၏။) ယဝပ္ပမာဏော (မု-
 ယောလုံး ပမာဏရှိ၏။) ဣတိ အာဒိကံ သင်္ဂဏာတိ။ ။ အနု။

၉၂၃။ ပုရိသပုဂ္ဂလောတိ၊ ဟူသော။ ပဒေသံ၊ ပုဒ်နှစ်ပါးအပေါင်းကို။ ကေပဒံ၊ တပုဒ်တည်းကို။ ကတွာ၊ ဘေဒန္တာနံ၊ သိသော ဝေနေယျပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။ အယံ သမ္မုတိကဏသ၊ သည်။ ပဝတ္ထော၊ ဖြစ်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ဣဒံ၊ ဤ ပုရိသပုဂ္ဂလောဟူသော ပုဒ်သည်။ ပုဂ္ဂလဝါစကံ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုဟော တတ်သော။ ပဒန္တရမေဝ၊ ပုဒ်အထူးသတ်တည်း။ ဣတိ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဒသေန္တော၊ ကြောင့်။ အယံ ပနာတိ အာဒိ၊ အစရှိသော စကားရပ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ၊ အထဝါ၊ ထို့ပြင်တနည်းကား။ ပုရိသောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်သည်။ (သမာနော) စ၊ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ပုဂ္ဂလော ဓေ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သာတည်း။ ပုရိသိန္ဒြိယယုတ္တောဝ၊ ပုရိသိန္ဒြေနှင့်ယှဉ်သော ပုဂ္ဂိုလ် သည်သာ။ န၊ မဟုတ်။ (ယောကျ်ားသာ မဟုတ်။) ဣတိ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ် ကို။ ဒသနတ္ထမ္ပိ၊ ငှါလည်း။ ပုရိသ ပုဂ္ဂလောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝတ္ထံ၊ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗျံ။

အဋ္ဌသ အဗ္ဗဘေသောတိ၊ ကား။ ပိတ္တသေမှ၊ ပေ။ သမုဋ္ဌာနေသ၊ သည်းခြေ လွန်ကဲခြင်းဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသောရောဂါ၊ သလိပ်လွန်ကဲခြင်းဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရောဂါ၊ လေလွန်ကဲခြင်းဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရောဂါ၊ ဥတုရာသီ၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ရောဂါ၊ မိမိလုံ့လ သူတပါးလုံ့လကြောင့် ဖြစ်သောရောဂါ၊ မညီမမျှ ခန္ဓာကိုယ်ကို ဆောင်ရွက် ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သောရောဂါ၊ သလိပ် သည်းခြေ လေဟူသော အပြစ်သုံးပါး တို့၏ ပေါင်းဆုံမိခြင်းကြောင့်ဖြစ်သောရောဂါ၊ ကံဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရောဂါတို့တွင်။ (သတ္တပဋိက္ခိပိတုာဉ္စစပ်။) ပုဗ္ဗေကတန္တိ၊ ကာ။ ပုရာဏတရ ကမ္ပ၊ ရှေးရှေးဘဝ၌ ဖြစ်သောကံကို။ ဣစ္ဆန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဥပပဇ္ဇ ဝေဒနီယဉ္စ၊ ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယကံကိုလည်း။ ပဋိက္ခိပန္တိကိရ၊ ပယ်ကုန်သတတ်။

အာဏတ္တိမူလကေနဝါတိ၊ ကား။ ယောပိ၊ အကြင်အာဏာရှင်သည်လည်း။ အာဏာပေတွာ၊ စေခိုင်း၍။ ဝဗေန္ဓာဒိဒုက္ခံ၊ နှိပ်စက်ခြင်း၊ နှောင်ဖွဲ့ခြင်း အစ ရှိသော ဒုက္ခကို။ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ တမ္ပိ၊ ထိုဒုက္ခသည်လည်း။ တံမူလကံ၊

ပုရိသ ပုဂ္ဂလော။ ။ပုရိသတပုဒ်၊ ပုဂ္ဂလတပုဒ် ၂ ပုဒ်ကိုပင် ပေါင်း၍ ဝေနေယျပုဂ္ဂိုလ် တို့ သဘောကျလောက်အောင် တပုဒ်တည်း ဟောပြောတော်မူသည်။ တနည်း—ပုရိသပုဂ္ဂ လော ဟူသော ပုဒ်သည် ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသောအနက်ကို ဟောရာ၌ ပုဒ်အထူး တမျိုးပင်တည်း ဟု ပြောတော်မူလိုသောကြောင့် “ပုရိသပုဂ္ဂလော” ဟု ဟောတော်မူရသည်။ တနည်း— “ပုရိသော” အရ ပုရိသိန္ဒြေနှင့် ယှဉ်သော ယောကျ်ားပုဂ္ဂိုလ်သာမက ပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးနှင့် ဆိုင်သည်ဟု ပြလိုသောကြောင့် “ပုရိသ” ကိုပင် “ပုဂ္ဂလော” ဟု ဝိသေသနပြု၍ ဟော တော်မူသည်။ ဤပုရိသောသည် ယောကျ်ားအနက်ကို မဟော၊ ပုဂ္ဂိုလ်အနက်ဟောသာ တည်း။

ဝိဘင်း]

၃-တိကနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၅၉၉

ထို အာဏာရှင်ဟူသော အကြောင်းရင်း ရှိသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဣဿရ
နိမ္မာနမူလမေဝ၊ ပြဟ္မာမင်းစသော အစိုးရသူ၏ဖန်ဆင်းခြင်းဟူသောအကြောင်း
ရင်း ရှိသည်သာ။ (ဟောတိ)။ ဣတိ (အယံ)၊ ဤသည်ကား။ အဓိပ္ပါယ်။
ပြာဟ္မဏတို့၏ အလိုတည်း။

၉၂၄။ ဒါဟကာရဏဘာယ၊ နာဂ အစရှိသော ဆယ်ပါးသောမီး၊ ငရဲမီး
လောင်ခြင်း၏ အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ [ဒါဟ ကာရဏ ဘာယာတိ
ရာဂါဒိ ဒေသဝိရောဒါဟဿ၊ နရကဂ္ဂိဒါဟဿ စ ကာရဏဘာယ။ -အနု။]
မောဟဿ၊ ဤ။ အနုဒဟနံ၊ အစဉ်အတိုင်း လောင်ပုံကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ။
ပန၊ သို့သော်လည်း။ တနည်း-ပန၊ စင်စစ်ကား။ သဘာဝတောပိ၊ မောဟ၏
သဘာဝအားဖြင့်လည်း။ အသမ္ပဋ္ဌိဝေဝေ၊ ဟုတ်မှန်စွာ ထိုးထွင်း၍ မသိခြင်း
သည်။ သမ္ပဋ္ဌိဝေဝေ သုခဿ၊ ဟုတ်မှန်စွာ ထိုးထွင်း၍သိခြင်းဟူသော သုခ၏။
ပစ္စနိကဘူတော၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ဒုက္ခောဝေ၊ ဒုက္ခတမျိုးပင်
တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အနုဒဟနတော၊ အစဉ်အတိုင်း လောင်သည်၏အဖြစ်ကို။
ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ဝေဒကတော၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ ဥပေက္ခာစေဒနာ၊ ကို။ ဉာဏ-
သုခါ၊ သိသည်ရှိသော် သုခတည်း။ အညာဏဒုက္ခာ၊ မသိသည်ရှိသော် ဒုက္ခ-
တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ။

၉၂၅။ ပုထုနိမိတ္တာရမ္မဏေသုတိ၊ ကား။ သုဘနိမိတ္တာဒိဝသေန၊ သုဘ
နိမိတ် အစရှိသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ပုထုနိမိတ္တသဘာဝေသု၊ များစွာသော
ကိလေသာ အစရှိသည်တို့၏အကြောင်းဖြစ်သော သဘောရှိကုန်သော။ အာရမ္မ-
ဏေသု၊ အာရုံတို့၌။ ဝါ၊ တနည်း။ ပုထုသဘာဝေသု၊ များသောသဘောရှိကုန်
သော။ သုဘ နိမိတ္တာဒိ အာရမ္မဏေသု၊ သုဘနိမိတ် အစရှိသော အာရုံတို့၌။
ကောသဇ္ဇပမာဒနိဒ္ဒေသနံ၊ ကောသဇ္ဇနိဒ္ဒေသ ပမာဒနိဒ္ဒေသတို့၏။ သမာနတ္ထေ၊
တူကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်။ (သတိ)ပိ၊ ရှိပါသော်လည်း။ အဓိပ္ပါရိကတာ-
သင်္ခါကာ၊ ပျံ့နှံ့ခြင်း မရှိသည်၏အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော။ လိနုဇ္ဈိတော၊ တွန့်ဆုတ်
သော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်သည်။ ကောသဇ္ဇံ၊ မည်၏။ သတိဝေါသဂ္ဂ-
သင်္ခါတံ၊ သတိကို တွန့်လွှတ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော။ ပမဇ္ဇံ၊ မေ့လျော့ခြင်းသည်။
ပမာဒေါ၊ မည်၏။ ဣတိ အယံ၊ ဤသည်ကား။ ဝိသေသော၊ ပမာဒ ကောသဇ္ဇတို့၏
အထူးတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

၉၂၆။ သဂဗ္ဗဝါသန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ သဗြတ္တပ္ပဝါသံ၊ ဩတ္တပ္ပနှင့်
တကွဖြစ်သောနေခြင်းကို။ အာဟ၊ ဆို၏။ သဇေဋ္ဌကဝါသန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။
သဟိရိဝါသံ၊ ဟိရိနှင့်တကွ နေခြင်းကို။ (အာဟ)။ အနာဒိယနာ ဩဝါဒအဂ္ဂဟ-
ဏံ၊ ဩဝါဒကို မယူခြင်းသည်။ အနန္ဒါ၊ မည်၏။ အစိတ္တိကာရော၊ စိတ်မဟုတ်

သေဝ်လည်း စိတ်ကဲ့သို့ မပြုခြင်းတည်း။ ဣတိ အတ္ထော။ သုက္ခကဋ္ဌဿ ဝိယ၊
 ခြောက်သော ထင်းကဲ့သို့။ အနုလ္လတာ၊ မစိုမဖတ် ခြောက်ကပ်ကပ်၏ အဖြစ်
 သည်။ (အနုဒ္ဓါ၊ မည်၏။) ဤနည်း၌ “အဒ္ဓဓာတ်သည် စိတ်ခြင်းအနက်ကို
 ဟော၏”။ ထို့ကြောင့် “အနုလ္လတာ” ဟု ဖွင့်သည်။ အဒ္ဓနံ + အဒ္ဓါ။ န + အဒ္ဓါ
 အနုဒ္ဓါ။] ဝါ၊ တနည်း။ အမုဒုတာ၊ မနူးညံ့သည်၏ အဖြစ်သည်။ အနုဒ္ဓါ၊ မည်၏။
 ဤနည်းအလို “အဒ္ဓသဒ္ဓါသည် နူးညံ့ခြင်းအနက်ကိုဟော၏”။ အနုဒ္ဓါ၊ မနူးညံ့
 ခြင်း။] [အဒ္ဓနံ အဒ္ဓါ မဒ္ဓဝေါ။ အနောကတ္ထတ္တာ ဓာတုနံ တပုဋ္ဌိက္ခေယေန အနုဒ္ဓါတိ
 အာဟ “အမုဒုတာဝါ အနုဒ္ဓါ” တိ။ - အနု။ ဤ နည်းလုံးသည် အဋ္ဌကထာ
 အဖွင့်မှ တမျိုးအဖွင့်တည်းဟု မှတ်ပါ။] အသိလျနီ၊ ကား။ အသုခသိလတာ၊
 ကောင်းသောသိလ မရှိသည်၏ အဖြစ်သည်။ အမုဒုတာဝေါ မနူးညံ့သည်၏
 အဖြစ်ပင်တည်း။

၉၃၄။ ဥပါရမ္ဘော၊ ဥပါရမ္ဘဟူသည်။ ဒေါသသမ္ပယုတ္တစိတ္တုပ္ပါဒေါ၊
 ဒေါသသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ (ဖြစ်စရာရှိ၏။)

၉၃၆။ ဣဓ၊ ဤအရပ်၌။ ပါသာဏံ၊ ကျောက်ခဲကို။ ကရောတိ၊ ထား၏။
 ဣတိ အာဒိနာ၊ ဤသို့ အရံသည်ဖြင့်။ ဌပနတ္ထေပိ၊ ထားခြင်းအနက်၌လည်း။
 ကရောတိ သဒ္ဓေါ၊ ကရောတိသဒ္ဓါကို။ ယုဇ္ဇတိ၊ ယှဉ်ပင်အပ်၏။ ဝါ၊ သုံးစွဲအပ်
 ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ကရောတိတိ ဌပေတိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။
 စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ အယောနိသော မနသိကာရုနိဒ္ဓေသ၌။ အယံ အာဝဇ္ဇနာ၊ ဤ
 ပဉ္စဒါရာဝဇ္ဇနံ၊ မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇနံကို။ အကုသလာနံ၊ ထို၏။ အာသန္နကာရဏ-
 တ္တာ၊ နီးသောအကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ခန္ဓကဝတ္ထုသု၊ ခန္ဓကဝတ္ထုတို့၌။
 ဝတ္တာ၊ အယောနိသော မနသိကာရလည်း၍ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ ဝေဒိ-
 တဗ္ဗာ၊ ဝါ၊ တနည်း။ (အာဝဇ္ဇနာယ၊ ၏။) တဒန္တကုလကိစ္စတ္တာ၊ ထိုအကုသိုလ်
 တို့အားလျော်သော ကိစ္စငိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ခန္ဓကဝတ္ထုသု ဝတ္တာ)။
 [အာသန္နကာရဏတ္တာ ဟူသော အကြောင်းမှတစ်ပါး တဒန္တကုလကိစ္စတ္တာ ဟူသော
 အကြောင်းကိုပြသည်။]

တိကနိဒ္ဓေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄-စတုက္ကနိဒ္ဓေသ အဖွင့်

၉၃၉။ ဣတိတိ၊ ပေ။ နိပါတောတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ဝေသဒ္ဓေန၊ နှင့်။
 သမာနတ္ထော၊ တူသောအနက်ရှိသော နိပါတ်တည်း။ ဣတိ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်
 ကို။ ဒေသေတိ၊ ဘဝါဘဝဟေတုတိပီတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ ဒေတေန၊ ဤ

ထောပတ်အစရှိသော ဆေးဖြင့်။ ဘဝန္တိ ဇောယန္တိ၊ ဖြစ်ကြရကုန်၏။ ဣတိ၊
 ကြောင့်။ ဘဝေါ၊ မည်၏။ သပ္ပိအာဒိတေသန္တံ၊ ထောပတ်အစရှိသောဆေးတည်း။
 [ရှေးနိဿယ၌ကား “ဘဝတိ ဇောယတိ” ဟုကေဝရ်ကြံယာဖြင့်ရှိ၏။ “အာရောဂျံ”
 ဟုလည်း ကတ္တားထည့်၏။ မိမိကား စာအုပ်တို့၌ ဗဟုဝစ်ကြံယာရှိသောကြောင့်
 “သိက္ခူ” ဟု ကတ္တားထည့်လိုပါသည်။ ရဟန်းတို့၏ ဖြစ်တည်နိုင်ကြောင်းဆေး-
 ဟူလို့] ပဏိတတရော၊ သာဓုမ္ပန္နမြတ်သော။ အဘိဝုဒ္ဓေါ၊ အလွန်ကြီးပွားသော။
 ဘဝေါဝေ၊ ရဟန်းတို့၏ဖြစ်ကြောင်း ဆေးကောင်းသည်ပင်။ အဘဝေါ၊ မည်၏။
 [ဤအလိုအသဒ္ဓါ၊ ဝုဒ္ဓိအနက်ဟော။ ဘဝေါပေ အဘိဝုဒ္ဓေါ အဘဝေါ ယထာ
 “အသေကွဉ်ဓမ္မာတိ။-အနု။] ဝါ၊ အဋ္ဌကထာနည်းမှ တနည်းကား။ ဘာဝနာ-
 ရာမတာအရိယဝံသပ္ပဟေယျတ္တာ၊ ဘာဝနာဟူသော မွေ့လျော်ရာရှိသည်၏
 အဖြစ်ဟူသော အရိယဝံသတရားဖြင့်ပယ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပုရိမတဏှ-
 ဣယဝဇ္ဇာ၊ သင်္ကန်း၊ ဆွမ်း၊ ကျောင်းတို့၌ဖြစ်သော ရွှေတဏှာ ၃-ပါး အပေါင်း
 သည် ကြပ်အပ်သော။ သဗ္ဗာ၊ အလုံးစုံသော။ တဏှာ၊ တဏှာဟူသမျှကို။ ဘဝါ-
 ဘဝဟေတု ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝတ္ထော၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ [ဤဒုတိယ
 နည်း၌ကား “ဘဝသဒ္ဓါဖြင့် သမ္ပတ္တိကို၎င်း၊ တိုးပွားခြင်းကို၎င်း၊ အဘဝသဒ္ဓါဖြင့်
 ဝိပတ္တိကို၎င်း၊ ဆုတ်ယုတ်ခြင်းကို၎င်း ဟော၏” ဟု မှတ်ပါ။ ဒုတိယသ္မိ ပဏှေ
 ဘဝါဘဝသဒ္ဓေန သမ္ပတ္တိဝိပတ္တိယော၊ ဝုဒ္ဓိဟာနိယော ဝါ ဝတ္ထောတိ ဝေဒိ-
 တဗ္ဗာ။ - အနု။]

☐ တောယာတိ၊ ကား။ ဆန္ဒာဒိအဂတိယာ၊ ဆန္ဒအစရှိသော အဂတိဖြင့်။ န
 ဂစ္ဆန္တိတိ၊ ကား။ န ဝတ္ထန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။ တံတံ ကိရိယံ၊ ထိုထို အမှုအရာကို။
 န ကရေတိ၊ မပြုကုန်။ ဣတိ အတ္ထော၊ ဣဒံနာတိ၊ ကား။ အဂတိဂမနေန၊
 အဂတိသို့ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော။ ဆန္ဒာဒိန၊ ဆန္ဒအစရှိသည်ဖြင့်။ (အဂတိ
 ဂစ္ဆန္တိ၌ စပ်။) ဆန္ဒာဒိသု၊ ဆန္ဒအစရှိသည်တို့တွင်။ ယေန၊ အကြင်တရားဖြင့်။
 နိဇ္ဇော၊ အဆုံးအဖြတ်ခံရမည်ပုဂ္ဂိုလ်၌ ညွတ်သည်။ ဝါ၊ ဝေရခံမည်ပုဂ္ဂိုလ်၌
 ညွတ်သည်။ (ဟောတိ)။ တေန၊ ထိုတရားဖြင့်။ ဂမနံ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်။ ဝါ၊ လိုက်
 ခြင်းသည်။ ယထာနိန္ဒဂမနံ၊ မည်၏။

ရာဇာတိအာဒိနာ၊ မင်းအစရှိသော အကြောင်းကြောင့်။ (ဥပ္ပဒန္တာ၊
 ဖြစ်သော။ စပ်ပုဒ် မရှိသောကြောင့် ထည့်သည်။) စိတ္တုတြာသော၊ စိတ်၏
 ထိတ်လန့်ခြင်းသည်။ ရာဇာဒိနိမိတ္တော၊ ရာဇ အစရှိသော အကြောင်းရှိသည်။
 (ဟောတိ)ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) ဦမိအာဒိနိမိတ္တော၊ လှိုင်းတံပိုးအစရှိသော
 အကြောင်းရှိသော။ စိတ္တုတြာသော၊ သည်။ ဦမိအာဒိဘယံ၊ လှိုင်းတံပိုးအစ
 ရှိသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဘေးမည်၏။ [အာဒိဖြင့် ကမ္မိလ၊ အာဝဇ္ဇ၊
 သုသုကာ တို့ကိုယူ။] ဝါ၊ အဋ္ဌကထာနည်းမှ တနည်းကား။ (အဋ္ဌကထာ

အရကောကံပုံမှ တနည်းကား။) သိက္ခဝေ၊ တို့။ ဦးမိဘယန္တိ၊ ဟူသော။ ဧတံ၊ ဤ
 အမည်သည်။ ကောဓုပါယာသော၊ စိတ်၏ပြင်းစွာ ပင်ပန်းကြောင်းဖြစ်သော
 ကောဓေါ။ အဝိဝစနံ၊ အသည်တည်း။ ဣတိ အာဒိဝစနတော၊ ဤသို့ အစရှိသည်
 ကို ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။ (အင်္ဂုတ္တိုရ်၊ စတုက္က၊ တတိယပဏ္ဏာသက၊ ဘယ-
 ဝဂ်၊ ဦးမိဘယသုတ်။) ကောဓုပါယာသော။ ပေ။ မာတုဂါမာ၊ စိတ်၏ပြင်းစွာပင်ပန်း
 ကြောင်းဖြစ်သော ကောဓ၊ အသက်မွေးစမ်းကျောင်း၌ ယှဉ်သူ၏ဖြစ်ကြောင်း
 ဖြစ်ရာ လောတ၊ ငါးပါးသော ကာမဂုဏ်တို့၌ဖြစ်သော ဆန္ဒရာဂ၊ မာတုဂါမ
 တို့၌ဖြစ်သော ဆန္ဒရာဂတို့သည်။ (ဦးမိအာဒိတယံ၊ လှိုင်းတံပိုးအစရှိသည်ကြောင့်
 ဖြစ်သောဘေးမည်၏။) တတ္ထ၊ ထိုပါဠိရပ်၌။ ပဉ္စကာမဂုဏမာတုဂါမဂ္ဂဟဏေန၊
 ပဉ္စကာမဂုဏသဒ္ဓါ၊ မာတုဂါမ သဒ္ဓါဖြင့်။ တန္တိသိတ ဆန္ဒရာဂဂ္ဂဟဏံ၊ ထို
 ငါးပါးသော ကာမဂုဏ်၌မို့သော ဆန္ဒရာဂ၊ မာတုဂါမ၌မို့သော ဆန္ဒရာဂကို
 ယူခြင်းကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ စ၊ ဆက်။ သြဒရိကတ္တံ၊ သြဒရိကတ္တဟူသည်။ လောဘောဝ၊
 လောဘသာတည်း။ ဥက္ခေပနိယာဒိကမ္ပံ၊ ဥက္ခေပနိယ အစရှိသောကံသည်။
 ဝိနယဒဏ္ဍံ၊ ဝိနည်း၌လာသောဒဏ်တည်း။

အထခေါ၊ ထိုအခါ၌။ တိမ္မရုကော၊ မည်သော။ ပရိဗ္ဗာဇကော၊ သည်။
 ယေန တဂဝါ။ ပေ။ တေဒဝေါစ (ကိံ)ဘော ဂေါတမ၊ အရှင်ဂေါတမ။ သုခ-
 ဒုက္ခံ၊ သုခဒုက္ခသည်။ ဝါးကို။ သယံ ကတံ၊ မိမိကိုယ်တိုင်ပြုအပ်သည်။ (ဟောတိ)
 ကံ နုခေါ၊ ဖြစ်ပါသလော။ ဣတိ၊ ဤသို့မေးပြီ။ တိမ္မရုက၊ တိမ္မရုက။ ဧဝံ သို့။ မာ
 (ဟောတိ) မဖြစ်။ ဣတိ၊ သို့။ သဂဝါ၊ အဝေါစ၊ မိန့်တော်မူပြီ။ ဣတိအာဒိနာ၊
 ဤသို့အစရှိသည်ဖြင့်။ နိဒါနဝဂ္ဂေ၊ ၌။ အာဂတတ္တာ၊ လာသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။
 တိမ္မရုကဒိဋ္ဌိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တာ။ [သယံကတံ သုခဒုက္ခန္တိ
 အာဒိကာ ဒိဋ္ဌိ ယဒိပိ အညေသမ္ပိ ဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ အတ္ထေဝ။ တိမ္မရုကောပန
 ကထာဒိဋ္ဌိကော သဂဝန္တံ ဥပသကံမိတာ ပုစ္ဆိတိ သာ ဒိဋ္ဌိ တိမ္မရုကဒိဋ္ဌိတိ
 ဝုတ္တာ။ တေနာဟ တိမ္မရုကော။ ပေ။ အာဂတတ္တာတိ။-အနု။]

စတုက္ကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅-ပဉ္စကနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၉၄၀။ အာဂန္တုပန န ဒေန္တိတိ၊ ဟူသော ပါဠိ၏။ အာဂမနယ၊ ရှုပ
 အရူပဘုံသို့ လာခြင်း၏။ ပစ္စယာ၊ အကြောင်းတို့သည်။ န ဟောန္တိ၊ မဟုတ်ကုန်။
 ဣတိအတ္ထော၊ ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ [အာဂမနယ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏဝသေနာတိ အဓိပ္ပါ-
 ယော။-အနု။]

၉၄၁။ အဝဇေဟနတောတိ၊ ကား။ ပူရဏေန၊ ဝမ်းဗိုက်၏ ပြည့်ခြင်းအား
ဖြင့်၎င်း။ မံသုပစယဟေတုတယစ၊ အသားပွားတိုးခြင်း၏ အကြောင်း၏အဖြစ်
အားဖြင့်၎င်း။ (ဥပစယနတော၌ ဝိသေသနစပ်။) ဥပစယနတော၊ ပွားစီးခြင်း
ကြောင့်။ (ဥဒရာဝဇေဟကန္တိဝုစ္စတိ၌စပ်။) ဂိမ္မကာလေ၊ နွေအခါ၌။ ဘဒ္ဒိတော၊
စားပြီး၍။ သယန္တဿ၊ အိပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏။ သုခံ၊ ချမ်းသာခြင်းသည်။ ဟောတိ၊
ဣတိ၊ ကြောင့်။ တံဥတုသုခံ၊ ထိုနေ့ဥတုအခါ၌ စားပြီး၍ အိပ်သူ၏ ချမ်းသာ
ခြင်းကို။ သေယျသုခန္တိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ သယနိရိယာပထသုခံ၊
အိပ်ခြင်း ဣရိယာပုထံ၌ဖြစ်သော ချမ်းသာခြင်းကို။ (အနုယုတ္တော၌စပ်။) ဣတိ
အတ္ထော။

ဝတန္တိ၊ ကား။ ဇုတင်္ဂါနိ၊ ဇုတင်တို့တည်း။ တပေါတိ၊ ကား။ ခန္ဓကဝတ္ထာနိ၊
ခန္ဓက၌လာသော ဝတ်တို့တည်း။ ဝါ၊ တနည်း။ ဝီရိယံ၊ အပူတပြင်း အားထုတ်
ကြောင်း ဝီရိယတည်း။ သီလဂ္ဂဟဏေန၊ သီလသဒ္ဓါဖြင့်။ ခန္ဓကဝတ္ထမေသုန၊
ဝီရိယံ၊ ခန္ဓကဝတ် မေထုန်မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းတို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဂဟိတတ္ထာ၊
ယူအပ်ကုန်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်။ တပ ဗြဟ္မစရိယဂ္ဂဟဏံ၊ တပသဒ္ဓါ ဗြဟ္မစရိယ
သဒ္ဓါကို ယူခြင်းကို။ န ကတ္တဗ္ဗံ၊ မပြုထိုက်သည် မဟုတ်သော။ ဣတိ စေ၊ ဤသို့
စောဒနာအံ၊ န၊ မစောဒနာသင့်။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) အညသီလတော၊ အခြား
သော သီလမှ။ ဝိသေသေတော၊ အထူးပြု၍။ တပဗြဟ္မစရိယာနံ၊ တပ ဗြဟ္မစရိယ
တို့၏။ ဒေဝတ္ထကာရဏတ္ထဂ္ဂဟဏဿ၊ နတ်အဖြစ်၏ အကြောင်း၏အဖြစ်ကို
ယူခြင်းကို။ ဒဿနတော၊ ပြခြင်းကြောင့်၎င်း။ ဝါ၊ တနည်း။ ဗာဟိရာနံ၊
သာသနာပ၌ဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ အဿဝိနိဗန္ဓဿ၊ သို့နှောင်ဖွဲ့ခြင်း၏။ ပဝတ္တိ-
ဒဿနတော စ၊ ဖြစ်ပုံကို ပြခြင်းကြောင့်၎င်းတည်း။

အဝဇေဟနတော။ ။ ဝိဟဓာတ်သည် ဝုစ္စိအနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် “ဥပစယန-
တော” ဟု ဖွင့်သည်။ ဥပစယန၊ ပွားစီးခြင်း ဟူသည်။ ဥဒရာပူရ-ဝမ်းဗိုက်ပြည့်ခြင်းအားဖြင့်
လည်း ပွားစီးခြင်း၊ အသားတိုးပွားခြင်း၏ အကြောင်း၏ အဖြစ်အားဖြင့်လည်း ပွားစီး
ခြင်းတည်း။ မုနိ၏-ဝမ်းဗိုက် ပြည့်လာသောအခါ ဥဒရာဝဇေဟနဖြစ်၏။ ဝမ်းဗိုက်ပြည့်
အောင် စားခြင်းသည် အသားတိုးပွားခြင်း၏ အကြောင်းလည်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဝမ်း
ဗိုက်ပြည့်အောင် အစားကြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အသားတိုးပွား၍ သွေးလေအကြော
များ မချောင်ချိဘဲ ပိတ်နေတတ်ရကား ရောဂါများတတ်ကြလေသည်။ ထို့ကြောင့်ပင်
အရှင်သာရိပုတြာ မထေရ်မြတ်က.....

“ဦးဒုရော မိတသဟာရော သတော ဘိက္ခု ပရိဗ္ဗဇေ” ဟု၎င်း “စက္ကာရော ပဉ္စ အာလော-
ဇေ အဘတာ ဥဒကံ ပိဝေ၊ အလံ ဖာသု ဝိဟာရေယ၊ ပဟိတတ္ထဿ ဘိက္ခုနော” ဟု၎င်း
တိ သနိပါတ် ထေရဂါထာ၌ မိန့်သည်။

ဟိ၊ မုနိ။ တေသံ၊ ထို သာသနာပဉ္စဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ အဝိဟိ သာဒိ-
 ဂေါဝတောဒိ ဒုက္ကရကာရိကာ မေထုန ဝိရတိယော၊ သူတပါးကို မညှဉ်းဆဲခြင်း
 အစရှိသော အကျင့်၊ နှားတို့၏အကျင့် အစရှိသောအကျင့်၊ ခဲယဉ်းသဖြင့်ပြုအပ်
 သော အကျင့်ကို ပြုကျင့်ခြင်း၊ မေထုနမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းတို့သည်။ ယထာက္ကမံ၊
 အစဉ်အားလျော်စွာ။ သီလာဒိနိ၊ သီလအစရှိသည်တို့တည်း။ [အဝိဟိ သာဒိ
 သည် သီလ၊ ဂေါဝတောဒိသည် ဝဟ၊ ဒုက္ကရကာရိကာသည် တပ၊ မေထုနဝိရတိ
 သည် ဗြဟ္မစရိယတည်း။] တာနိစ၊ ထို သီလအစရှိသည်တို့ကိုလည်း။ တေ၊ ထို
 သာသနာပဉ္စဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဧဝနိကာယံ၊ နတ်အပေါင်းကို။ ပဏိဓာ-
 ယ၊ တောင့်တ၍။ စရန္တိ၊ ကျင့်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ အညထာ၊
 လာဘ၊ တက္ကနမ္မ တပါးသော အပြား ဖြစ်ကုန်သော။ သဒ္ဓါရုစိ အာဒိဟိ စ၊
 ယုံကြည်ခြင်း နှစ်သက်ခြင်း အစရှိသော အကြောင်းတို့ဖြင့်၎င်း။ [အညထာကို
 သရုပ်ဖော်သည်။ စဖြင့် အဠကထာ၌ “ဇထာစ” ကို ဆည်းပါ။] ယတော ခေါ
 ॥ပေ။ ဥစ္ဆိဇ္ဇတိတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသည်ဖြင့်။ ဝိကပ္ပေတော၊ အထူးထူးအပြားပြား
 ကြံဆ၍။ ဝါ၊ ကြံဆခြင်းကြောင့်။ (ဥပ္ပန္နာ သတ္တ ဥစ္ဆေဒဝါဒါ ကထိတာ ဌာပေ။)
 [ယတော ခေါ စသော ပါဠိတော်၏ အနက်ကို သီလက္ခန္ဓံ ဗြဟ္မဇာလသုတ်
 ဥစ္ဆေဒဝါဒ၌ ရှုပါ။]

၉၄၂။

ဗျသနေသု၊ တို့တွင်။ ဉာတိ ဘောဂ ဧရာဂဗျသနက္ခဟဏေန၊ ဉာတိ
 ဗျသန၊ ဘောဂဗျသန၊ ဧရာဂဗျသနကို ယူခြင်းဖြင့်။ တံ နိမိတ္တာ၊ ထို ဗျသန
 ဟူသောအကြောင်းရှိကုန်သော။ သောကာဒယော၊ သောက အစရှိသည်တို့ကို။
 (ဘဂဝတာ)။ ဂဟိတာ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ ဒဠဗ္ဗာ၊ ဒဿနသစနေသု၊ မြင်ရခြင်း
 ကြားရခြင်းတို့၌။ ပဋိကူလတာ၊ ရှိရှားဘယ်၏ အဖြစ်သည်။ ဒဿနသဝန ပဋိ-
 ကူလတာ၊ မည်၏။ စ၊ ဂက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ အကုန္တိ အာဒိနဝနိဒ္ဓေသ၌။ ပဉ္စဟိ၊
 ငါးပါးကုန်သော။ အာဒိနဝဟိ၊ အပြစ်တို့ဖြင့်။ တေသံ၊ ထို အပြစ်တို့၏။
 ကာရုဏဿတာ၊ အကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော။ အယုန္တိယေဝ၊ သည်းမခံခြင်းကို
 သာလျှင်။ ဘိန္ဒိတာ၊ ငါးမျိုးခွဲ၍။ ကထိတာ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ ဝေဒိ-

သဒ္ဓါရုစိ အာဒိဟိ။ ॥အညထာကို သဒ္ဓါရုစိ အာဒိဟိ ဟု သရုပ်ဖော်သည်။ သဒ္ဓါ ဟူရာ
 ၌ သောသနစေတသိက်၌ လာသော သဒ္ဓါမဟုတ်၊ သူတပါး၏ အလွဲ ပြောခြင်းကို ယုံကြည်
 သော မိစ္ဆာဓိမောက္ခတည်း။ ရုစိ ဟူသည်ကား မိမိဘာသာ ကြံစည်၍ ကြိုက်နှစ်သက်ခြင်း
 ဇာတိဿရဉာဏ်ကို ရခြင်းကြောင့် ကြိုက်နှစ်သက်ခြင်းတည်း။ အာဒိသဒ္ဓါဖြင့် ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာ-
 နက္ခန္တိ အာကာရပရိတက္က စသည်တို့ကို ယူပါ။ [အညထာတိ လာဘတော၊ တက္ကနတောစ
 အညပ္ပကာရော ဂဟိတောဟိ တံ ဒဿန္တော သဒ္ဓါရုစိ အာဒိဟိတိ အာဟ၊ အနုဿဝတော
 ဟိ သဒ္ဓဟနံ၊ ရုစွနံ ပန ဇာတိဿရဉာဏသောပိ ဟောတိ၊ အာဒိသဒ္ဓေန ခန္တိအာဒိနံ
 သဂ်ဟော။—အနု။]

ဝိဘင်း]

၆-ဆက္ကနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၆၀၅

တဗ္ဗာ။ ဝါ။ တနည်း။ အက္ခန္တိမလကာ၊ သည်းမခံခြင်းလျှင် အကြောင်းရင်း ရှိကုန်သော။ အပ္ပိယတာဒိ ဟေတုဘူတာ၊ အပ္ပိယအဖြစ် အစရှိသည် တို့၏ အကြောင်းဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ ဒုက္ကဋ္ဌ ဒုဗ္ဘသိတတာဒိ ဧဝံ၊ ဒုက္ကဋ္ဌ ဒုဗ္ဘသိတ၏အဖြစ် အစရှိသော အဖြစ်တို့ကို။ (ကထိတာ)။ [အက္ခန္တိ + မူလံ တေသန္တိ အက္ခန္တိမလကာ။ ဒုက္ကဋ္ဌ ဒုဗ္ဘသိတတာဒိ ဧဝံ၊ (တို့ဟူသည်) တာဒိသာနိ ကာယ ဝစီ မနော ဒုစွရိတာနိ။ - အနု၊ ဒုက္ကဋ္ဌ ဒုဗ္ဘသိတအရ အာပတ်ကို ယူမည်စိုးသောကြောင့် ကာယ ဝစီ မနော ဒုစွရိတာနိဟု ဖွင့်သည်။]

မိစ္ဆာဇီဝ နိမိတ္တံ၊ မိစ္ဆာဇီဝဟူသော အကြောင်းရှိသော။ မရဏကာလေ၊ သေခါနီးအခါ၌။ ဥပ္ပန္နာယံ၊ ဖြစ်သောစော့ကို။ အာဇီဝကာဘယန္တိ၊ ဟူ၍။ (ဟဂဝတာ) ဝတ္တံ။ [ဤအလို အာဇီဝကဟု ပါဠိရှိရသည်။ အာဇီဝေန + ဥပ္ပန္နံ အာဇီဝကံဟု ပြု။] ပန၊ ကား။ အာဇီဝိကာဘယန္တိ၊ ဟူသော၊ ဝါဠေ၊ ပါဠိ၌။ ပစ္စယာနုပ္ပတ္တိံ၊ ပစ္စည်းလေးပါး၏ဖြစ်ခြင်းကို။ ပဿတော၊ ညင်သောပုဂ္ဂိုလ်၏။ အာဇီဝိကနိမိတ္တော၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ဟူသော အကြောင်းရှိသော။ စိတ္တုတြာသော၊ စိတ်၏တိတ်လန့်ခြင်းသည်။ (အာဇီဝိကာဘယံ၊ မည်၏။) ဣတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဓမ္မာ၊ ကိစ္ဆိသဒ္ဓါ၊ ကျော်စောသံသည်။ သိလောကံ၊ မည်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တပ္ပဋ္ဌိပက္ခံ၊ ထိုသံလောက၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော။ အသိလောကံ၊ အသိလောကဟူသည်။ အကိတ္တိ၊ ကျော်စောခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ကဲ့ရဲ့ခံရခြင်းတည်း။ ဝါ၊ မကျော်စောခြင်းတည်း။ ဝေန၊ ကြောင့်။ ဂရဟဘယန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ [တပ္ပဋ္ဌိပက္ခော နေရာ၌ တပ္ပဋ္ဌိပက္ခံ ဟု ရှိသင့်သည်။]

၉၄၃။ ဥပ္ပိယာဝိတန္တိ၊ ကား။ ဥဒဂ္ဂတာ သင်္ခါတော၊ စိတ်၏ တက်ကြွသည်၏အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော။ (အထက်၌ အဖျားရှိသကဲ့သို့ဖြစ်သော စိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဟု ဆိုအပ်သော။) အဝုပသမတောဝေါ၊ မငြိမ်းအေးသော စိတ်၏အဖြစ်တည်း။ ဝါ၊ တနည်း။ အဝုပသမဟေတု ဘူတော၊ မငြိမ်းအေးသော စိတ်၏ အကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ပီတိယာ၊ ပီတိ၏။ အာကာရော၊ အခြင်းအရာတည်း။

ပဉ္စကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆-ဆက္ကနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၉၄၄။ ကောဓနော ဟောတိ ဥပနာဟိတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသော ပါဠိဖြင့်။ ကောဓာဒိဟေတုကာ၊ ကောဓ အစရှိသောအကြောင်းရှိကုန်သော။ ဥပနာဟာဒယော၊ ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်း အစရှိသည်တို့ကို။ ကောဓာဒိနံ၊ ကောဓ အစရှိသည်တို့၏။ သဟာယ ကာရဏဘာဝေန၊ အပေါ်ဖြစ်သော အကြောင်း၏ အဖြစ်ဖြင့်။ သုတ္တ-

န္တေ၊ သုတ္တန်ပါဠိတော်၌။ (သဂဝတာ) ဝုတ္တာ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ကောဓော၊ အယော၊ ဝေ၊ ကောဓ အစရှိသည်တို့သည်ပင်။ ဝိဝါဒမူလသုတ္တံ၊ ငြင်းခုံခြင်း၏ အကြောင်းတို့တည်း။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ ဧတ္ထ၊ ဤဝိဝါဒမူလသုတ္တံ၌။ တေ ဝေ၊ ထို ကောဓ အစရှိသည်တို့ကိုသာ။ ဝုတ္တာ၊ ကုန်ပြီ။ သန္တိဥပရာမသိတာ၊ ဟူသည်။ (စာအုပ်တို့၌ “ပရာမသိတာ” ဟု ရှိ၏၊ မကောင်း။) အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဒိဋ္ဌိယံ၊ မြင်အပ်သော အယူ၌။ အဘိနိဝိဋ္ဌတာ၊ စွဲမြဲစွာ သက်ဝင်တည်နေသူ၏ အဖြစ်တည်း။

၉၄၅။ အပ္ပတိဿယောတိ၊ ကား။ ပတိဿယတုတေဟိ၊ စွဲ၍မှီရာဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ (မိမိ ကိုးစား အားထားရာ ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။) ဂရုဟိ၊ ကျောက်ထီးတန္တု၊ အလေးပြုထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့မျှ။ ဝိရဟိဇော၊ ကင်းသည်။ (ဟုတွာ ဝိဟရတိ ၌ စပ်။) အပ္ပမာဒလက္ခဏန္တိ၊ ကား။ သတိ အဝိပ္ပဝါသံ၊ သတိနှင့်မကင်းသော နေခြင်းကို။ ဝါ၊ တနည်း။ ကုသလာနုယောဂသာတစ္စံ၊ ကုသိုလ်တရားကို အားထုတ်ခြင်း၌ မပြတ်မလပ်သည်၏ အဖြစ်ကို။ (အနန္တ ဗြူဟယမာနော ၌ စပ်။) [သတတဿ + ဘာဝေါ သာတစ္စံ။ ကုသလာနုယောဂေ သာတစ္စံ ကုသလာနုယောဂသာတစ္စံ။ - အနု။] ယုတ္တပယုတ္တာတိ၊ ကား။ တန္တိန္ဒတာဝသေန၊ ထိုအလုပ်၌ညွတ် ကိုင်းသူ၏အဖြစ်၏ အစွမ်းဖြင့်။ သုဠ၊ လွန်စွာ။ ယုတ္တတာ၊ ယှဉ်တည်၏ အဖြစ်တည်း။ ဂဏသင်္ဂဏိကာ ဟူသည်။ ကိလေသဝသေန၊ ကိလေသာ၏အစွမ်းဖြင့်။ ပဝတ္တာ၊ ဖြစ်သော။ သင်္ဂဏိကာ၊ တပေါင်းတည်း ရေတွက်ရခြင်းတည်း။ ဝါ၊ ပေါင်းဆုံခြင်းတည်း။ ဣတ္ထိ ပဋိသယုတ္တကဏာ သဝနေ၊ မိန်းမနှင့် စပ်ယှက်သောစကားကို ကြားရခြင်း၌၎င်း။ (မိန်းမ အကြောင်းအရာကို ကြားရခြင်း၌၎င်း။) ဣတ္ထိ သဒ္ဓသဝနေစ၊ မိန်းမ၏အသံကို ကြားရခြင်း၌၎င်း။ (စကားပြောသံ ရယ်မောသံ သီချင်းဆိုသံ စသည်ကိုကြားရခြင်း၌၎င်း။) အဿာဒေါ၊ သာယာခြင်းသည်။ သဝနသံသဂ္ဂေါ၊ သဝနသံသဂ္ဂတည်း။ ဝါ၊ ကြားရခြင်းဟူသော ရောနှောခြင်းတည်း။ ဣတ္ထိယာ၊ ၏။ ကဿစိ၊ တစုံတခုသော အစား အဝတ်စသည်ကို။ ဒါနဂ္ဂဟဏဿာဒေါ၊ ပေးခြင်း ယူခြင်း၌ သာယာခြင်းသည်။ ပရိဘောဂသံသဂ္ဂေါ၊ တည်း။ ဝါ၊ တူသော ဆုံးဆောင်ခြင်းဟူသော ရောနှောခြင်းတည်း။ [ကဿစိ သာသစ္စာဒနာဒိကဿ။ - အနု။]

၉၄၆။ သောမနဿန။ ပေ။ ဝိစာရတိ၊ ဟူသောပါဠိ၌။ အကုသလ သောမနဿ သဟဂတာ၊ အကုသိုလ်သောမနဿနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော။ ရူပ ဝိစာရဒယော၊ ရူပါရုံကိုသုံးသပ်တတ်သောဝိစာရ အစရှိသည်တို့ကို။ ဣဝေ ဤသောမနဿပဝိစာရနိဇ္ဈေသ၌။ အဓိပ္ပေတာ၊ အလုံ့ရှိအပ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဥပေက္ခပဝိစာရာစ၊ ဥပေက္ခပဝိစာရ တို့ကိုလည်း။ တထာ၊ ထိုအတူ။ (ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။) တံ သမ္ပယုတ္တောဝါတိ တေေန၊ ဟူသော ဤပါဠိဖြင့်။ ဝိစာရဂ္ဂဟဏေန၊ ဝိစာရကို ယူခြင်းဖြင့်။ ဝိတက္ခောပိ၊ ကိုလည်း။ ဂဟိတော၊ ယူအပ်ပြီ။

ဝိဘင်း]

၆-ဆက္ကနိဒ္ဒေသ အပုဒ်

၆၀၇

ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝိတက္ကပူဇတ္တနေန၊ ဝိတက်၏ ဖြစ်ခြင်းအားဖြင့်။ ဥပဝိတက္ကေတိ၊ ကပ်၍ ကြံစည်တတ်၏။ ဣတိ ဣဒမ္ပိ၊ ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်သည်လည်း။ ဝါ၊ ကိုလည်း။ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဣတိ၊ ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဒဿေတိ၊ ဥပဝိတက္ကေတိတိ အာရမ္မဏံ ဥပေစ္စ တက္ကေတိ။ -အနု။]

၆၇၇။ အညာဏသမ္ပယုတ္တာတိ၊ ကား။ ဝိစိကိစ္ဆုဒ္ဓစ္စသဟဂတစိတ္တေသု၊ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်စိတ် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်တို့၌။ ဥပေက္ခာ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာတို့သည်။ မောဟော၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဝဒန္တိ၊ အချို့ဆရာတို့ ဆိုကြကုန်၏။ ပန၊ ဆက်။ လောဘသမ္ပယုတ္တုပေက္ခာပိ၊ လောဘနှင့် သပ္ပယုတ်ဖြစ်သော ဥပေက္ခာသည်လည်း။ ဂေဟသိဘာ၊ ကာမဂုဏ်တည်းဟူသော အိမ်၌ရှိသော ဥပေက္ခာသည်။ န န ဟောတိ၊ မဖြစ်မဟုတ် ဖြစ်သည် ဘာ။ ဥပေက္ခာပိ၌ ပိဖြင့် ဝိစိကိစ္ဆုဒ္ဓစ္စသဟဂတ စိတ္တေသု ဥပေက္ခာကို ပေါင်း။]

၆၇၈။ အဓိစ္စသမ္ပပုန္နကော၊ အဓိစ္စသမ္ပပုန္န အယူရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အဓိစ္စ၊ တစုံတခုသော အကြောင်းမရှိဘဲ။ အမ္ပပုန္နော၊ ကောင်းစွာ ဖြစ်သော။ အတ္တာ၊ အတ္တသည်။ ဥပ္ပန္နော၊ ဖြစ်ပြီ။ အဝိဿတိ၊ ဖြစ်ပတ္တံ့။ ဣတိ၊ သို့။ ဂဏန္တော၊ ယူသသော။ သဿတဒိဋ္ဌိကော၊ သဿတအယူရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ ဝေရူပဿ၊ ဤသို့သဘောရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဒိဋ္ဌိဝိယ၊ အယူကဲ့သို့။ ဣတိ၊ ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဒဿေန္တော၊ ပြလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အဓိစ္စသမ္ပပုန္နကဿေဝေတိ၊ ဟူ၍။ (ဆင်ဟကာရာ) အာဟ။ န သော ဇာတောတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသောဤ ပါဌ်၌။ ဇာတုတိ၊ ဟူသော။ အဟံ နိ ဝါဒော၊ ဤ နိပါတ်ကို။ ဥကာရဿ၊ ဥ အက္ခရာ၏။ ဩကာရံ၊ ဩ အက္ခရာကို။ ကတော၊ ရှိ။ ဇာတောတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော။ ဝါ၊ တနည်း။ ဧတံ၊ ဤ ဇာတောဟူသောပုဒ်ကို။ ဧတန၊ ထိုဇာတုဟူသော နိပါတ်ပုဒ်နှင့်။ သမာနတ္ထံ၊ တူသော အနက်ရှိသော။ နိပါတန္တရံ၊ နိပါတ်တမျိုးဟူ၍။ ဒဗ္ဗဗ္ဗံ၊ သဗ္ဗာသဝဒိဋ္ဌိတိ၊ ကား။ သဗ္ဗာသဝပရိယာယေန၊

အညာဏ သမ္ပယုတ္တာ။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ “အညာဏသမ္ပယုတ္တာ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ” ဟု ရှိ၏။ အညာဏ (ဉာဏ်၏ဆန့်ကျင်ဘက်) ဟူသည် မောဟတည်း။ လောဘသဟဂုတ် ဒေါသသဟဂုတ် စိတ်တို့၌ လောဘ ဒေါသတို့က ပရောန ဖြစ်သောကြောင့်မယူဘဲ မောဟ မှုဒွေး၌ယှဉ်သော ဥပေက္ခာတို့ကိုသာ ယူစေလိုသောကြောင့် “ဝိစိကိစ္ဆုဒ္ဓစ္စ သဟဂတစိတ္တေသု ဥပေက္ခာ” ဟု မိန့်သည်။

မောဟောတိ ဝဒန္တိ။ ။ အဋ္ဌသာလိနီ ရူပါဝစရ ကုသိုလ်စိတ်အဖွင့် ဗြဟ္မဝိဟာရကထာ၌ အညာဏပေက္ခာဟု ဥပေက္ခာတမျိုး ရှိ၏။ ထို အညာဏပေက္ခာကား မောဟတည်း။ “အညာဏပေက္ခာတိပိ ဧတေသံ ယေဝ နာမံ” ဟု ဤ အဋ္ဌကထာ၌လည်း ဆိုသောကြောင့် မောဟောတိ ဝဒန္တိဟု ဝဒန္တိဝါဒ တနည်းပြသည်။ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်၊ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ် စိတ်တို့၌ ယှဉ်သော ဥပေက္ခာကို မောဟဟု အရကောက်စေလိုသည် မဟုတ်။

သဗ္ဗာသဝဒေသနာတော်နည်းအားဖြင့်။ အာဂတော၊ လာသော။ ဒိဋ္ဌိ၊ ကို။ (ကထိတော)။ [သဗ္ဗာသဝဒေသနာယ ဟုလည်း မူလရှိ၏။ “သဗ္ဗာသဝ ဒေသနာတော်နည်း၌” ဟု ပေးပါ။]

သတ္တကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတော။

၇-သတ္တကနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၉၅၁။ ဒွါသဋ္ဌိယာ၊ ခြောက်ဆယ့်နှစ်ပါးသော။ ဒိဋ္ဌိယ၊ မိစ္ဆာအယူတို့၌။ အညဿ၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိမှ အခြားသော။ သတ္တကဿ၊ သတ္တက၏။ အဘာဝါ၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ သတ္တ၊ ခုနစ်ပါးကုန်သော။ ဥစ္ဆေဒဝါဒါဝေ၊ ဥစ္ဆေဒဝါဒတို့ကိုပင်။ ဣ၊ ဤ ဒိဋ္ဌိနိဒ္ဒေသ၌။ တထာ၊ ထို ဥစ္ဆေဒဝါဒဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ အဝတော၊ ဟောတော်မူသော။ သတ္တဒိဋ္ဌိတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတော) ဝုတ္တော၊ ကုန်ပြီ။

သတ္တကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတော။

၈-အဋ္ဌကနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၉၅၂။ ကမ္မံ ခေါ မေ ကတ္တဗ္ဗံ တဝိဿတိတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသည်ဖြင့်။ ဩသိဒနာကာရေန၊ ဆုတ်နှစ်ပုံ အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ပဝတ္ထစိတ္တုပ္ပါဒါ၊ ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည်။ ကောသဇ္ဇကာရဏာနိ၊ ပျင်းရိသူ၏ အဖြစ်၏ အကြောင်းတို့တည်း။ ဝါ၊ ပျင်းရိခြင်း၏ အကြောင်းတို့တည်း။ ဝါ၊ တနည်း။ ကောသဇ္ဇမေဝ၊ ရှေး၌ဖြစ်သောပျင်းရိသူ၏အဖြစ်ကိုပင်။ ကောသဇ္ဇန္တရကာရဏတယ၊ တပါးသော ပျင်းရိခြင်း၏ အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကောသဇ္ဇကာရဏာနီတိ၊ ဣတိဟူ၍။ ဒဗ္ဗဗ္ဗာနိ၊ မာသာစိတံ မညေတိတ္ထေ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ အာစိတသဒ္ဓေါ၊ သည်။ တိန္တသဒ္ဓဿ၊ ၏၎င်း။ မညေသဒ္ဓေါ၊ သည်။ ဝိယသဒ္ဓဿ စ၊ ၏၎င်း။ အတ္ထံ၊ အနက်ကို။ ဝဒတိ၊ ဟော၏။ ဣတိ အဓိပ္ပါယေန၊ ဤသို့သော အလိုဖြင့်။ တိန္တမာသော ဝိယာတိ၊ ဟူသော။ အယံအတ္ထော၊ ဤအနက်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဝိဘာဝိတော၊ ထင်စွာပြုအပ်ပြီ။ ဝါ၊ အဋ္ဌကတာနည်းမှ တနည်းကား။ မာသစယောဝိယ၊ စိအပ် စုအပ်သော ပဲကြီးပုံနှင့်တူ၏။ ဣတိ အတ္ထော။

၉၅၃။ ဖရတိတိ၊ ကား။ ဗုသတိ၊ ထိ၏။ သဇ္ဇေတိ၊ ထိခိုက်၏။ ဣတိအတ္ထော။ အညေန ကာရဏေနာတိ၊ ကား။ အဇ္ဇ၊ ယနေ။ တယာ၊ သင်သည်။ ဝိကာလေ။ နေလွဲအခါ၌။ ဘုတ္တံ၊ စားအပ်ပြီ။ တေန၊ ထိုနေလွဲအခါ၌ စားအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ တံ၊ သင်သည်။ အာပတ္တိံ၊ အာပတ်သို့။ အာပန္နော၊ ရောက်သည်။ အသိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တော၊ ပြောဆိုအပ်သည်။ (သမာနော၊ ဖြစ်လသော်။)

ဝိသင်း]

၉-နဝကနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၆၀၉

၂

ဟိယျော၊ ယမန်နေက။ မယာ၊ တပည့်တော်သည်။ ကာလေ၊ နံနက်အခါ၌။
 ဘုတ္တံ၊ စားအပ်ပြီ။ တေန၊ ထိုသို့ နံနက်အခါ၌ စားအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။
 အဟံ၊ တပည့်တော်သည်။ အနာပန္နော၊ အာပတ်သို့ မရောက်။ ဣတိအာဒိနာ၊
 ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့်။ အညေန၊ အခြားသော။ အယုတ္တေန၊ မသင့်သော။
 ကာရဏေန၊ အကြောင်းဖြင့်။ ဟညံ၊ အခြားသော။ ယုတ္တံ၊ သင့်သော။ ကာရဏံ၊
 အကြောင်းကို။ ပဋိစ္ဆသဒေတိ၊ ဖုံးထား၏။ ဣတိ အတ္တော၊ ပုစ္ဆိတတ္ထတော၊
 မေးအပ်သော အနက်မှ။ ဗဟိဒ္ဓါ၊ အပဉ္စံ၊ ယော၊ အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်
 ပယ်ရှားလသော်။ တံ၊ ထိုအဖြစ်သည်။ န အလ္လိယတိ၊ မငြိကပ်။ တဿ၊ ထိုမငြိ
 ကပ်လောက်အောင်သောအခြင်းအရာအားဖြင့်။ ကဿယ၊ စကားကို။ အပနယ-
 နံ၊ ပယ်ရှားခြင်းသည်။ ဝိက္ခိပနံ၊ ပစ်လွှင့်ခြင်းသည်။ ဗဟိဒ္ဓါ အပနာမနာ၊ မည်၏။

၉၅၈။ အသည်ဝါဒါတိ၊ ဟူသော ပါဠိဖြင့်။ ဗုဂ္ဂလေဟိ၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ဖြင့်။
 ဒိဋ္ဌိယော၊ ဓမ္မဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိတို့ကို။ ဒသေတိ၊ ဝါ၊ တနည်း။ ယေဟိ အတိန်ဝေ-
 သေဟိ၊ အကြင် စုံစုံမြဲမြဲ န ပုံးသွင်းခြားတို့ဖြင့်။ အတ္တာနံ၊ အတ္တကို။ အသည်ံ၊
 သညာမရှိဟူ၍။ ဝဒန္တိ။ တေ၊ ထိုစုံစုံမြဲမြဲလုံးသွင်းခြင်းတို့သည်။ အသည်ဝါဒါ၊
 ဒတိမည်၏။ အရူပသမာပတ္တိနိမိတ္တန္တိ၊ ကား။ အာကာသာဒိ၊ ကောင်းကင်
 ပညတ် အစရှိသောအာရုံကို။ (အတ္တာတိ ဂဗဟတွာ ခွံစပ်)။

အဋ္ဌကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉-နဝကနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၉၆၀။ ဒသမဿ၊ ဒသမဖြစ်သော အာသာတဝတ္ထု၏။ ဝါ၊ ကို။ အဝုတ္တတ္တာ၊
 ဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သတ္တေသု၊ ပေ။ ကထိတာနိတိ၊ ဟူ၍။
 (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ [“ဒသမ အာသာတဝတ္ထု”ဟူသည် အဋ္ဌာနကောပ
 တည်း။ ထိုအဋ္ဌာနကောပသည် သတ္တဝါတို့၌ မဖြစ်။ နေ၏ ပုလွန်းခြင်း၊ အေး
 လွန်းခြင်း စသည်တို့ကြောင့် ဖြစ်၏။ သို့ကြောင့် “သတ္တေသု ဥပ္ပတ္တိဝသေနေဝ”
 ဟု မိန့်သည်။ နဝကနိဒ္ဒေသ ဖြစ်သည့်အတွက် ထိုဒသမဖြစ်သော အဋ္ဌာနကောပ
 ကို ဟောတော်မူ။]

၉၆၁။ သုခဝိနိစ္ဆယန္တိ၊ ဟူသော ပုဒ်၏။ သေဝိတဗ္ဗာ၊ သေဝိတဗ္ဗသုခသန္တိ-
 ဌာနံ၊ သေဝိတဗ္ဗသုခ အသေဝိတဗ္ဗသုခကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းကို။ (ဥ တွာ ခွံစပ်။)
 ဣတိ အတ္တော၊ အဇ္ဈတ္တသုခန္တိ၊ ကား။ သေဝိတဗ္ဗာ၊ မှီဝဲထိုက်သော။ နေက္ခမ္မသုခံ၊
 ကာမစသည်မှ ထွက်မြောက်တတ်သောစျာန်စသောချမ်းသာကို။ (အနုယုဉ္ဇေယျ
 ခွံစပ်။) ဝိနိစ္ဆယာတိ ဒေ ဝိနိစ္ဆယာတိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤစကားကို။ သာတံ
 အသာတန္တိ၊ ပေ။ ဇန္တုလောကေတိ၊ ဟူသော။ တေဿ၊ ဤ ဂါယာစကား၏။
 နိဒ္ဒေသေ၊ ခွံ။ (ဓမ္မသေနာပတိနာ) ဝုတ္တံ။

[လောကေ၊ လောကဉ္စ၊ ယံ၊ အကြင် သုခဝေဒနာကို။ ဝါ၊ အကြင် ဣဋ္ဌာရုံကို။ သာတန္တိ၊ သာယာအပ်၏ဟူ၍။ အာဟု၊ ဆိုကြကုန်၏။ (ယံ၊ အကြင် ဒုက္ခဝေဒနာကို။ ဝါ၊ အကြင် အနိဋ္ဌာရုံကို။) အသာတန္တိ၊ မသာယာအပ်ဟူ၍။ (အာဟု၊ ကုန်၏။) တံ၊ ထိုသုခဒုက္ခဝေဒနာကို။ ဝါ၊ ထိုဣဋ္ဌာရုံအနိဋ္ဌာရုံကို။ ဥပနိဿယ၊ မှီ၍။ ဆန္ဒော၊ ဆန္ဒသည်။ ပဟေတိ၊ စ၍ဖြစ်၏။ ရူပေသ၊ ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်တို့၌။ ဝိဘဝဉ္စ၊ ပျက်ခြင်းကို၎င်း။ ဆဝဉ္စ၊ ဖြစ်ခြင်းကို၎င်း။ ဒိသ္မာ၊ မြင်၍။ လောကေ၊ အပါယ် အစရှိသော လောကဉ္စ။ ဇန္တု၊ သတ္တဝါသည်။ ဝိနိစ္ဆယံ၊ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်းကို။ ကပ္ပတိ၊ ပြု၏။]

ဣဓ ဝိနိစ္ဆယောတိ ဝုတ္တောတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ (ဒဿေတိဉ္စပိ။) ဣမိဿာ ဝိဘင်္ဂပါဌိယာ၊ ဤ ဝိဘင်္ဂပါဌိတော်၌။ ယော၊ အကြင်ဝိတက်ကို။ ဆန္ဒရာဂဿ၊ ၏။ ပစ္စယ ဘာဝေန၊ အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိနိစ္ဆယသဗ္ဗေန၊ ဝိနိစ္ဆယသဒ္ဓါဖြင့်။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော၊ [“ပစ္စယသဘာဝေန” ဟု ရှိရာ၌ သ-ပိသည်။] သက္ကပဉ္စေပိ၊ သက္ကပဉ္စ သုတ်၌လည်း။ ဆန္ဒဿ၊ ဆန္ဒ၏။ နိဒါနဘာဝေန၊ အကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိတက္ကသဗ္ဗေန၊ ဝိတက္ကသဒ္ဓါဖြင့်။ သော ဧဝ၊ ထိုဝိတက်သည်ပင်။ အာဂတော၊ လာ၏။ ဣတိ ဧဝံ သိ။ ဝိတက္ကဿ၊ ဝိတက်၏။ ဝိနိစ္ဆယဘာဝံ၊ ဝိနိစ္ဆယ၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ (ဝိနိစ္ဆယ အမည်ကို၎င်း။) တဿေဝ၊ ထိုဝိတက်၏ပင်။ ဝါ၊ ထိုဝိတက်ကိုပင်။ ဣဓ ဤတဏှာမူလက နိဗ္ဗေသ၌။ ဂဟိတ၊ တဉ္စ၊ ယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ ဒဿေတိ၊ ပြတော်မူ၏။ ဗလဝသန္တိဋ္ဌာနန္တိ၊ ကား။ ဗလဝတိယာ၊ အားရှိသော။ တဏှာယ၊ တဏှာဖြင့်။ အာရမ္မဏဿ၊ အာရုံကို။ နိဋ္ဌာပေတော၊ ပြီးစီးစေ၍။ (စွဲမြဲစွာ နှလုံးသွင်း၍။) ဂဟဏံ၊ တည်း။

၉၆၄။ စ၊ ဆက်။ အညေသံ၊ အခြားသော ဖဿ အစရှိသော တရားတို့၏။ သင်္ခတဘာဝေ၊ ပြုစီမံအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်။ သတိပိ၊ ရှိပါသော်လည်း။ အဟန္တိ၊ ငါ ဟူ၍၎င်း။ အသ္မိတိစ၊ ငါဖြစ်၏ဟူ၍၎င်း။ သင်္ခတိသယာ၊ အလွန်အကဲနှင့် တကွဖြစ်သော။ မာနဿ၊ မာန၏။ သင်္ခတတာ၊ ပြုစီမံအပ်သည်၏အဖြစ်သည်။ (ဟေတိ)။ ဣတိကတော၊ ဤသို့နှလုံးသွင်း၍။ သင်္ခတန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ မာနော၊ မာနကို။ ဝုတ္တော၊ ဝါ၊ တနည်း။ သေယျာဒိဝသေန၊ သေယျအစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ဖြင့်။ အဟမသ္မိ၊ ငါဖြစ်၏။ ဣတိ၊ သိ။ အတ္တနော၊ အတ္တကို။ သင်္ခရဏံ၊

၆၂၉

ဂါထာ။ ။ သာတန္တိ သုခါ စ ဝေဒနာဣဋ္ဌေ ဝတ္ထု၊ အသာတန္တိ ဒုက္ခာ စ ဝေဒနာ အနိဋ္ဌေ ဝတ္ထု၊ တမ္ပပနိဿယ ပဟေတိ ဆန္ဒောတိ သာတာသာတံ နိဿယ သုခဒုက္ခံ နိဿယ။ ။ ပေ။ ဆန္ဒော ပဟေတိ ပဘဝတိ၊ ရူပေသုတိ စတ္တာရောစ မဟာဘူတာ စတုန္တု မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယ ရူပံ၊ ရူပေသု ဒိသ္မာ ဝိဘဝံ ဘဝဉ္စတိ ရူပေသု ဘဝဉ္စ ဝိဘဝဉ္စ ဒိသ္မာ ပဿိတော။ ။ ပေ။ ဇန္တုတိ သတ္တော နရော။ ပေ။ လောကေတိ အပါယလောကေ။ - ခဒ္ဒကနိကာယ၊ မဟာနိဗ္ဗေသပါဠိ၊ အဋ္ဌကဝဂ်၊ ကလဟဝိဝါဒသုတ်။

ဝိဘင်း]

၁၀-ဒသကနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၆၁၁

ပြုစီမံခြင်းသည်။ သင်္ခတံ၊ သင်္ခတမည်၏။ ဧတ္ထ၊ ဤလူဉ္ဇိတ အစရှိသည်တို့၏နိဒ္ဒေသ
ဉ္ဇိ။ အဝိဿန္တတိအာဒိကာ၊ အစရှိသော။ ပဝတ္ထိ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်။ တဏှာဒိဋ္ဌိနံ၊
တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏အတွက်။ ဝိသေသဝတိ၊ ထူးသောသတ္တိရှိ၏။ ဣထိ၊ ကြောင့်။ တာ-
သမ္ပိ၊ ထိုတဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏လည်း။ [အပိဋ္ဌိ မာနကိုပေါင်း။] လူဉ္ဇိတာဒိဘာဝေ၊
လူဉ္ဇိတ အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ကို။ (ဘဝဝတာ) စုတော။

နဝကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀-ဒသကနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၉၇၀။ ဇာလက္ခိပသံဝိဓာနာဒိကုသလာတာ၊ ပိုက်ကွန်ပချ်ဖို့ရန် စီမံခြင်း
အစရှိသော အလုပ်၌ ကျမ်းကျင်သူ၏အဖြစ် ဟူသော။ သင်္ခပွန်၊ ကြံစည်ခြင်း
သည်။ ဥပါယဝိန္နာ၊ မည်၏။ [ကုသလတာကို “သင်္ခပွန်”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။]
တဿာ၊ ထို ဥပါယဝိန္နာ၏။ မိစ္ဆာဘာဝ ပဋိစ္ဆာဒနဘာဝေန၊ အပြစ်ရှိသည့်
အတွက် မှားယွင်းသည့်အဖြစ်ကို ဖုံးထားတတ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ ပဝတ္ထော၊
ဖြစ်သော။ တဒါကာရံ၊ ထို ဖုံးလွှမ်းခြင်း အခြင်းအရာရှိသော။ မောဟော၊
မောဟကို။ ဥပါယဝိန္နာဝေသနံ၊ ဥပါယ်တမျဉ်ကို ကြံစည်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။
ဥပ္ပန္နောတိ၊ ဖြစ်သော မောဟဟူ၍။ ဒဠဗ္ဗော၊ ပန၊ ဆဟံ။ ယထာကတေ၊ အကြင်
အကြင်ပြုအပ်ပြီးသော။ ပါပေ၊ မကောင်းမှု၌။ အနာဒိနဝဒဿနဝသေန၊ အပြစ်
မရှိဟု ရှုခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ပဝတ္ထော၊ ဖြစ်သော။ သညာ၊ သည်။ (ပစ္စဝေက္ခဏာ၊
မည်၏။) ဝါ၊ တနည်း။ (ယထာကတေ ပါပေ အနာဒိနဝဒဿနဝသေနပဝ-
တ္ထော။) သင်္ခပွေ၊ ကြံစည်ခြင်းသည်။ ပစ္စဝေက္ခဏာ၊ မည်၏။ တဿာပိ၊ ထိုပစ္စ
ဝေက္ခဏာ၏သည်။ မိစ္ဆာဘာဝပဋိစ္ဆာဒနံ၊ အပြစ်ရှိသည့်အတွက်မှားယွင်း
သည့်အဖြစ်ကိုဖုံးထားတတ်သော။ တဒါကာရံ၊ ထို ဖုံးလွှမ်းခြင်း အခြင်းအရာ
ရှိသောသဘောကို။ (ပစ္စဝေက္ခဏာကာရေန ဥပ္ပန္နော မောဟောတိ၊ ဟူ၍။
ဒဠဗ္ဗော။) ဝါ၊ တနည်း။ တဿာပိ (တဿ + အပိ)၊ ထို ယထာကတပါပ၏
လည်း။ အနာဒိနဝဒဿနံ၊ အပြစ်မရှိဟု ရှုခြင်းကို။ (ပစ္စဝေက္ခဏာကာရေန
ဥပ္ပန္နော မောဟောတိ၊ ဟူ၍။ ဒဠဗ္ဗော။)

တဿာပိ။ ဝေ။ အနာဒိနဝဒဿနံ ဝါ။ ။တဿာပိဖြင့် ရွှေအနီးက ပစ္စဝေက္ခဏာကို
စံသောနည်း၊ “တဿ + အပိ” ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ ရွှေဝါကျ၏အစ၌ “ယထာကတေ ပါပေ”ကို
စံသောနည်းဟု အနုဋ္ဌိက၌ ၂ နည်းပြ၏။ ထိုတွင် ပစ္စဝေက္ခဏာကို စံသောနည်းအတွက်
“မိစ္ဆာဘာဝ ပဋိစ္ဆာဒနံ တဒါကာရံ ပစ္စဝေက္ခဏာကာရေန ဥပ္ပန္နော မောဟောတိ” ဟု ၎င်း၊
ယထာကတေ ပါပေကို စံသောနည်းအတွက် “အနာဒိနဝဒဿနံ ပစ္စဝေက္ခဏာကာရေန
ဥပ္ပန္နော မောဟောတိ” ဟု ၎င်း အဓိပ္ပာယ်ခွဲ၍ မှတ်ပါ။ [တဿာပိ ယထာဝုတ္တပစ္စဝေက္ခ-
ဏာယပိ၊ ယထာကတပါပေပိ။ - အနု။]

ဝိမုတ္တသည်တောတိ၊ ကား။ အဓိမာန သမ္ပယုတ္တံ၊ အဓိမာနနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်
 သော။ ဝါ၊ မရအပ်သေးသောတရားထူးကိုရအပ်ပြီဟု မှတ်ထင်ခြင်းနှင့်သမ္ပယုတ်
 ဖြစ်သော။ (ဝိမုတ္တတာ သဉ္ဇာနန္တံ၊ ကိလေသာတို့မှ လွတ်သည်၏အဖြစ်ကိုမှတ်ထင်
 ခြင်းတည်း။) ဝါ၊ တနည်း။ တိတ္ထိယာနံ၊ တိတ္ထိတို့၏။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဒိဋ္ဌိယာ၊
 မှားသောအယူအားဖြင့်။ ဝိမုတ္တတာသဉ္ဇာနန္တံ၊ တည်း။ အဟံ၊ သည်။ ဝိမုတ္တော၊
 ကိလေသာတို့မှလွတ်သည်။ အမိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ ဧဝံ၊ သို့။ ပဝတ္တော၊ ဖြစ်သော။
 အကုသလစိတ္တပြုဒေါ၊ သည်။ မိစ္ဆာဝိမုတ္တိ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဧကစံ၊ အချို့
 ဆရာတို့သည်။ ဝဒန္တိ၊ ဆိုကြကုန်၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ဆိုကြပါကုန်သော်လည်း။
 ဖလံ၊ ဖိုလ်ကို။ ဝိမုတ္တန္တိ၊ ကိလေသာတို့မှ လွတ်ပြီဟူ၍။ (ဂဟိတံ) ဝိယ၊ ယူအပ်
 သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) ဝိမုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဂဟိတော၊ ယူအပ်သော။ ဒိဋ္ဌိ-
 သမ္ပယုတ္တစိတ္တော၊ ဌံ။ ဒိဋ္ဌိ၊ သည်။ မိစ္ဆာဉာဏံ၊ မည်၏။ သမာဓိစ၊ သမာဓိသည်
 လည်း။ မိစ္ဆာဝိမုတ္တိ၊ မည်၏။ ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။ ယုတ္တံ၊ ဆင့်သည်။ သိယာ၊
 ဖြစ်ရာ၏။ [ပါဠိတော်၌ မိစ္ဆာဉာဏံ မိစ္ဆာဝိမုတ္တံကို ဋီကာက၊ သူ့အယူအတိုင်း
 တမျိုးဖွင့်သည်။]

ဒသကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

တဏှာဝိစရိတနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၉၇၁။ သမ္ပဟဂါဟတောတိ၊ ကား။ တဏှာမာနဒိဋ္ဌိနံ၊ တဏှာမာနဒိဋ္ဌိ
 တို့၏။ သာဓောရဏဂ္ဂဟဏတော၊ ဆက်ဆံသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ယူခြင်းအားဖြင့်။
 (အသ္မိ၊ ငါဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့သောအယူသည်။ ဟောတိ၊ နိဋ္ဌိစပ်။) ဣတိ၊ ဤ
 အနက်ကို။ ဝဒန္တိ၊ ပန၊ ထိုသို့ပင် ဆိုကြပါကုန်သော်လည်း။ ဣတ္ထံ (တိ)၊ ဟူ၍၎င်း။
 ဧဝံ (တိ)၊ ဟူ၍၎င်း။ အညထာတိ၊ ဟူ၍၎င်း။ ဝိသေသံ၊ အထူးကို။ အကတော၊
 မပြုမူ၍။ ဂဟဏံ၊ ယူခြင်းသည်။ သမ္ပဟဂါဟော၊ မည်၏။ ဣတိ ဒဠဗော။
 အညံ အာကာရန္တိ၊ ကား။ ပရသန္တာနဂတံ၊ သူတပါး၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော။
 အာကာရံ၊ အခြင်းအရာကို။ (အနုပဂမ္မ ဌိစပ်။)

အတ္တိတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ သဒါ၊ အခါခပ်သိမ်း။ သံဝိဇ္ဇတိ၊ ထင်ရှား၍။ ဣတိ
 အတ္တော (ဟောတိ)။ သီဒတိတိ၊ ကား။ ဝိနာသတိ၊ ပျက်စီး၏။ [သဒ္ဓတ္ထမ္မာ “ဆုတ်
 နစ်၏” ပင်တည်း။ ဆုတ်နစ်လျှင် ပျက်သောကြောင့် “ဝိနာသတိ” ဟု ဖွင့်သည်။]
 သံသယပရိဝိတက္ကဝသေနာတိ၊ ကား။ ကိ နုခေါ၊ အဘယ်သို့နည်း။ အဟံ၊

သမ္ပဟဂါဟတော။ ။ဝဒန္တိ ဝါဒအားဖြင့် တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိ ၃ မျိုးမခွဲဘဲ အပေါင်း
 ၏အဖြစ်ဖြင့် ယူခြင်းကို “သမ္ပဟဂါဟ” ဟု ဆိုလို၏။ ဋီကာဆရာ၏ အလိုအားဖြင့် “ဣတ္ထ-
 သ္မိ ဧဝသ္မိ အညထာသ္မိ” ဟု အထူးမပြုဘဲ “အသ္မိ” ဟု သာမညအားဖြင့် ယူခြင်းကို
 “သမ္ပဟဂါဟ” ဟု ဆိုလိုသည်။

သည်းသိယံ၊ ဖြစ်ရာသလော၊ န သိယံ၊ မဖြစ်ရာသလော။ ဣတိ ဧဝံ၊ သို့။ ပရိဝိတက္က-
ဝသေန၊ ကြံစည်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ပတ္တနာကပ္ပနဝသေနာတိ၊ ကား။ အဟံ၊ သည်။
သိယံ၊ ဖြစ်ပါမှုကား။ အပိနာမ၊ ကောင်းလေစွ၊ သာဓု ပန၊ ကောင်းလေစွ။ [အပိ
နာမကို ထပ်ဖွင့်သည်။] ဣတိ ဧဝံ၊ သို့။ ပတ္တနာယ၊ တောင့်တခြင်းကို။ ကပ္ပန-
ဝသေန၊ ပြုခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ (ဝုတ္တာနိ ခွပ်)။

သုဒ္ဓသိသာတိ၊ ကား။ တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိနံ၊ တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့၏။ ဝါ၊ ထို့နှင့်။
သာဓာရဏသိသာ၊ ဆက်ဆံသော အဦးပဓာနတရားတို့ကို။ ဝိသေသဿ၊ ဣတ္ထံ
ဧဝံ အညတာဟူသော အထူးကို။ အနိဿိတတ္တာ၊ မမှီကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။
သုဒ္ဓသိသာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တာ။ [နိဿိတမုဒိက အာယသ္မတော
နိဿာယ ဝတ္ထုမိကုသို့ ဆဋ္ဌိကံကို ဝဲသောကြောင့် “ဝိသေသဿ” ဟု ဆဋ္ဌိကံ
ထားသည်။] တတ္ထ၊ ထို တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့တွင်။ ဒိဋ္ဌိသိသေဟိ၊ ဒိဋ္ဌိသိသဖြစ်သော
တဏှာဝိစရိတဓမ္မတို့ဖြင့်။ ဒိဋ္ဌိယာ၊ ကို။ (ဂဟိတာယ၊ ယအပ်သော်။) တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိ
နှင့် မကင်းစကောင်းသော တဏှာကို။ ဒဿိတာ၊ ပြအပ်ပြီ။ [ဒိဋ္ဌိယာတိ ဒိဋ္ဌိယာ
ဂဟိတာယ တဒဝိနာဘာဝိနိ တဏှာ ဒဿိတာ။ - အနု။] သိသသိသမူလကေဟိ၊
သိသ သိသမူလကဖြစ်ကုန်သော။ မာန ဒိဋ္ဌိဟိ၊ မာနဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့်၎င်း။ သယမေဝ စ၊
တဏှာတည်းဟူသော မိမိကိုယ်တိုင်ဖြင့်၎င်း။ (တဏှာ၊ ကို။ ဒဿိတာ။) ဣတိ၊
ကြောင့်။ ဧဝ မေ ဧတ။ ပေ။ တဏှာဝိစရိတဓမ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟ-
ကာရော) အာဟ။

[မာန ဒိဋ္ဌိတို့ကို ကောက်ရသောအယုတ္တိ အဘယ့်ကြောင့် “တဏှာဝိစရိ-
တ” ဟု ဆိုရသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် “ဒိဋ္ဌိမာနေသပိ” စသည်ကိုမိန့်။]
စ၊ ဆက်။ ဒိဋ္ဌိမာနေသပိ၊ ဒိဋ္ဌိ မာနတို့၌လည်း။ တဏှာဝိစရိတာနိတိဝစနံ၊
ဟူသောစကားကို။ (ကတံ ခွပ်)။ အညမည်၊ အချင်းချင်း။ (ဒိဋ္ဌိနှင့် မာန အချင်း
ချင်း) ဝိပ္ပယောဂီနံ၊ မကွေမကွာ ယှဉ်လေ့မရှိကုန်သော။ ဒိဋ္ဌိမာနာနံ၊ ဒိဋ္ဌိ မာန
တို့၏။ တဏှာယ၊ တဏှာနှင့်။ အဝိပ္ပယောဂီနံ၊ ကွေကွင်း၍ ယှဉ်ခြင်းမရှိကုန်သည်
ဖြစ်၍။ တံ မူလကတ္တာစ၊ ထိုတဏှာလျှင် အရင်းခံရှိကုန်သည် အဖြစ်ကြောင့်ပင်။
တပ္ပဓာနတာယ၊ ထို တဏှာပဓာန ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ ကတံ၊ ပြအပ်ပြီ။
ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သိသ၊ ပေ။ သယမေဝ စ။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ ပြအပ်သော “အသ္မိ၊ ဘဝိဿံ၊ သိယံ၊ အပါဟံ
သိယံ” ဟူသော ၄ မျိုးကို “သိသ” ဟု ဆိုသည်။ ထို သိသမူလရှိသော ဣတ္ထံ ဧဝံ အညတာ
တို့ကို “သိသမူလက” ဟု ဆိုသည်။ ထို သိသ သိသမူလကအရ မာန ဒိဋ္ဌိကို ရသောကြောင့်
၎င်း၊ တဏှာကိုလည်း ရသောကြောင့်၎င်း “မာနဒိဋ္ဌိဟိ သယမေဝ စ” ဟု မိန့်သည်။ သယ-
မေဝဖြင့် တဏှာကိုပြသည်။ ထိုပုဒ်တို့ကို ရှေ့ဝါကျမှ တဏှာ ဒဿိတာ၌ စပ်ရသည်။

၆၇၄။ အဝက္ကရိတိ၊ ဟူသော။ နိပါတော၊ နိပါတ်သည်။ နာနာဘာဝေ၊ အသီးအခြား၏ အဖြစ်ဟူသောအနက်၌။ ဝတ္တတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အနာနာ၊ ကရဏံ၊ အသိအခြား မပြုခြင်းသည်။ အနဝက္ကရိ၊ မည်၏။ တံ၊ ထိုအသီးအခြား မပြုခြင်းကို။ ကတော၊ ရှိ။ [ဤနည်းအလို “န+အဝက္ကရိ= အနဝက္ကရိ” ဟု ယုတ္တသမာသ်ပြု။] ဝါ၊ တနည်း။ အဝက္ကရိ၊ အသီးအခြားကို။ [နိပါတ်ဖြစ်၍ ဒုတိယာကေဝုစိဝိဘတ် ကျေသည်။] အကတော၊ မပြုမူ၍။ အနဝက္ကရိကတော၊ အသီးအခြား မပြုမူ၍။ [ဤအလို အသည် ကတောနှင့် စပ်ရသောကြောင့် အနဝက္ကရိကို အယုတ္တသမာသ်ဟု မှတ်ပါ။] ဣတိ၊ သို့။ ဧဝံ(ဧတ္ထံ)၊ ဤ အနက်ကို။ ဒဿေန္တေ၊ ကြောင့်။ အဝိနိဗ္ဗောဂံ ကတောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ [အဋ္ဌကထာစာအုပ်တို့၌ အဝက္ကရိပါဌ် မရှိ။ နောက်လာမည့် အနဝကာရိပါဌ် သာရှိသည်။] ဝါ၊ တနည်း။ အနဝကာရိ၊ ကရိတောတိ၊ ဟူသော။ ပါဌော၊ ပါဌ်တော်ပါဌ်သည်။ (ဧတ္ထံ၊ ရှိသေး၏။) တတ္ထ၊ ထိုပါဌ်၌။ အဝဂီရဏံ၊ ဖရိဖရဲ ဖြန့်ကြဲခြင်း။ ဝိက္ခေပနံ၊ ပစ်လွှတ်ခြင်း။ သမ္ပဟဿ၊ အပေါင်း၏။ ဧကဒေသာနံ၊ တစ်စုံ တစ်ဖုံတို့ကို။ ဝိနိဗ္ဗုဇ္ဇနံ၊ အသီးအခြား ခွဲခြမ်းခြင်းသည်။ အဝကာရိ၊ မည်၏။ [အဝကီရဏံ+အဝကာရိ။] တံ အဝကာရိံ၊ ထို အသီးအခြား ခွဲခြမ်းမှုကို။ (တံ) ဝိနိဗ္ဗောဂံ၊ ထို အသီးအခြား ခွဲခြမ်းမှုကို။ အကတော၊ မပြုမူ၍။ ပဉ္စပိ၊ ငါးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ခန္တေ၊ ခန္ဓာတို့ကို။ သမ္ပဟတော၊ အပေါင်းအားဖြင့်။ ဧကတ္ထေနော၊ တခုတည်း၏ အဖြစ်ဖြင့်သာ။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။ အတ္တတော၊ အတ္တမ္မ။ အဝိနိဗ္ဗုဇ္ဇိတွာ၊ အသီးအခြား မခွဲခြမ်းမှု၍။ အသ္မိ၊ ငါဖြစ်၏။ (ခန္ဓာ ငါးပါးသည် ငါဖြစ်၏။) ဣတိ၊ သို့။ ဆန္ဒမာနဒိဋ္ဌိယော၊ ဆန္ဒမာနဒိဋ္ဌိတို့ကို။ ပဋိလဘတိ၊ ရ၏။ ဣတိ၊ အတ္ထော။ အသိတဗျာတဂီတာယာတိ၊ ကား။ ဒါတ္ထေန၊ တစဉ်ငှါး။ ကာဇေနစ၊ ထမ်းပိုးငှါး။ ဣတိ၊ သို့။ ဧတေန ပဒိုက္ခာရေန၊ ဤပရိက္ခရာအားဖြင့်။ ဝါ၊ တနည်း။ အသိတဗျာတဂီတိ၊ တစဉ် ထမ်းပိုးတို့ဖြင့်။ လစနဝဟနကိရိယံ၊ ရိတ်ကြောင်း ကြိယာ၊ ရိတ်ပြီးနောက် ထမ်းဆောင်ကြောင်း ကြိယာကို။ အသိတဗျာတဂီတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တာ။

၆၇၅။ အဝကာရိံ ကရိတောတိ၊ ကား။ ရူပါဒိနိ၊ ရုပ် အစရှိသည်တို့ကို။ [အာဒိဖြင့် ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဉ်တို့ကို ယူ။] အတ္တတော၊ အတ္တမ္မ။ ဝိနိဗ္ဗုဇ္ဇိတွာ၊ အသီးအသီးခွဲခြား၍။ ဣမိနာ ရူပေန၊ ဤရုပ်ဖြင့်။ (အဟံ၊ သည်။ အသ္မိ၊ ဖြစ်၏။ ဣမာယ ဝေဒနာယ၊ အဟံ၊ အသ္မိ။ ဣမာယ သညာယ အဟံ၊ အသ္မိ။ ဣမေဟိ သင်္ခါရေဟိ အဟံ၊ အသ္မိ။) ဣမိနာ ဝိညာဏေန (အဟံ) အသ္မိ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဆန္ဒ၊ ဆန္ဒကို။ ပဋိလဘတိ၊ ရ၏။ ဣတိ ဧဝံ၊ သို့။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော စတုက္ကတို့၌။ ဣမိနာတိ ဧတဿ၊ ဣမိနာဟူသော ဤပုဒ်၏။ အတ္တတော၊ အတ္တမ္မ။ ဝိနိဗ္ဗုဇ္ဇေန၊ အသီးအသီးခွဲခြားအပ်သော။ ရူပါဒိနာ၊ ရုပ်အစရှိသည်ဖြင့်။ ဣတိ

ဝိဘင်း]

တဏှာဝိစရိတနိဒ္ဒေသစာပေ

၆၁၅

အတ္တော ဒဋ္ဌဗော။ စာအုပ်တို့၌ “အတ္တတော အဝိနိဗ္ဗုတ္တေန” ရှိသော်လည်း အတ္တတော ဝိနိဗ္ဗုတ္တိတို့ကကြည့်၍ “ဝိနိဗ္ဗုတ္တေန” ဟု ရှိမှ ရှေ့နောက်ညီသည်။

ဟိ၊ မှန်။ အတ္တတော၊ မှ။ အဝိနိဗ္ဗုတ္တနိ၊ အသီးအသီး မခွဲခြားအပ်ကုန်သော။ အဗဟိကတာနိ၊ အပဉ္စမပြုအပ်ကုန်သော။ အဟမိစ္စေဝ၊ ငါဟူ၍သာ။ ဂဟိတာနိ၊ ယူအပ်ကုန်သော။ ရူပါဒီနိ၊ ရုပ်အစရှိသည်တို့ကို။ ဥပါဒါယ၊ ဉာဏ်ဖြင့် ကပ်ယူ၍။ ဥပဂန္ဓာ၊ ဉာဏ်ဖြင့်ကပ်၍။ ပဝတ္တာ၊ ဖြစ်သော။ တဏှာ၊ တဏှာကို။ အဇ္ဈတ္တိကဿ ဥပါဒါယာတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝတ္တာ။ အတ္တတော၊ မှ။ ဝိနိဗ္ဗုတ္တနိ၊ အသီးအသီးမခွဲခြားအပ်ကုန်သော။ ဗဟိကတာနိ၊ အပဉ္စမပြုအပ်ကုန်သော။ (အဟံ ဣတိ၊ ငါဟူ၍။ ဂဟိတာနိ၊ ကုန်သော။ ရူပါဒီနိ၊ တို့ကို။) ဥပဂန္ဓာ၊ ဉာဏ်ဖြင့် ကပ်ယူ၍။ ပဝတ္တာစ၊ ဖြစ်သောတဏှာကိုလည်း။ ဗာဟိရဿ ဥပါဒါယာတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ ဝတ္တာ)။ [အဇ္ဈတ္တိက ဥပါဒါယ၌ အတ္တနှင့်အဇ္ဈတ္တ ခန္ဓာကို မကွဲမပြားတသားတည်းပြုသောကြောင့် အဝိနိဗ္ဗုတ္တနိအဗဟိကတာနိ စသည်ဖြင့်ဆိုသည်။ ဗာဟိရဿ ဥပါဒါယ၌ အတ္တနှင့် ခန္ဓာ ၅-ပါးကိုအသီးအခြား ခွဲသောကြောင့် အတ္တတော ဝိနိဗ္ဗုတ္တနိ ဗဟိကတာနိစသည်ဖြင့်ဆိုသည်။ အဝကာရိ ကရိတူ၏ အဖွင့်၌လည်း ဗာဟိရ ဥပါဒါယဖြစ်သောကြောင့် “အတ္တတော ဝိနိဗ္ဗုတ္တေန ရူပါဒီနာ” ဟု ရှိမှ ရှေ့နောက်ညီသည်ဟု မှတ်ပါ။]

ခရေနဝါ။ ပေ။ နိစ္စောတိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ အဘိမဂ်လသမ္ပတေန၊ အလွန် မဂ်လာဟူသမုတ်အပ်သော။ ခဂ္ဂါဒီနာ၊ သန်လျက်အစရှိသည်ကြောင့်။ မမ၊ ငါ၏။ ဝိနာသော၊ ပျက်ခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ သို့။ မညတိ၊ မှတ်သင်၏။ ဣတိ အတ္တော။ ဧကေကဿာတိ ဣဒံ၊ ဟူသောဤစကားကို။ အနာဒိမ္မိ၊ အစလည်းမရှိသော။ အနန္တေ စ၊ အဆုံးလည်းမရှိသော။ သံသာရေ၊ သံသရာ၌။ ဧကေကဿ၊ တယောက်တယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ အတိတာနာဂတေသ၊ အတိတ်အနာဂတ်တို့၌။ ဆတ္ထိံ သာယပိ၊ သုံးဆယ့်ခြောက်ပါးသော တဏှာဝိစရိတ်၏လည်း။ သမ္ဘဝဒဿနတ္ထိ၊ ဖြစ်သင့်ခြင်းကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ။ (ဘဂဝတာ ဝတ္ထံ)။ ဧကေကဿ ဝါ။ ပေ။ ယတာလာဘဝသေနာတိ ဣဒမ္မိ၊ ဟူသောဤစကားကိုလည်း။ အနိဿိတတဏှာမာနဒိဋ္ဌိံ၊ မမီအပ်သော တဏှာမာန ဒိဋ္ဌိကို။ ကတူ၊ ရှိ။ တနည်း။ အနိဿိတ တဏှာမာနဒိဋ္ဌိံ ကတူ၊ မီအပ်သော တဏှာမာနဒိဋ္ဌိကို မပြုမရှိ။ ပုထုဇ္ဇနဿ၊ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန္န၊ ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၌။ ကဿစိ၊ အချို့သော တဏှာဝိစရိတ်၏။ သမ္ဘဝဒဿနတ္ထိ၊ ဖြစ်သင့်ခြင်းကိုပြခြင်းအကျိုးငှါ။ (ဘဂဝတာ) ဝတ္ထံ။ [ဧကေကဿ ပုဂ္ဂလဿ ဧကသ္မိံ အတ္တဘာဝေ။ ပေ။ သမ္ဘဝဒဿနတ္ထံ ဝတ္ထန္တိ။—အနု။] ...တဏှာဝိစရိတနိဒ္ဒေသဝတ္ထနာ နိဋ္ဌိတာ။

ခန္ဒကဝတ္ထုဝိဘင်္ဂဝတ္ထနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

ဓမ္မဟာဒယဝိဘင်း

၁-သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကဝါရအဖွင့်

၉၇၈။

ပဉ္စကုန္ဒာတိအာဒိနာ၊ ပဉ္စကုန္ဒာ အစရှိသောပါဠိဖြင့်။ (ဝုဇ္ဈာ
ဥစပိ။) ဓာတုသမ္ဘဝဘေဒတိန္ဒာနံ၊ ကာမဓာတ်အစရှိသော သုံးပါးသော ဓာတ်
တို့၌ ဖြစ်သင့်ခြင်း၏ အထူးအပြားအားဖြင့် ပြားသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော။ [ဤ
စကားဖြင့် ဒုတိယဝါရကို ရည်ရွယ်သည်။] ဓာတုပရိယာပန္နဘေဒတိန္ဒာနံ၊
ကာမဓာတ်အစရှိသော သုံးပါးသော ဓာတ်တို့၌ အကျုံးဝင်ခြင်း၏ အပြား
အားဖြင့် ပြားသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော။ [ဤစကားဖြင့် ထတိယဝါရကိုရည်ရွယ်
သည်။] ဓာတုပါတုဘာဝဘေဒတိန္ဒာနံ၊ ကာမဓာတ်အစရှိသော သုံးပါးသော
ဓာတ်တို့၌ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်း၏ အပြားအားဖြင့် ပြားသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော။
[ဤစကားဖြင့် စတုတ္ထဝါရကို ရည်ရွယ်သည်။] အာမန္တရဘေဒတိန္ဒာနံ၊ ကာမ
ဓာတ်ဟူသော ဘုံအထူးအပြားအားဖြင့် ပြားသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော။ (ဤ
စကားဖြင့် ပဉ္စမဝါရကို ရည်ရွယ်သည်။ ဤမှနောက်၌ “တိသု ဓာတုသု” ဟု
ရှိ၏။ “တိသု ဂတိသု” ဟု ရှိမှကောင်းမည်။]

တိသု ဂတိသု ဥပ္ပါဒက ဒါနာဒိ ကုသလကမ္မ တဗ္ဗပါက ဘေဒတိန္ဒာနံ၊
သုံးပါးသော ဂတိတို့၌ဖြစ်စေတတ်သော ဒါနအစရှိသော ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်
ကံ၏အကျိုး၏အထူးအပြားအားဖြင့် ပြားသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော။ [ဤစကား
ဖြင့် ဆဋ္ဌမဝါရကို ရည်ရွယ်သည်။] အဘိညေယျာဒိဘေဒတိန္ဒာနံ၊ အဘိညေယျ
အစရှိသော အထူးအပြားအားဖြင့် ပြားသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော။ [ဤစကား
ဖြင့် သတ္တမဝါရကို ရည်ရွယ်သည်။] အာရမ္မဏဒုကဒ္ဒယဘေဒတိန္ဒာနံ၊ အာရမ္မ-
ဏဒုကံ နှစ်ပါးအပေါင်းဟူသော အထူးအပြားအားဖြင့် ပြားသည်လည်းဖြစ်
ကုန်သော။ [ဤစကားဖြင့် အဋ္ဌမဝါရကိုရည်ရွယ်သည်။] ဒိဋ္ဌာဒိမတဒတိန္ဒာနံ၊
ဒိဋ္ဌအစရှိသော အထူးအပြားအားဖြင့် ပြားသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော။ [ဤစကား
ဖြင့် နဝမဝါရကို ရည်ရွယ်သည်။] ကုသလတ္ထိကဒိတိကပဉ္စကရူပလောကီယဒ္ဒယ-
ဘေဒတိန္ဒာနံ၊ ကုသလတိက်အစရှိသော တိက်ငါးပါးအပေါင်း ရူပဒုကံ လော-
ကီယဒုကံ နှစ်ပါးအပေါင်းဟူသော အထူးအပြားအားဖြင့် ပြားသည်လည်း
ဖြစ်ကုန်သော။ ခန္ဓာဒိနံ၊ ခန္ဓအစရှိသော ဓာတ်တို့၏။ ဝါ တို့ကို။ နိရဝသေသ-

ဓာတု။ ပေ။ ဘေဒတိန္ဒာနံ။ ။ ဤ၌ ရည်လျားစွာသော သမာသိပုဒ်ဖြင့် ပြထားသော
လည်း အနုဂ္ဂိကော၌ “ခန္ဓာဒိနံ ကာမဓာတုအာဒိသု သမ္ဘဝဘေဒတိန္ဒာနံ နိရဝသေသတော
သင်္ဂါဟိကတ္တာတိ ဝိတာဝေန ယောဇနာ” ဟု အနက်ယောဇနာကို ဖွင့်ပြသောကြောင့်
၎င်း၊ ထိုသို့ ယောဇနာမှလည်း အဓိပ္ပါယ် ထင်ရှားသောကြောင့်၎င်း တပုဒ်ငါးရပ် အနက်
ယောဇနာထားပါသည်။

တော၊ အကြွင်းမရှိသောအားဖြင့်။ သင်္ဂဟိတတ္ထာ၊ သိမ်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ [ဤစကားဖြင့် သဗ္ဗသင်္ဂဟိကဝါရ ဟူသော နာမည်၏ အနုတ္တနာမည်ဖြစ်ကြောင်းကို ပြသည်။] ဒုတိယဝါရာဒိနံ၊ ဒုတိယဝါရ အစရှိ သည်တို့၏။ ဧတ္ထ၊ ဤ ပဌမဝါရ၌။ အနုပ္ပဝေသတောစ၊ လျော်စွာ ဝင်နိုင်ခြင်း ကြောင့်၎င်း။ [ပဌမဆုံး ဟောတော်မူထိုက်ကြောင်းကိုပြသည်။] သဗ္ဗသမညေန၊ အလုံးစုံသော ဝါရတို့နှင့် တူသည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဝါ၊ အလုံးစုံသော ဝါရတို့နှင့် ဆက်ဆံသည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်သော။ ပဌမေ၊ ပဌမဝါရ သည်။ သဗ္ဗသင်္ဂဟိကဝါရော နာမ၊ ဝါရမည်၏။ ဒုတိယော၊ ဒုတိယဝါရသည်။ ဥပ္ပတ္တာနုပ္ပတ္တိဒဿနဝါရော နာမ၊ ဝါရမည်၏။ ဣတိ၊ သို့။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။

ပန၊ ဆက်။ တတ္ထ၊ ထို ဒုတိယဝါရ၌။ ကာမဓေတုယာ၊ ပေ။ အာယတနာနီတိ- အာဒိနာ၊ အစရှိသော ပါဠိဖြင့်။ ဧဝံ၊ ထို ခန္ဓာအစရှိသော တရားတို့၏။ အတ္ထိတာ ဝေ၊ ထင်ရှားရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကိုသာ။ (ဘဝတော) ဝုတ္တော၊ ကိရိယာ- ဝိသေသဏ၊ အတ္ထိ ဝိဇ္ဇတိစသော ကိရိယာအစားကို။ အပ္ပယောဂေါ၊ မသုံးစွဲ ခြင်းသည်။ အတ္ထိ ဘဝတိ သံဝိဇ္ဇတိ သာမညကိရိယာယ၊ အတ္ထိကြိယာ၊ ဘဝတိ ကြိယာ၊ သံဝိဇ္ဇတိကြိယာဟူသော သာမညကြိယာ၏။ ဝိညေယျဘာဝတော၊ သိအပ် သိနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ [အတ္ထိစသော ကြိယာများ မပါ သော်လည်း သိနိုင်သောကြောင့် ပါဠိတော်၌ ထည့်၍ပေးနိုင်သည်။] တေန၊ ထို့ကြောင့်။ အဟံ၊ ဤ ဒုတိယဝါရသည်။ သမ္ဘဝါသမ္ဘဝဒဿနဝါရေတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထု၊ ဆိုခြင်းငှါ။ ယုတ္တော၊ သင့်၏။ [“ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟု မရှိသောကြောင့် ဥပ္ပတ္တိဒဿနဝါရ ဟူသော အမည်ထက် သမ္ဘဝါသမ္ဘဝဒဿနဝါရ ဟူသော နာမည်က သင့်သည်-ဟူလို။] စတုတ္ထော စ၊ စတုတ္ထဝါရသည်လည်း။ ဥပ္ပပတ္တိ- က္ခဏေ၊ ပဋိသန္ဓေခဏ၌။ ဥပ္ပတ္တာနုပ္ပတ္တိဒဿနဝါရော၊ ဖြစ်ခြင်း မဖြစ်ခြင်းကို ပြရာဝါရတည်း။ ဣတိ၊ သို့။ (ဝတ္ထု၊ ယုတ္တော၊ ကဿ၊ နည်း။) တတ္ထ၊ ထိုစတုတ္ထ ဝါရ၌။ ပါတုဘာဝါပါတုဘာဝဝစနတော၊ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်း ထင်ရှား မဖြစ် ခြင်းကို ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်တည်း။ [စတုတ္ထဝါရကိုကား ဥပ္ပတ္တာနုပ္ပတ္တိ- ဒဿနဝါရ ဟု အမည်တပ်သင့်သည်-ဟူလို။]

၉၇၉။ ယထာပုစ္ဆန္တိ၊ ကား။ ပုစ္ဆာနုရူပံ၊ ပုစ္ဆာအားလျော်စွာ။ [ယထာကို “အနုရူပံ” ဟု ဖွင့်သည်။] အဝိတထဗျာကရဏံ၊ မလွဲကေန အမှန်ကို ဖြေနိုင်ခြင်း သည်။ ပရေဟံ၊ မြတ်စွာဘုရားမှ တပါးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ကတံ၊ ပြုအပ် သည်။ ဝါ၊ ဖြေဆိုအပ်သည်။ (သမာနံ)ပိ၊ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ သဗ္ဗညုဝစနံ၊ သဗ္ဗညုဘုရားရှင်၏ စကားတော်ကို။ ဝိညာယ၊ သိ၍။ ကတတ္တာ၊ ပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သဗ္ဗညုဗျာကရဏမေဝ နာမ၊ သဗ္ဗညုဘုရားရှင်၏အဖြေမည်သည်

သာလျှင်။ ဟောတိ။ သဗ္ဗညုနာ ဝေ၊ သဗ္ဗညုကိုယ်တော်တိုင်ပင်။ ကတေ၊ ပြုတော်
မူအပ်သော်။ ဝါဒေါ၊ သဗ္ဗညုဗျာကရဏ ဟု ပြောဆိုဘွယ်သည်။ ကော ပန၊
အဘယ်မှာ ရှိတော့အံ့နည်း။ ဣတိ အယံ၊ ဤသည်ကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌ
ကဏသရာ၏ အလိုတည်း။

သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂-ဥပ္ပတ္တာနုပ္ပတ္တိဝါရ အဖွင့်

၉၉၁။ ကာမဓာတုသမ္ဘူတာနုဉ္စာတိ၊ ဟူသော ပါဠိ၏။ ဣဒ္ဓိယာ၊ တန်ခိုး
ဖြင့်။ ရူပဓာတုဂတာနံ၊ ရူပဓာတ်၌ ရောက်ကုန်သော။ ကာမာဝစရသတ္တာနုဉ္စာ၊
ကာမာဝစရသတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌၎င်း။ (ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ခွံစပ်။) ဣတိ အတ္ထော။
သာနာယတနာဒိနံ အဘာဝေနာတိ(ဧတ္ထ)၊ ဟူသောပါဠိ၌။ (အတ္ထော ဝေ
ဝေဒိတဗ္ဗော။) တဒဘာဝေန၊ ထို သာနာယတန အစရှိသည်တို့၏ မရှိခြင်း
ကြောင့်။ ဂန္ဓာယတနာဒိနံ၊ ဂန္ဓာယတန အစရှိသော အာယတနတို့သည်။
အာယတနာဒိကိစ္စံ၊ အာယတန အစရှိသည်တို့၏ ကိစ္စကို။ ယဒိ န ကရောန္တိ၊
အကယ်၍ မပြုနိုင်ကုန်အံ့။ (ဝေသန္တေ သုတ္တိသိဖြစ်ကုန်လသော်။) အသညသတ္ထေ-
သု၊ အသညသတ်သတ္တဝါတို့၌။ စက္ခာယတနသ၊ စက္ခာယတန၏။ အဘာဝေန၊
မရှိခြင်းကြောင့်။ ရူပါယတနံ၊ ရူပါယတနသည်။ အာယတနာဒိကိစ္စံ၊ အာယတန
အစရှိသည်တို့၏ကိစ္စကို။ န ကရေယျ၊ မပြုနိုင်ရာ။ တတော၊ ထိုသို့ ရူပါယတန၏
အာယတန အစရှိသောကိစ္စကို မပြုနိုင်ခြင်းကြောင့်။ အသညသတ္တာနံ၊ ပေ။ ပါတု-
တဝန္တီတိ အာဒိဝစနံ၊ အစရှိသောစကားတော်သည်။ ဝါ၊ ကိ။ န ဝတ္တဗ္ဗံ၊
ဟောတော်မူထားသည်။ သိဟာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ [သို့သော် စတုတ္ထဝါရ၌ကား
ဟောတော်မူထားသည် - ဟူလိ။] ကာမာဝစရဒိဩကာသ၊ ကာမာဝစရ အစ
ရှိသောသံဃာနတို့ကို။ (ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ခွံစပ်။) တတ္ထ၊ ထိုဩကာသတို့၌။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနသတ္တာ-
နံ၊ ဖြစ်ကုန်သောသတ္တဝါတို့၏။ ဝါ၊ တနည်း။ တတ္ထ၊ ထိုဩကာသတို့၌။ ပရိယာ-
ပန္နဓမ္မာနံ၊ အကျိုးဝင်ကုန်သော တရားတို့၏။ အဓိဋ္ဌာနဘာဝေန၊ တည်ရာတို့၏
အဖြစ်ကြောင့်။ ဓာတုတိ၊ ဓာတ်တို့ဟူ၍။ ဝုဇ္ဇန္တိ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။ [ကာမဓာတု
စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ကုန်သည် - ဟူလိ။] တထာ၊ ထိုအတူ။ ယေသု ကာမာဝစရဒိ-
သတ္တနိကာယေသု၊ အကြင် ကာမာဝစရ အစရှိသော သတ္တဝါအပေါင်းတို့၌။
ကာမာဝစရဒိသတ္တာ၊ ကာမာဝစရ အစရှိသော သတ္တဝါတို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊
ဖြစ်ကုန်၏။ (ပါဝင်ကုန်၏)။ ဧတ္ထ၊ ဤသတ္တဝါအပေါင်းတို့၌။ တေသံ သတ္တာနံ၊ ထို
ကာမာဝစရ အစရှိသော သတ္တဝါတို့၏။ ဥပ္ပတ္တိံ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်။ (အတ္ထိ) ဣတိ၊

ဝိတင်း]

၂-ဥပတ္တပုတ္တိဝါရ အဖွင့်

၆၁၉

၆

ထို့ကြောင့်။ သတ္တပုတ္တိတိ၊ သတ္တဝါတို့၏ ဖြစ်ရာဟူ၍။ ဝုစ္စမာနာ၊ ဆိုအပ်ကုန်
သော။ တေ သတ္တန်ကာယာ၊ ထို သတ္တဝါအပေါင်းတို့ကိုလည်း။ (ဓာတုတိ
ဝုစ္စန္တိ။)

ပန၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ကာမဓာတ် အစရှိသောဓာတ်တို့၌။ ယော၊ အကြင်
ဩကာသကို။ ဝါ၊ အကြင်သတ္တန်ကာယကို။ ဓာတုတိ၊ ဓာတုဟူ၍။ ဝုစ္စေယျ၊
ဟောဇော်မူအပ်ရာ၏။ (သော) အပရိယာပနောကာသော၊ ထို အကျုံးမဝင်
သော ဩကာသသည်၎င်း။ (သော) အပရိယာပနသတ္တန်ကာယော၊ ထိုအကျုံး
မဝင်သော သတ္တန်ကာယသည်၎င်း။ န အတ္တိ၊ မရှိ။ ဣတိ ဣမံ အတ္တံ၊ ဤအနက်
အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဒဿေန္တော၊ ကြောင့်။ ဩကာသဝသေနဝါ၊ ပေ။ နုတ္တိတိ၊ ဟူ၍။
(သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ [ယော ရှိသောကြောင့် “သော” ဟု ထည့်ရသည်။]
ဝါ၊ တနည်း။ သတ္တပုတ္တိဝသေနာတိဣမိနာ၊ ဟူသောဤပါဌ်ဖြင့်။ (ဒဿေတိ
၌စပ်။) ဩကာသ သတ္တလောကဒ္ဓယံ၊ ဩကာသလောက သတ္တလောကနှစ်ပါး
အပေါင်းကို။ သဟ၊ တကွ။ ဂဟေတွာ၊ ယူပြီး၍။ တာဒိသာယ၊ ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်
သော။ အပရိယာပနဓာတုယာ၊ အကျုံးမဝင်သောဓာတ်၏။ အဘာဝံ၊ မရှိခြင်း
ကို။ ဒဿေတိ၊ ပြန်။ [နိဿယ၌ ကာမာဝစရအစရှိသော တည်ရာအရပ်၊ ကာမာ
ဝစရ အစရှိသော သတ္တန်ကာယတို့တွင် ဟုစွဲလေ၏။ ဤ၌ကား အပရိယာပနကို
ထောက်၍ “ကာမဓာတ် အစရှိသည်တို့၌” ဟု ပေးပါသည်။

ဝါ၊ တနည်း။ သတ္တဘာဝေန၊ သတ္တဝါ၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဥပုတ္တိ၊ ဖြစ်ခြင်းတည်း။
သတ္တပုတ္တိ၊ သတ္တဝါ၏အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်ခြင်း။ [သတ္တဘာဝေနဖြင့် သင်္ခါရဘာဝေနကို
ကန့်။ ထို့ကြောင့် “န အနုပါဒိန္ဒကန္ဓာ ဝိယ သင်္ခါရဘာဝေနဝါတိ အဓိပ္ပါ-

တေ သတ္တန်ကာယာ စ။ ။ တေ သတ္တန်ကာယာစ ဓာတုတိ ဝုစ္စန္တိ သမုဒါယာသ အဝယ-
ဝါဓာရ ဘာဝတော (အပေါင်းဖြစ်သော သတ္တန်ကာယ၏ အစိတ်ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့၏
ဖြစ်ရာ တည်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။) ယသော “မာသပုဉ္ဇေ မာသော” တိ။—အနု။

န နေသော။ ပေ။ အတ္တိ။ ။ စာအုပ်တို့၌ န ပနောတ္တဟု ရှိ၏။ ယော ဓာတုတိ ဝုစ္စေယျကို
ထောက်လျှင် အပရိယာပနောကာသော အပရိယာပနသတ္တန်ကာယော နှင့် အရတုအောင်
“န ပနောသော” ဟု ရှိမှ သင့်မည်ထင်သည်။ ရှေးနိဿယ၌ သောကို ပါဝသေသလုပ်၍
“ဧတ္ထ ဤကာမာဝစရ အစရှိသော တည်ရာအရပ်၊ ကာမာဝစရအစရှိသော သတ္တန်ကာယ
တို့တွင်” ဟု ပေးလေသည်။ ဤ၌ကား အပရိယာပနကို ထောက်၍ “ကာမဓာတ်အစရှိသော
ဓာတ်တို့၌” ဟု ပေးပါသည်။

သတ္တပုတ္တိဝသေန။ ။ သတ္တာ ဥပုဇ္ဇန္တိ ဧတ္ထာတိ သတ္တပုတ္တိ—ဤသို့ ဝိဂြိုဟ်ပြသောအခါ
ဩကာသလောကရ၏၊ ဥပုဇ္ဇနဋ္ဌေန၊ ဖြစ်တတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သတ္တာဝ ဥပုတ္တိ
သတ္တပုတ္တိ၊ ဖြစ်တတ်ကုန်သော သတ္တဝါတို့—ဤသို့ဝိဂြိုဟ်ပြလျှင် သတ္တလောကရ၏။ ထို့
ကြောင့် “ဩကာသ သတ္တလောကဒ္ဓယံ သဟ ဂဟေတွာ” ဟုဆိုသည်။

ယော” ဟုအနုဋ္ဌိကာဖွင့်သည်။ ထိုသတ္တဝါ၏အဖြစ်ဖြင့်ဖြစ်သော ခန္ဓာတို့ဟူသည် အဘယ်တို့ပါနည်းဟုမေးတွယ်ရှိသောကြောင့် “သတ္တဝါသဝသေန။ ပေ။ ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓာ” ဟု မိန့်သည်။] သတ္တဝါသဝသေန၊ သတ္တဝါတို့၏ တည်ရာတို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ တံတံသဝသေန၊ ထိုထိုဘဝ၏အဖြစ်ဖြင့်။ [သတ္တဝါသဝသေနကို ထပ်ဖွင့်သည်။] ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓာ၊ တို့ကို။ တံတံ- ပရိယာပန္နာနံ၊ ထိုထိုသတ္တဝါသ၌ အကျုံးဝင်သောသတ္တဝါတို့၏။ ဝါ၊ ထိုထို သတ္တဝါသ၌ အကျုံးဝင်သော ရုပ်နာမ် ခန္ဓာဟူသော သင်္ခါတို့၏။ သဒိသာ- ဝိဋ္ဌာနဘာဝေန၊ တူသောခန္ဓာတို့၏ တည်ရာတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဓာတုတိ၊ ဓာတ်တို့ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ၊ လူတိဝေ၊ ဤသို့။ ဝါ၊ ဤသို့ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ အပရိ- ယာပန္နဓာတု၊ အကျုံးမဝင်သော ဓာတ်သည်။ နတ္ထိ၊ လူတိ အတ္ထော။

ဥပ္ပတ္တာနုပ္ပတ္တိဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃-ပရိယာပန္နာပရိယာပန္နဝါရအဖွင့်

၉၉၉။ သဝသေန။ ပေ။ ပရိစ္ဆိန္နာတိ၊ ဟူသောပါဌ်၌။ တတ္ထ၊ ထိုဘဝ ကြာသ၌၎င်း။ အညတ္ထ၊ အခြားသော ဘဝကြာသ၌၎င်း။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ၊ ကုန်သော။ ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓာ၊ တို့ကို။ (သင်္ကရိကိုယ်၌ ပါဝင်သော ခန္ဓာတို့ကို။) တံတံပရိယာပန္နာ၊ ထိုထိုဘဝကြာသ၌အကျုံးဝင်ကုန်သော။ သဗ္ဗေ၊ အလုံး စုံသော ခန္ဓာတို့ဟူ၍။ ဒဠဗ္ဗာ၊ မှတ်ထိုက်ကုန်၏။

ပရိယာပန္နာ ပရိယာပန္နဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပရိယာပန္နာ။ ။ပရိကို ပရိစ္ဆိန္န ဟူ၎င်း၊ အာပန္နာကို ဂဟိတာဟူ၎င်း အနုဋ္ဌိကာဖွင့်၏။ ပရိစ္ဆိန္န၊ ကာမတဏှာ စသော တဏှာသုံးပါးဖြင့် အသီးအသီး ပိုင်းခြား၍။ အာပန္နာ ဂဟိတာ၊ ယူအပ်သောခန္ဓာတို့တည်း။ ပရိယာပန္နာ၊ တို့။ ဤသို့ ဝိဂ္ဂဟ် ပြုပြီးလျှင် ကာမတဏှာက ငါ့ဥစ္စာဟု အာရုံပြုအပ်သော ကာမတရားဖြစ်သော ဥပါဒိန္နက ခန္ဓာတို့သည် ကာမဘုံမှ တပါး ရူပဘုံ အရူပဘုံ၌ ဖြစ်စေကာမူ ကာမဘဝ ပရိယာပန္န တရားတို့သာတည်း။ ထို့အတူ ရူပတဏှာက ငါ့ဥစ္စာဟု ပိုင်းခြား၍ ယူအပ်သော ရူပစိတ် စေတသိက် ခန္ဓာတို့သည် ကာမ ဘုံ၌ ဖြစ်စေကာမူ ရူပပရိယာပန္န တရားတို့တည်း။ အရူပခန္ဓာတို့လည်း နည်းတူ၊ ဤစကား အရ ထိုထို တဏှာဖြင့် ပိုင်းခြား၍ ယူအပ်ဟူသော အနက်သည် ပရိယာပန္နပုဒ်၏ သဒ္ဓတ္ထ တည်း။ အကျုံးဝင်ကုန် ဟူသော အနက်ကား ဝေါဟာရတ္ထတည်း။ ဆိုလိုရင်းမှာ—အခြား ဘုံ၌ဖြစ်သော်လည်း မိမိဆိုင်ရာ ဘုံ၌ ပါဝင်ကြသည်ဟူလို။

၆-ဥပ္ပါဒကကမ္မ, အာယုပ္ပမာဏဝါရ

၁-ဥပ္ပါဒကကမ္မ အဖွင့်

၁၀၂၁။ ခန္ဓာဒိန္နံ၊ ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့၏။ ဓာတုသမ္ဘဝါဒီဝသေန၊ ကာမ
 ဓာတ် အစရှိသော ထိုထိုဓာတ်၌ ဖြစ်သင့်ခြင်းအစရှိသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။
 ပဘေဒံ၊ အထူးအပြားကို။ ဝတူဒ၊ ဟောတော်မူပြီး၍။ ယေ သတ္တဝါ၊ အကြင်
 သတ္တဝါတို့သည်။ ဓာတုပ္ပတေဒဝန္တော၊ ဓာတ်အားဖြင့် ကွဲပြားခြင်း ရှိကုန်၏။
 (ကာမဓာတ်စသော ဓာတ်အားဖြင့် ကွဲပြားခြင်းရှိကုန်၏။) ဧတသံ၊ ထို သတ္တဝါ
 တို့၏။ ယဉ္ဇ ဥပ္ပါဒကကမ္မံ၊ အကြင် ဖြစ်စေတတ်သောကံသည်၎င်း။ ဣဿ၊ ထို
 ကံ၏။ ယော စ ဝိပါကော၊ အကြင် အကျိုးသည်၎င်း။ (အတ္တိ)။ ဧတသံ၊ ထို သတ္တဝါ
 ကံ အကျိုးတို့၏။ ဝသေန၊ အပြားအားဖြင့်။ ပဘေဒံ၊ အထူးအပြားကို။ ဒဿေတုံ၊
 ငှါ။ တယော ဒေဝါတိအာဒိကော၊ အစရှိသော။ ဆဋ္ဌဝါရော၊ ဆဋ္ဌဝါရကို။
 (ဘဂဝတာ)အာရဇ္ဈေ၊ ဟိ၊ မှန်။ ခန္ဓာဒယော ဧဝံ၊ ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့
 သည်ပင်။ ဓာတုတ္ထယဘူတဒေဝ ဝသေန၊ ကာမဓာတ် အစရှိသော ဓာတ်သုံးပါး
 အပေါင်း၌ဖြစ်သော နှုတ်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်၎င်း။ ဒါနာဒိကမ္မဝသေန၊ ဒါန အစ
 ရှိသော ကံတို့၏အပြားအားဖြင့်၎င်း။ တံတံ အာယုပ္ပမာဏ ပရိစ္ဆန္တ ဥပါဒိန္နကက္ခန္ဓ-
 ဝသေန၊ ထိုထို အာယုပ္ပမာဏဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော ဥပါဒိန္နက ခန္ဓာတို့၏
 အပြားဖြင့်၎င်း။ ဘိန္နာ၊ ပြားကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [ကသွာဟု ရွှေ
 ဝါကျကို ပုစ္ဆာဝါကျထည့်၍ အာရဇ္ဈေနောက်၌ “ဝိညာယတိ” ဟု ကြိယာ
 ထည့်ပြီးလျှင် “ဟိ ယသွာ ခန္ဓာဒယော ဧဝံ ။ပေ။ ဘိန္နာ။ ဣတိ(တသွာ)ခန္ဓာဒိန္န
 ။ပေ။အာရဇ္ဈေ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ”ဟု တနည်းပေးပါ။] စတုဒေါဏံ၊ လေးစိတ်
 သည်။ အမ္မဏံ၊ တအမ္မကတည်း။ ဆဒေါဏံ၊ ခြောက်စိတ်သည်။ (အမ္မဏံ၊
 တည်း။) ဣတိ၊ သို့။ ဧကေ၊ အချို့ ဆရာတို့သည်။ (ဝဒန္တိ)။

ဥပ္ပါဒကကမ္မဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတ။

၂-အာယုပ္ပမာဏ အဖွင့်

၁၀၂၄။ တယောပိ နေဘတိ၊ ဟူသော ပါဌ်၌။ တယော၊ သုံးယောက်ကုန်
 သော။ နေသမ္မာဘာ၊ ပြဟွာအပေါင်းတို့သည်။ (ဝသန္တိ)။ ဣတိ(အသံ)၊ ဤသည်
 ကား။ အခိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

၁၀၂၅။ အာဘာတိ၊ ကား။ သောဘနာ၊ တင့်တယ်သော။ ပဘာ၊ အရောင်
 သည်။ (အတ္တိ)။

၁၀၂၆။ ကဉ္ဇနပိဇ္ဇော ဝိယ၊ ရွှေအပေါင်းသည်ကဲ့သို့။ ဝါ၊ ရွှေဘုံးသည်ကဲ့
 သို့။ သဿိရိဏာ၊ ကျက်သရေနှင့်တကွဖြစ်သော ပြဟွာတည်း။ ကဉ္ဇနပိဇ္ဇာသဿိရိ-

၆၂၂

ကော၊ ရွှေတုံးကဲ့သို့ကျက်သရေရှိသောပြဟွာ။ ပန၊ ဆက်။ တတ္ထ၊ ထို သုဘကိဏ္ဍာ
 ဟူသော ပါဠိ၌။ သောဘနပဘာယ၊ တင့်တယ်သော အရောင်ဖြင့်။ ကိဏ္ဍာ၊
 ရောပြွမ်းသောပြဟွာတို့။ [သုကို သောဘနဟုဖွင့်၍၊ ဘာကို ပတဘယဟုဖွင့်သည်။]
 သုဘကိဏ္ဍာတိ၊ သုဘကိဏ္ဍာဟူ၍။ ဝတ္ထဗ္ဗေ၊ ဆိုထိုက်လျက်။ အာကာရဿ၊
 ဘာ၌ အာ အက္ခရာ၏။ ရဿတ္ထံ၊ ရဿ အဖြစ်ကို၎င်း။ အန္တိမဏကာရဿ၊
 နောက်၌ဖြစ်သော ဣ အက္ခရာ၏။ ဟကာရဉ္စ၊ ဟ အက္ခရာ၏ အဖြစ်ကို၎င်း။
 ကတ္တာ၊ ပြု၍။ သုဘကိဏ္ဍာတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝတ္ထု၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။
 အထ ပန၊ တနည်းကား။ သုဘေန၊ တင့်တယ်သော အရောင်အဝါဖြင့်။ ကိဏ္ဍာ၊
 ရောပြွမ်းသော ပြဟွာတို့တည်း။ သုဘကိဏ္ဍာ၊ တို့။ [သုပရိမဇ္ဇိတ ကဉ္စနဒဒါသံ
 ဝိယ၊ ကောင်းစွာ ပွတ်တိုက် နှပ်သော ရွှေကြေးမုံ၊ ရွှေမွန်ကဲ့သို့။ သောတတိ
 ဝိဇ္ဇောတတိ၊ တောက်ပတတ်၏။ ဣတိ သုဘော၊ -အနု။ ဤနည်း၌ သု တပုဒ်၊
 ဘာ တပုဒ် မဟုတ်။ သုဘပုဒ်သာတည်း။] ပရိမမဒေသုပ၊ ပရိတ္တသုဘာစသော
 ရှေ့ပုဒ်တို့၌လည်း။ ဧတေသံ၊ ဤ ပြဟွာတို့၏။ ပရိတ္တံ၊ အနည်းငယ်သော။ သုဘံ၊
 တင့်တယ်သော ကိုယ်အရောင်သည်။ အတ္ထံ၊ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ (တေ) ပရိတ္တ-
 သုဘာ၊ ဘာတို့ မည်၏။ ဧတေသံ၊ ဤ ပြဟွာတို့၏။ အပ္ပမာဏံ၊ အတိုင်းအရှည်မရှိ
 သော။ သုဘံ၊ တင့်တယ်သော ကိုယ်ရောင်သည်။ အတ္ထံ၊ အပ္ပမာဏသုဘာ၊ ဘာတို့
 မည်၏။ ဣတိ၊ သို့။ သုဘသဒ္ဓေန၊ သုဘသဒ္ဓါနှင့်တကွ။ သမာသော၊ သည်။ ဝါ၊
 ကိ။ ယောဇောဗ္ဗော၊ ယှဉ်စေထိုက်သည်။ ဟောတိ။

၁၀၂၇။ အာရမ္မဏမနသိကာရာ၊ ပေ။ ကထိတာတိ၊ ဟူသောပါဠိ၏။ ဈာန-
 က္ခဏေ၊ ဈာန်ခဏ၌သော်၎င်း။ တတော၊ ထို ဈာန်ခဏမှ။ ပစ္စာ ဝါ၊ နောက်၌
 သော်၎င်း။ ပရိတ္တာဒိ ကသိကာရမ္မဏဘာဝနာယ၊ ပရိတ္တ အစရှိသော ကသိုဏ်း
 လျှင် အာရုံရှိသောဘာဝနာကြောင့်၎င်း။ အာဝဇ္ဇနေန စ၊ အာဝဇ္ဇန်းကြောင့်၎င်း။
 ဈာနဿ၊ ဈာန်၏။ အာရမ္မဏမနသိကာရ နာနတ္ထတာ၊ အာရုံ၏ ထူးသည်၏
 အဖြစ်၊ မနသိကာရ၏ ထူးသည်၏အဖြစ်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ပန၊ အနွယ်
 ကား။ ပုပ္ဖဘာဂဘာဝနာယ၊ ဈာန်၏ရှေ့အဖို့၌ဖြစ်သော ဘာဝနာကြောင့်၎င်း။
 ပုပ္ဖဘာဂါဝဇ္ဇနေန စ၊ ဈာန်၏ ရှေ့အဖို့၌ဖြစ်သော အာဝဇ္ဇန်းကြောင့်၎င်း။
 (ဈာနဿ၊ အာရမ္မဏမနသိကာရနာနတ္ထတာ) ဟောတိ။ ဣတိ၊ အတ္ထော။ ဟိ၊ မှန်။
 ပုပ္ဖဘာဂဘာဝနာယ၊ အပ္ပနာဘာဝနာ၏ ရှေ့အဖို့၌ဖြစ်သော ဥပစာရဘာဝနာ
 ၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဈာနံ၊ သည်။ ပရိတ္တ ပထဝီကသိကာရီသု၊ ကျဉ်းငယ်
 သော ပထဝီကသိုဏ်း အစရှိသောအာရုံတို့တွင်။ တံ တဒါရမ္မဏံ၊ ထိုထို အာရုံ
 ရှိသည်။ ဟောတိ။ ပုပ္ဖဘာဂေန၊ ရှေ့အဖို့၌ဖြစ်သော။ တံတံ ကသိကာဝဇ္ဇနေန၊
 ထိုထို ကသိုဏ်းကိုဆင်ခြင်သောအာဝဇ္ဇန်းကြောင့်။ (ဈာနံ၊ သည်။) တံတံ မနသိ-
 ကာရံ၊ ထိုထို မနသိကာရသည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ဤသို့ ပုတ်အပ်၏။ [ကသ္မာ

ဝိဘင်း]

၂-အာယုပ္ပမာဏအပွင့်

၆၂၃

ဝါကျထည့်၍ ဟိ (ယသ္မာ)။ ပေ။ တံတံ မနသိကာရံ။ ဣတိ (တသ္မာ)ပုဗ္ဗဘာဂ-
 ဘာဝနာယ ပုဗ္ဗဘာဂါဝဇ္ဇနေနစ ဈာနဿ အာရမ္မဏမနသိကာရနာနတ္တတာ
 ဟောတိဟု တနည်းပေးပါ။] ပန၊ အန္တယကား။ ဆန္ဒာဒယော၊ ဆန္ဒအစရှိသော
 တရားတို့သည်။ (ဆန္ဒနာနတ္တံစသည်၌ ဆန္ဒအစရှိသောတရားတို့သည်။) အပ္ပနာ-
 က္ခဏေပိ၊ အပ္ပနာဇာနည်လည်း။ ဝိဇ္ဇန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထိုဆန္ဒအစရှိသည်တို့
 တွင်။ ပဏိဓိတိ၊ ဟူသောပါဌ၌။ တဏှာပတ္ထနာ၊ တဏှာဖြင့်တောင့်တခြင်းကို။
 န ဒဠဗ္ဗာ၊ မမှတ်ထိုက်အထ ခေါ်။ စင်စစ်ကား။ ဆန္ဒပတ္ထနာဝ၊ ဆန္ဒဖြင့်တောင့်တ
 ခြင်းကိုသာ။ ဒဠဗ္ဗာ။ အဓိမောက္ခော၊ ဟူသည်။ နိစ္ဆယော၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်းတည်း။
 အဘိနိဟာရော၊ ဟူသည်။ စိတ္တပွဝတ္တိယေဝ၊ စိတ်၏ဖြစ်ခြင်းသာတည်း။

ပန၊ ဆက်။ ဘဝဆန္ဒ ဘဝပတ္ထနာဒယော၊ ဘဝကိုလိုလားသောဆန္ဒ ဘဝကို
 တောင့်တတတ်သောတဏှာအစရှိသောတရားတို့ကို။ တံတံ ဘဝဝိသေသနိယာမ-
 ကာ၊ ထိုထို ဘဝအထူးကို မြဲစေတတ်ကုန်သော ဆန္ဒပတ္ထနာ အစရှိသည်တို့ကို။
 (ထိုထို ဘဝအထူး၏ ပုံကိုဖြစ်ကုန်သော ဆန္ဒပတ္ထနာ အစရှိသည်တို့ကို။) ယဒိ
 အဓိပ္ပေတော၊ အကယ်၍အလိုရှိအပ်ကုန်အံ့။ [ဆန္ဒ အနု ဘဝဆန္ဒ၊ ပဏိဓိအရတဝ-
 ပတ္ထနာစသည်တို့ကို အကယ်၍ အလိုရှိအပ်လျှင်။] (ဝေံသတိ၊ ဤသို့ဖြစ်လသော်။)
 အပ္ပနာယပိ ဝဇ္ဇန္တိတိ ဧကေသ၊ ဟူသော ဤဝါကျ၏။ (အဠကထာ၌ပါသော
 ဝါကျ၏။) အပ္ပနာယ၊ သည်။ ပဝတ္ထာယ၊ ဖြစ်ပြီးလသော်။ တတော၊ ထိုအပ္ပနာ
 အခိုက်မှ။ ပတ္တာပိ၊ ၌လည်း။ ဝဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ အတ္ထော ဒဠဗ္ဗော။ [အဠကထာ၌
 ဒန္တဇာဖြင့် “ဝတ္တန္တိ” ဟုရှိသည်။] ပန၊ ဆက်။ သညာဝိရာဂါဒိဟိ၊ သညာကို
 စက်ဆုပ်ခြင်း အစရှိသည်တို့သည်။ ဝိသေသိယမာနံ၊ အထူးပြုအပ်သော။ အာ-
 ရမ္မဏံ၊ အာရုံသည်၎င်း။ တထာ တထာ၊ ထိုထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်။ တတ္ထ၊ ထို
 အာရုံ၌။ ပဝတ္ထော၊ ဖြစ်သော။ မနသိကာရော စ၊ ရသည်၎င်း။ ဘဝဝိသေသ-
 နိယာမကော၊ ဘဝအထူးကိုသတ်မှတ်တတ်သော။ ပုဗ္ဗဘာဂေါ၊ အပ္ပနာ၏ရှေ့
 အဖို့၌ဖြစ်သော တရားသည်သာ။ ဝဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အာရမ္မဏ
 ။ပေ။ ကတိတာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန)ဝတ္ထံ။ ဝိပုလဖလာတိ၊ ကား။ ဝိပုသ-
 သန္တသုခါယုဝဏ္ဏာဒိဖလာ၊ ပြန့်ပြောများပြားသော ငြိမ်သက်သော သုခအာယု
 ဝဏ္ဏအစရှိသော အကျိုးရှိကုန်၏။ [သန္တသုခသောပုဒ်တို့သည် ဝိပုလ၏သရုပ်ပြ
 တို့တည်း။ ဤ၌ သမာသပုဒ်တပုဒ်တည်း ဖွင့်ထားသောကြောင့် ဝိပုလဖလာကို
 လည်း သမာသပုဒ်ဟု မှတ်ပါ။] ပညာစက္ခုနာ၊ ဖြင့်၎င်း။ မံသ ဒိဗ္ဗစက္ခုဟိ၊ မံသ-
 စက္ခု ဒိဗ္ဗစက္ခုတို့ဖြင့်၎င်း။ သဠ၊ ကောင်းစွာ။ ပဿန္တိ၊ မြင်ကြကုန်၏။

၁၀၂၈။ ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်။ တံ ပါပကမ္မံ၊ ထိုမကောင်းမှုကံသည်။
 ဗျန္တိ၊ ကင်းသောအဆုံး အပိုင်းအခြားရှိသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ [ပါပကမ္မံ
 နပုလိန်ကို၌ ဗျန္တိဟု ဣကာရန္တရှိပါစေ။] တာဝ၊ ထိုမျှလောက်သောကာလ

ပတ်လုံး။ ကာလံ၊ သေခြင်းကို။ န ကဏှတံ၊ မပြုဟု ပါဠိတော်အတိုင်းဆက်ပါ။
 ဣတိ ဝစနတော၊ ဤသို့ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။ (ဥပရိပဏ္ဏာသ၊ သညတဝဂ်၊
 ဗာလပဏ္ဍိတသုတ်၌ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။) ကမ္မမေဝ ပမာဏန္တိ၊ ဟူ၍။
 (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ [တချို့ငရဲသက်ကို အဗျုဒ္ဓိအရေအတွက်ဖြင့် ပိုင်းခြား
 ထား၏။ ထိုအပိုင်းအခြားကိုလည်း ကံနှင့်စပ်၍သာပြုအပ်၏။ ထို့ကြောင့် “ကမ္မ-
 မေဝ ပမာဏ” ဟုဆိုသည်။] ပန၊ ဆက်။ အဗျုဒ္ဓါဒိ အာယုပ္ပမာဏပရိစ္ဆေဒေါ၊
 အဗျုဒ္ဓိအစရှိသော အသက်ကမ်းပမာဏ၏ အပိုင်းအခြားကို။ ကမ္မဝသေနေဝ၊
 ကံ၏အစွမ်းဖြင့်သာ။ ကတော၊ ပြုအပ်ပြီ။ ဣတိ (အယံ)၊ ဤသည်ကား။ အဓိပ္ပါ-
 ယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏အလိုတည်း။ [ထိုငရဲသက်များကို အနုဋီကာ၌ကြည့်။]

နိလိယနောကာယဿ အဘာဝါတိ၊ ဟူသောပါဠိ၏။ သမာနဘေတိကေန၊
 တူသောဇာတ်ရှိသော။ အတ္ထရာဂဏေန၊ နတ်သွီး အပေါင်းသည်။ သဗ္ဗဒါ၊
 အခါခပ်သိမ်း။ ပရိဝါရိယမာနဿ၊ ထက်ဝန်းကျင် တားဆီးအပ်သော။ ဝါ၊
 ဝိုင်းအံ့အပ်သော။ ကာမဂုဏာကိဏ္ဍဿ၊ ငါးပါးအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့ဖြင့်
 ရောပြွမ်းသောနတ်၏ (အတွက်)။ တဗ္ဗိရဟိတဋ္ဌာနဿ၊ ထိုကာမတို့မှ ကင်းသော
 ဌာန၏။ အဘာဝါ၊ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။ ဣတိ အတ္ထော၊

ကိံ နိလိယမေတိတိ၊ ဟူသောပါဠိ၏။ ကိံ၊ ဈာန်၊ အဘယ်ဈာန်သည်။ ဥပပတ္တိံ၊
 ပဋိသန္ဓေကို။ နိလိယမေတိ၊ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်သနည်း။ ဣတိအတ္ထော။ နဝ
 ဗြဟ္မလောကေတိ၊ ကား။ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာ ဒယော၊ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာ အစရှိကုန်
 သော။ နဝပိ၊ ကိုးပါးသောဗြဟ္မာ့ပြည်တို့ကိုလည်း။ သောဓေတော၊ သုတ်သင်၍။
 (ဌိတော ပရိနိဗ္ဗာတိ ဌ္ဍိပပိ။) မတ္ထကေတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ ဝေဟပ္ပလေသု၊
 ဝေဟပ္ပိုလ်ဘုံတို့၌။ (ဌိတော ပရိနိဗ္ဗာတိဌ္ဍိပပိ။) ဣတိ အတ္ထော။ သေဋ္ဌဘဝါ
 နာမာတိ၊ ဟူသောပါဠိ၌။ တတော၊ ထိုဝေဟပ္ပိုလ်ဘုံ အကနိဋ္ဌဘုံ နေဝသညာ-
 နာသညာယတနဘုံမှ။ ပရိ၊ အလွန်။ အဂမနတော၊ မသွားခြင်းကြောင့်။ (သွားရာ
 ဘုံ မရှိခြင်းကြောင့်။) ဥတ္တမဘဝါ၊ မြတ်သောဘုံတို့တည်း။ ဣတိ (အယံ)၊
 ဤသည်ကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။ တေနေဝ၊
 ထို့ကြောင့်ပင်။ ဘဝသိသာနီတိ၊ သတို့ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဂဟိတော၊
 ကုန်ပြီ။ [ဘဝသိသာနီတိ ဘဝဂ္ဂါနိ၊ ပုထုဇ္ဇနဘဝဂ္ဂံ အရိယဘဝဂ္ဂံ သဗ္ဗဘဝဂ္ဂန္တိ
 ဝေဟပ္ပလဒီနံ သမညာ။ - အနု။]

ဣမေသု တိသု ဌာနေသုတိ၊ ဟူသောစကားကို။ ဝေဟပ္ပလဒီဌာနာနီတေ၊
 ဝေဟပ္ပိုလ်အစရှိသော ဌာနတို့ကိုပင်။ [အာဒိဖြင့် အကနိဋ္ဌနေဝသညာနာသညာ-
 ယတနတို့ကိုယူ။] သန္တာယဝုတ္တံ၊ ပန၊ ဆက်။ ဝေဟပ္ပလတော၊ ဝေဟပ္ပိုလ်ဘုံ
 ဌာနမှ။ ပုရိမေသု၊ ရွှေဖြစ်ကုန်သော။ နဝယု၊ ကိုးပါးကုန်သောဘုံတို့၌။ နိဗ္ဗတ္တ-
 အနာဂါမိ၊ ဖြစ်သော အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အဂ္ဂပဓာတု၊ အဂ္ဂပဓာတ်သို့။

ဝိသင်း]

၂-အာယုပ္ပမာဏ အဖွင့်

၆၂၅

ဥပပဇ္ဇတိ၊ ကပ်ရောက်၏။ ဣတိကတွာ၊ ဤသို့လုံးလင်း၍။ ရူပဓာတုယာ၊ ပေ။
 အနုသေန္တိတိ၊ ဟူသော။ ဣဒံ၊ ဤစကားကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ဝေဟပ္ပလာ-
 ဒီယ၊ ဝေဟပ္ပိလ် အစရှိသောသံဌာနတို့၌။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်သောဗြဟ္မာကို။ သန္ဓာယ
 န(ဝုတ္တံ)၊ ဟောဟောမူအပ်သည်မဟုတ်။ ဣတိ၊ သို့။ ဧတ္ထ၊ ဤ ဣမေသု တိသု
 ဌာနေသုဟူသော ပုဒ်၌။ အယံ အဓိပ္ပါယ်၊ ဤ အဋ္ဌကထာဆရာ၏အလိုသည်။
 သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ပန၊ ဆက်။ နဝယ၊ ပေ။ ဟေဋ္ဌ၊ ပပတ္တိတိ၊ ဟူသော။ ယံ(ဝစနံ)၊
 အကြင်စကားရပ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ တေန၊ ဤစကားရပ်ဖြင့်။ ဟေဋ္ဌ၊
 ပပတ္တိဓေ၊ အောက်သို့သို့ဖြစ်ခြင်းကိုသော။ နိဝါရိတာ၊ တားမြစ်အပ်ပြီ။ တေ
 သေဝ၊ ထို ကိုးသို့သော ဗြဟ္မာ့ပြည်တို့၌ပင်လျှင်၎င်း။ (ဤစကားဖြင့် ထပ်ဖြစ်ပုံကို
 ပြသည်။) ဥပရူပရိ၊ အထက်အထက် ဗြဟ္မာ့တို့၌၎င်း။ ဝေဟပ္ပလေစ၊ ဝေဟပ္ပိလ်
 တို့၌၎င်း။ ဥပပတ္တိံ၊ ပဋိသန္ဓေနေခြင်းကို၎င်း။ အရူပဓာတုပပတ္တိစ၊ အရူပဓာတ်၌
 ပဋိသန္ဓေနေခြင်းကို၎င်း။ န(နိဝါရိတာ)၊ မတားမြစ်အပ်။ ပဌမဇ္ဈာနဘူမိယံ၊ ပေ။
 ပရိနိဗ္ဗာတိတိ ဣဒမ္ပိ၊ ဟူသော ဤ စကားရပ်ကိုလည်း။ အနုပဗ္ဗေန၊ အစဉ်
 အားဖြင့်။ အာရောဟန္တံ၊ တက်သွားသော ဗြဟ္မာကို။ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ ဣတိ၊
 ကြောင့်။ တေန၊ ထိုစကားရပ်ဖြင့်။ မတ္ထကံ၊ ထိပ်ဆုံး ဝေဟပ္ပိလ်သို့။ အပုတ္တ
 သ၊ မရောက်သော။ တဿ၊ ထိုအနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ အရူပဓာတု၊ အရူပဓာတ်
 သို့။ ဥပပတ္တိ၊ ကပ်ရောက်ခြင်းကို။ နိဝါရိတာ၊ ဣတိ၊ သို့။ ဒဠဗ္ဗာ၊ ၏။

ဝါ၊ တနည်း။ အညတ္ထ၊ ရူပဘုံမှအခြားသော ကာမတို့၌သော်၎င်း။ တတ္ထဝါ၊
 ထိုရူပဘုံ၌သော်၎င်း။ မဂ္ဂံ၊ မဂ်ကို။ ဘာဝေတွာ၊ ဖြစ်စေပြီး၍။ စဝိတွာ၊ စုတေ၍။
 တတ္ထ၊ ထိုရူပဘုံ၌။ ဥပပန္နော၊ ဖြစ်ရသော။ အဝိက္ခမ္ဘိတရူပရာဂေါ၊ မခွါအပ်
 သေးသော ရူပရာဂရှိသော။ ယော၊ အရိယသာဝကော၊ အကြင်အရိယသာဝက
 သည်။ (အတ္ထံ)။ တံ၊ ထို အရိယသာဝကကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ အယံ အဋ္ဌကထာ၊ ဤ
 အဋ္ဌကထာကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ [အညတ္တာတိ ကာမ
 လောကေ။ တတ္ထာတိ ရူပလောကေ။ အယံ အဋ္ဌကထာတိ ပဌမဇ္ဈာနဘူမိယံ
 နိဗ္ဗတ္တော။ ပေ။ ပရိနိဗ္ဗာတိတိ ဧဝံ ပစတ္တာ အဋ္ဌကထာ။—အနု။] တေနော
 ထို့ကြောင့်ပင်။ (ထို ရူပဓာတ်၌ ပဋိသန္ဓေနေပြီးသော အရိယသာဝကကို
 အလိုရှိအပ်၊ ပဋိသန္ဓေနေခြင်းငှါထိုက်သော အရိယသာဝကကို အလိုမရှိအပ်
 သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်။) [တေနောတိ ယသ္မာ ရူပဓာတုယံ ဥပပန္နော
 အဝိဗ္ဗေတော။ န ဥပပဇ္ဇနာရဟော။ တေနော ကာရဏေန။—အနု။] နဝယ၊ ပေ။
 နိဗ္ဗတ္တအရိယသာဝကနန္တိ၊ ဟူ၍၎င်း။ ပဌမဇ္ဈာနဘူမိယံ၊ ပေ။ အနာဂါမိတိ၊
 ဟူ၍၎င်း။ ဣမေသု၊ ပေ။ နိဗ္ဗတ္တအနာဂါမိနောတိစ၊ ဟူ၍၎င်း။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံး
 စုံသော ဝါကျတို့၌။ နိဗ္ဗတ္တဂူဟဏံ၊ နိဗ္ဗတ္တသဒ္ဓါကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ကတံ၊
 ပြုအပ်ပြီ။ [ဥပပန္နဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို အလိုရှိအပ်သောကြောင့် နိဗ္ဗတ္တသဒ္ဓါကို
 ထည့်၍ဆိုသည်—ဟူလိ။]

ပန၊ ဆက်။ တဿ၊ ဣ ရူပဓာတ်၌ဖြစ်သော အရိယာသာဝက၏။ ယေန၊ အကြင်ရူပရာဂကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထို ရူပဘုံ၌။ ဥပပန္နော၊ ဖြစ်ရပြီ။ တသ္မိံ ရူပရာဂေ၊ ထိုရူပရာဂကို။ ဝိက္ခမ္ဘိတေ၊ အရူပစွာန်ဖြင့် ပယ်ခွါအပ်ပြီးသော်။ ပုန၊ တဖန်။ ဘဝါဘိလာသော၊ ဘဝကို လိုလားတောင်းတခြင်းသည်။ န ဘဝိဿတိ၊ မဖြစ်လတ္တံ့။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အရူပရာဂပစ္စေဒေါ၊ အရူပဘုံ၌ တပ်မက်သော ရာဂ၏ပြတ်ခြင်းသည်လည်း။ ဘဝိဿတိယေဝ၊ ဖြစ်လတ္တံ့သည်သာ။ ပန၊ ဆက်။ ယော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပုထုဇ္ဇနော၊ သည်။ (ဟုတွာ) တတ္ထ၊ ထိုရူပဘုံ၌။ နိဗ္ဗတ္တော၊ ဖြစ်ပြီးသည်။ (ဟုတွာ) အရိယမဂ္ဂံ၊ အောက်ဖြစ်သော အရိယာမဂ်ကို။ ဘာဝေတွာ၊ ဖြစ်စေ၍။ အရူပေဟိ၊ အရူပစွာန်တို့ဖြင့်။ ဝိက္ခမ္ဘိတရူပရာဂေါ၊ ပယ်ခွါအပ်ပြီးသော ရူပရာဂရှိသည်။ (ဟုတွာ၊ ဖြစ်ပြီး၍။ ဝါ၊ ဖြစ်ပြီးမှ။) မဂ္ဂေ၊ အထက်မဂ်သည်။ ဥပ္ပန္နော၊ ဖြစ်လသော်။ နိဗ္ဗတ္တဘဝါဒီနဝဒဿနဝသေန၊ ဖြစ်ပြီးသော ရူပဘဝ၌ အပြစ်ကိုရှုခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ အနိဝတ္တိဘဘဝါဘိလာသော၊ မဆုတ်နစ်သေးသော အရူပဘဝကို လိုလား တောင်းတခြင်းရှိသည်။ (ဟောတိ)။ တဿ၊ ထိုအရိယာသာဝက၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ယမကပါဠိ၊ ကဿစိ ပဉ္စကဿစိ တယော၊ အနုဘယာ၊ အနုသေန္တိဟူသော ယမိုက်ပါဠိတော်သည်။ ပဝတ္ထော၊ ဖြစ်ပြီ။ ဣတိဝါ၊ ဤသို့သော်လည်း။ အယံ၊ အထွေ၊ ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ အဓိပ္ပေတော၊ အလိုရှိအပ်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။

အာယုပ္ပမာဏဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇-အဘိညေယျာဒိဝါရ အဖွင့်

၁၀၃၀။ ရူပနုလက္ခဏံ၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းလက္ခဏာရှိသော သဘောသည်။ ရူပံ၊ ရုပ်တည်း။ ဖုသနလက္ခဏော၊ တွေ့ထိခြင်းလက္ခဏာရှိသော သဘောသည်။ ဖသော၊ ဖထတည်း။ ဣတိအာဒိနာ၊ ဤသို့အစရှိသည်ဖြင့်။ [ရူပနုလက္ခဏံသည် ရုပ်၏ သာမညလက္ခဏာဖြစ်၍ ကက္ခဠလက္ခဏာ ဟု ဆိုမှ ရုပ်၌ ပါဝင်သော ပထဝီ၏ ဝိသေသလက္ခဏာဖြစ်၏။ “နမနုလက္ခဏံ” ဟု ဆိုလျှင် နာမ်၏ သာမညလက္ခဏာဖြစ်၏။ ဖုသနလက္ခဏောကား နာမ်တရား၌ ပါဝင်သော ဖထ၏ ဝိသေသလက္ခဏာဖြစ်သည်။] သာမညဝိသေသလက္ခဏပရိဂ္ဂဟိကာ၊ သာမညလက္ခဏာ ဝိသေသလက္ခဏာကို ပိုင်းခြား၍ ယူတတ်သောညဏ်သည်။ သလက္ခဏပရိဂ္ဂဟိကာ၊ မိမိ၏လက္ခဏာကို ပိုင်းခြားယူတတ်သောညဏ်သည်။ (ဟောတိ)။

သာမညဝိသေသလက္ခဏာ။ ။ ရူပနုလက္ခဏာသည် ရုပ်အားလုံးနှင့် ဆိုင်သောကြောင့် သာမညလက္ခဏာတည်း။ ကက္ခဠလက္ခဏာသည် ရုပ်အမျိုးတွင် ပထဝီဓာတ်နှင့်သာ ဆိုင်သောကြောင့် ဝိသေသလက္ခဏာဖြစ်၏။ နမနုလက္ခဏာသည် နာမ်အားလုံးနှင့် ဆိုင်သော

ဝိဘင်း]

၇-အဘိညေယျာဒိဝါရအဖွင့်

၆၂၇

ဒိဋ္ဌိကင်္ခါဝိဘရဏ ဝိသုဒ္ဓိယော၊ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ ကင်္ခါဝိဘရဏဝိသုဒ္ဓိတို့သည်။ ဉာတ
 ပရိညာ၊ ဉာတပရိညာလည်း။ တတော၊ ထို ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ ကင်္ခါဝိဘရဏဝိသုဒ္ဓိတို့မှ။
 ပရ၊ နေ ကိစ္စ။ ယာဝ အနုလောမာ၊ အနုလောမဉာဏ် တိုင်မအောင်။ တိရဏ
 ပရိညာ၊ ဆုံးဖြတ်သောအားဖြင့်ပိုင်းခြား၍ သိတတ်သောညာဏ်သည်။ (ဟောတံ)။
 ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနတော၊ အဖြစ်အပျက်ကို အဖန်ဖန်ရှုတတ်သော ဉာဏ်မှ။
 ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။ ယာဝမဂ္ဂ၊ မဂ်တိုင်အောင်။ ပဟာနပရိညာ၊ ပယ်သောအားဖြင့်
 ပိုင်းခြား၍ သိတတ်သောညာဏ်သည်။ (ဟောတံ)။ ဣတ္ထတတ္ထတံ၊ ကား။ တာဝ၊
 ဟေတု အစရှိသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာနံ၊ ကုန်သော။) ခန္ဓာဒီနံ၊ ခန္ဓာအစ
 ရှိသည်တို့၏။ ခန္ဓဝိဘင်္ဂါဒီသု၊ ခန္ဓဝိဘင်းအစရှိသည်တို့၌။ ပဉ္စပစ္စကဝါရေ၊ ပဉ္စ
 ပစ္စကဝါရတို့။ ဝတ္ထုဗ္ဗံ၊ ဆိုထိုက်သောစကားရပ်ကို။ ဝတ္ထံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဟေတု
 အာဒိနုဉ္စ၊ ဟိတ် အစရှိသည်တို့၏လည်း။ ခန္ဓာဒီသု၊ ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့၌။

ကြောင့် သာမညလက္ခဏာတည်း။ ဖုသနလက္ခဏာကား နာမ်တရားတို့တွင် ဗဿ
 ဝပါးနှင့်သာဆိုင်သောကြောင့် ဝိသေသလက္ခဏာတည်း။ အနုဋ္ဌိက၌ အနုတဝန လက္ခဏာ
 သည် ဝေဒနာ ၃ ပါးလုံးနှင့် ဆိုင်သောကြောင့် သာမည လက္ခဏာတည်း။ သာတ
 လက္ခဏာ (သာယာခြင်းလက္ခဏာသည်) သုခဝေဒနာနှင့်သာ ဆိုင်သောကြောင့်
 ဝိသေသလက္ခဏာတည်း။ ဟုဆို၏။ ဤသို့ သာမညလက္ခဏာ ဝိသေသလက္ခဏာကို ပိုင်း
 ပိုင်းခြားခြား ယူတတ် သိတတ်သော ပညာကို “သလက္ခဏပရိဂ္ဂဟိကာ” ဟုဆိုသည်။

ဉာတပရိညာ။ ။ဝိသုဒ္ဓိ ၇ ပါးတွင် သိလဝိသုဒ္ဓိ၊ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိတို့သည် ပရိညာ ၃ ပါး၏
 အခြေခံတည်း။ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိသည် တေဘူမကသင်္ခါရတို့ကိုလက္ခဏ ရသ မစ္စပဋ္ဌာန် အားဖြင့်
 ခွဲခြား၍ သိ၏။ ကင်္ခါဝိဘရဏ ဝိသုဒ္ဓိကား ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့၏ အဝိဇ္ဇာ တဏှာကံစသော
 အကြောင်းတို့ကို ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ ဤသို့ သိသင့် သိထိုက်သော တရားတို့ကို ပိုင်းခြား၍
 သိသောကြောင့် “ဉာတပရိညာ” မည်၏။

တိရဏပရိညာ။ ။မဂ္ဂါမဂ္ဂ ဉာဏ ဒဿန ဝိသုဒ္ဓိသည် သမ္မသနဉာဏ် အနိက္ခံ၌ ရုပ်
 နာမ် သင်္ခါရတို့ကို “အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ” ဟု ဆုံးဖြတ်သောအားဖြင့် ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ လမ်း
 မှန် ဟုတ် မဟုတ်ကိုလည်း ဆုံးဖြတ်သောအားဖြင့် ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ ဤသို့ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏ
 ဒဿနဝိသုဒ္ဓိမှစ၍ အနုလောမ ဉာဏ်တိုင်အောင် ပဋိပဒါဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိသည် “တိရဏ
 ပရိညာ” မည်၏။

ပဟာနပရိညာ။ ။မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိသည် နောက်ပိုင်း၌ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်
 ဖြစ်သောအခါ ဝိပဿနပက္ခိလေသတို့ကို ပယ်နိုင်၏။ ဤသို့ ဥဒယဗ္ဗယအနုပဿနာဉာဏ်မှ
 စ၍ ဘင်္ဂဉာဏ် ဘယဉာဏ် စသည်ဖြင့် အဆင့်ဆင့် တက်သွား၍ ကိလေသာတို့ကို တဒင်္ဂ
 ပဟာန်ဖြင့် ပယ်ပြီးနောက် မဂ် သို့ ရောက်သောအခါ သမုစ္ဆေဒပဟာန်ဖြင့် ပယ်နိုင်၏။
 ထို့ကြောင့် ဥဒယဗ္ဗယအနုပဿနာဉာဏ်မှစ၍ မဂ်တိုင်အောင်သော ဉာဏ်ကို “ပဟာနပရိညာ”
 ဟု ဆိုသည်။

အန္တောဂတ္ထော၊ အတင်းဝင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တတ္ထတတ္ထ၊ ထိုထိုခန့်
ဝိဘင်းအစရှိသည်တို့၌။ ပဉ္စပစ္စကဝါရေ၊ ၁။ ဝတ္ထဗ္ဗ၊ ကို။ ဝတ္ထမေပ၊ သည်သာ။
ဣတိ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗ။

ဣတိ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော စကားအစဉ်ဖြင့်။ သမ္မောဟဝိနောဒနိယာ၊
သမ္မောဟဝိနောဒနိ အဋ္ဌကထာ၏။ လိနတ္ထပဒဝဏ္ဏနာ၊ လျှို့ဝှက် တိမ်မြုပ်သော
အနက်ရှိသော ပုဒ်တို့ကို ဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာဖြစ်သော။ ဝိဘင်္ဂမူလဋီကာ၊ သည်။
သမတ္ထော၊ ပြီးပြီ။

အဘိညေယျာဒိဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။
ဓမ္မဟဒယဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဘာသာဋီကာနိဂုံး

ကျမ်းပြီးပုံ။ ။ဝိဘင်း ပါဠိတော်နှင့်တကွ သမ္မောဟဝိနောဒနိ အဋ္ဌကထာ၊
မူလဋီကာတို့ကို ပို့ချရင်း ရေးခဲ့ရာ ၃-နှစ်နီးပါးကြာမှ ပြီးမြောက်ပါသည်။
ပို့ချစဉ်အခါ နေ့စဉ်မွန်မွန် အပင်ပန်းခံရသောကြောင့် ကာယသုခ မရလှသော်
လည်း သာသနာ့ဝန်ကို အားသွန်ကြီးပမ်း ထမ်းလိုသော အရည်အသွေးကို
တောင်းကာ တောင်းကာ စိတ္တသုခကို ရခဲ့ပါသည်။ ကျမ်းစာပြီးဆုံး၍ နိဂုံးအုပ်ချိန်၌
ကား ပီတိအစွမ်းကြောင့် ပဏီတရုပ်တွေ တကိုယ်လုံးပြန့်သဖြင့် ကာယသုခကို
လည်း သိသိသာသာရပြန်ပါသည်။

သိဇ္ဈိတ္ထဘော ဘာသာဋီကာ၊ ဒေသဘာသာယ သင်္ခတာ။
ဝဏ္ဏနာ သဟဋီကာယ၊ သမ္မောဟဝိနောဒနိယာ။

သဟဋီကာယ၊ ဆရာဆရာ၊ မြို့ပို့ချသည့် မူလမည်သာ၊ ကျမ်းဋီကာနှင့်တကွ
ဖြစ်သော။ သမ္မောဟဝိနောဒနိယာ၊ တောဝေထန်ပြင်း မသိခြင်းကို ရှင်းလင်း
ပိုင်ပိုင်၊ ပယ်ဖျောက်နိုင်သော၊ ဂုဏ်သဘောကြောင့်၊ သမ္မောဟဝိနောဒနိ နာမည်
တင်လှမ်း၊ အဋ္ဌကထာကျမ်း၏။ ဝဏ္ဏနာ၊ နိဿယအဓိပ္ပါယ်၊ စုံအောင်ခြယ်
သဖြင့်၊ အလွယ်သင့်တန်၊ အဖွင့်မွန်ဖြစ်သော။ ဒေသဘာသာယ၊ တိုင်းရင်း
မြန်မာ၊ အမိဘာသာဖြင့်။ သင်္ခတာ၊ တသန့်တသန့်၊ အကန့် ကန့်လျက် ခံခံစိရရီ၊
တည်ကြည်စွာ စီရင်အပ်သော။ ဘာသာဋီကာ၊ ဘာသာဋီကာ၊ အမည်သာသည့်၊
မှီရာသိပ်သည်း၊ နိဿယည်းသည်လည်း။ သိဇ္ဈိတ္ထဘော၊ ထောင့်သုံးရာကယ်၊
သုံးဆယ်နှင့်ငါး၊ သင်္ကြန်နားသို့ ရောက်ငြားခါထူး၊ လတာကူးသက်၊ ဆုတ်
၄-ရက်၌၊ နှစ်သက်ရှင်ကြည့်၊ ပြီးမြောက်ပြန်ပြီတကား။

သမ္ပုဇယာမိ ထေရာနံ၊ ဖေသဟံ သမ္ပဂ္ဂဟိတော။
သိက္ခိတော ဂန္ထကာရေပိ၊ ပတ္တောမိ ပကတညူတံ။

ယေသံ ထေရာနံ၊ အထက်ဝေဟင်၊ နေအသွင်သို့ မြေပြင်ထင်ရှား၊ အကြင်
ဆရာတော်တုရားတို့သည်။ သမ္ပဂ္ဂဟိတော၊ အထူးစောင့်ရှောက်၊ ချီးမြှောက်အပ်
သော။ အဟံ၊ ငါသည်။ သိက္ခိတော၊ ရေးနည်းသားနည်း၊ ပို့ချနည်း၌၊
သိပ်သည်းသေသပ်၊ သင်အပ်သောအတတ် ရှိသည်ဖြစ်၍။ ဂန္ထကာရေပိ၊ ခုခေတ်
နောက်သား၊ အကျိုးများသို့ ရေးသား ကြိုးကုတ်၊ ကျမ်းပြုခြင်းအလုပ်၌လည်း။
ပကတညူတံ၊ သဘောသက်၊ ရှေးထုံးစံကို အမှန်သိမြင်၊ ကျမ်းကျင်သူ၏အဖြစ်
သို့။ ပတ္တော + အမိ၊ ခေတ်အလျောက်၊ လေးစားလောက်အောင်၊ မဖောက်မသွေ
ရောက်ရပေ၏။ တေသံ ထေရာနံ၊ ကျေးဇူးတော်ရင်၊ ဂုဏ်အင်ကြီးမား၊ ထို
ဆရာတော်တုရားတို့အား။ သမ္ပုဇယာမိ၊ ကျမ်းစာရေးသား၊ ကောင်းမှုများဖြင့်၊
လေးစားကော်ရော်၊ ပူဇော်ပါသတည်း။

စတုစက္ကံ ဝတ္ထိယာန၊ ယာနံ ဗလပရိဂ္ဂဟံ။
ယာနာယ အမတံ ပါရံ၊ ကဿံ ပုရိသကာရိယံ။

စတုစက္ကံ၊ သမ္ပတ္တိစက်၊ ၄-ချက်စုံပေါင်း၊ စက်ခေါင်း ၄-ခုလည်း ပါရှိထ
သော။ ဗလပရိဂ္ဂဟံ၊ ရန်ပေါင်း ခွင်းဖြ့် ငါးဦးဗိုလ်တို့၊ ကိုယ်စီ စောင့်ကြပ်၊
အုပ်ချုပ်အပ်ထသော။ ယာနံ၊ အသွားလျင်လျင်၊ အများတင်လည်း၊ အားအင်
ခိုင်ဖီး၊ မဂ္ဂင် စည်းဟူသော ယာဉ်ပျံတော်ကြီးကို။ ဝတ္ထိယာန၊ မတ်မီးမစောင်း၊
လည်စေကြောင်းဖြင့်၊ ကောင်းစွာအစဉ်၊ မောင်းကာနှင်၍။ အမတံပါရံ၊ ဤဘက်
မှာနေ၊ အားလုံးသေလျက်၊ ဟိုပြေရောက်မှ၊ ဘေးကင်းရမည့်၊ အမတခေါ်၊
နေပြည် တော်သို့။ ယာနာယ၊ ကံလေသာယာ၊ ရန်သုပစ်ဖောက်၊ ဗုံးအမြောက်တို့၊
မကြောက်မနား၊ အရောက်သွားခြင်းငှါ။ ပုရိသကာရိယံ၊ ယောက်ျားမှန်က၊ ပြုရုံ
ရမည့်၊ ကမ္ဘာ့လက်ရိုး၊ လှံလမျိုးကို။ ကဿံ၊ ငါးဦးဗိုလ်ချုပ်၊ အဖော်လုပ်၍၊
မဆုတ်ရစေ...ပြုလုပ်ပေအံ့ သတည်း။

မူလဋီကာ နိဿယနှင့်
သမ္ပောဟဝိနောဒနိ ဘာသာဋီကာ
ပြီးပြီ။